

Tids
1-43
ORT

Institutet för ortnamns- och dialektforskning
vid
Göteborgs Högskola

ORTNAMNEN

I

GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN

XX.

ORTNAMNEN I VÄTTE HÄRAD

1. SKEE SOCKEN

GÖTEBORG 1943—1944
ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG

**Dialekt-, ortnamns-
och
folkminnesarkivet i
Göteborg**

**OGB
Forskarsalen**

Institutet för ortnamns- och dialektforskning
vid
Göteborgs Högskola

ORTNAMNEN

I

GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN

XX.

ORTNAMNEN I VÄTTE HÄRAD

1. SKEE SOCKEN

1875
Göteborg

ORTNAMNEN

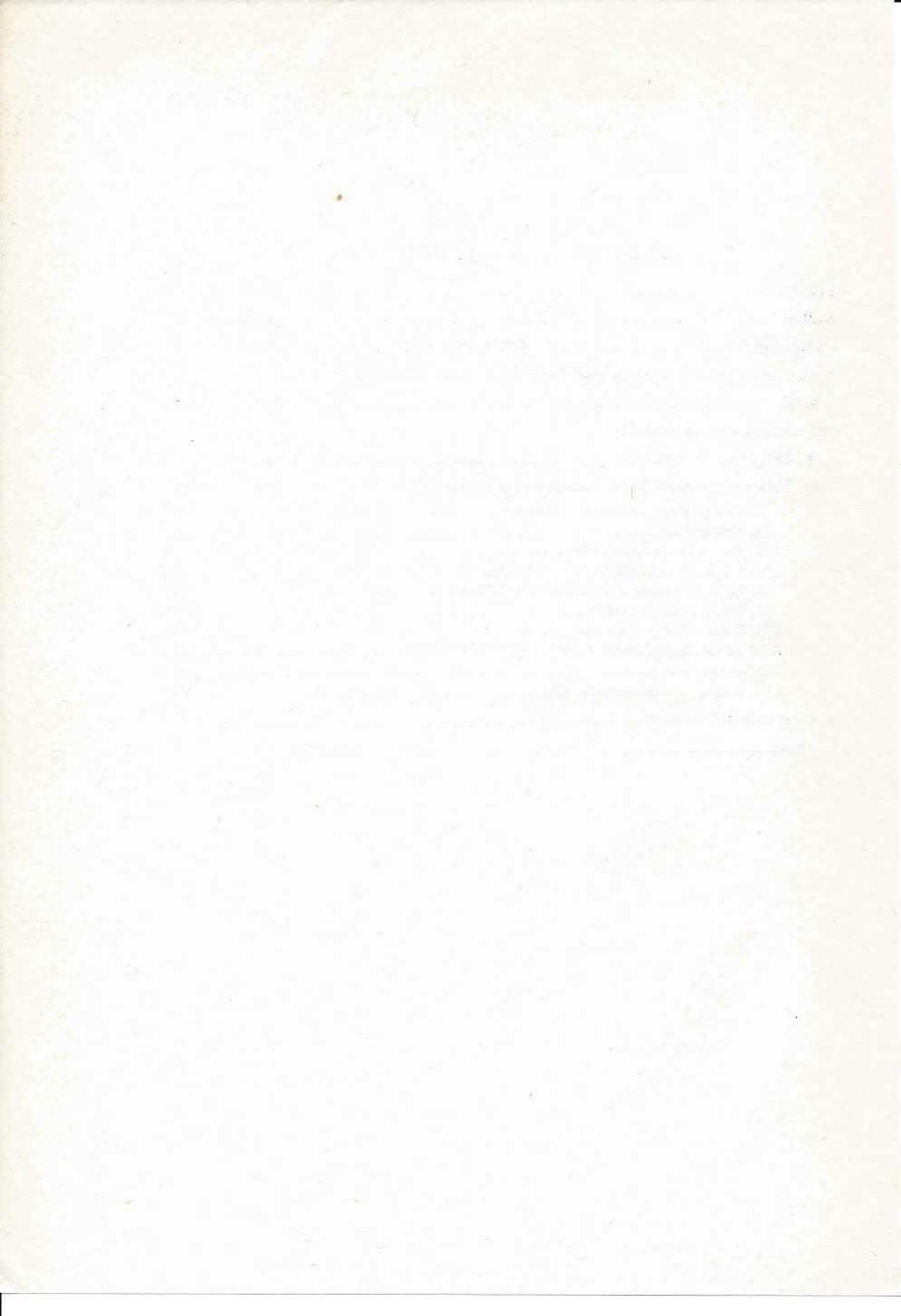
GÖTEBORGS och BOHUS LÄN

ORTNAMNENS HÄRLEDA

I SIKES ÖFRÅN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	sid.
Förord	V
Källförkortningar	VII
Övriga starkare förkortningar och särskilda tecken	IX
Kort förklaring av landsmålsalfabetet	XI
Inledning	XIII
Ortnamnen i Skee socken	
A. Bebyggelsenamn:	1
B. Naturnamn samt kulturnamn som ej avse bebyggelse:	
I. Sjöar, tjärn; vikar; sund; fjärdar	113
II. Vattendrag	120
III. Öar, holmar, skär; näs, uddar	123
IV. Vägar, broar, båtplatser, vadställen och andra passager	132
V. Höjder, backar och sluttningar; hållar och stenar	136
VI. Kärr, mossar, mader	169
VII. Dalar, dälder, fördjupningar	179
VIII. Åkrar, ängar, hagar, gården, svedjemarker, röjningar, öppna områden o. d.	190
IX. Skogar och lundar	217
X. Andra namn av skilda slag	220
Tillägg och Rättelser	227
Register.....	235

F Ö R O R D.

Föreliggande avhandling kommer att ingå som del XX:I i samlingsverket »Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län». För denna förmån tackar jag Styrelsen för Institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg och framför allt dess chef, professor Hjalmar Lindroth. Redigeringen av avhandlingen har följt samma principer som tillämpats i tidigare band. Av denna anledning ha många till sin tydning självklara namn medtagits.

Vid detta tillfälle vill jag tacka dem som på olika sätt främjat mitt arbete. Främst riktas mitt tack till min lärare, professor Lindroth, för god metodisk skolning samt för den personliga välvilja som från hans sida kommit mig till del. Professor Lindroth har genomgått min framställning såväl i manuskript som korrektur och därvid gjort många viktiga påpekanden.

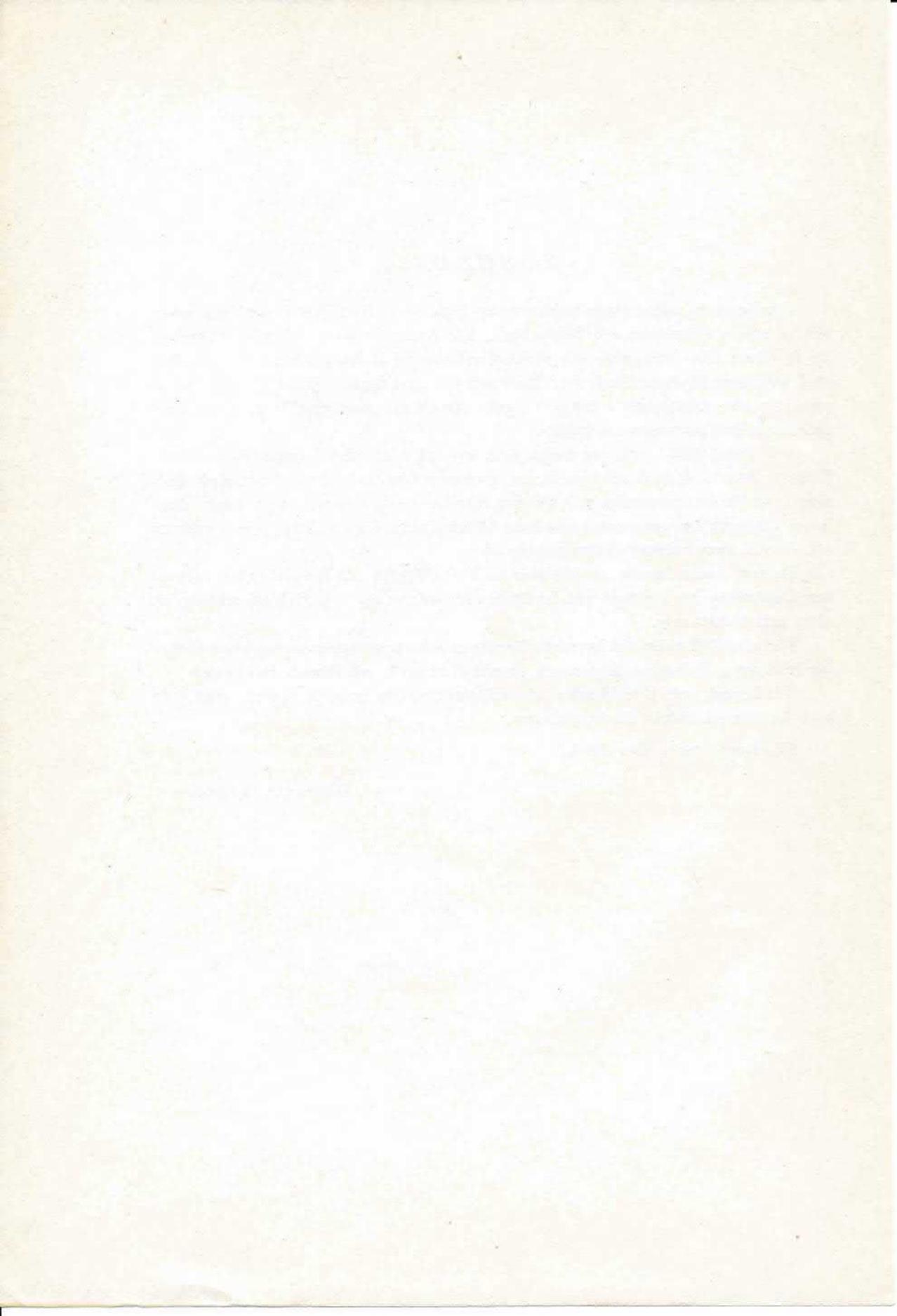
Docent Assar Janzén är jag stor tack skyldig för den beredvillighet varmed han i egenskap av assistent vid Institutet för ortnamns- och dialektforskning på olika sätt bistått mig.

För värdefull hjälp vid korrekturläsningen och uppgörandet av registret tackar jag fröknarna Madeleine Mårtensson, Ingrid Simonsson och Blenda Dahlberg.

Till Kungl. och Hvitfeldtska stipendieinrättningen framför jag ett värdsamt tack för lämnat bidrag till tryckningen.

Göteborg i november 1943.

GUSTAF SCHLBERG.

Källförkortningar.

- Aasen = Aasen Norsk Ordbog. Christiania 1873.
- Aberstén-Tiselius = Aberstén och Tiselius Göteborgs och Bohus län i litteratur, karta och bild intill utgången av år 1923 Gbg 1924. Tillägg och rättelser intill utgången av år 1930. Gbg 1934.
- Akershusreg. = Akershusregisteret af 1622. Udg. af Den norske historiske Kildeskrikkommission ved G. Tank. Kristiania 1916.
- Akt. stænd. = Aktstykker til de norske stændermødernes historie 1548-1661. Kristiania 1910 ff.
- ANF = Arkiv för nordisk filologi. 1882 ff.
- ATIS = Antiquarisk tidskrift för Sverige. 1864-1924.
- Bidr. = Bidrag till kännedomen om Göteborgs och Bohus läns fornminnen och historia. 1-8. 1874-1913.
- Bidr. till Emil Olson = Bidrag till nordisk filologi tillägnade Emil Olson d. 9 juni 1936. 1936.
- Boh. stud. = Bohuslänska studier tillägnade landshövdingen Oscar von Sydow 12 juli 1933 av Göteborgs och Bohusläns fornminnesförening. 1933. (Göteborgs och Bohusläns fornminnesförenings tidskrift. 1932-1933.)
- Bruhn Ägon. = Bruhn Ägonammen i Rönnebergs härad. I. 1931.
- Db = Dombok.
- D. Bjelkes jb = Dorothea Bjelkes jordebok av 1660; tryckt i Bidr. 1,215 ff.
- DGP = Danmarks gamle Personnavne.
- DN = Diplomatarium Norvegicum.
- DSt = Danmarks Stednavne (Nr 1 1922).
- EK = Ekonomiska kartan över Göteborgs och Bohus län el. beskrivningen därtill.
- Feilberg = Feilberg Bidrag til en ordbog over jyske almuesmål. Kjøbenhavn 1886 ff.
- Festskr. til Larsen = Festskrift til Amund B. Larsen på hans 75 års fødselsdag 15 desember 1924. Kristiania 1924.
- Festskr. til Torp = Festskrift til Professor Alf Torp paa hans 60 aars fødselsdag 27 september 1913. Kristiania 1913.
- Fornv. = Fornvännen. Stockholm 1906 ff.
- Franzén Vikbol. = Franzén Vikbolandets by- och gårdnamn I. 1937 (Nomina germanica nr 1).
- Friesen Mediagem. = v. Friesen Om de germanska mediageminatorna med särskild hänsyn till de nordiska språken. 1897.
- Fritzner = Fritzner Ordbog over det gamle norske Sprog. Kristiania 1886-96.
- G. I:s reg. = Konung Gustaf den förstes registratur (tr. 1861 ff.).
- GBFT = Göteborgs och Bohus läns fornminnesförenings tidskrift. 1914 ff.
- GHT = Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning.
- Glos. vis. = Biskop Nils Glostrups Visitatser i Oslo og Hamar stifter 1617-1637.
- Granlund Högmossarnas geologi = Granlund De svenska högmossarnas geologi. Deras bildningsbetingelser, utvecklingshistoria och utbredning jämte sambandet mellan högmossbildning och försumpning. 1932.
- GS = Generalstabens karta i skala 1:100000.
- GSJac. = Dett wuisse Regenschab aff Nordwigenn, som ehr gaardtaghe, Saggefaldt och forbrøtt goeds, fra Philippi Jacopj daug 1612 och thill same Aars daugh igenn. Anno 1613; i DKB.
- Götlind Västs. ordbildn. = Götlind Studier i västsvensk ordbildning. 1918.
- Hellquist Et. ordb.² = Hellquist Svensk etymologisk ordbok. Ny uppl. 1-2. 1939.
- Hellquist Sjön. = Hellquist Stud. öfver de svenska sjönamnen (= SvL XX). 1903-06.
- Hermelin = Karta ö. Gbgs och Bohus läns Höfdingdöme, utg. av S. G. Hermelin (förf. av C. G. Forsell). 1806.
- Hist. tidsskr. = [Norsk] Historisk tidsskrift. 1881 ff.
- Holmberg² = Holmberg Bohusläns historia. 2. uppl. 1867.
- IF = Indogermanische Forschungen. 1892 ff.

- Indrebø Innsjön. = Indrebø Norske Innsjø-namn. I. Upplands fylke. 1924.
- IOD = (Samlingarna hos) Institutet för ort-namns- och dialektforskning vid Göte-borgs Högskola.
- Janzén Subst. = Janzén Studier över sub-stantivet i bohuslänskan. 1936.
- Janzén Vokalassim. = Janzén Vokalassimi-lationer och yngre *u*-omljud i bohus-lännska dialekter. 1933.
- Jb = Jordebok.
- JbVr = Jordebog offuer Wremb och nu tilli-gende Goeds. 1634; i DKB.
- JN = Biskop Jens Nilssens Visitatsbøger 1574-1597 (nedskrivna av biskopens famulus Oluf Borgesson. Kristiania 1885.
- Jr = Jordregistret (1909 ff.).
- Jungner Gudinnan Frigg = Jungner Gudinnan Frigg och Als härad. 1922.
- Kalkar = Kalkar Ordbog til det ældre danske Sprog (1300-1700). København 1881 ff.
- Karsten Österbotten = Karsten Svensk bygd i Österbotten. I. Naturnamn. Helsing-fors 1921.
- Kb = Kyrkobok. 1924.
- Koek Sv. Ijudh. = Koek Svensk Ijudhistoria 1-5. 1906-29.
- Kortet = Sjökort 75. Strömstad. Stockholm 1891 (rättat till 1916).
- Krigsark. = Karta i Krigsarkivet i Stockholm.
- Krist. bisp. jb = Utskrift av Kristiania bispe-arkiv jordebok 1644-45 (nr 29); i IOD.
- Lind Dopn. = Lind Norsk-isländska dop-namn och fingerade namn från medel-tiden. 1905-1915.
- Lind Personbin. = Lind Norsk-isländska per-sonbinamn från medeltiden.
- Lindberg Skeem. = Lindberg Skeemålets Ijudlära. 1906. (= Bidr. Bd 8, h. 1.)
- Lindner = Lindner Skogens krönika i Göte-borgs och Bohus län. 1935.
- N. Lindqvist Bjärka-Säby = Lindqvist, N., Bjärka-Säby ortnamn. 1926.
- Lindroth Namnforskn. = Lindroth Namn-forskningar bland västkustens öar och skär. 1921.
- Lindroth Ortn. på -rum = Lindroth De nordiska ortnamnen på -rum. 1916.
- Lindroth Våra ortn.² = Lindroth Våra ort-namn och vad de lära oss. 2. uppl. 1931.
- Lindroth Öl. folk. = Lindroth Ölands folk-mål. I. 1926.
- Liunggren = Liunggren, G., Atlas öfver Sve-riges städer med deras alla egor och jor-dar, jemte arealbeskrifningar, innefat-tande 89 kartor, upprättade under åren 1853-1861. Fol. Stölm.
- Lundahl Falb. = Lundahl Falbygdens by-och gårdnamn. 1927.
- Lundgren-Brate = Lundgren Personnamn från medeltiden (= SvL X: 6). 1892-1915; s. 167-322 utg. av Brate. Tillägg av Lind (= SvL X: 7). 1934.
- Malm Fauna = Malm Göteborgs och Bohus läns fauna, ryggradsdjuren. 1877.
- MASO = Meijerbergs arkiv för svensk ord-forskning. 1937 ff.
- MoM = Maal og Minne. Norske studier, utg. av Bymaalslaget ved Magnus Olsen. Kristiania 1909 ff.
- NG = Norske Gaardnavne. 1897 ff.
- NgL = Norges gamle Love. 1845-1895.
- Nilén = Uppteckningar av Nilén; i IOD.
- Nilén Ordb. = Nilén Ordbok öfver allmoge-målet i Sörbygden. 1879.
- NLR = Norske lensrekneskapsbøker 1548-1567. I. Rekneskap for Akershus len 1557-1558.
- NoB = Namn och Bygd. 1913 ff.
- No. Herredagsdomb. = Norske Herredags-dombøger. 1578-1646. Oslo 1893-1934.
- No. opm. = Norges geografiske opmåling.
- A. Noreen Altisl. Gram. = Noreen, A., Altis-ländische und altnorwegische Grammatik. 4., vollst. umgearb. Aufl. 1923.
- A. Noreen Altschw. Gram. = Noreen, A., Alt-schwedische Grammatik mit Einschluss des Altgutnischen. Halle 1904.
- E. Noreen Ärt. = Noreen, E., Ärtemarks-målets Ijudlära. 1915. (= SvL 1917: h. 3.)
- No. riksreg. = Norske Rigs-Registranter. 1861 ff.
- NRJ = [Norske] Regnskaber og Jordebøger fra det 16de Aarhundrede. 1887 ff.
- NTS = Norsk tidsskrift for språkvidenskap.
- Oedman = Oedman Chorographia bahusien-sis. 1746. (Citeras efter nytrycket.)
- OGB = Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län. 1923 ff.

- Ohlsson Blekingskusten = Ohlsson Blekingskusten mellan Mörrums- och Ronnebyån. 1939.
- Olson Appell. subst. = Olson De appellativa substantivens bildning i fornsvenskan. 1916.
- Oslo kap. jb = Utskrift av Oslo kapitels jordebog 1595 (Kristiania bisparkiv nr 23 a); i IOD.
- Oslo kap. kop. = Oslo kapitels protokoller. Række 2. Kopibøger.
- RB = Røde Bog (Biskop Eysteins jordebok); tr. 1879.
- Reg. = Register over odelsbønderne i Bohuslen og Viglen og deras afgifter 1615-1616; i DKB.
- Ross = Ross Norsk ordbog. Christiania 1895.
- Rygh No. Elven. = Rygh, O., Norske Elvenavne, . . udg. med tilføiede Forklaringer af K. Rygh. 1904.
- Rygh Personn. = Rygh, O., Gamle Personnavne i norske Stedsnavne, utg. av Sophus Bugge och K. Rygh. 1901.
- Rz = Rietz Svenskt Dialekt-lexikon. Lund 1867.
- S = Karta el. lantmäterihandling rör. Göteborgs och Bohus län i Generallantmäteriarkivet i Stockholm (enl. äldre signum). Den närmast följande siffran anger kartbokens nummer.
- SAOB = Svenska Akademiens ordbok.
- SD(ns) = Svenskt Diplomatarium (ny serie).
- SIOD = Skrifter utgivna av Institutet för ortnamns- och dialektforskning vid Göteborgs Högskola. 1918 ff.
- Sk. (nr 1 osv.) = Karta el. lantmäterihandling rör. Skee socken på Lantmäterikon-toret i Gbg.
- SNF = Studier i nordisk filologi. Helsingfors 1910 ff.
- SOV = Sveriges ortnamn. Värmlands län.
- SOÄ = Sveriges ortnamn. Älvsborgs län.
- Strobill = Strobill, E., En beskrivning av Bohusläns nordligaste skärgård från år 1702 (i SIOD 4,51 ff. 1926).
- Styffe Un.³ = Styffe Skandinavien under unionstiden. 3. uppl. 1911.
- SvL = Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmålen och svenskt folkli. 1878 ff. Svenska landsmål och svenskt folkli. 1904 ff.
- SvO = Svensk Ortförteckning. 1939.
- Tax.-1 = Taxeringslängd.
- Tengström IN = Tengström Studier över sydbohuslänska inkolentnamn. 1931.
- Torp = Torp Nyno. etym. ordb. Kristiania 1915-19.
- Vendell = Vendell Ordbok över de östsvenska dialekterna. Helsingfors 1904.
- Werming = Werming Kartor öfver svenska städer m. m. Tv. fol. Stockholm 1808-1809.
- Wigforss SHF = Wigforss Södra Hallands folkmål (SvL Bih. 13). 1913-1918.
- Xen. Liden. = Xenia Lideniana. Festskrift tillägnad prof. Evald Lidén den 3 okt. 1912.
- Ödeen Smål. bebygg.-hist. = Ödeen Studier i Smålands bebyggelsehistoria. 1927.

Övriga starkare förkortningar och särskilda tecken.

Vid angivande av läge förkortas icke sockennamnet Skee. För att åtskilja lokalt skilda bebyggelser med samma namn, t. ex. *L.* och *St. Åseröd*, ha brukats förkortningarna *LÅs.* och *StÅs.* För att särskilja tvenne lokalt samhöriga bebyggelser med samma namn, t. ex. *N.* och *S. Buar*, brukas stundom *NBuar* och *SBuar*.

By- och hemmansnamnen (resp. vissa andra jordeboksnamn) förkortas sålunda: *Al.* = Allemarken, *Bag.* = Baggeröd, *Bas.* = Bastekärr, *Be.* = Berge, *Bjä.* = Bjälveröd, *Björke* förkortas *ej*, *Björn.* = Björneröd, *Blo.* = Blomsholm, *Blå.* = Blåskog, *Bo.* = Bovall, *Br.* = Brämnen, *Buar* förkortas *ej*, *Bud.* = Budalen, *Buv.* = Buvall, *Bå.* = Båleröd, *Bö* förkortas *ej*, *Da.* = Dafter, *Dö.* = Döltorp, *Ejga.* = Ejgalsleröd, *Ejgst* förkortas *ej*, *El.* = Elsängen, *Eng.* = Engalsleröd, *Er.* = Erlandseröd, *Fla.* = Flateby, *Flå.* = Flåghult, *Fo.* = Folkestad, *Gib.* = Gibberöd, *Gil.* = Giltorp, *Grå.* = Grålös, *Gu.* = Gudebo, *Ha.* = Hagetorp, *Heb.* = Heby, *Hed.* = Hedängen, *Hjålb.* = Hjålmborg, *Hjålms.* = Hjålmstad, *Hjålt.* = Hjåltsgård, *Hogar* förkortas *ej*, *Hogen* förkortas *ej*, *Hol.* = Holma, *Huse.* = Husebo, *Hust.* = Hustyft, *Hålk.* = Håлке-

dalen, Håve förkortas ej, Hälle förkortas ej, Hälleek. = Hällekind, Hällsö förkortas ej, Häm. = Hämmen, Här. = Härslätt, Häs. = Hästeskede, Hö. = Högstad, Jo. = Jortorp, Jö. = Jörlov, Kam. = Kampetorp, Kang. = Kangeröd, Ke. = Keball, Ki. = Kitteröd, Kn. = Knarrevik, Ko. = Kollekind, Krok. = Kroken, Kros. = Krossekärr, Kä. = Källvik, LBå. = L. Båleröd, Lien förkortas ej, Liv. = Liveröd, Lu. = Lunden, Ly. = Lytorp, Lå. = Långö, LÅs. = L. Åseröd, Mar. = Mardal, Mas. = Massleberg, Me. = Medvik, Mo. = Mossemarken, Må. = Mällby, Mö. = Mörkebacka, NBuar = N. Buar, NBå. = N. Båleröd, Ne. = Neanberg, NHee = N. Hee, NHält = N. Hält, NHällsö = N. Hällsö, Ni. = Niben, NLå. = N. Långö, No. = Norrkärr, NSlön = N. Slön, Nö. = Nösteröd, Ox. = Oxtorp, Pr. = Prästorp, Rel. = Rellen, Ren. = Renshogen, Ri. = Risängen, Ro. = Rogstad, Rå. = Råmne, Röd förkortas ej, Sa. = Salen, SBuar = S. Buar, SHee = S. Hee, SHält = S. Hält, SHällsö = S. Hällsö, Skee = Skee Prästegård, Skåg. = Skågelid, Skån. = Skånim, Skär förkortas ej, Skärje förkortas ej, SLå. = S. Långö, SSLön = S. Slön, So. = Solberg, Sp. = Spoltorp, Stale förkortas ej, Stare förkortas ej, Stena. = Stenaröd, Stene förkortas ej, StKrossö = St. Krossö, Str. = Strängen, StÅs. = St. Åseröd, Sä. = Sälten, Sö. = Söle, Ta. = Tafsängen, Tjä. = Tjårdalen, Tjö. = Tjöstad, Tå. = Tånge, Ul. = Ulvekärr, Ut. = Utängen, Vad. = Vadalen, Val. = Valex, Vam. = Vammen Varp förkortas ej, Vik förkortas ej, Vål. = Välle, Vås. = Vässby, Våtll. = Vättland, YBuar = Y. Buar, Yl. = Ylseröd, Ån. = Ånneröd, Ås. = Åseröd, Äng förkortas ej, ÖHee = Ö. Hee.

acc. = accent.
 ags. = anglosaxisk(a).
 anf. st. = anförda ställe.
 ang. = angående.
 anl. = anledning.
 ant. = anteckning.
 anv. = användning.
 avl. = avledning.
 bebygg.-n. = bebyggelsenamn.
 bet. = betydelse.
 betr. = beträffande.
 bin. = binamn.
 cit. st. = citerade ställe.
 da. = dansk(a).
 DKB = Det Kongel. Bibliotek i København.
 eng. = engelsk(a).
 f. = femininum.
 f. leden = förra leden.
 fhty. = fornhögtysk(a).
 fno. = fornnorsk(a).
 fr. = frälse.
 fsv. = fornsvensk(a).
 fvnord. = fornvästnordisk(a), d. v. s. fornländska jämte fornnorska.
 fär. = färöisk(a).
 gg(r) = gång(er).
 hd = härad.
 hman(t), hmn = hemman(et), hemmanen.
 IN = inkolentnamn.
 kr. = krono.
 ky. = kyrko.

lht = lägenhet.
 lty. = lågtysk(a).
 m. = maskulinum.
 mhty. = medelhögtysk(a).
 mlt. = medellågtysk(a).
 mtl = mantal.
 n. = namn (blott i vissa sammansättningar: bebygg.-n., mansn., naturn. m. fl.). Eljest = neutrum el. norra.
 naturn. = naturnamn.
 nhty. = nyhögtysk(a).
 nisl. = nyisländsk(a).
 no. = norsk(a).
 nr = nummer.
 nsv. = nysvensk(a).
 ON = ortnamn.
 osv. = o. s. v.
 pl. = pluralis.
 rsp. = riksspråk, riksspråket(s), riksspråklig.
 s. = sidan; södra.
 s. leden = senare leden.
 sg. = singularis.
 shetl. = shetländsk(a).
 sk. = skatte.
 sn = sooken.
 ss. = såsom.
 ssg = sammansättning.
 sv. = svensk(a).
 ty. = tysk(a).
 v. = västra el. verb.
 vgt. = västgötska.

Vgtl. = Västergötland.

y. = yngre.

ä. = äldre.

ö. = östra.

| sättes framför serien av jordeboksformer ur de i Rigsarkivet i Köpenhamn förvarade äldsta j**b**, samt ur den svenska tidens j**b** i Kammararkivet el. Landsarkivet i Göteborg, vartill sluter sig formen ur det nya Jordregistret. (Före detta streck stå former som äro äldre än de vanliga jordeböckernas tid.)

|| sättes före namnformer som hämtats ur diverse källor efter 1540.

∞ sättes före utredningen av namnets uppkomst och betydelse.

† betecknar att namnet ännu nyttjas men ej anträffats i »äkta» uttalsform.

* betecknar konstruerad (ej direkt uppvisad) språkform.

Kursiv typ i namnform som i övrigt är skriven med vanlig antikva, betyder upplöst förkortning; t. ex. Dufwe-Tiärn.

Kort förklaring av landsmålsalfabetet

(i den mån det avviker från det vanliga alfabetet).

1. Vokaler:

a: i rsp. *hat*.

ɑ: » » *hatt*.

e: i rsp. *veta, veti*.

æ: » » *väta, mätt*.

æ: mitt emellan de båda föreg.

ɑ: i t. ex. sthmska *bära* (»brett» ä).

ɪ: i rsp. *flik, flicka*.

ɪ: mitt emellan ɪ och e.

o: i rsp. *bo*.

o: » » *lott* (»öppet» å).

u: i rsp. *sur* (»spetsigt» u).

uu: det norska u-ljudet.

u: i rsp. *surra*.

y: » » *byta, bytta*.

ɑ: » » *gå* (»slutet» å).

ø: » » *dö*.

ø: » » *stött, västsv. lön*.

ø: mitt emellan de båda föreg.

ɔ: i t. ex. sthmska *köra* (»brett» ö).

ø: mitt emellan o och ɔ.

ɔ: i rsp. *hare, bevisa* (»slappt», obetonat e).

uu och uu beteckna diftonger.

På åtskillnaden mellan ɔ och ø bör ej säkert byggas.

2. Konsonanter:

ɟ: i rsp. *jord*.

ɟ: j-ljud.

ɟ: i rsp. *sorla* (då här ej vanligt l nyttjas).

ɟ: »tjoekt» l.

ɟ: i rsp. *barn*.

n: rn med ännu högre tungspets än föreg.

r: rullande tungspets-r.

g: i rsp. *kors*.

s: *sche*-ljud med ännu högre tungspets än föreg.

f: det vanliga *sche*-ljudet, bildat med tungryggen.

f: allmänt tecken för *sche*-ljud; ofta tecken för ett i förh. till det föreg. något längre fram beläget ljud.

t: i rsp. *gjort, sort*.

t: rt med ännu högre tungspets än föreg.

fɟ: rsp. *tje*-ljud med «t-förslag» (tillhör ej målets mål).

g: rsp. *tje*-ljud utan t-förslag.

w: »ongelskt» v.

g, k, ɟ nyttjas som generella tecken för g-, resp. k- och ng-ljud.

På åtskillnaden mellan ɟ och n, mellan g och s och mellan t och t bör ej säkert byggas.

3. Särskilda tecken.

- under bokstav anger att ljudet är långt (i fråga om kons. = dubbel): *dag, dag*. Längdbeteckning av första kons. efter vokalen är icke konsekvent använd i ord av typen *mark*.

~ under bokstav anger att ljudet blott är "halvlångt". ': accenten i <i>buren</i> (best. form av <i>bur</i>). \': accenten i <i>buren</i> (av <i>bära</i>). ^: »bruten» grav accent (cirkumflex). ∨: »bruten» akut accent (cirkumflex). ': bitryck, särsk. i s. leden av sammansatta ord (<i>dågbók</i> dagbok).	. under bokstav anger att ljudet knappast höres. ∨ anger även att en vanl. »tonande» kons. mist sin stämton: <i>næsduk</i> näsduk (med <i>d</i> nära <i>t</i>). → betyder: närmar sig el. övergår i (ett visst annat ljud).

I N L E D N I N G.

H ä r a d e t s n a m n har av ålder varit Vätte härad *vætja hæra*. Skriftformer: *Uetta herat*, *Uetta heradi* c. 1300 Eirspennill 491, 509, 534, *Vættarherat*, *i Vættaheraði*, *Vættaherað* c. 1325 Cod. Fris. 406, 427, 453, *i Vættaherað(i)* c. 1380 Flateyjarbók (Ungers uppl.) 3, 45, 75, *Vættæ herad* 1353 DN 2,260, *j Vættaherade* 1371 Därs. 2,324, *i Vetta heradhe* 1385 Därs. 2,379 (avskr.), *j Vætta herade* 1396 RB 270, *j Vætta hærade* Därs. 277, *j Vætta hæradæ* 1398 Därs. 32, *j Vetta hæradæ* Därs. 34, *j Wættahæradhe* 1416 DN 6,425, *i (j) Vættahæradhe* 1419 Därs. 5,373, 1420 s. 376, *j Vætta hæradhe* 1437 Därs. 475, *j Vættha hærade*, *j Wættahæradhe* 1440 Därs. 500, 501, *j Wetthaherat* 1452 Därs. 9,298 (avskr.), *j Vættahærade* 1453 Därs. 6,569, *i Vættaheraðhe* 1456 Därs. 5,580, *j Væthherret*, *i Wetthe herret* 1464 Därs. 613, *j Wættahærede* 1472 Därs. 615, *i Wættahæret* 1485 Därs. 667, *Vættha hæreth* 1501 el. 1502 Därs. 714, *Wetthe herret* 1502 Därs. 9,412, *Vættahereth* 1503 Därs. 10,235, *Vættahæredh* 1527 NRJ 4,399, 424, *Wette heritt* 1544 Jb, *Wetthe hærið* 1546 DN 2,852, *Wættahærið* 1554 Därs. 4,834, *Væthere* 1556 el. 1557 Därs. 12,811, *Wættaheritt(!)* 1579 No. riksreg. 2,324, *Wette herrett* 1581 Jb, *Vatne(!) Hered* 1582 No. riksreg. 2,483, *Wette Herredt* 1586 Jb, osv., *Vette härad* Jr. Namnet ingår också i hmnsn. *Vättland* (s. 100), förr även sockennamn. I två no. *Vetteland* (NG 9,200, 10,98) har man i f. leden velat se det fvnord. mansn. *Vetti*. Samma förled anser Sahlgren i NoB 1918, s. 180 — med avböjande av Lindroths strax nedan nämnda förslag — föreligga i det boh. *Vättland*; *Vätte härad* förmodar han vara en s. k. reduktionsbildning av *Vättelanda härad*. Det för övrigt svagt bestyrkta personn:t (se Rygh Personn. 279) torde dock näppel kunna ifrågakomma, framför allt av det skälet att de säkert tolkbara boh. hdsnamnen i c k e synas innehålla personnamn. Lindroth vill i SIOD 1,21 sammanställa f. leden med ordet *vätte*, no. dial. *vette* 'övernaturligt väsen, mytisk gestalt i folktron, i hednisk tid dels av godartat och hjälpande, dels (vid anl.) av illasinnat kynne'; jfr isl. *vétr*, *vétr*, f. (gen. *véttar*, *véttar*). Han menar också att namnet åtm. en gång uppfattats så, näml. då det i Cod. Fris. skrives *Vættar*-. Namnet skulle då betyda 'vättarnas härad'. Sakligt sett förklaras den för ett häradsnamn egenartade bet:n med att den gamla innebörden 'bygd' hos *härad* nog icke ligger längre tillbaka än att den äldsta bet:n skulle kunna vara 'vättebygden'. Slutl. lämnar L. (cit. st.) den möjligheten öppen att namnet kan vara naturbetecknande. Senare har L. i Gbgs och Boh:s kalender 1939, s. 120 övergivit sin tidigare tolkning till förmån för en annan, enl. vilken hdsn:t skulle innehålla ett ånamn. En dylik tolkning finner han tilltalande bl. a. på grund av det faktum att boh. namn på *-land(a)* mycket ofta ha ett vattendragsnamn ss. f. led. Gärdens ägor genomflytas också av n. Boh:s största

å, numera kallad *Vättilandsälven*. Någon tolkning av ån: t ger L. dock icke. — Skulle f. leden i *Vette härad* verkl. vara ett vattendragsnamn, kan den på grund av det genomgående *-a-* i de äldsta namnformerna icke ha varit ett svagt böjt fem., utan är antingen ett starkt *Vætt* (gen. *-ar*), f., el. en ssg med *á 'å'* (gen. *-ár*). (Lindroth synes sist anf. st. räkna med ett maskulint ån. *Vätte*. Maskulina ånamn träffas dock blott i *f o r s n a m n*, och några forsar finnas icke i *Vättilandsälven*.) Även med denna uppfattning av det formella bleve det naturligtast att ånamnet innehölle det ovannämnda *vätte*; dess bet. bleve då 'vätte-ån, ån där vättar hålla till'. Ss. paralleller kunna då andragas ån. ss. *Trolla* 'trollån', *Þyssa* 'trollån' (Rygh No. Elven. 275, 281 f.). Mot antagandet av ett starkt böjt fem. el. en ssg med *-á* talar dock det förh. att gen. *-r* icke så tidigt (och genomgående) skulle falla framför *h*. Den isl. källans enstaka *-ar-* får icke tillmätas något större värde i förh. till alla de övriga medeltida källornas konsekventa *-a-* (*-æ-*). Under sådana omständigheter synas den nu givna tydningen böra stå tillbaka för en annan hittills ej försökt förklaringsmöjlighet. De boh. hdsnamnen tyckas genomgående peka på en administrativ och judiciell innebörd hos *härad*. Sahlgren (ovan cit. st. och i NoB 1920, s. 54 ff.) och Natan Lindqvist (i NoB 1933, s. 85 ff.) ha på goda grunder hävdad, att häradet normalt har namn efter tingsplatsen. Om denna mening om tingsplatsen lägges till grund för tolkningen, kan till en början sägas, att allt talar för att tingen i gammal tid hållits på det sagoomspunna *Vättland*. Det var senare säte för konungens läns herrar över denna trakt (Holmberg² 2,24). Hmmt ligger centralt i den gamla kulturbygden och har många gravhögar. Av dessa märkas »en samling av 12 gravkullar, de flesta avlånga el. s. k. skeppshögar» samt en större gravhög som »äger en storlek av 70 stegs omkrets och 6 alnars höjd» (sist anf. a. 33 f.). Strax invid träffas ytterligare en »avlång jordupphöjning» (senast cit. st.). Det är möjligt att dessa gravhögar varit den namngivande faktorn. De kunna till utseendet ha jämförts med kupiga lock, och då kommit att benämnas med det fvnord. ordet *vætt*, n. 'halvrunt el. kupigt lock (på en kista)'. Ss. parallell jfr då i viss mån *Faxe hd*, som enl. Bd V, IX f. torde innehålla namnet på den gamla tingshögen. F. leden i *Vætta herad* vore då formellt gen. pl. av *vætt*, n., och tingsplatsen skulle då ha benämnts *Vætt*, pl., dvs. 'de lockformiga högarna'. Samma *vætt*, n., förmodar Magnus Olsen altern. ingå i ett no. *Vettaus* (NG 11,400). Trol. föreligger det även i det dalsl. hmnsn. *Vättungen*, behandlat i SOÄ 19,4 och omnämnt av Natan Lindqvist i NoB 1933, s. 91, men ingenstädes med förslag till tolkning; i SOÄ anses dock namnet åsyfta en höjd. — Sahlgrens ovan nämnda antagande, näml. att *Vätte härad* skulle vara en förkortning av *Vättelanda härad*, kan knappast vara riktig. En dylik reduktionsbildning torde näml. icke ha kunnat inträffa så tidigt att alla spår därav äro utplånade vid tiden för de äldsta beläggen.

Invånarna i *S k e e s o c k e n* kallas *fejbulögar*. — Socknens östgräns är samtidigt riksgräns mot Norge. Om dess omfattning i ä. tid veta vi intet med säkerhet, ty den äldsta kända gränslistan berörande gränsen mot Norge härrör från 1661; den är uppgjord efter freden i Roskilde 1658. En jämförelse mellan denna och senare

lantmäterikartor ger vid handen att gränsen mot Norge under senare tid i någon mån förskjutits till förmån för norrmännen. En uppgift i Håkon Håkonssons saga 101 (Bugges uppl.) att Apelsäter i Lurs sn, Tanums hd, vid den tiden skulle ha tillhört Skee sn, har kanske intet faktiskt underlag. Socknen är den största i länet med en nuvar. areal av drygt 260 km.², varav nära 8 km.² är vatten. Åkerjordens storlek är ungefärl. 50 km.² Skogsmark och övrig mark upptaga omkr. 200 km.² Folkmängden uppgick den 31 dec. 1940 till 4,844 personer.

Häradets indelning ur skilda synpunkter. Socknen tillhör i ecklesiastikt avseende, liksom häradet i sin helhet, Vikornas norra kontrakt av Göteborgs stift. Under medeltiden hade den tre kyrkor, dels själva sockenkyrkan, dels två s. k. högindiskyrkor, på Rellens och Vättlands gårdar, uppförda av på dessa gårdar boende stormän (SIOD 1,13). Skee socken ingår i Norrvikens fögderi och domsaga med nuvar. tingsställe i Strömstad. Under medeltiden hölls tingen kanske vid Vättland (se ovan). Av ålder har socknen (enl. Holmberg² 2,22) indelats i fyra *fjärdingar*, dvs. fjärdedelar. Dessa äro: *Stenefjärding(en) stèna-fjêlrvg*, dvs. trakten norr om Strömstad, *Masslebergsfjärding(en) måslabaç*-, dvs. nordöstra delen av socknen, *Rellefjärding(en) rælns-*, *rælns-*, dvs. socknens mellersta del och *Getefjärding(en) jets-* (oäkta uttal; acc:n oviss), dvs. södra delen av socknen. Den senare delen kallades från början *Geitagrænd* (1391 RB 303), senare *Getebygd(en)* (Geitabygd 1472 DN 6,615, Giedebygden 1594 JN 123). Det är oviss om f. leden syftar på betesmark för *getter*, el. om den är ett öknamn på invånarna i trakten i fråga. *Grænd* har här, liksom i no. dial:r, bet. 'bygdelag'.

Naturförhållandena. Socknen är i sin helhet mycket bergig; den inre östra delen kan sägas bestå av ett stort berg- och skogsområde. Ss. framgår av det geologiska kartbladet, äro bland bergen insprängda små dalar och slätter, huvudsakl. med grålera och sandjord, här och var något mærgelartad; även morängrus förekommer, i sht i de södra delarna. I de västra delarna består jorden mest av sandjord på höjderna och lera el. svartmylla i dalarna. Berggrunden är granit. På sandmoarna och bergshöjderna träffas här och där porfyr och kalksten. På några ställen förekomma torvmossar. Svåmsand finns vid Vättlandsälvens nedre lopp. En del skalsandsbankar finnas, framför allt i strandtrakterna.

Tre stora sjöar finnas, näml. *Färingen*, *Lången* (blott delvis i Skee), och det delvis inom Strömstads stads område liggande *Strömsvattnet*. Bland vattendragen må särskilt framhållas *Vättlandsälven*, ett av länets största. Bland betydande bergmassiv kunna nämnas *Lienfjället*, *Kollekindsfjället*, *Löveråsfjället* (delvis till Näsing) med *Björneröd(s)piggen*, länets högsta punkt.

Vegetationen. Socknen är mycket skogrik och var så förr i ännu högre grad än nu. Hela Vätte hd var ännu omkr. 1700 skogsbygd även i kustområdet.¹⁾ Omkring år 1900 utgjorde skogen c. 43 % av hela utmarksarealen. Den utgöres till största delen av gran och fur. Även lövskogar (om än obetydliga) med de vanliga lövträden finnas. Eken förekommer numera sparsamt, men har (enl. ON:ns vitt-

¹⁾ Se närmare Lindner, varifrån upplysningarna om skogsbeståndet hämtats.

nesbörd) förr haft större utbredning. Av lantmäterikartor från slutet av 1600-talet framgår, att den förr fanns vid Massleberg. Vid Norrkärr vittna några uråldriga jätteeckar om tidigare ekbestånd. Linden, varom en del ON vittna, synes nu vara utrotad. Ett ortn. *Barlind-* hänvisar på tidigare förekomst av den nu utdöda idegranen.

F a u n a n. I bergs- och skogstrakterna ha ännu i sen tid björn och varg hållit till. Talrika namn på *Björn(e)-*, *Ulv(e)-* vittna om dessa djurs förekomst i socknen. Den sista björnen i Boh. sköts i socknen 1857. Bland andra djurnamn som ingå i ON:n kan nämnas: »göpa» (lodjur), hare, rådjur, räv, utter. Med f. leden *Fågel-* synes i allmänhet orre el. tjäder avses. Bland fåglar som givit namn åt orter må nämnas tranan (nu utdöd) och örnen. Havsörnar häckade (enl. Lindner 400) på 1850-talet i Strömstadstrakten. Bland sjöfågelarters namn i ortnamnsbeståndet kunna nämnas alka 'sillgrissla' och »elov» 'labb'.

Socknen är synnerl. rik på f o r n m i n n e n. Av fynd framgår att fast bosättning funnits redan under ä. nordisk stenålder. Från hela stenåldern voro år 1922 enl. upplysningar hos Arkeologiska avdelningen vid Göteborgs Kulturhistoriska Museum kända 69 boplatser, varav 41 i västra delen av socknen. Dessutom har påträffats en dös, 2 gånggrifter och 4 hållkistor. Från bronsåldern härstamma 286 rösen. 22 hållristningar ha anträffats (vid Grälös, Jörlov, Kitteröd, Massleberg, Skee m. fl.). Från järnåldern ha allt som allt påträffats 715 högar el. rösen; de flesta av dessa tillhöra socknens 63 gravfält. Sammanlagt förekomma 50 bautastenar i 22 grupper. I socknen finnas vidare 2 skeppssättningar, av vilka den ena är den berömda skeppssättningen vid Blomsholm (se s. 225). 29 domareringar finnas, varav en ävenledes på Blomsholm (se s. 221). 2 fornborgar ha påträffats (Bö, Hjälmsberg). Fynden från stenåldern äro koncentrerade till trakten kring Varp-Skärje-Björke, som utgör ett frekvensmaximum för fynd även från brons- och järnåldern. Under dessa perioder kan dock iakttagas åtm. ännu ett fyndcentrum, näml. vid Jörlov-Massleberg.

Bebyggelsen präglas helt naturligt av slätternas och bergstrakternas olika förutsättningar för odling. På slätterna ligga huvudsakl. stora och gamla hemman och byar med ganska stora åkerarealer; i bergstrakterna ligga små och sena bebyggelser. — I ON:n betecknar stundom efterlederna *-bo*, *-by* och *-hemman* mindre bebyggelser; jfr Bd X, xi f., XVIII, xix ff. Dylika namn på *-by* ha icke sällan en lägesangivande förled. S. leden *-röd* avser icke alltid bebyggelse; se t. ex. s. 145, 167.

Namnskicket bär, liksom bebyggelsen, tydliga spår av olikheten mellan slätt- och bergområdena. De äldsta namnen tillkomma bebyggelser i västra (och mel-lersta) delen av socknen, som har mera slättmark än de östligare delarna. Här ligga också de bebyggelser vilkas namn tillhöra de ålderdomligaste typerna. Till de äldsta namnskikten höra *Grälös*, ett *lösa*-namn, och *Jörlov*, ett *lev*-namn. I socknen finnas åtm. 5 *vin*-namn, näml. *Lien*, *Rellen*, *Strängen*, *Sälten* och det för-

svunna »*Ludini*»; möjl. äro även *Salen* och *Skånim* från början *vin*-namn. Ett namn på *land(a)*- finns, näml. *Vättland*. Till de ä. bebyggelsenamnstyperna höra vidare namn på *-stadir*, varav socknen uppvisar 5 stycken: *Folkestad*, *Hjälmsstad*, *Högstad*, *Rogstad* och *Tjöstad*. Två namn vittna om förekomst av hedniska »hov», dvs. offerplatser, vilka åtm. i senare heden tid brukade bestå av upptimrade byggnader, näml. *Skee* (*Skeðju-hof*) och det osammansatta *Håve*. Vidare finnas fem namn på *-by* el. *-bö* (ä. *býr*, *bór*): *Flateby*, *Heby*, *Mällby*, *Vässby* och det försvunna »*Nordby*», trol. icke likvärdigt med de vanliga namnen på *-by*; därtill kommer ett enkelt *Bö*. Åtm. från medeltiden är också *Buar*. Detsamma är förh. med namnen på *-torp*: *Döltorp*, *Gilltorp*, *Jortorp*, *Kampetorp*, *Lytorp*, *Oxtorp*, *Prästtorp* och de försvunna »*Mula Jorp*», *Stenstorp*, »*Thordtorp*». *Röd*-namnens antal är 33: *Baggeröd*, *Bjälveröd*, *Björneröd*, *L.* och *N. Båleröd* (två skilda hmn), *Ejgalsröd*, *Engalsröd*, *Erlandseröd*, *Gibberöd*, *Kangeröd*, *Kitteröd*, *Liveröd*, *Nösteröd*, *Stenaröd*, *Ylseröd*, *Ånneröd*, *L.* och *St. Åseröd* (två helt skilda hmn) och de försvunna *Asgeröd*, »*Gautarsrud*», »*Glibbu rud*», »*Gullu rudh*», »*Joronno rud*», »*Karls rud*», »*Kicherödt*», »*Linderudt*», »*Muserödt*», »*Pippru rud*», »*Ssölssröd*», »*Stufnarud*», »*Syffueröd*», »*Toosta rud*», »*Pelli rud*»; därtill kommer ett osammansatt *Röd*. Fyra namn på *-hult* finnas, näml. *Flåghult* och de nu försvunna »*Hiemholt*», »*Kiæla holt*» och »*Vanskero holt*»; vidare träffas *N.* och *S. Hålt* (två helt skilda hmn). Ett säkert *bod(a)*-namn finns, näml. *Gudebo*. Hit höra kanske också de försvunna »*Gunnebo*» och »*Mageboe*». Däremot tillhör *Husebo* en »degenererad» namntyp; se ovan och s. 34.

Om man låter *by* *arnas* och *hemmannens* storlek i oförmedlade mantal vara ett kriterium på deras ungefärliga inbördes ålder, gruppera sig namnen på följande sätt:

- 1) 5 mtl: *Blomsholm*.
- 2) 4¼ mtl: *Grälös*.
- 3) 3½-3 mtl: *Massleberg*, *Mardal*, *Skär*.
- 4) 2¾-2 mtl: *Lien*, *Björke*, *Hjältsgård*, *Rogstad*, *Vässby*, *Buar* (= NBuar och SBuar) *Folkestad*, *Högstad*, *Kroken*, *Neanberg*, *Skee Prästegård*, *Solberg*.
- 5) 1¾-1 mtl: *Ejgst*, *Hjälmsstad*, *Jörlov*, *Flateby*, *Hedängen*, *Holma*, *Håve*, *Nösteröd*, *Strängen*, *Valex*, *Hämnen*, *Bovall*, *Baggeröd*, *Bastekärr*, *Berge*, *Björneröd*, *Blåskog*, *Buvall*, *N. Båleröd*, *Bö*, *Elsängen*, *Engalsröd*, *Erlandseröd*, *Gilltorp*, *Gudebo*, *N.* och *Ö. Hee* (två skilda hmn), *Hjälmsberg*, *Hogar*, *Hogen*, *Hustyft*, *Hälle*, *Härslätt*, *Hästeskede*, *Jortorp*, *Kampetorp*, *Kangeröd*, *Kollekind*, *Källvik*, *Liveröd*, *Lund*, *Lytorp*, *Medvik*, *Mällby*, *Mörkebacka*, *Norrkärr*, *Oxtorp*, *Prästtorp*, *Rellen*, *Renshogen*, *Risängen*, *Rämne*, *Röd*, *Salen*, *Skånim*, *N.* och *S. Slön* (två helt skilda hmn), *Spoltorp*, *Stare*, *Stene*, *Sälten*, *Söle*, *Tjöstad*, *Treje*, *Tånge*, *Varp*, *Vik*, *Välle*, *Vättland*, *Ylseröd*, *Ånneröd*, *Äng*.
- 6) ¾-½ mtl: 18 hemman, varibland ett namn på *-by*, ett på *-torp*, 6 på *-röd* och ett på *-hult* jämte (det enkla) *S. Hålt*.
- 7) ¼ mtl och därunder: 14 hmn.

Större delen av befolkningen har sin utkomst av jordbruk. I socknens västra del lever en ganska välmående bondeklass, medan befolkningen i de skogiga bergstrakterna med dess små magra ägor lever under knappare förh:n. Skogshantering i de östra och fiske i de västra delarna av socknen äro delvis betydelsefulla binäringar. I bäckarna har man täml. allmänt ålkistor (se namn på *Slad-*, *Ålslad-*). Om tidigare tjärbränning vittnar det flerstädes förekommande namnet *Tjärehjällen*.

Folkmålet har många gemensamma drag med grandial:a i sydöstra Norge. Sålunda har *-a* i ändelsen hos svaga femininer och i verbens infinitiver genomgående blivit till *-ə*, t. ex. *gåda* 'gata', *frysə* 'frysa' (S om Skee *gåda* etc.) Ordförrådet visar många överensstämmelser med sydöstnorskan. Det gamla målet är ganska väl bevarat i de inre delarna av socknen, medan i de västligare närheten till Strömstad åstadkommit en mycket påtaglig upplösning genom rsp:sinflytelser. En ursprunglighet inom socknemålet i dess helhet kan märkas inom accentueringen, i det att sammansatta ord med tvåstavig förled i stor utsträckning ha akut acc. på första stavelsen, t. ex. *Blockemyr blákə-*, *Björnemyr bjónə-*, *Djävlastenarna jávla-*, *jávlə-*, *Kallebäck kálə-*, *Kullemyr kólə-*, *Pilekas pílə-*, *Pinderöd píñə-*, *Rullebackarna ruúlə-*, *Rännebäck réñə-*, *Spirehullet spírə-*. Denna tendens kan visserl. iakttagas även på andra ställen i n. Boh., t. ex. i Bullarens hd (Bd XVIII, 341), men ingenstädes tycks den akuta acc:n vara så frekvent som i Skee sn. Av egenheter inom substantivböjningen må (förutom den ovannämnda övergången av ordslutande *-a* till *-ə*) följande nämnas. Starka femininer och neutrer ha i best. sg. resp. pl. i regel ändelsen *-e* i södra delen och *-ə* i norra delen av socknen, t. ex. *mýre* — *mýrə* 'myren', *húse* — *húsə* 'husen'; om gränsen se Janzén Subst. 110, 128 f. Best. sg. av neutrala subst. på kons. visa i norra Skee bortfall av *-t*, t. ex. *húsə*; i södra delen bevaras däremot *-t*, t. ex. *húsət* (se sist cit. a. 114 f.). Neutrer i obest. pl. ha i stor utsträckning *-ər*, t. ex. *húsər* 'hus' (se Janzén Subst. 129). Om andra företeelser i målet se dels under inledningarna till de olika naturnamnsgруппerna, dels Janzén Subst. Målets ljudhistoria har behandlats av Lindberg Skeem., där även en ordlista finnes.

ORTNAMNEN I SKEE SOCKEN

A. Bebyggelsenamn.

Skee socken.

Om sockennamnets former, uttal och bet. se s. 73 ff.

Alberget, se s. 67.

Allemarken *ålömärke* $\frac{1}{2}$ sk. Var öde åtm. 1650, senare $\frac{1}{4}$ kr. åtm. till 1685, därefter $\frac{1}{2}$ kr. åtm. till 1725. — | Allemark 1544, -marck 1586, -marks (gen.) 1650, Allesmarck 1659, Allemar(c)k 1665-1697, -marcken 1725, Allemarken 1777-1881, **Jr** || Allemark 1658 Krigsark. V, -march 1661 A I 2 a, Alemarken GS, Alle-EK. ∞ F. leden är gen. sg. av det under medeltiden icke ovanliga mansn. *Alle*; se härom under *Alleby* Bd IV, 17. S. leden är *mark*, fvnord. *mørk*, i bet. '(gräns)-skog'. För ssg av personnamn med *-mark* jfr t. ex. *Elmark*, *Klausmarken* NG 1, 133, 16, 48.

Torp och lägenheter:

Bräckan *bräcka* el. Bräcketorpet; nu gårde. Bräcketorpet 1847 Sk. nr 338, Bräcka GS. Om *bräcka* s. 136. — Bräcketorpet, se föreg. — Hällan *hälla*; förr torp. Hallene(!) 1847 Sk. nr 338, Hällan EK. *Hälla*, f. 'berghäll'; flera sådana finnas på platsen. — Änghagen. Eng- 1825 Jb.

Anholmen, se Öneholmen s. 132.

Backelid, se s. 100.

Backeliden, se s. 51.

Baggeröd *bågrå, bågrå* $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. — | Bageröd 1544, -rö(i)dt 1581, Baggerödt 1586, Bagerud(h) 1650-1665, Baggeröd 1685-1881, **Jr**, -rödh 1697 || Baggeröd GS, EK. ∞ Mans(bi)n. fvnord. *Baggi* (Lind Dopn., Personbin.). S. leden är *rud*, *ryd* 'röjning'.

Torp och lägenheter:

Hagarna. EK. — Torsten(s)stycket *tåstånstököt*. Efter en numer okänd person med namnet *Torsten*.

Bastekärr *båstašår* $\frac{1}{1}$ sk. Var kr. åtm. till 1697. — j Basta kærre 1409 RB 395 | Bastekier 1544-1697, -kiær 1685-1777, -kjerr 1825, Bastekärr 1881, **Jr** || Bas-

tekärr GS, EK. ∞ F. ledens uttal med *-a* hänvisar på *bast*, n. (icke på *bastu*). Samma namn Bd V, 64. Om bet:n av *kärr* se s. 169.

Torp och lägenheter:

Basetorpet *båsetörpet*, förr vanl. Garvarebäcken *gärvarabäckan*. Garfware- 1871 Sk. nr 463. Förr fanns ett *garveri* där. F. leden i *Basetorpet* torde snarast vara ett ökn. *Base(n)* (se Bd V, 227); jfr ävenledes *basa*, f. 'stor, grov kvinna', upptecknat från grannsocknen Lur i Tanums hd. Altern. kan man räkna med ett båtsmansn. *Bas*, som är känt från bygden. Om gen. på *-e* se Bd XVIII, 320 ff. Slutl. kunde f. leden innehålla verbet *basa* i någon av bet:a 'svedja (vidjor); gassa (om solen)' el. 'arbeta hårt'; den senare bet:n är vanlig i boh. — **Båtsmanstorpet** el. *Krageröd kråværø*, y. *krågerø*. Båtsmans- 1871 Sk. nr 463; Krogeröd(!) Jr, EK. Det senare namnet efter en båtsman *Krage*. — **Garvarebäcken**, se *Basetorpet*. — **Hagen**. EK. — **Holma**. 1825 Jb. Säkerl. uppkallelse efter byn. *Holma* nedan. — **Klåvan**. *Klofwan* 1871 Sk. nr 463. Om *klåva* s. 179. — **Krageröd**, se *Båtsmanstorpet*. — **Nytorp**. 1825 Jb. — **Struten** *strūdņ*; förr torp. IN *strūdņ*. *Stutebro(!)* omkr. 1650 S 73 fol 16, *Stupe(!)* 1662 S 73 fol 5, *Strute broo* 1696 S 3 fol 417, *Struten* 1818 Sk. nr 202, 1840 nr 265. Namnet synes åsyfta det spetsiga gårdet mellan Grälösbäcken och Vättilandsälven. — **Stubbekas** (på) *stūbakās*; förr torp. EK. 'Svedjelandet med *stubbarna*'; se Bd XVIII, 86 f. — **Tomten**, se följ. — **Tomterna** (på) *tōmtņ* el. *Tomten*; förr torp, nu gårde. IN *tōmtņ*. *Tomten* 1817 Sk. nr 463. — **Älvdalen**. *Älf- Jr*, *Älv- EK*. — **Älvängen**. *Älf- Jr*, *Älv- EK*.

Berge *bærø*, *bærø* $\frac{1}{2}$ sk. Var sk. 1650, därefter kr. åtm. till 1777. — j *Bergi* 1391 RB 303, *Berg* 1439 Akershusreg. 137 | *Ber(r)ig* 1544, 1581, *Bergh* 1586, *Berie* 1650 1659, *Bärg(i)e* 1665 1685, *Berg(i)a* 1697-1777, *Berge* 1825 1881, **Jr** || *Berger* 1594 JN 122, *Berge* GS, EK. ∞ Böjningsform av *berg*. Om depalataliseringen av ä-ljudet se under *Varp* nedan.

Torp och lägenheter:

Bergeskogen (på) *bærøskūvøn*, *-skūvøn*. — **Hedarna**; förr torp. *Heane* 1804 Sk. nr 133. Om *hed* s. 191. — **Kasen** (två torp). 1804 Sk. nr 133, 1825 Jb. Om *kas* s. 191.

Bjälveröd *bjælvrø* $\frac{1}{2}$ sk. Var kr. t. o. m. 1725. — j *Biælfua rudi* 1396 RB 227, j *Biælfuarudi* 1396 DN 6, 389 | *Bielffueröidt* 1581, *-rödt* 1586, *Bielf(f)ueröd(h)* 1650-1665, *Bielfweröd(h)* 1685-1725, *Bielfveröd* 1777, *Bjelfve-* 1825 1881, *Bjälveröd* **Jr** || *Bjelfveröd* GS, *Bjälve-* EK. ∞ F. leden är gammal gen. på *-a* av det väl styrkta fvnord. mansn. *Bjälfi* (Lind Dopn.). S. leden är *rud*, *ryd* 'röjning'.

Torp och lägenheter:

Backa. *Backen* 1847 Sk. nr 304, *Backa Jr*. Jfr samma namn s. 104. — **Budalen**; förr torp. 1825 Jb. Målets *bu* 'bod'. — **Dammen** *dāmøn*; förr en kvarn med hus. *Damen* 1807 Sk. nr 157, *Dammen* 1847 nr 304. — **Lidhult**. *Jr*, EK.

Samma namn s. 7, 58, ävensom Bd XVIII, 107. — *M a m p e r ö d m à m p æ r æ*. 1847 Sk. nr 304, EK. F. leden är sannolikt ett eljest icke anträffat, till sitt ursprung okänt ökn. **Mampe*. — *M ö l e n (på mar (u → ø)*. Myrn(!) 1807 Sk. nr 157, Myren(!) 1847 nr 304, Mølen EK. Namnet synes höra samman med de sinsemellan närbesläktade orden sv. dial. *mal*, f. och m., no. dial. *mol*, f. (fvnord. *mōl*, f.), *mel*, m. 'grusbänk, stenbunden och grusfylld mark'. Numera ligga två av husen på en mycket stenig strandremsa nedanför en framskjutande berggudde. Vid fastställandet av den till grund för uttalet liggande formen mötes man av vissa språkliga svårigheter. Lindberg (Skeem. 163) antager med rätta att för förevar. namn endast skenbart en labialisering av *æ*-ljudet i ett (ursprungligt) *mel* — på grund av den uddljudande kons:n — kan komma i fråga. Snarare borde man enl. L. i namnet kunna se ett ursprungligt **mīlr* (> **mylr*) el. **mulr*. I Tillägg till ovan cit. a. förmodas att ON:t innehåller *mol*, men med maskulint genus. De av Lindberg uppkonstruerade formerna **mīlr*, **mulr* äro föga sannolika, enär de synas sakna varje som helst stöd inom nord. dial.r. Vok. *i* bleve för övrigt mycket svår att förstå. Bättre förefaller det i Tillägget anförda tolkningsalternativet, även om det torde vara berättigat att hysa en viss tvekan betr. ordets maskulina karaktär. Det visar sig näml. att *mol* i nord. dial.r alltid synes ha haft *f e m i n i n t* genus, vilket även här bör anses ss. rimligast. Liksom exempelvis *Mörken mērkēn* (Bd XVIII, 30) och Slön *slōn* (se nedan) säkerl. visa hän på best. dat. sg. av *f e m i n i n a* ord, torde för här ifrågavar. fall uttalsformen kunna återgå på ursprungligt **mōlinnī*. Betr. förekomsten av omljud hos kortstaviga feminina subst. se under Slön (s. 81). Uttalet med *u* kan bero på en i nordboh. förekommande tendens till ytterl. labialisering av *ö*-ljudet, här närmast *s*, till *u* framför *l*; jfr då exempelvis målets uttal av *hāl* och *kol*, *hul* resp. *kul*.¹⁾ Samma namn s. 7.

Björke *bjørkə, bjårkə* By. — Biercke 1207 el. 1217 Akershusreg. 77 (avskr. från 1622), Bircke (Bierche) 1298 Därs., j Biarku 1391 RB 390 | Byrcke 1544, Bircköe 1581, Berköe 1586, Bircke 1650 1659, Biöreke 1665-1725, Biörke 1777, Björke 1825 1881, Jr || Björke GS, EK. ∞ Av vissa ä. skrivningar att döma vore namnet snarast det i många ON ingående koll. *birki*, n., y. *börke* 'björkskog, björkdunge'. Mot detta antagande tala emellertid namnformen i RB och den alternativa uttalsformen *bjårkə*²⁾. I RB upprätthålles en konsekvent ortografisk skillnad mellan ON bildade av koll. *birki* och trädn. *björk*. Namnet är säkerl. böjd form av det från Norge väl styrkta vattendrag. *Bjarka*, en bildning till *björk* (Rygh No.

¹⁾ De av Lindberg uppgivna uttalen *hul* resp. *kul* äro *f e l a k t i g a*, och torde ha sin grund uti en hos författaren skönjbar tendens till en alltför långt gående generalisering av ljudbeteckningen.

²⁾ Koll. *birki* synes i Boh. vanl. uttalas *bårkə, bårkə* (se t. ex. Bd V, 12). Genom inflytande från *björk* uppträder det dock stundom med *j* i stammen.

Elven. 14 f.). Det har här burits av den rätt betydande å som flyter förbi byn. Det vanligaste uttalet är *björkə*, vilket torde återgå på en oblik form **Björku*. Det alternativa uttalet *bjærkə* pekar hän på en nom. sg. *Bjarka*. Det är ovisst om RB-skrivningen med (*i*)*a* representerar ett faktiskt *a* el. ett *ɔ* (*u*-omljudt *a*).

Nr 1 Östra Björke Östergården $\frac{5}{8}$ sk. Var kr. åtm. 1650.

Nr 2 Östra Björke Västergården $\frac{5}{8}$ sk. Förändring som nr 1.

Nr 3 Västra Björke Norrgården $\frac{5}{8}$ sk. Förändring som nr 1.

Nr 4 Västra Björke Sörgården $\frac{5}{8}$ sk. Förändring som nr 1.

[Krabbetorp; förr sk.-ödeg. I Jr med eget upplägg; avfördes ur Jb 1926. Var kr.-ödeg. åtm. 1665-1777. *Krabbetorp*(h) 1665-1881, Jr; *Gamla Krabberöd* 1817 Sk. nr 204. Mans(bi)n. *Krabbe*. Jfr *Krabbeluckykan* (Bd II,180), *Krabbe-kvarnen* (III,80), *Krabbekullen* (V,186).]

H e m m a n s d e l a r :

Berget (*på*) *bårjæt*. EK. — Enerhogen (*på*) *ènærhúwæn*. EK. Där växer *ener* 'en'; jfr s. 6, 62, 84. Om »hog» 'hög' s. 136. — Gärdet (*i*) *jêlæt*. — Hagarna, se följ. — Hjällarna (*på*) *jälänə*, *jälänə*, numera vanl. Hagarna. Gjällarna 1834 Sk. nr 252; Hagarna EK. Best. pl. av boh. *hjäll*, m. 'terrass, hylla, avsats i berg'. — Hogen (*på*) *húwæn*. EK. Vid en betydande höjd. Jfr gårdn. Hogen nedan. — Knatten (*på*) *knätæn*. EK. Huset ligger på en bergknatte. — Liane (Liderna) *lianə*. Liderne 1817 Sk. nr 204, Liane EK. Samma namn s. 38, 93. — Pinderöd *pínərə*; sk.-ödeg. under Västra Björke Norrgården. I Jr med eget upplägg. Var kr.-ödeg. åtm. 1650-1777. Pinderöd(h) 1650-1881 Jb, Jr, Pinderöd EK; Pinneröd 1703 Sk. nr 38, 1817 nr 204. Namnet är flertydigt. F. leden kan, i likhet med vad som bestämt antagits för ett vgt. *Pinnerud* (SOÄ I. 2,72), vara bin. *Pinne* i bet. 'lång smal person'. Möjligt är också ett IN *Pinen* 'person från platsen Pinan'; namnet *Pinan* *pina* (med långt *n*) är en i bygden icke ovanlig benämning på platser med dålig jord, varom se s. 20, 33 osv. Antagandet att namnet vore ett **Pineröd* 'röjningen som varit el. ligger vid ett »*Pinan*», synes få stöd genom i viss mån analoga fall, ss. t. ex. *Pinan*, *Pinebergen* (Bd IV,72) och *Pinebacken* (XVIII,220). Slutl. kan namnet betyda 'den på *pinnar* rika odlingen'; med avs. på innebörden jfr då exempelvis Buskeröd s. 82, 97, Stubbekas(en) s. 2, 36. De i Jb och Jr förekommande namnformernas skrivning med *d* tycks från början närmast vara en »upp-snyggning», men *k a n* naturligtvis även representera ett verkligt uttal **pínd(ə)rə* med på vanligt sätt (se Lindberg Skeem. 210) mellan *n* och *r* inskjutet *d*, vilket senare försvunnit. Rörande den akuta acc:n se Inl:n XVIII. — Renen (*på*) *rénə*. Jfr t. ex. Bd XVIII,10.

T o r p o c h l ä g e n h e t e r :

Björkedalen; numera okänt. Björkedahlen 1825 Jb. — Björnemyr *bjønəmÿr*; förr torp. 1834 Sk. nr 252. Samma namn s. 6, 60, 88, 96, 169. — Bredbergtorpet *brêbarjtærpæt*; förr torp. Efter en viss åbo *Bredberg*. — Bruket (*på*) *brúgæt* (oäkta uttal); nu öde. Förr tegelbruk. — Bur(e)dalen (*på*) *búr(ə)dán*. Bur-Kb. Efter en viss båtsman *Bur*. — Dammen *dámøn*, dels ett ödetorp,

dels en lht. Kb. — D a p e n (*i*) *dåbæn*. Dabben 1817 Sk. nr 204. Målets **dape* *dåbæ*, m. 'vattenpöl'. Ligger vid ett tjärn; jfr samma namn s. 113. — F a l t i n-
torpet *fältintörpat*. F. leden utgöres säkerl. av mansn. *Vallentin*, vilket enl.
Aasens Navnebog 79 synes förekomma i Norge under uttalet *Falentin*, *Faltin*. Nam-
net ingår även i det no. ON:t *Fallentin fjelltin* i Akershus fylke (NG 2,3). —
»Granneröd.» 1825 Jb. F. leden är väl *granne*, möjl. mansbin. fvnord.
Granni (Lind Personbin.). — G r a n s k o g m y r *grånskå(w) myr*; förr torp. —
G u n h i l d e r ö d *gunilærø*. Kvinnon. *Gunilla* el. *Gunhild*. Om acc:n se under
Ejgalsröd s. 17. — H a g e l i d (*i*) *håwåli*. Kb, EK. Bd I, 240. — H e l g e r ö d
hæljærø; förr torp. Mansn. *Helge*; jfr s. 27 och *Häljeröd* Bd V, 46. — H e l s i n g k a s e n
hælsvjkåså, *hælsvjkåså*; f. d. båtsmanstorp. Båtsmannen hette *Helsing*. — K a l v e-
m a r k e n (*i*) *kålvmærkæ*; nu obebott. Har väl varit betesmark för *kalvar*.
Man vet ännu att vargen rivit kalvar där; strax intill ligga Ulvemyrarna s. 171.
— K a s e n. 1825 Jb, EK. S. 191. — K l i n g s e r ö d (*på*) *klygsærø*. Båts-
mansn. *Kling* med inskott av *e* mellan *s* och *r*; jfr Bd XVIII, 322. — K r a b b e-
k a s *kråbhåså*; f. d. båtsmanstorp. Krabbekåset 1817 Sk. nr 204, -kas 1825 Jb.
Av ä. kartor synes framgå att förevar. namn lokalt och sakligt sammanhänger
med *Krabbetorp* s. 4. Skriftformen *-kåset* nödvändiggör ingalunda antagandet
av att *kas* är neutr. Best. sg. av starka feminina och enstaviga neutrer på
kons. kunna näml. i norra delen av socknen ändas på *-ø* (Janzen Subst. 114).
En skrivare kunde därför lätt förblanda genus. — L i n (d) d a l e n *lindær*; även
till Nedanberg. Lindalen Kb, Jr, Lind- EK. Om tolkningen se s. 108. —
L y k t ä n g *lyktæg*. Likting myren 1817 Sk. nr 204. Som markerna äro sankta,
ha kanske »lyktegubbar» (irrbloss) föranlett namnet; i så fall är namnet en re-
dukt. S. leden är förmodl. *äng*, vars uddljudande vokalism på grund av svagton
blivit *æ*; se härom t. ex. under *Rörängen* Bd XVIII, 85. — L ö n n e k a s (Lunde-)
(*i*) *lånækås*. Lönne-, Lunde- EK. F. leden innehåller antingen trädn. *lön* el.
**lunde låna* 'lund'. Om den akuta acc:n se Inl:n XVIII. — N y b y g g e t (*i*) *nybjægt*
el. T v i l l i n g e n (*i*) *tviljægøn*. Nybygget Kb, Jr; Tvillingen EK. Anl:n till det se-
nare namnet är oviss. Det kan vara ett personbinamn el. åsyfta den ena av två
i terrängen befintliga likformiga formationer; jfr *Tvelingskären* Bd III, 173, *Tvil-*
lingen IV, 151. — R ö d e v ä g e n (*i*) *rø væjøn*. Det är röd sand på vägen till Tafs-
ängen; jfr t. ex. *Rød(e)backe* Bd XVIII, 85. — S j ö m a n (s) t o r p e t *sjøman(s)tør-*
pæt, *søman(s)-*; förr torp. — S n i c k e r t o r p e t *snækætørpæt*; förr torp. Där
bodde *Snickers-Kalle snækæs-kåle*, som förmodl. var son till den snickare efter vil-
ken torpet uppkallats. — S t i g e n *stijøn*. En *stig* går förbi platsen. — S t ä m-
m e l i d (e n) (*i*) *stæmelj*. Jr, EK. F. leden är antingen det från n. Boh. (Naver-
stad) kända *stäm*, m. 'fördämning' el. ettdera av de liktydiga *stäm(m)a*, f., *stämme*,
n. En (nu bortsprängd) bergtröskel dämde förr upp en intilliggande mosse; jfr s.
77. — T u v a n *tjøga*; nu obebott. Bebyggelsen låg förr på en mindre *tuv-* el.
kupliknande höjd; se Bd XVIII, 235 och cit. litt. — T v i l l i n g e n, se Nybygget.
— Å k a s e n el. Å k a s e r n a *åkåså*. Åkasen 1825 Jb. Torpet ligger vid en

å. Om appell. å, vilket numera är utdött i målet, se Bd XVIII, 48. Om *kas* s. 191.
— Åkaserne, se föreg.

Björneröd *bjønærø* $\frac{1}{1}$ uts. fr. Var kr. åtm. till 1777. — | Björneröd 1544, Biörnnerö(i)dt 1581 1586, Biörnnerod 1650, -röd(h) 1659-1777, Björneröd 1825 1881, **Jr** || Biörnnerud 1594 JN 120, Björneröd 1661 A I 2 a, GS, EK. ∞ Sannolikt är f. leden mansn. *Björn*. S. leden är *rud*, *ryd* 'röjning'. Jfr samma namn Bd XVIII, 19.

Hemmansdelar:

Backen *båkæn*. — Björkenäs *bjørkænäs*. Biörkes näs 1816 S 28 fol 138, Björkenäsbergen 1846 Sk. nr 276. — Björnemyr (*i*) *bjønæmyr* (ø → æ). 1846 Sk. nr 276, EK. Jfr s. 4, 60, 88, 96, 169. — Enerhogen (*i*) *enærhøwæn*. F. leden är målets *enær* 'en'. Samma namn s. 4, 62, 84, 86, 138. — Krokstrand; se s. 51. — Liden (*i*) *lia*. Lia EK. — Strand (*på*) *stran*. 1834 Sk. nr 293. EK. Vid Idefjorden. Den obestämda formen innebär i detta fall icke nödvändigtvis hög ålder hos namnet.

Torp och lägenheter:

Alelund. Jr, EK. — Alelunden, i folkmun Myren. Ahle- 1901 Tax.-l, Ale- Jr, EK. — Backarna, se Lövlunden nedan. — Backelid(en). Backeliden 1901 Tax.-l, Jr, -lid EK. — Berge *bærjø*. 1901 Tax.-l. Säkerl. uppkallelse efter gården *Berge* (s. 2). — Björkelid(en). Björkeliden 1901 Tax.-l, Jr, -lid EK. — Björkelund(en). Björkelund 1901 Tax.-l. — Delesbacken. EK. F. leden är *dele* 'gränsskillnad, rågång'. — Djupmossen *djømæssæn*. — Eknäsberg. Eknes- Jr. — Enersberg *enespærj*. Enesberg Jr, Eners- EK. Träd. *en*, i målet *enær*, säkerl. i koll. användning; jfr Enerhogen ovan. — Fredriksborg. Jr, EK. — Granhogen. Jr, EK. Om »hog» 'hög' s. 136. — Granskogen. Jr. — Hagelid. EK. — Hagen *hæwæn*, mera officiellt *Havrekas(en) hævrækås(e)*. Hufrekasen(!) 1901 Tax.-l, Hafrekas Jr, Havrekasen EK. Om *kas* s. 191. — *Havrekas(en)*, se föreg. — Heby EK. Säkerl. uppkallelse efter *Heby* s. 27. — Hilleröd *hælørø*. 1901 Tax.-l, Jr; jfr Hillersbergsliderna 1846 Sk. nr 276, 1847 nr 306. Två hus som ligga på berget **Hillern* (s. 138). — Högmossen, St. Jr, EK. Platsen ligger täml. högt. — Jakobsberg el. Leran. Jakobsberg 1901 Tax.-l. — Jakobsborg, el. vanl. Käringshultet *sjærvæhåltø*. Käringsholtet 1834 Sk. nr 293, Käringe- 1846 nr 276, -håltet EK. Anl:n till det senare namnet är okänd; jfr namn på *Käring(e)*- s. 140, 157 osv. — Karlsberg. Carls- 1901 Tax.-l, EK. — Karlsborg. Carls- 1901 Tax.-l. — Karlsby. Carls- 1901 Tax.-l, EK. Om s. leden se Inl:n XVI. — Karlsro. Jr, EK. — Kasebacken. 1901 Tax.-l. — Kaseby. Jr, EK. Betr. *-by* se Inl:n XVI. — Kasen. 1846 Sk. nr 276, 1901 Tax.-l, Jr, EK. Om *kas* s. 191. — Kaserna *kåsænø*, förr Sotarekaserna. Sotare kaserne 1846 Sk. nr 276. — Leran, se Jakobsberg. — Lerhålan *lærhåla* el. Smed(je)backen *smøbåkæn*, *smi-*; mera officiellt *Lertaget*. Holan(?) 1846 Sk. nr 276; Lertaget 1901 Tax.-l, Jr, EK. Betr. *Smed(je)-*

backen se nedan. — *Lertaget*, se föreg. — *Lidbacken*. 1901 Tax.-l, EK. — *Liden li*. 1901 Tax.-l, EK. — *Lidhult*. Lihult Jr, Lid- EK. Jfr s. 2. — *Lund*. 1901 Tax.-l. — *Lövkas(en)*. Löfkasen 1901 Tax.-l, -kas Jr, Löv- EK. Om *kas* s. 191. — *Lövlund(en)* (Övre), el. vanl. *Backarna båkana*. Löflund 1901 Tax.-l, Öfre Löflunden Jr, Övre Löv- EK. — *Mon(e)lid mōnəli*. Monelid 1901 Tax.-l, EK, Mon- Jr. Om »*mon*» 'mo' s. 191. — *Mossen*, se Sandhåls mossen nedan. — *Myren*, se Alelunden ovan. — *Mällby mälby*. Mellby 1901 Tax.-l, EK. Väl uppkallelse efter gårdn. *Mällby* s. 61. — *Mölen mar* (*u* → *ø*). EK. Se samma namn s. 3. — *Nordkap*. EK. Uppkallelse efter det bekanta *Nordkap* i Norge. — *Nordkas*. 1901 Tax.-l, EK. Om *kas* s. 191. — *Nybygget*. 1901 Tax.-l, Jr, EK. — *Rännebäck ränəbək*. Rännebeck 1901 Tax.-l. F. leden innehåller antingen verbet *ränna*, i målet *rənə*, fvnord. *renna* (*rinna*) 'rinna, strömma o. d.', el. subst. *ränna*, f. 'liten bäck'. En liten obetydlig bäck rinner förbi platsen. Om namn på *Ränne*- se Bd XVIII, 223. — *Rödsmyr rūsmyr*; nu okänt. 1901 Tax.-l. F. leden kan utgöras av *rud*, *ryd* 'röjning', el. boh. dial. *rös rus*, f. och n. 'stenrös o. d.', varom se närmare Bd V, 154, XVIII, 163 och cit. litt. — *Rör(e)myr rōr(ə)myr*. Bd XVIII, 68. — *Sandbacken*. EK. — *Sandhålan*. 1901 Tax.-l, EK. — *Sandhåls mossen*. (så Jr, EK), i dagligt tal *Mossen* el. *Utängen*. *Utängen* 1901 Tax.-l, EK (altern.). Om *Utängen* s. 94. — *Smed(je)backen smēbākən*. Smedje- 1901 Tax.-l. Den först cit. källan upplyser om att tvenne lokalt skilda bebyggelser *Smed(je)backen* finnas på hmnt; se Lerhålan ovan. Med avs. på ljudutvecklingen i *Smed(je)-* se under *Smeviken* Bd XVIII, 39 f. — *Solbacken*. 1901 Tax.-l. — *Solberg*. 1901 Tax.-l, EK. Trol. benämnt efter byn *Solberg* (s. 83). — *Sollid(en)*. Solid 1901 Tax.-l, Sol- EK. — *Sörby*. 1901 Tax.-l, EK. Ligger söder om byn. Jfr samma namn Bd XVIII, 59. — *Tomterna tōmtə*. 1901 Tax.-l, Jr, EK. Jfr s. 2, 30, 39. — *Torskhålan tōskhēla*. 1901 Tax.-l, Jr, EK; Toskeholtsskogen(!) 1896 Sk. nr 276. Man fiskar *torsk* där. — *Trångkas*. EK. Samma namn s. 54. — *Ulveklåvan*. Ulfveklöfvan 1816 Sk. nr 195, Ulveklåvan EK. Om f. leden se under *Ulvedalen* s. 38. — *Utsikten ūdsēktən*. 1901 Tax.-l, EK. Ligger högt. — *Utängen*, se Sandhåls mossen ovan.

Blomsholm *blōmshōlm*, *blōmäs-*, *blōmāns-* (!) (de båda sista uttalsformerna av Nilén 1901) $\frac{3}{1}$ fr. Var $\frac{1}{1}$ fr. åtm. till 1697, därefter $\frac{5}{1}$ mtl åtm. till 1777. — | Blommes(s)holms (gen.) 1685 1697, Blommesholm 1725, Blomsholm 1777-1881, Jr || Blommesholm 1623 No. riksreg. 5, 315, Blummes- 1627 Därs. 5, 618, Blomes- 1658 Krigsark. V, Blommisholms hoffuidgaard, Blommidtzholm 1661 Bidr. 2, 97, Blommers Holm 1662 S 73 fol 5, Blomesholm 1668 S 73 fol 48, Blomsholm c. 1700 Krigsark VI, GS, EK. ∞ Namnet är givet efter en viss Anders *Blo(m)me*, som enl. No. riksreg. 1620 (5, 107) detta år blev ägare till en del gårdar i Skee, bl. a. *Fors* och »*Bojen*». Dessa sammanslogos, och det officiella namnet blev i och med köpet

*Blo(m)mesholm*¹⁾. Märk de ännu vid sekelskiftet förefintliga uttalen med bevarat -ø-.

H e m m a n s d e l :

L a n d e r ö d; fr.-ödeg. I Jr med eget upplägg. Var kr.-ödeg. åtm. 1650-1777. *Landerud*(h) 1650-1665 Jb, *Lenderudh* 1685 Jb, *Lände*- 1697 Jb, -röd 1725 Jb, *Landeröd* 1777-1881 Jb, Jr. En del no. *Landrø(ien)*, -re, -ro anses NG 9,248, 11,165, 272, 13,252, 14,113 innehålla *land* och *rud* el. en biform **rød*, n. 'röjning', och översättas med 'uppröjt land'. På motsvarande sätt uppfattas Bd XVIII,57 ett försvunnet **Landröd*, Bullarens hd, i Boh. Denna tolkning är dock, åtm. för boh. namn, föga sannolik, emedan *land* i ON där speciellt betyder 'land vid vatten(drag), strand' Vidare väntade man, ss. Lindroth påpekat, om namnet hade den i NG förmodade innebörden, snarast en ssg med omvända leder: **Rudland*. Ett sådant namn finns också i Norge (NG IV.1,226). Vida sannolikare är, att f. leden är det väl styrkta fvnord. bin. *Landi* (Lind Personbin.), känt även en gång från Sverige (Lundgren-Brate). Detta ingår trol. också i ett par sv. *Landeryd* i Smål. och *Landeröd* i Skåne (SvO).

T o r p o c h l ä g e n h e t e r :

Bojendalarna *bøjændälarna* el. *Bojendalen* *bøjendälän*. *Bojendahlarna* 1844 Sk. nr 278, 1853 nr 364; *Bojendalen* Kb. F. leden innehåller det s. 105 behandlade »*Bojen*». — *B ä c k e n* (på) *bäckan*. 1801 Sk. nr 159. Vid en *bäck*. — *Börjeskogen* *børjæskøen* (a → ø); nu öde. Kb. Mansn. *Börje*. — *Dalaberg*. Kb. — *Fors*, N. och S., *fæs*, y. *fæs*. j *Forse* 1391 RB 390, *Ffos* 1544, *Faaiss* 1581, *Faas* 1586, *Fast*(!) 1586 (altern.), *Fossss*(!) 1616 Reg., *Nordforsen*, *Syd*- 1801 Sk. nr 159. Se under hmnsnt — *Hagarna* *håwana*. — *Heden* *hæa*; nu öde. 1801 Sk. nr 159. — *Humblekas*, N. och S., *hømlæ-kæs*; nu öde. Kb. Växtn. *humle*. Om *kas* s. 191. — *Jonsbo* *jónsbu*, *pu*. 1801 Sk. nr 159, Kb, EK. Mansn. *Jon*. Om torpnamn på -bo se under *Husebo* s. 34. — *Kåröd* *kærø*. 1799 Sk. nr 149, Kb, EK. F. leden utgöres av det i Boh. ofta förekommande mansn. *Kære*, fvnord. *Kæri*; jfr t. ex. Bd XVIII,21. — *Liden* *læa* Kb, EK. — *Mjölrestugan*; nu öde. *Mjölrestuga* 1702 Sk. nr 52. — *Nordskogen* (på) *nøskøen*. Norr- Kb, Nord- GS. — *Oset* (på) *øset*. Kb, EK. Bebyggelsen ligger vid det *os* som bildas där *Sopperöd*stjärnet rinner ut i *Färingen*. Jfr samma namn Bd XVIII,78. — *Skulten* *skulten*; delvis på *Stene*. Kb. *Skult* 'övre delen av huvudet; terrängförhöjning'. Jfr s. 163 och *Skultarna* Bd XVIII,366. — *Sollid* *sølv*; nu öde. Kb. — *Stensdalen* *sténsdälän*. Kb, EK. Med avs. på f. leden se under *Stenseröd* s. 11. — *Storskogen* (på) *støskøen*. Kb, EK. — *Wittenberg* *witønbarj*. *Wetteberg* 1801 Sk. nr 159. Snarast uppkallelse efter det bekanta ty. *Wittenberg*. Betr. (annan) dylik namngivning i trakten se under *Brämnen* (s. 10). Om kartformen är pålitlig, föreligger en ombildning av ett *Vetteberg(et)*. — *Värmeland* (på) *værmälän*,

¹⁾ Blomsholm säges enl. Oedman (1746), s. 310 »bestå af 5 hela gårdar, the 3 heta *Bøyen* och 2 *Fossgårdar*».

värmø- (*a* → *a*). Wermeland 1658 Krigsark. V, 1801 Sk. nr 159. Uppkallelse. — Äggedal; nu öde. N. Äggedal EK. Se s. 69.

Blåskog *blåskaw*, *-sko*, *blåsko*, *blåskaw*, *-skaw* $\frac{1}{2}$ sk. av ålder. — (millium) Bläsa skogs 1396 RR 226 | Blaaskoff 1544, Blaskouff, Blashoug 1581, Bladtskouff(!) 1586, Blaashoug 1650, Blåskough, *-skogh* o. d. 1650-1725, Blåskog 1777-1881, Jr || Blaadshoug(!) 1615 Oslo kap. kop. 216, Blaadskoug(!) 1616 Därs. 275, Blåskog GS, EK. ∞ RB:s form och övriga namnformer kunna synas oförenliga. Det finns dock ingen anl. att tvivla på riktigheten av den äldsta formen, ty en ljudutveckling varigenom ett *Blæs-* i förevar. hmnsnamn kunnat få en labialiserad vokal är helt naturlig som resultat av en från vokalen i *-skog* utgående, måhända av *bl-* understödd assimilation. Denna bör ha skett då uttalet var *-skaw*, *-skaw* el. dyl. (skrivningen *-skoff* 1544 visar att ett sådant uttal är gammalt). Jfr liknande assimilationer hos Janzén Vokalassim. 57 ff. Att resultatet härav kunnat bli *blå-*, *blå-*, torde icke böra betvivlas. Den akuta acc:n tyder i sin mån på att en stavelse försvunnit (jfr under Källvik s. 52). Det alternativa uttalet *blå-* beror uppenbarl. på en »uppsnygning». Att en association med *blå* härvid spelat en roll, synes tydligt. Att det är denna association som överhuvud ligger till grund för skriftformerna med *Bla(a)-*, *Blå-* ända sedan 1544, kan dock påstås endast om man anser det orimligt att ett *blæs-* (*blæ-*?) kunnat direkt återges med *-aa-*, *-a-*; vilket man näppel. kan våga. Associationen med *blå-* är alltså möjl. täml. sen, och den kan då utgå från den skriftform som redan stadgat sig. — Ingen anl. synes sålunda föreligga att frångå den anvisning för härledningen som ges av RB:s *Bläsa skog*, om namnet med denna utgångspunkt kan ges en sakligt godtagbar tolkning. Detta är fallet. Bebyggelsen ligger vid ett högt, *skogklätt* berg, som framför allt är utsatt för västliga vindar, vilka komma genom en dal. Blåsten har åstadkommit att den tall- och furuskog som finns på berget vuxit snett. Berget kallas numera *Blåsoppberget blåsoppbärjet*, förr även »*Blässeberg*»¹⁾ (1721 Sk. nr 5), *Blåseberget* (1818 nr 192), *Blåserödsberget*²⁾ (1852 nr 385). *Blåsopp-* ingår ofta i namn på högt belägna och blåsiga platser; se t. ex. s. 198. Säkerl. innehåller hmnsnamnets f. led stammen *blæs-*, växelform till *blæs-* i verbet *bläsa*. Formellt sett bleve det då fråga om **Blæsi-skog* (**Blæse-*), innehållande verbalstammen *blæs-* el. ett, dock icke direkt påvisat, fem. **bläsa* (jfr Bd II, 189, IV, 79), alltså ett ursprungligt **Blæso-skog*. RB visar ofta mellanvok:n i sammansatta ON i ursprungligt skick; se t. ex. under Döltorp s. 16. Sakligt sett hade man att jämföra t. ex. *Bläse(röd)berget*³⁾ (s. 145), *Blåsås* Bd II, 147, III, 185. — Efter det ovan sagda förfaller det formellt möjliga antagandet att namnet innehölle stammen *blæs-* (av ä. *blæs-*), som ingår i no. dial. *blesa*, f., bl. a. 'skoglös fläck i bergssida' (Ross), vgt. dial. *bläsa* 'öppning i skog, glänta' (SOÅ 17, 123).

¹⁾ Kan även läsas *Glässe-*.

²⁾ Formen *Blåseröd-* har uppkommit genom attraktion från *röd-* namnen; jfr s. 145, 167.

³⁾ Detta berg ligger alltför långt från förevar. bebyggelse (c. 2500 m.) för att ett närmare samband skulle kunna råda mellan namnen.

Torp och lägenheter:

Hageliden; ödetorp. — Lugnet *lóynøt*; nu öde. Jfr Bd XVIII, 80. — Orreliden (Åre-) *ørelj*; förr torp. Ahleliden 1852 Sk. nr 385. F. leden är **år(r)* ør f. 'al'. Alvegetation finns på platsen. Jfr Orrevik(en) s. 67, 114. — Spårehögen, se följande. — Spåreliden (Sporre-) *spør(ø)lj* (ø → ø) el. Spårehögen; numera öde. Sporrehogen 1825 Jb, -liden 1852 Sk. nr 385. F. leden är säkerl. *spår spør*, n. *Spårliknande* fördjupningar, liksom efter stora hästskor och hovar, finnas här på ett berg. (Traditionen vet berätta att Karl XII en gång red så häftigt över berget, att det blev *spår* däri.) Jfr *Spårtegarna* Bd XVIII, 302 f.

Bovall *bøval* 1 $\frac{1}{8}$ sk. Var 1 $\frac{1}{1}$ sk. 1650-1659 och räknas som fr. åtm. 1665 1685, därefter 1 $\frac{1}{8}$ sk. åtm. från 1697. — j øfra gardenom j Buda uallum, j Budauollum 1391 RB 392 | Buuall¹⁾ 1544, Buualdt 1581 1586, Budeualdt 1581 (altern.), Buffwaldt 1586 (altern.), Bu(f)fuald(h) 1650 1659, Bufuall 1665, Buffwaldh 1685, Bo(f)fwald 1697 1725, Bowall 1777 1825, Bovall 1881 || Bouoldt 1558 NLR 1, 89, Bovall GS, EK. ∞ F. leden är fvnord. *búð* 'bod'; s. leden fvnord. *vøllr* '(gräs)slätt', varom se under B u v a l l nedan. Uttalet med o i stället för väntat u bör ses i samband med målets utveckling av *ū* till o i best. form av ord ss. *bū* 'bod', *kū* 'ko' osv.; se Janzén Subst. 146 f.

Torp och lägenheter:

Bråtekas(en) *brødakåsø*, -*kås*; nu öde. Bråtekasen 1825 Jb, -kas EK. 'Svedjelandet'; se närmare Bd XVIII, 5. — Båtsmanstorp et. 1818 Sk. nr 210. — Mossen *møssøn*; nu öde. — Røstan (*på*) *røstøn* (u → ø); numera lagt till hmnt. Røsten 1695 Sk. nr 1, Røstans Grinneled 1784 nr 68, Røstan Kb. Fvnord. *rudstadr*, m. 'röjningsplats'; jfr samma namn s. 49, ävensom Bd XVIII, 36, 38. — Sörängen *sørænge*. Kb. Jfr *Nordängen* s. 69.

Brämnen *bræmæn* och **Kampegården** *kåmpøgårn* 1 $\frac{1}{4}$ sk. — Kampegården och Bremen 1697²⁾, Kampegården och Brehmen 1725, Kampegård(en) och Bremmen 1777 1825, Bremmen och Kampegården 1881, Jr || Brämnen och Kampegården EK. ∞ Uttalsformen tyckes peka hän på best. form av ett maskulint **bräm*; något dyligt ord kan dock ej påvisas. Det Bd II, 101 f. i vissa ON antagna *bräm*, n. 'kant, rand' torde av ljudliga skäl ej här kunna ifrågakomma. En förmodan att namnet vore ett *vin*-namn, synes med hänsyn till enstavighetsacc:n (jfr *Sälten* *sæltæn* s. 88, *Strängen* *strængæn* s. 87) och namnets sena uppträdande i Jb få anses mindre trolig. Namnet är säkerl. en uppkallelse efter den tyska staden *Bremen*. Härför talar i icke ringa grad den akuta acc:n. Uttalet med ø är enligt upplysning av docent T. Ahldén fullt naturligt och väntat; jfr även SAOB B sp. 4465. Kons. m förlänges alltid efter vokal i målet (se Lindberg Skeem. 204 f). Ang. uppkallelse-namn inom socknen efter tyska förebilder jfr under *Pommern* s. 102. F. leden i *Kampegården* är mans(bi)n. *Kampe* (jfr Lind Dopn.).

¹⁾ Namnets Jb:sformer (1544-1586) kunna ej med säkerhet skiljas från *Bu v a l l s*.

²⁾ Ej upptaget i Jb 1696.

H e m m a n s d e l :

*Stens*eröd (*i*) *sténsrø*. GS. Mansn. *Sten* (båtsmansn. *Sten*) el. möjl. appell. *sten* i koll. anv. För den senare härledningen tala sakligt sett några större *stenblock* i omedelbar närhet av bostaden; jfr t. ex. *Stensås* Bd I, 256.

T o r p :

Lekshålan *lékshála*; ödetorp vid Husebotjärnet. Där var förr *gäddlek*.

Buar *būar*, *būvar* By. Två lokalt skilda bebyggelser: nr 1 och 2 i n. delen av socknen, nr 3 i s. delen. — j Budum 1409 RB 394 | Buenn, Buuen 1544, Budenn, Buffue 1581 1586, Buffuen 1581 (altern.), Bue 1586 (altern.), Buffuer o. d. 1650-1665, Bufurödh(!) 1659 (altern.), Buar 1685-1881, **Jr**, Bu(f)fwar 1685 (altern.)-1777 || Buer 1597 JN 490, Buur 1615 Oslo kap. kop. 188, Buane 1661 A I 2 a, Buar GS, EK. ∞ Plural form av fvnord. *būd*, f. 'bod'. Inskottet av det hiatusfyllande *w* i den alternativa uttalsformen synes av namnmaterialet att döma ha ägt rum på 1500-talet.

Nr 1 *Norra Buar* $\frac{1}{1}$ sk. 1650 utgjorde byn 2 sk. och 1 fr. hmn.

Nr 2 *Södra Buar* $\frac{1}{1}$ sk. Se Nr 1.

Nr 3 *Yttre Buar* $\frac{3}{4}$ sk. Se Nr 1.

H e m m a n s d e l a r :

Under N. och S. Buar: *Bodalsgården* *bódasgár*. En viss ägare var från *Bodalen* i Lommelands sn. — *Haglund*. EK. — *Hultet*. Mellanholtet, Söner- 1811 Sk. nr 168, Håltet EK. Om *hult* (*hålt*) s. 217. — *Hällevadet* (*i*) *hæløvåt*. Hellevat 1816 Sk. nr 187, Hällevadet 1847 nr 307, EK. Bebyggelsen ligger nära en *hälla* vid ett *vad*. — *Kasebackarna*. Kasebackenflaten 1825 Sk. nr 242, Kasebackarna EK. Jfr följ. — *Kasen* (*i*) *kåse*. 1868 Sk. nr 451, EK. Om *kas* s. 191. — *Klopperna* (*i*) *kløpøna*, *kløpøna*. Klopparna EK. En viss person från *Klopperna* i Enningdalen i Norge (kallad *kløpøn*) bodde där. Hans nya bostad fick samma namn som den gamla. — *Mossen*. EK. — *Påskehogen* (*på*) *påskéhúwøn*. IN **Påskehogsen* *påskéhúson*. Om namn på *Påsk(e)*- se *Påskeskullen* Bd XVIII, 221. Enl. uppgift ha *påskeldar* tänts på det intilliggande höga berget. Om »*hog*» 'hög' s. 136. Ang. IN:s bildningen på *-s* se *Tengström* IN 359 ff. Dial.-uttalet av IN:t behöver icke bero på attraktion från de i orten välkända **Påskhusen*, **Påskhusarna* (s. 33), ty förb. *-uws-* kan lätt mista sitt *-w-*. — *Ödegården* (*på*) *øgár*. Om uttalet av *gård* s. 31 f.

T o r p o c h l ä g e n h e t e r :

Under N. och S. Buar: *Arkemyr* (*e*n) (*i*) *årkemyr*. Arke(t)myren 1847 Sk. nr 307, Arke- 1901 Tax.-I, Jr, GS, EK. Namnet torde närmast vara en ssg med det i närheten liggande *Arket* (se följ.), el. ett därtill bildat IN. — *Arket* (*på*) *årkøt*. Arken(!) 1847 Sk. 307, Arket Därs., 1901 Tax.-I, Jr, EK. Från Boh. är *ark* upptecknat blott ss. mask. el. fem., och i bet. 'gammalt fartyg; fallfärdig byggnad'. Uttalet med *t* kan därför göra troligt att namnet är en elliptisk bildning till **Arkehuset* (el. dyl.), där förra komponenten utgöres av det ovannämnda

ark el. det till bet:n något skiftande vgt. dial. *ark*, f. 'ask, låda'. Lika troligt är dock att ON:t, i likhet med vad som synes vara fallet med trenne *Arket* på Dal (SOÄ I.2,40), innehåller ett lokalt uppträdande n e u t r a l t *ark* i någon (några) av ovan berörda bet:r; om växling mellan feminint och neutralt genus i målet se Janzén Subst. 26 ff. Bostaden är en liten oansenlig stuga. Rsp. *ark* 'pappersark' kommer näppel. i fråga. — Björkemyr *björkemyr*. 1860 Sk. nr 433. Jfr Bd XVIII,30. — Ekelid; nu okänt. 1860 Sk. nr 433. Jfr Bd XVIII,187. — Erikgården *ërekjåvat*. Mansn. *Erik* i ung sgsform utan gen. -s; jfr Bd XVIII,320 ff. — Furulund. EK. — Goddagarna (*i*) *gòdånå*, *godånå*, *gòdanå*; två torp. Godane 1811 Sk. nr 168, 1847 nr 307, Goddane 1878 nr 478, Goddagarna EK. Som de bägge bebyggelserna ligga högt med ett vackert läge, synes man ha anl. förmoda att de fått sina smickrande namn därav; jfr även samma namn NG 1,209. — Goddag(s)klåvan, förr torp. Godagsklofvan 1860 Sk. nr 433. Sammansatt med föreg. — Jakobshemmanet *jàkobshémanat*. Om s. leden se Inl:n XVI. — Kleven (*i*) *kléve* el. Klevetorpet. Klefven 1868 Sk. nr 451; Klefvetorpet 1860 nr 433, 1868 nr 451. Om *klev* s. 132. — Klevetorpet, se föreg. — Kloppemyren; nu öde. Kloppemyr 1860 Sk. nr 433, -myren 1868 nr 451. F. leden hör varken sakligt el. språkligt samman med det ovan behandlade *Klopperna*. Förra leden är målets *klopp klöp*, f. 'spång', varom se t. ex. *Klopps* Bd II,154. Intill platsen ligger *Klopp(e)tjärn* (s. 114). — Krakarna (*i*) *krågana*; två torp. Krakarne 1816 Sk. nr 187, 1847 nr 307, Krakarna EK. Best. pl. av *krake* 'ställning att torka säd el. dyl. på'. — Lekeröd *lëgrå*; numera lagt till hmnt. EK. Efter en viss båtsman *Lek*. — Lek(s)hålsfjället *lëk(s)husfjålet* el. (vanl.) Långeled (*i*) *långelë* el. Sanneröd *sånå*. Lexhålsfjellet 1901 Tax.-I, Laxhålsfjället(!) Jr, Lekshålsfjället EK; Långele, Langele 1847 Sk. nr 307, Långelind(!) GS, Långehed(!) EK. Bebyggelsen gränsar intill det på Brämmens ägor befintliga *Lek(s)hålan*, varom s. 11. *Långeled* betyder 'den långa leden'. En gammal gångstig till Norge går över ett långsträckt bergmassiv. *Sanneröd* synes böra sättas i samband med det intill liggande tjärnet *Sand(e)vatten* (s. 114). — Lerdalen; nu okänt. Lerdahlen 1860 Sk. nr 433. Långeled, se ovan. — Långemyr, numera vanl. Skoleröd (*i*) *skòlå*. Långemyr 1901 Tax.-I; Skoleröd EK. F. leden i det senare namnet är *skollårare*. Två mellanstavelser ha försvunnit genom s. k. haplogiskt stavelsebortfall; jfr *Skoletorpet* Bd V,13. — Lång(e)skogsmon *långskuwsmån*. Långeskogsmon 1901 Tax.-I. Gränsar till *Lång(e)skog* (s. 33). — Myren; nu obekant. 1866 Sk. nr 451. — Nilsemyr *nilsåmyr*; förr torp. 1811 Sk. nr 168, 1828 nr 242, 1901 Tax.-I. Om den inskjutna mellanvok:n se Bd XVIII,320 ff. — Sanneröd, se Lek(s)hålsfjället. — Skedbindaregården *skëbnaryåvat*. Efter en »Skedbindare», dvs. en vävskedmakare. Jfr *Skedbinderstuen* NG 3,257. — Skoleröd, se Långemyr ovan. — Snickerröd (*på*) *snëkå*. Av **Snickare-röd*; för ljudutvecklingen i sgsfogen jfr t. ex. Skoleröd strax ovan, *Snickaregården* Bd XVIII, 103, *Klockeröd* Därs. 92. Tydl. har en *snickare* tagit upp röjningen el. bott där.

Under Y. Buar: *Krappsätt kräpsät*. 1825 Jb, 1829 Sk. nr 240, 1882 nr 491. Ganska vanligt namn på lokaler som ligga inklämda bland berg (o. d.), innehållande *krapp* 'trång' och *säter* (fvnord. *sætr*), n. 'säter, sommarfäbod'; se Bd XVIII, 130 (där även om bortfallet av s. ledens *-er*), SOÄ 18, 123, 19, 11 a. Det tycks inte ens vara nödvändigt, att de så benämnda platserna ha haft hus. — *Stämnen stēmøn*. 1829 Sk. nr 240, Jr, EK. Se samma namn s. 19, 82.

Budalen *búdar* $\frac{1}{8}$ sk. Var kr.-ödeg. åtm. 1659-1685, därefter $\frac{1}{8}$ kr. åtm. till 1777. — Buedaal 1659 1665, Budahl 1685, Budahlen 1697, Bo- 1725, Budalen 1777-1881, Jr || GS, EK. ∞ Gårdarna ligga i en betydande *dal*, som sträcker sig från Hästeskede fram till sjön Lången. F. leden är antingen fvnord. *búð*, västsv. *bu(d) bu*, f. 'bod', el. fvnord. *bú*, n. 'gård bostad'. Samma namn Bd XVIII, 114.

Hemmansdelar:

Falkeröd (*i*) *fålkærø*. EK. En viss Karl *Falk* bodde på platsen. I fråga om mellanvok. *-e*- se Bd XVIII, 320 ff. — *Gärdet* (*på*) *gårdet*. EK. — *Klåvan* (*i*) *kløva* el. *Klåvorna* (*i*) *kløvønø*. IN *kløvøn*. *Klåvan* EK. Om *klåva* s. 179. — *Klåvorna*, se föreg. — *Källaregården* *šælarağkæt*; förr båtsmanstorp. *Gärdet* vid *källaren*.

Torp och lägenheter:

Båtsmanstorp; nu okänt. — *Mosseklåvorna* *møsekløvønø*. Om *klåva* s. 179.

Buvall *búval* $\frac{5}{8}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ kr. åtm. till 1697, därefter $\frac{5}{8}$ mtl åtm. 1725 och räknas som $\frac{1}{1}$ sk. åtm. 1777. — j Budhaualdum sem liggær j Skærs græn 1391 RB 387 | Buuall¹⁾ 1544, Bu(de)ualdt 1581 1586, Buffuill(!) 1581 (altern.), Buffuald 1650, Bufualdh o. d. 1659-1725, Bufwall 1665-1777, Buvall 1825 1881, Buvall Jr || Buual 1658 Krigsark. V, Buvall c. 1725 Därs. VIII a, GS, EK. ∞ Samma namn, åtm. formellt, träffas i Tossene sn (*búval*). Dettas f. led är fvnord. *búð* 'bod'; s. leden är *vall*, fvnord. *vøllr* 'gräsbevuxen slätt o. d.', varom se Bd XVIII, 275. Det synes troligt att förevar. namn sammanhänger med namnet på den angränsande gården *Buar búar*, *búvar* (se s. 11). Grundformen bör då, ss. redan RB-formen antyder, vara **Búðavellir*, där förleden är gen. av detta plurala ON. Det innebär dock en viss svårighet att förena denna grundform med uttalet med *-w-*, eftersom man närmast väntar ett *-v-*; jfr ovan och *Bovall búval* s. 10. Det nuvar. uttalet bör då riml. antagas bero på inflytande från *Buar búvar*. Skulle emellertid en annan tydning böra övervägas, blir gen. sg. (el. pl.) av fvnord. *búð* 'bod' det enda rimliga förslaget för f. leden.

Hemmansdel:

Kullemyr *kølmýr*. Kolle- 1866 Sk. nr 439, 1901 Tax.-I, EK. Invid *Kull(e)kullen* s. 147. Om den akuta acc:n se Inl:n XVIII.

¹⁾ Det kan ej med bestämdhet fastslås, huruvida Jb:sformerna (1544-1586) åsyfta förevar. namn el. *Bovall* ovan.

Torp:

J ä m m e r n (i) *jámøn, jámøn*; förr torp, nu åker. Jemmern, Jemren 1803 Sk. nr 130. Jfr samma namn Bd IV, 58, V, 183, 234.

Båleröd *bálra, bárra* By. Två lokalt skilda bebyggelser: nr 1 i ö. delen av socknen, nr 2 i v. delen. — j Bardarudi 1391 RB 389, 391, 394, j Barde- Därs. 391 | Borud, Baaröd 1544, Borö(i)dt 1581 1586, Berödt 1581 (altern.), Bourödt 1586 (altern.), Barud 1650, Bårudh 1659 1685, Ba- 1659 (altern.) 1665, Båhrödh 1685 (altern.), Bållröd(h) 1697-1777, Bålröd 1725 1777 (altern.), Båleröd 1825-1881, **Jr** || Baarödt 1616 Reg., Båleröd GS, EK. ∞ Samma namn flerstädes i Norge; jfr t. ex. NG 2, 93, 218. F. leden är gen. på *-ar* av mansn. fvnord. *Bárðr*, fsv. *Bård* (Lind Dopn., Lundgren-Brate), icke gen. av fvnord. *Barði*, vilket skulle givit ett uttal med *-a-*; jfr t. ex. målets *hár* 'hård'.

Nr 1 Norra Båleröd $\frac{1}{1}$ sk. Sk. av ålder.

Nr 2 Lilla Båleröd $\frac{1}{2}$ sk. Sk. av ålder.

Torp och lägenheter:

Båleröd strand (*på*) *bálra strån, bálrastrån, -strån*, el. (vanl.) Strand (*på*) *strån*. Båleröd strand EK; Stranden Kb. Ligger vid havet. För den obst. formen jfr s. 80. — Skogmyren *skövmýra*; förr hus, nu gärde. — Strand, se ovan.

Bäcken, se s. 80.

Bö *bø* $\frac{1}{1}$ fr. av ålder. — a Buinom¹) 1391 RB 393, j Buinom¹) 1398 Därs. 32 | Böya(!) 1544, Böe 1581-1777, Böö 1825 1881, **Jr** || Böön c. 1725 Krigsark. VIII a, Bö GS, EK. ∞ Fvnord. *bór* 'gård' (Bd II, 59, IX, 3, 74).

Torp och lägenheter:

Båtsmanstorp et. 1856 Sk. nr 373, -torp Jr. — Husehagen *húsø-håwøn*; förr torp. 1813 Sk. nr 219, -hogen(!) 1856 nr 373. — Husetorp et; nu öde. 1856 Sk. nr 373. — Kasen *kåse*; numera obebott. 1813 Sk. nr 219, Kasebergen 1856 nr 373. Om *kas* s. 191. — Kull(e)hagen *kúl(ø)håwøn*; numera obebott. Kulle- 1813 Sk. nr 219, Kålle- 1856 nr 373. Vid *Kull(e)kullen* s. 147. Ang. enstavighetsacc:n se Inl:n XVIII. — Myren; nu okänt. 1813 Sk. nr 219. — Myretorp et; numera okänt. 1856 Sk. nr 373. — Tjuveröd (*på*) *šúwərə, šúwərə, šúwərə*; förr till Vättland. Tjuvfe- 1825 Jb, Jr, Tjuve- EK. F. leden synes — trots uttalet — vara målets *šyv* 'tjuv', vilket ändrats i anslutning till rsp. Betr. ssgsfogens *-e-* se Bd XVIII, 320 ff. — Trappekas (*på*) *tråpækås*. EK. Namnet torde åsyfta någon *trappliknande* formation på platsen. Om dylika namn se t. ex. Bd XVIII, 233.

Dafter *dåftør*²) $\frac{1}{2}$ sk. Var kr. åtm. till 1777. — | Daffth(er) 1544, Daffter,

¹) Huruvida RB-formerna åsyfta Bö el. »Bojen» (s. 105) kan ej avgöras.

²) Nilén uppger dessutom ett uttal *dåftør*, vilket emellertid bestämt förnekas även av äldriga personer. Sannolikt är det en felform.

Daffthr, Dafftere 1581, Dafft(h)er 1586, Daffter 1650-1697, Dafter 1725-1881, Jr || Dafter 1582 No. riksreg. 2,484, Dafte 1585 Därs. 2,614, Dafter 1673 S 73 fol 6, Dafter GS, EK. ∞ Namnet står otvivelaktigt i nära samband med namnet på den ganska stora ö *Daftö dåftö* (skrivet *Daptøy* RB s. 391 ff., *Daftøy* Därs. s. 394) som genom ett smalt sund är skilt från fastlandet, där bebyggelsen *Dafter* ligger. Om frågan hur detta samband skall förstås se nedan. Det synes lämpligt att först klarlägga de ljudliga förhållanden och de språkligt möjliga tolkningsalternativen; därefter få de framkomna tydningmöjligheterna diskuteras ur saklig synpunkt. — Till en början bör beaktas, att uttalet med *-ft* kan återgå på såväl *daft-* (ev. ä. *dabt-*) som *dapt-* (om *pt* > *ft* se Lindberg Skeem. 196). Någon sådan stam med lämplig bet. tycks dock icke vara påträffad i appellativiska ord inom det germ. språkområdet. Men det är naturligtvis möjligt att ett sådant appell. **daft* el. **dapt* en gång existerat. Lika gärna kan dock *-t* vara ett ortnamnsbildande suffix. I varje fall måste tolkningen bygga på den enkla stam som förelegat före utvidgningen. Eftersom i målet en tonande kons. framför *t* blir tonlös, måste man förutsätta att den enkla stammens slutkons. kan ha varit antingen tonande el. tonlös. Följande utgångsformer kunna då uppställas: *daf-* el. en därmed i Vernersk växling stående stam *dab-*, och *dap-*. Alternativet *dap-* för osökt tanken på sv. och no. dial. *dap(e)*, m. 'vattenpuss, liten damm, myr o. d.' Stammen *daf-*: *dab-* kan förknippas med åtm. två nord. ord el. ordgrupper. Den kan sammanföras antingen med stammen i fvnord. *dof* n. 'spjut' el. med den i no. dial. *dav(e)*, m. 'vattenpuss, fördjupning med vatten, myr o. d.', sv. dial. *dave* 'mindre vattensamling i mosse, större gropar med vatten i kärr o. d.', *dav* 'sant vattensjukt område, gärna med vattenpölar el. dyl.' (se Brevner Sydöstra Närkes sjön. 88.) Vidare kan *dab-* sättas i samband med en del ord med hypokoristiskt förlängd stamslutande kons., t. ex. sv. och no. dial. *dabbe* 'seg klump av slem' (även i *snordabbe* 'nässllem'), 'den röda köttklumpen över näsan hos kalkonen', eng. *dab* 'slem i näsan'. Härtill ansluter sig väl åtm. no. dial. *dabbe* 'vattenpöl', shetl. *dab* 'dyig havsbotten', sv. dial. *dabbig* 'tjock (om vätska)'. Vid sidan av det ovannämnda *dabb-* existerar en homonym personbetecknande stam, som träffas t. ex. i sv. och no. dial. *dabbe* 'tafatt, tölptaktig, oskicklig människa, liten fet figur; pojkvasker', mhty. *tappe*, nhty. *tapp* 'klumpig, dåraktig människa', ags. *dab* 'slamsig kvinna, barnunge o. d.' Ytterligare en stam *dabb-* föreligger i no. dial. *dabba* 'ge ett lätt slag', eng. *dab* 'slå (med handen el. med något mjukt)', jyll. *dabe* 'redskap att slå med'. Möjl. ha alla tre stammarna *dabb-*, liksom även *dap-* och *dav-*stammarna, samma ursprung, men såväl de ljudhistoriska som de etymologiska förhållanden äro ytterst svårutredda och omtvistade; se t. ex. Persson i IF 35,202 f., Friesen Mediagem. 27 ff., Hellquist i Nord. Tidsskr. for Filol. 3 R 12,56, Torp 54 ff. Här finns ingen anl. att ta hänsyn till andra ord än sådana som kunna vara terrängbetecknande. En undersökning av terrängförhållanden på platsen har givit vid handen följande. Bebyggelsen *Dafter* på fastlandet är med all säkerhet ung, och därför är dess namn sekundärt i förh. till ön:t. Bebyggelsen är näml.

obetydlig och ligger i en jämförelsevis sent uppodlad trakt. Ön:t måste vara av hög ålder. Tanken på fvnord. *døf*, f. 'spjut' kan helt uteslutas. Däremot får *dab-* med innebörden 'något slemmigt el. dyigt' (jfr shetl. *dab*) ett utmärkt stöd i terrängförhå. Öns strandsidor (framför allt den norra, västra, södra), liksom havsbotten kring ön, äro (kända för att vara) mycket leriga och gyttjiga. Vattenområdet V och S om ön kallas *Daftö lera*, resp. *Rönninglera*. Det förefaller således mycket troligt att ön namngivits efter sina dyiga, leriga stränder el. den grunda gyttjiga havsbotten därutanför. En formellt möjlig tydning vore annars att ön:t innehölle det ovannämnda *dav(e)*, *dap(e)* i bet. 'vattenpuss, vattensjukt område o. d.' I nordvästra hörnet av ön, där byn *Daftö* förr låg samlad, är marken vattensjuk och sumpig. Om så varit fallet vid namngivningen, kunde man möjl. tänka sig att ön fått sitt namn av detta förh. En dylik namngivningsgrund är dock föga trolig för en stor ö. Utvidgningen med dentalsuffix är icke sällsynt i önamn; jfr t. ex. ön. *Kartaa*, bildat till fvnord. *karmr* m. 'karm, bröstvärm' (NG 10,378), *Huften*, innehållande ett mot got. *hups* 'höft' svarande nord. ord (NG 11,256); jfr även Magnus Olsen *Norrøne studier* 178 ff. Ytterligare kunde jämföras utvidgning med dental i en del terrängbetecknande appellativa bildningar som *knalt* : *knall(e)* 'bergknalle', *knolt* : *knoll* 'ds', *balt* : *ball* 'klump', ävensom fsv. **dylpt* 'sank fördjupning' : sv. *dulp*, sv. dial. *sidd* 'sankt ställe' : adj. *sid* 'lågt ligande'; om de senare orden se Lidén i NoB 1932, s. 218. — Det erbjuder svårigheter att förstå formen *Dafter*. Den synes vara obest. pl., men huru den uppkommit i förh. till *Daftö* kan ej med säkerhet fastslås. Möjl. syftar den på båda de gårdar, varav bebyggelsen består.

Torp och lägenheter:

K ä n g e n (på *šéyən* (e → i). Kingen EK. Namnet är best. sg. av sv. dial. *käng*, no. dial. *kjeng*, m. 'krampa, järnkrok', motsvarande fvnord. *kengr*, m. 'buk, böjning; krampa, krok'. Bebyggelsen ligger på en udde intill en ss. en kil inträngande vik. Huruvida uddens el. vikens inbuktning åsyftas, är dock svårt att avgöra. Samma ord ingår i de no. ON:n *Kjengsnes*, *Kjengen*, *Kjengsskär* (NG 17,5). Palataliseringen av ursprungligt *æ* synes bero på ställningen mellan palatalt *k* el. *š* och *ng*. Jfr t. ex. uttalsformerna av *känga*, i målet *kängel*, i Vette hd: sg. *šéyəl*, *šéyal*, pl. *šéyglar*, *šéylar*, i Nä., Ho., Lo. även *šéylar*. — **M a m p e r ö d**; även på Bjälveröd (s. 3). — **R i s h a g e n** *rishåwən*. 1825 Jb. Bd V,17.

Döltorp *dåtsrp* ½ sk. av ålder. — j Døloporpe 1391 RB 389 | Dölletorptt 1544, Döltorp 1581-1881, Jr, Dölthorp 1586, Doltorp 1650 1659, Döltorph 1665, -tårp 1725, Dölltorp 1685 1777 || Döltorp GS, EK. ∞ F. leden är antingen gen. sg. (el. pl.?) av no. dial. *døle*, m. 'dalbo', *døla*, f. 'kvinna från en dal', el. *døle*, m. 'enfaldig man', *døla*, f. 'enfaldig kvinna' (Aasen 123, Ross 127, Torp 83). Med avs. på den äldsta namnformen bör påpekas, att i RB stundom osäkerhet råder i beteckningen av vokal i mellanstavelse; jfr under *Tokorudi* Bd IV,16 och *Toröd* XVIII,48. De formella möjligheterna att f. leden vore det från Norge väl be-

styrkta ån. *Døla* (Rygh No. Elven 36) el. no. dial. *døl*, f. 'liten dal', kunna efter undersökning på platsen icke komma i åtanke.

Hemmansdel:

Platsen *plåsn*. *Plats* 'liten odling, torp'.

Torp och lägenheter:

Holmarna hølmana, ä. *Holmen*; förr torp, nu betesmark. *Holmen* 1811 Sk. nr 167. *Holme* har här bet. 'åholme'. Bebyggelsen har näml. fått sitt namn efter några av älven kringflutna mindre höjder. — *Holmen*, se föreg. — *Kasen*; numera öde. 1811 Sk. nr 167. — *Nytorp*, se *Skogen* nedan. — *Platsen plåsn*; nu öde. Namnet har i sen tid övertagits av hmnsdelen. Jfr s. 30, 46 osv. — *Skogen skúwan*, mera officiellt *Nytorp*; öde. — *Skottfjäll* (torpet) *skødfjæl*; förr torp. *Skottfjell* 1825 Jb, -torpet 1856 Sk. nr 371, *Skottfjäll* EK. Namnet på ödetorpet sammanhänger med det i omedelbar närhet liggande berget *Skottfjäll skødfjæl*, *skødfjæløværjet* (s. 163). Det höga berget stupar tvärbrant ned i älven. Namnet innehåller säkerl. det från Boh. välkända *skott* i bet. 'ställe där man »skottar» ved el. timmer'. — *Ångholmen*; numera okänt. 1825 Jb.

Ejgalsröd *ejasa*, *ejäsə* ½ sk. Var sk. åtm. 1659, därefter fr. till 1685. — j *Æigils* hæidi 1391 RB 389 | *Egilsrøidt* 1581, *Eigelsrødt*, *Eggels*-(!), *Öggis*-(!) 1586, *Eigelsrød* 1650, *Igelssrødh* 1659, *Eigel*(1)*srødh* 1665 1685, *Eig*(g)*els*(s)- 1697-1777, *Ejgalsrød* 1825, *Ejgalsrød* 1881, **Jr** || *Eigalsrød* GS, *Ejgalse*- EK. ∞ F. leden är enl. *Janzén* i NoB 1935, s. 19 f. fvnord. mansn. *Egill* (se *Lind Dopn.*). S. leden är *hed*. Skrivningarna med *Eig-* torde antingen kunna bero på uppmjukning av kons. *ɜ*, el., kanske väsentl. på inverkan från de många namn som börja med *ei-*, ss. t. ex. fvnord. *Eilifr*, *Eyjulf*, *Eirekr*, *Eimund*, *Einar* (se vidare *Vågslid* No. *Navnebok* s. 79 ff.). I samband med en diskussion om vissa boh. *rød*-namns betoning har *Janzén* anf. st. närmare redogjort för namnets ljudutveckling. Då huvudacc:n låg på dess första stavelse, reducerades s. leden till -ə. Uttalet bör vid detta stadium ha varit ungefär **æjəsə*. Därefter blev det genom progressiv vokalsimilation **æjəsə*. Senare kom namnet att dragas in bland de *rød*-namn som ha betoningen på stavelsen närmast före -*rød* — flera sådana finnas i grannskapet, t. ex. *Engalsrød* *eyåls(ə)rə* (s. 19), *Erlandsrød* *alånsərə* (s. 19 f.). Uttalet blev **æjəsə*. Nu blir i målet *æ* framför kakuminalt *s* regelbundet till *a* (jfr *Lindberg Skeem*. 172). Så uppstod — sedan den uddljudande vokalen nedsjunkit till svagton — den nutida uttalsformen **ejəsə*, och med acc:n fakultativt återflyttad till första stavelsen och med uddljudsförlängning formen *ejasa*. Den av *Janzén* lämnade språkliga förklaringen synes vara tillfredsställande. En annan utveckling är dock åtm. teoretiskt tänkbar. Då betoningen i den av *Janzén* ansatta utgångsformen **æjəsə* överflyttades till andra stavelsen, kom -*ə* i starkton. Under inflytande av de ovan nämnda *Engalsrød*, *Erlandsrød* kunde -*a*- på analogisk väg ha kommit in i uttalet.

Torp och lägenheter:

Hytta n *hyta*; förr hus, nu blott gärde. Jfr samma namn s. 27, 31 osv. — Hästhagen, se Kableröd. — Kableröd *kåblərə*, mera officiellt Hästhagen; förr båtsmanstorp. Hästhagen Kb. Båtsmansn. *Kabel*. Jfr Kabelbackarna s. 139.

Ejgst ést By. — j *Æist*, a *Æist*, j ytsta *Æist*, j öifsta *Æist*, *Æist* forss 1391 RB 390 ff. | *Eyst*, *Iest* 1544, *Eidst* 1581 1586, *Eigst* 1650-1777, *Eiyst* 1777 (altern.), *Ejgst* 1825, **Jr**, *Eigst* 1881 || *Eigst* GS, *Ejgst* EK. ∞ Enl. Lidén i GBFT 1932, s. 192 ff. är namnet ett fors- el. ån. **Eist*. Denna tolkning motiverar han med att byn ligger vid en å, som kommer från en hög bergstrakt. Ett fall i ån omnämnes redan i RB ss. *Æist* forss. Det är sannolikt denna fors, möjl. själva ån, som äldst burit namnet **Eist*. Detta namn är enl. L. medelst avledningsändelsen -*t* bildat till fvnord. verbet *eisa* 'gå fram med stark fart'. Analog bildningar äro t. ex. fvnord. *upp-reis-t*, f. 'resning', bildat till *reisa* 'resa upp', fvnord. *refs-t*, f. 'straff', av fvnord. *refsa* 'straffa'. Suffixet *t* bildar i dessa fall feminina abstrakta. Ett ån. **Eist* har således från början betytt 'hastigt lopp el. dyl.' Vad skrivningen med *Eig-* angår, synes den enl. Lidén anf. st. snarast ha uppstått genom association med no. dial. *eiga* 'äga'.

Nr 1 Övre *Ejgst* $\frac{1}{1}$ kr. Var sk. åtm. 1650.

Nr 2 Nedre *Ejgst* $\frac{3}{4}$ sk. Var sk. åtm. 1650.

[Nr 3 en kr.-ödegård åtm. sedan 1650.]

Hemmansdel:

Hagetorp *håwätörp*; kr.-ödeg. I Jr med eget upplägg. Var kr.-ödeg. åtm. från 1650 till 1894, då $\frac{4}{7}$ därav skatteköptes (ant. i Jb 1881). Hegstorp 1650 Jb, Hags- o. d. 1659-1725 Jb, Hagetorp(h) 1665 Jb, 1777-1881 Jb, Jr, Hagetorp GS, EK. F. leden är *hage*.

Torp och lägenheter:

Kanteröd *kântərə*; förr torp, nu gården. Säkerl. soldatn. *Kant*. Jfr samma namn s. 26. — Klåvan *klåva*. Klåvan 1825 Jb, Klåvan EK; Klefhåltet 1849 Sk. nr 326. Om *klåva* s. 179; om sammanfallet i bet. av *klåva* och *klev*, varpå skriftformen med *Klef-* kan bero, se Bd XVIII, 22. — Kvarnebacken *kvænåbåken*; förr ett hus. — Kvarnhagen, se följ. — Kvarnholmen el. Kvarnhagen. Jr. — Skogen *skåwøn*; förr torp under Hagetorp ovan.

Elsängen *ēsæyøn* $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. — | Elleseng 1544, Ellisenng 1581, Elledzenng, Ellidtz- 1586, Elleds Eng 1650, Elletzängh 1659, Ellesäng 1660, Elles Eng(h) 1665-1697, Elseng 1725, Elsängen 1777-1881, **Jr** || Ellisenng 1648 No. riksg. 9, 199, Elsäng c. 1725 Krigsark. VIII a, Elsängen GS, EK. ∞ Att döma av Jb synes förleden snarast vara gen. sg. av mansn. *Elef* (fvnord. *Eileifr*), el. det från början därmed icke fullt identiska *Elif* (fvnord. *Eilifr*). Uttalsformens uddljudande vokal bör i första hand antagas bero på inverkan av s. ledens

stamvok. -æ-. Det är emellertid formellt sett möjligt att tidig förkortning av f. ledens diftong givit nuvar. uttal (jfr under *Hedängen* nedan). Här ifrågasvar. personnamn bör, liksom mansn. *Elof*, ursprungl. ha haft dentalt *l*. Belysande äro gårdn. *Elofsröd èlæsø* i det angränsande Lurs sn och *Ellevsröd èlersø* i det likaledes angränsande Östfold (NG 1, 205; mansn. *Eilifr*). Övergången av »tunt» *l* till »tjockt» *l* bör därför förstås på följande sätt: Sedan den uddljudande diftongen givit *æ*, övergick *l* till *ʀ* i enlighet med målets ljudsystem, vilket efter *ä*-ljud normalt har »tjockt» *l*. Jfr t. ex. målets *træʀæ* 'träla', *fæʀ* 'skäl, mussla', *sæʀ* 'säl'. Ord ss. *fæʀ* 'själ', *ihæʀ* 'ihjäl' o. d. äro låneord (jfr Lindberg Skeem. 200). Möjligheten av en förled *älg*, ev. använt ss. mansbinamn, torde med tanke på de ä. namnformernas tvåstavighet få anses vida mindre sannolik. Om s. leden *äng* se under *Hedängen* s. 27 f.

Hemmansdelar:

Bott(n)en bót(ə)n el. *Elsängsbott(n)en èseybótŋ*. Botten EK. Om bet:n av *botten* se s. 198. — *Elsängsbott(n)en*, se föreg. — *Lid*. EK.

Torp och lägenheter:

Kampehålet kâmpêhâʀt, ä. *Kampehålan*; förr soldattorp. Kampehola 1833 Sk. nr 250. Efter en viss båtsman *Kamp*. Förr mellanvok. -e- se Bd XVIII, 320 ff. — *Stämmarna* el. *Stämnen stêmæn*; förr torp. Stämmane 1833 Sk. nr 250. Om *stäm* s. 77.

Engalseröd *eydals(ə)rø* $\frac{1}{1}$ sk. Var sk. åtm. till 1659, därefter prästbol åtm. till 1697. — j Jngialz rudi 1391 RB 395, Eingolt(!), Eingalt(!) 1467 Akershusreg. 39 | Ingelsröd 1544, Enngilsröidt 1581, Engelsrödt 1581 (altern.), Enngis-1586, Enngels- 1586 (altern.), Eigelsröd(h) 1650-1665, Engel(l)s(s)- 1685-1725, Engalsröd 1777-1881, Engalseröd **Jr** || Ingalsröd GS, Engalse- EK. ∞ F. leden är gen. av det fvnord. mansn. *Ingialdr*. Då namnet, i likhet med flera boh. *röd*-namn (se under *Ejgalsröd* ovan), fick betoningen på stavelsen närmast före slutleden, nedsjönk den uddljudande vokalen till svagton och fick ljudvärdet *e*. S. leden är *rud*, *ryd* 'röjning'.

Torp och lägenheter:

Sandbäcken, se följ. — *Stöparen (på) stöban*, mera officiellt *Sandbäcken*; förr torp, nu lagt till hmnt. Stöparn 1873 Sk. nr 455, EK. Måhända ett personbin. **Stöparen*, bildat till verbet *stöpa* (ljus), i målet *stôpa*. Ev. en förkortning för **Stöparebäcken* (el. dyl.), där f. leden innehåller det ovan nämnda verbet (med vanlig utvidgn. med -are-). Man har kanske stöpt ljus i den intill liggande bäcken. Jfr då dels *Stöparelyckan* (Ucklums sn), där man enl. uppgift har stöpt ljus, dels *Dansaren* s. 41. — *Ångehagen èyghåvæn*; förr torp, nu lagt till hmnt. Ånghagen EK.

Erlandseröd *elånsørø* $\frac{1}{2}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ sk. åtm. till 1659, därefter fr. till 1697. — j Ællandz rudhi 1398 RB 32 | Örlensröd 1544, Ellingsrödt(!) 1581, Ellandntz-

rö(i)dt 1581 (altern.) 1586, Erlandsröd o. d. 1650-1777, Erlandseröd 1825-1881, **Jr** || Elandsrud 1620 No. riksreg. 5,107, Erlandsröd GS, Erlandse- EK. ∞ F. leden är gen. av mansn. fvnord. *Erlandr*, biform till fvnord. *Erlendr* (Rygh Personn.). Betr. betoningen av boh. *röd*-namn se under *Ejgalsröd* s. 17. S. leden är *rud*, *ryd* 'röjning'.

Hemmansdel:

Hogen (*på*) *håwæn*, *håwæn*. EK. Bebyggelsen ligger vid en *höjd*. Om »*hog*» 'hög' s. 136.

Torp och lägenheter:

Sköljekas (en) (*i*) *fjåkåså*; nu öde. Skjulekas 1881 Sk. nr 492. F. leden utgöres av verbet *skölja*, målets *fjåka*. Platsen ligger invid en vik benämnd *Sköljevik* (s. 114), där man *sköljer* kläder; jfr t. ex. *Sköljhällan* Bd XVIII,227.

Flateby *flåd(a)bj* By. — a Flatabœ 1371 DN 2,325 | Ffladeby 1544, Fladeby(e) 1581-1697, Flateby 1725-1881, **Jr** || Fladeby u. å. A II 28, Flateby 1658 Krigsark V, GS, EK. ∞ Bd V,2.

Nr 1 Norra Flateby $\frac{3}{4}$ sk. Sk. av ålder.

Nr 2 Södra Flateby $\frac{3}{4}$ sk. Sk. av ålder.

Torp och lägenheter:

Hopparen (*på*) *hõpan*, mera officiellt *Hällan*; numera öde. Tydl. förkortning av *Hoppareberget hõparabårjät* (s. 139), namn på berget bredvid torpet. Vägen över fjället till Skee kyrka anses vara mycket besvärlig; man får *hoppa* från sten till sten. — *Hällan*, se föreg. — **Kvarn** (e) *hogen kvænåhåwæn*. Qvarnhogsliden 1844 Sk. nr 278, Kvarnhogen Jr. Om »*hog*» 'hög' s. 136. — **Lenasberg** *lenas_pårj*; förr torp, nu betesmark. Lenasbergtorp 1844 Sk. nr 278. — **Pinan** *pina*. Jordan är dålig. Jfr samma namn s. 33, 84, 195. — **Rör** (e) *vik*, *St.* och *L.*, *rõravig*; förr två torp. I Jr med eget upplägg; uteslötos ur Jb 1917. Upptogos i Jb 1685 ss. två fr.-torp; träffas senare ej förrän 1881, och då ss. tvenne sk.-torp under Flateby, med eget upplägg. Åtm. *L. Rör(e)vik* tycks enl. anteckningar av Nilén 1880 av ortens befolkning ha ansetts ss. hmnsdel. *Rörwäck* 1685 Jb, *Rörvik* 1881 Jb, Jr, EK. F. leden är *rör*, fvnord. *rõyrr*, m. 'vass'. Ligger vid en vik av Strömsvattnet. — **Se opp** *se óp*; numera rivet hus, som förr låg på krönet av två backar. Namnet är tydl. givet i motsättning till det *neda* för belägna (nu rivna) huset *Se ner se nér* (under Strömstad). Om namnformen se *Björseth* Bd XVIII,356 f.

Flatskär, se *Natur*. s. 124.

Flåghult *flåwhålt*, *flåwhålt* $\frac{1}{2}$ sk. av ålder. — | Fflöolt 1544, Flö(g)holdt 1581 1586, Flögholt 1650, -hult 1659, Flöghult 1777-1881, **Jr**, Flo(u)ghol(l)t, -hålt 1665-1725 || Fløholt 1597 JN 489, Flögholt 1616 Reg., Floholt 1661 A I 2 a, Flöghult GS, Flåg- EK. ∞ F. leden är det i boh. ON ytterst vanliga *flåg*, i målet *flaw*,

ghw, n. 'brant bergstup'. Den gamla bebyggelsen låg vid ett mycket brant stupande berg. De äldsta skrivningarna utan *g* äro kanske tidfästade för övergången *gh* > *w*.

[Tången *tågøn*; förr sk.-ödeg. Uteslöts ur Jb 1926 ss. obefintlig. *Tangen* 1685 Jb, 1825 Jb, *Tången* 1697-1881 Jb, Jr, EK.¹⁾ *Tånge* 'udde o. d.']

Torp och lägenheter:

Bar(r)vadet *bår(ə)våt* el. Tappestan *tåpəstån*. Barvasvägen 1816 Sk. nr 187, Barvat 1868 nr 451, Barevadet EK. Invid en bäck. Trol. har vadet betecknats ss. *bart*, dvs. relativt fritt från vatten. Möjligt är även, att f. leden utgöres av *barr*, i målet *bår*. Det alternativa namnet har tillkommit därigenom att en gubbe kallad *Tappen* *tåpən* bodde på platsen. Om -ə- i ssgsfofen se Bd XVIII, 320 ff., och om s. leden s. 81. — Björkeliden. EK. — Dammen. EK. — Fagerhult; en avs. från Grandalen nedan. Jr. Säkerl. ungt namn; ev. uppkallelse. Samma namn Bd XVIII, 70 f. — Furubacken. EK. — Grandalen (*i*) *gråndån*; förr torp. I Jr med eget upplägg. Grandahl 1795 Sk. nr 99, -dalen 1813 nr 233, 1825 Jb, 1901 Tax.-I, Jr, EK. — Granliden. EK. — Granås. Jr. — Hugget (*i*) *hógøt*; numera namn på fyra friköpta lägenheter (Backeliden, Granliden, Fridhem, Solhem). Målets *hugg*, n. 'uthuggning i skogen'. — Håltet. EK. Om *hålt* (*hult*) s. 217. — Kasen (*i*) *kåse*, ä. Kaserna; förr två torp. Kaserne 1813 Sk. nr 183, Kasen EK. Om *kas* s. 191. — Kaserna, se föreg. — Källiden. EK. — Lövkas. EK. — Mossen *møsn*. EK. — Solbacken. EK. — Solhagen. EK. — Tappestan, se Bar(r)vadet ovan. — Tången; förr kr.-torp. Uteslöts ur Jb enl. beslut 1884 (ant. i Jb 1881). Om skriftformerna se ovan med not.

Flöghult, se föreg.

Folkestad *følkəsta* By. — a Folkastadhom 1385 DN 2,379, j Folkastadum 1391 RB 389, j Folkastadom 1396 s. 226, Folckestadt 1492 Akershusreg. 122 | Folkesta 1581 1586, -stad 1650, Folchestadh 1659, Fol(l)ckestad(h) 1665-1725, Folkesta(d) 1777-1881, Folkestad Jr || Folkesta 1658 Krigsark. V, 1727 Därs. VII, -stad GS, EK. ∞ Denna bebyggelse gränsar intill Tjöstad (*j* *Þjodastadum* 1391 RB 393). Det vore frestande att antaga att såväl *Folkestad* som *Tjöstad* i förleden ha ett ord för *folk*, näml. fvnord. *folk*, n., resp. fvnord. *þjóð*, f. Det låge då närmast till hands att förmoda, att de ifrågasatta namnen stå i något inbördes sammanhang. Med detta för ögonen har en undersökning företagits av andra *Folka-* och *Þjóð(a)staðir*, med följande resultat. I Norge påträffas dels i Buskeruds fylke, dels i Sogn ok Fjordane fylke samma namnpar. Avståndet mellan bebyggelserna är i förra fallet c. 5 mil, i senare fallet omkr. 4 mil. Det bjuder dock emot att tro, att dessa

¹⁾ Dessa skriftformer åsyfta även torpet Tången nedan. I jb:a upptages ödeg:n och torpet ss. kameral by, men båda ha hmnsnr:t 1.

långt ifrån varandra belägna (öde)gårdar, som emellan sig ha flera *stadir*-bebyggelser, ha haft något för namntolkningen utslagsgivande samband med varandra. Vad de boh. namnen angår, ser det ut som om bebyggelsernas inbördes läge blott berodde på en tillfällighet. Att fatta det till sin tillkomst sannolikt y. namnet *Tjöstad*¹⁾ ss. givet i något slags förh. till det ä. *Folkestad* (som då skulle ha ansetts innehålla fvnord. *folk*) är både ur namngivnings- och bildningssynpunkt föga rimligt. Mot att överhuvud i dessa namn se ett appell. *folk* — till på köpet i gen. pl. — talar principiellt sett *stad*-namnens bildningssätt. I dylika namn väntas ett personnamn i förleden; se härom Magnus Olsen *Norrøne studier* 28 ff. I förevar. fall torde detta vara det under medeltiden vanliga mansn. *Folki*, som även antages ingå i de no. *Folkestad*.²⁾ Från den formella möjligheten att här ifrågasvar. namn vore ett »falskt» *stad*-namn med ett »folk»-betecknande ord i förleden, torde man, ss. under *Tjöstad* (s. 91) utredes, helt kunna bortse. (Om s. leden se under *Tjöstad*.)

Nr 1 Västra Folkestad $\frac{1}{1}$ sk. Var kr. åtm. 1650.

Nr 2 Östra Folkestad $\frac{1}{1}$ sk. Var kr. åtm. 1650.

Hemmansdelar:

Ekehogen, se följ. — *Glutten* (Glötten?) (*på glütæn* (*u* → *ø*), mera officiellt *Ekehogen*. *Ekehogen Kb.* Huruvida det förra namnet återgår på ursprungligt *glytt*, m. 'glänta, öppning o. d.' el. *glutt*, m., i samma bet., kan ej fastställas, enär uttalen av ä. *y* och *u* i denna ställning sammanfalla; se härom *Lindberg Skeem*. 102. Bebyggelsen ligger på en *ek*bevuxen höjd vid gränsen mellan slätt och skog: det »*glütär*» till när man kommer fram ur skogen. Om »*hog*» 'hög' s. 136. — *Hagarna* (*i hãwãn*). — *Hogarna* *hãwãn* (*u* → *ø*). *EK.* Där lära finnas flera gravhögar. Om »*hog*» 'hög' s. 136. — *Hogelid* (*i hãwãli* (*u* → *ø*)). *Hogeli* 1819 Sk. nr 217, -lid *EK.* Ligger invid en gammal begravningsplats. Man synes därför främst böra räkna med subst. *hög* i bet. 'gravhög'. Jfr föreg. — *Mellomstugan* *mêlamstjva*; nu öde. Jfr *Sörstugan* nedan. — *Råglös* *rãwlos* (*ø* → *u*), *rãw-*; nu blott gärde. 'Åkern på vilken det ej vill växa någon råg'; se *Bd XVIII*, 222 f. — *Smutten* (*i smúttn*). Målets *smutt*, f. 'vrå, trång plats'. — *Sörstugan* *søstjva*; jfr *Stufvane* 1819 Sk. nr 217. — *Västergård* (*i västergård*). *Västergården EK.* Om uttalet av *gård* s. 31 f.

Torp och lägenheter:

Fåglehögen *fãwlehãwøn* (*u* → *ø*), y. *fãwle-*, ä. *Fåglekärr* (ev. en annan bebyggelse); förr torp, nu gården. *Foglekierr* 1825 Jb. Det är ännu i dag gott om orrar vid det närliggande gårdet *Fåglekärr* (s. 217). — *Fåglekärr*, se föreg. — *Jensehagen* *jãnsêhãwøn*; nu öde. Mansn. *Jens*. Jfr s. 139, 180. Om -se *Bd XVIII*, 320 ff. — *Jämkestycket*. *EK.* Om f. leden s. 193. — *Kanteröd* (m yr) *kãntørãmjyr*; f. d. båtsmanstorp. *Kanteröd* 1819 Sk. nr 217, 1825

¹⁾ Byn *Folkestad* är centralt belägen och är av ålder 2 mtl; den mera avsides belägna gården *Tjöstad* var 1650 1 mtl.

²⁾ NG 1,360, 5,360, 7,199, 12,260, 13,78.

Jb. Efter en båtsman *Kant*. Om gen. *-e-* se Bd XVIII, 320 ff. — *Myrarna*, se *Vildmyrarna*. — *Skogen (på) skåvon*. — *Svartmyllan*. Svartmylla 1819 Sk. nr 217. — *Svältare sand svältare sún*. F. leden — utbildad med västsv. *-are-* — torde vara antingen verbet *svälta* el. möjl. boh. och no. dial. *svelta*, f. 'mager betesmark'. Om dylika nedsättande namn se t. ex. *Svältepillarna* (Bd V, 201) och *Fattighög* (XVIII, 197). — *Torpet*; nu okänt. 1801 Sk. nr 142. Kanske identiskt med något av de övriga här nämnda namnen. — *Vildmyrarna* (*-myren*) *vilmýranæ* el. vanl. *Myrarna mýranæ*. Villmyren 1816 Sk. nr 196, Vildemyrarna 1901 Tax.-l, *-myrarna EK*. Ligger avlägset »i vildmarken».

Gibberöd *gibøræ* $\frac{1}{2}$ sk. Var kr. åtm. till 1725. — | Gyeperud(!) 1544, Gi(b)-berödt 1581 1586, Giberöd 1650, Gibberödt 1659-1697, Gibberöd 1725-1881, Jr || Gibberöd GS, EK. ∞ Mans(bi)n. *Gibbe*, känt från Norge (se Lind Dopn.). S. leden är *rud*, *ryd* 'röjning'.

Gilltorp *giltorp* By. — j Gelaugha þorpe, vm Gæilaugha þorp 1391 DN 5, 254, j Gæilauga þorpe, Geilauga þorp, medh Geilanga(!) þorps 1396 RB 226 | Gylletorptt 1544, Gil(le)torp(h) o. d. 1581-1777, Gild- 1581 (altern.), Gilltorp 1825-1881, Jr || Gilletorp 1594 JN 123, Gilles-(!) 1658 Krigsark. V, Gill- GS, EK. ∞ F. leden är gammal gen. på *-ar* av kvinnon. fvnord. *Geirlaug* (se Lind Dopn.). Samma namn tycks ingå i *Gellingeröd* (j *Gæillauga rudi* 1388 RB 316) på Orust. Diftongen *ei* har vid tidig förkortning givit *i*; jfr t. ex. *hvi* 'hem', *hilar* 'hjärna' (Lindberg Skeem. 157). I svagton har *-auga-* (via mellanstadier) tidigt reducerats till *-a-*.

Nr 1 Gilltorp $\frac{1}{4}$ sk. Sk. av ålder.

[Nr 2 en kr. -ödegård åtm. sedan 1650.]

Torp och lägenheter:

Kaseby *käsby* el. mera officiellt *Kasen*. *Kasen Kb*; *Kaseby EK*. Betr. torpnamn på *-by* se Inl:n XVI. — *Kasen*, se föreg. — *Kullehagen*, se följ. — *Kullehyttan* (på) *kålähýta* (⊥ ⊂ ⊥ ⊂), el. *Kullehagen*. *Kollehyttan* 1825 Jb, EK; *Kullhagen* 1851 Sk. nr 332, *Kolle- Kb*. Målets *källa* 'kulle'. Om *hytta* s. 27. Ang. den akuta acc:n se Inl:n XVIII. — *Solbacken*. EK. — *Ängelid*; förr *torp*, nu blott åker. Enge- 1825 Jb, Änge- 1851 Sk. nr 332.

Grandalen, se s. 21.

Granhogen, se s. 67.

Grälös *grælus* By. — *Grasslös* (!) 1317 el. 1373 Akershusreg. 7¹), j *Grادلøysu*, j *Graløysu*, a *Graløysu* 1391 RB 390 f., j *Graløysu* 1396 s. 226, i *Graløs*, vm *Graløse* 1464 DN 5, 613, 614, j *Graløsæ* 1472 5, 631, *Grallø(e)* 1515 Akershusreg. 8¹), *Graf- fuvælo(e)s* 1516 Därs. 6¹). | *Grallös*, *Graalöss* 1544, *Graalös*, *-lötze*, *Groelösse*,

¹) Avskrift från 1622,

Grolöss 1581, Grolösse 1586, Graalö(e)s 1650, Grålös(s) 1659, -löess 1697, -löhs 1665 1685, Gråälöes 1665 (altern.), Grålös 1725-1881, Jr || Graalösze 1617 Oslo kap. kop. 323, Grålös GS, EK. ∞ Namnet är av hög ålder, vilket bl. a. framgår därav att byn är den största (nu $4\frac{1}{4}$ mtl) i Vätte hd; den bestod redan 1659 av 6 hmn. Därför föreligger med all säkerhet ett äkta lösa-namn, innehållande fvnord. *leysa*, f. 'ängsmark', om vars ursprung olika meningar framställts; se därom Lindroth i Fornv. 1915, s. 12 ff., Våra ON² 119 ff, Sahlgren i NoB 1919, s. 96 ff. och cit. litt. Den äldsta namnformen *Grasslös* i Akershusreg. är en sen avskrift. Den vinner ej stöd i någon av de övriga formerna, och kan lämnas ur räkningen vid tolkningen. Källan i fråga har överhuvud ofta mycket förvanskade former. Av större vikt är formväxlingen *Grad-*: *Gra-* i RB. I denna källa kvarstår nästan alltid postvokaliskt *ð*, men enstaka exempel på bortfall finnas. Man kan uppfatta växlingen så, att *ð* efter vokal vid tiden för RB:s tillkomst var på väg att falla bort och hade ett svagt artikulerat uttal. I ett sådant läge kunde olika skrivare uppfatta uttalet olika: med el. utan *ð*. Man kan också räkna med att ett *ð* kunde insättas även i sådana fall där det aldrig funnits (s. k. omvänd skrivning). Vilket som i förevar. fall är det rätta, får framgå av en prövning av de tolkningsmöjligheter som de olika alternativen erbjuder. Till en början kan konstateras att det nutida uttalet visar att man bör utgå från långt *a* (se nedan). Utgår man från formen *Gradð-*, kunna formellt följande från nordiskt språkområde kända ord ifrågakomma: 1. fvnord. *gráði*, m., el. *gráða*, f. 'avsats, förhöjning', till synes snarast åsyftande en sådan förhöjning som även benämnes *pallr*, dvs. 'avsats, pall, bänk, ställning varpå något står'. 2. fvnord. *gráði*, m., sv. och no. dial. *gråe* (Aasen, Ross) 'vindkåre som krusar vattenytan', isl. *gráð*, n., i samma bet. men även 'krusning av vattenytan, små böljor'; jfr sv. dial. (Dalarna) *gråda*, f. 'mindre fors i en älv, där vattnet forsar något litet mellan stenarna' (Rz 218). Alternativ 1, som räknar med 'avsats, förhöjning' får intet stöd i terrängens utseende. Byn ligger visserl. på en låg höjd, men denna sluttar långsamt, icke i avsats(er). Icke heller alternativ 2 tycks ur saklig synpunkt kunna försvaras. Höjden är visserl. omgiven av lermarker som lätt översvämmas av en nedanför slutningen flytande å och förvandlas till större el. mindre vattensamlingar. Även svämsand finnes här. Vid översvämningar kunna naturl. krusningar på vattenytan ha förekommit, men detta är omöjligt som namngivningsgrund, eftersom krusningen inte fanns på *ängen*. Båda alternativen måste alltså avböjas. Då behövs ej heller någon diskussion om huruvida en- el. tvåstavig förled vore att föredraga. En undersökning av de möjligheter som yppa sig om man utgår ifrån *Gra-*, och uppfattar *Grad-* ss. en omvänd skrivning, ger vid handen att två formellt möjliga alternativ finnas. Det ena är adj. *grå*, fvnord. *grár*. Men eftersom en äng knappast är *grå*, bör denna tolkning avböjas ss. osannolik. Det andra alternativet innebär att RB-formen återgår på ett ä. *Gröar* (ej *Grödar*; se nedan), gen. av ett vattendrag. **Grö*. I *Gröar-* har då dels gen. -r tidigt assimilerats med *l* el. bortfallit genom dissimilation (jfr t. ex.

i *Brolandam* RB s. 229; av *Bröar-*, Tjörn), dels *ōa* (*ūa*) blivit *ā*, senare *ā*. Denna tidigt betygade ljudövergång (jfr t. ex. NG Insl. 45, A. Noreen Altisl. Gram. 117, SOÄ 16,24) är väl känd från RB; jfr t. ex. följande skrivningar i RB av ON som innehålla gen. sg. av fvnord. *brúar*, av *brú* 'bro': *Brarudh* s. 198 (jämfte *Brua-* s. 184, *Broa-* s. 199; NG 6,128), *Loftzbraar* s. 191 (NG 6,132) och *Braarudi* s. 6 (NG 7,224). Ett vattendragsnamn *Grō* träffas på flera håll i Norden; se Janzén i NoB 1935, s. 9 ff. och där anf. litt. Ofta är det svårt att avgöra om ett starkt **Grō* el. ett svagt **Grōa* föreligger, liksom om stammen från början varit utvidgad med *-ð*, och ånamnet varit **Grōð* el. **Grōða*. Men i förevar. namn visar den ovannämnda ljudövergången att man har att utgå från **Grō*. Ett *Grōðar* skulle näml. knappast — oaktat Rygh i Det kongel. no. Vidensk. Selsk. Skrifter 1891, s. 186 hyser en annan åsikt — så tidigt kunna förlora sitt *ð* att ljudutvecklingen *ōa* > *ā* därefter inträdde. Tvärtom torde *ð*-bortfallet ha skett senare än denna övergång. RB skrivningen med *-d* (som träffas endast en gång) får snarast antagas bero på inverkan av en skrivare, som associerat f. leden med ån. **Grōð(a)*, vilket förekommer några ggr just i RB. Ån. *Grō* ansluter sig till stammen i verbet *gro* 'växa', och betyder alltså 'den växande, den lätt översvämmande' (jfr Bd I, 223). Såsom ovan sagts, svämmas den å som flyter förbi byn Grålös ofta över sina bräddar. Härmed har ernåtts en god tolkning, den enda åt vilken kan ges en såväl formell som saklig motivering. Det nuvarande uttalet med *s* i f. leden har uppstått genom tidig förkortning av det av *ā* uppkomna *ā*, på samma sätt som t. ex. *gråben* blivit *gråbén*; jfr Lindberg Skeem. 160 f. S. ledens *u* har utvecklats ur *ø*, sedan detta i svagton förkortats; om dylik utveckling se Lindberg Skeem. 101.

Nr 1 Innegården $\frac{1}{1}$ sk.

Nr 2 Kronostugan $\frac{1}{2}$ sk.

Nr 3 Norgården $\frac{1}{1}$ sk.

Nr 4 Sörgården $\frac{1}{1}$ sk.

Nr 5 Uppegården $\frac{1}{2}$ sk.

Nr 6 Valsbo *våspq̄b* $\frac{1}{4}$ sk. *Hualsboll* 1544, *-boirdt* 1581, *-bordt* 1586, *-bor* 1650, *Hualssbho* 1659, *-boor* 1665, *Hwals-* 1685, *Hwalsbo* 1697, *Hwals-* 1725 1777, *Walsbol* 1825, *Walsbo* 1901 Tax.-l, Jr. Innehölle namnet fvnord. *hwäll* 'upphöjning', borde det nuvar. uttalet ha kakuminalt *s* (*s*)¹⁾. Eftersom så inte är fallet, återstår knappast något annat alternativ än djurn. *val*, fvnord. *hvalr*, här dock brukat som person(bi)namn. Enl. en av Rygh Personn. 138 tveksamt framställd men säkerl. riktig förmodan har under den period då namn på *-stadir* bildades fvnord. *hvalr* varit i bruk ss. mans(bi)namn. Antagandet i förevar. fall av ett (i ganska sen tid förekommande) mans(bi)n. *Hvalr* stödes av den omständigheten att namn på *-bol* 'boning' ofta ss. f. led ha ett person(bi)namn. Försvinnandet av *-l-* i *hvals-* beror då på bortfall i trekonsonantisk ställning (*-lsb-*), understött av dissimilatorisk verkan av s. ledens *l*.

¹⁾ Om utbredningen av de båda ur samma paradigm härstammande fvnord. formerna *höll* och *hwäll* och om deras uttal se Hesselman i MASO 2, 1 ff.

Byn bestod 1650 av 3 kr., 2 sk., och 1 fr. hmn.

Hemmansdel:

Kråkeröd (*i*) *krågərə*. Kråkeröflaten 1840 Sk. nr 265, Kråkeröd EK. Målets *krågə*, f. 'kråka'. På den tuviga ängen vid Grälösbäcken finnes alltjämt gott om *kråkor*. — Nygård (*i*) *nýgər*. EK. Om uttalet av *gård* s. 31 f.

Torp och lägenheter:

Benteröd *bəntərə*; förr torp. Benämnt efter en viss *Bengt*. Om ljudutvecklingen till *Bent*- se Bd XVIII, 190; om gen. på *-e*- se Därs. 320 ff. — Fyrkehagen *fürkehəwən*; förr soldattorp. Fyrkehagen 1818 Sk. nr 202, Förke-1840 nr 265. En båtsman vid namn *Fyrk* lär ha bott på platsen. — Gamla Båtsmanstorp; öde. 1840 Sk. nr 265. — Gunnarsbo. EK. — Götetunet (*i*) *gədatəna(t)*, *gətəna*. Gotorne(!) 1818 Sk. nr 202, Gotone(!) 1840 nr 265, Götetuna Kb, Götetune EK. F. leden utgöres av det i bygden icke sällan förekommande mansn. *Göte*, el. (mindre sannolikt) av folkslagsn. *göt(e)* 'västgöte'. S. leden är fvnord. *tún*, n. 'inhägnad gårdsplan'. I målet är *tun* numera fem. (se under Breddtunen s. 198). — Högen *həwən*; nu öde. Hogen 1840 Sk. nr 265. — Kanteröd (*i*) *kəntərə*; förr båtsmanstorp. EK. Båtsmannen *Kant* flyttade hit från Folkestad (se s. 22). Om gen. på *-e*- jfr Benteröd ovan. — Kileröd *šilərə*; förr ett hus, nu blott gårde. Kileröd 1871 Sk. nr 456. Målets *kile šilə*, f. 'kil, vik'. Vattnet gick förr — särskilt då Grälösbäcken svämmade över — upp hit i en *kil*. — Klåvan *kləva*. Förmodl. = *Klåvan* under Bastekärr (s. 2). — Pyn ten *pəntə*. Boh. *pynt*, m. 'topp el. spets på en höjd'. Ligger vid en kulle. Uttalet med *ø* frapperar. Samma namn s. 89. — Sashyttan *səšhýtə*; förr hus, nu öde. Efter en viss målare *Sass*. — Skansen *skənsə*, y. *skənsən*. Skantsen 1825 Jb, 1840 Sk. nr 265, Skansen Kb. Detta i Boh. icke ovanliga ON (se Bd XVIII, 103) synes i allmänhet åsyfta en ä. bygdeborg el. en y. *skans* från något krig. Bebyggelsen ligger strax nedom en hög bergplatå, men några lämningar efter försvarsverk finnas nu inte. Om en annan — här blott formellt tillfredsställande — tolkning se senast cit. st. — Solängen. EK. — Träcken *trəkən* el. Träcke bro (*på*) *trəkəbrə*; husen borta. Efter en viss skomakare som kallades *Träcken trəkən* efter ett av honom ofta fällt (norskt) yttrande: *han mə trəkə da, güt* 'dra (nu) 'då, pojke'. Om personnamn direkt ss. ON se s. 54, 61.

Gudebo *gədəbū*, *gūdbū* $\frac{1}{1}$ sk. Var sk. åtm. 1650-1659, därefter kr. åtm. till 1725. — j Gautabudum 1391 RB 389, 1396 Därs. 227 | Gudebo 1544, Gadebye(!) 1581, Gudeby(e) 1586 1650, -bý 1659, -boo 1665 1685, Gudebo 1697-1881, Jr, Guddebo 1725 || Gudebue 1614 Oslo kap. kop. 182, Gutebu 1661 A I 2 a, Gudebo GS, EK. ∞ S. leden är efter den äldsta namnformen att döma *bod*. F. leden är flertydig. Den kan vara: 1. Det under medeltiden synnerl. vanliga mans(bi)n. fvnord. *Gauti*, fsv. *Gote* (se Rygh Personn., Lundgren-Brate). 2. Gen. sg. av *gauti* '(väst)göte'. 3. Gen. pl. av *gautr* el. *gauti* '(väst)göte'. Företräde bör måhända givas

åt det förstnämnda alternativet, eftersom namn på *-bod* mycket ofta ss. förled ha verkliga personnamn. Ang. utvecklingen av *gøðabý* > *gùðbý* jfr under *Guddeby* och *Guddehjäl* Bd V, 89 f.

Hemmansdel:

Sörgården *sóggk.* EK. Om gård s. 31 f.

Torp och lägenheter:

Båtsmanstorp; nu okänt. 1729 Sk. nr 3. — Hällan (*på*) *hæla*; förr torp. 1866 Sk. nr 447, EK. — Kasen (*på*) *kåse* el. Kaserna el. Lövkas; förr torp. Lövkas 1825 Jb; Kasernetorp 1859 Sk. nr 407, Kasen Kb. Om kas s. 191. — Lövkas, se föreg. — Myrás (*i*) *mýras*. Myråstorp 1866 Sk. nr 447, Myrás 1901 Tax.-l, Kb, Jr, EK.

Gångar(e)gården, se under Skär s. 80.

Hagen, se under Hästeskede s. 42.

Hagetorp, se under Ejgst s. 18.

Heby *hýby* ½ sk. Var 1650-1659 ½ sk., därefter prästbol åtm. till 1697, senare kr. till 1777. — j Hæidabø 1391 RB 390 | Hedebye 1581 1586, Hee- 1650, -bý(e) 1659-1725, Heby 1777-1881, Jr || Heby GS, EK. ∞ A. Bugge förmodar i NoB 1918, s. 84 att en del no. *Heiðabýr* (*Heiðabór*) kunna bero på uppkallelse efter det da. *Hedeby*, vilket är möjligt även betr. förevar. namn. Med hänsyn till att gården ligger ödsligt på en *hed*, bör emellertid här en självständig tolkning i första hand komma i åtanke. F. leden är då fvnord. *heiðr*, f. 'hed', och s. leden fvnord. *bór*, *býr* 'gård'. Ur vokalismens synpunkt har Janzén Vokalassim. 79 behandlat namnet. Vore *-bór* den ursprungliga slutleden, skulle icke assimilation av f. ledens vokal ägt rum förrän s. leden anslutit sig till *by*. Möjligt är dock att först en assimilation *ø* — *ø* inträtt, som därpå, sedan den ursprungliga efterleden ersatts med *by*, fortskridit till *y* — *y*.

Hemmansdel:

*Sorgevrån (*i*) *sérjvran*. Sörgero 1864 Sk. nr 448. Namnet är sannolikt ett vedernamn, ev. ett (poetiskt) appell., vars f. led är subst. *sorg* och s. led *vra* *re*; jfr Bd XVIII, 38. Jfr *Sorjedalen* (SOÅ IX.2, 68).

Torp och lägenheter:

Helgeröd *hæljørø*. Helgere 1864 Sk. nr 448. Jfr s. 5. — Hyttan (*på*) *hýta*; förr torp. 1864 Sk. nr 448. *Hytta* betyder i målet 'liten stuga'. — Tuvan *túva*; förr båtsmanstorp. Jfr Tufeflaten 1864 Sk. nr 448. Samma namn s. 5. — Åkasen *åkåse*; förr torp. Namnet är givet efter en gumma kallad *Åkasan* *åkåsa*, som härstammade från *Åkaserna* under Björke (s. 5).

Heden, se s. 54.

Hedängen *hæðæng* By. — j Hæidæng 1391 RB 383 | He(e)dengen 1544-1725, Hedeng(g)enn 1581 1586, -ängian 1659, Hedängen 1725 (altern.)-1881, Jr

|| Hedenge 1652 No. riksreg. 10,421, Hedängen GS, EK. ∞ F. leden är fvnord. *heidr*, f. 'hed', målets *he*. Antingen har, ss. Janzén Vokalassim. 68 påpekats, s. ledens vokal omfärgat f. ledens, el. (mindre troligt) f. ledens diftong i mindre betonad ställning under en tidigare slutledsbetoning tidigt förkortats, i vilket fall resultatet väntas bli *æ* även utan assimilerande verkan av slutledens *æ*. Intervokaliskt *d* faller vanl. i boh.; i ssgsfog kan det dock under slutledsbetoning överföras till andra stavelsen och därför kvarstå; se därom Janzén anf. a. 77 not 2. Då ordet *äng* i målet i best. sg. heter *æyæ*, *æye*, torde *-æyæn* gå tillbaka på best. dat. sg. *-enginne*; jfr *Elsängen* s. 18.

Nr 1 Västra Hedängen $\frac{3}{4}$ sk. Var kr. åtm. 1650.

Nr 2 Östra Hedängen $\frac{3}{4}$ sk. Var kr. åtm. 1650.

Nr 3 Västra Hedängen, en sk.-skogsteg.

Hemmansdelar:

Berget (*på*) *bårjät*. — Holmen *hålmøn* 1855 Sk. nr 499, EK. — Pyllegården *pylgæn*; nu öde. Säkerl. efter en man med ökn. **Pyllen* (jfr boh. *pýlæ* 'penis'). De som härstamma härifrån kallas ännu i dag **Pyllarna pýlanæ*. Om gård s. 31 f. — Sandbäcken *sånbcækæn*. — Skogstegen. EK. — Teggen. EK. — Tjurbetet (*på*) *sjöræbdæt* (*æ* → *æ*). Kjöre- 1819 Sk. nr 214, Tjur- 1885 nr 499, Tjöre- EK. *Tjur*, i målet *sør*, och *bete bdæ*, m.

Torp och lägenheter:

Billingen, se Sandhögen. — Bredmyr; nu öde. 1885 Sk. nr 499. — Bäckemyr. Jr. — Kasen, se Smätten. — Klåvan (*i*) *klæva*. Klåfvan Kb, EK. Om *klåva* s. 179. — Myren (*på*) *mýre*; nu öde. — Riseröd (*på*) *ræsææ*; numera friköpt. Kb, Jr, EK. Säges vara uppkallat efter en båtsman *Ris*. Om mellanvok:n *-e*- se Bd XVIII,322. — Rättaretorpet *rætæætææt*; öde. 1845 Sk. nr 272. Efter en »rättare», dvs. en fjärdingsman, kallad *Rättare-Johan rætæætæhan*. — Sandhem. Jr. — Sandhögen (*på*) *sænhæwæn* (*u* → *ø*) el. mera officiellt Billingen. Sanhogen 1726 Sk. nr 10; Billingen Jr. En åbo, kallad *Billingen bilæwæn* emedan han var från *Billingsfors* på Dal, har givit bebyggelsen det officiella namnet. — Smällen (*på*) *smælæn*, *smælæn*. I likhet med samma namn Bd V,95 synes *smäll* böra tagas i bet. 'knall, smäll'. På de intill liggande backarna, *Smällebackarna smælæbåkanæ*, funnos förr tvenne gravhögar, vilka påstås härröra från ett slag. *Smällen* Bd IX,9 tolkas annorlunda. — Smätten (*på*) *smætæn*, *smætæn* el. mer officiellt Kasen (*på*) *kæse*. Kasen 1825 Jb, Kb. Namnet förekommer även tre gånger på Dal, där det i SOÄ I.2,52 anses innehålla ett vgt. *smätt* i bet. 'trång öppning o. d.' På liknande sätt bör förevar. namn tolkas. Boh. dial. *smätt*, m., vilket numera har bet. 'trång gång mellan två hus, mindre kammare', torde ha haft en ursprungligare innebörd 'trång öppning o. d.'; jfr no. dial. *smetta*, f. och *smette*, n. 'smal gångväg mellan hus; (liten) öppning, glänta'. Bebyggelsen ligger i en glänta i skogsbrynet. Om *kas* s. 191. — Tofterna (*på*) *tæftæn* (*æ* → *æ*). EK. Best. pl. av västsv. *toft*, biform till *tomt* (Bd III,44).

Hee *hē* By. Tre lokalt skilda bebyggelser. — a Heidi 1339 DN 5,109, j Hæidi 1391 RB 394 | Hæde, Hedde 1544, Heidi 1581 1586, Heede 1581 (altern.), He(de) 1586 (altern.), Hie 1650, Hee 1650 (altern.)- 1881, Jr, Hede 1725 1825 || Hedt 1615 Oslo kap. kop. 217, Heede 1616 Därs. 223, Hie 1616 Reg., Hee 1628 No. riksreg. 6,93, EK, Hede GS. ∞ Böjningsform av *hed*, fvnord. *heidr*, f.

Nr 1 Norra Hee $\frac{1}{1}$ sk. Sk. av ålder.

Nr 2 Södra Hee $\frac{1}{2}$ sk. Sk. av ålder.

Nr 3 Östra Hee $\frac{1}{1}$ sk. Sk. av ålder.

Hemmansdel:

Under Södra Hee: Struten *strūdön*; numera obebott. 1810 Sk. nr 166. Jfr Strutekasberget 1863 nr 432. Väl ett jämförande namn (jfr s. 38), men den *strut*formiga terrängformationen kan nu icke med säkerhet utpekas.

Torp och lägenheter:

Under Norra Hee: Stugeröd *stūwərə*; nu gärde. Jfr samma namn s. 47.

Under Södra Hee: Bräckan *bræka*; förr torp. 1812 Sk. nr 181, 1901 Tax.-l. Om *bräcka* s. 136. — Hösehögen *hōsahūwən*; förr torp. F. leden utgöres av sv. dial. *hös* (fvnord. *hauss*) 'hjärnskål, skalle', väl närmast åsyftande en bergformations likhet med en skalle. Jfr *Hösarna* Bd III, 198. Kvantitetsförändringen i f. leden är sekundär och ung. — Rörmyr *rōrmýr*; förr torp. Rörmyrsskogen 1810 Sk. nr 181, Rörmyrsbergen 1863 nr 432. Samma namn s. 7, 56, 170.

Under Östra Hee: Degetorpet *dēgōtērpēt*; nu öde. En båtsman *Deg* lär ha bott på platsen.

Hemmen, se *Hämnen* s. 39.

Hjälmborg *jælmbær* $\frac{1}{1}$ sk. Var sk. åtm. till 1659, därefter kr. åtm. till 1725. — j Hialmabærgi 1391 RB 393, Hielmeberg 1492 Akershusreg. 122 | Hiel(m)berrig 1581, Hielmbergh o. d. 1586-1777, Hjelmberg 1825-1881, Hjälmborg Jr || Hielmberre 1615 Oslo kap. kop. 189, Hjelmberg GS, Hjälmborg EK. ∞ F. leden är flertydig. Den kan vara ett ä. namn på den stora förbiflytande ån, näml. *Hialm*, *Hialma*, båda ss. ånamn uppvisade i Norge (se Rygh No. Elven. 102). Innebörden av älvnt är dock oviss; se närmare under *Hjälmedalen* Bd V, 74. Betr. RB-formens mellanvok. jfr under *Döltorp* ovan. Ett andra, mindre troligt alternativ vore att i förleden se mänsn. *Hialmi*, vilket emellertid synes vara anträffat blott i fsv. och fda. ON. Då gårdarna ligga vid en bergkulle, skulle man kunna förmoda att denna liknats vid en *hjälm*; om dylika jämförelsenamn se SIOD 3,32 f., Bd IX, 105, 130, XVIII, 111, 358 och cit. litt. Mot denna tydning kan man emellertid invända att det är oväntat med en förled i gen. pl. Möjl. kunde man våga, ss. Lindroth Ortn. på -rum 96 för vissa fall förmodar, räkna med en formell pl., men utan plural funktion. Slutl. kunde förra ssgsleden vara gen. pl. av dial.-ordet *hjälm* 'tak på stolpar för säd och halm', varom se *Hjälmar* s. 103. Ss. senare ssgsled i ON uttalas *berg* ofta utan *j*.

Torp och lägenheter:

Björkeröd; nu okänt. 1825 Jb. Åtm. formellt samma namn Bd XVIII, 3, 6. — Brukedalen (*i*) *brøgdalen*, *brøgd-*, numera officiellt Ekeliden. Ekeliden Kb. Förr utbruk. *Bruk* uttalas i målet *brøg*; se Lindberg Skeem. 174 med Tillägg. — Bråtekas, nu namn på Klåvan och Tomten. Bråtekas GS. — Ekeliden, se Brukedalen. — Klåvan (*i*) *kløva*. Om *kløva* s. 179. Jfr Bråtekas ovan. — Mossarna (*på*) *møsanø* el. Mossen; åtm. det plurala namnet avsåg förr tvenne torp. Mossen GS. — Mossen, se föreg. — Nytorp; numera öde. 1825 Jb. — Platsen *plåsnø*; förr torp, nu gärde. Samma namn s. 17, 46 osv. — Ramsebågen (*i*) *råmsøbågen*. EK. Med största sannolikhet utgöres f. leden av namnet på det tvärbranta bergmassiv (numera utan eget namn), som ligger vid bebyggelsen. Detta torde ha hetat antingen **Ramnås* el. **Ramn*, innehållande fågeln. fvnord. *hræfn* 'korp'. Korpar påstås ännu i dag häcka i berget. Är f. leden **Ramnås(e)-*, har *ås* i obetonad ställning försvagats till *-es*, och vidare till *-s* (jfr t. ex. Bd V, 193). Ang. möjligheten av ett osammansatt bergn. **Ramn*, egentl. kanske en elliptisk bildning, se under R ä m n e s. 69 f. Om andra formellt möjliga tolkningsalternativ se under Ramsdalen s. 52. S. leden innehåller fvnord *bugr* 'böjning' el. möjl. fvnord. *bogi* 'båge'. — Tomten (*på*) *tømtø*. Jfr Bråtekas ovan. — Ulveklåvan; nu okänt. 1825 Jb. Förmodl. är f. leden *ulv* 'varg' el. 'uggla'. Samma namn s. 7, 182.

Hjälmsstad *ǰækmsta* By. — Hal(l)emstadt(!) 1312 el. 1368 Akershusreg. 7¹), Hialmsstad (Hiallenn-) 1401 s. 60¹), Hielmsstad(t) 1448 s. 67¹), Halmstad 1505 s. 8¹), Hol(l)msted(t) 1516 s. 6¹) | Hiel(l)msta(dh) 1544-1777, Hjelmstad 1825 1881, Hjälmsstad Jr || Hielmsstad aa 1597 JN 490, Hielmsstad 1616 Reg., -sta 1658 Krigsark V, Hjelmstad GS, Hjälms- EK. ∞ Då namn på *-stad* vanl. ha ett personnamn i förliden, innehåller denna här sannolikt ett dylikt. Främst ifrågakommer då det icke så sällan förekommande fvnord. *Hialmr*, fsv. *Hialm* (se Lind Dopn., Lundgren-Brate). Måhända kunde även ett svagt *Hialmi* (Lind Dopn.) komma i åtanke. Denna senast berörda tydningmöjlighet synes emellertid mindre trolig, dels på grund att det ifrågasatta mansn:t är svagt bestyrkt, dels på grund av det i så fall tidiga bortfallet av mellanvok. Formellt möjliga, men näppel. troliga alternativ äro: 1. Det från Norge väl styrkta ån. *Hialm*, *Hialma*, till bet:n dock ovisst (se under H j ä l m b e r g s. 29). En numera visserl. rätt obetydlig bäck rinner förbi byn. 2. Gen. sg. el. stamform²) (knappast gen. pl.; se H j ä l m b e r g) av ordet *hjälms*, åsyftande den stora åt S starkt välvda kullen, invid vilken byn ligger; jfr H j ä l m b e r g ovan. 3. Ordet *hjälms* i bet. 'av stolpar uppbyggt tak för hö och halm'; jfr under H j ä l m b e r g ovan. Ang. s. leden se under T j ö s t a d nedan.

¹) Avskrift från 1622.

²) På stamform synas flera no. ON, i RB förekommande under formen *Hialmæng* (NG 5,335), *j Hialmdale*, *-dølum* (NG 7,188) hänvisa.

Nr 1 Lilla Hjälmsstad $\frac{9}{40}$ kr. och $\frac{21}{40}$ sk.

Nr 2 Stora Hjälmsstad $\frac{1}{1}$ sk. Sk. av ålder.

Hemansdelar:

Brunhögen *brønhsøn, brøn-*. Brunehög 1824 Sk. nr 23, Brunhagen(!) 1901 Tax.-l, -högen EK. Ligger vid en mindre bergkulle. F. leden är sannolikt adj. *brun*, i målet *brøn*. Möjligheten av att antaga no. dial. *brün* 'skarp kant (i sht på berg)', svarande mot fvnord. *brun*, f. 'kant, egg; ögonbryn', ss. Bd XVIII, 192 med stöd av sakliga fakta skett med ett *Brunhög*, torde i förevar. fall, på grund av kullens blygsamma dimensioner, näppel. böra ifrågakomma. — *Hyttan*, se Rönningen nedan. — *Rännan* (*i*) *rænna*. Ligger invid en bäck, som förmodl. burit det icke ovanliga namnet *Renna*(n) (Bd XVIII, 172). Någon byggd *rænna* el. något därmed jämförbart synes ej här kunna komma i åtanke. — *Rönningen* (*i*) *rønægøn*, ibland även *Hyttan* *hyta*. Rönningen EK. Om det i Boh. mycket vanliga *Rönningen* se s. 61, 64 osv. Om *hytta* s. 27.

Torp och lägenheter:

Backelid (*i*) *bækeli*. Jr, EK. — Galteröd *gältørø* el. Galtetorp *gälttørpot*; förr torp. Galteröd 1824 Sk. nr 23. Samma namn förekommer exempelvis på Dal (SOÅ 19,85). F. leden kan för här ifrågavar. namn vara mans- (bi)n. *Galte*. En ä. på platsen boende åbo kallades *Galten gältøn* (jfr *galt*, målets *gältø*), men det är ovisst om han givit namn åt platsen, el. om denna redan förut haft sitt namn, i vilket fall åbon ifråga bar ett (elliptiskt) IN.

Hjältsgård *gælskor*, (mera sällan) *gæl-* By. — j öfra Fialskoro 1391 RB 391, 393, j yttræ, öfra Fialskoro 1396, s. 226 | Heilskor(!), Heel- 1544, Hielskaair, -schaair 1581, Hielskor (3 ggr) 1586, -schaar 1650, Hiäl(l)skår, -schår o. d. 1659 1665, Hiel(l)s-gård(h) 1685, Hiälss- 1697, Hielztgård 1725, Hielts- 1777, Hjeltsgård 1825 1881, Hjältsgård Jr || Hielskor (2 ggr) 1558 NLR 1,144, Hielskaar aa 1597 JN 490, Hielss-gaard 1615 Oslo kap. kop. 189, Hielssg[o]rdt 1616 Reg., Hiälskår 1658 Krigsark. V, Giälskår 1671 Därs. R, Jellskåår c. 1680 Därs. F, Hjeltsgård GS, Hjälts-EK. ∞ Det kan synas osannolikt, el. rent av omöjligt, att formerna i RB verkl. åsyfta nuvar. *Hjältsgård*. Men *Fialskoro* nämnes i sådant sammanhang att man tvingas till detta antagande. Det vore för övrigt underligt om å ena sidan en i RB nämnd by vore försvunnen redan i början av 1500-talet, och å den andra sidan en nutida by på tre hmn med tillsammans $2\frac{1}{4}$ mtl och förefintlig redan 1544 icke skulle finnas upptagen i RB. Huru tolkningen av f. leden än må utfalla, kan först både på grund av nutida uttal och ä. skriftformer konstateras, att det officiella namnets slutled *-gård* är en omtolkning av ett ä. *skora*, f. 'inskränning el. skåra i marken o. d.', vars *-o* i den böjda formen *skoro* tidigt bortfallit; betr. dylikt bortfall jfr t. ex. *Munkegårde* Bd V, 98 och där anf. litt. Janzén Vokalassim. 59 har, utan att ha insett sambandet mellan RB-skrivningarna och det nuvar. namnet, antagit s. leden i detta vara antingen *gård* el. det med *skora* likbetydande *skor*, f. Det förra alternativet är emellertid omöjligt, eftersom *gård* i målet heter *gæ*, förr

gal; det senare vore möjligt endast om man utginge från formerna i 1500-talets jbr ss. de äldsta. För att förklara växlingen *fj- : hj-* i f. ledens uddljud kan naturl. icke åberopas någon verklig ljudövergång. Man kan emellertid rent teoretiskt förklara det egenartade förh:t på två sätt: Antingen äro formerna i RB de riktiga, och samtliga senare skrivningar beroende på en först i skrift genom felläsning el. felskrivning uppkommen felform, som i sin tur påverkat uttalet, el. också härröra RB-formerna från en felskrivning. Den förra möjligheten synes föga sannolik, bl. a. därför att skriftformer knappast kunna ha påverkat uttalet vid en så tidig tidpunkt som då måste ha varit fallet. Det är lättare att tänka sig att *F-* i RB beror på felskrivning (efter en ä. förlaga). Utifrån detta antagande låter sig f. leden tolkas ss. innehållande gen. sg. el. stamform av fvnord. *hjallr*, m., boh. *hjäll jæl*, m. 'terrass, hylla o. d.', som är vanligt i boh. ON; se t. ex. Bd XVIII, 233. Denna tydning av förleden, som föreslagits redan av Janzén Vokalassim. 59, får stöd i terrängförh:na på platsen. En stor horisontell skåra, bildande en hylliknande, lång, flera meter bred avsats, belägen omkr. 10 meter från marken, är näml. det karakteristiska för det höga, mycket branta berg som ligger strax V om gårdarna. Vad slutl. uttalet angår, föreligger i den vanligaste uttalsformen regressiv vokalassimilation.

Nr 1 Lilla Hjältsgård $\frac{1}{4}$ sk. 1650 utgjorde bebyggelsen 2 kr. och 1 sk. hmn.

Nr 2 Nedre Hjältsgård $\frac{1}{1}$ sk. Se nr 1.

Nr 3 Övre Hjältsgård $\frac{1}{1}$ sk. Se nr 1.

Hemmansdel:

Trappen (*på*) *tråpe*. Ligger vid en bergkulle. Förmodl. åsyftas någon *trappliknande* formation i berget. Jfr samma namn Bd IX, 121.

Torp och lägenheter:

Beateberg, förr vanl. Göteröd *gøðarø*. Beateberg Kb, EK. Det ä. namnet innehåller mansn. *Göte* el. (mindre troligt) folkslagsn. *göt(e)* 'västgöte'. — Björnhagen, ä. Spader kung *spærkäy*. Björnhagen Kb, Jr, EK; Spaderkung 1818 Sk. nr 203. Huruvida f. leden i det officiella namnet är mans- (bi)n. *Björn* el. djurn. *björn*, kan ej med säkerhet fastslås. För det förra alternativet talar dock i viss mån det förh:t, att *Björn* är ett i ägarnas släkt regelbundet återkommande namn. Namngivningsgrunden betr. *Spader kung* är oklar. Måhända bör avseende fästas vid den omständigheten, att stället är gammal mötesplats för traktens ungdomar. — Båtsmanstorp; nu öde. 1818 Sk. nr 203. — Fridhem, se Trollemyr. — Göteröd, se ovan. — Kyrkosand (*i*) *sørkøsn*. Kb, Kyrkosanden EK. *Sand* finns på platsen. Ligger nära *kyrkan*. — Myrarna *mýrans* el. Myren. Myren Kb. — Solliden. Soliden 1901 Tax.-I, Sol. EK. — Spader kung, se Björnhagen. — Trollemyr (*i*) *trølmýr*, officiellt Fridhem. Trollemyr 1818 Sk. nr 203; Fridhem 1901 Tax.-I, EK. Ang. tolkningen av *troll* se Bd XVIII, 63 f. Om den akuta acc:n se Inl:n XVIII.

Hogar *høwar*, (sällan) *høwar* $\frac{1}{1}$ fr. av ålder. — j Haughum 1391 RB 389 | Houffuenn 1581, Houffenn 1586, Hofuen 1650, Hof(f)wen 1659 1665, Hoffuer 1660

D. Bjelkes jb 226 f., Hogar 1685-1881, **Jr**, Hougar 1697 1725 || Hogar GS, EK. ∞ Namnet är plural form av *hög*, fvnord. *haugr*, m. 'hög, höjd', här sannolikt åsyftande ett flertal bronsålders- och två järnåldershögar, som enl. intendent Niklasson finnas i gårdens närhet; jfr samma namn Bd XVIII, 82.

Torp:

Hjort(er)öd (*på*) *jòtərə*; förr torp, nu lagt till gården. EK. Båtsmansn. *Hjort*. Om -e- Bd XVIII, 320 ff.

Hogen *húwən, hśwən* $\frac{1}{1}$ sk. Var kr. åtm. till 1725. — | Hoggen 1544, Houf- f(u)en(n) 1581 1586, Hoffuen 1650 1659, Hoffwem(!) 1665, Hof(f)wen 1685-1725, Hogen 1777-1881, **Jr** || Hogen GS, EK. ∞ Namnet är best. form av fvnord. *haugr*, m. 'höjd, hög', men det synes vara svårt att avgöra om det åsyftar en av naturen danad el. en av människohand uppkastad hög. På toppen av en invid husen lig- gande höjd finnes en bronsåldersgrav. Dessutom äro flera stora rösen belägna på hmnts mark strax N om gården (intendent Niklasson).

Hemmansdelar:

Lång(e)skog (*i*) *lång(ə)skúw*. 1901 Tax.-l, Långe- EK. Gränsar till *Långe- skog(en)* under Salen s. 73. — Pinan *pina*. EK. Vanligt namn. Torr och mager, delvis grusblandad jord; jfr s. 20, 84, 195. — Snippekas *snēpakás*. EK. *Snipp*, m. 'snibb, flik'; jfr t. ex. *Snippen* Bd XVIII, 16. Om *kas* s. 191.

Torp och lägenheter:

Björkemyr *bjørkemyr* el. mera officiellt Björk(e)näs *bjørknəs*. Björkenäs 1901 Tax.-l, Kb, EK. — Björk(e)näs, se föreg. — Eskilklå- van *æskilkréva*. Benämnd efter en viss *Eskil*. Betr. förlusten av gen. -s se *Har(d)stensbåden* Bd III, 153 och cit. litt. — Fagerskåar *fáwəskər, fávəskər, fávkrə-(!)*. F. leden är adj. *fager*, om vars skiftande bet. i ON se Bd I, 9 f., XVIII, 70 f. Det uppenbarl. y. uttalet med »tjockt» l tyckes kunna bero på den växling som förefinnes i ord som *fågle- fávkrə-, fågel- fávəl-* o. d., varom se Janzén Subst. 186. Om s. leden se under Hjältsgård (s. 31). — Goddagarna, även på Buar; se s. 12. — Kas(e)dalen *kàsđår*; förr torp. Kase- 1816 Sk. nr 188, 1825 Jb, EK. Om *kas* s. 191. — Klopperna *kløpənə*. Målets *klopp kløp*, f. 'spång'; jfr Kloppemyren s. 12, 170. — Påskehuset *påskəhúset*; ödetorp. En hel släkt i Lommelands sn, **Påskehusarna påskəhúsanə*, ävensom en gubbe kallad **Påskehusen påskəhúsan*, boende på Hjälmsstad, uppges härstamma från detta ställe. En sagesman påstod sig veta, att ungdomen förr under *påskən* samlades på platsen för att roa sig. Jfr Påskehogen s. 11. — Sälgehultskasen (Silje-) *səljəhultkásə*. Gränsar till *Sälgehullet* på Välle, varom se s. 98. Om *kas* s. 191.

Holma *həłma* By. — | Holme 1544, Holmmenn 1581, Holm(me) 1581 (altern.) 1586, Holm(e) 1650, Hollme, Holmb 1659, Hollma 1665-1697, Hålma 1725, Holma 1725 (altern.)-1881, **Jr** || Holme 1594 JN 238, Holma GS, EK. ∞ Namnet, som är relativt vanligt förekommande, är en (singular el. plural) böjningsform av nordboh.

holme, m. 'holme; upphöjning över lägre mark; landtunga vid slingrande bäck' (jfr Bd XVIII, 174), ev. en plural form av fvnord. *holmr*, m. 'holme; kulle som skiljer sig från den omgivande slätten'. Såväl *St. Holma* som *L. Holma*, belägna på ett avstånd av omkr. en km. från varandra, ligga vid foten av var sin mindre höjdplatå, vilken tydligt skiljer sig från den omgivande slätten

Nr 1 Lilla Holma $\frac{1}{2}$ sk. Sk. av ålder.

Nr 2 Stora Holma $\frac{1}{1}$ sk. Sk. av ålder.

Hemmansdel:

Holmelid *hðlmælð*. EK.

Torp och lägenheter:

Hjortholmarna *ǰðthðlmanø*; förr torp, nu endast gärde. En viss gubbe, kallad *Hjorten ǰótr*, bodde där förr, och platsen kan vara uppkallad efter honom. Skulle däremot bebygg.-n:t vara det ursprungliga, synes f. leden snarast vara djurn. *hjørt*. Anl:n till s. leden är att en bäck går i en båge runt platsen. — Holmeskogen (Holma-) *hðlmæskúwæn*, *hðlma*- el. Skogen *skúwæn* (*u* → *ø*). Holmeskogen Kb, Jr, EK; Skogen 1901 Tax.-l. — Skogen, se föreg. — Surrebackarna *sårøbákana* (*u* → *ø*); förr torp, nu betesmark intill sjön. Eftersom förr en fiskare kallad *Surren sun* bodde på platsen, synes det ej osannolikt att mannens namn — primärt i förh. till bebygg.-n:t — vore en bildning till verbet *surra*, målets *sårø*, väl då närmast åsyftande något för personen i fråga speciellt läte. Som parallell till dylik namngivning kan man anföra *Snurretorpet* (Hjärtums sn), vilket enl. uppgift har benämnts efter en gubbe *Snurren*, känd för sina snörvlande läten.

Holmen grå, se s. 124.

Husebo *hūsbo* $\frac{1}{4}$ sk. av ålder. — | Huussebo 1697, Husebo 1725-1881, Jr || Huseby u. å. A II 28, Husebo GS, EK. ∞ Namnet är efter allt att döma ungt; den obetydliga bebyggelsen ligger i en öde trakt på gränsen till Norge. Man har tvivelsutan anl. förmoda att namnet tillhör den i dessa trakter icke sällan förekommande »degenererade» namntyp på *-bo* 'bostad, boning o. d.' som avhandlats Bd XVIII, XXI. På grund av de ovan påtalade sakförh:a synes det osannolikt att namnet är ett *Hus(e)by* (*Husa-*) 'gård som har många präktiga hus' (se NG Indl. 57), ett framför allt i det angränsande Östfold vanligt namn. Däremot torde man ej helt böra bortse från den möjligheten, att uppkallelse föreligger efter något no. el. sv. *Hus(e)by*. Skulle så vara fallet, torde s. ledens *-u* bero på assimilation efter förledens vokal. S. leden har då redan av den äldste skrivaren uppfattats ss. sv. *bo*. Den från en no. kartform härrörande skrivningen *Huseby* kan dock ej, just på grund av de närbelägna no. *Hus(e)by*, andragas som stöd för den senast försökta tolkningen.

Torp och lägenheter:

Blockemyr (*i*) *blåkæmyr*. Blockemyr(arne) 1813 Sk. nr 183, -myr 1847 nr 307, EK. Ss. Bd XVIII, 138 med Tillägg redan meddelats, har f. leden i detta

namn — på grund av en i myren liggande bergknalle — av upptecknaren förmodats vara ett hittills från boh. dial:r icke upptecknat *block bval* i bet. 'stenblock, mindre berg'. Denna tolkning synes med säkerhet böra ges åt ett *Blockemyr* på Spoltorps ägor (s. 171). Ett mycket stort *stenblock* ligger näml. där i myren. En annan tolkning bör emellertid för här ifrågasvar. namn i första hand övervägas. Ss. en sagesman förmodade, måste man räkna med det i Boh. vanl. förekommande *block* i bet. 'stock som skall sågas' el. 'sågade bräder'. På platsen finnes skog, synnerl. lämplig som byggnadsvirke; sedan gammalt lär timmer ha forslats därifrån. En f. led innehållande »*blockor*», målets *blåker* 'näckrosblad; stora blad' måste avböjas därför att någon kärrväxt (med stora blad) ej här synes kunna förekomma; jfr samma namn Bd XVIII, 139 f. Om den akuta acc:n se Inl:n XVIII. — *Grandalen*; se under Flågbult s. 21. — *Stockholm ståkhölm*, ². Bebyggning — säkerl. sekundärt i förh. till namnet på den i Husebotjärnet liggande *Stockholmen ståkhölm*, vilken förr var upplagsplats för timmer — har i viss mån influerats av namnet på huvudstaden.

Hustyft *hystyft*, *hustyft*, *hustyft* ⁵/₈ sk. Var ¹/₁ kr. åtm. 1650-1697, därefter ⁵/₈ mtl till 1725; på nytt ¹/₁ mtl till 1777. — aa, j Husatyfti 1391 RB 390, 393 | Husstoftft 1544, Husst(h)uft 1581 1586, -toft 1581 (altern.), Hustyft 1650, Hu(u)styft o. d. 1659-1725, Hustyft 1777-1881, **Jr** || Hustist(!) u. å. A II 28, Hustyft EK. ∞ Namnet förekommer på flera ställen i Norge (t. ex. NG 6,357, 10,62, 11,205) och även i Hogdals sn, Boh. Det är säkerl. ett appell. *hustyft*, till bet:n identiskt med sv. *hustomt*. »Den första uttalsformen visar regressiv vokalassimilation, den andra däremot utveckling av *y* > *i* i mindre betonad ställning» (Janzén Vokalassim. 79).

Torp och lägenheter:

Backelid (*i*) *båklå*. Kb, EK. — **Backemyr** (*storp*) *båkmj*. Backemyrstorpet 1850 Sk. nr 333, Backemyr 1901 Tax-1, Kb, EK. — **Hårdmon** *hålmön*, *-mön* el. **Hårdmoba** *backen*; ursprungl. en delvis på Varps ägor belägen lägerplats. Haremotorpet 1850 Sk. nr 333, Harmoba *backen* EK. Samma namn Bd XVIII, 289. Betr. uttalet med *a*, representerande en icke just i detta mål känd biform *ma* av *m@*, se under *Man* Bd X, 16 och cit. litt.

Hvadalen, se s. 95.

Hvammen, se s. 96.

Hålkedalen *hålkedån* ¹/₄ sk. Var 1697 ödeg., därefter ¹/₄ sk. — j Holkadale 1391 RB 391 | Hålkedahlen¹⁾ 1697 1725, Hålke- 1777, Holkedalen 1825, Hålkedalen 1881, **Jr** || Hålkedalen GS, EK. ∞ F. leden är säkerl. gen. pl. av det i ON synnerl. vanliga *holk* 'med holk försedd källa' (se Bd I-V Reg.). Flera källsprång (med ovanligt gott vatten) finnas i *dalen*. I andra hand kan man, i likhet med vad som antagits för förevar. namn Bd XVIII, 266, reflektera på no. dial. *holk* i

¹⁾ Ej upptaget i Jb 1696.

jämförande anv. Hmmt *Hålkedalen* säges cit. st. ligga i en rund, av berg omgiven kitteldal.

Hemmansdel:

Tyften (Tuften) (*på*) *täfte*; förr namn på en hmnsdel. Tyfte-, Tofteflaten 1864 Sk. nr 440. Namnet innehåller antingen no. dial. *tyft* el. *tuft*, f. 'hustomt', varom se vidare Bd XVIII, 133.

Torp och lägenheter:

Edet, se följ. — *Hålkedalsedet* *hålkedasēdet* (oäkta uttal); numera officiellt *Edet* (*på*) *ēt*. *Edet* Kb. Namnet innehåller *ed*, här åsyftande 'smal landtunga mellan vatten'. Jfr *Edet* Bd IV, 101. — *Höketorpet* *hågetörpet*. Efter en torpare *Hök*. Om gen. på -e- se Bd XVIII, 320 ff. — *Lerdalen*. *Lerdahlen* 1864 Sk. nr 440. Jfr s. 12, 96. — *Tyftebacken* (Tuft-) *täftebakēn*; förr torp. Gränsade intill hmnsdelen ovan.

Hålt *hålt* By. Två lokalt skilda bebyggelser. — j Holte 1391 RB 389, 1398 Därs. 32 | Holtt(e) 1581, Holdt 1586, Hol(l)t 1650-1697, Hult 1659 (altern.) 1777, Ho(l)ltt 1665, Holldt 1685, Hålt 1725-1881, Jr || Holth 1557 DN 12, 811, Holtt 1616 Reg., Holt 1648 No. riksreg. 9, 193, 1649 Därs. 303, Hålt GS, EK. ∞ Bd III, 11.

Nr 1 Norra Hålt $\frac{1}{4}$ sk. Sk. av ålder.

Nr 2 Södra Hålt $\frac{1}{2}$ sk. Sk. av ålder.

Hemmansdel:

Under Södra Hålt: *Håltgården* *håltgāgān*. EK. Om uttalet av *gård* s. 31 f.

Torp och lägenheter:

Under Södra Hålt: *Håltkas(e)n* *håltakās(e)*, förr vanl. *Kasen*; förr torp, nu betesmark. *Kasen* 1825 Jb; *Håltkasen* 1862 Sk. nr 431. Om *kas* s. 191. — *Högemyren*; numera okänt. 1825 Jb. Säkerl. samma namn s. 102. — *Kasen*, se ovan. — *Stenstorp*; nu okänt. 1819 Sk. nr 206. *Sten* el. appell. *sten*; jfr *Stenseröd* s. 11. — *Stubbekas(e)n* *stūbakās(e)*. *Stubbekas* 1799 Sk. nr 110. Se s. 2, 94 osv. — *Viremyn* *vī(e)rmjyr*. *Vire-* EK. Målets »*vijer*» *vijær*, *vjær*, m. 'vide'; jfr t. ex. *Viren* Bd XVIII, 308. — *Åselid* (*i*) *āsəlī*. Åse Liet 1819 Sk. nr 206. — *Ödegården*; okänt. 1825 Jb.

Håve *håvø*, *høvø*, *høvø*(!) By. — ¹ Hofwæ 1398 RB 32 | Hofft, 1544 Houff(u)en 1581, Houffue 1586, Hof(f)uen 1650-1665, Hof(f)ge 1650 (altern.) 1665 (altern.), Hofwe 1685, Håfve 1697-1777, Håfve 1825 1881, Jr || Håfve GS, Håve EK. ∞ En böjningsform, snarast dat. sg., av fvnord. *hof*, n. 'hedniskt tempel'. Byn ligger i medelpunkten av en relativt avlägsen bygd, omkr. 5 km OSO om *Skee* (ä. *Skedjuhof*; se s. 73 ff.) kyrka. Topografiska fakta synas stödja en av M. Olsen uppställd teori: Genom allmän-historiska och topografiska undersökningar av de no. kultplatserna med namnen *Hof* och *-hof* anser han sig kunna fastslå, att de senare ligga i centrum av de gamla huvudbygderna, under det att de förra i all-

mänhet utgjort mittpunkterna i de mera avsides belägna trakterna, och varit kultplatser av lägre rang än de på *-hof* (Hed. kultm. I, 175).

Nr 1 Norra Håve $\frac{3}{4}$ sk. Sk. av ålder.

Nr 2 Södra Håve $\frac{3}{4}$ sk. Sk. av ålder.

Hemmansdelar:

Damparna (*i*) *dåmpañə*. 1794 Sk. nr 88, 1832 nr 257. *Damp(en)* träffas icke sällan i Boh. ss. namn på lågt liggande åkrar och ängar. Ett antagande att namnet, inklusive det i Skee, innehölle fsv. *damper*, m. 'fördämning, kvarndamm', (möjl.) 'liten vattensamling, sump' (se Ödeen Smål. bebygg.-hist. 50 och cit. litt.), synes föga troligt, därför att ordet ifråga icke är känt från boh. dial.; i förevar. fall utesluta terrängförhållanden även tanken på en dylik möjlighet. Sannolikt föreligger sv. dial. *damp*, m. (möjl. altern. ett därtill bildat **dampe*, m.) i bet. 'fuktighet, ånga, dimma'. Här förevar. namn vore då närmast att fatta ss. ett ursprungligt **Damp-åkrarna* el. dyl. Den formella möjligheten att detta namn innehölle ett personbin. **Damp(e)* (jfr det av Ross anförda no. dial. *Dampe* 'en som dampar', dvs. går tungt el. långsamt) — på gården bodde förr en viss Olle *Damp* — synes näppel. förtjäna beaktande, enär sambandet med de övriga boh. *Damp-* då omöjliggöres. Säkerl. är åbons namn tvärtom en kortnamnsbildning till ortn.t. — *Håvelund* *hævəlünd*. Höglund(!) GS, Håve- Kb, Håve- EK. Jfr Håvedalen nedan. — *Hällan* (*på*) *hələ*. Hälla 1832 Sk. nr 257, Hällan EK. Samma namn s. 39. — *Höglund*, se Håvelund. — *Kasen* *kəsə*. EK. Se s. 191. — *Lindalen* *lindān*; förr sk.-torp. I Jr med eget upplägg; avfört ur Jb 1926. Lindalen 1777-1881 Jb, Jr, Lind- EK. Samma namn s. 5, 62 osv. — **Sekarna* *səganə*. Uttalet förutsätter best. pl. av det i de flesta boh. dial:r icke ovanliga **sek*, i n. Boh. uttalat *seq¹*, svarande mot no. dial. *sik*, f. 'frodig, fuktig, svagt sluttande äng'. Rörande förhållande mellan detta ord och det därmed närbesläktade no. dial. *sik* (boh. *sīg*) 'liten myr med framsippande vatten o. d.' se under *Lersik* Bd XVIII, 95. På platsen fanns förr en stor vattendränkt sankmark. Om feminina pl.-former på *-ar* (best. *-añə*) se Janzén Subst. 243 ff. — *Valbaken* (*i*) *vəlbəgən*, y. *vəlbəgən*; förr sk.-torp. I Jr med eget upplägg; avfördes ur Jb 1926. Hwalbacken(!) 1777 Jb, Wahl(!) 1825 Jb, Val(!) 1881 Jb, Jr, GS, -baken EK. Skriftformerna visa missuppfattning av s. leden. Samma namn finnes även eljest i Boh., näml. ss. namn dels på en gård i Tjärnö sn, dels på ett skär på Kort 75. Såvida ej förevar. namn är uppkallat efter exempelvis det ovan nämnda gårdnamnet, har tydl. en upphöjning i terrängen jämförts med *baken*, dvs. ryggen, av en *val*. Vad som föranlett det alternativa y. uttalet med öppet *a* i f. leden, är svårt att säga.

Torp och lägenheter:

Grankärrsknatten; nu öde. Egentl. bergnamn; se *Knatten* nedan. — *Gråben* (*e*) *hagen* *grøbenəhåwən*; förr torp, numera betesmark. *Gråben*

¹) Något långstavigt **sigg* har icke med säkerhet påvisats i Boh. Det Bd II, 184 not 1 nämnda *Sigglanda siglånə* (jämfte *səjlånə*) är icke bevisande.

'varg' (Bd XVIII, 202). — Håvedalen (*i*) *høvedån*; förr sk.-torp under Södra Håve. I Jr med eget upplägg; uteslöts ur Jb 1926. Håfveda(h)len 1777-1881 Jb, -dalen Jr, Håve- EK. Byn:t ingår ss. f. led. — Knatten (*på*) *knått*; öde. Stugan låg förr på en liten obetydlig bergknalle. — Liane (Liderna) *liana*. Lidarne Kb, Liane EK. Om pl.-formen jfr *Sekarna ovan. — Sadelsten (*en*) (*på*) *sål(ø)stén*; ödatorp. Sadelstenen EK. Egentl. namn på en större *sten* i närheten. Förmodl. har (ett parti av) denna liknats vid en *sadel*. Jfr samma namn SIOD 3,191, ävensom SOÄ 8,174. — Snaran, se Ulvsmyrarna nedan. — Stenhällan *sténhälla*; förr båtsmanstorp. EK. — Struten *strúden*. Se s. 29. — Strutliden. Jr, EK. — *Sucken (*i*) *sókø*; numera riven backstuga. Namnet innehåller samma ord som no. dial. *suck*, f. 'hålighet, fördjupning'. Platzen ligger lågt och sankt. Om ordets härledning se V. Jansson i NoB 1940, s. 176. — Ulvedalen *úlvødån*, *úlvø-*. Appell. *ulv* 'varg' el. 'uv'; jfr samma namn s. 99, 190. — Ulvemyren. Jr, EK. Jfr föreg. — Ulvsmyrarna el. -myren *úlsmyranø*, *-mjra* el. Snaran *snåra*. Ursmyren 1832 Sk. nr 257, Ulfsmyr 1901 Tax.-l; Snareliden, -berg 1828 nr 238. F. leden är säkerl. appell. *ulv* 'varg'. Namnet *Snaran* synes närmast vara en förkortning för *Snaremyren (el. dyl.), där f. leden är subst. *snara* el. verbet *snara*, åsyftande fångst med *snara* av djur el. fåglar. Möjligheten att ON:t i fråga kan vara ett sammansatt namn, får naturligtvis ej förbises. Om namn på *Snar(e)*- se t. ex. Bd IV, 123, X, 114, XVIII, 70.

Håvedalen, se ovan.

Hälle *hæle* $\frac{3}{4}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ sk. åtm. till 1659, därefter under kort tid fr., och på nytt sk. åtm. från 1697. Var $\frac{3}{4}$ mtl åtm. fr. o. m. 1725. — j Hællom, j . . . Hælle 1391 RB 392 | Helle 1544-1881, Halle 1581, Heille 1581 (altern.) 1586, Helde 1645 Krist. bisp. jb 24, Hälle 1665-1777, Jr || Hälle GS, EK. ∞ Namnet är tydl. en böjningsform av subst. *hälla*, f. 'stenhäll'. Liksom samma namn flerstädes i Boh. och Norge enl. M. Olsen i MoM 1919, s. 93 f. torde åsyfta en berghäll som brukats ss. landningsplats, brygga, kan förh:t vara detsamma även i förevar. fall. Gårdarna ligga på en mot Dynekilen sluttande, stenig höjdsträckning, vilken vid stranden har flera stenhällar.

[Kongelund; förr, åtm. sedan 1650, kr.-ödeg. I Jr med eget upplägg; avförd ur Jb 1926 ss. obefintlig. *Kongelundh* 1659-1697, *-lun* 1685, *-lunda* 1725, *Kongelund* 1777-1881, Jr. F. leden är kanske det icke ovanliga bin. *Kong* (*Kung*), som antagits ingå i *Kongegården* Bd II, 68, III, 55, med gen. på *-e*, varom se Bd III, 55, XVIII, 320 ff. Eftersom gården redan då den första ggn uppträder i Jb var kr., är det också möjligt att fatta f. leden ss. gen. pl. av *kung* med bet. 'konungen, dvs. kronan, tillhörig'; så tolkas t. ex. det vgt. *Kunsegården* (SOÄ 10, 138).]

Hemansdelar:

Kilarna *silana*. Jr, EK. Förmodl. en avs. från Kilarna under Vässby (s. 100). — Maden *mq*. EK. — Stenlid *sténli*. EK.

Torp och lägenheter:

Färjan färja. En *färja* har tydl. funnits där. — **Hällan hälla.** Jfr hmnsn:t. — **Hällhagen.** EK. F. leden är hmnsn:t. — **Hällestrand hælstrån;** flera lägenheter vid Dynekilen. EK. — **Liden lå.** — **Rävekas.** Råfve- Jr, Råve- EK. Om *kas* s. 191. — **Tomten.** Jr.

Hällekind hælšjn sk.-ödeg. Var kr. 1697-1777. — j Hællikællinse 1391 RB 391 | Hellekindness 1645 Krist. bisp. j b 19, Hällekind 1697-1881, Jr, Helle- 1777 || Hellekin 1699 S 3 fol 463, Hällekind GS, EK. ∞ Det nuvar. namnet utgör — delvis i ombildad form — de båda första lederna i den dubbelt sammansatta RB-formen. Grundformen torde ha varit **Hællukældu*. RB:s form på *-näs* åsyftar kanske en utflyttning från den ursprungliga bebyggelsen. Namnet innehåller fvnord. *hella*, f., målets *hæla*, f. 'stenhäll', och böjd form av *kelda*, f., målets *šæla*, f. 'källa'. Skrivningen i RB med *-i-* (för väntat *-u-*) ss. mellanvok. i båda lederna beror på en i denna källa lätt konstaterad vokalharmonisk tendens, som särskilt kommer till synes efter främre stamvokal; jfr t. ex. *Lysidal* s. 245, 257 (jänte *Lysu-*; enl. NG 1,74 ån. *Lysa*), *Hellibekkr* s. 332, nuvar. *Hälleback* i Stenkyrka sn på Tjörn, innehållande *hella*, f., m. fl. I ssgsleden *-kældu*, varav tidigt *-kællu*, försvagades *æ* till *i* på samma sätt som t. ex. i sockenn. *Partille* i Sävedals hd, av *Parthællu*; se Bd I, 105 och jfr ytterligare de där nämnda parallellerna. Här understöddes utvecklingen *æ* > *i* av den palatala kons. *k*. Vidare försvagades och bortföll slutvok. *-u* liksom t. ex. i *Hjältsgård* s. 31. Sälunda uppstod ett **Hällekill*, där s. ledens *-l* blev till *-n* genom dissimilation och inverkan från det helt närbelägna *Kollekind kælšjn* (s. 50).

Torp och lägenheter:

Amandaviken, se Saltverket. — **Ornässtugan.** Byggnad i *Ornässtil*. — **Saltverket sæltvärket** el., mera officiellt **Amandaviken**; öde. **Amandaviken Kb.** Där påstås förr ha varit ett saltsjuderi. Det officiella namnet är givet efter en ännu levande person. — **Skäret šærat.** Ligger vid ett i sjön utskjutande näs, förr tydl. *skär*.

Hällsö hælšø hælšø (två öar, av vilka den norra av befolkningen kallas *Nordö[n] nõkšø*, el. mindre ofta *Nordhällsö nõkhælšø*, och den södra *Hällsö hælšø*) ¼ sk. Var kr. åtm. till 1777. — | **Hellisöe** 1586, **Hellissöen** 1650, -öhn 1659, **Hällesöen** o. d. 1665-1725, **Hällesön** 1777, Jr, **Helles-** 1825 1881 || **Hellisøe** 1597 JN 541, **Hellesøen** 1661 A I 2 a, **Hellisön** GS, **Hällsö** EK. ∞ Samma namn Bd IV, 64. F. leden är gen. sg. av fvnord. *hellir*, m. 'klippåla o. d.' I appell:t har stamvok:n påverkats av ändelsevok:n så att ordet nu i målet uttalas *hilor*, men i ON:t var den senare för svagt betonad för att någon inverkan på stamvok:n skulle kunna ske (jfr Janzén Vokalassim. 81).

Hämnen hêmæn By. — | **Hem** 1544-1650, **Hemb** 1659, **Häm** 1665, **Hem** 1665 (altern.) 1685, **Hemmen** 1697-1881, Jr || **Hem**, **Hems** aa 1594 JN 123 f., **Hemb**

1613 GSJac., 1616 Oslo kap. kop. 268, Hem 1658 Krigsark. V, c. 1725 Därs. VIII a, Hemmen GS, Hämmen EK. ↪ Det anförda uttalet och de y. skriftformerna inbjuda vid första ögonkastet till att tolka namnet ss. best. form av *hem*, fvnord. *heimr*, m. En sådan tydning förbjudes emellertid av det faktum att *hem* i målet heter *hmm*. Den formella möjligheten att uppfatta namnet ss. en ssg med *-vin* 'äng' kan med hänsyn till acc:n (jfr Sälten *sæltan* s. 88, Strängen *strægan* s. 87) och namnformernas äldsta skrivning ej heller komma ifråga. Namnet är tvivelsutan identiskt med en del no. *Hem* (NG 6,51, 102, 300, 382), vilka antagas vara ssg med *-heim*, där förra ssgsleden innehåller antingen fvnord. adj. *hár* 'hög' el. *há* 'efter-skörd av gräs'. Att en kontraktion av *ā* och *ei* (efter tidigt bortfall av *h*) — snarast under slutledsbetoning, varom se Janzén Vokalassim. 69 ff., Seip i NTS 1934, s. 389 f. — kan resultera i *ø*, är fullt naturligt. Jfr dels de no. *Hem*, dels (i viss mån) det i det angränsande Östfold befintliga gårdn. *Larum læmnen* (*Ladæimer* 1391 RB 175), låt vara att detta namns förled enl. NG 1,87 är oklar. Däremot är det försök till förklaring av utvecklingen **Há-heim* till *hæm* som S. Bugge gör NG 6,51, säkerl. oriktigt. Enl. honom förutsattes *i*-omljud av *ā* > *æ*. Detta omljud har först uppstått i dativ. Under viss betoning på dativändelsen antager han näml. att *ei* övergått till kort *i*, vilket verkade omljud; därefter sammandrogs **Hæ-ime* till **Hæme*. Senare skulle denna dativform ha förallmänligats. I de y. namnformernas skrivning med *-en* bör man kanske snarast se en skrivares inverkan. Då byn består av två gårdar, är det troligt att skrivaren — under inflytande av rsp. — uppfattade namnet som neutr. pl. Uttalsformen får då antagas bero på anslutning till de senare skrivningarna. I andra hand kunde man överväga om icke det nuvar. uttalet och de y. namnbeläggen ha influerats av de i trakten talrika ON:n på *-an*, ss. Brämnen *bræman*, Vammen *våman*, Hogen *húwan*, Sälten *sæltan*, Strängen *strægan*, Rellen *ræln*. Vad den saktliga motiveringen beträffar, synes den förstnämnda tydningmöjligheten av förleden böra äga företräde; byn ligger näml. på en mycket hög platå som starkt framträder i förh. till den omgivande slätten. Hur namnet i sin helhet skall tolkas, är beroende av vilken innebörd man tillägger namnelementet *-hem*. Med tanke på den starkt markerade mindre platå varpå bebyggelsen ligger, synes bet:n av *hem* närmast vara den i Norge vanl. antagna 'gård, bostad o. d.' Denna utgångspunkt leder till en tolkning av *Hemmen* som 'den högt belägna gården o. d.'

Nr 1 Västra Hämmen $\frac{1}{2}$ sk. Var kr. åtm. 1650.

Nr 2 Östra Hämmen $\frac{3}{4}$ sk. Var kr. åtm. 1650.

Hemmansdel:

Snickerröd *snèkərə* el. Snickertorpet. Sneckered 1804 Sk. nr 137, Snicke(r)torpet 1825 Jb, 1845 nr 349, Snickeröd EK. Jfr Snickerröd s. 12. — Snickertorpet, se föreg.

Torp och lägenheter:

Blåkas(en) *blækås*. Blåkasen 1791 S 19 fol 95, 1804 Sk. nr 137. Benämnt efter en förr på platsen boende båtsman *Blå*. — Båtsman(s)stomnen. Båts-

manstommen 1845 Sk. nr 349. Om s. leden Bd V,225 och cit. litt. — *Dansaren* *dånsan* el. mera officiellt *Kaseby*. Dansaremarken 1791 S 19 fol 95, 1804 Sk. nr 137, Dansarn EK; Kaseby 1901 Tax.-I, EK. Närmast till hands ligger att uppfatta det folkliga namnet ss. en förkortning för det ä. *Dansaremarken* (el. dyl.), där f. leden innehåller verbet *dansa*; om *-are*-utvidgningen jfr då under Lur(ar)eknatten s. 158. Formellt kunde man även räkna med ett nomen agentis till verbet *dansa*. Huruvida man dansat på platsen, el., ss. förmodats för Dansar(e)na s. 59, sanden »dansat» omkring, kan ej avgöras. Om namn på *Dans(ar)se t. ex.* Bd V,175, IX,126, XVIII,194. Ang. s. leden *-by* i det officiella namnet se Inl:n XVI. — *Grindkas* *grizkås*; förr torp, numera betesmark. F. leden är *grind*, målets *grin*. Om *kas* s. 191. — *Hemburg* *hæmburj*; förr båtsmanstorp. Hemburgstorp EK. Uppkallat efter båtsman *Hemberg*; alltså själva familjen:t ss. ON. — *Kaseby*, dels senare namn på Dansaren ovan, dels mera officiellt namn på Kasen nedan. — *Kasen* *kåse* el. officiellt *Kaseby*; förr torp, nu gårde. Kasen 1825 Jb. Om *kas* s. 191. — *Tistedalen* *tistédån* el. *Tistedalstorp*; förr torp. Tistedahlen 1791 S 19 fol 95, Tistedahlstorp 1819 Sk. nr 207. Namnet säges i trakten vara uppkallat efter det no. *Tistedalen* vid Fredrikshald. — *Tistedalstorp*, se föreg. — *Vänningen* (*i*) *vænnye*; förr torp, nu skog. *Vänd(n)ing*, f. 'vändteg'. — *Åreklåvan* *åraklvåva*; förr torp. Uttalet med *å*-gör sannolikt att namnet innehåller *åder* (käll-, vattenåder o. d.), i målet *årå*, f.

Härslätt *hæs|æt*, *hæs|æt* $\frac{1}{1}$ sk. Var kr. åtm. till 1725. — | Herslett 1544, -slett 1581 1586, -slet 1650, Har- 1659, Härslätt 1665-1881, **Jr**, -slet(t) 1659 1697, -slät 1725, Härslätt 1825 || Herssleth 1557 DN 12,811, Härslätt GS, EK. ∞ F. leden innehåller trol. det från Boh. och Norge väl styrkta ån. *Hæra*, en bildning till adj. fvnord. *hærr* 'grå' (Rygh. No. Elven. 113). En rätt betydande å flyter igenom den *slätt* varpå gårdarna ligga. Möjligt är dock att ett personnamn kan ingå ss. förled, då närmast *Heri* el. *Hervi*, bägge anträffade på flera håll i Norge (se Lind Dopn.). Helt obeaktad bör ej heller den möjligheten lämnas, att f. leden är fvnord. *heri*, m. 'hare'; om detta ords förekomst i boh. ON se Bd X,121, 131. Med avs. på tidigt bortfall av mellanvok:n se under *Spoltorp* s. 85. Ang. depalataliseringen av förledens vokal se under *Varp* nedan.

Hemmansdelar:

Fröjderöd *frøjdærø*. EK. Benämnt efter en viss *Fröjd*. — **Lövkas** *løvkås*; förr torp. Löfkas 1825 Jb, 1841 Sk. nr 268, EK. Om *kas* s. 191. — **Sand(en)** *san*. Namnet har här bet. 'sandig mark', ej 'sandstrand'; jfr s. 191.

Torp och lägenheter:

Hällan. EK. Se s. 1, 20 osv. — **Staledalen** *stål(æ)dån*; f. d. båtsmans torp, som gemensamt tillhörde Härslätt och *Stale*.

Hästeskede *hæs|æ*, *hæs|æ* $\frac{1}{1}$ sk. $\frac{1}{1}$ mtl av ålder. Vid okänd tidpunkt tycks, om hmnt från början varit sk., $\frac{5}{16}$ ha blivit kr., el., om hmnt ursprungl. varit kr., $\frac{11}{16}$ ha

blivit sk. 1886 skatteköptes $\frac{5}{16}$. — j Hæsta skæidi 1391 RB 394 | Hesteske(e) 1544-1586, -schie 1650 1659, Hæsteskie(e) 1665-1777, Hesteskies 1685, Hæsteskje 1825 1881, Hæsteske Jr || Hesteskies 1594 JN 134, Hæsteskede GS, EK. ∞ Namnet, vars. s. led är fvnord. *skeiði* 'kapplöpning, kapplöpningsbana', är känt från ganska många håll i Sverige, men efter vad det synes icke från Norge. Wessén tyckes i NoB 1921, s. 103 ff., Meddel. från Ögtl:s fornminnes- och museiför. 1922, s. 1 ff. vara av den åsikten, att namnet tillkommit platser där rituella ceremonier med hästar (*hästtävlingar* och *hästoffer*) ägde rum. Som stöd för ett sådant antagande åberopar han framför allt ett yttrande av Olaus Magnus i hans Historia om de nordiska folken: »Fordom var det sed hos de gamle göterna att vid jultiden . . . inom de särskilda landskapen sammanföra de bästa och vackraste hästarna för att med dem anställa offentliga tävlingsspel på frusna träsk och älvar. Detta gjordes för att man skulle hembjuda den el. de hästar som genom sitt snabbaste lopp befanns vara överlägsen alla de övriga ss. ett offer åt gudarna.» Ännu i senare tid förekom enl. Wessén en rad speciellt till julen knutna folkseder som hade hästarna till föremål: man gav dem kraftigt foder, man offrade i kyrkorna för hästarnas trivsel o. d. Dessa bruk torde vara en kvarleva av det forntida hästoffret. Även i Norge förekommo kappridningar vid marknadsliknande sammankomster. Det synes dock vara ovisst om i Norge dessa hästtävlingar haft samband med någon offerkult; de litterära källorna giva åtm. ej någon upplysning därom. — Det synes alltså sannolikt att åtm. de äldsta namnen *Hæsteskede* ha med gammal kult att göra, men det måste dock sägas att det framlagda materialet icke är särdeles beviskraftigt. Det enda som med säkerhet kan påstås om de ifrågasatta orterna är, att de ha varit ett slags samlingsplatser där kapptävlingar med hästar ägde rum. Detta förh. torde i och för sig förklara att *Hæsteskede*-orterna i allmänhet ej ligga långt från gamla kultplatser — enl. Wessén ett stöd för en tolkning i kultisk riktning — eftersom offentliga samlingsplatser och kapplöpningsbanor riml. kommo att förläggas så centralt som möjligt. Förevar. bebyggelse är belägen på ett avstånd av omkr. 5 km. från sockenkyrkan och bygdens centrum, men dock i en relativt central trakt. — Wessén andrager detta H. ss. stöd för sin tolkning av det boh. sockenn. *Skee*. *Hæsteskede* visar emellertid ej något om härledningen av sockennamnet, varom se s. 73 ff.

Torp och lägenheter:

H a g e n; förr sk.-torp. I Jr med eget upplägg. Avfört ur Jb 1926. Hagen 1881 Jb, Jr. — M o n *móne*; förr torp. Moen 1825 Jb, Mohn 1829 Sk. nr 292. Om »mon» s. 191.

Högstad *hüsta* By. — j øfra Hadustadum 1391 RB 393 | Hiudsta 1544, Hösta, Houffuidsta 1581, Hiösta, Hoffuedsta, Hoffuidsta 1586, Högstad 1650 1881, Jr, Höystad(h) 1650 (altern.)-1777 || Høystad 1594 JN 119, Høestad Därs. 240, Høestadt 1613 GSJac., Högstad GS, EK. ∞ F. leden är med Janzén (Vokalassim. 26, Bock und Ziege 47 f.) att fatta ss. ett maskulint el. feminint personbin. *Haða*,

identiskt med fvnord. *hadā* 'get' (jfr Lind Personbin., Lundgren-Brate, Sahlgren i NoB 1922, s. 136, 1927, s. 63). Det nuvar. uttalet med *u*, i stället för väntat *s* (< *ǫ*), synes bero på attraktion från ord som *höst hust*, *tröst trust* o. d. En antydan av Janzén (först cit. a.), att man skulle kunna förstå det nuvar. uttalet ss. uppkommet genom en utveckling *Haðu-* > **Hau-* tyckes föga trolig. De enstaka skrivningarna *Houffuid-*, *Hoffued-* ha helt säkert sin grund uti en tillfällig anknytning till ordet *huvud*; vissa y. skrivformer *Hög-*, *Höj-* tyda likaledes på, att man uppfattat förleden på ett sätt som ej överensstämmer med den föreslagna tydningen. Om s. leden se under Tjöstad s. 91.

Nr 1 Nedre Högstad $\frac{1}{1}$ sk. Sk. av ålder.

Nr 2 Övre Högstad $\frac{1}{1}$ sk. Sk. av ålder.

[Nr 3 en kr.-ödegård åtm. sedan 1650.]

Torp och lägenheter:

Dalarna; ödetorp under Övre Högstad, även y. namn på Starkedalen nedan. Dahlarna 1811 Sk. nr 169, 1825 Jb. — Fransan *frånsa*; förr torp. 1857 Sk. nr 369. För tolkningen ifrågakomma två rent formellt jämställda möjligheter. Dels kan föreligga en feminin personbeteckning *Fransan*, 'hustru till en man vid namn *Frans'* (om personnamn i direkt anv. ss. ON se s. 54, 61), dels en förkortning för en ssg med en feminin s. led, t. ex. **Fransängen*. Den senare namntypen tycks åtm. i n. Boh. ha varit livskraftig ända in i sen tid, jfr t. ex. **Börsåsan* s. 183, namn på en dal (källa) vid berget Börsås s. 147, och bergn. *Glömåsan* Bd XVIII, 201 f., ursprungl. säkerl. namn på en myr, vid sidan av det primära *Glömåsen* (se sist cit. st.). Den feminina formen betecknar alltså en lokalitet, vars appellativiska benämning utgöres (el. utgjordes) av ett feminint subst. el. åtm. för språkkänslan framträdde ss. feminint; jfr ytterligare Flåhackan s. 201, Hackan s. 203, »Tormodsan» s. 215 m. fl. — Grankärr *grånşær*. 1901 Tax.-l. — Jäger-röd *gægær*. Där har bott en av Värmlands s. k. »grönjägare», tillhörande f. d. V:s fältjägarkår (med grön uniform). För ljudutvecklingen jfr Snickerröd s. 40. — Rättaredalarna *rætaredålan*; nu öde. Förr bodde där en *rättare*, dvs. fjärdingsman. — Rävebåsen *rævåbåsen*, *ræbåsen*, *ræ(v)båsen*, mera officiellt Räv eklåvan. S. leden i det förstnämnda namnet är ordet *bås* (i målet *bås*, m.). Detta ord brukar i ON dels åsyfta små fyrkantiga klyftor o. d., dels fallor för fångst av vilda djur; se s. 221 och där cit. litt. Det uppges i orten att *rävar* ännu i dag hålla till i de stenrösen som här finnas, varför den senare bet:n här utan tvekan är att föredraga. — Räv eklåvan, se föreg. — Spekelid *spègølt*; numera öde. F. leden innehåller med största sannolikhet stammen *spik-* 'torr, torka'. Bebyggelsen låg högt, på en torr, delvis sandig mark. Om namn på *Spek(e)*- se s. 214 och där cit. litt. — Starkedalen *stærkedån*, officiellt Dalarna. Dalarne Kb, Dalarna EK. En elliptisk bildning till båtsmansn. *Starkman*. — Ulvstadhytta *úlvstahytta*, *úlsta-*; förr torp, nu blott gårde. Efter en båtsman *Ulvstad*. Om *hytta* s. 27.

Jortorp *jótörp* $\frac{1}{1}$ kr. Var fr. åtm. 1650-1777. — a Jolapörpe 1391 RB 391, Jwlätorp 1514 DN 1,748 | Jordt(h)orp 1581-1650, Jortorp 1659-1881, **Jr**, Jordtorp 1660 D. Bjelkes jb 226, 227, Joortorph 1665 || Jor- GS, EK. ∞ F. leden kan tänkas vara fvnord. *jöll* el. *jóli*, no. dial. *jol* 'Angelica silvestris', vilken växt spelat en stor roll inom folkmedicinen (jfr »*Jola rud*» Bd IX, 51). Då emellertid namn på *-torp* vanl. ha ett personnamn som f. led. bör man här, ss. redan sagts Bd IX, 51, i första hand antaga ett mansn. fvnord. **Jóli*, vilket synes vara en motsvarighet till det i Sverige påträffade *Jule* (se ovan cit. st.). Skrivningarna med *Jord-* bero på association med *jord*.

Jörlov *jǫrlǫ* By. — Jaleiff (Jalleiff) 1383-84 Akershusreg. 84 (avskr. från 1622), j Jarlæifua skoghe, j sialfre Jarlæifw 1391 RB 390, Jaleff 1514 DN 1,748 | Jelluff 1544, Jörlouff 1581 1586, Jeloff 1595 Oslo kap. jb 67, Jörlöff 1650 1659, -loff 1665, -luf, Jor- 1685, Jörlouf 1697- 1725, Jor- 1777, Jourlouff 1825 1881, **Jr** || Jeluff 1558 NLR 1,132, Jørleff 1594 JN 240, Jörlouff GS, Jörlov EK. ∞ S. leden är fsv. **lev*, **löv* 'något efterlämnat o. d.', motsvarande isl. *leif*, f., i samma bet., varom se senast Franzén i Nord. Kultur 5,131 och cit. litt. Med tolkningen av namnets f. led sammanhänger frågan om inträdandet el. frånvaron av progressivt *j*-omljud på uddljudande *ja-* i sydöstra Norge och angränsande trakter av Sverige, ett svårt och ännu icke slutgiltigt löst problem (se därom E. Noreen Årtem. 61 not 4, Janzén i NoB 1940, s. 138). I förevar. fall hänvisar dock uttalet med *-s-* och skriftformerna med *-e-*, *-ö-* på att omljudet ägt rum (se nedan). F. leden i såväl det boh. *Jörlov* som det med detta namn säkerl. identiska no. *Jale jǫrlǫ* (kvantiteten oviss) (*Jarleif* 1397 RB 508 f., i *Jaleifui* 1447 DN 5,536, *Jalle* 1597 JN 247 o. d.) har upprepade ggr varit föremål för diskussion. Nielsen Personn. 52 anser den vara ett mansn. *Jari*. Mot detta antagande talar emellertid dels det tidiga bortfallet av mellanvok. som i så fall skulle ha skett före tillkomsten av de äldsta källorna, dels att ett *Jari* i själva verket påträffats blott en gång, ss. dvärgnamn i Vqluspá (Egilsson Lexicon Poeticum). I NG 1,240 förmodas namnen innehålla mansn. fvnord. *Jarli* el. värdighetsn. *jarl* i stamform el. gen. pl. I NoB 1914, s. 170 ff. dryftar Kjær täml. utförligt tolkningen av *Jörlov* och *Jale*. Till en början ställer han — liksom senare Janzén Vokalassim. 60 ff. — frågan: har en övergång *jarl* > *jærl* ägt rum i s. ö. Norge och angränsande sv. trakter? (se därom nedan.) Frågan besvaras jakande av bägge. Det av K. anförda materialet anser J. dock ej vara bevisande för övergången *ja* > *jæ*. Han stöder sig i stället framför allt på en av Rygh Personn. 146 lämnad uppgift, enl. vilken progressivt *j*-omljud skulle föreligga i flera namn på *Jarl-* i s. ö. Norge —, och utvecklingen i boh. borde då ses mot bakgrund av förh. där. Kjær och Janzén ha dock, trots överensstämmande åsikter i fråga om omljudet, helt avvikande meningar om tolkningen av namnens förled. På grund av frånvaron av omljud i det no. *Jale* avvisar den förre för *b ä g g e* namnen de i NG föreslagna tolkningarna, och utgår i stället från ett *Jarleif*, vars förled anses vara en sammandragning

av fvnord. *jaðarr*, m. 'kant, rand'; han lämnar dock osagt, huru då det boh. namnets uttal med *ʝé*- skall förstås. Med rätta avböjes denna tolkning av J., bl. a. av det skälet att ON sammansatta med *-lev* genomgående ha personnamn el. personbeteckning ss. f. led. I stället föreligger enl. J. i båda ON:n värdighetsn. *jarl* i stamform. Det boh. namnets uttal anses formellt kunna återföras på *jae*-. Med hänsyn till *Jale*, som ju saknar omljud, är J. dock böjd för att antaga att omljudet ej heller ägt rum i *Jörlov*. Den enda för J. bekanta skrivningen med *Je*- från 1544 menades icke kunna läggas till grund för ett bedömande. Uteblivandet av övergången *jarl*- > *jaerl*- måste enl. J. bero på slutledsbetoning. Det boh. namnets uttal *ʝélə* skulle då ha uppstått därigenom att s. ledens *e* (< *ei*) framför *v* labialiserats till ett *ö*-ljud, vilket i sin tur utövat labialiserande verkan på f. ledens svagtoniga vokal. Att slutledsbetoning kunnat finnas i namn på *-lev* ansåg J. sig kunna styrka genom ett annat dylikt, näml. *Färlef* *fæ*lɛ i Bro sn, Stängenäs hd (i isl. handskrifter skrivet *Fyri(r)leif*). Bet:n av ett *jarl-leif* bör enl. J. ha varit 'gods som anvisats till jarlarnas underhåll'; därmed jämföres det fda. *kununglef* 'kronogods bestämt till konungarnas underhåll'. — Av de ovan nämnda tydningalternativen böra de föredragas, som i f. leden räkna med värdighetsn. *jarl* i stamform el. gen. pl. Ett bestämt val mellan dessa båda möjligheter synes svårt, eftersom en eventuell mellanvok. tidigt bör ha fallit mellan två *l*-ljud; om dylikt bortfall se Lindroth i Fornv. 1920, s. 111 f. För eventuell frånvaro av mellanvok. och för ssgns art jfr fda. *kununglef* (se ovan), fvnord. *jarldomr*, *-døme*, *kunungrike* m. fl. Skälet till att J. velat antaga slutledsbetoning var, att denna accentuering skulle förklara frånvaron av det väntade omljudet, vilket, ss. ovan framhållits, skulle föreligga i några sydöstno. ON. Nu är det emellertid högst ovisst om J. lyckats prestera bevis för att efterledsbetoning kunnat förekomma i *lev*-namn. Det av honom anförda *Färlef* utgör i varje fall icke något säkert intyg, eftersom f. ledens vokal kan vara uppkommen genom delabialisering av *ø* > *æ*, en företeelse som sporadiskt träffas i nordboh. dial.r; jfr t. ex. sörbygdmälets *dær* 'dörr'. Betr. uppgiften om utvecklingen *jarl* > *jaerl* i några sydöstno. ON bör följande meddelas. Av de ifrågasatta namnen träffas i Östfold: 1. det numera försvunna *Jarlsrud* (RB 177), 2. *Jelsnes jællsnes* (*Jælsnæs* RB 498). I Hedmark uppträder: 3. *Jelsnes jællsnes* (*Jælsnæss* RB 470). I Vestfold finnas: 4. *Jelstad jællsta* (*Jælstadom* RB 77) och 5. *Jersø jærrsø* (i ä. källor alltid skrivet *Jarlsey*). I RB skrives som synes nr 2-4 konsekvent *Jæls*-. Sannolikt böra dessa namn skiljas från dem som i samma källa skrivs *Jarl*-; assimilationen av *rl* > *ll* förekommer visserl. i RB, men ej ofta. Dessutom bör det faktum uppmärksammas, att nr 2 och 3 äro ssg med *næs*; ssgns art talar mot att antaga en personbeteckning i förleden (jfr Lidén i NoB 1939, s. 74). Nr 5 (förutom nr 1) torde vara det enda som med säkerhet kan sägas innehålla *jarl*. Ljudövergången *jarl* > *jaerl* kan sägas vara styrkt blott genom *Jersø* i Vestfold. *Jersø* ligger emellertid täml. långt in i landet och torde ej kunna andragas som bevis för att omljudet ägt rum i de till Sverige gränsande no. bygderna. Påståendet att *jarl* blivit *jaerl* i dessa trakter måste således anses osäkert. I det no.

Jale har omljudet tydl. uteblivit; därpå tyda enstämigt såväl uttal som namnformer (se ovan). För bedömandet av det boh. namnets uddljud ge alltså de no. namnen föga ledning. Men då tre av varandra oberoende skriftformer från 1500-talet med *Je-* äro kända (Janzén kände blott *e* n), kan man med säkerhet påstå att progressivt *j*-omljud här faktiskt ägt rum. Dessa skrivningar motsvara då ett uttal **ja(r)lsv* (el. dyl.). Redan under 1500-talets senare hälft torde detta *æ* genom påverkan av *s*. ledens vokal ha labialiserats till *s* (jfr *Jørleff* 1594 hos JN). Om dylik assimilation se Janzén Vokalassim. 57 ff.

Nr 1 Norra Jörlov $\frac{1}{2}$ mtl. Sk. av ålder.

Nr 2 Södra Jörlov $\frac{3}{4}$ mtl. Sk. av ålder.

Hemmansdelar:

Kassen kásn. Målets *kass*, m. 'kasse'. Namnet anses i bygden vara ett öknamn, men dess närmare syftning är okänd; om *kass(e)* och dess bet. i sv. dial:r se Modéer Den nord. ryssjans ursprung 148 ff. — *Stockelycke stökelöke*. -lyckan EK. Den närmare anl:n är okänd. *S*. leden är böjd form av *lycka*, f., varom s. 191.

Torp och lägenheter:

Asken áskæn; förr torp. EK. Målets *ask*, m. 'låda, ask'. Trol. en bebyggelse av täml. blygsamma dimensioner. Jfr *ark* i liknande anv. s. 11 f. — *Göteskogmyr gúskemýr*; förr torp. Götheskogen 1802 Sk. nr 229, Guskemyrstorpet, Guskemyr 1837 nr 260, Gyskemyr 1874 nr 459. *F*. leden är mansn. *Göte* el. ev. folkslagsn. *göt(e)* 'västgöte'. Ljudutvecklingen har tydl. varit: *gødaskuwmýr* > *gø(ə)sku(w)mýr* > *gúskemýr*. Om uttalet med *g* se s. 150 not 1. — *Hyttan (på) hýta*, numera officiellt *Kasen*. Om *hytta* s. 27, om *kas* s. 191. — *Hålet (i) hékæt*. Jfr s. 94. — *Hällan*; nu okänt. 1825 Jb. — *Kåtan káda*; nu öde. Jfr *Kåtekullen*, -marken 1837 Sk. nr 260. Sv. dial. *kåta*, f. 'obetydlig koja'. Samma namn SOÄ 18,37 a. — *Liden lía*. Ungt namn. Om den best. formen s. 136. — *Mandalen måndár*; numera öde. Efter en torpare som hade IN:t *Mandalen måndár*; han härstammade näml. från gården *Mandal* i Sandåker, Näsinge sn. Det är ovisst om namnet är IN:t direkt (om dylika fall se t. ex. s. 54, 61) el. om *s*. leden oberoende därav fått best. form. — *Platsen (på) plásn*. Plasebackarne 1837 Sk. nr 260, *Platsen* EK. Se s. 17, 30 osv. — *Vasshällan våshéla*. 1901 Tax.-I, EK. *F*. leden är säkerl. gammal gen. *vats* av *vatten*. Över platsen vid hållorna rinner det mycket vatten.

Kampegården, se *Brämmen* och *Kampegården* s. 10.

Kampetorp *kåmpetórp* $\frac{1}{2}$ sk. av ålder. — a *Kampaorpe* 1391 RB 392 | *Kanpethorp(!)* 1544, *Kamppe-* 1581 1586, *Kampetorp* 1650-1881, **Jr**, -torph 1665 || *Kamtorp(!)* 1615 Oslo kap. kop. 188, *Kampetorp* GS, EK. ∞ *F*. leden är, ss. redan antagits av *Lind Dopn.*, mans(bi)n. *Kampi*.

Hemmansdel:

Ödegården *ögár*. GS, Jr, EK, *Kampetorps Ödegård* Kb. Om *gård* s. 31 f.

Torp och lägenheter:

Kasemyr, se följ. — **Rumpen** *rómþæn*, mera officiellt **Kasemyr**; nu öde. Kasemyr Kb. Betr. tolkningen av *Rumpen* se Bd I, 329, XVIII, 31. Om *kas* s. 191. — **Stugeröd** (*i*) *stúvora*, *stú(wa)ra*; förr till Varp. 1801 Sk. nr 123, Sture 1898 nr 504. 'Odlingen vid el. med *stugan*'. *Stuga* heter i målet vanl. *stúwa*, men åtm. ss. s. led i ssg även *-stýva* (S om Vätte hd alltid *stáva*); den förra formen utgår, ss. Lindberg Skeem. 177 förmodar, från oblik form *stuga*, den senare från nom. *stuga*. Samma namn s. 29 och SOÄ 10, 61.

Kangeröd *káŷ(ə)ra* $\frac{1}{2}$ sk. av ålder. — j Kangarudi 1391 RB 391, 394 | Kangeröd 1544, Kanggerö(i)dt 1581 1586, Kangeröd 1650-1881, Jr, -rödh 1665 1697 || Kongere(!) 1658 Krigsark. V, Kangeröd GS, EK. ∞ F. leden är säkerl., ss. Lind Dopn. 674 antar, kvinnon. *Kanga* el. en maskulin, icke styrkt motsvarighet **Kangi*. Samma f. led föreligger i ett no. *Kangharudi* (NG 12, 58). Mot antagandet av kvinnon:t talar här i någon mån RB:formernas mellanvok.; denna är dock icke sällan ursprunglig (jfr under **Döltorp** s. 16); ev. kunde den här vara vokalkalharmoniskt påverkad av första stavelsens *a* (jfr t. ex. *Skorrorud* RB s. 142, enl. NG 1, 35 mansn. *Skorri*, och *Frodorud* : *Frodarud* RB 127, 174, enl. NG 1, 87 innehållande mansn. fvnord. *Fróði*).

Torp och lägenheter:

Kangerödkas *káŷ(ə)rəkás* EK. — **Kangerödmön**. Jr, EK. — **Kasen** el. mera folkligt **Stället** *stélet* el. **Ställeröd** *stélera*. **Kasen** 1901 Tax.-I, Jr; **Ställeröd** EK. Acc:n hos *Stället* — vilket i förh. till *röd*-namnet torde vara det primära — tycks omöjliggöra antagandet av *ställe*, n. Enl. en i bygden gängse mening är namnet givet efter en välkänd åbo, som av okänd anl. kallades *Ställe-Hans stélehans*. Den akuta acc:n blir ändock svårbegriplig, för såvitt den icke härstammar från (en sen ssg med) boh. *stáll*, m., i målet neutr., med bet. 'form, fason; ordning, inrättning, skick, reda; ordnande förmåga o. d.' (jfr no. dial. *stell*, n. 'syssla, förehavande el. dyl.'). Innebörden av namnet blir dock ej fullt klar. Det av Rz 693 från Gotl. anförda *stáll*, n. 'mycket fjäs, onödigt bestyr' kommer här knappast i fråga. — **Ställeröd**, se föreg. — **Stället**, se ovan.

Karholmen se s. 127.

Kebal *šèbal* By. — j Kepaualla rudum 1391 RB 392 | Kyppall(!) 1544, Kudall(!) 1581, -balle(!) 1581 (altern.) 1586, Kibald(h) 1650 1659, Kibaldh 1659 (altern.), Kibaldh 1685, Kyboldh, -baldh 1697, Kybald 1697 (altern.), Kybal 1725, Kibahl 1777, Kebal 1825 1881, Jr || Kibaldt 1616 Reg., Kibell 1624 No. riksreg. 5, 375, Kiballe 1625 Därs. 453, Kiebal 1658 Krigsark. V, Kijball 1680 Därs. F, Kebal GS, EK. ∞ Ett fvnord. **Keipavøllr*; om *vall* (fvnord. *vøllr*) se under **Buvall** s. 13. F. leden är flertydig. Då personnamn stundom ingå i ssg med *vall* (jfr t. ex. NG 1, 9, 6, 248, 12, 135), kan f. leden här tänkas vara ett person-

bin. *Keipi*, till sitt ursprung och sin bet. dock oklart (se Lind Personbin.). Namnet ingår kanske i vissa andra boh. ON, t. ex. *Köperöd* (j *Kiæipa riordre* 1388 RB 310) och *Kebo* (j *Køpaughum* 1388 RB 316); se härom Bd IX, 6. Alternativt kan f. leden vara fvnord. *keipr*, no. dial. *keip*, m. 'årblock', egentl. '(trä med) insnitt' (jfr senast anf. st.). I senare fallet torde väl någon för terrängen karakteristisk inskärning ha åsyftats. Antagandet av växtn. *keipi*, avseende vissa gräs- el. lökarter, kan ej ifrågakomma, eftersom detta enl. Lyttkens Sv. växtn. 1303 är ett sent latinskt låneord. Den äldsta skrivningen med monoftongerad diftong är en i RB ganska ovanlig företeelse.

Nr 1 Norra Kebal $\frac{1}{2}$ sk. Byn utgjorde 1650 1 sk. och 1 kr. hmn.

Nr 2 Södra Kebal $\frac{1}{2}$ sk. Se nr 1.

Hemmansdelar:

Bukten *bóktæ*. Ligger vid sjön. — Tåkeröd *tågerø*; förr till Norrkärr. Täckerrödsberg 1731 S 5 fol 119, Tåkeröd 1826 Sk. nr 70. Tvenne bebygg.-n. *Tågeröd* inom Tanums hd ha av Hesselman i Germ. namnstudier 1932, s. 304 f. och senare Janzén Vokalassim. 26 antagits innehålla obl. form *tøku* av fvnord. *taka*, f. 'upptaget nyodlat jordstykke', där utvecklingen av *ø* framför ä. *k* då givit samma resultat som *o* (jfr SIOD 2,33). Samma tolkning har Bd IX, 91 altern. givits åt ett torpn. *Tågeröd* på Orust. Att kortstaviga ord, om de ingått i ssg och den omljudande vok:n kommit att stå i semifortisställning, i boh. kunna ha y. u-omljud, har visats av Janzén anf. a. 26 ff. och (senare) i Det västsv. y. u-omljudet. I sist cit. a. 17 f. säger J., att han numera anser att endast ett av de ovannämnda *Tågeröd* kan innehålla fvnord. *taka*; de båda andra namnen synas honom näml. vara för unga för att man skall våga räkna med omljud. Denna invändning gäller säkerl. även för förevar. namn. Gentemot antagandet av *taka* i *Tågeröd* kan överhuvud, ss. Lindroth muntl. påpekat, invändas, att en sådan ssg innebure en pleonasm, eftersom *taka* och *rud* äro ung. likbetydande. I här ifrågavar. fall är f. leden säkerl. boh. *tåka tåga*, f. 'dimma, tjocka'. Enl. uppgift brukar dimma ofta stå över den delvis sumpartade marken.¹⁾

Torp och lägenheter:

Båtevik en *båd(ø)viçø*. Båt(e)vik(en) 1826 Sk. nr 70, 1846 nr 289, Jr, Båtevik en EK. Ligger vid havet. — Bålevik? (Båle-?) *båleviç*; f. d. torp. Bolewäck berg 1731 S 5 fol 119, Bålevik 1826 Sk. nr 70. F. leden är antingen *bøle* 'bostad' (jfr t. ex. Bd I, 97) el. möjl. **bål bæl* 'obearbetad trädstam' (jfr Bd I, 153). Båda alternativen ha Bd III, 187 och X, 97 angivits för **Båleberget* resp. *Bølebacken*. Om uttalet med *u* se under Mølen s. 3. Bebyggelsen låg c. en km från sjön vid en därifrån inträngande kil. Tydl. har sjön förr gått upp dit. — Fågelvik. Fogel- 1826 Sk. nr 70, 1901 Tax.-l, Jr, Fågel- EK. — Hagen. 1826 Sk. nr 70, EK. — Haken *hågan*; husen borta. Vid en liksom en *hake* utskju-

¹⁾ En förmodan att namnet innehölle samma ord som no. dial. *taakka*, f. 'bar mark' (Aasen, Ross, Torp), vilket Bd V, 48 antagits föreligga i ett *Tåkan*, kan omöjl. komma ifråga, eftersom ordet i fråga har långt *k*-ljud.

tande udde; jfr *Haken* SIOD 3,31, 174, Bd III,153, IX,102. — Killingsholmen *silvghölmän*. Kielingeholmen 1668 S 73 fol 48, Killingsholmen 1825 Jb, 1826 Sk. nr 70, 1901 Tax.-I, Jr, EK. Se Bd III,156. — Moneliden *mönälja*; numera friköpt. Torpet Mon 1826 Sk. nr 70, Monelid(en) 1837 nr 294, 1901 Tax.-I, -lid EK. Betr. f. leden se s. 191. — Nötholmen *nödhölmän* 1826 Sk. nr 70, Jr, EK. Subst. *nöt*, n. 'nötkreatur'; jfr Nötebukten s. 118. — Pölsevikens *pölsaviga*. Pölsewikholmarne 1731 S 5 fol 119, Pulsevik(en), Pölse- 1826 Sk. nr 70, Pölseviksholmen 1846 nr 289, Pulsevikens 1901 Tax.-I, Jr, Pölse- EK. Den namngivande lokaliteten kan ej utpekas. F. leden torde vara antingen verbet *pulsa* i bet. 'vada i vatten el. dyl.' (jfr Bd XVIII,33 f., SIOD 3,120) el. subst. *pölsa* 'korv'. I senare fallet vore ON:t ett jämförelsenamn; om namn på *Pöls-* i sådan anv. jfr då Bd IV,91 och där cit. litt. — Skvallrebäckarna *skvålräbäckarna*; husen borta. Efter en gumma som kallades *Skvallre-Maja skvålrämaja*. — Stenbäck; avs. EK. Vid en *bäck*. Samma namn Bd IX,79, XVIII,173.

Kilarna, se s. 100.

Kitteröd *šid(ə)rə* $\frac{1}{2}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ kr. åtm. till 1697, därpå $\frac{1}{2}$ mtl åtm. 1725. — j *Kættilrudhi* (sen. hand) RB 394 | Kietteröd 1544, Kiederöidt, Kiideröe 1581, Kied(d)erödt 1586, Kitteröed o. d. 1650-1697, Kitteröd 1725-1881, Jr || Kitteröd GS, EK. ∞ Namnet, som träffas flera ggr i Boh., innehåller enl. Bd IX,51, 62 och cit. litt. mansn. fvnord. *Ketill*, vars gen. -s fallit bort; se härom först cit. st. Efter palatalt *k* synes *æ* ha palataliserats till *z*, »när i nästa stavelse ett *i* följde». (Lindberg Skeem. 157).

[Röstan *rūstān*; förr sk.-ödeg. åtm. sedan 1697. I Jr med eget upplägg; avförd ur Jb 1926. *Röstaen* 1697, *Röstan* 1725-1881, Jr. Se samma namn s. 10.]

Torp och lägenheter:

Dalarna (*i*) *dākanā* el. (mindre vanligt) *Malmadalarna mālmādākanā*. Dalarna EK. En båtsman *Malm* bodde där. Om gen. på -e- se Bd XVIII, 320 ff. — Högen *hūwān*, y. *hōgān*. Ligger på en *höjd*. — Killingshultet *šilvghöltet*; numera en avsöndrad lht. Killingshultet 1848 Sk. nr 324, Jr, -håltet 1901 Tax.-I, Kb, EK. — *Malmadalarna*, se ovan. — Mari(a)holmen *mārīhōlmän*; husen borta före mannaminne. Kvinnon. *Mariamār*. En *bäckholme*. — Tegelbrukstorpet, nu borta. 1846 Sk. nr 389. — Åringarna *āringānā*; förr torp, nu blott gården. Åringarne 1802 Sk. nr 229, Åringarnes nedre del 1837 nr 260. Vid en *å*. Senare komponenten synes vara det i ON icke ovanliga *ring* i bet. 'ringformigt stycke'; jfr t. ex. *Ringens* Bd III,263, XVIII,298. Ån gör på platsen flera markerade krökar. Möjl. kan ett **År-ängarna* föreligga, där f. leden vore gammal gen. *ār* av *ā* 'å' med framför vokal bevarat *r*. För utvecklingen -*äng* > -*ing* i svagtonig ställning jfr t. ex. under Lyktäng s. 5. Rörande det i målet ss. appell. utdöda *å* se s. 5 f. och cit. litt.

Klockaregården, se s. 77.

Knarrevik *knárævigan* $1/2$ uts. fr. Fr. av ålder. — Knar(r)euig 1376 Akershus-reg. 61 | Knaruig 1581, Karuigh(!) 1586, Knarwig(h) 1660 1665, -wÿk 1697, Knarrwyekan 1685, Knarrewÿg 1659, -wÿk 1725, -wik 1777 1825, Knarrevik 1881, **Jr** || Knarreviken GS, -vik EK. ∞ Samma namn Bd III,133. Innehåller **knarr*, fvnord. *knorr* 'ett slags handelsskepp'. Om den akuta acc:n se Inl:n XVIII. Ang. uttalet med -æn jfr Källvik nedan.

Hemmansdel:

Hamnen. EK. Båthamn.

Torp och lägenheter:

Kokhuset *køghuset*. 1815 Sk. nr 189, 1855 nr 396, Jr, EK. Där var förr *trankokeri*. — Saltverket *såltværket*. 1855 Sk. nr 396. Förr *såltkokeri*.

Kollekind *kølsin* $1/1$ sk. Var sk. åtm. t. o. m. 1659, därefter prästbol åtm. 1665-1697, senare kr. åtm. till 1777. — j Kaldukin 1391 RB 395 | Kollekynd 1544, -kindt 1581 1586, Kollekind 1650-1881, **Jr**, -kind(h) 1659-1685, Källekind 1725-1777 || Kollekind 1615 Oslo kap. kop. 188, -kied(!) 1651 No. riksreg. 10,318, Kollekind GS, EK. ∞ Namnet synes, liksom de no. *Kolkinn* (NG 6,165, 195), vara ett ursprungligt **Kaldu-kinn*, där förra ssgsleden är en svag böjningsform, snarast dat. el. ack., av fvnord. adj. *kaldr* 'kall' och slutleden fvnord. *kinn*, f. 'kind; brant fjällsida'. Bet:n bör ha varit 'den kalla bergväggen'. Tolkningen passar sakligt sett väl. Bebyggelsen ligger vid foten av ett väldigt, bågformigt krökt, mot N tvärbrant stupande bergmassiv, som nästan alltid hindrar solen att belysa gårdsbyggnaderna; i följd härav råder på platsen en viss kyla. Enl. Lindberg Skeem. 165 har utvecklingen av förledens stamvok. framför *ld* varit: $a > \bar{a} > \alpha > s$. Emellertid torde processen snarast böra förstås så: $a > \varrho$ (*u*-omljud av *a*) $> s$. RB-formens skrivning med *a* representerar väl närmast ett ϱ (*u*-omljud *a*), vilket i RB stundom skrives *a*, stundom *o*. Någon å som ev. kunde ha burit namnet *Kalda* 'den kalla' (varom se Bd XVIII,147 och G. Knudsen i Da. stud. 1938, s. 56), kan icke ha funnits här. Den teoretiska möjligheten att förleden kunde innehålla det av Falk och Torp Et. Ordb. konstruerade **kalda* 'källa', kan man lämna helt obeaktad.

Torp och lägenheter:

Brunnen *bræn*, *brænne* el. vanl. Klåvan; förr torp. Brön(!) EK. Det förra namnet är best. sg. av målets **brunne brænə*, m. '(plats för) brand, svedjefall'; jfr samma namn Bd IX,163. Här åsyftas enl. upplysningen vådeld. — Fåglekär *fåvlešær* (*u* → *ø*). Foglekjerr 1825 Jb. Orren säges förr ha lekt där. Jfr Fåglehögen s. 22, 89. — Klåvan, se ovan. — Skagelund, se följ. — Skagen *skåvæn* el. Skagetorpet el. Skagelund. j Skaganom 1396 RB 389, Skagen 1651 No. riksreg. 10,318, Skagelund 1825 Jb, 1901 Tax.-l, -torpet 1874 Sk. nr 458, Skagen EK. Av uttalet och den äldsta namnformen tyckes framgå, att det ursprungl. osammansatta namnet innehåller *skage*, m. 'udde o. d.' Platsen ligger vid en framskjutande bergudde.

Kongelund, se under Hälle s. 38.

Krabbetorp, se s. 4.

Kroken *krógan* By. — | Kraagenn, Krogenn 1581 1586, Krogen 1650 1659, Krooken 1665, Krocken 1685 1697, Kroken 1725-1881, **Jr** || Krogsgaarde 1597 JN 489, Krochen 1661 A I 2 a, Kroken GS, EK. ∞ Samma namn ss. bebygg.-n. Bd III, 68, V, 4, 29. Namnet syftar kanske på den tvära *krok*, dvs. krök, som den gamla landsvägen gjorde på platsen.

Nr 1 Nedre Kroken $\frac{1}{1}$ sk. Sk. av ålder.

Nr 2 Övre Kroken $\frac{1}{1}$ sk. Sk. av ålder.

[Nr 3 en sk.-ödegård; = Kroken under Tjöstad (s. 92).]

Kapellag:

Krokstrand *krókstran*; numera samhälle med egen kyrka. Krogstrand c. 1725 Krigsark. VIII a, Krokstrand 1817 Sk. nr 195, GS, EK. Förr *strand*plats till *Kroken*; jfr ödatorpet Krokstrand s. 92.

Torp och lägenheter:

Backeliden; avs. från Kroken Nr 1 och Nr 2. I Jr med eget upplägg. Jr, EK. — Backen. 1901 Tax.-I, Jr. — Dalarna (*i*) *dåkanö*; f. d. båtsmanstorp. Dalarna 1842 Sk. nr 146, Dalarna EK. — Hov. Hof Jr, Hov EK. Ungt namn, säkerl. uppkallelse efter det i Sverige och Norge vanliga *Hov*. — Sandvik, St. och L., *sånvig*. Sand Vichen 1661 A I 2 a, Sandvik GS, 1901 Tax.-I. — Sjöbodkas *föbukås*; vid Idefjorden. Om *kas* s. 191. — Sparkan *spårka*. 1817 Sk. nr 195, 1834 nr 293. Bristen på sakupplysningar gör tolkningen osäker. Den feminina formen kan förstås antingen ss. en feminin personbenämning till ett bin. **Spark(en)*, som förmodas kunna ingå i flera boh. ON (se härom *Sparkåsan* Bd IX, 38), el. ss. en förkortning av en på feminint ord slutande ssg, innehållande det ovannämnda bin:t (el. det därtill bildade feminina ordet) el. sv. och no. dial. *spark* (fvnord. *spark*, n.) 'tramp, trampande o. d.'; med avs. på formen se närmare under Fransan s. 43. Innehölle f. leden subst. *spark*, vore innebörden av ON:t ifråga svår att förstå. — Säterbaracken *säterbråka*. Åbon var från Amundssäter i Norge. — Viktorsberg; avs. Jr, EK.

Krossekärr *krøsser*, *krøfer* $\frac{1}{4}$ sk. Var sk. åtm. till 1659, därefter prästbol åtm. 1697; var därpå kr. åtm. 1725-1825. — j Krosøykiar 1391 RB 390 | Krosekier 1650, Krossekiær(r) 1659-1685, -kier 1697, Krås(s)ekiär 1725-1777, Krossekjerr 1825 1881, Krossekärr **Jr** || Krossekärr EK. ∞ Namnet måste skiljas från andra i Boh. flerstädes förekommande *Krossekärr*, i RB i två fall skrivet *Krossa*-. F. leden innehåller i förevar. fall namnet på en utanför gården i Dynekilen belägen ö, *Krossö krøssø* (s. 129). Den ursprungliga grundformen har då varit **Krossøy(jar)-kärr*. Ang. den eventuella förlusten av *-ar* redan i RB jfr ett i viss mån analogt fall Bd IV, 41. I *Krossö* ingår ss. ssgsled ordet *kross*, biform till *kors*. Om detta åsyftar ett »andaktskors» el. ett annat kors, uppställt t. ex. ss. ledmärke för sjö-

farande, torde vara omöjligt att avgöra (jfr Gardell i GBFT 1930, s. 8 ff.). Om bet:n av *kärr* se 169. Det alternativa uttalet med *ʃ*, uppkommet ur *ʃs*, är ljudlagsenligt (jfr Lindberg Skeem. 203).

Kvisslen, se s. 59.

Källvik *ʃælwigən* $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. — Kieluig 1523 DN 12,290 | Kieluigen(n) 1544 1581, Keluigenn 1586, Kiældwig 1650, -wÿg 1659, Kiällwig 1665, Kiälwÿck 1685 1697, -wÿkan 1725, Kiällvik 1777, Kjell- 1825 1881, Källvik Jr || Kjellviken GS, Källvik EK. ∞ F. leden kunde nog, trots de tidigaste skriftformerna med *K*-, vara fvnord. *tjaldr*, målets *ʃæl* 'strandskata', men eftersom vid stranden finns en mycket kraftig springkälla, torde den snarast vara *källa*, f. Det nutida uttalet talar för att f. leden varit tvåstavig (jfr under *Billdal* Bd III,5). Då ON på *-vik* någon gång synes ha ett personnamn i förleden (jfr NG 1,259), kunde formellt sett ett dylikt här tänkas. Det vore då närmast fråga om mansbin. *Kelda* (se Lind Personbin.) el. något mot de fsv. mansn. *Kælde* el. kvinnon. *Källa* (jfr Lundgren-Brate) svarande fvnord. namn. Uttalet *-wigən* återgår på best. dat. sg. *vikinni* av *vik* (jfr *Smeviken* Bd XVIII,39).

[Förr upptogs i Jb 1696 och 1777 en kr.-ödeg. Källvik. *Kiälwyck* 1696, *Kiällvik* 1777.]

Hemansdelar:

Backarna *båkana*, stundom även Bort i stugan *bõt i stÿa*. Backarna EK. Om uttalet av *stuga* s. 47. — Bort i stugan, se föreg. — Dalarna *dåkanə* el. Dalen, förr även Ramsdalen *rámstar* (1880 Nilén), numera blott i *Ramsdalberget rámsta(r)bårjät*. Jfr Upp i stugan nedan. Dalarna 1815 Sk. nr 234, EK, Dalen 1825 Jb. Ramsda(h)len 1846 Sk. nr 312; jfr Ramsdahlmyr, Ramdalsmyr 1763 Sk. nr 62. *Ramsdalen* är flertydigt. Samma namn förmodas Bd I,322 innehålla växtn. *rams* 'Allium ursinum' el. 'Epilobium angustifolium', i no. dial. även 'Convallaria majalis' (jfr Bd XVIII,270). I fråga om ett *Ramsdalen* Bd III,60 f. nämnas möjligheterna *ramn* 'korp' och sv. dial. *ramm* 'fuktig äng (o. d.)', vilket nu i Boh. är levande endast i ssgn *stäckeramm stækaräm* 'jord fuktig nog för sådd'; jfr Ramflaten s. 209. Ytterligare möjligheter äro de som nämnts för *Ramsdal(en)* Bd V,218, näml. dels det med fågeln. *ramn* identiska mansn. *Ramn*, dels ett ursprungligt *Ramnäs*, vars andra stavelse vid ssg med en tredje led försvagats och mist sin vokal (jfr Ramseflaten s. 210). Slutl. kan även nämnas den på sist anf. st. angivna möjligheten, att något berg(parti) vid dalen burit det enkla namnet **Ramn*. Jfr ytterligare *Ramseflåg* Bd V,193, *Ramsekullen* IX,138, *Ramshult* X,58, *Ramshålan* XVIII,269, 364. Att här göra ett val mellan de olika tydningmöjligheterna synes nu icke vara möjligt. Uttalet **rámstarbårjät* har uppkommit genom att *ʃ* blivit *r*, trol. på grund av assimilerande verkan av de föregående och efterföljande *r*-ljuden; sedan har det mellersta *r* altern. kunnat bortfalla, varvid snarast dissimilation (jämte svagton) torde ha inverkat. —

Dal en, se föreg. — Gär det *jêlvø*. EK. — Sving en *svéyan*. EK. Målets *svéy*, m. 'sväng på väg (o. d.)'. Vid en vägkrök. Samma namn s. 100. — Upp i stugan *ôp i stua*, förr gemensamt namn på Dalarna (Dalen) och Svingen.

Torp och lägenheter:

Bentehagen *bêntehåwan*; nu öde. Om f. leden och dess uttal se under Benteröd s. 26. — Bukterna *bòktana*. Ligger vid havet. Om pl.-formen se Janzén Subst. 247. — Fridhem. Jr, EK. — Gyllingmyren *jylgmyr*, *jylgmyr* el. Gyllingen. Gyllinmyren 1846 Sk. nr 312, Gyllingen EK. Förmodl. ett släktnamn *Gylling*. Detta påstås i bygden härröra från en man, som kom från Jylland. — Höstackarna *høstákana*; numera öde. Ovisst om namnet beror på att man haft *höstackar* där, el. på att några kullar el. dyl. jämförts med sådana; jfr Höstacken s. 139. — Källviksstrand *šælvikstrån*, vanl. Strand *strån*; ett hus. — Sillebodsand(en) *siløbúsån*. Silebosand 1853 Sk. nr 389, Sillbodsanden EK; jfr Sillboberget 1846 nr 312. Tydl. *sillbod*; den närmare syftningen är dock oviss. — Skälbågen *šælbåwan*. 1841 Sk. nr 301, 1853 nr 389, EK. F. leden är *skäl*, n. 'skal, skalsand'. S. leden är det i ON vanliga fvnord. *bugr*, m. 'böjning av vik o. d.' Skalsandsbankar finnas vid viken. — Staledalen *stålédår*; förr torp. Stare- 1846 Sk. nr 312. Efter en båtsman *Stale*. Skriftformen återger näppel. ett verkligt (alternativt) uttal *stårø*. Jfr formellt samma namn s. 41. — Strand, se ovan. — Tegelbrukstorp et; numera okänt. 1846 Sk. nr 312. — Torpet; nu öde. — Tångarna *tåganø*; gemensamt namn på lhtn *Tången St.* och det ej bebyggda *Tången L.* Tångarne 1815 Sk. nr 189, Jr, Tångarna EK. Tvenne intill varandra liggande *tångar 'uddar'*; jfr s. 94.

Landeröd, se s. 8.

Lerbo, se s. 70.

Lerdalen, se under *Valex* s. 96.

Lerskär, se *Naturn.* s. 124.

Liden, se under *Skee Prästegård* s. 77.

Lien *lîn, linn* By. — j Lidini 1391 RB 390, j Lidhini 1391 Därs. 392 | Lyenne 1544, Lhinne, Lhenne 1581, Lienn 1586, Liehne 1650 1659, Lÿh(e)ne o. d. 1665-1697, Lihenne 1685 (altern.), Lÿen 1725, Lien 1777-1881, Jr || Lien 1594 JN 122, 1614 Oslo kap. kop. 182, Linen 1661 AI 2 a, Lien GS, EK. ∞ Eftersom de säkra boh. namnen på *-vin 'äng'* i RB genomgående skrivs *-ini* under det att best. dat. av feminina ord har *-inni* (se vidare under *Slön* s. 81), är det avgjort sannolikare att namnet är ett **Hlidvin* 'ängen vid liden' än att det är ett **Hlidinni*, dat. sg. av fvnord. *hlid* 'lid'.

Nr 1 Jeppegården $\frac{3}{4}$ sk. Sk. av ålder. Skrivs *Jeppesgård(h)* 1697-1825, *Jepps- Jr.*

Nr 2 Sörgården $\frac{1}{1}$ sk. Sk. av ålder.

Nr 3 Östergården $\frac{1}{1}$ kr. Sk. åtm. 1650.

Hemmansdelar:

Liden *liv*; förr hmsdel, numera blott gårde. Lien EK. Om den best. formen s. 136. — N ä s e t (*på*) *näsät*. 1808 Sk. nr 175.

Torp och lägenheter:

Asmund *åsmün*; förr torp. Jfr Assmunds fjellet 1862 Sk. nr 446. Uppkallat efter en viss *Asmund* Pettersson. Om andra fall av personnamn ensamt ss. ON se t. ex. s. 61. Det uddljudande *ā* i fvnord. *Åsmund* blev, innan det förkortats, *å*. Genom tidig förkortning av *å*- uppstod så uttalet med *s*- (Lindberg Skeem. 160 f.). — Bredmyr *brēmūr*; förr torp, nu gårde. — Hökasen *hökåse* el. Lien(e)mon (*på*) *linmōne* el. Mon (*på*) *mōne*. Högekas(torpet) 1830 Sk. nr 243, Högkasen Kb; Lienmon Kb (altern.), EK. Uttalet på det ä. namnet hänvisar på en f. led *hö*, målets *hø*, n. Om »mon» 'mo' s. 191. — Knappedalen *knapp-dån*. 1859 Sk. nr 407, EK, Knape- 1901 Tax.-I, Kb, Jr. F. leden är *knapp* 'rundad bergshöjd'; jfr *Knappen* Bd V, 185 och cit. litt. — Lien(e)mon, se ovan. — Lien(e)sten(en) (*i*) *līnsten*, *līnastēn*. Liensten EK. S. leden åsyftar säkerl. det stora *stenblock* invid vilket husen ligga; betr. andra möjliga tolkningar av *sten* se *Bredsten* Bd V, 88 f. och cit. litt. — Mon, se Hökasen. — Skuggen *skūgan*; förr torp. 1825 Jb, EK, Skuggan 1859 Sk. nr 407; jfr Skuggens äng, Skuggeberget Därs. Målets *skugge*, m. 'skugga'. Torpet låg i en av höga berg omgiven dal. Samma namn NG IV.1, 180, 6, 174, 13, 178. — Strängetorpet *stræng-tårpat*; förr torp. Efter en viss båtsman *Sträng*. — Torpet. 1830 Sk. nr 243. — Trångarna (*i*) *trånganā*; förr gemensamt namn på fyra torp. Trångarne, Trångarne 1851 Sk. nr 342. Trol. en på flera bebyggelser syftande plural bildning, innehållande subst. **trång*, f. 'trångt ställe'; jfr sv. och no. dial. *trang*, f. 'trångt ställe i skog o. d.' Torpen lågo i en trång dal; jfr följ. — Trångkas *trångkās*; förr torp. Betr. f. leden se under föreg. Bebyggelsen låg i samma dal som *Trångarna*.

Lin(d)dalen, se under H å v e s. 37.

Liveröd *livvæ* $\frac{1}{1}$ sk. Var kr. åtm. till 1777. — j Lifua rud(i) 1396 RB 227 [Llyffueröd 1544, Bieffuerödt(!) 1581, Liffuerödt 1586, -röd(h) 1650 1659, Lÿfwe- 1665, Lifwe- 1685-1725, Lifveröd 1777-1881, Jr || Lifveröd GS, Liveröd EK. ∞ Mansn. *Live*, varom se Bd XVIII, 24.

[I Jr upptages med eget upplägg en sk.-ödeg. Ödegården, förr He-den; avförd ur Jb 1926. *Heehn* 1697, *Hen* 1725, *Hean* 1771, 1881; *Ödegården* 1825, Jr.]

Hemmansdelar:

Olskär (*i*) *ōsar*, *ōsår*, *ōfår*. 1901 Tax.-I. Uppkallelsenamn. En torpare

från torpet *Olskärr* under Skee Prästegård blev ägare till ifrågavar. gård. Se s. 77. — Sälge mon (Silje-) (*i*) *seljəmōn*. Selge- 1829 Sk. nr 241. Växtn. *sälg*, i målet **silj selj*, f. Om »mon» s. 191

Torp och lägenheter:

Bråtarna *brædanə* (*s* → *ø*); förr torp. Broddarna 1881 Sk. nr 483. Bd XVIII, 62. Om *bråte* s. 191. — Svenseröd *svænsørə*; förr bebyggelse. 1859 Sk. nr 401. Efter en *Svensson* (Svenssen). Till utseendet samma namn Bd X, 54. — Tyften (*på*) *täfte*. Tyfteberget 1829 Sk. nr 241, Tufta 1859 nr 401. Om tolkningen s. 36. Skriftformen med *-a* beror på anknytning till sydligare mål med best. sg. fem. på *-a*, el. på association med bebygg.-n. ss. *Berga, Tofta* o. d.

Lugnet, se s. 67.

Lunden *lún, lúnny* $\frac{1}{1}$ sk. Var sk. åtm. till 1659, därefter kr. åtm. till 1777. — undir Lunden 1371 DN 2,325, Lvndi 1398 RB 32, vm Lunden 1440 DN 5,501 | Luden(!) 1544, Lunden 1544 (altern.) -1881, Jr, Lun(n)denn 1581 1586, Lund(h) 1650-1697 || Lund 1628 No. riksreg. 6,93, 1635 Därs. 7,85, Lund GS, Lunden EK. ∞ Här föreligger, ss. acc:n visar, *lund*, m. 'lund'. Den vanligaste formen i boh. ON är annars *lunde*, m. Platsens närhet till sockenkyrkan — 5 km NV därom — kan möjl. åberopas till stöd för en tolkning i kultisk riktning. Något påtagligt spår av hednisk kult synes dock ej föreligga.

Hemmansdelar:

Lundsegården (Lundsöde-) *lúnsögán*, el. numera vanl. Ödegården (*på*) *ögán, øgán*. Ödegården EK. Betr. utvecklingen av Öde- i det förstnämnda namnet jfr Ylserödödegårdarna s. 101. — Sandhålan (*i*) *sánhálva*. GS. — Ödegården, se ovan.

Lyng(n)holmen, se Naturn. s. 124.

Lytorp *lytərp* $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. — j litlu Lygi þorpe¹⁾, j Lyghi þorpe 1391 RB 388 f. | Liffuethorp(!) 1581 1586, Liutorp 1581 (altern.), Lýtorp(h) 1650-1777, Lit-torp 1659, Li- 1685, Lytorp 1825 1881, Jr || Lytorp 1616 Reg., GS, EK. ∞ Någon tillfredsställande tolkning av detta namn torde icke erbjuda sig. Det finns dock ingen anl. att betvivla pålitligheten av de äldsta skrivningarna med *Lyghi-*, eftersom detta namnelement väl låter sig förenas med uttalet. Detta förutsätter gammalt långt *y*. Åtm. till utseendet samma element *lyg(hi)* träffas i en del no. namn. Dessa äro: *Lystad* i Akershus (*Lygistad* RB 283), *Lystad* i Östfold (j *Lyghistadum* RB 491), *Lyen* i Opland (i *Lygin* 1345), ett nu försvunnet **Lyen* i Akershus (j *Lygini* RB 273), och *Lye* i Rogaland (a *Lyghi* 1384). Uttalet av de nu nämnda no. namnen förutsätter ävenledes långt *y* hos f. leden. O. Rygh (NG I, 77) föreslår tveksamt att i de senare namnen se ett från andra håll styrkt vattendrag. *Lya*, trol. bildat till fvnord. *hlýr* 'varm, mild'. Ett dylikt ånamn kan emellertid icke

¹⁾ Nämmes bland gårdar som skattade till Lurs kyrka.

gärna förenas med de medeltida formernas *Lygh(i)*-, ty ett hiatusfyllande -*z*- torde, ss. också M. Olsen (Hedn. kultm. 1,116 ff., NG 10,143 f.) påpekat, näppel. kunna uppträda så tidigt som enl. Rygh vore fallet. Olsen utgår i stället från ett **lygi*, n.; för de båda *Lyen* ansättes altern. ett härmed närbesläktat **ljúg*. Den rot som förmodas ligga till grund för dessa ord, återfinns O. bl. a. i got. *liuga* 'äktenskap', *liugan* 'taga till äkta', fhty. *urliugi*, n. 'krig' (sammansatt av prep. **uz* 'ut, av' och ett **leuzia*-, n. 'edlig överenskommelse, fred'). Han anser **lygi*, n., i no. ON ha bet. 'med ed bekräftad överenskommelse', el. mera speciellt 'plats som genom edlig överenskommelse gjorts helig, fridlyst plats', närmast åsyftande en tingsplats. De ifrågasatta platsernas belägenhet finner han vara sådan, att de utmärkt lämpa sig för allmänna sammankomster. De no. *Lystad* vore s. k. oäkta *stad*-namn och med avs. på bildningen att jämföra med t. ex. fvnord. *helgistaðr* 'helig plats', *hofstaðr* 'tempelp plats'. O:s tolkning låter sig visserl. tänkas för de no. namnen, men den är bl. a. åtm. ur betydelsens synpunkt omöjlig för namn på -*torp*, där f. leden vanl. är en personbeteckning. Det i *Lytorp* ingående namnelementet måste vara av annat ursprung. Det synes då icke uteslutet, att de no. *Lystad* äro äkta *stad*-namn och alltså innehålla ett personnamn. De kunna då sammanhållas med förevar. *Lytorp*. Det torde icke finnas någon annan stam att anknyta till än *leuz*- 'ljuga'. Ett **leuz*- 'ljus', ev. växlande med **leuh*-, är icke uppvisat i germ. språk (jfr Walde-Pokorny). Något till denna stam bildat personbinamn har visserl. icke anträffats. Man kunde dock gissningsvis våga räkna med ett ss. binamn använt nomen agentis **Ljyghi*, m., av **Leuzian* (ev. **Ljyghia*, f., av **Leuziön*) 'lögnare', gen. **Ljyghia* (**Ljyghiu*).¹ Dock synas personbetecknande *ian*-(*iön*-)stamsbildningar på starkstadiet av starka verb praktiskt taget saknas i de nord. språken.

H e m m a n s d e l :

H a g a r n a *håvans*.

T o r p o c h l ä g e n h e t e r :

Grindekas *grinäkás*; ödetorp intill Hemmen. Jfr s. 41. Om *kas* s. 191. — H ä l l o r n a (*på*) *hæljn*. Helle(r)ne 1820 Sk. nr 213, Hellene 1825 Jb, Häl-lorne GS. S. 38. — K l å v a n ; nu okänt. Klåfvan 1825 Jb. Om *klåva* s. 179. — R ö r (e) m y r *rør(ø)myr*; förr torp. Rörmyr GS, Röre- EK. Se s. 7, 29 osv. — S p i r e h u l t e t *spiræhøltet*; ödetorp. Spir- 1820 Sk. nr 213. F. leden är sv. dial. *spira*, f., i bet. '(ung.) smal, rak trästam'; jfr *Spirekullen* i Ödsmåls sn, Inlands N. hd, samt *Spirekasen* i Grimstads sn, Västergötland (SOÅ 16,136). Om den akuta acc:n se Inl:n XVIII.

Långeskog(en), se s. 73.

Långö (om uttal se nedan) By. — | Langöen 1544, Lanngöe 1581 1586, Lang-öen 1650, -öhn 1659, -öön 1665, Långöhn 1685, -öen 1697, Långön 1725-1881, **Jr** || Langöen 1616 Reg., Långön GS, EK. ∞ *Långsmal* form. Samma namn Bd V, 31.

¹ Ett till samma stam medelst -*an* (-*ön*) bildat *Liugi* (*Liuga*) torde icke kunna ge upphov till det nuvar. uttalet; jfr målets *liwa* 'ljuga', av **leuzan*.

Nr 1 Norra Långön (Nord-Långö) *nòr-làngø, nòr-làngø*. ¼ sk.

Nr 2 Södra Långön (Sör-Långö) *sòrlàngø, sòrlàngø, sòrlàngø*. ¼ sk.

Hemmansdel:

Alaska. EK. Uppkallelse av okänd anl. efter *Alaska* i Amerika.

Hus:

Kråkevik *krågøvig*. EK. Invid *Kråkemyr* s. 170. Väl fågeln. *kråka*.

Det är ovisst vilket namn som är det primära.

Mardal *màdal* By. — Mardal(!) 1302 Akershusreg. 121 (avskr. från 1622), Mardall(!) 1391 RB 393, Mardal 1396 s. 303 | Mardall(!) 1544, Mo(i)rda(i)ll(!) 1581 1586, Mardal 1650-1881, Jr, -dahl 1697 1725, Maardaal 1659 1665 || Matdal(!) 1671 Krigsark. R, Mardalen GS, -dal EK. ∞ Skrivningarna *Mar-* torde vara täml. säkra intyg om att förleden icke är *mad*, målets *mā*. Eftersom ON på *-dal* ofta innehålla ett vattendragsnamn, kunde ett sådant även här tänkas föreligga. Det vore i så fall ett ä. namn på den nu rätt obetydliga bäck som rinner förbi byn, näml. det från Norge väl styrkta *Mara*, bildat till fvnord. *marr*, m. 'häst' (Rygh No. Elven 154 f.). Då emellertid mellanvok:n nästan alltid finnes kvar i RB, blir denna möjlighet föga sannolik. Snarare bör man i f. leden direkt se fvnord. *marr*, m. 'häst'. Detta ord är emellertid, ss. Bd V, 97 framhållits, känt blott från den fvnord. diktningen. Men åtm. i förlitterär tid måste det ha varit folkligt (jfr NG 12, 456). Den feminina motsvarigheten *mærr* är i sin mån ett vittnesbörd därom. I No. slakteskikkar 1, 181 ff. påpekar Lid att de no. namn som innehålla *Mar-* ligga vid höga stup. Detta torde enl. L. tyda på att hästar i gammal tid, kanske i kultiskt syfte, störtats ned från höga branter. Därmed må vara huru som helst. I förevar. fall kan detta icke ha skett, ty dalens sidor äro icke branta. Vad som här kunde ha motiverat antagandet av *marr* 'häst', torde nu vara omöjligt att avgöra. Det ljudlagsenliga **māqal* har antingen genom dissimilation gentemot s. ledens *l* el. genom association med *mad*, målets *mā*, och *dal* givit det nuvar. uttalet.

Nr 1 Mellangården ½ sk. av ålder.

Nr 2 Norgården ½ sk. av ålder.

Nr 3 Sörgården ½ sk. av ålder.

Hemmansdelar:

Arken *årkøn*. Namnet är best. sg. av boh. *ark*, m., i bet. 'gammalt fartyg' (bibliskt uppkallelsenamn) el. 'fallfärdig byggnad'. Namnet har väl givits i skämtsam el. nedsättande mening; jfr *Arken* Bd III, 151. Det av Franzén Vikbol. 140 framförda antagandet, att *ark* i vissa fall skulle åsyfta en bergsklyfta, skreva o. d., torde åtm. i förevar. fall ej kunna komma i åtanke. — G a m l e h ö g e n (*i*) *gåm-løhøgen*. F. leden är antingen mansbin. *Gamle* (Lind Personbin., Lundgren-Brate) el. adj. *gammal*. I senare fallet blir dock namnets närmare innebörd oviss; jfr de otolkade no. *Gammelhougen*, *Gamlemyren*, *Gammeleng* (NG 13, 185, 18, 81, 18, 179). — H a m b u r g (Hamborg) *håmbsrj* (1901), *-bar(j)* (1936). Ett i Boh. icke ovanligt uppkallelsenamn, altern. med — genom association med *berg* —

omändrad s. led (jfr *Brandenburg* Bd V, 93). — *Krosshögen* (*i*) *króshúvön*. Krosshogen 1793 Sk. nr 73, -högen EK. Något »kross», dvs. kors, känner man icke till; jfr s. 207. — *Lövlund*. EK. — *Uppegård Öpögab*. Om gård s. 31 f. — *Västergård(en) véstá(r)gǫb*. Västergården EK. Jfr föreg.

Torp och lägenheter:

Budalsdalen, se *Dalarna*. — *Bäckenas bækendz*. GS, EK. — *Dalarna dǫkanə*, mera officiellt *Budalsdalen*; förr ett hus. *Budalsdalen* EK. — *Hästehagen hǣstehávon*. Häst- 1901 Tax.-I, Kb. — *Kasen*, se *Steneröd* nedan. — *Källaren şélan*; förr hus. Bd V, 53, 91, XVIII, 77. — *Lidhult(et) líhult*. Lihåltet GS. Jfr samma namn s. 2, 7. — *Mosseklåvan*; nu okänt. Måsseklåvan 1825 Jb. — *Starketorp* *stárkatórp*; förr båtsmanstorp. *Stärke*- 1853 Sk. nr 422. Uppkallat efter en båtsman *Stark*. Om ung gen. på *-e*- jfr under *Steneröd* nedan och där cit. litt. Som *ä*-ljudet i målet depalataliseras framför *r* + kons., kan man formellt ansätta ett bin. *Stärke* (jfr *Starkås* Bd XVIII, 229). I så fall hade båtsmannen sitt namn efter platsen. — *Stavatorp* *stávatórp*. En viss *Stava*, dvs. *Gustava*, bodde där. Om den akuta acc:n hos feminina personbetecknande ord se *Götlind Västs.* ordbildn. 29 ff. Samma acc. har här bibehållits även sedan personn:t ingick som f. led i ON:t. — *Steneröd sténarə*, även kallat *Kasen kásə*. *Steneröd* EK; *Kasen* EK. Huruvida personn. (båtsmansn.) *Sten* i ung gen. på *-e*- (varom Bd XVIII, 320 ff.), el. de *stenblock* vid vilka husen ligga, åsyftas, synes ej längre kunna avgöras. Jfr *Steneröd* s. 11. Om *kas* s. 191. — *Tibäck tibæk*. *Tibeck* (torpet) 1853 Sk. nr 422, *Tibäck* GS, 1901 Tax.-I, Jr, EK. F. leden utgöres säkerl. av det gamla namnet på bäcken invid torpet. Den torde ha hetat **Tiða* el. **Þiða*. Det förra namnet bäres av den bekanta ån *Tidan* i Vgtl. (fsv. *Tiþa*, obl. form *Tiþu*, -o), enl. SOÄ 10, 274 en bildning till fvnord. *tíðr* 'som är på färde, vanlig', här i bet. 'snabb'. Ss. *Hellquist* i ANF 25, 205 framhållit, är dock bet. 'snabb' en ren konstruktion; ordet betyder 'i täta repriser återkommande', en föga rimlig innebörd i ett vattendragsnamn. I stället antar han samband med en germ. stam **tīþ-*, hörande till den ieu. roten **dī-* 'lysa, skina'. Denna stam synes dock icke kunna uppvisas i germanska språk (se *Walde-Pokorny*). Av denna anl. får ån. *Tiþa* tills vidare anses oförklarad. Ett *Þiða* träffas som namn på en gränsbäck mellan Boh. och Dal (*Þiða* NgL 2, 487, *Þidu* oss hos *Kalén* Boh. gränsmärken 140 f.). Stammen **þið-* förmodas NG 2, 64 och av *Rygh* No. *Elven*. höra samman med fvnord. *þiðr*, no. dial. *tíð* 'som ej fryser, isfri'.¹⁾ *Terrängförhållandena* tala för en dylik tolkning. *Bäcken* har näml. ett ganska stritt lopp utför den branta sluttningen vid torpet, och säges aldrig frysa till. — *Veneskogen vènaskúvön*; ett hus. 1901 Tax.-I. Efter *Venarna vènana*, namn på torra, delvis grusiga gården invid (s. 216). — *Vickelklåvan víkal-*, *vékər-*, *víkər-*; nu borta. *Wickelklofva*, *Vekelklofvan* 1852 Sk. nr 422. Vid en *klåva*. F. leden är oklar. S. leden talar mot antagandet av växtn. *vicker*. I

¹⁾ Så även *Kalén* anf. st., som altern. räknar med en obefintlig stam **þið-*(!) 'lysa, skina'.

Vickel- döljer sig möjl. en ssg, kanske snarast **Videkullen*, **Vire-*, innehållande målets *viȝar*, m. 'vide'. I uttalsformen *vékær-*, *víkær-* har *r* uppstått av *l* genom dissimilatorisk verkan från s. ledens *l*, el. genom association med växtn. *vicker*.

Massleberg *màs[ə]bér* By. — j Motla bergi 1391 RB 395 | Malteberg(!) 1544, Mas(s)leb(i)errig 1581, Meslebergh(!) 1586, Masleberg(h), -bärgh 1586-1825, Massleberg 1650-1881, Jr || Massleberg 1591 Akt. ständ. 55, Masleberg 1594 JN 119, Masleberig 1650 Hist. tidskr. 4 R 3,199, -berg 1658 Krigsark. V, Massle- GS, EK. ↻ Bebyggelsen ligger i en dal med *berg* på bägge sidor. F. leden synes vara gen. pl. *mattla* av fvnord. *mottul*, m. 'mantel, kappa'. (RB-formen med -o- är en skrivarkonstruktion, orsakad av vissa *u*-omljudda former i paradigmet, men utan motsvarighet i uttalet, vilket alltid måste ha haft *a*.) På samma sätt tolkas ett *Molteberg* NG 1,272. Sannolikt ha några formationer i berget liknats vid *kappor*. ON:slitteraturen visar att namn på berg och bebyggelser icke sällan vid berg bero på dylik jämförelse. Jfr t. ex. *Hekla*, *Heklu fjäll*, det bekanta berget på Island (favnord. *hekla*, f. 'kappa'; F. Jonsson i Germ. namnstudier 1932, s. 35), *Kaape* (enl. NG 6,130 favnord. *kápa* 'kåpa, mantel'), *Hette* (enl. NG 6,130 av favnord. *hetta* 'kappa, hätta'). Kons.-förbindelsen -*ttl-* har över -*tl-* givit -*sl-*. Jfr t. ex. favnord. *ketlingr* 'kattunge' (till *kottr* 'katt'), målets *šislų* (se A. Noreen Altisl. Gram.⁴ 207). Om uttalet av s. leden se *Hjälmsberg* s. 29. — Om IN se *Masselsundet* s. 117.

Nr 1 Lilla Massleberg $\frac{1}{2}$ sk. Byn utgjorde 1650 4 kr. hmn.

Nr 2 Mellangården $\frac{1}{1}$ sk.

Nr 3 Norgården $\frac{1}{1}$ sk.

Nr 4 Sörgården $\frac{1}{1}$ sk.

Hemmansdelar:

Hamnen hámna. *Hamn* 'utmarksbete'. — *Hjälmsbergarna jǣlmbēranā*. Ägarna härstammade från *Hjälmsberg jǣlmbē* (s. 29). Jfr *Blåarna* s. 86. — *Högarna (på) hūwānā, hūwānā*. Vid *gravhögar*. — *Högen hūwān, hūwān*. Bebyggelsen ligger invid en stor *jordhög*, som anses vara en forngrav. — *Mellomstugan mǣlumstēva*. Om uttalet av *stuga* s. 47. — *Nedgård négał*. Om *gård* s. 31 f. — *Ängen áge*.

Torp och lägenheter:

Dansar(e)na dāns(ə)ranā, även kallat *Skoghem*. Dansaremon 1818 Sk. nr 211, *Dansarna* EK. En (i best. pl. stående) förkortning för **Dansaresanden* el. dyl. Bebyggelsen låg förr på en skoglös sandmo med lös sand, som lätt yrde omkring. Mindre troligt är att ungdomen dansat här (jfr *Holmsberg*² 2,23, Bd XVIII, 194). Jfr *Dansaren* s. 41. — *Grönbacken grǣnbákān, grǣn-*; förr *torp*, nu lagt till gården. — *Kockemoarna kākēmōnanā*; förr *torp*. En där boende *gumma* kallades *Kockan kākā*, dvs. *kokerskan*. Hon anlätades som *kokerska* i trakten. — *Kvisslēn kvēslā*; förr *sk.-torp*. I Jr med eget upplägg; utslöts ur Jb 1926. Var sk. åtm. från 1777. *Qwissla* 1777 Jb, *Qvisla* 1825 Jb, 1881 Jb, *Kvislen*, *Kvisla* Jr. Sv och no. dial. *kvisl*, f. 'ågren'. *Torpet*

låg vid ett sammanlopp av två bäckar. Samma namn SOÄ IX.1,97 b. — Långvik el. Utängen; avs. Långvik 1901 Tax.-I, Jr, EK; Utängen 1825 Jb, 1901 Tax.-I, Jr, EK (altern.). Betr. *Långvik* jfr samma namn Bd I,139. Om *Utängen* s. 94. — Myrarna *mýranə*. — Näbbekärr *nəbbəsjər*. 1817 Sk. nr 211. *Näbba* 'näs, kil, utskjutande udde'. Vid en *näbbliknande* terrängbit vid en bäck. Om *kärr* s. 169. Jfr *Näbbehagen* nedan och cit. litt. — Skoghem, se *Dansar(e)na*. — Svine(d)alen *svindån*; förr båtsmanstorp, numera avs. från flera hmn. I Jr med eget upplägg. Svine- 1817 Sk. nr 211, Jr, EK. Bd IV,136, V,211. — Trollås *trølləs* (s → ø); numera två torp. Trollåhstorpet 1817 Sk. nr 211, Trällås 1825 Jb, Trollås Kb, EK. Bd III,5, XVIII,234. — Utängen, se *Långvik*. — Ängarna *əngənə*; förr två lhtr, numera blott ett hus. Ängarna Jr, EK.

Medvik *mèvig*, *mèvig* $\frac{1}{1}$ sk. Var sk. åtm. till 1659, därpå prästbol åtm. till 1697; var därefter kr. åtm. till 1777. — j lisi Miduik, j Miduik mykla 1391 RB 389, 393 | Meduig(h) 1544-1586, Medtuig 1581 (altern.), -wig 1650, -uäk 1659, Mädwig 1665, Medwük o. d. 1685-1725, Medvik 1777-1881, Jr || Medvik GS, EK. ∞ **Miðvik* 'den mittersta viken'. *Viken* ligger mellan Kjällvik och Knarrevik. Ang. kons.-förlängningen i det alternativa uttalet se Bd XVIII,352.

Hemmansdelar:

Högen *həwən*; förr torp. Hogen 1825 Jb. — Näbbehagen *nəbbəhəwən*. *Nebbe*- 1815 Sk. nr 189, *Näbbe*- 1841 nr 301, EK. *Näbba* 'näs, kil'. Ligger vid en kilformig vik. Jfr *Näbbekärr* ovan, ävensom *Näbban* Bd V,239, *Näbbetomten* IX,61, *Näbbkärr* XVIII,60.

Torp och lägenheter:

Bågen *bəwən*; vid en vik. Torpet Bogen 1825 Jb, Bågen EK. Om tolkningen se under *Skälbågen* s. 53. — Båtsman(s)hålet *bətsmanhələt*; nu borta. I ett lugnt »hål» (i en sänka). En *båtsman* lär ha bott där. Bortfallet av gen. -s beror på en dissimilatorisk verkan av det första s'et. — Flaten *flədən*. EK. Målets *fläte flədə*, m. 'åkerstycke, flat mark'. — Hagalid el. Högalid. Haga- Kb, Jr, EK; Höga- EK (altern.). Ungt namn. — Myren *mýrə*. — Sketputt *šèpút*. Skit- 1846 Sk. nr 312, Sket- EK. Se s. 118.

Mossemarken *məssəmarkə* $\frac{1}{4}$ sk. Var kr. åtm. till 1725. — | Mossemark 1650 1659, Mås(s)emarch 1665, -mar(c)k 1685 1725, -mårck 1697, -marken 1777-1881, Mossemarken Jr || Massemarken(!) 1582 No. riksreg. 2,484, Mossemark GS, EK. ∞ F. leden är målets **mosse mōsə*, som betyder dels 'mosse' dels 'mossa'. I förevar. fall hänvisa terrängförhållanden på 'mosse, myr'. Flera myrar finnas på platsen. Det är ovisst om s. leden har bet. 'skog' el. 'markområde'. Skog finnes i omedelbar närhet.

Torp och lägenheter:

Annika backarna *ənekabəkənə*; förr torp. Kvinnon. *Annika*, vilket träffas ytterligare i en del boh. namn, t. ex. *Annikas skåra* (Myckleby sn), *Annikas tomt* (Tegneby sn) samt *Annika*, namn på en sten (Ucklums sn). — Björn(e)-

m yr *björnmyr*, *björnemyr*; förr torp, nu lagt till gården. Björne- Jr, Björn- EK. Se s. 4, 6 osv. — Ulvstadlid *úlvstall*; ödetorp. F. leden är antingen det i bygden icke sällan förekommande båtsmansn. *Ulvstad* (se under Högstad och Valdalen), el. ett IN. En torpare på stället kallades *Ulvstan úlvstán*; kanske härstammade han från Ulvstadhyttan (s. 43).

Mällby *mälby* $\frac{1}{1}$ sk. Var sk. åtm. 1650-1659, därefter fr. åtm. till 1685. — Mædalbø 1398 RB 32 | Medelby 1544, Melbye 1581 1586, Meel- 1650, Mälby 1659 1665, Mällbye 1685, Mällby 1697-1881, Jr || Mielby 1620 No. riksreg. 5, 107, Mell-GS, Mäll- EK. ∞ *Medalbør* 'den mellersta gården'. Vilka gårdar som namnet syftar på kan ej med säkerhet avgöras; möjl. Kebal och Flateby.

Hemmansdel:

Grandalen *grändårn*. 1829 Sk. nr 254, GS, EK. — Snålen *snårn*. Snåren(!) GS, Snålen EK. En i trakten för sin girighet ökänd gubbe, kallad *Snålen snårn*, har givit lokaliteten dess namn. Om personnamn direkt ss. ON se t. ex. s. 54.

Torp och lägenheter:

Annedal. 1901 Tax.-I, Jr, EK. Uppkallelsenamn; se Bd V, 22. — Ban(d)en *bån*; ett hus. Även åbon hette förr *bån*. Möjl. är detta primärt i förh. till ON:t; det är då snarast ett **bande bånə*, m. 'en som »bandar», dvs. binder laggkär'l'; jfr *Bandaregiljan* Bd IX, 151. Den åsyftade åbon *Ban(d)en* svarvade dock spinnrockar; men han var kanske icke den förste odlaren. En annan möjlighet är att namnet är best. sg. av *bånə*, m. 'bana'; kanske åsyftas i så fall en replagarebana. — Ekemyr; avs. EK. — Kaseby; numera öde. 1818 Sk. nr 208, 1825 Jb, 1830 nr 244. Om *kas* s. 191, om *-by* se Inl:n XVI. — Lugnet *lógnet*. 1830 Sk. nr 244. Samma namn s. 10, 87. — Mon. Jr, EK. — Myren *mýrə*. 1901 Tax.-I, EK. — Solliden. Jr.

Mörkebacka *märkabákə*, *mörkabákə* $\frac{77}{96}$ sk. och $\frac{19}{96}$ kr. Var $\frac{1}{1}$ sk. 1650-1825. — j Myrka bakkum 1398 RB 32 | Mörkebacke 1544 1586, -baick 1581, Mörchebacke 1650, Mörkebaka 1659, Mörkebacka 1665-1725, Mörkebacka 1777-1881, Jr || Mönkebacke (Munkeback) 1615 Oslo kap. kop. 218, Morchebache 1661 A I 2 a, Mörkebacka GS, EK. ∞ RB-formens mellanvok. *a* kan tyckas tyda på att f. leden utgöres av mansn. fvnord. *Myrki* (se Lind Personbin.). Då emellertid detta namn är sällsynt, och då mellanvok:n i RB icke sällan är opålitligt betecknad, kan det icke möta något hinder att i förleden se en svag böjningsform av adj. *mörk*, fvnord. *myrkr*, detta så mycket mindre som naturförh:na på stället starkt stödjade en dylik tolkning. Strax Ö om gårdsbyggnaderna vidtager en skog, vilken hindrar solen att klart belysa de på stället befintliga åt V stupande branta *backarna*. I följd härav synes platsen utifrån vägen vid St. Åseröd mörk i förh. till den omgivande terrängen.

Hemmansdelar:

Hagarna *håvənə*. — Ned i stugan *né i stýva*. Om uttalet av *stuga* s. 47. — Rönningen *rúnəyən*, *rúnnyən*; en avs. från Mörkebacka, Nösteröd,

Strängen och St. Åseröd. I Jr med eget upplägg. Rönningen Kb, Runningarne Jr, Runningarna EK. Fv nord. *ruðningr* 'röjning'. Samma namn se Reg. — U p p i s t u g a n *óp i stáva*. — Å n g a r n a *æganø*. EK. Gränsar till *Ångarna* (s. 64) på Nösteröd.

Torp och lägenheter:

B a c k e n *båkan*; förr torp. — H o l m e n *hølmøn*; förr torp, nu blott ett av älven kringskuret gårde. Jfr s. 63. — K a s l i d *kåslī* el. förr (vanl.) K a s l i d k a s *kåslåkås*; förr hus. Om *kas* s. 191. — K a s l i d k a s, se föreg. — K u l l e n *køln*; förr torp, beläget vid en rund bergshöjd. — S k o t t e t, se s. 64. — S å g e n *såwa, såwø*; delvis under Nösteröd. 1901 Tax.-l. Förr fanns en *såg* på platsen.

Neanberg *nēabar, nēabær* By. — Nettenberg 1386-87 Akershusreg. 121, j Næðan berghi¹(?) | Nedeberg 1544, Neffuenn-(!), Neffnne(!)-1581, Neffneberrigh(!) 1586, Nenbergh(h) 1650 1659, Neenberg 1662, Neanbergh(h) 1663-1685, -bärgh 1685 (altern.), Neanberg 1697-1881, Jr || Nefneberg 1591 Akt. ständ. 55, Neennbiereg 1616 Reg., Nedanberg GS, Nean- EK. ∞ F. leden är ett fv nord. **nīðan* 'nedanför', identiskt med fsv. *nīþan* (med stamvok:n från *nīðr* 'ned', *nīðre* 'nedre'). Bebyggelsen ligger vid foten av ett bergmassiv. För uttalet av *-berg* jfr H j ä l m b e r g s. 29.

Nr 1 Norgården $\frac{1}{1}$ sk. av ålder.

Nr 2 Sörgården $\frac{1}{1}$ sk. av ålder.

Hemmansdelar:

S t o r ä n g e n (i) *stòrcéy*. EK. — S t ä m m a r n a *stēmans*. Best. pl. av det i boh. förekommande *stäm*, m. 'fördämning', varom s. 77.

Torp och lägenheter:

E n e h o g e n, se Hogen nedan. — G a d d e k a s e n, se följ. — G a d d e s t u g a n (på) *gåðastéva*, stundom G a d d e k a s e n *gåðakåse*; förr torp. Gaddestugan Kb. Efter en soldat vid namn Karl *Gadd*. Om ung gen. på *-e* se Bd XVIII, 320 ff. Om uttalet av *stuga* s. 47. Ang. *kas* se s. 191. — H o g e n (på) *hógøn* (oäkta uttal), stundom E n e h o g e n. Hogen EK; Enehogen Kb. Betr. det senare namnet jfr Enerhogen s. 4, 6 osv. — K l e v e n (i) *kléve*. EK. Jfr Bd XVIII, 22. — L i n (d) d a l e n (i) *līndån*; gemensamt namn på flera torp, varom se under Björke s. 5. — N y t o r p *nýtørp*. 1901 Tax.-l, Kb. — S a l t b e r g t o r p e t *såltbarjtørpæt*; en avs. En viss *Saltberg* bodde där. — S t a k e m y r *stågemyr, stågemyr*. 1849 Sk. nr 386, 1901 Tax.-l, EK. F. leden är flertydig; möjl. efter *stakar*, i målet i bet. 'trädgrenar, trädpinnar'. Jfr *Stakeskär* Bd IV, 96.

Niben *nīben* $\frac{1}{2}$ sk. av ålder. — | Nyffuynd(!) 1544, Nibenn 1581, Niben 1581 (altern.)-1725, Nibenn 1586, Nýben 1659-1697, Nibben 1777-1881, Jr || Niben

¹) I RB s. 32 upptages denna namnform under Lurs socken; den följer dock omedelbart på en uppräknig av by- och gårdnamn i Skee sn. Sannolikt åsyftas förevar. bebyggelse, eftersom något *Nedanberg* åtm. ej numera finnes i Lunds sn.

1727 Krigsark. VII, EK, Nibben GS. ∞ Innehåller liksom samma namn Bd IX, 170 ett **nīp*, m. '(berg)spets'. Så tolkas även av Rz 469 ett bergn. *Nīpen* i Häl-singland; jfr även nisl. *nīpur*, m. 'fjälltopp'. **Nīp*, m., är en variantform till no. dial. *nīpe*, m., *nīpa*, f. 'brant fjälltopp o. d.' Tolkningen är sakligt sett tillfreds-ställande. Bebyggelsen ligger näml. i en vrå mellan en skarpt framträngande bergudde och några mindre kullar. Både den akuta acc:n och dial.-uttalet omöjlig-göra antagandet av *nīpe*, *nīpa*, resp. *nībb*, m. 'framstickande spets, skarp kant'. Vissa skriftformer tyda på att skrivarna anknutit till *nībb*.

H e m m a n s d e l :

N i b e h a g e n *nībēhāwān*; förr torp. Nibbe- 1813 Sk. nr 220, Nibe- EK.

T o r p o c h l ä g e n h e t :

L i n (d) d a l e n ; nu borta. Lindahlen 1825 Jb. Jfr s. 108. — S o l h e m . EK.

Norrkärr (Nord-) *nólvær* el. **Skräppekärr** *skræppæær* $\frac{1}{1}$ fr. av ålder. — j Skräppakiarrum 1391 RB 392 | Skreppiekier 1581-1685, Schrepe- 1650, Skräppekiär 1665 1725, -kier 1697, Skräppe -el. Norrkiär 1777, Skräppe- el. Norrkjerr 1825, Norrkärr el. Skräppekärr 1881, Norrkärr el. Skräppekjär(!) **Jr** || Norrkärr GS, Norrkärr el. Skräppekärr EK. ∞ Bebyggelsen fick 1761 — enl. ant. i Jb 1760 — namnet »*Norr-kärr*», vilket dock är något oegentligt, eftersom uttalet har *nólv-*, icke *nólv-*. Nam-net *Skräppekärr* träffas Bd II, 43, V, 253. Förleden anses där vara antingen ett till sin bet. oklart ån. *Skräppa*, väl känt från Norge, el. växtn. *skräppa*, i boh. dial:r syftande på diverse storbladiga växter (Rumex, Tussilago, Petasites). Som före-var. gård ligger vid en bäck, torde man även här böra räkna med båda möjligheterna.

H e m m a n s d e l :

H ä l l a n *hæla*. EK. Samma namn s. 1, 20 osv. — N o r d k ä r r . EK.

T o r p o c h l ä g e n h e t e r :

A n n e b e r g . EK. — B a c k e n *bækøn*. Kb. — F l ä c k e n *flækøn*. Namnet synes åsyfta den obetydliga äng på vilken stugan är belägen. Jfr *Fläcken* Bd IX, 43. — H o l m e n *hølmøn*; en förr av sjön delvis kringfluten mark. Jfr s. 62. — H u s e t *húset*(t); ett hus. 1825 Jb. Se Seläter nedan. — H ö g e n *høwøn*; ett hus. Jfr Seläter nedan. — K a s e n *kåse* el. Kasetorpet *kåsetør-pæt*. Kasen 1901 Tax.-I, Kb, Jr, EK. Om *kas* s. 191. — K a s e t o r p e t , se föreg. — K l å v a n *kløva*. Klofvan 1901 Tax.-I, Jr, Klåfvan Kb, Klåvan EK. S. 179. — K l ä t t e r h o l m e n . 1901 Tax.-I. F. leden är måhända snarast det i boh. ON vanliga *klätt* 'bergklint', utvidgat med *-er-*. Det bör även övervägas om icke verbet *klättra* kunde komma ifråga. — M o n e m y r *mønemyr*. 1837 Sk. nr 294, 1901 Tax.-I. Om »*mon*» 'mo' s. 191. — S a n d e n el. Sandetorpet *sånsetørpæt*. Sanden Kb. — S a n d e t o r p e t , se föreg. — S e l ä t e r *selæder*, *selæder*, *sælæder* (Lindberg); nu sammanfattande namn på tvenne lhtr, näml. Hö-gen och Huset. Siläder, Seläder 1815 Sk. nr 234, Seläter, Sälleter 1837 nr 224, Celädder(!) 1846 nr 312, Sälläder EK. Samma namn finnes i övrigt inom Boh. ss. torpnamn i Näsing och Hogdals socknar. En orimlig tanke att f. leden vore

fvnord. *sær*, m. 'sjö', framföres av Lindberg Skeem. 193; han yttrar sig dock icke om s. leden. Namnet bör sammanställas med en del no. *Sellåtr* (NG 14,111 f., 15,159), identiskt med fvnord. *sel-låtr*, n. 'uppehållsplats för sälar'. I *Selåter* är s. leden sv. och no. dial. *låter*, *låttr*, n. 'liggplats, i synnerhet för djur', nordboh. *låtræ*, *lådræ*, n. Acc:n på s. leden beror säkerl. på att denna i förh. till f. leden är »tung» och (i den äldre formen) tvåstavig (jfr Bd XVIII,349 och cit. litt.). Bebyggelsen ligger vid en strand med berghällar.

Nösteröd *nüstərə* By. — j Nustarudi 1391 RB 391, 393 | Nusteröd 1544, Nösterödt 1581 1586, Nysteröd, -röd 1650, Njsterödh 1659-1697, -röd 1725, Nösteröd 1777-1881, Jr || Nösteröd 1661 A I 2 a, GS, EK. ∞ Namnet innehåller enl. Lind Personbin. och Lidén i NoB 1932, s. 233 ff. ett ökn. **Nusti*, biform till det från Norge kända *Nosti*. Det sammanställes redan av Lind med no. dial. *nusti*, m. 'liten satt karl', och dess egentliga bet. torde enl. Lidén ha varit 'knubbig, knotig, rundad tingest'; se utförligare anf. st. Med avs. på växlingen o : u i *Nosti* : *Nusti* jämför Lidén no. dial. *roste*, *ruste* 'mäsk; bryggså': boh. *ruste* 'mäsk; underlag av halm vid brygd'.

Nr 1 Nedre Nösteröd $\frac{1}{2}$ sk. av ålder.

Nr 2 Övre Nösteröd $\frac{1}{1}$ sk. av ålder.

Hemmansdelar:

Lägret (*i*) *læjrat*. Där var krigsläger 1813. — Nedgård *négal*. Om gård. s. 31 f. — Rönningen. Se s. 61 f. — Sandbacken *sånbacken*. EK. — Uppgård *ðpəgəʎ*. Om gård s. 31 f.

Torp och lägenheter:

Högeliden. Jr, EK. Ungt namn. Jfr samma namn Bd XVIII,82, 85. — Källemyr; nu okänt. Kjelle- 1825 Jb. — Källviken *šælvigən*. EK. Ungt namn. Sägges vara uppkallat efter en torpare *Källvik(en)*. Kanske var han från *Källvik* s. 52. — Lind(d) dalen *lindån*. 1825 Jb, 1852 Sk. nr 350; jfr s. 5, 37 osv. — Norddalen *nødån*; förr torp. — Skottet (*på*) *skødət*; förr till Mörkebacka. Skättet 1807 Sk. nr 230, Jr, Skottet EK. Målets *skott skød*, n. 'ved-, timmerkast'. Torpet ligger invid ett brant stupande berg, varifrån man kastar ned ved och timmer. Jfr s. 62. — Ängarna (*i*) *əngənə*; gränsar till *Ängarna* under Mörkebacka. Ängarne 1901 Tax.-l, Ängarna Jr, EK. — Ängedalen; nu okänt. Enge- 1825 Jb.

Olinholmen, se Öneholmen s. 132.

Oliveberg, se s. 100.

Olskärr, se s. 77.

Oxtorp *òkstərp* (ø → u; Nilén), *òkstərp* (Lindberg) $\frac{1}{1}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ kr. åtm. till 1725. — j Vxa porpe 1391 RB 395, millium Vxaþorps 1396 Därs. 226 | Ogxetorp 1544, Oxe- 1581, Oxssethorp 1586, Oxtorp(h) 1650-1725, Oxtorp 1777-1881, Jr

|| Axtorp(!) 1658 Krigsark. V, Oxtorp GS, EK. ∞ På grund av RB-formerna och jbsskrivningarna kunde man vara benägen att uppfatta förleden som mansbin. *Uxi* 'oxe'. Då väntade man emellertid enl. målets ljudlagar ett uttal *åkstörp*. Såvida icke uttalsformen på något sätt förvanskats, vilket förefaller föga sannolikt, måste sålunda en annan förled ansättas. I första hand tänker man på den stam som ingår i boh. *øks*, f. 'takkant', no. dial. *ufs*, f., m. 'brant klippvägg; takskägg', *yfse*, n. 'takskägg (jfr isl. *ups*, f., *upsi*, m. 'takskägg'). Jbsskrivningarna med *o*-torde bero på skrivarassociation med ordet *oxe*, sedan *ps* blivit *ks*, en övergång som i no. dial. är tidigt betygad; se NG Inld. 83. Ur saklig synpunkt synes den framförda tolkningen vara tillfredsställande. Strax N om det gamla stamhnt finnes en bergkulle som på sina ställen stupar brant. Eftersom man principiellt i namn på *-torp* vill se ett personnamn, kan f. leden i här ifrågakvar. namn teoretiskt sett tänkas vara ett ej förut känt ökn. **Yfsa* el. **Yfse* (jfr no. dial. *yfsa*(?), *yfse*(?) 'stor tjock person'; Torp). Med avs. på innebörden av förleden jfr t. ex. D ö l t o r p s. 16, S p o l t o r p s. 85. De divergerande uttalsuppgifterna torde få sin förklaring av att den uddljudande vokalismens faktiska ljudvärde ligger mellan *ø* och *u*. Detta ljud har återgivits olika av olika upptecknare, ss. exempelvis uttalet av appell *yxa* visar: *øks* (Nilén i uppteckningar från Skee); *uks* (Lindberg); *øks* (*ø* → *u*) (senare uppteckning hos IOD).

Ödetorp:

H ö d a l *hådår*; förr torp. Hödal, Ha-(!) 1847 Sk. nr 288. F. leden torde vara *hö*. Enl. uppgift var bebyggelsen belägen invid en mad, som förr slogs.

Pinderöd, se under B j ö r k e s. 4.

Prästtorp *prästörp* 1/2 sk. Var 1/1 kr. åtm. 1650-1697, därefter 1/2 mtl åtm. t. o. m. 1725. — j Prest þorpe (sen. hand) RB 395 | Prestetorp 1544, Pres-1581-1650, Prästorp(h) 1659-1881, Prästtorp, Jr || Prestorp 1615 Oslo kap. kop. 203, Presttorp GS, Präst- EK. ∞ Gen. sg. (med dissimulatoriskt bortfallet gen.-märke) av *präst*; jfr Bd IX, 11.

Torp och lägenheter:

K a s e n *kåse*; förr torp, nu blott gärde. 1825 Jb, 1901 Tax.-l. Ang. *kas* se s. 191. — S p e l l i d (e n) (*i*) *spèli*. Speleliden 1856 Sk. nr 372, -lid EK. Därifrån påstås flera spelmän ha kommit. Formellt innehåller namnet antingen stammen i verbet *spela*, i målet *spèlæ*, el. är en s. k. redukt av ett **Spelemansliden*. — Ö d e g å r d e n (*på*) *ögårn*, *égårn*; numera två friköpta torp. 1825 Jb, GS, 1901 Tax.-l, EK; Ögården 1856 Sk. nr 372.

Rellen *rælñ* 1/1 kr. av ålder. — a Rollini 1391 RB 391, 394, 1399 Därs. 543, Rolim(!) Akershusreg. 137 (avskr. från 1622) | Rellend 1544, R(h)ellenn 1581 1586, Rellandt, Ro- 1586 (altern.), Rellen 1650-1881, Jr, Rällen 1665-1725 || Rellenn

1615 Oslo kap. kop. 215, Rålen 1658 Krigsark. V, Rellen GS, EK. ∞ Namnet har behandlats av Lindroth i SIOD 1,49 f. Enl. hans mening är s. leden *vin* 'äng' och f. leden det gamla namnet på den numera uttorkade å, som förr runnit förbi gården. Denna anses ha burit namnet *Rolla*, vilket förmodas vara en bildning till fvnord. *hrolla* 'skälva', darra'. L. utgår från att RB-formerna med *o* äro fullt pålitliga.¹⁾ Jbsskrivningarna med *e*, *æ* och uttalet anser han vara förvanskade, eftersom en övergång av *o* > *æ* icke gärna kan tänkas. — Det bör observeras att i Norge en del *vin*-namn träffas med gammalt *a* (i förleden), vilket i RB uppträder med *o*, i senare källor och uttal med *æ*, *e* el. en därav uppkommen vokal. Sådana namn äro t. ex. *Dælin dælvn*: *a Dolini* RB, *Dellin* 1593, 1604 o. d. (NG 1,295; f. leden är *dal*), *Grini grinv*: i *Gronini* RB, *Grenyna* 1433, *Grenynn* 1544, *Greninn* 1551 o. d. (NG 5,339; f. leden är *gran*). Växlingen *o*:*e* i dessa båda namn kan förmodas bero antingen på tillvaron av två alternativa uttalsformer: en med *w*-omljudd vokal (*ø*), i RB skriven *o*, och en med *i*-omljudt *æ*, av vilka den senare blivit den bestående, el. på att skrivaren — kanske hemmahörande i en trakt där *w*-omljud hade inträtt i *vin*-namn — medvetet omändrat skriftformerna i överensstämmelse med sitt eget språkbruk. Växlingen *o*:*e* (*æ*) bör i förevar. namn förklaras på samma sätt som i de no. namnen. Namnet är ett **Ralla-vin*, där förra ssgsleden är ett ån. **Ralla*. Detta bör sammanställas med no. dial. *ralla* 'prata mycket, skvallra, sladdra', avljudande och till bet:n identiskt med det i vissa no. dial:r uppträdande *rolla* (Torp). Med hänsyn till bet:n bör namnet närmast jämföras med ånamn ss. *Skvaldra* 'skvallra', *Skella* 'skråla, ljuda' (Rygh No. Elven.) m. fl. S. ledens *i* har verkat omljud på f. ledens vokal; jfr Sälten s. 88.

Torp och lägenheter:

Heden (på) *hæa* el. y. Rellenheden (på) *rælnhæa*. Heane 1804 Sk. nr 133, Hean 1825 Jb, Relleheden 1894 nr 507, EK. — Hyttan *hÿta* el. Rellenhyttan *rælnhÿta*; numera riven stuga. Jfr Hyttan s. 18, 27 osv. — Intagan (på) *intåga*. Kb. Bd XVIII, 11. — Lyhört *lyhÿt*; numera rivet torp som låg på ett berg. Lyhåltz äng, Lyhålt, Lihålt 1729 Sk. nr 3, Lyhålt 1731 S 5 fol 119, Lihört 1825 Jb, Lyhört 1859 nr 407. Innebörden är oviss. Snarast innehåller ON:t adj. *lyhört*, då förmodl. åsyftande några akustiska förh:n på platsen; jfr boh. *där är lyhört* 'därifrån hörs långt då man ropar el. talar'. Skriftformerna med *-hålt* bero väl på att namnets s. led av skrivare uppfattats som *-hålt*, *-hult*. S. leden kan icke vara *hålet*, vilket i målet heter *hålet* el. *hålet*. — Raremyr *rærmÿr*; f. d. soldattorp. Efter en viss soldat *Rar* (enl. uppgift av Nilén 1880). Betrug gen. på *-e*- se Bd XVIII, 320 ff. — Rellenheden, se ovan. — Rellenhyttan, se Hyttan ovan. — Schal(e)hyttan *schalhÿta* el. Västeröd *væstærø*. Schalehyttan 1866 Sk. nr 447; Västeröd 1825 Jb. Det förstnämnda namnet säges vara benämnt efter en på platsen boende gumma, som alltid var iklädd *schal*. Det formella blir dock ej klart därigenom. Möjl. kallades gumman *Scha-*

¹⁾ Akershusreg., som också har *-o*-, är en sen avskrift och visar genomgående mer el. mindre förvanskade former. Dess skrivningar kunna endast sällan läggas till grund för en tolkning.

lan. Bebyggelsen ligger väster om gården; jfr *Västerröd* Bd XVIII, 45. — *V ä s t e r r ö d*, se föreg.

Remne, se *R ä m n e* s. 69.

Renshogen *rénshūwən* 1/2 sk. Var 1/1 sk. åtm. till 1685, därefter kr. åtm. 1697; var 1/2 kr. åtm. 1725. — | *Renschu* 1544, *Rhennshoff* 1581, *Rinsshoiff(!)* 1581 (altern.), *Rinnschöuff(!)* 1586, *Rins(s)hougen(!)* 1650-1685, *Ringz-(!)* 1665, *Rens(s)-* 1697 1725, *Renshogen* 1777-1881, **Jr** || *Renshoug*, *Reens-* 1594 JN 238, 1597 Därs. 538, *Reenshoug* 1615 Oslo kap. kop. 203, *Reennshoug* 1616 Reg., *Reenshougen* u. å. A II 28, *Renshogen* GS, EK. ∞ F. leden är flertydig. Uttalet med *æ* gör det sannolikt att dess stamvok. är *e*, möjl. *ei*, men ej *i*. Då namn på *-hog(en)* ofta ha ett personnamn ss. förled (se NG Fællesreg.), finns intet som hindrar att antaga ett sådant; i åtanke komma då ettdera av mansn. *Reginn* och *Rennir* (se Lind Dopn.). Den akuta acc:n talar i viss mån för att en stavelse synkoperats. Mansn. *Hreinn* kan ifrågakomma endast under den förutsättningen att namnet är så gammalt att monoftongeringen av *ei* framför *ns* skett före den ljudlagsenliga utvecklingen av *ei* till *ē*; i dylika fall kan resultatet väntas bli *æ*. Djurn. *ren* (fvnord. *hreinn*) torde vara uteslutet, enär namnet icke kan gå tillbaka till en tid då renar funnos i Boh. Om s. leden åsyftar en naturlig hög el. en gravhög, är svårt att avgöra; någon gravhög har dock ej anträffats på platsen (intendent Niklasson). Vissa skrivformer bero trol. på inverkan av något ord på *ri-*, kanske närmast no. dial. *rinse* 'kulle, upphöjning o. d.'

T o r p :

Renshog strand rénshow strån.

Risängen *risången* By. — j *Risæng* 1391 RB 389 | *Ryssengenn* 1544, *R(h)is(s)-* engh 1581 1586, *Ris(s) Eng* 1650, *Rÿs(s) Engh* 1665-1697, *Rissæng* 1659, *Rÿs-* äng 1725, *Risäng* 1777-1881, **Jr** || *Rijsseng* 1594 JN 239, *Risängen* GS, -äng EK. ∞ Samma namn Bd II, 183, V, 19, 224. Rörande uttalet med *-æn* se *Elsängen* s. 18.

Nr 1 *N o r g å r d e n* 1/2 sk. av ålder.

Nr 2 *S ö r g å r d e n* 1/2 sk. av ålder.

T o r p o c h l ä g e n h e t e r :

Alberget; avs. Jr, EK. Vål trädn. *al* i rsp. skriftform; om trädets folkliga namn se *Orreviken* nedan. — *Granhogen*; avs. Jr, EK. Om »*hog*» s. 136. — *Lugnet*; avs. Jr. — *Orreviken*; numera okänt. 1825 Jb. Huruvida trädn. **år(r) or, ør*, f. 'al' el. djurn. *orre øra*, m., åsyftas, kan ej med säkerhet avgöras. S. leden synes i viss mån stödja antagandet av det förstnämnda alternativet, enär *al*-vegetation är vanl. förekommande vid vatten, varemot orrar näppel. uppehålla sig där. Jfr formellt samma namn s. 114, där trädn. *al* med säkerhet ingår. — *Rosenlund (i) rósnlūn*. Jfr s. 219. — *Ängarna ågana*; numera friköpt. EK.

Rogstad *ròksta* By. — i Rokstadum 1339 DN 5,109, j Rukstodom, j Rokstadum 1391 RB 390 f., j Roghstodom, j Roghstada nesæ 1398 RB 32, j Rokstadhanæsi 1440 DN 5,501, i Rokstade 1485 Därs. 667, Rogstadh 1504 Därs. 718, 1505 Därs. 719 | Rogsta 1544 1825, Rugsta(d)(h) 1581-1685, Rougstad(h) 1659-1725, Rogstad 1777-1881, **Jr** || Rogstad 1620 No. riksreg. 5,107, 130, Rugstad 1625 Därs. 5,453, Store Rogestad 1628 Därs. 6,93, Rongsta(!) 1658 Krigsark. V, Rogsta GS, Rogstad EK. ∞ O. Rygh förmodar NG 2,296, 7,142, att en del no. *Rogstad*, som i RB skrivs j *Rokstadum*, *Rogh-*, återgå på ursprungligt **Rolfsstadir*. Detta omöjliggöres visserl. icke av uttal med *o*, ty flera no. ON på ä. *Rolfs-*, liksom även det sydboh. *Rogstorp* (enl. Bd V, 19 av *Rolf*; jfr nedan), uttalas nu med denna vokal; men Ryghs antagande skulle förutsätta en redan på RB:s tid skedd utveckling *-olfs* > *-oks*, vilken då riml. borde ha genomlupit stadierna *-olfs* > *-ofs* > (*-ops*) *-oks*. Detta synes icke troligt, enär de no. och boh. namn som med säkerhet innehålla mansn. *Rolf*, i RB a l d r i g skrivs med *k* el. *g*; jfr t. ex. de no. *Rolfsrud* s. 134, 292 (nu *Roksrud*), *Rolfsrud* s. 406 f. (nu *Rolsrud*) (se vidare Rygh Personn. 207 f.), det boh. j *Rolfsþorpe* s. 338 (skrivet *Rostrop* o. d. 1528 ff., nu *Rogstorp róstør*; Bd V, 19)¹). Vidare kunde jämföras de icke fullt likställda sydöstno. namnen *Alfsrud* RB 292 (NG 1,316), *Kalfsrud* s. 162 (NG 1,86), *Wlfsbø* s. 149 (NG 1,166). — Det finns emellertid ingen anl. att betvivla, att namnet är ett äkta *stad*-namn, alltså med ett personbetecknande ord ss. f. led. Sannol. är detta det fvnord. mansn. *Hrókr*. Detta nämnes av Lind Dopn. ss. åtm. delvis fingerat. Tillvaron av ett dylikt binamn synes dock högst trolig. Det torde näml. vara samma ord som fvnord. *hrókr*, m. 'lång klumpig person, räkel' (jfr det likbetydande nisl. *hrókur*, m.), väl identiskt med fågeln. fvnord. *hrókr*, no. dial. *rök* 'toppskarv (Pellicanus ater)²'. Att fågelnamn ofta träffas ss. personbenämningar är ett välkänt faktum; jfr t. ex. *Hrafn*, *Krákr* m. fl. hos Lind Personbin. Skriftformerna med *-(o)u-* ha förmodl. tillkommit genom en i sen tid uppkommen skrivvarassociation med fvnord. *rugr*, m. 'råg'. Med hänsyn till de nästan genomgående medeltida skrivningarna med *-o-* synes det föga anl. att reflektera på mansbin. *Ruggr* (ev. *Ruggi*, *Rugga*; Lind Personbin.), vilket i och för sig icke förbjödes av dial.-uttalet, eftersom *u* framför *k* (i detta fall av *g* framför *s*) i målet blivit till *o* (Lindberg Skeem. 174).

Nr 1 Rogstad Berge $\frac{1}{4}$ sk. 1650 bestod byn av tre kr.- och ett sk.-hmn.

Nr 2 Rogstad Bäcke $\frac{1}{2}$ sk.

¹) Där säges om det sydboh. *Rogstorp*: »Ryghs förmodan (Rygh Personn. 208), att det ej ovanliga no. gårdn. *Rogstorp* delvis innehåller detta namn (dvs. *Rolf*) får stöd genom förevar. namn». Detta yttrande äger naturl. giltighet blott i de fall där man med visshet kan konstatera att f. leden är mansn. *Rolf*.

²) I ö. Sverige träffas *rök* i bet. 'råka' (Lindroth Öl. folkm. 1,322). Denna bet. kan näppel. ifrågakomma för Norge och Boh. i ä. tid, ty råkan är väsentl. en s y d s k a n d. fågel, som först i jämförelsevis sen tid spritt sig uppåt landet (Hellquist Et. Ordb.² 864). Enl. Malm Fauna 213 f. är den sällsynt i Boh.

Nr 3 Mellangården $\frac{1}{1}$ sk.

Nr 4 Stora Rogstad $\frac{1}{1}$ sk.

Hemmansdel:

Gärdet (på) *ǵǿrt*. Namnet användas blott grannarna emellan.

Torp och lägenheter:

Bruket *bróǵt*. 1825 Jb, Jr, EK. Där har varit tegelbruk. Om uttalet s. 30. — Hagelid (i) *håwǿlt*; numera lagt till hmnt. EK. — Lull (på) *lúll*; förr båtsmanstorp. EK. Efter en på platsen boende gubbe kallad *Lullen lúlln*; trol. till sv. dial. *lulla* i någon av bet: a 'vyssja, tralla; gå oredigt; supå'. — Myren *mǿjre*. — Nordängen (i) *nǿtǿnge* el. Nordängstorp; förr torp, nu blott ett hus. Nol- 1825 Jb, Nord- EK, Nohlängstorp 1851 Sk. nr 320. Norr (i målet *nǿt*) om det på Bovalls ägor belägna *Sörängen* (s. 10). — Slumpen, Slumpetorp, se följ. — Stigen (på) *stǿjen*, i senare tid stundom *Slumpen sǿlǿmpǿn* el. *Slumpetorp sǿlǿmpǿtǿrǿt*; numera öde. Betr. det ä. namnet jfr s. 5. Det senare har fått sitt namn efter en åbo med ökn. *Slumpen sǿlǿmpǿn* el. *Slumpe-Hans sǿlǿmpǿháns*, vilket väl innehåller en bildning till no. dial. *slumpa* 'gå tungt (släpande el. larmande)'; jfr även det närbesläktade (el. identiska?) sv. dial. *slump* 'slusk' (Torp). Om personnamn direkt ss. ON se s. 54, 61. — Utängen; numera okänt. 1825 Jb. Jfr s. 94. — Äggedal *ǿǵǿdǿl*; förr torp. Eggedal(smyren) 1819 Sk. nr 210, Äggedal 1851 nr 320, EK. Namnet är flertydigt. Det kan, i likhet med vad som antagits för ett *Äggedal* (Bd V, 34), innehålla gen. sg. av fsv *ǿgg* 'egg, kant' (i ON oftast betecknande berggudde, -kam o. d.), el. (mindre sannol.) gen. pl. av *ǿgg* 'fågelägg'. Ev. kunde *dalen* tänkas vara *ǿgg*formig. Ett bestämt val mellan de ovan nämnda möjligheterna synes ej kunna träffas.

Rämne *rǿmne* $\frac{1}{2}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ kr. åtm. till 1697, därefter $\frac{1}{2}$ kr. åtm. till 1725. — j Ræmfom 1377 DN 3, 108(?) | Reffne 1544 1650, Rebnne 1581 1586, Ræffne 1659-1685, Rembne 1697 1725, Rämne 1777, Remne 1825-1881, Jr || Remme 1594 JN 123, Rämne EK. ∞ Samma namn i Bullarens hd har behandlats Bd XVIII, 36 med Tillägg s. 355. Eftersom där ifrågasvar. bebyggelse ligger vid utloppet av en rätt betydande å i s. Bullaresjön, tolkas gårdn:t där ss. en ursprunglig oblik form **Refnu* av åns gamla namn **Refna*, vilket enl. Rygh No. Elven. 191 är väl känt från Norge. Ån:t anses i sin tur vara sekundärt i förh. till åns källsjö **Rafn(a)-tjarn*, där f. leden är fvnord. *hrafn* 'korp'. Tolkningen motiveras sakligt med att det än i dag finnes gott om korpar i bergen kring sjön. För här förevar. namn hänvisas anf. st. till Janzén, som i Boh. studier 236 not 2 antagit det vara en ssg med *-vin* 'äng'. Detta synes emellertid av ljudhistoriska skäl vara omöjligt, enär de säkra *vin*-namnen i målet nu ha uttal med *-ǿn*, av dat. sg. *-vini*; jfr Sälten *sǿltǿn* s. 88, Strängen *strǿǿgen* s. 87. Också har Janzén sedermera i Tillägget till Bd XVIII uppgivit denna tanke. Gården *Rämne* i Skee ligger, liksom den nämnda bebyggelsen i Bullaren, vid en betydande å. Det är därför tilltalande att även här se ett älvn. **Refna*. Detta är ävenledes med största sannolikhet

sekundärt, näml. i förh. till namnet på det omedelbart Ö om gårdsbyggnaderna belägna, mot N tvärbrant stupande bergmassivet, *Ramn fjäll ramnfjäll*, ä. *Hrafn(a)-fjäll*, ursprungl. måhända blott **Hrafn* med epexegetiskt tillagd s. led. Bergn:t innehåller i varje fall utan tvekan fvnord. *hrafn* 'korp'. Korpar ha ännu i mannaminne häckat och hållit till i berget. Något hinder för antagandet att ett ånamn direkt kan avledas av förleden i ett sammansatt namn, torde icke finnas. Om möjligheten av ett ursprungligt enkelt bergn. **Hrafn* se under *Ranneberget* Bd IV, 91, V, 193; jfr vidare bergn. ss. *Fuglen* (fvnord. *fugl* 'fågel'; NG 12, 174), *Ara* (böjningsform av fvnord. *ari* 'örn'; NG 10, 433). Rörande växlingen *Hrafn(a)fjäll*: *Refna* jfr i viss mån **rimi* 'långsträckt förhöjning': ån. *Rima* 'ån vid förhöjningen' (Bd V, 55), *jadarr* 'kant, rand': ån. *Jadra* 'ån vid bergskanten' (Rygh No. Elven. 120). Jfr vidare förh:t mellan ett vatten och dess å: *Kornsjön*: *Kynna* (Bd XVIII, 37), *Hornsjöen*: *Hynna* (Rygh No. Elven. 112), *Sandvattnet*: *Senda* (sist anf. st. 209). Den formellt tilltalande möjligheten att namnet, ss. SOÄ 19, 50 förmodar för ett värml. *Rämne*, innehöle ett fvnord. *hrefni* 'skeppsbord', ursprungl. i bet. 'kant', synes på grund av det närliggande *Ramn fjäll* böra stå tillbaka för den ovan givna tolkningen.

H e m m a n s d e l a r :

Bort i stugan, se *Upp i stugan*. — *Framme fråma*. Se Bd I, 192, IV, 63. Anl:n till namnet är här något oviss, enär bebyggelsen ligger långt från huvudgården. — *Lerbo*, en sk.-ödeg.; kallas nu vanl. *Ralledalen rälädär*. Var kr.-ödeg. åtm. 1650-1697. *Le(erbo(o))* 1650-1697 *Jb*, *Lerbergh(!)* 1659 *Jb*, *Rembne med Lerbo* 1725 *Jb*, *Lerbo* 1771-1881 *Jb*, *Jr*, *EK*. Betr. *Lerbo* se Bd XVIII, 97. *F*. leden i *Ralledalen* innehåller stammen i ett verb *ralla*. Flera sådana av olika ursprung finnas. De betydelser som närmast ifrågakomma äro. 1. (i sv. och no. dial.) 'rulla, trilla', snarast med syftning på nedramlande av stenar. 2. (i boh.) 'åka i källbacke' (jfr *rallelid* 'källbacke', Donsö, Askims hd). 3. (i sv. och no. dial.) 'vackla, springa omkring; gå på lättfärdigt äventyr'. 4. (i no. dial.) 'gå makligt och sakta (framför allt i flock)', (i boh.) 'gå i rad utan att beta (om kor), köra sakta'. 5. (i sv. och no. dial.) 'prata, skvallra'; i så fall vore *f*. leden snarast ett ånamn; jfr s. 66. Att i brist på sakupplysningar träffa ett val mellan de olika möjligheterna låter sig nu icke göra. En bet. 'slutta starkt', som Bd I, 252 not 2, IV, 33 citeras efter en Ortsmeddelare har här icke kunnat styrkas. — *Ned i stugan ne i stöva* el. förr *Nystugan nystöva*. Om uttalet av *stuga* s. 47. — *Nystugan*, se föreg. — *Ralledalen*, se ovan. — *Rumpen (på) rämpen*. Hmnsdelen ligger som en »rump», dvs. svans, i *Lurs sn*. Se närmare Bd XVIII, 31. — *Upp i stugan op i stöva*, stundom även *Bort i stugan bot i stöva*. Jfr *Ned i stugan* ovan.

Torp och lägenheter:

Hus(e)gärdet hūs(ə)gät; nu öde. Huse- 1820 *Sk*. nr 212. — *Kvarnedalen*. *Qvarn-* 1901 *Tax.-I*, *Kvarn-* *Jr*, *Kvarne-* *EK*. — *Liden*; nu okänt. *Lian* 1825 *Jb*. — *Lustigkas*, se *Nytorp*. — *Nytorp nýtorp*, stundom även

L u s t i g k a s *lústikás* (*u*→*ø*); numera obebott. Nytorp 1901 Tax.-I, Jr, EK. Det senare namnet efter en viss korpral *Lustig*. Om *kas* s. 191. — P l a t s e g ä r d e t, se följ. — P l a t s e n (*på*) *plásen*, förr även P l a t s e g ä r d e t. Platsegärdet 1820 Sk. nr 212. *Plats* 'torp'; jfr s. 17, 30 osv. — »R ä m n e L i d e n»; förr undantagsställe. 1820 S 29 fol 106. — S t e n k a s (*i*) *stènkás*. Stenkasen 1820 Sk. nr 212, -kas 1825 Jb, 1837 nr 269, 1901 Tax.-I, Jr, EK. F. leden åsyftar den på platsen befintliga mängden av *stenblock*. Om *kas* s. 191. Samma namn Bd XVIII, 42.

Röd rø By. — Rudt 1284-85 el. 1393-94 Akershusreg. 120 (avskr. från 1622), j Rudi 1391 RB 391, Rwdi 1398 Därs. 32 | Rud 1544, Rö(i)dt 1581 1586, Röed 1650, Roedh 1659, Rö(ö)d(h) 1665-1725, Röd 1777-1881, Jr, Rö 1825 (altern.) || Rød, Rud, Ruud 1625 No. riksreg. 5,453, 1629 Därs. 6,106, 1633 Därs. 476, Röd GS, EK. ∞ Bd IV, 10, V, 8, 21, 78, IX, 12, 66, XVIII, 110.

Nr 1 R ö d $\frac{1}{1}$ sk. av ålder.

[Nr 2 Lilla Röd; förr sk.-ödeg. under nr 1. I Jr med eget upplägg; avförd ur Jb 1926 ss. obefintlig. Ödeg. åtm. sedan 1650. *Lilla Röd* 1825, *Röd Lilla* 1881, Jr.]

H e m m a n s d e l :

D r i v n ä s (*på*) *drivnás*; förr torp. Drif- 1795 Sk. nr 222, GS, EK. F. leden innehåller stammen i verbet *driva*, här säkerl. med avs. på kreatur. Platsen ligger vid en brant stigning av den gamla körvägen. Säkerl. har man — ss. ock antages i trakten — här *drivit på* dragdjuren. F. leden kan icke vara *driva*, f., i *snödriva*, enär *snödriva* i målet benämnes *fan*.

T o r p o c h l ä g e n h e t e r :

B u s k e v i k (e n) *búskævige*; förr hus vid en vik av Strömsvattnet. Buskevik 1795 Sk. nr 222, -bergen 1842 nr 285. Eländig mark. — F i n n t o r p e t *fin-tørpat*. Fin- 1842 Sk. nr 285. Enl. traditionen har en *finne* bott där. — F r i d h e m. EK. — K l å v o r n a *klævænə* (*ø*→*ø*); förr torp. Om *klåva* s. 179. — M o n (*på*) *móne* el. Rödmo *rómón*. Om »*mon*» 'mo' se s. 191. — *R i d d a l s ä n g e n *rédasængən*; förr torp. Riddarsängvallen 1842 Sk. nr 285. På grund av f. ledens gen. -s är f. leden näppel. *riddare* 'ryttare', utan en ssg **Riddalen* 'dalen där man rider'. Som det i omedelbar närhet finns ett Lekeval-len (s. 194) och ett Springarehällan (s. 164), där i sen tid lek- och kapplöpningar ägt rum, synes man kunna förmoda att även på ifrågavar. plats tävlingar gått av stapeln. — R ö d m o, se Mon. — R ö d s m y r e n *rósmýre*. 1901 Tax.-I, EK. — S i v e r *sívær*. Mansn. *Sigurd*, i målet bl. a. uttalat *sívær*; jfr Vågslid No. navnebok 192, ävensom »*Siver(s)aas*» NG 16,270. Om personnamn direkt ss. ON se s. 54, 61. — S o l h e m. EK. — T a r a l d s ä n g e n (*i*) *tåralsæpe*; förr till N. Slön. Taralsängen 1825 Jb, Taralds- 1842 Sk. nr 285. Mansn. *Tarald*, av ä. *Þorvaldr*. Om ljudutvecklingen se Janzén Vokalassim. 69. Jfr *Taraldstjärnet* Bd XVIII, 165.

Rönningen, se s. 61.

Rör(e)vik, St. och L., se s. 20.

Röstan, se under Kitteröd s. 49.

Salen *sán, sán, sán, san(!), sán(!)* $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. — | Sallenn 1581 1586, Sol(l)um 1581 (altern.) 1586 (altern.), Sallem 1650, Sallum 1659, Sahlem 1665, Sahlen 1685-1881, Salen Jr || Sallenn 1616 Reg., Salen GS, EK. ∞ Uttalet med *n* visar att namnet innehåller tjockt *l*. De båda uttalsformerna med dentalt *n* torde bero på association med *sand*, i målet *sán*. Namnet kan vara antingen enkelt el. en ssg med *-vin* 'äng'. Jbsformerna med *m* äro säkerl. tillkomna genom felskrivning el. felläsning, el. ev. genom inverkan av namn på *-em, -um*, av ursprungligt *-hem*. Det osammansatta ord som kunde komma ifråga vore fvnord. *salr*, m., fsv. *sal* 'sal¹⁾', här i best. sg. och förmodl. i den i ON oftast antagna innebörden 'vistelseort, hemvist, boning, hus, gård'; om de olika uppfattningarna av *sal* i ON se Jungner Gudinnan Frigg 244 och där cit. litt. Det i Norge och v. Sverige vanliga *Bön* 'gården' (Bd XVIII, 108) kan tjäna ss. parallell. Trots namnets ålder är det icke förvånande med best. form; för formen jfr t. ex. namnet på granngården *Hogen* (s. 33), äldst skrivet *Hoggen* (Jb 1544). Vore namnet en ssg med *-vin*, kunde f. leden vara samma *salr* i stamform. Den fvnord. grundformen har i så fall varit **Salvini* (dat.) 'ängen vid el. med huset el. dyl.'; jfr det NG 1,178 om bebyggelse vittnande *Bøen* 'ängen vid gården(?)'. Altern. skulle man ss. f. led kunna antaga no. dial. *sal*, adj. 'gråblek, matt, oklar', nisl. *sölur* 'smutsig'. Bet:n vore då 'den gråaktiga (leriga?) ängen'; jfr t. ex. *Bleiken* 'den ljusa ängen' (NG IV.2,164). Mot antagandet av en ssg talar dock i någon mån den akuta acc:n, ty man väntade då enl. målets ljudlagar graviscirkumflex; se Lindberg Skeem. 137. Enstavighetsacc:n kunde dock förstås ss. uppkommen genom en senare accentomläggning, ev. i anslutning till *sal*, även om detta ord ss. låneord i dial:n numera har tunt *l*: *sal*. Däremot utgör frånvaron av *i*-omljud på f. ledens *a* intet hinder för att namnet kan ha varit sammansatt med *-vin*. De säkra *vin*-namnen i socknen med gammalt *a* i förleden, näml. *Sälten* s. 88 (i RB skrivet *j Saltini*) och *Rellen* s. 65 f. (av **Rall[u]vini*) äro långstaviga, och kunna därför ej andragas som paralleller, men det finns säkra exempel både från omgivande no. och sv. trakter på att *vin*-namn med kortstavig förled sakna *i*-omljud; jfr t. ex. det östno. *Grani grani*, av **Gran-vin* (NG 2,401) och ev. det vgt. *Badene bānə*, av **Bað-vin(i)* (Lundahl Falb. 143 f.).

H e m m a n s d e l a r :

B a c k a r n a (*på*) *bākana*, förr även *Stockebackarna stākobākana*. Anl:n till det senare namnet är ej känd. — *G e l e t* (*i*) *ǰéłə(t), ǰéłə(t)*. Boh. **gel ǰéł*, n. 'trång dalgång', svarande mot fvnord. *gil*, n. 'klyfta'. Uttalet med *a* är påfallande öppet. Anl:n därtill synes svår att säkert ange. Näppel. beror det

¹⁾ Ordet »sal» 'sälq' är här omöjligt; det tillhör blott s. Boh., och uttalas vanl. med öppet *a*. I n. Boh. heter *sälq selj*.

på association med gärde *jǫtrǫ*. Bebyggelsen ligger invid en trång (kilformig) dal. — Myrarna (*på*) *mýranǫ*. 1873 Sk. nr 460, EK, Myrarne GS. — Stockebäckarna, se ovan.

Torp och lägenheter:

Aspelid (*i*) *åspǫl*, *åspǫl* (ä.). EK. — Basehemmanet *båshemmanet*; numera rivet torp. Där bodde en båtsman *Bas*. Jfr Basetorpet s. 2. Om ung gen. på *-e-* se Bd XVIII, 320 ff. Om *hemman* se Inl:n XVI. — Björkenäs; avs. EK. — Kasen, se Sälgehultkasen nedan. — Langeskog (en) *långsköv*; förr sk.-torp. I Jr med eget upplägg. Uteslöts ur Jb 1926 ss. obefintligt. Torpet öfver Langeskog 1777 Jb, Langeskog 1825 Jb, Langeskogen 1881 Jb, Jr, -skog GS. — Mellan Hedarna; numera okänt. Mellan Hidene 1825 Jb. — Skärdalen *fǫddǫn*; förr torp. Jr, EK. I *dalen* finns *skäl*, dvs. skalsand. Namnet borde alltså egentl. skrivas *Skäldalen*. — Sälgehultkasen (Silje-) *sälghultkåse* el. *Kasen kåse*. Siljehålt. 1901 Tax.-I, Siljehults- Jr, Siljehålt- EK. Gränsar till det på Välles ägor belägna *Sälgehultet*, varom s. 98. Om *kas* s. 191. Om *hult* (*hålt*) s. 217.

Skee Prästegård *fǫu* (ett ålderdomligt, numera utdött uttal, upptecknat av Nilén 1880), *fê* 2 kr. Var ky. åtm. 1685-1777. — af Skeðiuhofi (flera ggr) c. 1265 Håkon Håkonssons saga, Skeðju- (10 ggr) c. 1300 Eirspennill, Skedio- (2 ggr), Skæðiwi- c. 1325 Cod. Fris., Skediu- (9 ggr), Skeida- c. 1380 Flateyarbók, Skediu- (6 ggr), Skeriu-(!), Skediv- på 1400-talet Skálholtsboken (av skilda händer), Skidiaff (Schidi-) 1311-12 el. 1367-68 Akershusreg. 7¹), Skidi- 1316-17 el. 1372-73 Därs. 7¹), Skædiofe (dat.) 1339 DN 5,109, -ofue (dat.) 1349 Därs. 4,277, Skædiufs sok(k)n, Skiaedufts s. 1371 Därs. 2,325, Skædiufs s. 1385 Därs. 379, Skediofue (dat.) 1388 RB 309, Skediofs s. el. k(irkia) 1391 RB 383, 389 f., Skædiufs s. 1391 Därs. 392, Skedi-, Skædhi-, Skediofue (dat.) 1391 DN 5,254, Skiaedhiufs s. 1396 Därs. 6,389, Skædiufs s. 1396 RB 226, Skeidi- 1396 Därs. 227, Skeid- 1396 Därs. 277, 296, Skied- 1396 Därs. 283, Skøydi- 1396 Därs. 303, Skedi- 1397 Därs. 387, Skædi- 1397 Därs. 503, Skæidi- 1398 Därs. 32, Skiede, Skiedoff 1400-01 Akershusreg. 54¹), Skedoff 1401 Därs. 60¹), Skidioff 1402-03 Därs. 38¹), Skædiufs s. 1406 DN 4,553, Skidie 1408-09 Akershusreg. 38¹), Skediofue (dat.) 1409 RB 394, Skeði 1410 Akershusreg. 32¹), Ski(n)ding(!) 1410 Därs. 39¹), Slotfre(!) 1414 Därs. 42¹), Skediusokn 1416 DN 5,363, Skediofs s. 1419 SD 3,525, DN 5,373, Skediof 1419 Styffe Un.³ 448, Skiding(!) 1420-21 Akershusreg. 37¹), Skediofs k. 1420 DN 5,376, 1437 Därs. 475, Skædiufsokn 1437 Därs. 476, Skædiufue (dat.), Skædiufs k., Skædiufs k.-garde, Skædiufsokn 1440 Därs. 500 f., Skædi(f)wffue (dat.), Skædiwfs k., Skædiwffs k. 1447 Därs. 534 f., Skeidio(fu)e (dat.), Skeidioffs prestagiæld 1452 Därs. 9,298, 311, Skedhioff 1453 Därs. 6,569, Skediof(f)sokn, Skædi- 1456 Därs. 5,580, Skædiof 1457 Därs. 586, Skediwfs s., Skædiwffve (dat.) 1464 Därs. 613, Skedioffs prestægældh, Skedioffs s. 1472 Därs. 2,658, 5,631, Skeidws s. 1485 Därs. 5,667, Ske(e) 1492 Akershusreg. 122¹),

¹) Avskrift från 1622.

Skedyæ (Skediofs) skipreida 1497 Styffe Un.³ 448, Skedyæ skypredhæ, k.-gardh, Skedia dominica, Skæde s. 1499 DN 2,737 f., Schie s. 1503 Därs. 10,235, Skedie s. 1504 Därs. 5,718, Skedioff k.-gardh 1505 Därs. 719, Skediesokn, Skedia- 1514 Därs. 1,748, Skædiea s. 1519 NRJ 3,16, Skedhe 1527 G. I:s reg. 4,110 | Skee s. 1581 1586, Schie 1660 D. Bjelkes jb 226, 267, Skie(e) Prästegård(h) 1685-1777, Skee Prästegård 1825, Skee prest- 1881, Skee Prästgård Jr || Skede 1541 No. riksreg. 1,63, 1565 Därs. 485, Ske 1573 Hist. tidsskr. 4 R. 3,214, Sk(i)e(den), Sk(i)ee(n) 1576-97 JN 11-123, Sch(i)ede, Skiede 1591 Akt. stænd. 48, Skedie 1610 Därs. 129, Sk(i)e(d)e, Sekede 1614-17 Oslo kap. kop. 177 ff., Ske 1616 No. Herredagsdomb. 72, Skee 1620 Glos. vis. 102, Skedie 1625 Därs. 94, Skiede 1636 No. riksreg. 7,264, Skie 1651 Därs. 10,318, Skee GS, Skee (prästegård) EK. ∞ I Norge finnas åtm. tre namn som efter medeltida skriftformer att döma synes vara identiska med förevar., näml. 1. *Skjøl* i Sande sn och hd, Vestfold fylke, skrivet *a Skæidiofue* c. 1300, *a Skædiofe* 1327, *a Skædiulfi* 1337 (NG 6,39); 2. *Skjøl* i Haug sn, Øvre Eker hd, Buskerud fylke, skrivet *i Skædiofue* 1411, *a Skidhiulfiue* 1460 (NG 5,261); 3. *Skea* i Sörum sn och hd, Akershus fylke, skrivet *Skæidiof* 1391 (NG 2,248). En av dessa fyra platser, ovisst vilken, nämnes åtskilliga ggr i Håkon Håkonssons saga (omkr. 1265) som *Skedjuhofi* (dat.); i Eirspennill, den äldsta handskriften av kungasagan, träffas *Skedjuhofi* på alla de 10 ställen där namnet nämnes. Namnen ha blivit livligt uppmärksammade i litteraturen. De tolkningsförslag som lämnats i NG bygga på felaktiga utgångsformer och förbigås därför här. Säkerl. är s. leden i det boh. och åtm. i ett av de nämnda no. namnen (möjl. i alla tre) *hof* 'tempel'.¹⁾ I fråga om f. leden ha framför allt två meningar, företrädade av Lindroth och av Wessén, stått emot varandra. I ATfS XX.4 (1914) tog den förre upp problemet till utförlig behandling. Han ansåg att formmaterialet till de ovannämnda (östno. och boh.) namnen visar på en gemensam grundform *Skedjuhof*, med s. leden *hof* 'tempel'. Nu är i säkra no. *hof*-namn förleden antingen ett guda- el. folkstamsnamn. Eftersom f. leden *Skedju-* icke kan vara något stamnamn, tvingades L. att här söka namnet på en gudom. Denna måste ha hetat **Skeðja*, en tidigare okänd gudinna. Vägledt av de fyra nämnda ON:n införde han i diskussionen en stor grupp (c. 25 st.) sv. namn, näml. de redan tidigare av flera forskare behandlade sv. ON:n på ä. *Skæd-* (*Sked[e]vi*, *Skædhargh*, *Skædelunda*) el. (med labialiserad vokal) *Skød-* (t. ex. stadn. *Skövde*, på 1200-talet skrivet *Skødve*). Efter att ha kritiserat de ä. tolkningarna fann han, att ett stort antal namn ävenledes borde innehålla gudinnan. **Skædhia*, och presterade härför formell bevisning. Ett synnerl. viktigt stöd för sin mening såg L. i den omständigheten att s. lederna i de diskuterade sv. namnen utgöras av *-vi*, *-hargh* och *-lunda*, eftersom intet fall är bekant då icke förekomsten av en och samma f. led i namn med dessa efterleder visar, att denna f. led är ett gudanamn (jfr anf. a. 10.) Den nyfunna gudomens namn uppfattade han ss. en fem.-bildning **Skæðjon* till det under maskulin form uppträdande gudinnan. *Skæde*.

¹⁾ På grund av vissa namnformer med *-lf-* ha Wessén (nedan anf. a) och andra förnekat möjligheten att de båda *Skjøl* kunna ha s. leden *hof*.

Efter en undersökning av *Skade-Skædhia*-namnens förekomst i terrängen i förh. till ON sammansatta med andra gudanamn fann L., att de förra såväl i Norge som i Sverige flerstädes förekomma i lokal närhet av ON där f. leden är gudan. *Ullr*. Detta tyder enl. L. på ett kultiskt samband mellan *Skade-Skædhia* och *Ullr*. Efter en grundlig prövning av detta gudapars väsen uppställde han den hypotesen, att *Ullr* och *Skade-Skædhia* voro mångudar. *Ullr* (= got. *wulþus* 'glans, härlighet') representerade den ljusa månen, och *Skade-Skædhia* den mörka (antingen besläktat med gr. *σκότος* 'mörker' el. hörande till fvnord. *skaði*, m., och verbet *skæðja*, syftande på 'skada el. minskning genom bortskärande av någonting'). Altern. tänkte han sig *Ullr* som en solgud. Det inre förh. mellan *Skade* och *Skædhia* uppfattade L. så, att *Skade* från början vore en manlig gudom. Hans funktion inom kulten krävde dock en kvinnlig bärare, vilket ledde till en klyvning i *Skade* och *Skædhia*. Mot Lindroths tolkning restes invändningar av några forskare, framför allt av Wessén i NoB 1921, s. 103 ff. och i Meddel. från Ögtl:s fornminnes- och museiför. I (1921), II (1922). Han finner det egendomligt, om en gudom som lämnat så tydliga spår efter sig i ON, för övrigt skulle vara alldeles okänd. W. fäster uppmärksamheten på tillvaron av ett *Hästeskede* i Skee sn och ett *Leikvold* invid Skea i Norge — i båda fallen i närheten av sockenkyrkan. Han menar, att såväl *Skee-Hästeskede* som *Skea-Leikvold* en gång varit intimt förenade i den hedniska kulten. F. leden i *Skee*, *Skea*, liksom i de sv. *Sked(e)vi*, *Skövde* (m. fl.), anser han vara densamma som s. leden i *Hästeskede*, näml. fvnord. *skeið* el. *skeiði*, n. 'kappridning(sbana)', ett antagande som tidigare gjorts av andra, t. ex. NG 2,248. W. har klart för sig att redan de äldsta skrivningarna av de sv. namnen (*Skædh-*) återspegla ett uttal med *ä*. Hans uppgift blir då att förklara hur detta *æ* uppstått av *ē*. Han menar att förkortningen av förledens vokal i ssgr som *Skædh-vi*, *-harg* är att vänta i sådan ställning, ett påstående som han söker stödja med hänvisning till fsv. former som *Stænkil*, *Hæmfaster*, *lækmaþer*. Någon gudinna *Skeðja* anser han icke vara uppvisad. Den i de äldsta fvnord. källorna vanl. förekommande formen *Skeðjuhof* är enl. honom blott en uppsnyggning. Ett ytterligare skäl mot antagandet av ett *Skeðja* är enl. W. det faktum, att vissa sv. namnformer (framför allt *Skædhvi*) omöjl. kunnat förlora den andra stavelsen *-ju-* så genomgående, att icke ens ett spår därav träffas i de äldsta medeltida källorna.¹⁾ I Minnesskr. utg. av Filol. samf. 1930, s. 38 ff. tog Lindroth upp problemets mera formella sida till förnyad granskning. Han bestrider bestämt W:s antagande av en f. led *skeið(i)*, som han finner oförenligt med namnens äldsta former. De ofta förekommande skrivningarna *Skeðju-* kunna icke riml. vara uppkomna genom konstruktion, om f. leden är det välkända *skeið(i)*. Påståendet att de sv. urkundernas *Skædh-* skulle ha uppkommit av *Skædh-* genom förkortning, visar L. genom utförlig bevisning vara felaktigt. Han hävdar bl. a. med stöd av flera paralleller, att ett *ē* som förkortas borde bli *s l u t e t*

¹⁾ Detta påstående borde tvinga Wessen att ur sin synpunkt operera blott med *skeið*, icke med det tvåstaviga *skeiði*.

ē (el. *i*). Men någon tidig förkortning bör överhuvud icke äga rum. I ett *Sked-harg*, *-hov* borde snarast s. ledens *h* förflyktigas. Ä-ljudet måste därför vara gammalt. Eftersom något kortstavigt *skēð*- ej är känt från germ. språk, måste *-æ*- vara uppkommet genom omljud. Vidare anför L. gentemot W. ytterligare skäl och paralleller till att ett bortfall av *-ju-* i *Skæðhjuvi*, *-harg* verkl. mycket tidigt bör ha ägt rum i denna ställning, vilket han framhållit redan i sitt första arbete s. 31 ff. Den vikt för tolkningen av *Skee* som W. lägger vid tillvaron av ett *Häste-skede* i samma sn, anser L. vara av intet värde, eftersom även i Tanums sn finns ett *Hästeskede*. Ett dylikt träffas för övrigt även i Foss sn i mellersta Boh. (Bd V, 233). Lindroth vidhåller sina i ATfS vunna resultat, att f. leden är *Skedju-*, gen. av ett gudinnen. *Skedja*. — Till diskussionen om de fvnord. handskrifternas värde för frågan huruvida f. leden är *Skedju* el. *skeið(i)* kan sägas, att i synnerhet Eirspennills namnformer (*Skedjuhofi*) böra ges starkt vitsord. Ty, ss. Lindroth påpekat, har Seip i Bidr. till Emil Olson 169 ff. lyckats påvisa, att skrivaren av denna källa var från s. ö. Norge, just den trakt där förevar. namn på *-hof* finnas. Vidare bör märkas, att det motsatsförh. som i DN och RB synes råda mellan skrivningen av stamvok:n i de tre no. och det boh. namnet på *Skedju-* å ena sidan, och enkla *Skede* (< *skeið[i]*) å andra sidan, icke gärna kan vara av blott ortografisk natur. En undersökning av skriftformerna i berörda avs. i de båda nämnda källorna har givit följande resultat.¹⁾ Det enkla *Skede* uppträder i DN 53 ggr, varav stamstavelsen i 43 fall skrives med *ei*, *æi*. I RB förekommer *Skede* nästan undantagslöst med diftong.²⁾ Det nordboh. och de tre sydöstno. namnen på *Skedju-* träffas 47 ggr i DN före 1500. Skrivningarna av f. ledens stamvok. fördela sig på följande sätt: 37 (33)³⁾ *æ*, *e* — 6 (5) *æi*, *ei* — 4 (2) *i(e)*. I RB är motsvarande fördelning hos samma namn: 9 *æ*, *e* — 4 *æi*, *ei* — 2 *i(e)* — 1 *øy*. Dessa skriftformer synas i hög grad tala för att f. leden innehåller *e(æ)*, icke *ei*. Under antagandet av en f. led *Skedja* vore dock i förevar. fall ett nutida uttal med *æ* att vänta. Det anförda bygdeuttalet med slutet *e* har enl. Lindroth uppkommit i ställning framför *u* i det ålderdomligare, numera utdöda uttalet *fjēu*. Huruvida denna förklaring är riktig, kan emellertid icke avgöras, ty kontrollmaterial saknas. Det är dock möjligt att det boh. namnets uttal med *e*, liksom även ä. skriftformer med *æi*, *ei*, beror på en efterhand fortskridande association med det välkända ordet *skeið(i)*, i boh. mål uttalat *fê*, *fê*.⁴⁾ Även om alla de problem som äro förknippade

¹⁾ Samtliga namn i DN äro medräknade fram till 1500. Att formerna i DN återspegla olik a skrivares ortografi, gör denna källa snarast värdefullare, ty namnformerna kunna då icke vara generaliserade av någon enstaka skrivare.

²⁾ Jfr även skrivningen därstädes av det no. sockenn. *Skjee*, även detta enl. Lindroth måhända ett **Skedjuhof* (ATfS 3). F. leden är säkerl. *skeið(i)*; dess s. led fvnord. *haugr* 'hög': 11 *æi* — 2 *e* — 2 *i(e)*.

³⁾ I siffrorna inom parantes äro formerna av de båda *Skjøl* icke medräknade.

⁴⁾ Uttalet *fjēa* av det no. *Skea* är fullt normalt, enär *æ* i s. ö. Norge i stor utsträckning blivit *e* (se Ross No. bygdem. 1908, s. 7); *skeið(i)* uttalas i samma trakter med diftong.

med de här behandlade namnen ännu icke kunna sägas vara slutgiltigt utredda, synes dock Lindroth effektivt ha motbevisat Wesséns åsikt.

Hemmansdel:

Klockaregården *klökaragårn*, *klåkaragårn*; kr.-ödeg. åtm. sedan 1659. I Jr med eget upplägg. Klockaregården 1659 Jb, 1665 Jb, Kläckergård 1685 Jb, Kläckaregården 1697 Jb, 1725 Jb, -ödegård 1777 Jb, Klockare Ödegården 1881 Jb, Jr, Klockaregården EK. ∞ Jfr Bd II, 103, IV, 46.

Torp och lägenheter:

Bergabo. Kb. Ungt, ofolkligt namn. — Hedarna *hèanø* el. Heden el. Lidbacken *libåken* (enl. ant. av Nilén 1880). Hedarna 1847 Sk. nr 427, Heden Därs. EK. — Heden, se föreg. — Kastellet *kåståløt*; förr torp. Kastallet(!) 1825 Jb. Jfr Skansen nedan. — Lidbacken; jfr Hedarna. — Liden *lîa*, y. *lîv*. I Jr med eget upplägg. Lian 1825 Jb, Lien Jr, Liden EK. — Olskär *ólsgår*, *ólsgår*; kr.-torp åtm. sedan 1685. I Jr med eget upplägg. Ollskiär 1685 Jb, -kier 1697 Jb, Ollskiär 1725 Jb, 1777 Jb, Olskär 1825 Jb, -kär 1881 Jb, Jr, EK. Mansn. *Olof*. Av **Olofs-kär* blev först *Ols-kär*, där sedan *s* (av *ls*) + *g* blev *s, f*. — Skansen *skånsn*; ödetorp, vilket låg på en höjdplatå, som dominerar den omgivande trakten. Skantsen 1825 Jb, 1847 Sk. nr 427, Skantzetorpet 1847 nr 427. Såväl *Skansen* som *Kastellet* anses i trakten ha varit befästningsverk under Karl XII:s krig mot Norge. — Sollid (en) *sølv*. Sollid Kb. — Stafsängen, se Tavsängen nedan. — Stämestad *stæmestå*; förr torp. 1847 Sk. nr 427, EK. Platsen ligger i närheten av Grälösbäcken. Tydl. ingår ss. f. led antingen ettdera av subst. *stäm*, m. el. f., *stämma*, f., *stämme*, n. 'fördämning', el. också verbet *stäm* 'dämma'. S. leden utgöres av no. dial. *stad*, m., n. 'plats (för något)'. — Tafsängen *tåfsængen*; kr.-torp. I Jr med eget upplägg. Upptages Jb 1697 ss. ett oskattlagt torp, därefter präst(bols)-torp åtm. till 1777; var åtm. fr. o. m. 1825 kr.-torp. Stafz Engh 1697 Jb, Stafzäng 1725 Jb, Stafsången 1777 Jb, 1825 Jb, -äng 1881 Jb, Jr, EK; Tavsängen 1847 Sk. nr 427, Tafs- EK (altern.). Se s. 89.

Skerge, se Skärje s. 81.

Skågelid *skågelî* $\frac{1}{4}$ sk. av ålder. — | Souglina(!) 1659, Schouglin 1665, Skogelien 1685, Skåg(e)li(e)n 1697-1777, Skågelid 1825 1881, Jr || Skåkelij 1658 Krigsark. V, Skogelid GS, Skåge- EK. ∞ F. leden utgöres med största sannolikhet av no. dial. *skaak*, f., sv. dial. *skåk* 'skakel' (om ordets etymon se Lidén SNF 1, 36 f., Indrebø Innsjön. 1, 15, Liljefors i Ordgeografi och Språkhistoria 89 ff.). Detta ord synes ingå i relativt unga ON (jfr *Skaaka* NG 2, 11, *Skaakaasen* NG 14, 206). Namnet torde — i likhet med de nämnda no. ON:n — snarast ha åsyftat en skakelliknande formation. Att lokalisera denna för platsen karakteristiska företeelse låter sig emellertid ej med säkerhet göra. För den händelse att namnet ej är ett jämförelsenamn, kunde en annan möjlighet komma ifråga. I närheten av gården växer det rikligt med småbjörk. Om så varit fallet vid tiden för namn-

givningen, kunde namnet betyda 'liden där man tar skåkvirke'. Möjligt, ehuru mindre troligt, är att här tänka på mansbin. fvnord. *Skák*, enl. Lidén anf. a. 36 identiskt med det ovannämnda *skaak* 'skakel'.

Torp och lägenheter:

Hultet el. vanl. Myren *mýre*. Håltet 1901 Tax.-l. Om *hult* (*hålt*) s. 217. — Myren, se föreg. — Rönningen *rønning*. Rönningen 1901 Tax.-l, EK, Ryningen EK (altern.). Se s. 31, 61 osv. — Tyftekasen (Tuftte-) *täftekåse*. Gränisar till det på Liveröds ägor belägna *Tyften*; se s. 55. Om *kas* s. 191.

Skånim *skånim* ¹/₁ sk. av ålder. — | Skott(n)e 1544 1586, Skodtnne, Skodenn 1581, Skotten, Skottenn 1586 (altern.), Skodenne 1650 1659, Skådenne 1665, Skådenem 1676, Skådnim(b) 1680-1697, Skånimb 1725 1826, Skånim 1777 1881, Jr || Skodtne 1610 Akt. ständ. 143, Skonne, Skodnne 1613 GSJac., Skodne 1615 Oslo kap. kop. 188, Skane(!) 1658 Krigsark. V, Skådne, Skodne 1663 Db, Skodne 1665 Därs., Skiötnings(!) 1671 Krigsark. R, Skonnou(!), Skonim 1693 Kb, Sköttningh(!) 1695 Krigsark. K a, Skånim GS, EK. ∞ Att döma av det föreliggande materialet synes namnet kunna vara antingen ett *vin*-namn el. ett *hem*-namn. Eftersom alla ä. skrivningar ha *-n(n)*, *-(n)ne*, tänker man kanske i första hand på ett *vin*-namn. De påminna för övrigt i någon mån om motsvarande former hos ett annat nordboh. namn, näml. *Skådene skånə* i Håby sn, Tunge hd.¹⁾ Inom samma socken träffas emellertid ett *Skåttene skåtəna* (j *Skottonne* 1396 RB 228). Det är omöjligt att avgöra vilka skriftformer som i de da. jb:erna från 1500-talet höra till resp. hmn. I Jb 1581 träffar man av det ena hmnt formerna *Skodnne*, *Skaadenn*, *Skaatten*, av det andra *Skottne*; i Jb 1586 *Skodtnne*, *Skaattnne*, resp. *Skodtnne*. Det nutida *Skåttene* är best. dat. sg. av ett fvnord. *skotta*, f., varom se Bd V, 81, och har intet med här förevar. namn att göra. Det är emellertid möjligt att *Skådene* och *Skånim* ursprungl. äro identiska namn, i så fall båda *vin*-namn. Längst i norr slutar denna namntyp i uttalet numera på *-n* (jfr t. ex. *Lien līn*, *līnn* s. 53), men längre söderut på *-ne²*; jfr t. ex. sockenn. *Tossene tās(ə)nə* (Lindroth i SIOD 1, 48 f., Janzén i Boh. studier 239 f.). Ss. gemensam utgångsform för båda namnen kunde ansättas det från flera håll i Norge betygade *Skjødvin* (t. ex. NG 1, 53, 3, 21, 12, 499), vars tolkning dock är osäker. Bl. a. har man velat sammanställa **skjød-* med got. *skadus* 'skugga', ags. *sceadu* 'skugga' (Hellquist Sjön. 1, 534, NG 12, 499), el. med slav. *skotū* 'kreatur' (sist cit. st.). Sahlgren Skagersh. 91 f. anser det vara ett ord för 'källa' el. 'vattendrag'. Ett ursprungligt **Skjødvin(i)* bör i Tunge hd i nutida uttal motsvaras just av *skånə*, i Vätte hd av **skån̄n̄*. Det förefaller rimligt att en med ortens mål obekant jb:sskrivare i slutet av 1600-talet kunnat associera ett sådant uttal med *hem*-namnens, och låtit detta bli bestämmande för skriftformen, som i sin tur påverkat uttalet; mindre troligt är att ombildningen skulle ha skett

¹⁾ I Bro sn finnes ett *Skådene skånə*. Ä. former saknas. Trol. identiskt med *Skådene* i Håby sn.

²⁾ Om förklaringen till detta se Valter Jansson i NoB 1935, sid. 114 ff.

först i uttalet. Ss. exempel på att *vin*-namn redan tidigt glidit över i *hem*-namnsgruppen, kunna nämnas *Elin*, *Hudene* (Lundahl Falb. 11 f., 170) och *Nerdrum* NG 2,229; jfr även att här ifrågavar. namn stundom uppfattats ss. slutande på *-ning*. De ä. skrivningarna med *-tt-*, *-dt-* ha i förevar. fall snarast sin grund i skrivvarassociation med de i Boh. och ö. Norge flerstädes förekommande ON:n *Skåttene*, *Skottene*, *Skåtta* o. d. (jfr Bd V,81). — Den möjligheten får emellertid ej uteslutas att *Skånim* redan från början är ett ursprungligt *hem*-namn, varpå framför allt uttalet pekar. Räknar man därmed, kan man konstatera att ett sådant antagande icke förbjödes av skrivningarna i 1500-talets jbr, ty en del säkra boh. *hem*-namn uppvisa i dessa källor former med *-en(n)*, *-(n)ne*; jfr t. ex. *Björnim bjønnam* i det angränsande Lurs sn, Tanums hd: *Biørnem* 1544, *Biørnmenn* 1581, *Biørnne* 1586; *Flæskum flæskom*, Tegneby sn på Orust: *j Flæskæimi* 1388 RB 314, *Flesskyunn* 1544, *Fleskindt(t)* 1573 och 1586; *Fossum føsøm*, Bärfendals sn, Sotenäs hd: *Fossin* 1581, *Faahssenn* 1586; *Hedum hêdam* i samma sn: *Hedynn*, *Hedym* 1544, *Hedenn*, *Hedum*, *Heede* 1581 och 1586. Skriftformerna med *-en(n)*, *-(n)ne* få dock här närmast förklaras ss. beroende på (skrivares) anknytning till de ovan nämnda ON:n (*Skådene*, *Skåttene* o. d.). En jämförelse med uttalen *bvñ* av *botten*, fvnord. *botn*, och *van* av *vatten*, fvnord. *vatn*, tycks — mot bakgrund av namnets dial.-uttal och de äldsta skrivningarna med *-tt-*, *-dt-* — snarast hänvisa på en f. led *Skotn-*. Namnelementet *skotn-* tillåter tvänne väsentl. olika tolkningar. Enl. den ena kan det förstås ss. ett vattendragsn. **Skotn* el. **Skotna*, som då skulle ha åsyftat den genom gårdens ägor flytande ån. Liksom det välkända ån. *Rotna* är bildat på svagstadiet av fvnord. *hrjóta* 'störta, falla' (Hellquist Sjön. 1,483, Rygh No. Elven 198 f.), och trol. det omdiskuterade vgt. hdsn. *Flundre* (av **Flotna*) till fvnord. *fljóta* 'flyta' (SOÄ 5,1), vore ett **Skotn(a)* 'den snabbt löpande' (se nedan) att fatta som en bildning till fvnord. *skjóta*. Detta verb är i fvnord. känt i bet. 'sätta i rörelse; skjuta i avsikt att träffa; fälla med vapen', men den i no. dial:r förekommande absoluta bet. 'glida, löpa snabbt' kan nog antagas ha funnits även i fornspråket; jfr också no. dial. *skota* 'fara våldsamt och larmande fram'. Den andra tolkningsmöjligheten innebär att i *skotn-* se ett pluralt IN **skotnir* av typen **hultnir* 'hultbor', **slettnir* 'slättbor', varom se Lundahl i NoB 1937, s. 62 ff. I så fall kunde detta IN vara bildat till ett ån. **Skota* el. **Skotna*, el. till ett namn (el. appell.) som innehållit stammen *skot-* 'något fram- el. uppskjutande', snarast sv. och no. dial. *skot*, n., vanligt i ON. Innebörden av IN:t bleve då 'de som bo vid ån **Skot(n)a* el. vid »skottet». Sakligt sett kan dock bet. 'något framskjutande' icke få stöd av terrängens beskaffenhet. Kullen vid vilken gården ligger bildar näml. intet framskjutande parti. Denna möjlighet får alltså lämnas åsido. Med avs. på personbeteckningar i *hem*-namn jfr t. ex. *Bragnum* i Kinds hd, Vgtl., där förleden enl. Sahlgren i Saga och Sed 1938, s. 75 f. är gen. pl. av fvnord. *bragnar* 'män', och *Bryggum* i Väne hd, Vgtl., vilket anf. a. 76 anses vara ett IN bildat med *ia*-avl. till ordet *bro*. Att träffa ett val mellan alternativen ånamn: IN torde knappast vara möjligt. Vad ljudövergången *tn* > *dn* > *nn* angår,

ha framför allt Lidén i NoB 1920, s. 9 ff. och Seip i Festskr. till Larsen 1924, s. 168 ff. påvisat, att denna företeelse fordom haft stor spridning i v. Sverige och vissa no. dial:r. Inom Boh. råder en bestämd motsättning mellan t. ex. *bøn* 'botten' och sockenn. *Bottna bëtna* (plural böjningsform av fvnord. *botn*), och mellan *van*, *væn* 'vatten' och gårdn. *Vatneröd våtnørø* i Sörbygden (förleden är gen. pl. av fvnord. *vatn*). I vissa no. dial:r tyckas förh:a vara likartade; se senast anf. a. 171. Tydl. ha ord med *t* + s o n a n t i s k t *n* i större utsträckning fått del av ljudövergången än ord med *t* + k o n s o n a n t i s k t *n* (jfr Janzén Subst. 197 ff.). Vidare har övergången säkerl. lättare ägt rum i icke huvudtonig stavelse (jfr t. ex. under *Övatt-net* Bd I, 145). — Efter det ovan sagda tvingas man, vare sig grundformen är **Skot-n(a)heim*, **Skotnar-* el. **Skotnu-*, att antaga, att det nuvar. uttalet *skønnum* uppstått under slutledsbetoning; betr. denna hos vissa boh. och no. *hem*-namn rådande betoning se Janzén Vokalassim. 69 ff och Seip i NTS 1934, s. 389 f. Möjligheten att utvecklingen försiggått i starktonig stavelse, är icke att reflektera på, emedan *h* i s. leden mycket tidigt måste ha försvunnit, varvid ett vokalljud följt på *n*, som alltså varit konsonantiskt vid tiden för övergången av *tn* > *nn*. Huruvida innebörden av *hem* här skall anses vara 'område, trakt' el. 'gård, bostad', är måhända ovisst. För det senare alternativet tala dock de reala förh:a på platsen. Bebyggelsen är ett alltjämt oskiftat hemman, och ligger, ss. ovan påpekats, vid en bergkulle på en relativt obetydlig slätt, som knappast kunnat ge namn åt en bygd el. ett landområde.

T o r p :

K r o k e r ö d *krøgerø*; f. d. båtsmanstorp, nu öde. Båtsmansn. *Krok* i ung gen. på *-e-*, varom Bd XVIII, 320 ff.

Skär *fær* By. — a Skere 1339 DN 5, 109, j Skæiri, a Skere, vider Skær, a Skere, aa Skære 1391 RB 389 ff., a Skiære 1399 Därs. 543 | Skierre 1581 1586, Kierre(!) 1586 (altern.), Schier 1650 1659, Skiäar 1665, Skiär 1685-1777, Skär 1825 1881, **Jr** || Skär GS, EK. ∞ Fvnord. *sker*, n. 'skär', här åsyftande en bergkulle på en slätt (»bergskär»). Jfr *Skärje* nedan.

Nr 1 *Innegården* $\frac{1}{1}$ utsocknes fr. av ålder.

Nr 2 *Norgården*. Ss. nr 1.

Nr 3 *Sörgården*. Ss. nr 1.

T o r p o c h l ä g e n h e t e r :

B ä c k e n *bækæn*. I Jr med eget upplägg. 1901 Tax.-I, Jr, EK. — G å n g a r (e) g ä r d (e) s s t r a n d *gågarøjes stræn* el. *Strand stræn*. Se följ. — G å n g a r (e) g ä r d e t *gågar(ø)jêkrat*. I Jr med eget upplägg. Gångargärdet 1901 Tax.-I, Jr, Gångare- EK. Innebörden torde vara 'gärdet där man går; gärdet med gångstig'; jfr för bet:n t. ex. *Gång(e)kleven*, *-myr*, *-skogen* Bd XVIII, 204, 311, 363, för formen t. ex. *Springarehällan* s. 164, *Springarebacken* Bd II, 163 och det där nämnda *Skenareliden* i Morlanda sn, Orust. (Numera sättes namnet, trots skillnad i uttalet, av folket i trakten i samband med verbet *gunga gogø*.) — L i-

den (i) *lúa*, y. *lív*. EK. — Långkas(erna) (i) *långkásæna*; tre torp. Långkas Kb. Om *kas* s. 191. — Mellomkas *mælmkás*; förr två hus. Om *kas* s. 191. — Myren (på) *mýra*; förr torp, nu lagt till gården. Kb, EK. — Nappa(e)stad (i, på) *nápsta*; förr torp, som låg invid sjön. Namnet torde vara en sen, sannol. skämtsam efterbildning av sådana ssgr som *båtestad*, *färjestad* o. d. (jfr Bd III, Slutledsreg.) med innebörden 'platsen där det *nappar*'. Torpet låg näml. intill ett fiskeställe, där det lär nappa bra. — Pilekas (i) *pilækás*. Kb. Där växer *pil*. Om acc:n se Inl:n XVIII. — Skuteklåvan (i) *skúðaklæva*; delvis på Tånge. EK. En *skuta* lär där ha lagts upp i en *klåva*, och sedan legat där och ruttnat. — Skärbo. I Jr med eget upplägg. Jr, EK. Namnet är benämnt efter byn.

Skärbo, se under **Skär** ovan.

Skärje *færja*, *særja* $\frac{1}{2}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ mtl åtm. 1650-1697, därefter $\frac{1}{2}$ kr. åtm. 1725. — j Skeriom 1391 RB 394 | Skeeria 1544, Skerre, Skerryer 1581, Skeröe(!) 1586, Skierie 1650, Skierÿ 1659, Skiärgie 1665, Skierg(i)e 1685-1777, Skärgie 1725, Skjerje 1825 1881, Skerge Jr || Skärje GS, EK. ∞ Plural böjningsform av *skär*, fvnord. *sker*, n., gen. pl. *skerja*. Gården ligger på ett flackt »bergskär», dvs. en ur åkerjorden uppskjutande bergknalle, ute på slätten. Strax V därom finnes ytterligare ett dylikt »skär». Om övergången *æ* > *a* se under **Varp** s. 96 f.

Torp:

Klåvan (i) *klæva* el. Skärjeklåvan (i) *færjeklæva*. Klåfvan Kb. — Skärjeklåvan, se föreg.

Slön *sløn* By. Den kamerala enheten består av två bebyggelser, N. Slön och S. Slön, som ligga c. 1 mil från varandra. — j Slodæime 1391 RB 389, j Slodenne 1396 Därs. 277, Slodenne 1472 DN 6,615 | Slodtten(!) 1544, Slettne(!) 1581, Sloenn 1586, Slöen 1645 Krist. bisp. jb 23, Slöen 1650-1697, Slöön 1665, Slönn 1685, Slön 1725-1881, Jr || Slöen 1648 No. riksreg. 9,199, Slöen, Slön 1658 Krigsark. V, Slön GS, EK. ∞ Beläggen i RB åsyfta *S. Slön*. Skrivningen *j Slodæime* beror, ss. namnets nutida uttal och andra skriftformer visa, på felläsning el. felaktig upplösning av ett förkortningstecken för ett *-enne* el. *-æne*. Janzén har Subst. 150 gjort gällande, att i RB en konsekvent skillnad mellan best. dat. sg. av feminina ord och böjningsformer av *vin*-namn upprätthålles, i det de förra skrivas med *-nn-*, de senare med *-n-*. Påståendet visar sig i själva verket vara riktigt endast vad boh. namn beträffar. Hos no. *vin*-namn träffas näml. där en och annan gång skrivningen *-nn-*, t. ex. *j Biordzini* s. 517 — *a Biordsinni* s. 548 (*Bjølser* NG 1,344), *j Aulini kirkia* s. 478 — *j Aulinne* s. 479 (*Auli* NG 2,360). Namnet *Slön* är best. dat. sg. av ett visserl. icke påvisat **slōð*, f. (< **sladō*), innehållande den stam som ingår i no. dial. *slad*, adj. 'svagt sluttande', *slad*, n. 'sluttning, fördjupning i marcken', *slade*, m. 'svagt sluttande plan'. *S. Slön* ligger på en svag sluttning ned mot

en bäck. Även marken vid *N. Slön* sluttar om än mycket svagt. Det är möjligt att detta hmn uppkallats efter *S. Slön*. *U*-omljud på *a* hos kortstaviga femininer kan även eljest påvisas i traktens ON, t. ex. *Mölen mur*, av **Mölinni* (s. 3), där *ö* blivit till *u* framför *l*. Den väntade cirkumflekterade acc:n har tydl. omlagts till akut acc. Andra exempel på dylikt äro att finna i det angränsande Östfold, t. ex. *Hien hîn* (< **Hidvin*; NG 1,167) och *Hen hên* (< **Hävin*; NG 1,104).

Nr 1 Norra Slön $\frac{1}{1}$ sk. Var kr. åtm. 1650.

Nr 2 Södra Slön $\frac{1}{1}$ utsocknes fr. av ålder.

Hemmansdelar:

Under *S. Slön*: Slöns ö (Slönsö) *slöns ö*, *slönsö* (acc:n oviss) el. Ö (n) ø. Slönsö EK. Ö synes i förevar. fall ha den från no. och sv. dial:r kända bet. 'låglänt sträckning' el. 'frodig ängsmark utmed vatten'. Bebyggelsen ligger invid ett vattendrag. Om ø ss. best. sg. se Janzén Subst. 149. — *Stämarna stämarna* el. *Stämman stämman*, stundom Sörslöns stämman *söslöns stämman*. Stämman EK; jfr Stämmyren 1807 Sk. nr 163, Stämmeliderne 1881 nr 484. *Stäm* 'fördämning', här mask. (jfr s. 77). — *Stämman*, se föreg. — Sörslöns stämman, se ovan.

Torp och lägenheter:

Under *N. Slön*: †Hagarna. Hagarne 1867 Sk. nr 443. — Hoppen (*på*) *hópæn* el. Hoppetorp (*på*) *hòpætørpæt*. Benämnt efter en skraddare, kallad Hoppen *hópæn*; han var låghalt och gick på kryckor. Verbet *hoppa* uttalas i målet *hòpæ*. Om personnamn direkt ss. ON se s. 54, 61. — **Kungkäll köysæl*; förr torp nu blott gärde. Platsen lär ha fått sitt namn efter en *källa* kallad *Kung Karls källan kóy kals sæla* (delvis ungt uttal), vilken enl. sägnen »anlagts» av Karl XII. Ljudutvecklingen har skett i ett kortare namn **Kung(en)s källa kóy(øn)s sæla* > *sæl*, där den svagtoniga vokalen fallit bort; jfr med avs. på sent bortfall av slutvok. t. ex. *Rahytt* Bd XVIII,45. — *Kärret*; nu okänt. Kjerret 1825 Jb. — Lilleskog. EK. Jfr t. ex. samma namn Bd V,21. — Sandhyttstödet *sànhyttstót*. *S.* leden är *stöde stó*, n. 'plats (för något)'. Något appell. **Sandhyttan* 'den lilla stugan på el. vid sandmarken' har icke anträffats. — *Sandtorpet sântørpæt*; numera öde. Sands- 1842 Sk. nr 286. *Sand* lär ha tagits på platsen.

Under *S. Slön*: Aldungen. Jr, EK. Ungt ofolkligt namn. — Alviken. Jr, EK. Jfr Orrevik(en) s. 67, 114. — Backen. Jr, EK. — Berget. Jr, EK. — Buskelid (*i*) *bùskeli* el. Buskeröd (*i*) *bùskørø*. Buskelid 1881 Sk. nr 484. Ang. f. leden se under Buskevik(en) s. 71. — Buskeröd, se föreg. — Båthagen. Jr, EK. — Dalen. Jr, EK. — Gateröd *gåderø*. Om f. leden *gata* här åsyftar 'byväg' el. 'fägata', kan ej avgöras. — Hagelid. Jr, EK. — Hagen. Jr, EK. — Hås(e)lästen (*i*) *hàs(ø)læstn*, *hàs(ø)læstn* (*e* → *a*). Målets **håseläst hàs(ø)læst*, m. 'strumpläst'. Anl:n till namnet är okänd. Kanske egentl. ett personligt öknamn. Om personnamn direkt ss. ON se då s. 54, 61. — Kvarndalen *kvændårn*. — Lyckan. Jr, EK. Om *lycka* s. 191.

— L ä n t e r m y r *lénta(r)myr*. Ländermysrsliderna 1881 Sk. nr 484, Länter- EK. Dunkelt. — S l ö n t o r p e t. Jr, EK. — S o l b a c k e n. Jr, EK.

Solbacken, se s. 100.

Solberg *sølbar* By. — Solberg (Solberig) 1354-55 Akershusreg. 37 (avskr. från 1622), Soldberg(!) 1399-1400 Därs. 38 (avskr. från 1622) | Solberg 1544-1881, Jr, -bierrig 1581, -berrigh 1586, So(h)lberg(h), -bärg 1659-1725, So(e)lbergh 1697 || Solberg GS, EK. ∞ Namnet *Solberg(a)* är ett i Norden ytterligt vanligt namn¹⁾, vars rent språkliga bildning ges av sig själv. Ofta torde det ha en blott profan och vardaglig bakgrund med bet. 'den solbelysta höjden' el. 'höjden bakom vilken solen går upp el. ned'.²⁾ I många fall synes dock *Solberg(a)* äga en kultisk innebörd. Om det därvid varit fråga om verklig soldyrkan, är emellertid ovisst. Enl. senare forskares mening torde någon sådan näppel. ha förekommit bland germanerna (se Sune Liljeblad i Sv. Uppslagsbok 25,592 ff. och cit. litt.). Flera forskare ha ägnat betydande intresse åt namn på *Sol-*, i avsikt att utröna huruvida platser med sådana namn haft en uppgift i den hedna kulten el. icke. Bl. a. har Schütte i Danm. Folkem. 17, s. 147 ff. och Studier for Sprog- och Oldtidsf. Bd 28, nr 112 ansett sig kunna påvisa, att de da. *Solberg(a)* icke sällan förekomma invid orter, vars namn innehålla sol- och himmelsguden *Tys* namn. I SIOD 1,95 ff. har Lindroth framhållit, att de sv. *Solberg(a)* »ytterligt ofta antingen själva blivit sockennamn, alltså plats för helgedomen, eller ock ligga i dennas närmaste närhet.» Redan själva läget synes i dylika fall peka på att orterna ifråga varit hedniska kultplatser. Om kult vittna enl. Lindroth även de fall där solristningar anträffats på bergen, ss. t. ex. på *Solberget* invid Växiö. Men denna tolkning av *Solberg(a)* får ej generaliseras, utan måste prövas i varje enskilt fall. För de norska bygderna är, ss. Lindroth påpekar, all försiktighet av nöden, emedan det starkt kuperade Norge uppenbarl. har många *Sol*-namn som icke ha någon annan syftning än att ange till- (el. från)varo av sol o. d. I Boh. finnas åtta *Solberg(a)*. Betr. dessa finner Lindroth sockenn. *Solberga* i Inlands N. hd »vara det enda, där något särskilt skäl hämtat ur ortens läge i förhållande till helgedomen kan med någon styrka göras gällande till förmån för en mytisk innebörd.» Utförligast ha namnen på *Sol-* behandlats av Kiil i MoM 1936, s. 126 ff. Han har speciellt undersökt huruvida de no. *Solberg*-gårdarna kunna sägas vittna om soldyrkan. Därvid konstaterar han, att omkring en tredjedel av orterna befinna sig på mindre än två km:s avstånd från gamla kyrkplatser. I regeln ha de närmaste gårdarna namn som måste el. kunna vara mycket gamla. Kiil vågar tro att »så å si til hver gammel grend har hørt ett *Solberg*» (anf. a. 150). Stödjande sig på arkeologiska fakta anser han sig vidare kunna visa, att gårdarna ofta ligga i omgivningar som visa stark kontinuitet i gravminnen. Kiil är av den uppfattningen att vissa namn

¹⁾ I Sverige förekommer det enl. SvO ss. bebygg.-namn c. 140 ggr. I Norge träffas namnet enl. NG Fællesreg c. 120 ggr. Det har i Danmark anträffats på minst 20 ställen.

²⁾ Från u n g a namn på smärre bebyggelser, åtm. till en del uppkallelsenamn, bortses i det följande helt.

sannol. härröra från förromersk järnålder. Han tror dock att några kunna gå tillbaka ända till bronsåldern; ett stöd för denna mening ser han bl. a. däri, att *Solberg*-namnets utbredning ganska väl överensstämmer med hållristningarnas. Av vikt för frågans bedömande är påpekandet att man i två fall kunnat påvisa hållristningar vid själva gården; vid ett *Solberg* förekommer även solristningar. Vidare bör märkas att ett *Solberg* blivit sockennamn. Då Kiil slutl. sammanfattar sina iakttagelser, anser han det ofrånkomligt, att åtm. vissa av de no. namnen tillhöra platser där soldyrkan förekommit under heden tid. Med anl. av Kiils undersökning har Franzén Vikbol. 92 framhållit, dels att den nästan uteslutande bygger på no. material, dels att argumenten äro av mycket skiftande värde. Strängt taget kan, ss. också F. med rätta påpekar, endast förekomst av solristningar på platsen tjäna ss. bevis för solkult. Kiil har otvivelaktigt överskattat beviskraften i sina argument. I här förevar. fall synas inga sakliga fakta häntyda på (sol)kult. Visserl. ha enl. meddelande av intendent Niklasson 17 skålformiga gropar påträffats på en mindre berghäll omkring 100 meter NO om den nordligaste gården. Dylika vittna emellertid enl. gängse mening icke om solkult (se Sv. Uppslagsbok 25, 153 och cit. litt.). Vidare ligger byn på c. 3 km:s avstånd från sockenkyrkan. Under sådana omständigheter är det försiktigast att åt namnet ge en vardaglig tolkning. Den gamla byplatsen ligger högt ovanför den mot S vettande slätten invid ett flackt och till större delen kalt berg, där solen ligger på hela dagen. På den grund bör man snarast i namnet inlägga bet. 'det solbelysta berget'. Innebörden bleve densamma som t. ex. i byn. *Skändla* på Hisingen, av *Skin-hella* 'hällan som är utsatt för solens sken' (Bd II, 125). Möjl. kunde man antaga att namnet, ss. altern. förmodats för ett *Solberg* Bd IV, 49, anger att berget på ett särskilt sätt återkastar solljuset. »Solberget» i Skee lyser och blänker i solsken efter regn. Mot en bet. 'berget, över vilket man från en viss punkt ser solen gå upp el. ned' talar platsens läge. — Med avs. på uttalet av *-berg* jfr *Hjälmsberg* s. 29.

Nr 1 Nedre Solberg $\frac{1}{1}$ sk. av ålder.

Nr 2 Övre Solberg $\frac{1}{1}$ sk. av ålder.

Hemmansdelar:

Enerhogen, se *Pinan*. — *Pinan pina*, i skrift *Enerhogen* (enl. ant. av Nilén 1880). *Pina* 1819 Sk. nr 215, *Pinan* EK. Om det förstnämnda namnet se s. 20, 33 osv. Om *Enerhogen* s. 4, 6 osv. — *Sörgård sögal*. Om uttalet av *gård* s. 31 f. — *Uppgård spogåk*. Jfr föreg.

Torp:

Hagarna el. *Hagen hævæn*. *Hagen* 1794 Sk. nr 101, *Hagarna* Kb.

Solhaga, se s. 100.

Solliden, se s. 100.

Soltomta, se s. 100.

Spoltorp *spótorp* $\frac{1}{1}$ sk. Var kr. åtm. till 1685, därefter sk. — j Spals porpe 1391 RB 390 | Spolletorptt 1544, Spaldtorp(!) 1581, Spolthorp 1586, Spal(!) 1586 (altern.), Spoltorp 1645 Krist. bisp. jb 18, 1650-1881, **Jr**, Spoltorph 1659 || Spaallthorp 1613 GSJac., Spoltorp 1616 Reg., 1671 Krigsark. R, GS, EK. ∞ Läsningen av formen i RB har vid kontroll befunnits riktig. Namnformen åsyftar utan tvivel förevar. namn. Den kan omöjl. förenas med senare skrivningar med -o- och nutida uttal. Sannol. beror den på felaktigt återgivande av en ä. förlagas *Spola* (se nedan). De två jbskrivningarna (1581, 1586) med -a- ha uppenbarl. sin grund i felläsning. F. leden är säkerl. det fvnord. personbin. *Spōli* (Lind Personbin.), motsvarande no. dial. *spōle* 'liten tunn pojke' (Torp), boh. *spōle* 'skålm, illmarig person'. F. ledens akuta acc. talar för att en stavelse bortfallit (jfr under Källvik s. 52). Mellanvok:n faller åtm. i v. Sverige ganska tidigt, om de båda omgivande kons:a kunna sammansluta sig till en lätt uttalbar el. för målet naturlig kons.-kombination (Lindroth i Fornv. 1920, s. 111 f.); jfr ytterligare under *Balltorp* Bd III, 54.

Hemansdel:

Övre Spoltorp. EK.

Torp och lägenheter:

Kasen; nu okänt. 1842 Sk. nr 414. Se s. 191. — Torpet *térpat* el. förr (vanl.) *Valfisktorpet* *vålfeskstérpat*; f. d. torp. Hwalfisktorpet 1873 Sk. nr 461. Efter en båtsman *Valfisk*. — *Valfisktorpet*, se föreg.

Stafsängen, se s. 77.

Stale *stâlø* $\frac{1}{2}$ kr. Var $\frac{1}{2}$ sk. åtm. 1650-1659, därefter prästbol åtm. t. o. m. 1697. — j Stadlom 1391 RB 391 | Stalle 1544-1650, Sthalle 1581, Stahle 1659-1825, Stale 1881, **Jr** || Stalle 1628 No. riksreg. 6,93, Stale GS, EK. ∞ Namnet är böjningsform av fvnord. *stōðull*, m. 'plats där kreaturen samlas för att mjölkas; säter'. Jfr *Stala* Bd IX, 13, 67.

Torp och lägenheter:

Boll(e)viken *bølløve*, y. *bøll-*; förr torp. Bolle- 1881 Sk. nr 492. Oklart. Något för platsen karakteristiskt kan måhända ha jämförts med en **bolle* (no. och boh. dial. *bolle*, m., i målet *bøllø*) 'tråkär, rund skål', enl. NG 16,388 oftast använt om terrängformationer åsyftande en rundaktig form av ett berg, skär el. dyl.; jfr även *Bolleskären* Bd IV, 79. Möjligheten av att antaga mansn. *Bolle*, vilket är känt bl. a. från Boh. (*Bollestad* Bd V, 12), synes även kunna komma i åtanke. Ang. ssg av personnamn med -vik jfr under Källvik (s. 52). — *Staletorp*, se under Härslätt s. 41.

Stare *stâr* $\frac{1}{1}$ fr. av ålder. — vid Stada næsi 1371 DN 2,325, j Stodum 1391 RB 393 | Storren(!) 1581, Stadenn(!) 1586, Starre 1650 1659, Staare 1665, Stare 1685-1881, **Jr** || Staren 1607 No. riksreg. 4,189, Stare GS, EK. ∞ Gården ligger vid sjön. Namnet är obest. pl. av sv. och no. dial. *stad* 'sjö- el. åkant', i sv. n., i

no. m. el. n. (se Hellquist Et. Ordb², Torp). Detta ord föreligger trol. även i det Bd V, 59 f., 261 på annat sätt tolkade gårdn. *Stan stgn*, säkerl. åsyftande belägenhet vid Göta älv. Den nutida uttalsformen *stâr*, representerande ett ä. **Stadar*, förhåller sig till den ä. dativformen *j Stodum* på samma sätt som massor av no. namn av typen *Hvaler*, *Tveiter*, *Daler* o. s. v. svara mot ä. dat.-former *i*, *a Hvalum*, *Dalum*, *Þuaitum* (NG 1, 258, 374, 386) osv. Den officiella namnformen är missvisande. En tanke att namnet vore en mot fvnord. *stôðvar* av *stôð*, no. dial. *stô(d)*, f. 'landningsplats för båtar', svarande bildning, kunde ifrågakomma endast under den förutsättningen att det kunde uppvisas paralleller till uteblivandet av *u-* (*w-*) omljudet.

H e m m a n s d e l a r :

H ä l l e n e (Hällorna?) *hæljæ*. Antingen en best. dat. sg. **Hællonne* el. best. pl. *Hællorna*. Som bebyggelsen ligger högt på en större berghäll, bör kanske företräde givas åt det förra alternativet. Jfr *Hällorna* Bd XVIII, 64. — Mellomstugan *mælumstæva*. Om uttalet av *stuga* s. 47. — Ned i stugan *nè i stæva*. Jfr föreg. — Upp i stugan *ôp i stæva*. Jfr föreg.

T o r p o c h l ä g e n h e t e r :

Bräckemarken *brækemärke*; numera tre lhr. 1901 Tax.-I, EK. Jfr Bräckehegen 1839 Sk. nr 310. F. leden är *bräcka*, varom se s. 136. — *Bräckemyr*. 1901 Tax.-I, Jr, EK. Jfr föreg. — *Bräckestrånd* (*på*) *brækstræn* el. *Strånd stræn*; ligger vid havet. — *Ene(r)hogen*. Jr, EK. Se s. 4, 6 osv. — *Hagbergbryggan* *hågbærjbrýga*. Efter en viss fiskare *Hagberg*. F. leden synes stå i genitivisk funktion utan gen.-märke. Det är dock möjligt att ett *-e* kan ha bortfallit. — *Muskekåsen* *mùskækås*; förr torp, nu lagt till gården. Muskekåsen 1815 Sk. nr 199, -kas EK. Om tolkningen av *musk* se s. 186 f. Om *kas* s. 191. — *Persborg*. Jr, EK. — *Salthuset* *salthúsot*; förr hus. Där skall ha varit *salteri*. — *Slätt(e)hagen* *slæthåwæn*, *slætæ-*; numera lagt till gården. — *Starholmen* *stârholmen* (ett torp enl. ant. av Nilén 1880). Hmnsn. *Stare*. — *Strånd*, se Bräckestrånd. — *Ödegården*. EK.

Stenaröd *stënarø* ½ sk. av ålder. — j *Stæinars rudi* 1391 RB 390 | *Stenersröd* 1544, *Stiennierødt*, *Stiens-* 1581, *St(i)enne-* 1586, -røed 1650, *Steenerodh* 1659, -rødh 1685, *Stenerød(h)* 1665 1771, *Stenaröd* 1825 1881, **Jr** || *Stenaröd* GS, EK. ∞ F. leden är gen. sg. av fvnord. mansn. *Steinarr*. F. ledens gen. -s har fallit på grund av dissimilatorisk verkan av den uddljudande kons:n; se härom Bd III, 153. Ord av typen fvnord. *hamarr*, *sumarr* o. d. ha ej i målet övergång av -arr till -ærr, vilket annars är en i nordboh. välkänd företeelse; se utförligare Janzén Vokals-sim. 46 ff., Subst. 60 ff.

T o r p o c h l ä g e n h e t e r :

Backarna *båkana* el. förr vanl. *Nybygget* *nýbyggot*. — *Blåarna* *blåana*; förr torp. EK. Där bodde en viss båtsman *Blå*. Eftersom platsen ligger intill **Blåtjärn* (s. 115), är det troligt att han hade sitt namn efter f. leden i tjärnn:t. Pl.-formen syftar då på familjemedlemmarna; om personnamn direkt ss.

ON se s. 54, 61. — Holmehemmanet *hølmehémanøt*; ödetorp. Med avs. på f. leden jfr t. ex. Hjortholmarna s. 34. Om s. leden se Inl:n XVI. — Hyttekriken *hýtækriqøn*. Ang. f. leden se s. 27. S. leden är no. *krik*, boh. dial. *krik*, m. 'vrå, hörn o. d.', varom se Bd XVIII, 292. — Hålemyr(en) *hølmøyr(e)* el. officiellt Lugnet *løgnet* (*u* → *ø*). Lugnet GS, 1901 Tax.-I, Jr, EK. Ang. *Hålemyr(en)* se Bd XVIII, 25. — Klåvan. Klofvan 1901 Tax.-I, Jr, EK. S. 179. — Lugnet, se Hålemyr(en) ovan. — Nybygget, se Backarna ovan. — Rönningen *rønnyøn* (*u* → *ø*). 1825 Jb, 1847 Sk. nr 309, 1901 Tax.-I, Jr, EK. Jfr s. 31, 61 osv. — Stigsmyr (*i*) *støjsmyr*, *støjs-*, *støjs-*. Stigmyren 1847 Sk. nr 309, Stigsmyr EK. Vid en gammal *stig*.

Stene *støna* $\frac{1}{1}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ sk. 1650-1659, därefter fr. åtm. till 1685. — til Steins 1391 RB 390, Stæinar 1391 Därs. 392, j Steine 1406 DN 4,553 | Stein(n) 1544, St(i)enne 1581 1586, Stene 1650-1881, Jr, Steene 1659-1697 || Steenne 1616 Reg., Stene GS, EK. ∞ Den nutida formen utgår från gammal dat. sg. av *sten* (jfr formen från 1406), här säkerl. åsyftande den bergshöjd varpå gården ligger; för denna innebörd hos *sten* se NG Indl. 79. På *sten* i bet. 'av sten uppförd befästning' är här knappast att tänka; inga som helst lämningar efter befästningsanordningar ha påträffats. Pl.-formen *Stæinar* i RB åsyftar kanske flera bebyggelser.

Torp och lägenheter:

Baracken *bråka*. Jfr Bd II, 3. — Lugnet *løgnet(t)*; nu öde. EK. Se s. 10, 61. — Ny-Stene (*på*) *nøstøna*. Namnet synes vara givet i motsats till hmnsnt. — Skulten (*på*) *skøltø*. Kb, EK. Samma namn s. 8, 163. — Smedjebacken *smøjbækø*. EK. Betr. f. ledens form och uttal jfr *Smeviken* Bd XVIII, 39. — Sörkilen (*på*) *sørskøln*. EK. Egentl. namn på en från Dynekilen inträngande vik, vars namn numera endast lever kvar i *Sörkylrännan* *sørskølrænø*, *fø-* (s. 120), en i viken utfallande bäck. Uttalet *fø-* beror på association med *sjö*, i målet *fø*, *fø*.

Stenhällan, se s. 38.

Strängen *strøngø*, *strøngø* By. — j Strængini (2 ggr) 1391 RB 393, j Streingina(!) 1419 DN 5,376, i Strengena(!) 1419 Därs. 377 | Strengene 1544-1650, Slenngge(!), Stuenngenn(!) 1581, Strengge(nn) 1586, Strengen 1659-1685, Strängen(!), Strägene(!) 1665, Strängen 1685 (altern.)-1881, Jr || Strenngenn 1615 Oslo kap. kop. 217, Streng 1661 A I 2 a, Streng(!) 1727 Krigsark. VII, Strängen GS, EK. ∞ Namnet är ett ursprungligt **Strengvin(i)*. F. leden är *stræng*, m., vilket ingår i nordiska ON i skilda, i de speciella namnen ofta ovissa bet.r; se Hellquist Et. Ordb.² under *Strängnäs* och cit. litt. I förevar. fall synas de reala förhållanden en täml. säker ledning; bebyggelsen ligger på en ganska smal landremsa mellan tvenne parallellt löpande åar. Tydl. har denna kallats för *stræng*, i bet. 'sträckning, strimma, remsa o. d.', en i ON icke ovanlig namngivningstyp. S. leden är *vin* 'äng'.

Nr 1 Nedre Strängen $\frac{1}{1}$ sk.

Nr 2 Övre Strängen $\frac{1}{2}$ sk.

Hemmansdelar:

Rönningen, se s. 31, 61 osv. — Trångkas *trångkas*. GS, EK. Vid ödetorpet *Trångkas* s. 54.

Torp och lägenheter:

Björnemyr, se Myren. — Björneröd. 1901 Tax.-l. Rörande tolkningen av f. leden se under byn Björneröd s. 6. — Bäckén (*på*) *bäckén*; förr torp. EK. Vid en *bäck*. — Ekeklev (*i*) *ëgaklëv*; ödetorp. Om *klev* s. 132. — Kasén (*i*) *kåse*; förr två skilda bebyggelser; båda nu öde. 1901 Tax.-l. Se s. 191. — Knopperöd *knöppara*; ödetorp. Efter en båtsman *Knopp knup*. — Kvarnbackén *kvänbåkan*; ödetorp. — Kärret (*på*) *šérät*. 1901 Tax.-l, Kb, EK. Om *kärr* s. 169. — Myren (*på*) *mýre*; mera officiellt Björnemyr *bjønemýr*. Björnemyr Jr, EK. Ang. det senare namnet se s. 4, 6 osv. — Trägrind (*i*) *trëgrin*. Tregrind 1851 Sk. nr 342, -gren(!) GS, Trädgrind 1901 Tax.-l, Kb, Trä-EK. Väl efter någon *trägrind*. En väg gick förr här förbi.

Svin(e)dalen, se s. 60.

Sälten *sältan* By. — j Saltini 1391 RB 396 | Sallend(!), Seltin 1544, Salttene, Salttinn 1581, Selthenn 1586, Sel(!)ten 1650-1665, Sälten 1659 (altern.-)1881, Jr || Sälten GS, EK. ∞ Den äldsta namnformen hänvisar på en grundform **Salt-vin* el. **Saltu-vin*, där s. leden är *vin* 'äng'. F. leden är flertydig. Den kan vara subst. el. adj. *salt*, el. boh. *salta*, f. 'strand vid saltvatten (helst bevuxen med frodigt strandgräs)' (IOD), no. dial. *salta*, f. 'en vid havet belägen fuktig jordplätt'. Om *salta* ingår, har mellanvok:n tidigt synkoperats, liksom t. ex. i Rellen s. 65 f. Att träffa ett val mellan de tre möjligheterna synes svårt. Uttalet med *æ* bör ges vitsord gentemot de ä. skrivningarna med *a*. Dessa torde bero på association med *salt*, n., el. *salta*, f., vilket senare ej längre synes vara levande i målet. Bebyggelsen ligger numera c. 2 km från havet, men på sådan nivå att sjön i relativt sen tid måste ha gått upp dit.

Nr 1 Sälten $\frac{1}{1}$ sk. av ålder.

[Nr 2 Sälten en kr.-ödeg. åtm. sedan 1650.]

Torp och lägenheter:

Paradiset *pàradisät*; förr båtsmanstorp. EK. Ett åtm. i Boh. vanligt namn (Bd V, 78 och cit. litt.). Ligger enl. gängse mening vackert. — Ängervrå (*i*) *ængvå*; numera lagt till gården. Ängero EK. Bebyggelsen är belägen i en relativt avsides belägen *vrå*, i målet *ro*; jfr *Vrån* Bd XVIII, 38.

Söle *søla* $\frac{5}{8}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ sk. åtm. 1650, därefter $\frac{1}{1}$ kr. åtm. 1659-1697. Var $\frac{5}{8}$ mtl åtm. t. o. m. 1725. — j Sæilu 1396 RB 282 | Sölle 1544, Selly(!), Salle(!), Solle(!) 1581, Sollj(!) 1586, Söelle 1650 1660, Söehälle(!) 1659, Söhle 1665-1881, Söle Jr || Söle GS, EK. ∞ Janzén har Vokalassim. 26 — utan att känna till den ovan

anförda skrivningen i RB — identifierat det nutida *Söle* med f. leden i RB-formerna *Sauluþuæit* (s. 389), *Salu-* (s. 391), *Solu-* (s. 394). Han anser det innehålla antingen no. dial. *saula*, f. 'gyttja, dy o. d.', el. fvnord. *sala*, f. 'försäljning', oblik form *solu*, vars *o* i RB fått olika beteckning. Han anmärker dock, att man i båda fallen skulle ha väntat tjockt *l*. Redan av denna anl. böra de båda föreslagna tolkningsalternativen förkastas. Namnet på *-þuæit* i RB åsyftar tydl. en numera försvunnen bebyggelse. *Söle* representeras i RB av formen (*j*) *Sæilu*, oblik form av ett »*Sæila*». Eftersom *æi* i RB icke sällan står för ursprungligt *øy* (jfr t. ex. ett no. *j Ræisum*, enl. NG 1,179 för *j Røysum*), har man skäl att misstänka att RB-skrivningen motsvarar ett ursprungligt **Søylu*. Efter gammalt *øy* uppträder i målet dentalt *l*; jfr t. ex. målets *tøla tølø* (< **tøyla*) 'dåraktig kvinna' (se Lindberg Skeem. 200). Namnet är uppenbarl. identiskt med det sydöstno. *Söle sølə*, som enl. NG 1,246 innehåller oblik form av det ännu i no. dial:r levande *søyla*, f. 'gyttja, dy, kärr o. d.', varom se A. Nordling i Germ. namnstudier 239 f. Strax S om bostadshusen vidtaga sankta gården och gyttjemarker.

Torp och lägenheter:

Bullern búllør. EK. Egentl. namn på en invid bebyggelsen liggande större bergås (s. 137). Formellt är namnet en förkortning för en ssg med en maskulin s. led, t. ex. **Bulleråsen*. Om namn på *Buller-* se Bd V,125, IX,147. — **Fåglehögen fǽwlehwæn, fǽwlehwæwæn**, officiellt stundom *Sölemyr*. Fåglehagen(!) Jr, -högen EK; Söhlemyr 1901 Tax.-l. En del av *Fåglehögen* på Folkestad, varom se s. 22. — **Kroken (i) krógøn** el. **Sölekroken (i) søləkrógøn**; numera ödetorp. Kroken 1792 Sk. nr 72, Sölekroken 1845 nr 300. Bet:n är ung. 'krokig markform', ej 'avkrok'. Gårderna gå i *krok* runt en bergkulle. Jfr *Kroken* Bd XVIII,33 och cit. litt. — **Pynnten pýntæn**; förr torp. 1787 Sk. nr 68, 1825 Jb, 1848 nr 323. Samma namn s. 26. — **Sölekroken**, se Kroken. — **Sölemyr**, se Fåglehögen.

Tafsängen táfsææn ¹/₄ sk. av ålder. — | Thouffsenng 1581, Thaus- 1586, Taffs Eng 1650, Taffzängh 1659, Tafzeng, -äng 1665 1725, Tafz Engh 1685 1697, Tafsäng 1777-1881, Jr || Tafsängen GS, -äng EK. ∞ Ss. nedan visas, är namnet från början säkerl. ett **Stafsenginni*, best. dat. sg.; med avs. på s. ledens form jfr *Elsängen* s. 18 f. Ett uddljudande *s* torde näml. ha bortfallit genom dissimilatorisk verkan av det följande *s*'et, liksom t. ex. i det sydöstno. *Trugstad trùkksta*, i ä. källor skrivet i *Striukstodom*, *Strygs-* o. d. (NG 2,402 f.), och i det dalsl. *Strussåstjärn*, enl. SOÄ 15, 113, 117 uttalat dels *strúsas-*, dels *trúsas-*. — Eftersom *a* framför ett till ordstammen hörande *fs* i målet uppträder ss. »öppet» *a* (jfr t. ex. *hafs* 'hafs', *rafs* 'rafs', *släfsə* 'slafsä'; Lindberg Skeem. 103), måste f. ledens *-s* vara gen. *-s*. F. leden kan då knappast vara något annat än *stav*¹); om bet:n se nedan.

¹) Att den skulle utgöras av det i no. dial:r föga kända *tav*, n. 'mödosamt arbete' (Aasen, Ross), i Telemarken och Sogn även brukat ss. öknamn i bet. 'en som arbetar sakta och mödosamt', synes föga troligt, bl. a. på grund av ordets västliga utbredning.

Ursprungl. samma namn förekommer, under växlande nutida former, ytterligare två ggr inom Vätte hd (i Skee och Tjärnö socknar), vidare i Svarteborgs sn, Tunge hd, och trol. i Lycke sn, Inlands N. hd, samt flerstädes i Norge. Det andra inom Skee sn är *Tafsängen táfsæygn*, namn på en torpbebyggelse under S k e e P r ä s t e g å r d (s. 77). Detta skrives i Jb konsekvent med *St-*. Det är ovisst om jbskrivningarna här utgöra en blott grafisk konservatism, el. om de bero på ett ännu i senare tid förekommande uttal med uddljudande *st*. Det tredje inom hdt är **Stavsängen táfsæygn*, namn på ett torp på Tjärnö. Detta skrives i y. källor regelbundet med *T-*. Möjl. är det detta sista namn som i RB 396 uppträder under formen *Staksæng*. Skrivningen med *-ks-* (< *vs, fs*) representerar då säkerl. ett ä. altern. uttal; ett analogt fall är *Stafsengen stáffsæygn* i det angränsande Östfold, i RB skrivet *Staksæng* (enl. NG 1,260 av *stav*). Övergången *fs* > *ks*, som således är gammal, är densamma som skett i O x t o r p s. 65, V a l e x s. 95; jfr även strax nedan. I Svarteborgs sn finns hmnsn. *Staxängen stáksæygn*, vilket i RB 366 skrives *Stafsæng*. Ett i Lycke sn befintligt natur. *Stavsängen stásvæygn* anses Bd V,245 trol. innehålla *stav*. Flera nutida no. *Stafseng(en)*, *Staks-* (av ä. *Stavs-*) uttalas dels med *fs*, dels med *ks*, vilket återspeglas i ä. skriftformer.¹⁾ Det är ej klart vad *stav* åsyftar i de nu nämnda namnen. Flerstädes i NG (1,77, 260, 3,109, IV,2,249, 13,127) avgöres icke frågan om bet:n, utan hänvisas till NG Indl. 78, där det mera allmänt erinras om ordets förekomst i bergnamn och namn på långt framskjutande uddar. I NG 16,109 tros *stav* syfta på en lång, smal och rak äng. Hj. Falk anser i NG 5,29, 260, att *Stafsengen* hör samman med uttrycken *innan stafs* 'inom en (gårds)gräns' och *utan stafs* 'utom gårdsgränsen', och menar att namnet då skulle avse en utanför gårdens ägor liggande äng. Detta är föga rimligt. Men möjligheten av *stav* i bet. 'rämärke (av något slag)' bör prövas. Denna tolkning ligger närmast till hands åtm. för torpn. *Tafsängen* under Skee Prästegård. Torpet ligger näml. på gränsen till en annan gård. En undersökning av ä. gårdskartor synes vidare ge vid handen att här förevar. *Tafsängen* ursprungl. är en avsöndring från Björke. Ängen har då förr legat vid gränsen mot Treje. Ytterligare en formell möjlighet vore annars att f. leden häntydde på en (ev. i kultiskt syfte) upprest *stav(sten)*; se Bd V,1 f., 200, 245 och cit. litt. Även om man icke bör se en enhetlig bet. i alla *Stavsängen*, synes dock namnets ganska stora frekvens tyda på tillvaron av ett ä. appell. **stavs-äng*. I detta torde f. leden snarast ha bet. 'rämärke'.

Torp och lägenheter:

Blockens torp. 1853 Sk. nr 340. Familjen. (soldatn.) *Block*. — Klåvan (*i*) *klåva*; förr torp. Klåfvan 1853 Sk. nr 340. S. 179. — Ledet (*i*) *let*.

¹⁾ I andra nutida sv. och no. *Staksängen* är förleden säkerl. från början icke *stav*, utan antingen *stack*, m. 'höstack' (så t. ex. NG 13,237) el. det fvnord. personbin. *Stakkr*, varom se Lind Personbin. Endera av de senare tolkningsmöjligheterna bör kanske föredragas för det boh. *Staxängen stáksæygn* i Bro sn, Stängenäs hd (*Stagsengh* 1317 DN 3,108); förleden torde dock även här kunna vara *stav*.

Bd I, 93. — S a n d b ä c k (på) *sånback*; förr torp. 1853 Sk. nr 340. En *bäck* rinner förbi platsen.

Tjärndalen *sjändån* $\frac{1}{8}$ sk. Anges som kr.-ödeg. 1650-1685, därefter $\frac{1}{8}$ kr. åtm. t. o. m. 1777. — j Tiarnadale, Tiærnadale 1391 RB 380, 391 | Thiernndall 1586, Tiernda 1650, Tiärndahl 1659, -daal 1665, Tierndal 1685, Tiärnda(h)len, Tiern-1697-1777, Tjerndalen 1825 1881, Tjärndalen **Jr** || Tjärndalen GS, EK. ∞ F. leden är *tjärn*, fvnord. *tjorn*, f.; i Boh. är *tjärn* åtm. numera neutr. I den *dal* där gården ligger, finnes — nu på Kollekinds mark — ett litet av tuvor och buskar omgivet tjärn, som håller på att växa igen.

Hemmansdel:

Nedre Tjärndalen. EK.

Lägenhet:

Liden (på) *liv*. Om uttalet s. 136.

Tjöstad *sjösta* $\frac{3}{4}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ kr. åtm. till 1697, därefter $\frac{3}{4}$ kr. åtm. t. o. m. 1725. — j Piodastadum 1391 RB 393 | Thiödestad 1544, Thiösta 1581 1586, Tiöstad(h) 1650-1777, Tjöstad 1825 1881, **Jr** || Kiesta c. 1725 Krigsark. VIII a, Tjöstad GS, EK. ∞ Flera med förevar. sannol. identiska namn träffas både i Norge och i Sverige. De i Norge befintliga sex, inklusive det boh. och ett jämtl. *Köstad*, ha fått en sammanfattande behandling av Kjær i Festskr. til Torp 181 ff. och i NG 12,432 f, där även tidigare tolkningar i NG anföras och kritiseras. Av avgörande bet. för namnets tolkning är att fastställa, huruvida namnet hör till den stora massa av *stad*-namn med personnamn ss. förled, alltså med s. leden i bet. 'bostad el. dyl.', el. om denna, ss. exempelvis i fvnord. *þingstaðr* 'tingsplats', är *stad* i bet. 'plats för något'. Det senare alternativet bör enl. Kjær av vissa skäl föredragas. Han ser saken på följande sätt: De ifrågasatta ON:n, vilkas ä. namnformer med avs. på förleden synas förutsätta dels *þjóð*- dels *þjóða*-, kunna näppel. tänkas innehålla vare sig ett ån. **Þjóða* (något sådant är heller icke påvisat) el. ett på *Þjóð*-börjande personnamn, i så fall närmast *Þjóðarr* — med vilka möjligheter man förut har räknat. Vad *Þjóðarr* angår, tyckes det vara svagt bestyrkt i den fvnord. litteraturen (påträffat blott en gång på Island); ej heller kan det med säkerhet påvisas i några ON. Under dylika förh:n vore det ganska egendomligt om det skulle ha ingått förbindelse med en grupp *stad*-namn. Riml. ha vi då här att göra med ett i litterär tid icke belagt appell. **þjóðstað(i)r* el. **þjóðastaðir*¹⁾, där förleden innehåller stamform, resp. gen. pl. av fvnord. *þjóð* 'folk'. Appell:ts innebörd bör ha varit 'samlingsplats för tingsmenigheten'. Kjær jämför i viss mån det no. ortn. *Tjölling*, i ä. källor skrivet *Þjóð(a)lyng*, enl. NG 6,287 trol. i bet. 'ljunghed använd ss. tingsplats'. **Þjóð(a)stað(i)r* kan knappast ha åsyftat själva tingsplatsen, ty då borde det ha anträffats i den medeltida laglitteraturen (jfr *þingstaðr*, *þjóðþing* o. d.). I stället torde, menar Kjær, en plats avses där den i ett ting deltagande menighe-

¹⁾ På grund av f. ledens plurala innebörd torde s. leden, menar Kjær, snarast vara *-staðir*.

ten plägade uppehålla sig så länge förhandlingarna varade. En sådan plats borde man vänta att finna belägen relativt nära tingplatsen, dock icke på de stora odlade slätterna där grödan kunde nedtrampas, utan på obrukad mark där man kunde röra sig mera fritt. Den topografiska undersökning som Kjær företagit med avs. på de ännu kvarvarande **Þjóð(a)stað(i)r*, ger vid handen, att platsernas läge i samtliga fall fylla de uppställda anspråken. — Kjær's tolkning kan emellertid knappast vara den rätta. Ur betydelsesynpunkt skulle förleden i **Þjóð(a)stað(i)r* då på ett i ögonenfallande sätt skilja sig från de övriga i litteraturen påträffade med detta *stað* sammansatta appell:a. Jfr t. ex. följande, även ss. ON brukade appell:r: no. *bodsted* (av ä. *buðarstaðr* 'ställe där en bod finnes'), sv. *bolstad* (fsv. *bolstadher* 'bostad, gård'), sv. *bystad* (fsv. *býastadh* 'byplats'), da. *gaardsted* 'gårdplats', no., isl. *hofstað(i)r* 'tempelplats', isl. *husastað(i)r* 'husplats', sv. *kvarnstað* (fsv. *quærn(a)-staðer* 'kvarnställe'), no. *rudstað* 'röjningsplats', sv. *tingstað* (fsv. *thingstaðher* 'tingplats'), sv. *torpstað* (fsv. *thorp(a)staðher* 'torpställe') osv. F. leden i dessa »falska» *stað*-namn kan i i n t e t fall påvisas vara ett appell. av den ifrågasatta typen. Vad beträffar den av Kjær gjorda invändningen mot antagandet av det sällsynta mansn. *Þjóðarr* är att anmärka, att det icke är något frapperande att i *stað*-namn möta mindre vanliga personnamn (se därom Magnus Olsen i *Norrøne studier* 28 ff.). Tvärtom träffas i bygden där *stað*-namn äro talrika just ovanliga el. annars okända mansnamn. Mot bakgrund av det ovan sagda kunna de diskuterade ON:n bedömas med större säkerhet. Snarast äro de »äkta» *stað*-namn, vilka ss. förra ssgsled ha ett personnamn. Detta är *Þjóðarr* el., kanske väsentl., ett mot fsv. *Thiude*¹) (Lundgren-Brate) svarande fvnord. **Þjóði*, vilket måhända snarast är ett kortnamn, bildat till något av de på västnordiskt område kända på *Þjóð*-börjande personnamnen, ss. exempelvis *Þjóðarr*, *Þjóðolfr*, *Þjóðrekr*, *Þjóðvaldr*, *Þjóðgeirr*, *Þjóðbiörn*.

[K r o k e n; förr sk.-ödeg. I Jr med eget upplägg; avfördes ur Jb 1926 ss. obefintlig. 1817 Sk. nr 195, 1881, Jr. Se under Kroken s. 51.]

T o r p o c h l ä g e n h e t e r :

F r i t o r p, se under Säckäng nedan. — *K r o k s t r a n d*; ödetorp. Krog-u. å. A II 28, 1817 Sk. nr 195, 1842 nr 146. Benämnt efter kapellet *Krokstrand* (s. 51). — *S ä c k ä n g* (Säcking) (*på säkey*, mera officiellt *Fritorp*. Säckingmyr 1728 Sk. nr 4; Fritorp 1901 Tax.-I, EK. Platsen ligger sankt, med en torvmosse Ö om bostaden. Förefintligheten av de invid liggande lokalerna *Säckemyr* (1824 Sk. nr 146) och *Säckeberget* (1871 Sk. nr 456) talar för att namnet är en ssg **Säck-äng*, med *-äng* reducerat till *-ing* i svagton (jfr Lyktäng s. 5). F. leden i detta namn har Bd XVIII, 257 vid tolkningen av ett *Säckemyr* antagits innehålla det intr. verbet *säcka säka* 'sjunka' el. adj. **säck säk* 'sank'. Lika gärna kunde västsv. *säck*, *säcka* 'däld' (jfr *Säckegärde* SOÄ 8,196) tänkas ingå. Den formellt tilltalande möjligheten att f. leden hörde till det trans. verbet **säcka säka* 'sänka', syftande på att lin nedsänkts till rötning, kan ej komma ifråga på den grund att

¹) Jfr Olof *Thiudeson* 1367 (Dal), *Thiude* i Svanevik 1388, *Tiwdathorp* 1399 (Vgtl.).

verbet **säcka* i n. Boh., till synes även i Norge, icke har denna innebörd; proceduren i fråga benämnes där **dräcka dräka* (se Bd XVIII, 257).

Treje *trèjə* ¹/₁ sk. av ålder. — j *Þriggiæ*(m) 1391 RB 389 | *Theyæ*(!) 1544, *Theie*(!) 1581 1586, *Theienn*d(t!) 1586 (altern.), *Treige* 1650-1665, *Trie* 1685, *Trye* 1697 1725, *Treije* 1777-1881, **Treje Jr** || *Thrie* 1591 Akt. ständ. 55, *Trede* 1594 JN 123, *Thrj* 1615 Oslo kap. kop. 189, *Thrie* 1616 Reg., *Treje* GS, EK. ∞ Oklart. I RB synes över *-iæ* ett streck som möjl. kan vara ett nasalstreck; så har också utgivaren uppfattat det. Det överensstämmer dock icke till utseendet helt med de i källan förekommande förkortningstecknen för nasaler. Av denna anl. är det kanske försiktigast att i första hand förmoda att strecket ej tillhör själva skriftformen. Men vare sig RB-skrivningen är ett *Þriggiæ* el. *Þriggiæm*, synes ingen tolkning kunna ges med hjälp av nord. språkmateriel — bortsett från det här ur bet.-synpunkt omöjliga antagandet av gen.-pl. fvnord. *þriggia* av räkneordet *tre*. Trol. är RB-formen på ett el. annat sätt förvanskad. Vill man till äventyrs operera med en förvanskning, kunde förevar. namn tänkas vara ett ä. namn på den genom gårdens ägor flytande ån. Detta vore då medelst *iön*-suffix bildat till den ieur. rot **trēgh-* som ingår i ags. *þrēgan* 'löpa'; jfr got. *þragjan* (< **trogh-*) 'löpa'. Med avs. på uttalet jfr no. dial. *tægja* 'videkorg', i målet *tèjə*, en *iön*-avledning av fvnord. *tág* 'tåg'. Ett sådant ånamn kunde till bet:n jämföras med ån. ss. *Renna* 'den löpande', *Laupa*, i samma bet. o. d.

Hemmansdelar:

Fram i stugan *frām i stūva*. Om uttalet av *stuga* s. 47. — *Gatan* (*i*) *gāda*. — *Högarna* (*på*) *hūwanə* el. *Högen* (*på*) *hūwən*. Vid bergkullar. — *Liden* (*i*) *liā* el. *Liane* (*Liderna*) (*i*) *liānə*. Betr. pluralbildningen jfr s. 38. — *Mossen* (*på*) *mōsən*. EK. Ligger vid den s. k. *Trejemosen*. — *Skallran* (*i*) *skāl(ə)rā*. Skallrekaserna, Skallerödberget, Skallerödskläfva 1831 Sk. nr 251, Skallerödsbergen 1907 nr 542. Väl förkortning för **Skallerängen* (el. dyl.), där f. leden utgöres av målets *skaller skälər*, m. 'Rhinantus (höskallra)'; jfr *Skallerekasen* Bd XVIII, 300. I fråga om den feminina formen se under *Fransen* s. 43. Namnformerna med *-röd* synas bero på attraktion från *röd*-namn, sedan uttalet i ssgr fått det för denna namntyp karakteristiska *-(ə)rə*; jfr *Tuteröd* s. 167 och cit. litt. — *Tåhultet* (*på*) *tāhultə(t)*. *Thohult* 1799 Sk. nr 110, *Tåhultet* 1825 Jb, *Tohåltet* EK. Om *«tå»* i traktens ON se s. 203. I här förevar. fall synes platsen åtm. numera vara ung. lika lång som bred (350 m.), varför här kanske icke föreligger *tå*, f., utan *tå*, m. Om s. leden s. 217.

Torp och lägenheter:

Fittan *fēta* el. *Fitten* *fētən*; från *torp*, nu öde. *Fette* sneppen 1831 Sk. nr 251. Var förr ett illa beryktat ställe, där *Fittan* *fēta* och *Fitten* *fētən* bodde. *Fitten* är på grund av acc:n näppel. ett IN utan bildat till det feminina namnet. Den akuta acc:n torde bero på attraktion från andra maskulina öknamnstyper. Om personnamn direkt ss. ON se s. 54, 61. — *Kasen*, nu okänt. 1825 Jb. Se s. 191.

— Kroken. Kb, EK. Jfr samma namn s. 89, 92, 193. — Nybygget *nybygät*. Kb. — Nytorp *nytorp*; förr hus. 1882 Sk. nr 489. — Stenstorp; numera obekant. 1799 Sk. nr 110. Säkerl. mansn. *Sten*. — Stubbekasen; numera obekant. 1799 Sk. nr 110. Samma namn s. 2, 36 osv. — Tjärnseröd (*i*) *šćansørø* el. Tjärnstorpet. Kjernstorpet 1799 Sk. nr 110, Känseröslider, Kjernereliderne 1831 nr 251, Känseröd Kb. Ligger vid ett *tjárn*. Om inskottet av *-e-* i *röd*-namnet se Bd XVIII, 322.

Trollholmen (-holmarna), se s. 125.

Tänge *tàng* $\frac{1}{2}$ sk. Var $\frac{1}{1}$ fr. åtm. 1659-1685, därefter kr. åtm. 1697, därpå $\frac{1}{2}$ mtl åtm. 1725. — | Thanngge 1581 1586, Tange 1650-1685, Tänga 1697-1881, **Jr** || Tänga GS, Tänge EK. ∞ Bebyggelsen ligger vid en små *tänge* 'udde'. Jfr s. 53.

Torp och lägenheter:

Skuteklåvan. Skuteklåva 1854 Sk. nr 361. Se s. 81. — Tångholmen *tångholmøn*. 1901 Tax.-I, Jr, Tänge- EK. F. leden är hmnsnt.

Tängen, se s. 21.

Ulvekärr *ulvæšår* $\frac{1}{4}$ sk. Var kr. åtm. till 1777. — | Ullekier(!) 1595 Oslo kap. jb 82, Vlfvekier 1650, Vlfvekier 1659, U(l)lfvekier, -kær(r) 1665-1777, Ulfvekier 1825, Ulfvekärr 1881, **Jr** || Ulfvekärr GS, Ulve- EK. ∞ *Ulv* 'varg'. Om s. leden jfr Bastekärr ovan.

Ödetorp:

*Stilketorpet *stèlketørpet*; förr torp. Benämnt efter en åbo kallad *Stilken stèlken*, innehållande målets *stèlk* 'stjälk'; jfr såväl det fvnord. bin. *Stilkr* (Lind Personbin.) som det fsv. mansn. *Stiælke* (Lundgren-Brate). Om förh:t mellan **stilk* och *stjälk* se Hellquist Et. Ordb².

Utängen *utången* $\frac{1}{4}$ sk. Var sk. åtm. 1650, därefter kr. åtm. t. o. m. 1725. — Wdeng 1384-85 Akershusreg. 39 (avskr. från 1622) | Wde(n)ng 1581 1586, Widengen(!) 1645 Krist. bisp. jb 25, Vd Eng 1650, -ångh 1659, Ut(h) Eng(hen) 1665-1697, Ut(h)äng 1725 1777, Utängen 1825 1881, **Jr** || Udeng 1649 No. riksreg. 9,383, Utängen GS, EK. ∞ Vanligt namn i Boh., innehållande fvnord. *úteng* 'äng som ligger ett stycke från gårdsbyggnaderna' (jfr t. ex. Bd III, 272, V, 226, IX, 46, XVIII, 107, 280). Om uttalet med *-æn* se Elsängen s. 18 f.

Torp och lägenheter:

Asplunden. EK. — Enersberg *enaš býrj*; ett numera obebott hus. I närheten av huset växer vid foten av ett berg en stor *en*, i målet *ènar*. Jfr samma namn s. 6. — Hålet *hålet*; nu rivet torp. Om terrängen på något sätt varit namngivande, el. om ordet här haft en allmän nedsättande innebörd, synes vara svårt att avgöra.

Vadalen *vådån, vådån*, By. — | Huadahl 1659, -daal 1665, Hwada(h)l 1685-1777, -dahlen 1825 1881, Hvalden 1825 (altern.) 1881, **Jr** || Vadalen GS, EK. ∞
Vid en bäck; där har förr varit ett *vad*.

Nr 1 Norra Vadalen $\frac{1}{8}$ kr. Byn utgjorde 1659 2 sk. hmn.

Nr 2 Norra Vadalen $\frac{1}{8}$ sk.

Nr 3 Södra Vadalen $\frac{1}{4}$ sk. av ålder.

Torp och lägenheter:

Bäckelid *bäckeli*; tomtplats (enl. ant. av Nilén 1880). — **Kåtan** *kåda*; förr torp. Jfr Kåtekullen, -mossen 1837 Sk. nr 260. *Kåta* 'liten stuga'. — Ulvstadtorpet *ulstatorpet*. Efter en viss båtsman *Ulvstad* (ant. av Nilén 1880); jfr Ulvstadhyttan s. 43.

Valbaken, se under **Håve** s. 37.

Valex *vålåks* By. — a Valøxe 1399 RB 544 | Wallex 1544-1697, Wallexs 1581 1586, Valex 1659-1881, Valex 1650, **Jr** || 3 Valesgarde 1594 JN 123, Valex 1616 Reg., Valex 1661 A I 2 a, Walig(!) 1658 Krigsark. V, Walax(!) 1695 Därs. K a, Valex GS, EK. ∞ S. leden kan på grund av dat.-ändelsen *-e* i RB icke vara fvnord. *ups*, f. 'takskägg; överskjutande bergkant' (jfr målets *øks*, f.). Den måste i stället vara det därav avledda likbetydande **yfs*, **ypse*, boh. *øfsø*, n. (Stängenäs, Sörbygdén), no. dial. *yfs*, här åsyftande (övre delen av) det väldiga bergmassiv som stupar brant ned vid gårdarna. Om (den icke generellt inträffade) övergången *fs*, *ps* > *ks* se under **Oxtorp** s. 65. För bortfallet av slutvok:n jfr t. ex. **Hjältsgård** s. 31 f., ävensom *Munkegårde* Bd V, 98, *Ligåld* XVIII, 95. F. leden är oklar. Eftersom *dal* i målet uttalas *dak*, väntade man sig ss. nutida motsvarighet till RB:s *Val-* ett uttal *vak-* (icke *våk-*). Då *rð* i RB kvarstår, kan f. leden icke vara boh. *vale* (**vårde*) *våle*, m. 'vårdkas (o. d.)', som ingår i ett otal bergn. *Valeberget våle*(ø)-*bårjot*, *Valås(en) vålås(en)* m. fl. Men man tvingas till antagandet att just detta ord påverkat uttalet av ON:t. Under denna förutsättning låter sig f. leden formellt tolkas på åtm. två olika sätt. Den kan innehålla fvnord. *valr*, m. 'falk', som torde ingå i några boh. och no. ON. Bergmassivet vid gårdarna synes väl lämpa sig ss. tillflyktsort för falkar, men sådana finnas åtm. ej nu. F. leden kan också vara det från Norge väl styrkta ån. *Vala*. En betydande å med täml. rakt lopp flyter förbi gårdarna. Ån:t är enl. Rygh No. Elven. 290 en bildning till fvnord. *vølr*, m. 'rund käpp', och åsyftar rakt lopp hos åarna.¹⁾ Att på sakliga grunder träffa ett val mellan de båda tolkningsmöjligheterna är nu icke möjligt.

Nr 1 Norra Valex $\frac{1}{2}$ sk. Byn utgjordes 1650 av 2 kr. och 1 sk. hmn.

Nr 2 Södra Valex $\frac{1}{2}$ sk. Se nr 1.

Nr 3 Såge Valex $\frac{1}{2}$ sk. Se nr 1.

¹⁾ Åtm. i vissa fall kan ån. *Vala* tänkas innehålla *valr* 'falk'. Fågelnamn ingå ju ofta i vattendragsnamn; jfr t. ex. de no. *Alpt*, *Hauka*, *Høna*, *Kraaka* o. d. (Rygh anf. a.).

Hemmansdel:

Knatten knättn; hmnsdel, nu obebyggd. 1830 Sk. nr 243. *Knatte*, m. 'bergknalle'. Huset stod på en liten låg sådan. Jfr s. 4, 38 osv.

Torp och lägenheter:

Björnemyr, se *Skrämman* nedan. — *Blå dalen blådån*. EK. En båtsman *Blå* har givit namn åt platsen. — *Geteskrämman*, se *Skrämman*. — *Knappedalen*; förmodl. = *K.* under *Lien* (s. 54). — *Kvarnebacken*; förr en lht vid *kvarnen*. — *Lerdalen ledån*; förr sk.-torp. Var sk. åtm. sedan 1777. I Jr med eget upplägg; avfört ur Jb 1926. *Lerda(h)len* 1777-1881 Jb, -dalen Jr. Bd XVIII, 261. — *Nytorp*, se följ. — *Sjulsåsen fúsåsen, súsåsen*, stundom mera officiellt *Nytorp*. *Sjuhlsås* 1729 Sk. nr 3, *Skjutsholtsåsen*(!) 1859 nr 407. Den senare namnformen är uppenbarl. förvanskad; namnet på den närliggande granngården *Hålt* har kanske spelat en roll. ON:t ifråga innehåller *skjul* el. fvnord. mansn. *Sigurd*, i västsv. och no. dial. ofta uttalet *fu* (jfr *Sjurkulla* Bd V, 196). — *Skrämman skrëma* el. *Geteskrämman gidskrëma*, officiellt *Björnemyr*; ödetorp. *Björnemyr* 1901 Tax.-l. På grund av ssgn *Gete-* kan *skrämman* här riml. inte ha den i västsv. och no. namn på smärre bebyggelser antagna bet. 'skrämman för fåglar el. andra djur' (jfr Bd V, 100, NG 2, 40). Säkerl. föreligger ett från Boh. känt *skrämman skrëma*, f. 'bergskreva', närbesläktat med boh. *skramma*, f. 'spricka i berg, klyfta' (se *Mareskrämman* Bd IV, 144, *Skrämmanborg* V, 100 f.). Ssgr av djurnamn med en s. led *klyfta*, *klåva* o. d. äro mycket vanliga i boh. ON. Med avs. på tolkningen av det officiella namnet se s. 4, 6 osv.

Vammen *vámæn* By. — | *Hwamen* 1697, *Hwammen* 1725-1825, *Hvammen* 1881, Jr. ∞ Ligger vid sjön *Vammen vámm* (s. 115), vilket namn innehåller fvnord. *vomb*, f. 'kreatursmage' (se Bd XVIII, 167). Uttalet utgår från best. dat. sg. fvnord. **Vombinni*, vars slutljudande vokal bortfallit; jfr *Mölen* s. 3, *Mörken* Bd XVIII, 30.

Nr 1 *Norra Vammen* 1/4 sk.

[Nr 2 *Södra Vammen* en sk.-ödeg.]

Avsöndring:

Klåvekasen klåvekåsa. *Klof-* 1901 Tax.-l, *Klåv-* EK. Om *klåva* s. 179.

Varp *varp*, *varp* (båda uttalen enl. Nilén) 1/1 sk. av ålder. — j *Værpi* 1391 RB 392 | *Verptt* 1544, *Warp* 1581-1881, *Werp* 1645 Krist. bisp. jb 19, *Verp* 1650, *Wärp(h)* 1659-1725, *Varp Jr* || *Wärp* 1658 Krigsark. V, *Varp GS*, EK. ∞ De ä. skrivningarna med *æ* och *e* (*e* tecken för *ä*-ljud) och det alternativa uttalet med *a* hänvisa på ett **värp*, n., identiskt med det väl styrkta no. dial. *verp* n. 'stenhög som är uppkastad på marken, kashög' (NG 5, 289, 397, 6, 87; *Torp*, *Aasen*), biform till no. och sv. dial. (även boh.) *varp*, n., i samma bet.; om förh:t mellan formerna se *Torp*. I målet har *æ* framför *r* + kons. depalataliserats till *a*, *a*; jfr

t. ex. *barj*, *barj*, n. 'berg'. I samma ställning kvarstår *a* som *a*; jfr t. ex. *varm* 'varm', *mark* 'mark' o. d. (Lindberg Skeem. 104). Det är alltså svårt att avgöra huruvida appell. *varp* i målet representerar ett ä. **verp* el. *varp*. De ä. skrivningarna med *a* (så redan 1581) bero sannolikt på att övergången *æ* > *a* genomförts, el. åtm. hunnit så långt på väg att association med det i Boh. vanliga *varp*, n., inträdde. Formen *Verpitt* 1544 torde vara best. sg. Den sakliga grundvalen för namnet kan ej längre konstateras.

[*Öde* (**Ödehed*); sk.-ödeg. åtm. sedan 1650. *Öd(h)e* 1581-1881, *Ödehee* 1659, *Ödegården* 1725, *Öde Jr*, EK. Frånvaro såväl av uttal som av ä. upplysande namnformer göra att namnets ursprungliga form och innebörd blir oviss. Av vissa skriftformer att döma föreligger måhända ett med *-hed* sammansatt ON, där f. leden är adj. *öde*, då säkerl. angivande bebyggelsen ss. *öde*.]

Hemmansdelar:

Källaren *şəlan*. Samma namn s. 58. — *Varpelid* *vårpəlī*.

Torp och lägenheter:

Buskeröd *båskərə* el. *Kvarnbacken*. Buskeröd 1805 Sk. nr 139, 1825 Jb, EK; Kvarnbacken Kb. Betr. *röd*-namnet se s. 82. — *Kvarnbacken*, se föreg. — *Sinkan* *sipka*. Zinketorp 1866 Sk. nr 445. Jfr Zinkemyren Därs. Namnet innehåller säkerl. boh. *sinka*, f. 'dröjsmål, något som vållar försening', bildat till verbet *sinka* 'vara sen, söla, fördröja'. För bildningen och innebörden jfr de vanliga ON:n *Pinan* och *Plågan*. Bebyggelsen är belägen på en otillgänglig större hed, över vilken det enl. uppgift »sinker» att köra. Kanske åsyftar namnet dock snarare, liksom *Pinan*, *Plågan*, besvärligheter vid odlingen. Samma namn på ett torp i Kville hd säges i trakten ha fått sitt namn efter ett vårdshus där man »sinkade sig», dvs. dröjde sig kvar. Jfr även ett *Sinkevad* i Solberga sn, Inlands N. hd, där f. leden dock snarast är verbet *sinka*.

Vetteby, se *Vätteby* s. 101.

Vettland, se *Vättland* s. 100.

Vik *vig* ¹/₁ sk. Var fr. åtm. 1650, därefter kr. åtm. t. o. m. 1725. — *a Viik* 1391 RB 390 | *Wiig* 1581, *Wig(h)* 1586 1650, *Wyg* 1659, *Wy(c)k* 1665-1725, *Wik* 1777-1881, *Vik Jr* || *Vig* 1594 JN 239, 1616 Oslo kap. kop. 268, *Vik GS*, EK ∞ Från havet har förr en *vik* gått upp hit.

Hemmansdelar:

Ekehögen (*på*) *ęghūwan*. — *Juskelid* (en) *jyskali(ι)* el. *Liden* *līa*, y. *lī(ι)*. Jfr Gjöskeslätt 1798 Sk. nr 114, Juskeflaten 1845 nr 272. En förmodan att f. leden skulle utgöras av *ljuske* 'ljumske', med den från ä. vgt. kände bet. 'sänka mellan tvenne åkrar, dald' (se *Ljuskedalen* Bd III, 241 och cit. litt.) måste avvisas, enär ordet i målet uttalas *ljškə*. Uttalet och namnformerna peka snarast hän på ett **Juskelid*, där f. leden är ett till folkn. *jute* bildat adj. *jutsk* (varom se utförligare R. Ljunggren i NoB 1921, s. 149), ev. ett därav bildat subst. **Ju(t)ske*, m.

'man från Jylland' el. **Ju(t)ska*, f. 'kvinna från Jylland'; jfr no. dial. *Juske*, f. 'kvinna från Jylland', ävensom boh. **norske* 'norrman'. Möjligt är även att namnet ifråga är ett ursprungligt **Juteskogslid*, där folkn. *jute* ingår; betr. utvecklingen jfr då Göteskogmyr *gùskemýr* s. 46. — Prästängen (*i*) *præstænge*. EK. Anl:n okänd. — Vik (*i*) *vig*. — Väster-Vik (*i*) *væstærvig*. EK. Väster om hmnsd. *Vik*.

Torp och lägenheter:

Dammen, se Spärrerbäck nedan. — **Dapen** (*i*) *dåben*. 1837 Sk. nr 267. Se s. 5 — **Faltintorpet**; sannolikt = *F.* under Björke s. 5. — **Kannemyr** *kånemýr*. 1731 Sk. nr 10, Kannmyrarna 1811 nr 164 (jfr Kammoarne(!) Därs.), Kannemyren 1837 nr 267. Det finnes i vissa sv. och no. ON (se *Kannebäck* Bd III,37 och cit. litt.) en delvis oklar förled *kan(n)-*, som anses kunna innehålla no. dial., isl. *kani* 'ett slags skål o. d.', åsyftande någon 'urholkning, urgröpfung el. dyl.' I förevar. fall kan en dylik namngivningsgrund av sakliga skäl näppel komma i fråga. En betydligt mera tilltalande härledning — måhända även för andra ON med ovannämnda namnelement, t. ex. det ovannämnda *Kannebäck* — fås emellertid, om det sammanställs med vissa namn på en del från vitt skilda håll i Sverige kända, bredbladiga näckros- och fräkenväxter, näml. *kanna*, *kan(n)eblad* (-gräs), *åkanna* (*dvärg-*) o. d., se utförligt Lyttkens Sv. Växtn. 525, 1043 ff. och cit. litt. Enl. upplysning av fil. mag. Bertil Eriksson lär *kanna* 'näckros' vara ett på sina håll i Halland ännu folkligt ord. Från Boh. har det icke upptecknats. Ang. acc:n se Inl:n XVIII. — **Lin(d)dalen**. Se s. 5, 37 osv. — **Spärrerbäck** (*på*) *spærræbæk* (*æ* → *a*), förr stundom **Dammen**. Spare-1731 Sk. nr 8, Sparre-1825 Jb, 1901 Tax.-I, Kb, Spärre- EK; **Dammen** 1845 nr 272, 1901 Tax.-I. Uttalet med *æ* omöjliggör antagandet att f. leden är *sparre* (bjälke). Om namn på *Sparr(e)-* se annars Bd V,95 och cit. litt. Snarast torde f. leden innehålla verbet *spärra*. En fördämning har väl funnits i bäcken. Det ej mer brukliga *Dammen* synes stödja en dylik tolkning.

Viktorsberg, se s. 51.

Välle *vælø* $\frac{1}{1}$ sk. Var sk. åtm. 1650, därefter kr. åtm. till 1725. — j Velli, Vælli 1409 RB 394 | Welle 1544 1650, Walle(!) 1581, Weille(!) 1581 (altern.) 1586, Wälle 1659-1881, Välle **Jr** || Välle GS, EK. ∞ Dat. sg. fvnord. *velli* av *vollr*, m. 'gräsbevuxen slätt'; jfr s. 13. Gårdarna ligga på en slätt invid ett berg.

Hemmansdelar:

Grankärr *grånsgår*. 1816 Sk. nr 188, Grankjerr 1825 Jb, 1845 nr 300, -kärr EK. — **Hultet**, se nedan. — **Huseberget** (*i*) *husøbrøjet*. *Huset* ligger invid ett berg. — **Sälgehultet** (Silje-) *seljøhøltet*, el. i dagligt tal vanl. **Hultet** (*på*) *høltet*. Selljehåltet 1816 Sk. nr 188, Siljeholtet 1845 nr 300, -hult GS, -håltet EK. F. leden är växtn. *sälj*, i målet *selj*, f. Om *hult* (*hålt*) s. 217.

Torp och lägenheter:

Bussehemmanet *bussøhømanøt*. En båtsman *Buss* bodde där. Om s.

leden se Inl:n. XVI. — Herredalen (Häre-) *hæradæn*. Herredal(s)klofvan 1845 Sk. nr 300, 1850 nr 334. En bäck flyter visserl. förbi torpet, men den är alltför obetydlig för att kunna ha burit det annars i Norden (även i Boh.) vanliga vattendrag. *Hæra* el. *Hær-ä* 'den gråa (ån)'. Möjl. är f. leden fvnord. *heri*, m. 'hare'. Numera heter djuret visserl. i målet *hæra*, men den R-omljudda formen synes kunna påvisas i en del västsv. ON; jfr Härslätt s. 41 och där nämnd litt. Det är goda jaktmarker kring torpet. Skriftformer och uttal torde bero på anslutning till *herre*. Då flera ON i bygden, ss. *Lägret* s. 64, 220, *Skansen* s. 26, 77 äro minnen av krigiska förvecklingar, kunde man eljest förmoda att f. leden vore subst. *hær* (jfr *Herreberget* Bd XVIII, 205 f. och cit. litt.). Någon saklig upplysning till stöd för ett sådant antagande har dock icke stått att få. Möjligheten att den obetydliga platsen skulle innehålla *herre* med en allmänt rosande innebörd (se t. ex. Bd XVIII, 177), kommer här icke ifråga. — *Myrarna* *mýranø*. Sannolikt identiskt med torpet *Myrarna* under Salen. — *Nytorp*; nu okänt. 1825 Jb. — *Putten* *pótæn*; ödetorp. Putten (Skit-) 1816 Sk. nr 197. Ett dygt håll. Uttalet med *ø* är frapperande. Samma namn under *Vässby* nedan och s. 114. — *Ulvedalen* (*i*) *ulvødæn*. EK. Samma namn s. 38, 190. — *Ulv(s)kärr* (Ul-) (*i*) *úlfar*, *úlfær*; förr tre torp. Uskär (rs)bergen 1845 Sk. nr 300, Uskär, -bergen 1850 nr 334. F. leden är flertydig. Mansn. *Ulv* el. djurn. *ulv* kan vara för handen (jfr *Ussholmen* Bd V, 159). Antagandet av en f. led *urd*, *ul* 'stenfylld terräng o. d.' kommer näppel. ifråga eftersom *ʔ* + *ʃ* nog icke ger *f* el. *s*. Om s. leden se s. 169.

Vässby *væspy*, *væsby* By. — j mædal *Væsbø* 1391 RB 390, *Væstbø* 1398 Därs. 32, *Westby* 1400-01 Akershusreg. 54¹), *Wesby* (*Vessbye*) 1402-03 Akershusreg. 38¹), *Væsby*, *Vesby* 1519 NRJ 3, 16 | *Wesby*, *Vis-* 1544, *Wri(dt)sbye(!)* 1581 1586, *Was(s)-* 1581-1586 (altern.), *Vesby(e)* 1650, *Wes(s)bÿ(e)* 1659-1697, *Uessboe* 1659 (altern.), *Wäs(s)bÿ(e)* 1665 (altern.)-1725, *Wäsby* 1777, *Wäss-* 1825-1881, *Wess-* 1825 (altern.), *Vässby Jr* || *Vässby GS*, EK. ∞ Det är ovisst om s. leden från början betyder 'gård' el. 'by', oaktat bebyggelsen redan 1650 utgjordes av tre hmn. Byn ligger nordväst om nuvar. *Blomsholm* (s. 7) och *Stene* (s. 87).

Nr 1 *Lilla Gö-Vässby* $\frac{1}{2}$ sk. Byn utgjorde 1650 1 kr. och 2 fr. hmn.

Nr 2 *Lilla Vässby* $\frac{3}{4}$ uts fr..

Nr 3 *Stora Vässby* $\frac{1}{1}$ uts. fr.

Hemmansdelar:

Haganäs (*i*) *håganæs*. EK. Ungt namn. — *Putten* *pótæn*. 1845 Sk. nr 273, *Potten* EK. Sannolikt *putt* (*pott*) i bet. 'liten (vatten)håla'; jfr under *Välle* ovan. En i no. dial:r anträffbar sekundär bet. 'liten stuga' synes i förevar. fall ej vara helt oantagbar, enär stugan, på grund av sitt läge på en höga berg omgiven slätt, gör ett synnerl. blygsamt intryck. — *Tuften*. EK. Se s. 36, 55.

Torp och lägenheter:

Anneberg. Jr. Se s. 63. — *Backekås* (*Bake-?*) (*i*) *båkås*. Backe-

¹) Avskr. från 1622.

1901 Tax.-I, EK. F. leden är snarast *backe båkə*, vars *a* sekundärt förlängts efter bortfallet av mellanvok:n. Möjligt är dock att den är *bak* 'bakom'. Eftersom bebyggelsen skiljes från stamhmt av ett berg, kunde namnet måhända betyda 'kasen bakom (berget)'; jfr i så fall *Bakeberget* Bd V, 170. — *Backelid båkəli*, *båkəli* (tre avsöndringar). I Jr med eget upplägg. — *Haga*. EK. — *Hagelid*, se *Högelid*. — *Hällekas*. EK. F. leden är hmnsn. *Hälle*. — *Högelid* (*i*) *həwəli*, *y. hōgəli*; numera friköpt lht. *Hagelid*(!) 1901 Tax.-I; *Högelid* EK. — *Kilarna şilanə*; flera lht. I Jr med eget upplägg. *Kilane* 1823 Sk. nr 7, *Kihlarne* 1858 nr 384, *Kilarne* 1859 nr 405, *Kilarna Jr*, EK. Vid en vik av *Dynekilan*. Pl. formen betecknar säkerl. flera bebyggelser. — *Liden*; numera okänt. *Lian* 1825 Jb. — *Mesanplatsen mēsanplāşn*; f. d. båtsmanstorp. EK. Benämnt efter en viss båtsman *Mesan*. — *Nordlid nōli*. EK. — *Oliveberg* (Olivia-) *olviəbärj*, *olviə*. I Jr med eget upplägg. — *Platsen* (*i*) *plāşn* EK. Se s. 17, 30 osv. — *Skogslid*. EK. — *Solbacken sōlbākən*; avs. EK. — *Solhaga*; avs. EK. — *Solliden*; avs. EK. — *Soltomta*; avs. EK. — *Stenlid stēnlī* Vid en *stenig lid*. — *Svingen* (*i*) *svēgan*. EK, *Svingen* EK (altern.). Samma namn s. 53.

Vätteby, se s. 101.

Vättland *vətlan* $\frac{1}{1}$ kr. av ålder. — *Vettaland* c. 1225 *Heimskringla* 221, 606, a *Vettalandum* c. 1235 *Fagrskinna* 391, *Vetta land* c. 1300 *Eirspennil* 219, a *Vættaland* c. 1325 *Cod. Fris.* 356, *Ueita-* c. 1380 *Flateyjarbók* (Ungers uppl.) 2, 54, millum *Vetalanda* 1396 RB 226, a *Vettalandum* 1409 s. 395 | *Wettelland* 1544, *Wettelanndt* 1581 1586, -land 1650-1777, *Wätteland(h)* 1659-1725, *Wettland* 1825 1881, *Vettland Jr* || *Vetteland* 1594 JN 123, 239 f., -landt 1597 *Därs.* 490, *Wettelanndt* 1613 No. *Herredagsdomb.* 177, *Vettelanda GS*, *Vättland* EK. ∞ F. leden ingår även i hdsnt och är möjl. ett ånamn el. (snarare) gen. pl. av fvnord. *vətt*, n. 'halvrunt el. kupigt lock på kista'; se närmare *Inl:n XIII f.* Mellanvok:n har bortfallit mellan de båda ganska homorgana kons. *t* och *l*. S. leden är *land* i bet. 'åstrand'; se därom s. 8.

Torp och lägenheter:

Bergkällan. EK. — *Brovallen*. EK. — *Damm s(e)myr dāms(ə)-mijr, dāns(ə)-*; kronojägarboställe. *Danse-* 1897 Sk. nr 515. F. leden är *damm*. En (nu bortsprängd) bergtröskel tjänstgjorde förr som fördämningsanordning. Övergången av *m* > *n* i uttalet tyckes ha underlättats genom inverkan dels av de omkringstående dentala kons:a, dels av s. ledens *m* (dissimilation). Om den inskjutna mellanvok:n se Bd XVIII, 320 ff., och om den akuta acc:n *Inl:n XVIII*. — *Fittan fēta* (enl. ant. av Nilén 1880); nu öde. Jfr samma namn s. 93, ävensom **Mittan* nedan. — *Hushagen*; numera okänt. *Hushage* 1815 Sk. nr 219. — *Hästhagen*; förr torp. 1825 Jb, EK. — *Kasen*; okänt. *Kasa*, *Kasen* 1815 Sk. nr 219. Se s. 191. — *Klåvan* (*i*) *kləva*. *Klåvan* Kb. — *Ljungneberg*, EK. F. leden är växtn. *ljung*, i målet uttal *lagn*. Den

officiella formen är en kompromiss mellan rsp. och målets. — *Mittan (Muttan) *mèta* (ant. av Nilén 1880). Säkerl. *mutta*, f. 'pudendum muliebre'. Det obscena namnets vokalism har väl av anständighetsskäl omändrats; uttalet av det liktydiga Fittan (se ovan) har väl därvid spelat en viss roll. — Myren *mýre*. 1897 Sk. nr 515, EK. — Raven *ráva* (enl. uppteckning av Nilén 1880); numera okänt. Jfr *Röven* Bd I, 61, IV, 39, ävensom Fittan och *Mittan ovan. — Skattkärr (*i*) *skåtsgr*, *skåtsær*. Skattkjerr, -kjärn 1815 Sk. nr 219, -kjerr 1825 Jb, -kärr 1897 nr 515, EK. En förr på platsen boende åbo, kallad *Skattkärren skåtsær* säges ha kommit från *Skattkärr* i Kville sn. Föreligger ej uppkallelse, torde ON:ts f. led vara *skata skåda*, f., el. (möjl.) sv. dial. *skate* i bet. 'udde'; det senare ordet synes dock icke vara känt från boh. dial:r. Bostaden ligger av ålder på ett berg i skogsbrynet. Ett *Skat(t)kärr* träffas Bd I, 319, 340. — Tegemyr (*i*) *téjamyr*. 1897 Sk. nr 515, Tege-myrr Kb, Tegemyr EK. Vid *Tegen* (se följ.). — Tegen (*på*) *téjøn*. 1805 Sk. nr 160, 1825 Jb, 1897 nr 515, Kb, EK. Bd XVIII, 127. — Tjuveröd, se under Bö (s. 14). — Tystheden (*i*) *týsthédn*; förr torp. Namngivningsgrunden är okänd. — Uppsikt (*e*n) *öpsékt*. Uppsikt 1815 Sk. nr 219, -sigt 1825 Jb, -sikten 1897 nr 515. Den närmare anl:n är ej känd. — Vätteby; avs. EK. — Vättilandsbro; avs. Wettelands broo c. 1680 Krigsark. E, Wettla Broo 1695 Därs. K a, Wetlannabro 1749 Därs. H b, Vättilands bro EK.

Vättilandsbro, se under Vättiland ovan.

Ylseröd *yúso* $\frac{1}{1}$ sk. av ålder. — j Öygiulfsrudi 1391 RB 394 | Egilssröidt(!) 1581, Eigelsrödt(!) Eggels-(!), Öggis-(!) 1586, Ylseröd 1650, Yl(ls)sröd(h) 1659-1725, Ylseröd 1777-1881, Jr || Öygiulfröedt 1616 Reg., Ylseröd GS, EK. ∞ F. leden är mansn. fvnord. *Öyjufr* (Lind Dopn.). Skrivningarna med *Egil*-, *Eigel*- bero tvi-velsutan på inverkan från namnet på den helt närbelägna gården *Ejgalseröd* (se s. 17). Namnet torde i likhet med flera *röd*-namn i lokal närhet ha haft betoningen på stavelsen närmast före *-röd*; om sådan betoning se s. 17. Under dylika accentförh:n nedsjönk f. ledens uddljudande stavelse till svagton och försvann slutl. i uttalet. Ett i viss mån analogt fall är det no. *Julsrud yútsu*, innehållande mansn. *Igull* (Rygh Personn. 142). Om utvecklingen av s. leden se *Ejgalseröd* s. 17.

Hemmansdel:

Ylserödödegårdarna *yúsögårdarna* (enl. ant. av Nilén 1880) el. Ödegårdarna *ögårdarna*. Ödegårdarna EK. I det förstnämnda namnet har tydl. det obetonade *-öde-* i uttalet givit *-ø-*; jfr Lundsegården *länsegårn* s. 55. Om uttalet av *gård* s. 31 f.

Torp och lägenheter:

Hagaberg. Jr, EK. — Hyttan *hytta* el. förr *Vädurhyttan vødurhytta*. Hyttan 1855 Sk. nr 359; Vädurhyttan 1832 nr 249. En viss båtsman *Vädur* lär ha givit torpet dess namn. (Djurn. *vädur* motsvaras i målet av *væro*.) Om *hytta* s. 27. — Sjöholmen. Jr, EK. — Vädurhyttan, se Hyttan.

Ånneröd *ənərə* By. — j Arnarudi 1391 RB 391 f., j Arnarudi, i Arnerudi 1456 DN 5,580 | A(h)rnrerö(i)dt 1581 1586, Anneröed 1650, -rödh 1659, Ånneröd 1685-1881, Jr, -rödh 1685 (altern.) 1697, Åne- 1697 (altern.) || Annerød 1635 No. riksreg. 7,85, Ånneröd GS, EK. ∞ F. leden är ettdera av de i ä. tid synnerl. vanliga mansn. fvnord. *Arni* el. *Qrn* (gen. *Arnar*). Stamstavelsens *a* förlängdes tidigt ljudlagsenligt framför *rn* och blev *a* (jfr målets *bgn* 'barn', *ggn* 'garn'). Detta förkortades därefter i samband med assimilationen *rn* > *nn* och gav ss. resultat *s*; jfr Lindberg Skeem. 160 ff. S. leden är *rud*, *ryd* 'röjning'.

Nr 1 Norra Ånneröd $\frac{1}{2}$ sk. av ålder.

Nr 2 Södra Ånneröd $\frac{1}{2}$ sk. av ålder.

Hemmansdelar:

Del en *délñ*. EK. — Knatten *knätøn*. EK. På och vid en bergknatte. Jfr samma namn s. 4, 38 osv.

Torp och lägenheter:

Klaraberg. Jr, EK. — Lenas myr *lènas mjyr*, el. mera folkligt Sa-luteröd *salútərə*, *salútərə*; nu öde. Lenas myr 1873 Sk. nr 462. Den i orten lämnade förklaringen att platsen skulle ha fått namnet *Saluteröd* på grund av att kanonkulor hittats där, är utan tvivel oriktig. Säkerl. är f. leden ett soldatn. *Salut*. Om -e- Bd XVIII,322. — Liden. Jr, EK. — Meyerröd *mæjərə*. Efter en viss båtsman *Meyer*. — Pommern *pámøn*; förr ett hus. 1831 Sk. nr 248. En soldatänka, vars man hade deltagit i kriget (trol. 1813) i *Pommern*, gav sitt undantag detta namn. — Rönningen; nu öde. 1818 Sk. nr 208, 1831 nr 248. Se s. 31, 61 osv. — Saluteröd, se Lenas myr.

Åseröd *əsərə* By. Två lokalt skilda bebyggelser. — j Aasorudi 1391 RB 389 | Aass(s)eröd, -rö(i)d(t) 1544- 1650, Aaseröd 1650 (altern.), Å(h)s(s)eröd(h) 1659-1725, Åhssrödh 1659 (altern.), Åseröd 1777-1881, Jr, -rod 1825 (altern.) || Aassseröedtt(!) 1616 Reg., Aaseröd 1661 A I 2a, Åseröd GS, EK. ∞ F. leden är säkerl. kvinnon. fvnord. *Ása*. Om ett på annat sätt tolkat *Åseröd* se Bd XVIII,53.

Nr 1 Stora Åseröd $\frac{1}{1}$ sk.

Nr 2 Lilla Åseröd $\frac{1}{2}$ uts. fr.

Hemmansdelar:

Under St. Åseröd: Berget (*på*) *bárjæt*. Ligger vid ett berg. — Nedstugan (*i*) *nèstéva*, stundom *Nippen *népøn*. Det senare namnet, som användes av barnen på platsen, har tydl. skämtsamt bildats av *ned* el. *ner(e)* i anslutning till *Uppen ópøn* (nedan). — Rönningen, se s. 31, 61 osv. — Uppen *ópøn*. Förkortning för **Uppegården* (el. dyl.).

Torp och lägenheter:

Under St. Åseröd: Höge myr *höj(ə)mjyr*; f. d. torp. Höge- 1855 Sk. nr 359. Ligger *högt*. — Skårhällan el. -hällorna *skørhæla*, -*hælnə*; förr torp. 1839 Sk. nr 219; Skårhällebergen(a) 1851 nr 349, 1855 nr 359. Ss. redan Bd XVIII, 105 påpekats, ingår subst. *skåra*, i målet *skèrə* (fsv., no. dial. *skora*), el. det liktydiga

**skår*, f., svarande mot fvnord. *skor*. En bäck rinner genom en smal skåra i berget. — *Trulsekasen trülsäkåse* el. förr *Ängeliden*. Efter en viss *Olaus Trulsson* el. dennes fader. Om *kas* s. 191. — *Ängeliden*, se föreg. — *Äng-hagen*. EK.

Under Lilla Åseröd: *Garvarebäcken*. 1818 Sk. nr 194, 1851 nr 337. Gränsar till *Garvarebäcken* under *Bastekärr* (s. 2). — *Herrekaserna härø-kåsnø*. Härrekasena 1818 Sk. nr 194. På grund av sakliga faktorer är här ett ån. *Hæra* 'den gråa (ån)' uteslutet. Ej heller vågar man räkna med att f. leden har en rosande innebörd, eftersom marken är dålig. Möjl. är f. leden fvnord. *heri*, m. 'hare'. Se vidare *Herredalen* s. 99 och cit. litt. — *Luveröd* (myr) *liuvøø*, *li(v)øø*. *Lufveröd*, *Lufveramyra* 1818 Sk. nr 194, *Lufverödsmyr* 1901 Tax.-I, Jr, *Luverödsmyr* EK. F. leden utgöres säkerl. av ett ökn. *Luvøen*, trol. bildat till subst. *luva liuvø*; jfr *Luvetorp* (*Skredsviks sn*), som anses innehålla ökn. *Luvø-Jan*. — *Moltemyr mältømyr*. *Må(l)te*- 1818 Sk. nr 194, *Mollte*- 1851 nr 337. Målets **moltor mältø*, f. pl. 'hjordron'. — *Stubbekas støbakås*. Jr, EK. Se s. 2, 36 osv. — *Zimmermansmyren simørmansmyrø*; nu öde. *Simmermans*- 1851 Sk. nr 337. Där bodde förr en viss *Zimmermann*, säkerl. av tysk härkomst. — *Åseröd(s)kasen æsøøkåsnø*. Åseröds- Jr, Åseröd- EK.

Äng *æg* By. — En(n)g 1420-21 *Akershusreg.* 37 (avskrift från 1622) | E(n)ng 1544-1697, Eig(!) 1586, Eng. 1725-1881, Äng Jr || Eng 1594 JN 123, Eng 1648 No. riksreg. 9, 193, 1649 Därs. 383, Äng GS, EK.

Nr 1 Äng $\frac{1}{1}$ sk. av ålder.

[Nr 2 Äng en sk.-ödeg.]

Hemmansdelar:

Bondarna bønans el. *Bond(e)äng* (*i*) *bøn(ø)æg*, \pm (\sim) \pm . Det förstnämnda namnet är snarast att fatta ss. en förkortad bildning av **Bondeängarna*, där den plurala formen visar hän på mer än en bebyggelse; jfr *Trångarna* s. 54. F. leden utgöres av det på sina håll alltjämt brukade mans(bi)n. *Bonde* (*Aasen Navnebog* 11). Annars vore *Bondarna* direkt att fatta som best. pl. av mans(bi)n. *Bonde*. (Pl. av appell. *bonde* heter i målet *búnar*.) Äng. bildningens art jfr då t. ex. *Damparna* s. 37, *Blåarna* s. 86. — *Hårdängen hækægø* (*a* \rightarrow *ø*). *Halängsholmen* 1858 Sk. nr 392. F. leden är adj. *hård*, i målet *hæk*. Betr. den svag-toniga vokalismens utveckling hos s. leden se s. 5. *Ängen* består av *hård lera*.

Torp och lägenheter:

Bråtarna (*i*) *brødans*. *Brådarne* 1801 Sk. nr 128, ofwer *Bråtanne* 1825 Jb, *Bråtane* 1858 nr 392, EK. Se s. 191. — *Heden*; nu okänt. *Neder Hiden* 1825 Jb. — *Hjulemyr hjøømyr*; nu öde. *Julemyr* 1858 Sk. nr 392. I orten ges den osannolika tydningen att namnet skulle bero på att *myren* till formen påminner om ett *hjul*. Betr. andra möjliga tolkningar av det mycket omdiskuterade *Hjul-*, *Jul-* o. d. i ON se *Hjulemyr* Bd XVIII, 71 f. och cit. litt. — *Hjälmar* *høøljmanø*; nu öde. *Hjelmane* 1801 Sk. nr 128, *Hjelmanne* 1825 Jb, *Hjel-*

marne 1858 nr 392. Några *hjälm*liknande bergkullar finnas icke. Namnet torde därför innehålla *hjälm* i bet. 'av stolpar uppbyggt tak för hö och halm' (se samma namn Bd V, 232, XVIII, 111 med Tillägg s. 358). — *J a m o n s m y r (e n) *jåmonsmyr*. Jamon, Jamons kerret 1801 Sk. nr 128, Jamors myr 1820 nr 212, Jamunds myr 1858 nr 392, Janes myr(!) 1901 Tax.-I, Jamonsmyren Jr, EK. Uttalet och vissa namnformer synas peka hän på ett personnamn **Jamon*, vilket emellertid ej någonstades tycks vara belagt. Frånvaron av vattendrag på platsen omöjliggör antagandet av en grundform **Ljá-mon*, där f. leden skulle utgöras av ett i Norge väl betygat ån. *Ljá* 'ån som har formen av en lie' (Rygh No. Elven. 145, NG 14, 127). Eftersom *lie*, i målet vanl. *jø*, enl. Nilén (Ordb.) 62 i n. Boh. i ä. mål uttalas *j@* (samma uttal har enl. Janzén Subst. 280 upptecknats av Lindroth i det angränsande Enningdal i Norge) kunde man våga ansätta ett ursprungligt **Lie-mon(s)myr* **jåmon(s)myr* el. **jå-*, där *lie* kunde ha terrängbetecknande anv.; jfr *Lieängen* Bd X, 133. Ett till *lie* bildat personn. **Lee*, vilket enl. Wigfors i NoB 1918, s. 122 synes ingå i flera sv. ON, kan också komma i åtanke. Det sistnämnda tolkningsalternativet kan emellertid beaktas endast under den förutsättningen att ljudutvecklingen i oblik kasus av namnet gått parallellt med utvecklingen av motsvarande form av appell. *lie*. Utesluten är väl icke den av Lindroth påpekade möjligheten att namnet vore ett »*Amunds myr*», med senare fastvuxen prep. Uttalet med *-o-* talar dock i viss mån mot antagandet av *Amund*, målets *åmun* (se s. 221). — L ö v (e) k a s *løvøkås*; nu öde. Löfkasen 1825 Jb, -kas 1858 Sk. nr 392. Samma namn s. 7, 21 osv. — S a n d b a c k e n *sånbacken*; numera öde. — S t e n k a s, även på Rämne. — Ö s t f l a t e n. EK. — Ö s t h a g e n. Jr, EK.

Öde, se s. 97.

Ödegården (under Liveröd), se s. 54.

Öneholmen, se s. 132.

Försvunna namn (alla kanske icke bebyggelsenamn):

Asgeröd. — Aszgierderudt, Ascherud 1387 Akershusreg. 103¹), Azgarud(t) 1410 Därs. 32¹) || Askerød 1649 No. riksreg. 9, 383. ∞ Kvinnon. fvnord. *Asgerðr* (Lind Dopn.), fsv. *Asgerðh* (Lundgren-Brate), ingående i åtm. sju no. *rud*-namn (Rygh Personn.).

»**Ase**», dativform, trol. i Skee. — A Ase 1419 DN 5, 373, 1420 Därs. 376. ∞ Fvnord. *áss*, m. 'ås'.

Backa. — j Bakka 1391 RB 395 | Backe 1544. ∞ Börd form (närmast dat.) av *backe*, varom se s. 136.

¹) Avskrift från 1622.

»**Bergastofuonne**», dativform. — 1391 RB 390. ∞ F. leden är gen. pl. av appell. *berg* el. av ett IN **Bergar* el. **Bergir* 'de som bo vid el. på berget'. Om dylika IN se Lundahl i NoB 1937, s. 62 ff. S. leden är *stofa*, f. 'stuga'.

»**Bettrade**.» — 1401 Akershusreg. 60¹). ∞ Starkt förvanskad form, vars syftning icke kan fastställas.

»**Birkibrota**», dativform. — 1391 RB 394. ∞ Koll. fvnord. *birki*, n. 'björkdunge' och *bråte*, varom s. 191; jfr *Björkebråten* Bd IX,155, som dock innehåller trädn. *björk*.

»**Bogha vallom**», dativform. — 1398 RB 32. ∞ S. leden är pl. av *vall* 'slätt'. F. leden är flertydig. Snarast är den, ss. Lind Dopn. 151 antager, mansn. fvnord. *Bogi*, fsv. *Boghi*, som dock uppträder ganska sparsamt. Ssgn med person(bi)n. och *vall* äro icke ovanliga (jfr under *Ke bal* s. 47 f.). Möjligt är också fvnord. *bogi*, m. 'båge', åsyftande någon krökning i terrängen. Formellt möjligt, men mindre sannolikt, är slutl. fvnord. *bógr*, m. 'bog', eftersom detta ord i ON tycks vara täml. sällsynt (Bd IX,163).

»**Bojen**.» — a Buinom²) 1391 RB 393, j Buinom²) 1398 Därs. 32 || Bojen 1613 GSJac., 1620 No. riksreg. 5,107, Böyen 1746 Oedman 310. ∞ Namnet lever nu kvar i *Bojendalarna* el. -*dalen* *bøjen-* s. 8. Torde vara ett *Bø-inn* (av ä. **Bør-inn*), best. sg. av fvnord. *bór*, m. 'gård, by'. Det oväntade inskottet av -j- mellan två palatala vokaler kan förstås ss. beroende på inverkan från byn. *Bojar bøjar* (under Strömstad), där j är en rest av den gamla diftongen.

»**Briams lykkiu**», dativform. — 1391 RB 392. ∞ Felldform för *Brian(n)slykkiu*. F. leden är det en gång från Norge och ett par ggr från Island kända keltiska mansn. *Briánn*, även ingående i det isl. gårdn. *Briánslækr* (Lind Dopn.).

Bräcke. — j Brækko 1391 RB 392 || Breche, Brecke 1617 Oslo kap. kop. 322 f. ∞ Böjd form (snarast genomgående dat.) av *bräcka*, varom se s. 136.

***Dal(e)**, i »Huels Agger», möjl. icke i Skee sn, dock i Vätte hd. — | Dalle 1634 JbVr. ∞ Dat. sg. av *dal*.

»**Frodæng**h.» — 1391 RB 389. ∞ Mansn. fvnord. *Fróði*, fsv. *Frodhe* (Lind Dopn., Rygh Personn., Lundgren-Brate), vanligt i nord. ON. Näppel. ifrågakommer fvnord. *froða*, f. 'skum'.

1) Avskrift från 1622.

2) Det kan ej avgöras huruvida RB-formen åsyftar förevar. namn el. B ö; se s. 14 not 1.

Gautarsrud. — j Gautarsrudi 1391 RB 389, 394, j Gautarsrudhi 1419 DN 5,373, SD (ns) 3,525 | Guttersröd 1544, Gudisrö(i)dt 1581 1586, Gottisrödt 1581 (altern.). ∞ Mansn. fvnord. *Gautarr* (Lind Dopn., Rygh Personn.) och *rud* 'röjning'.

»**Glibbu rudi**», dativform. — 1391 RB 390. ∞ Innehåller säkerl., ss. Lind Personbin. tveksamt föreslår, ett feminint ökn. **Glibba*, bildat till no. dial. *glíbb* 'spefågel, närig, glupsk person.'

»**Gullbrandz heid.**» — 1391 RB 296. ∞ Mansn. *Gullbrand*, fvnord. *Guðbrandr* (jfr Rygh Personn. 99, E. Noreen i NoB 1921, s. 52 ff.), som varit vanligt i Boh. ända in i sen tid; se *Gullbrandsviken*, *-backen*, *Gullbrands kast* Bd IX,94, 115, 179, *Gullbrandsdalen* XVIII,265, ävensom *Gullbrandsbyn* SOÄ 19,138 f.

»**Gullu rudhi**», dativform. — 1398 RB 32. ∞ F. ledn. är enl. Lind Dopn. 400 kvinnon. *Gulla*. S. leden är fvnord. *rud* 'röjning'.

***Gunnebo?** — | Gu(n)derboe 1581, Gunnderbye, -boe 1586. ∞ F. leden är väl, liksom i samma namn Bd III,64, mansn. *Gunne* el. kvinnon. *Gunna*; jfr även *Gunneröd* Bd XVIII,78. S. leden är säkerl. *-bo* el. *-bod*, icke *-by* el. *-bø*.

»**Hardskalle**», dativform. — 1391 RB 390. ∞ Adj. fvnord. *harðr* 'hård'. S. leden är fvnord. *skalli*, m. 'skalle, torr och stenig förhöjning på jord', ännu levande i boh. i denna bet. (se s. 142); jfr t. ex. *Hösen* s. 127. Slutvok. *-a* (i dat.) har försvagats till *-e*.

»**Haukabudum**», dativform. — 1391 RB 389. ∞ F. leden är snarast gen. pl. av fågel. fvnord. *hawk*, m. 'hök'. Men med tanke på namnet *Håkeby hägoby* i Tanums sn och hd (skrivet *Haukbæ* Eirspennill, *Haukbær(r)* Fagrskinna, *hauc bæ* Ågrip, *Haukaby* 1396 RB 228, *Houckeby* 1594 JN 237), kunde man kanske våga räkna med en svag biform **Hauki* till det ytterst vanliga fvnord. mansn. *Haukr*. Formen *Hauka-* i RB bör näml. ges företräde framför de isl. källornas former med enstavig f. led. Janzén har i Vokalassim. 27 för Tanumsnamnet i första hand räknat med fågelnamnet (alltså med företräde åt de isl. formerna), i andra hand med *Haukr* (vilket dock synes formellt antagligt), icke alls med **Hauki*. Slutl. må framhållas, att stor sannolikhet finnes för att *Haukabudum* egentl. åsyftar samma namn som ovannämnda *Håkeby*.

»**Hiemholt.**» — | 1595 Oslo kap. j b 108. ∞ Trol. felskrivning för *Hielm-*. I så fall samma namn som *Hjälholt* i Lane-Ryrs sn, Lane hd, skrivet *Hielmhol(d)t* 1573-1586 Jb, innehållande *hjäl*m med syftning antingen på någon hjälmliknande bergel. höjdformation (se s. 29), el. på stolpbod(ar) för förvaring av hö o. d. (se H j ä l m a r n a s. 103 f.).

»**Homerén.**» — | 1660 D. Bjelkes jb 267 (med strandsittare). ∞ Trol. en fel-form för följ.

»**Hornön.**» — | Hornöen (med strandsittare) 1660 D. Bjelkes jb 267; jfr föreg. ∞ Se samma namn Bd IX, 102 (»ön har ett par *hornliknande uddar*»).

»**Huels Agger.**» — | 1634 JbVr. ∞ S. leden är en daniserande form för *åker*. F. leden erbjuder många möjligheter till tolkning, alla osäkra i brist på uttalsform.

»**Huld.**» — 1391 RB 390 | Huld 1645 Krist. bisp. jb 24. ∞ Samma namn NG 1, 390 antages vara ett *huld*, f., en participbildning till verbet *hylja* 'dölja'. Bet:n torde då ha varit ung. 'dolt ställe'; jfr det flerstädes i Boh. anträffade *Gömme(t)* Bd V, 43, IX, 3 f.; jfr även fvnord. *hulda*, f. 'täcke som ligger över något och gömmer detta så att det icke synes'.

»**Hædenne**», dativform. — 1391 RB 395 | He(e)nn 1581 1586. ∞ Best. dat. sg. av fvnord. *hæð*, f. 'höjd', som träffas även i tre no. bebyggelser (NG 1, 13, 2, 82 f., 3, 196).

»**Hægsletta**», dativform. — 1391 RB 392, 394. ∞ Trädn. *hægg* (fvnord. *hegg*, m.) i stamform el. (koll.) gen. sg. S. leden är målets *slætta slætø*, f. (fvnord. *sletta*) 'jämn yta, slätt'.

»**Joronno rudi**», dativform. — 1391 RB 390. ∞ F. leden är det i Norge och på Island under medeltiden ytterst vanliga kvinnon. *Jórunn* (Lind Dopn.), ingående i en del no. ON, bl. a. i tre *rud*-namn. S. leden är *rud* 'röjning'.

»**Karls rudi**», dativform. — 1391 RB 389. ∞ Mansn. *Karl* och *rud* 'röjning'.

»**Kicherödt.**» — || 1613 GSJac. ∞ F. leden är ett personn., ovisst vilket. S. leden är *röd* (fvnord. *rud*) 'röjning'.

»**Kiæla holte**», dativform. — 1391 RB 391. ∞ F. leden är gen. pl. av fvnord. *kjøl*, m. 'ödemark, utmark', no. dial. *kjøl* 'lång bergrygg o. d.', sv. dial. *köl*, *käl* 'höglänt skogstrakt, granskog av visst slag o. d.'; om ordets etymon och olika bet:n se C. Lindberg Terrängordet *köl* I ff.¹⁾ och Strömbäck i NoB 1941, s. 150 ff. Vilken bet. ordet har i förevar. fall kan icke avgöras, enär platsen i fråga ej är känd. S. leden är *hult* (*hålt*), varom s. 217.

»**Korndall**»; hörde till Lien. — 1391 RB 392. ∞ Växtn. *korn*, möjl. i sin gamla allmännare bet. 'sädeskorn, säd'; jfr samma namn Bd III, 67, *Korndalarna* V, 211.

¹⁾ Lindberg har efter förfrågan hos IOD fått upplysningen att intet enda namn *Kölen* el. *-kölen* finnes inom Gbgs och Boh:s län. Man har dock förbisett detta försvunna namn, varigenom (den ä.) gränsen för ordets utbredning flyttas något söderut.

»**Køno**», dativform. — 1391 RB 394. ∞ Torde stå för »*Køyno*», vare sig *ø* beror på felskrivning el. på att *øy* (framför *n*) tidigt monoftongiserats, och vara dat. av ett fvnord. **køyna*, f., identiskt med no. dial. *køyna*, f. 'blemma, svulst', fär. *køyna*, da. dial. *kynne*, enl. Torp en avl. av fvnord. *kaun*, m. 'svulst, böld'. Namnet torde, liksom *Könsö* Bd III, 122 f. och det no. *Kaan* i Östfold, skrivet i *Kauni* 1391 RB 160, 168 (NG 1,95), ha åsyftat en rundaktig förhöjning i terrängen; jfr även ön. *Tjörn*, hörande till ags. *þeor* 'svulst' (Lindroth i Minnesskr. utg. av Filol. samf. 1920, s. 15 ff.) Samma *køyna* torde snarast ingå i det försvunna no. i *Kønahole* (RB 148; om mellanvok. *a* för väntat *o* se s. 16) i Östfold, som i NG 1,32 orimligt nog förmodas innehålla *kylna*, f. 'torkhus för säd'. Lind Personbin. 232 anser det med tvekan innehålla ett mansbin. *Køni* (svag form av adj. *kønn* 'duktig, kunnig'), vilket tycks föreligga i det no. *Kjønstad* i Nannestad (NG 2,395, Lind anf. st.).¹⁾

»**Langha utgardæ**», dativform. — 1398 RB 32. ∞ 'Den långa utgården, dvs. den utanför modergården belägna gården'.

»**Leerberg**» — | 1645 Krist. bisp. jb 19, 25. ∞ Se samma namn ss. natur. s. 140. Möjl. åsyftas en tidigare bebyggelse på just denna plats.

»**Lindalæ**», dativform; möjl. åsyftas något av de nuvar. *Lin(d)dalen* s. 5, 37 osv. — 1398 RB 32. ∞ Växtn. *lin lū* el. trädn. *lind lū*.

»**Linderudt**» — || 1558 NLR 1,89. ∞ Trädn. *lind*. Det är ovisst om mellanvok. *-e-* representerar ett ä. *-a-*, i vilket fall f. leden är gen. pl., el. om den är ett senare mellan *d* och *r* inskjutet *-e-*; i så fall står f. leden i stamform.

»**Lindselm**» — || 1620 No. riksreg. 5,107. ∞ Oklart. Säkerl. en felform.

»**Ludini**», dativform. — 1398 RB 32. ∞ S. leden är *vin* 'äng'. F. leden är trol. ett ån. **Luða*, identiskt med det av Rygh No. Elven. 148 anförda no. *Lua*, vilket han tveksamt förmodar vara besläktat med no. dial. *lu* 'matt, slö, dåsig', av fvnord. **lúðr*, particip till verbet *lýja* liksom nisl. *lúinn*, no. dial. *luen* 'utmattad, trött' (Torp). Ån:t torde i så fall ha syftat på långsamt lopp, el. möjl. att ån (ofta) uttorkar. Samma ånamn ingår ev. i det no. *Ludal* NG 6,349, för vilket S. Bugge altern. räknar med no. dial. *lu*, m., biform till *lur*, fvnord. *lúðr* 'urholkad stock o. d.' Detta går för sig med ett ungt namn som det no. *Ludal*, men icke med förevar., som är så gammalt att *lúðr* omöjl. kan ha förlorat sitt *-r* vid namnets tillkomst.

»**Mageboe**» — | 1581. ∞ F. leden är säkerl. ett personnamn, men ovisst vilket. Man tänker i första hand på mansbin. fvnord. *Magi* (Lind Personbin. 250 f.) el. på det vanliga kvinnon. *Magga*, förkortning av *Margareta* (Bd IV, 35, Lind Dopn. 752). S. leden är *boð* el. *bo*.

¹⁾ Det i RB 360 under Naverstads kyrka nämnda *a Kønastadom* torde åsyfta det no. *Kjønstad*.

»**Mula þorpe**», dativform. — 1391 RB 395. ∞ Innehåller, liksom samma namn Bd IX,9, X,36, SOÄ 12,60 f., mansbin. fvnord. *Múli*; se närmare först anf. st., ävensom *Mulered* Bd IV,47, *Muleröd* X,17.

»**Muserödt.**» — | 1586. ∞ Innehåller, liksom samma namn i Norge (NG 2,145, 389, 3,172, 5,348), mansbin. fvnord. *Músi*, enl. Lind Personbin. 263 bildat till *mus* 'rätta'. S. leden är *röd* 'röjning'.

Nordby. — || 1648 No. riksreg. 9,193. ∞ 'Den norra gården el. byn'.

»**Nordnes.**» — || 1615 Oslo kap. kop. 216. ∞ 'Det norra näset'.

»**Pippru rudi**», dativform. — 1391 RB 395, ∞ Anses av Lind Personbin. innehålla ett för övrigt okänt bin. fvnord. **Pipra*, bildat till verbet *pipra* 'peppra'. I Bd III,86 förmodas namnet möjl. vara identiskt med det i länets västgötadel förefintliga hmnsn. *Peppared pēpərə* (skrivet *Piprö* 1550, *Pipre* 1565, *Pepero* 1567-1619 osv.), vilket tolkas ss. ett **Pipra-rydh*, där f. leden vore ett mansbin. **Pipre*, bildat till adj. *pipr* 'bävande, darrande'. Samma binamn förmodas ingå i det no. *Pepperstad*, skrivet i *Piprastadom* 1391 RB 130 (jfr NG 2,8, Lind Personbin.). I Bd III,86 framkastar dessutom Lidén tanken att det kunde vara fråga om stammen i verbet sv. dial. (Hall.) *pēpka* 'bubbla upp, rinna över bräddarna'. Utförligast ha hithörande namn behandlats av Janzén i NoB 1935, s. 22 ff. Han påpekar gentemot Lidéns förslag att någon avl. på -r av stammen i det nämnda *pēpka* icke är känd. Vidare framhålles, att mellanvok. -a- i RB ofta står för -u-, -o-. Slutl. anf. för han ytterligare ett *Pipran pēbra* ss. namn på en hmnsdel i Hede sn, Boh. Vid alla lokalisierbara platser med namn på *Pipr-* finner han vattendrag. Till grund för alla namnen lägger J. därför ett ån. **Pipra* 'den bävande, skälvande', bildat till no. dial. *pipra* 'bäva, skälva', i nordboh. 'darra (t. ex. av köld)'. Det vgt. *Peppared* anser han som en senare ombildning av ett *Pipro*, böjd form av **Pipra*.

***Ramdal.** — j Ramfdale (i Kepaualla) 1391RB 392 || Raffndall 1616 Oslo kap. kop. 223. ∞ Fvnord. *hrafn*, m. 'korp' i stamform; jfr samma namn (åtm. delvis med f. leden i gen. pl.) Bd V,218, NG 6,247, SOÄ I. 2,32, 19,132.

»**Rannadale**», dativform. — 1391 RB 392. ∞ F. leden är säkerl. gen. pl. av fvnord. *rann*, n. 'större hus' (got. *razn*); jfr de no. »*Rannabærghum*» 1391 RB 27 (NG 7,181) och ev. *Rannem* NG 15,312.

»**Redestofuo**», dativform. — 1391 RB 392. ∞ Vore f. ledens stamvok. verkl. e (el. æ) bleve namnet svårt el. omöjligt att tolka. Det är emellertid möjligt att en felform för *Reide-* (om monoftongiseringen av *ei* i RB se under *K e b a l* s. 47 f.) föreligger. Detta vore då fvnord. *reidi*, n. 'redskap, tillbehör av ett el. annat slag, i sht till fartyg och kördon'. S. leden är fvnord. *stofa*, f. 'stuga'.

»**Rolsuigh.**» — | 1581. ∞ F. leden är trol. mansn. *Rolf*, ganska vanligt i västsv. och no. ON; se t. ex. Bd V,99, XVIII,109. S. leden är *vik*.

»**Romszhoug.**» — || 1615 Oslo kap. kop. 216. ∞ Om olika möjligheter till tolkning av f. leden se under *R o m s v i k* s. 118. Ett *Romsviken* i Norge lämnas i NG 9,48 utan tolkning. S. leden är *hög*, i målet uttalat *hwy*.

»**Sa(u)lupuæit**», se *S ö l (e) t v e t nedan.

»**Saxog(h)arde**», dativform; möjl. i någon annan av häradets socknar. — 1453 DN 6,569. ∞ Ser ut att innehålla ett **Saxa*, f., vilket kunde tänkas vara en feminin motsvarighet till det ganska vanliga ännu i Norge brukade fvnord. mansn. *Saxi*. Men något **Saxa*, f., är icke anträffat. Vid mitten av 1400-talet hade med säkerhet i boh. mellanvok. -o- och -a- efter lång stavelse reducerats till -e- (dvs. -ə-). Skrivningen med -o- torde därför bero på falsk uppsnyggning. Att den skrivits -o-, icke -a-, kan bero på anslutning till det lat. *Saxo*. F. leden är sålunda sannol. mansn. *Saxi*; jfr då samma namn NG 2,122.

»**Seliuvik.**» — 1391 RB 389. ∞ F. leden är gen. sg. (i koll. anv.) el. gen. pl. av fvnord. *selja*, f. 'sälq, Salix'.

»**Skarde**», dativform. — 1391 RB 391. ∞ Fvnord. *skarð*, n. 'skåra, nedsänkning mellan höjder'. Samma namn flerstädes i Norge (NG Fællesreg.) och v. Sverige (t. ex. Bd IX,78, 153).

»**Skottbru.**» — 1391 RB 395. ∞ F. leden är *skot*, n., dock ovisst om bet:n är 'framskjutande terrängformation' (s. 213) el. 'ställe där man kastar ned ved el. timmer' (s. 62, 163 osv.). S. leden är fvnord. *brú*, f. 'bro'.

»**Solupuæit**», se *S ö l (e) t v e t nedan.

»**Ssölssröd.**» — | 1544. ∞ F. leden är ett mansnamn, men ovisst vilket. S. leden är *röd* 'röjning'.

Stenstorp. — || 1648 No. riksreg. 9,193, Steens-1649 Därs. 383. ∞ Mansn. *Sten*.

»**Stien(n)tofft.**» — 1472 Akershusreg. 38. ∞ Appell. *sten* och *toft* 'tomt' (s. 28).

»**Stufnarudi**», dativform. — 1391 RB 391. ∞ F. leden är gen. pl. av fvnord. *stufn* (jämta *stofn*), m. 'trästubbe'. S. leden är *rud*, n. 'röjning'. Samma namn NG 1,176, 2,69, 78, 6,105; jfr även det vanliga *Stubberöd* Bd IX,14, NG 2,11, 20 osv., *Stubbekas(en)* s. 2, 36 osv.

»**Syffueröd.**» — | 1645 Krist. bisp. jb 25. ∞ F. leden är trol. mansn. *Siver*, en form av *Sigurd*, som i n. Boh. även har formen *Sjul fult* (o. d.), varom se s. 96. Möjl. åsyftas dock *Sjuleröd* i Hogdals sn.

»**Sylt.**» — 1391 RB 391. ∞ No. dial. *sylt*, f. 'låg strand (vid sjön), som övervämmas vid högvatten' (Bd IX,45 f.).

***Söl(e)tvēt.** — Saulupæit 1391 RB 389, Salu- Därs. 391, Solupvæit Därs. 394. ∞ Janzén har Vokalassim. 26, ss. s. 88 f. visats, felaktigt identifierat RB-formerna med det nutida *Söle*. Hans båda alternativa tolkningsförslag äro däremot värda beaktande. De tre avvikande skrivningarna av f. ledens stamvok. synes enl. J. tillåta ett antagande av ursprungligt *Saulu-* el. *Solu-*. I förra fallet vore f. leden no. dial. *saula*, f. 'dy, gyttja', en biform till det *søyla* som föreligger i *Söle* (s. 88). J. ger med rätta företräde åt denna tolkning. Skulle f. leden däremot vara ett *Solu-*, föreläge gen. av fvnord. *sala*, f. 'försäljning'. Eftersom s. leden är fvnord. *þveit* 'uthuggning, röjning' o. d. (se Bd XVIII, 49), skulle bet:n av ON:t då vara 'röjningen som försålts el. dyl'. Det är dock ytterst ovisst om en sådan ssg varit möjlig.

»Thordtorp.» — || 1648 No. riksreg. 9, 197. ∞ F. leden är det ytterst vanliga mansn. *Tord*, här med bortfallen gen.-ändelse *-ar*.

»Toosta rudi», dativform. — 1391 RB 390. ∞ Mansn. fvnord. *Tosti* (Bd III, 91).

***Tveten.** — || Thuedenn 1617 Oslo kap. kop. 314, Thuedene Därs. 323. ∞ Om *tvēt* Bd XVIII, 49.

»Pelli rudi», dativform. — 1391 RB 391. ∞ Fvnord. *þelli*, n. 'tallskog' (koll. till *þoll*, f. 'tall') och *ruð* 'röjning'.

»Vanskerø holte», dativform. — 1391 RB 389. ∞ *Vanskerø* är gen. av ett **vanskera*, f., vartill någon motsvarighet icke tycks finnas inom det nord. ordförrådet. Rimligast torde vara att däri se en motsvarighet till fvnord. *vanskørungr*, m. 'omanlig karl, odugling', innehållande partikeln *van*, som utmärker brist på något, och *skørungr* 'duglig person', bildat till verbet *skera* i bet. 'råda, avgöra (något)'. I ökn. **Vanskera* förhåller sig s. leden till verbet *skera* liksom t. ex. nsv. *slamsa*, f., till verbet *slamsa*. Möjl. har det funnits ett verb **vanskera* 'råda på ett dåligt sätt, missköta, försumma el. dyl'; jfr i så fall t. ex. fvnord. *úrøkia*, f. 'vårdslös person': *úrøkia* 'försumma' och se Lidén i SNF I, 25 ff. och cit. litt., Hellquist i Xen. Lidén 108, Olson Appell. subst. 58 f.

Vassviken. — | Wasvigen (med en strandsittare) 1660 D. Bjelkes jb 267. ∞ Växtn. *vass*.

»Vattadale», dativform. — 1391 RB 393 | Vattedall 1645 Krist. bisp. jb 19, 25. ∞ Säkerl. samma namn som *Vattedal* i Norge, vilket NG 2, 247 anses innehålla ett vattendragsn. *Vøtt* (gen. *Vattar*), i NG 11, 176 däremot *Vatta* (gen. *Vøttu*, senare analogiskt *Vattu*). Samma stam *vatt-* träffas trol. på åtm. ytterligare ett par ställen i Norden, bl. a. i de geografiskt samhöriga *Vattarfjörðr* och *Vattarnes* på Island. Säkerl. är f. leden även i förevar. namn ett ånamn, men det är ovisst om det haft stark el. svag form. Å ena sidan kan näml. i ett **Vattardalr* *-r-* tidigt ha fallit, å

den andra kan *Vattadale* i RB stå för ursprungligt **Vattudale* (se s. 16). Innebörden av stammen *vatt-* är oviss. I NG 11,176 föreslås att anknyta till fvnord. *vǫttr*, m. 'vante', beroende på dalens likhet med en vante. Finnur Jónsson i NoB 1932, s. 27 synes närmast vilja gissa på ett mans(bi)n., identiskt med det ovan nämnda *vǫttr*. Dylika tolkningar verka emellertid föga övertygande. Utan vetenskap om platsens läge kan för det boh. namnet intet sägas.

»**Yxna vade**», dativform. — 1391 RB 391. ∞ Gen. pl. *yxna* av fvnord. *uxi* 'oxe', och dat. av *vað*, n. 'vadställe'. Bet:n är alltså 'oxvadet'.

»**Æski stofuonne**», dativform. — 1391 RB 390 f. ∞ F. leden är fvnord. *eski*, n. 'askdunge', koll. till trädn. *ask*. S. leden är *stofa*, f. 'stuga'.

B. Naturnamn samt kulturnamn som ej avse bebyggelse.

Vid angivande av läget ha de s. IX f. meddelade förkortningarna nyttjats. Skärgårdsnamnens läge har ibland angivits efter närmaste större ö, även om denna icke är hmn el. är bebyggd.

I. Sjöar, tjärn; vikar; sund; fjärdar.

Större vattensamlingar kallas *tjörn*, n. (best. *šænə* el. *šænət*), *vatten van*, *van*, n. (best. *vánə*, *vánət*, *vánə*, *vánət*) el. *sjö fə*, m. (best. *fən*). De två första träffas också ss. namn på mindre sjöar (t. ex. *Lurkevattnet* s. 117, *Svarttjärn* s. 115). *Damm dam*, m., användes om små vattensamlingar, oftast avseende en fördämning. En vattenfylld håla benämnes ofta *hölj halj*, m. Detta ord betecknar också 'utvidgning och fördjupning i å el. bäck'; dylika fall behandlas under avd. VII. *Putt put*, m., åsyftar närmast en mer el. mindre gyttjig vattenpöl. Den vanligaste benämningen på inbuktningar är *vik víg*, f. (best. *vígə*) el. *bukt bəkt*, f. (best. *bóktə*), *kil šil*, m. (best. *šiln*), någon gång *kile šilə*, f. (best. *šilə*), av vilka den sista uppenbarl. åsyftar större (havs)bukter (jfr Bd V, 122). Ordet **båg (bug) buw*, *bəw*, m., träffas ungefärl. i samma bet. som *bukt*. *Sund* heter *sun* (best. *súnə* el. *súnət*). Ordet *fjord fjəf*, m. (best. *fjəf*), finnas blott i enstaka namn. *Håla* ingår en gång ss. namn på en vik.

Ale- (se *Orre-* nedan), *Amandaviken* (s. 39), *Ankarbukten* (åpkərbóktə; väl skyddad plats för ankring), *Apelvik(en)* (åhal-), *Aspebågen* (åspəšwən, åspə- Kä.; målets *asp*, y. *asp* 'asp'), *-vik(en)* (åspə- Tå.), *Baggerödkilen* (bågərə-, vik av *Dynekilen*; Baggekühlen 1696 S 3 fol 432), *Barlindbukten* (bå[ln]bóktə; målets *bå[ln]* 'idegran'; Bd IV, 78, V, 140 f., 170, 211), *Bjälverödbukten* (vid *Bjälveröd* s. 2), *Björnsund* (väl efter bebyggelsen *Björnsund* i Hogdals sn), *Blockemyrtjärnet* (se *D r u m s e t j ä r n* s. 115), *Blystensbukten* (= *Rishagbukten* nedan; om f. leden s. 145), *Bodalskilen* (= följ.; 1814 Werming), *Bojarkilen* (Bögjarekilen 1668 S 73 fol 46; vid hmnt *Bojar* under *Strömstad*), *Bräck(e)vik* (Ri.; om f. leden s. 136), *Brämstjärnet* (Bräms Kärnet 1847 Sk. nr 307; på *Brämmens* ägor, s. 10), *Buskevik(en)* (s. 71), 2 *Bågen* (s. 60 och *bəwən* Hällsö; i senare fallet en vik; s. 60), *Båsarna* (bəsənə Ejgst; två vikar, som ligga mellan berg och likna »kobås»; jfr s. 183), *Båtevik* (s. 48), *Bäckeviken*, *Dafterbukten* (vid *Dafter* s. 14), *Dammtjärn* (Nö.-Norge), 5 *Dapen* (s. 5,

98; i övrigt namn på sankar gården och mader), *Djupesund* (*dýþásún* Stare), *Dyne-kilen* (*dýna-*; efter gården *Dyne* i Hogdals sn), *Döparbukten* (*döþar-* Krok.; baptisterna förrätta dop där), *Ejgstvatten* el. *-vattnen* (2 sjöar vid *Ejgst* s. 18; Eisvand 1594 JN 122), *Ekelidstjärn* (vid ett *Ekelid(en)* s. 138), *-vattnet* (dito), *Elsängetjärnet* (vid *Elsängen* s. 18), *Engalserödtjärnet* (vid *Engalseröd* s. 19), *Flåghulttjärnet* (vid *Flåghult* s. 20), *Furusundet* (Hol.; målets *før*, f. 'fura'), *Fågelvik* (s. 48), *Grönebukt* (*grøna-*, *grøn-* Hälle), *Grönviken* (Ke.; jfr föreg.), *Gåsholmbukten* (däri ligger *Gåsholmen* s. 124).

Hillerbågen (Hällsö; om *hiller* s. 138), *Hogaretjärnet* (på *Hogars* ägor, s. 32), *Hoppetjärnet* (se *Ödegårdstjärnet* nedan), *Humblebågen* (*hðmká-* Hällek.; efter humleodling el. förekomst av humlor), *Husebotjärnet* el. *-vatten* (vid *Husebo* s. 34), *Håletjärn* (*hèlrá-* Kam.; det *håla*, dvs. djupt nedskurna *tjärnet*), *Hålkedalskilen* (vid *Hålkedalen* s. 35; kallades förr även *Österöd(s)kilen* efter belägenhet vid den under Strömstad hörande lhtn *Österöd*), *Hälleviken* (vid *Hälle* s. 38), *Hällsösundet* (vid *Hällsö* s. 39), *Hästebukten* (på StKrossö; man skeppade över *hästar* för bete där; jfr *Nötebukten* s. 118), *Igeltjärnet* el. *Igle-* (Skee-Näsinge sn), *Kebalsbukten* el. *-kilen* (vid *Kebal* s. 47), *Killingholmssund* (vid *Killingholmen* s. 49), *Klopp(e)tjärn* (NBuar; om *klopp* s. 33), *Klåvtjärn* (Nö.-Norge; osäkert om *klåva* el. **klåvne*, dvs. kluven; se Bd IX, 117 och cit. litt.), *Knappedalstjärn* (= *Lomtjärn* nedan; vid *Knappedalen* s. 54), *Knarrevik* (s. 50), *Krilledammen* (vid *Krill[e]bäcken* s. 121), *Krok(e)-vattnet* (*kròg[ə]-* Äng; *krokig* form), *Kroksjön* el. *Kroktjärnet* (vid *Kroken* s. 51), *Kråkevik* (s. 57), *Kulleviken* (Kä.; Kulle wýkan 1658 S 73 fol 4), *Kvibukten* (på SLå; om *kvi* s. 193), *Källvik* (s. 52), *Lille flo(e)* (Kang.; Lille Flog 1818 S 26 fol 136; se *Vessleflo[e]* s. 119), *Liverödbukten* (vid *Liveröd* s. 54), *Lomtjärn* (*lòm-* Vam.; = *Knappedalstjärn* ovan; fågeln. *lom*), *Lången* (lång sjö), *Långe pöl* (Da.; damm), *Långesund* (GS), *Långevatten* el. *-vattnet* (*långvátan*; Skee-Norge), *Långvik* (s. 60), *Långö bukt* (1814 Werming; vid *Långö* s. 56), *Långörännan* (*långörænna*; långt sund mellan *Långö*, s. 56, och fastlandet), *Medvik* (s. 60), *Myrdammen*, *Mölesundet* (*múlrá-* Bjä.; vid *Mölen* s. 3), *Mörktjärn* (GS), *Mörtetjärnet* (*mútrá-* Tr.; gott om mört i *tjärnet*), *Nordbukten* (*nòlr-* = *Nötebukten* s. 118), *Nötviken* (Mä.; vid *Nötholmen* s. 49), *2 Orrevik(en)* (s. 67 och *ørá-* Ke.; målets *ør*, *gr* 'al'), *Oset* (s. 8), *Oxögat* (Mö.; = *Stutögat* s. 115), *Pankarebukten* (*pàngkará-* Vam.; man *pankar*, dvs. klappar kläder, där), *4 Putten* (s. 99, 118 och *pútt* Tr.; i senare fallet även *Trejeputten*, förr sumpig vattenpöl), *Rar(e)tjärn(et)* (*ràr[ə]-*, *rár-* Pr.; numera vanl. *Tordyvelttjärn[et]* s. 119; en viss svarvare el. soldat *Rar* bodde förr vid *tjärnet*), *Rishagbukten* (= *Blystensbukten* ovan; vid *Rishagen* s. 16), *Rörbågen* (KnMe.; rör 'vass'), *-kilen* (Hed.; dito), *Rör(e)vik* (s. 20).

Sandbukten (på Lå.), *Sand(e)vatten* (med *sandbotten* och *-stränder*), *Sandvik* (s. 51), *Seläterbukten* (vid *Seläter* s. 63), *Sillevik(en)* (*silá-* Stare; Bd V, 123), *Sjul-sund(et)* (*sjúsan*; vid *Sjulsholmen* s. 131), *Skutebågen* (*skúðabóvæn* Hälle; bukt), *Skålbågen* (s. 53), *Skäl(e)viken* (*skálrá-* Tå.; *skál* 'skalgrus'), *Sköljevik* (*sjúkrá-* Er.; vid *Sköljekas(en)* s. 20), *Smalebågen* (*smálábóvæn*), *Småtjärn* (*smá-* Björn.; två *små* *tjärn*

invid varandra), *Sopperöd(s)sjön* (Skee-Nälinge sn; vid *Sopperöd* s. 214), *Star(e)kilen* (vid *Stare* s. 85), *Stenskilén* (Ö om Lå.; Steens Kjöllen 1658 S 73 fol 4; ovisst om mansn. *Sten* el. appell. *sten*), *Strömsvattnet* (Strömsvand 1594 JN 239; har avlopp genom *Strömmen*, varom se under *Strömstad*), *-vik* (Ke.; stark *ström*), *Stutögat* (*stüd-uvvat* Mö.; Bd XVIII,164), *Svartehålet* (*svåtshékrat* Krok.; vik av *Krokstjärnet*), *-vattnet* (= ett av de två *Svarttjärn*), 2 *Svarttjärn* (Mö. och Vål.; i senare fallet altern. *Svartevattnet*; *Svarttjärn* GS), *Sö(de)rkilen* (s. 87), *Sölebukten* (tillhör *Söle* s. 88), *Tjärnbukten* (*šæn-*), *Tjärnserödtjärnet* (vid *Tjärnseröd* s. 94), *Tosse-* se *Tässe-*, *Trejeputten* (se *Putten* ovan), 2 *Trolltjärn* (*trèl-* BuarHogen och Lien; ingen tradition om *troll*; jfr namn på *Troll[e]*- Reg.), *Tångebukten* (vid *Tånge* s. 94), *Tångesund* (dito), *Tåssedapen* (*tåsedåben* Ne.; *tåssa* 'groda'; om *dape* s. 5), *-pölen*, *Vammen* el. *Vamm-sjön*, *N.* och *S.* (jfr s. 96), *Varpeskärbukten* (vid *Varpeskär* s. 125), *Åletjärn* (Rä.-Bullarens hd; i *tjärnet* finns ål; Bd XVIII,168), *Åmansbågen* (vik i sjön *Vammen*), *Åvetjärnet* (vid **Åv[j]*erna s. 179), *Ödegårdstjärnet* (= *Hoppetjärnet* vid torpet *Hoppen* s. 82; vid *Ödegården* s. 55), *Önsundet* (*óasúnat* Blo.; mellan en ö i sjön *Färingen* och stranden), *Österöd(s)kilen* (se *Hålkedalskilen* ovan).

»**Begges Fiohlen.**» — 1702 Strobill. ∞ Dunkelt. Trol. en förvanskning.

Björnsbågen *bjónsbawæn* NLå. — EK. ∞ F. leden är säkerl. mansn. *Björn*, och icke djurn:t.

***Blåtjärn** Stena.; nu blott i *Blåtjärnsmyr(en)* *blåšæns-*. — Blåkärnsmynnen 1847 Sk. nr 309. ∞ Säkerl. efter bottnens *blåa*, dvs. blåsvarta, färg; jfr »Blåarmyr» s. 198, *Blåback* s. 120, ävensom rsp. *blådjupe(t)* (SAOB B sp. 3529).

Blöteputt el. **Blöteputten**. 1. Hjält.; ingår trol. i »*Blöbersdiket*» *blåbåsdigat*, utloppet av en å. 2. *blådepåt* Nö. 3. Tr. — Blöteputten 1831 Sk. nr 251. ∞ Jfr samma namn Bd XVIII,40,152. »*Blöbersdiket*» ansågs av meddelaren innehålla *Blöteputt*. I så fall har ljudutvecklingen varit **blådeputs-* > **blådbus-* > **blåbus-* > *blåbåš-*; förändringen av *s* till *š* i ssgsfogen kan ha orsakats genom association med *-bergs-* el. *-bärs-*; jfr dock *Janzén* i NoB 1942, s. 86.

Boll(e)viken, se s. 85.

Bondalbukten *bondål-* Hällsö. ∞ Kan icke innehålla *dal dāf*. Trol. är f. leden boh. **bondaler bundālār*, *bondālār*, pl. 'benlindor'¹⁾, men vad som föranlett namnet är ovisst.

Bölevik (Båle-?), se s. 48.

Drumsetjärn *drömsæ-* el. ***Tron(d)se-** *trönsæ-* FlåHuse.; stundom även kallat *Blockemyrtjärnet* (s. 113). — Dromkiärn(!) 1775 Sk. nr 205, Dromsekärn 1812 nr 213, -tjärn GS, Drumse- EK. ∞ Meddelarens uppgift att *trönsæ-* skulle vara det gamla uttalet, är säkerl. oriktigt. Snarare är *trönsæ-* en ombildning föranledd av association med mansn. *Trond*, som är vanligt i boh. och no. ON (Bd XVIII,41 f.). F. leden i *Drumsetjärn* är antingen fvnord., fsv. *drumber*, m. '(trä)kloss; klump', no.

¹⁾ Boh. *bondal* är en genom s. k. fjärrmetates förändrad form av rsp. *buldan* 'grov vävnad, som användes till säckar, segel, enklare kläder o. d.' (SAOB B sp. 4565).

dial. *drumb* 'tjock och klumpig person', nisl. *drumbr* 'kloss; tvär person', här snarast, ss. i det no. *Dromsrud* NG 2,314 och det vgt. *Dromsered* SOÄ 12,120, använt ss. öknamn, el. ett till stammen i no. dial. *drumsa* 'vara senfärdig, giva sig god tid', *drumsen* 'tung, senfärdig' bildat binamn (jfr no. dial. *drumsa*, f. 'senfärdig kvinna'). I händelse f. leden från början är enstavig, se betr. den inskjutna mellanvok:n Bd XVIII,320 ff.

Dummeln *dómær* NHålt; litet tjärn i myr. ∞ **Dummel*, m. 'liten djup, rundaktig vattensamling, pöl i mosse el. myr', biform till nordboh. *dumle* och *dumling* i samma bet.; jfr Bd XVIII,99, 153. Acc:n är ursprunglig.

Dyveln *dývøln* HärÅn.; nu uppodlad sumpmark. — Dyfvelhagen 1831 Sk. nr 248, Dyfveln 1841 nr 268. ∞ Sv. dial. *dyvel*, m. 'litet skogstjärn på kärrmark' (SOÄ 17,115, 19,230, 290, SOV 4,47); jfr no. dial. *dylvle*, m. 'liten djup dypöl', som trol. är en senare ombildning av *dyvel* med utgångspunkt i pl. och best. sg., där *dyvel* och *dylvle* sammanfalla. Acc:n är icke ursprunglig.

Fällevik *fäl(ø)*- Er. — Fälleviks myr 1881 Sk. nr 492. ∞ F. leden är trol. *fälle*, n. 'plats där träd fällts, skogsuthuggning'; jfr *Fället* Bd I,192, *Fällsås* III,190, *Fäl-len*, *Fällesmyren* IX,165. Ev. kan *fälla* (för fångst av djur)¹ el. det i Boh. numera utdöda *fälad* 'betesallmänning' ifrågakomma.

Färingen *færeyon* Blo.; sjö. — Fieringen c. 1650(?) S 73 fol 16, Färing Lacus 1673 S 73 fol 6, Färinge Siön 1695 S 3 fol 407, Färing 1784 S 15 fol 25, Färingsjön 1806 Hermelin, Färingen 1814 Werming, GS, EK. ∞ Namnet har av Hellquist Sjön. 1,159 säkerl. riktigt tolkats ss. en avl. på *-ing* av fvnord. *far*, n. 'farled'. Sjön, som till formen är långsträckt, är farbar för stora båtar. Bl. a. fördes Karl XII:s skepp över denna sjö från Strömstad till Idefjorden (Berggren i Karolinska förb. årsbok 1920, s. 157 ff.). Den av H. alternativt nämnda möjligheten, att grundordet vore *får*, fsv. *fār*, förtjänar intet beaktande, eftersom detta ord icke finns i målet, och knappast har funnits.

Håhålan *håhøta*; vik på StKrossö. — EK. ∞ F. leden är målets *hø*, fvnord. *hår*, m. 'haj'; jfr *Håskären*, *-båden* SIOD 3,148, 173.

Idefjorden *idøfjøn*, *idø*- Boh.-Norge. — Idefiohlen 1673 S 73 fol 6, Idde Fio-len 1695 Krigsark. K a, Idde Fiohlen 1702 Strobill, Ide Fiohlen c. 1725 Krigsark. VIII a, Idefjorden GS, EK. ∞ Efter den no. socknen *Id*, uttalat *idd* (NG 1,198). Uttalet *idø*- är läsuttal.

Isebukten *isø*- NHällsö. — EK. ∞ Tumlare (i målet *isø*, f., pl. *isør*) sägas ha flutit i land där.

Katthavet *kåthåvøt* Hol.; damm. — Katthafvet 1859 Sk. nr 406. ∞ Ett skämtsamt nedsättande namn, liksom fallet är med samma namn på små vattensamlingar i skilda delar av Sverige, varom se A. Vestlund i NoB 1936, s. 236 f., (där även andra förklenande namn på *Katt-* nämnas) samt senast Brevner Sydöstra Närke sjön. 161. För *hav* i ironisk anv. jfr t. ex. *Ålands hav* Bd V,135, *Kampha-vet* (Lindroth i NoB 1913, s. 39 f., Brevner anf. a. 159 ff. och citt. litt.).

¹) I målet betyder *fälla* numera endast 'rättfälla'.

Kattsund *kåtson*, y. **Kattholmsundet**; vid NLå. — Kattsund 1814 Werming, Kattholmsundet EK. ∞ Namnet har nedsättande innebörd, och har syftning på *sundets* trånghet; se närmare A. Vestlund i NoB 1936, s. 237 (och anf. litt.), där samma namn anföres från andra håll i Sverige och Danmark; jfr även *Katteklovans* s. 184.

Kileminnet *silöminet*; fiskeläge vid StKrossö. ∞ S. leden är ä. sv. *mynne*, fvnord. *mynni* 'mynning', ingående i fsv. *āmynne* 'åmynning', och i en del ON (Hellquist Et. ordb². 672, SOV 3,44). I mindre betonad ställning framför i el. *i* i nästa stav. har *y* delabialiseras till *i*; se Kock Sv. ljudh. 1,443 f. F. leden är *kil*. Den närmare anl:n är dock oklar, ty fiskeplatsen ifråga ligger icke vid mynningen av någon »kil» (av ett el. annat slag).

Kullevatten; förr tre små tjärn på gränsen till Norge. — Kullewatn 1661 Krigsark. IV a, Kule Vandet 1661 Gränslista (Kalén Boh. gränsm. 155). ∞ I gränslistan från 1661 nämnes endast *Vestre Kule Vandet*. Kalén förmodar tveksamt att namnet sammanhänger med *Nypetå kulle* (s. 141). Denna ligger emellertid, efter Krigsark:s karta att döma, ej i närheten. Därför är det sannolikare att någon annan *kulle* givit namn åt de små tjärnen. Skriftformen *Kule-* i gränslistan är trol. en onöjaktig skrivning för *Kulle-*; jfr dock ON innehållande *kula* s. 170.

Lin(d)tjärnet *līn-*, *līn-* BjörkeNe. — Lijn Kiärret(!) 1703 S 3 fol 439, Lind Kärn 1817 Sk. nr 204, Linskjär(!) 1823 nr 235, Lindtjärnet EK. ∞ Sannol. sekundärt i förh. till *Lin(d) dalen* s. 5.

Lurkevattnet *lūrke-* Nö.-Norge. — Lurkevandet 1661 Gränslista (Kalén Boh. gränsm.) 153, -vatn 1661 Krigsark. IV a, -vattnet 1777 Krigsark. Å a, GS, EK. ∞ Invid ligger *Lurkefjället* s. 140 och *Lurkemossen* s. 170. Det är ovisst huruvida de tre namnen äro parallellbildningar, el. om ettdera namnet är primärt. I förra fallet torde någon terrängformation ha hetat **Lurk(en)*, innehållande no. och sv. dial. *lurk* 'käpp, tjock stam', isl. *lurk* 'knölpåk', då närmast i jämförande anv. Minst lika troligt är dock det senare antagandet. Det ursprungliga namnet synes då innehålla det ovannämnda *lurk* 'käpp o. d.', kanske närmast åsyftande jämförelse med en käpp el. dyl. Insjöns form tillåter mycket väl en dylik jämförelse; med avs. på sjöar som liknats vid en stång, käpp el. dyl. se Hellquist sjön. 2, 71. Att (en del av) fjället el. mossen liknats vid en käpp (o. d.), synes däremot åtm. numera föga rimligt. Möjligt är dock att (det primära) namnet hänvisar på att man på platsen tagit »*lurkar*», dvs. käppar. Mindre troligt är att i f. leden se ett personbin., varom se under *Lurkeröd* Bd IX, 17.

Masselsundet *måsalsönet*; vid Starholmen. — 1850 Sk. nr 341, EK. ∞ Namnet är givet efter ett par, »*Masseln*» *måsöln* och »*Masslan*» *måsla*, som kommo från *Massleberg* (s. 59); de bodde strax invid *sundet*.

Matefatet *mådfådat*; inre delen av Trälsund. ∞ Namnet syftar på att det är en god fiskeplats där; jfr *Matskären* Bd V, 151 f. »När man inte har någon mat, får man gå till *Matefatet* och hämta», hette det. Namnet har säkerl. föranletts av att platsen ifråga är rund.

Märrebuktarna el. **-bukten** *mæ̀rə-*; på Holmen grå. ∞ Eftersom det finns betesmark på platsen, är det möjligt att man haft en *märr* på bete där. En lämplig »pall» för landsättning finns.

Nötebukten; på StKrossö; = *Nordbukten* s. 114. — EK. ∞ Trol. har man brukat släppa *nötkreatur* på bete där; jfr *Hästabukten* s. 114 på motsatta sidan av ön. (*Nöt*, f. 'hasselnöt' heter i målet *nađ.*)

Orrevatten (Åre-); kallas numera *Vammsjön* (s. 115). — Orrewat 1661 Krigsark. IV a, Aare Vatten 1661 A I 2 a. ∞ Skrivningarna torde åsyfta ett uttal *ør* el. *dyl.*, och f. leden är då säkerl. målets *ør* (*ør*), f. 'al'.

Pölseviken, se s. 49.

Romsvik Ke. — 1826 Sk. nr 70. ∞ Om namnet är tillräckligt gammalt, är f. leden kanske, liksom förmodats för torpn. *Romstad* Bd IX, 7 f., mansn. *Romund*, fvnord. *Hrómundr* (Lind Dopn. 590, Lundgren-Brate 208), som träffas i en hel del no. och sv. ON (se först cit. st.). Men lika troligt är, att namnet innehåller målets **rumsa ròmsa*, f. 'gunga' el. det därtill hörande verbet *ròmsa*, då snarast med syftning på att marken gungat; jfr boh. **runsegunga*, f. 'gungfly' och *Rum-sen* s. 211 ävensom boh. namn på *Runs(e)*- Bd V, 95, IX, 138, XVIII, 270, innehållande den med *rums-* likbetydande stammen *runs-*. Platsen ifråga ligger lågt och sankt mellan två berg.

Saxen *sáksə*; smalaste delen av ett sund mellan SLå. och Holmen grå. ∞ Landlinjerna konvergera resp. divergera mot en punkt, varigenom de komma att likna korsställda skänklar på en *sax*. Om en i vikt. antagen dylik innebörd se *Saxe(r)viken* Bd III, 136 med not 1.

Sketputt (Skit-), **Sketenputt**, **Sketne putt**. 1. *sèđpút* Da.; liten damm. 2. *fídput* (oäkta uttal) Hö.; vattensjuk mark. — Skitenputt, Sketne putt 1811 Sk. nr 169. 3. *fídput* (oäkta uttal) Mar. — Skijte Putten 1703 Sk. nr 27. 4. *fèđput* Me. Se s. 60. 5. *fídänput* (oäkta uttal) Sa.; numera kallad *Putten*. — Skitputten 1816 Sk. nr 197, Skitinputt 1847 nr 303. ∞ Nedsättande namn, oftast väl åsyftande smutsigt vatten; jfr namn på *Skitne*- Bd XVIII, 173 och flerst. Skrift- och uttalsformer med *i* bero säkerl. på inverkan från resp. *skit* (o. d.), med *i* från verbet *skita* (Hellquist Et. Ordb.²). För formen *Sketen putt* med adj. i obest. form jfr *St. K ä m p e s t e n a r* s. 157, och *Stora Stenar* Bd XVIII, 229.

Skuggesund; mellan Hällek. och Strömstad. — Skuggesundh 1702 Strobill. ∞ Namnet beror på att *sundet* är smalt och omgivet av höga, branta berg; det är alltså *skuggigt*. Rsp. *skugga* motsvaras i målet av *skiùgə*, m.

Släpan *šlěpa* Stare; sundet mellan Starholmen och Valö (Tjärnö sn). — Släpeliderna 1850 Sk. nr 341. ∞ Man *släpade*, dvs. drog, fiskevadar utefter stranden där; jfr i viss mån *Släpeklevarna* Bd XVIII, 228 och det där nämnda *Släpedalen* i Näsinga sn, ävensom *Släpenden* NG 2, 155. För namnets form jfr t. ex. *H a c k a n* s. 203 och där cit. litt.

Smörvik *smø̀r-*, *smø̀r-*, *smø̀r-* KeMä.; strandåkrar. — 1803 Sk. nr 180. ∞ Namnet åsyftar det goda saftiga betet vid *viken*; jfr namn på *Smör*- s. 142, 189, 214.

Sockerpöl *sàkəpúl* Vik; åker vid en bäck, som ibland svämmar över. ∞ Namnet säges bero på att vattnet vid översvämningar blir bräckt, alltså »sött».

Staplekilen *stàbl̥ə*- Ren.; vik. — Stabbekyhle 1726 Sk. nr 9. ∞ Förr kördes mycket ved från socknens skogstrakter ned till sjön för vidare befordran till Göteborg. Man tror att man då brukat *stapla stàbl̥ə* upp veden vid *kilen*. Det är emellertid ovisst om kartformen är en felskrivning för *Stabble-*, el. om den är en alternativ form innehållande *stabbe*, m. '(ved)stapel'; jfr *S t a b b e k l å v a n* s. 189.

Störreviken(?) *stùrə-, stòrə-* Er. ∞ Möjl. efter *stòrar* (murkna stòrar funna på botten?), men därom vet man nu intet (jfr *Störehögen* Bd XVIII, 230 och där cit. litt.). Troligare är dock växtn. *starr*, här i den västnord. omljudda formen *stòrr*; jfr *Starredalen* Bd XVIII, 271 f. I så fall har tydl. den senare uttalsformen påverkats av ordet *stör*.

Tordyveltjärn(et) *tòdývəlsčén, tòdývəlsčénət(!)* Vam.; = *Rar(et)tjärn(et)* s. 114. — Tordyveltjärn EK. ∞ Enl. uppgift efter formen: *tjärnet* är runt med konstiga »tentakler». Snarare efter förekomst av *tordyvlar*.

***Tron(d)setjärn**, se *D r u m s e* -

Trälsund *trəsún, -ún* Stare; vik. Trälsunds berget 1839 Sk. nr 310, Trälsundet 1850 nr 341, -sund EK. ∞ *Trälevägen* är namn på två vägpartier utefter Göta älv, där man förr »*trälade*», dvs. arbetade hårt, för att få segelfartygen uppför strida delar av älven (Bd X, 86). Även för förevar. namn torde anl:n kunna vara densamma. *Sundet* är numera uppmuddrat, men var förr grunt med stark ström. Det är dock här icke uteslutet att passerandet av sundet i motström gått utan draghjälp från land.

Tångeflo *tàngəfló* Tå.; vattnet utanför hmnt *Tånge* (s. 94). — EK. ∞ S. leden är samma ord som fvnord. *flói* 'utvidgning av ett vattendrag', sv. dial. *flo(g)e* 'vattenpuss'; i nisl. träffas bet:n 'vik av en fjord'. Jfr följ. och *Flogen* Bd I, 212 (havsvik).

***Vessleflo(e)** *vèsləfləw* Kang.; litet tjärn; = *Lille flo(e)* s. 114. — Vessleflåg EK. ∞ F. leden är *vessle* 'lille' (s. 144, 197), altern. ersatt av *lille*. S. leden är säkerl. samma ord som fvnord. *flói*, n. 'utvidgning av ett vattendrag', sv. dial. *flo(g)e* 'vattenpuss', i n. Boh. vanl. uttalat *flə* (jfr *T å n g e f l o* ovan). ON:ts uttal torde bero på anslutning till målets *flåg fləw, fləw*, n. 'bergstup'. Tjärnet ligger ej långt från *Flåghult fləw-, fləw-* och *Flåghulttjärnet*. I Vätte hd motsvaras *flo(g)e* numera av **flåke fləgə*, vilket torde vara en *k*-avl. till fvnord. *flār* 'flat, slät'; jfr *flak*, n., med samma avl.

Årevatten, se *O r r e* -

Äggtjärn *əg-* Be. — Ekjerne(!) kullen 1859 Sk. nr 407, Äggtjärn Ek. ∞ *Äggsjön* och *Äggtjärn* Bd I, 144 anses åsyfta sjöarnas *ägg*form. Även förevar. namn synes, av kartan att döma, kunna ha denna innebörd. Näppel. hänsyftar namnet på förekomst av fågelägg, eftersom det här är fråga om en *l i t e n* insjö. Om ytterligare en tolkning av f. leden se *Ä g g e d a l* s. 69.

II. Vattendrag.

Betr. ordet å se under Å k a s e n s. 5 f. Åar och större bäckar benämnas *älv ælv*, f. Subst. *bäck bælk*, m. (pl. *bækør*), användes om mindre vattendrag. Ett fåtal primära ånamn torde ha funnits inom socknen, t. ex. **Gröa*, **Hæra*.

Bräckebacken (*brækə*- Stare; vid *Bräckemarken* s. 86), *Bålerödbäcken* (*bækə bælkən*; rinner förbi *Båleröd* s. 14), *Bäckedraget* (kanske appell.), -*myr* (s. 28), *Bäckrännan* (Björke; = *Rännan* nedan), *Börjeskogsbäcken* (vid torpet *Börjeskogen* s. 8), *Ejgst älven* (*èstälve*, ä. *èsta älva*; rinner förbi *Ejgst* s. 18), *Ekelidsbäcken* (vid ett *Ekelid[en]* s. 138), *Fill(e)åsbäcken* (vid *Fill[e]ås* s. 149), *Forsrännan* (*føgråna*; vattendrag som rinner förbi torpet *Fors* s. 8), *Furubäck(en)* (Jö.; Fårebäcksmyr 1867 Sk. nr 260; trädn. *fura*, målets *førø*; *furuskog* växer där), *Garvarebäcken* (s. 2, 103), *Grälösbäcken* (rinner förbi *Grälös* s. 23), *Gökefors* (*gøgə*- Lien; vid *Gökeflaten* s. 192), *Hjälmså* (Hjelmstad aa 1594 JN 490; rinner förbi *Hjälmsstad* s. 30), *Häll(e)bäck* (*hæll[ə]*- Hol.; *hälla*, f. 'berghäll'; om den akuta acc:n se Inl:n XVIII), *Hämmensån* (rinner förbi *Hämnen* s. 39), *Jeppefallet* (Lien; vattenfall på *Jeppegården* s. 54), *Kidrons bäck* (*šidrons bælk* Vik; efter *Kidron* i Bibeln; anl:n obekant; jfr samma namn Bd XVIII, 171, *Kidrons killa* Bruhn Ågon. 124, *Kidron* SOÄ 19, 115, och se Hjelmqvist Bibelgeograf. namn 144), *Kitteröd å* (*Kitterud* aa 1594 JN 119; rinner förbi *Kitteröd* s. 49), *Korsbäcken* (Buar; två bäckar skära varandra där i ett *kors*), *Kroksån* (Krogs aen 1594 JN 489; vid *Kroken* s. 51), *Krokvattensbäcken* (rinner från *Krok[e]vattnet* s. 114), *Kvarnälven*, *Kvisslen* (s. 59), *Lerbäck* (Fla.; lerigt), *Lurkebäcken* (från *Lurkevattnet* s. 117), *Mossebäcken* (Bo.; vid torpet *Mossen* s. 10), *Näsingebäcken* (på gränsen mot *Näsinge* sn).

Rågetsbäcken (vid *Rågetdumpan* s. 224), 2 *Rännan* (s. 31 och *ræna* Björke; det senare = *Bäckrännan* ovan), *Rännanbäcken* (*rænə*- Gib.; vid hmsdelen *Rännan* s. 31), 3 *Sandbäck(en)* (s. 19, 28, 91), *Star(e)bäcken* (vid *Stare* s. 85), *Stampefallet* (*stämpəfålet* Str.; efter en vadmalsstamp; jfr Bd V, 245), 2 *Sten(e)bäck(en)* (s. 49 och *stænə*; i senare fallet vid *Stene*), 2 *Stordiket*, *Strutebäcken* (vid *Struteflaten* s. 196), *Stämsbukten* (Hed.; *bukt*, dvs. krökning på en bäck med *stäm*, dvs. fördämning; jfr s. 77), -*bäcken* (den under föreg. nämnda *bäcken*), *Sö(de)rkilrännan* (vid *Sörkilen* s. 87), *Tångebäcken* (vid *Tången* s. 21), *Vammsbäcken* (Vam.; = *Trättebäcken* s. 123; rinner till sjön *Vammen* s. 115), -*fallet* (vattenfall mellan N. och S. *Vammen* s. 96), *Vättlandsån* el. -*älven* (Vettelands aa 1594 JN 491; rinner förbi *Vättland* s. 100).

***Bjarka**, se s. 3.

Blockebäcken Tr. — Blåckebecken 1831 Sk. nr 251. ∞ F. leden är målets **blåcka* *bækə*, f. 'stort blad', även namn på vissa storbladiga växter; se närmare *Blockemyr* s. 34 och cit. litt.

Blåbäck *bækə*, *bækə*- Hjälm. — Blobeck, Blod bäck(!), Blobleck(!) 1824 Sk. nr 23, Blå bläck(!) 1847 nr 427. ∞ Trol. betyder *blå* här 'blåsvart, mörk', åsyftande bottenens el. vattnets färg; jfr **Blåtjärn* s. 115, *Blaaelven* i Norge (Rygh No. Elven.), ävensom *Blåkasa* (en) s. 198 nedan.

Dånarebäcken NBå. — Donarebäcks lid 1824 Sk. nr 23. ∞ *Bäcken* löper ut efter *Dånarebacken* (s. 148). Namnet är en förkortning för ett (säkerl. aldrig existerande) **Dånarebackebäcken*.

***Dämnan?**, ***Dämlebäck(en)?**, se s. 200.

***Eist**, se s. 18.

***Hialm(a)?**, se s. 29, 30.

Hundefors Skärje. — Hundefasbro, Hundefoss bro 1594 JN 122. ∞ F. ledens innebörd är oviss; jfr namn på *Hunde-* 127, 134, 139, 180.

***Häera** el. ***Häer-ä**, se s. 41, 134.

Kallebäck(en) *kälöbak* Mö. — Kallebäcken 1851 Sk. nr 342. ∞ F. leden kan icke vara adj. *kall*, i målet *käl*, el. mansn. *Kalle*, målets *kälö*. Snarast är den samma ord som s. leden i boh. *kvarnkall*, *fjär-*, *fjör-* 'lodrätt stående axel, varpå skovlarna i drivhjulet på en vattenkvarn äro fästade' (Janzén Subst. 200 f.). En skvaltkvarn kan förr ha funnits i *bäcken*. Att i f. leden se det med s. leden i *kvarnkall* identiska nordboh. *käl*, m. i bet. 'gubbe' (av *karl*, Janzén Subst. 199 f.), är väl endast en formell möjlighet. Om ett *Kallebäck* av helt annat ursprung se Bd II, 63 ff. I fråga om den akuta acc:n se Inl:n XVIII.

Kilebäcken Mar. — Kilebäcksflaten 1853 Sk. nr 422. ∞ F. ledens syftning är okänd. Några *kil*formiga partier synas ej på kartan, men måste väl ändå ha funnits. Näppel. 'bäcken som *kilar*', ty verbet *kila* har icke kunnat styrkas ss. inhemskt bohuslänskt.

Krill(e)bäcken *krilö-*, *kril-* Ly. ∞ Uttalet *kril-* kan återgå på såväl *krill-* som *kril-* (jfr under *Fillemyren* s. 172), två kanske obesläktade ordstammar; se Torp. Ingår den förra i ON:t, sammanhänger detta med no. dial. *krill*, m. 'slingrande linje', sv. dial. (även boh.) *krilla* 'krypa, kräla', boh. *krilla*, f. 'revorm som kryper fram ur huden'. Bäcken har många krökar och vindningar, och slingrar fram som en orm. Föreligger i stället stammen *kril-*, hör f. leden samman med no. dial. *kril*, n. 'krusning', *krila* 'krusa sig (om sjön); röra sig smått', och åsyftar då snarast vattnets krusning. Det synes icke vara möjligt att träffa ett bestämt val mellan de båda alternativen, även om det slingrande loppet tycks vara mest påtagligt. Trol. åsyftar f. leden i ett no. *Krillås*, som i NG 2, 158 fått en omöjlig tolkning, slingrande form hos åsen. Det säges uttryckl. att åsen har en rundaktig inböjning.

***Luða?**, se s. 108.

Löken *lögøn* el. **Lökebäcken** *lögø-* Br.; *Löken* avser nu ett område mellan två tjärn jämte en bäck. — Lökhålan 1847 Sk. nr 307, Löken EK. ∞ Fv nord. *løkr*, m. 'bäck', no. dial. *løk*, m. 'bäck, i sht en djup, sakta rinnande; vattensamling i en myr, stilla vik av en älv o. d.', numera utdött ss. levande appell. i Boh.; jfr samma namn Bd XVIII, 160.

***Mara?**, se s. 57.

Nersträtten Grå.; enl. karthandlingarna namn på åker. — Nersträtten 1818 Sk. nr 202, Ned- 1840 nr 265. ∞ Säkerl. åsyftar namnet egentl. en liten rännil el. dyl.

(utför ett berg el. en sluttning). S. leden torde näml. vara identisk med boh. dial. *strätt*, m. 'vatten- el. vätskestråle'. Jfr *Strätten* Bd II, 138.

***Piprap**, se s. 109.

Pissaren *pèsan*; bäckar. 1. Kä. 2. Ro. 3. Str. ∞ Namnet åsyftar strilande lopp; jfr samma namn Bd XVIII, 252, ävensom s. 160 nedan.

***Ralla**, se s. 66.

Ramlarn *ràmkan* Flå.; bergås. — Ramlare fossen 1813 Sk. nr 233, Ramlan 1816 nr 195 (berg). ∞ Namnet säges i orten bero på att det »ramlar», dvs. bullrar, då man kör där med vagn. Kartformen av år 1813 tycks emellertid ge vid handen, att namnet egentl. tillkommer *f o r s e n*. Denna har då benämnts 'den bullrande el. dyl.' På samma sätt torde *Ramlebäcken* SOÄ 14, 233 böra tydas; anf. st. anses f. ledens härledning oviss. Med avs. på innebörden jfr t. ex. *R u s s l e b ä c k (e n)* 'bäcken som »ruslar»' (se nedan), forsn. *Ryniande* 'den dånande' (NoB 1930, s. 144), ånamn på *Skäll-* med bet. 'den larmande' (Bd I, 75, Rygh No. Elven, NoB 1935, s. 30). Forsar ha ofta namn på *-are-*; jfr t. ex. *Pissaren*, *Migaren* o. d. (se Janzén i NoB 1935, s. 22 ff.).

***Refna**, se s. 69.

»**Respulbäcken**» So. — Respul becken 1819 Sk. nr 215. ∞ Därinvid ligga enl. karthandlingen »*Respul siken*», »*Respul flaten*», »*Respul flaten*», »*Respul dalflaten*», (i alla fallen med skrivningen *Respul*). F. leden ser ut att vara ett i Boh. okänt **rispul*, bildat till verbet *rispa* el. möjl. till subst. *rispa* 'remsa, smalt stycke o. d.' Bäckfåran har väl då liknats vid en remsa el. dyl.; jfr följ. I ord på *-ul* kan i målet *u* ha slutet kvalitet, t. ex. *åksul* (fvnord. *qxull*) 'axel' (Lindberg Skeem. 143). I brist på uttalsuppgift kunna även andra, dock till synes mindre troliga, tolkningsmöjligheter ifrågakomma.

Rispebäcken Hjalms. — Rispebecken 1799 Krigsark. T a. ∞ Väl *rispa rèspe* 'remsa o. d.', varom se **V ä g e r i s p a n* s. 217 och där cit. litt.

Russlebäck(en) *rúslabæk* (*u* → *ø*) EjgstHjält. — Russle- 1695 Sk. nr 48, Rössle- 1696 S 3 fol 417, Russe(!) fol 415, 1847 Sk. nr 427, Rus(s)le-, Rössle- 1817 nr 203. ∞ F. leden är (stammen i) verbet *russla*, som i boh. mål har ett flertal bet.r. I ett bäckn. tänker man närmast på 'rassla, skramla, braka, väsnas', i så fall av *rutla* (jfr no. dial. *rutla*; Torp). En för andra boh. ON på *Russl(ing)e-* nämnd möjlighet (se Bd III, 264, IV, 121, V, 194), näml. boh. *russel* 'skrap, avfall, bråte', no. dial. *rúsl* 'ojämnt, stenigt, buskbevuxet område', ifrågakommer här först i andra hand. Att fsv. *rúzl*, f. 'röjning' skulle ingå, är osannolikt.

***Räbbäck(en)** el. förr **Rämne å** RåÄng; nu blott i »*Räbbäcksdalen*» *råbæks-*. — Remme aa 1594 JN 123, Rissbecksdalen(!), Rådd(!) 1796 Sk. nr 105, Råbeckedaln 1801 nr 128, Rebäckedaln 1858 nr 392. ∞ *Bäcken* flyter på gränsen till *Rämne*. Namnet är därför säkerl. ett **Rämnebäcken*, varav först blivit **Rämbäcken*, och därpå *Räbbäcken*; assimilationen *mb* > *bb* är dock något oväntad.

Rämne å, se föreg.

Rännebäck(en). 1. Bebygg.-n. s. 7. 2. *réno-* Hö. ∞ Se s. 7.

*Skota?, se s. 78 ff.

*Skotn(a)?, se s. 78 ff.

*Skräppa?, se s. 63.

Skålaren *skålan* (*v* → *u*), *skålan* Hälle; bäck, numera även namn på en vik där bäcken rinner ut. — Skularne, Skularebergen 1823 Sk. nr 7, Skålarn EK. ∞ En bildning till boh. **skåla* (**skula*) *skåla* 'skölja, skvala'. För formen jfr under **R a m l a r n** ovan.

Skäringbäcken *färry*- Mä. ∞ Namnet tros i orten bero på att bäcken vid flodtid »skär» undan jorden. Med denna innebörd är dock bildningen på *-ing* något oväntad. Kanske ett **Skäring*- 'ängen med »bergskär»' (s. 81).

Slarebäcken *slära*- Ox. ∞ Därinvid ligga *Slarekleven* s. 133, *Slaremyren* s. 171 och *Slaren* (åker) s. 196. Trol. är bäcken: det primära. Det kan innehålla boh. *slad sla*, f. 'ålkista' (jfr s. 189, 218), antingen i gammal gen. på *-ar* med inskjuten mellanvok., el. utvidgat med *-are*-. En annan möjlighet är att i f. leden se ett verb **sladra*, bildat till no. dial. *slada* 'luta svagt', i sv. dial. 'gå långsamt'; *r*-utvidgningen träffas också i nisl. *slödr*, n. 'liten fördjupning', och *slödra* 'släpa sig fram'; jfr även att Torp bakom no. dial. *slarra* 'rinna sakta o. d.' delvis förutsätter ett **sladra*. Med den senare tolkningen skulle namnet åsyfta långsamt lopp hos bäcken.

Spärrebäck, se s. 98.

Tibäck, se s. 58.

***Tiöa?**, se s. 58.

Trättebäcken Vam.; även kallad *Vammsbäcken* (s. 120). — Hvams eller Trettebecken 1661 Gränslista (Kalén Boh. gränsm. 153). ∞ Enl. Kalén anf. st. beror namnet på tvist mellan gårdar i Skee och Enningdalen om fiskerätten i bäcken; jfr namn på *Trätte*- s. 171, 197 och cit. litt.

***Piöa?**, se s. 58.

Ulebäck *ulva*- Ke.; rännil. ∞ Boh. »*ula*», f. 'uggla', i målet *ulva*, här trol. åsyftande förekomst av ugglor. Bäckens torde näml. aldrig ha haft ett eget namn *Ula* (*Ugla*), vilket annars är ett vanligt vattendragsnamn; jfr senast Janzén i NoB 1940, s. 167 f. Rent formellt kan *urd* 'stenfylld terräng' komma i övervägande. Om den akuta acc:n se s. XVIII.

***Vala?**, se s. 95,

***Vatta?**, se s. 111.

***Vott?**, se s. 111.

***Vætt?** el. ***Vætt-ä?**, se Inl:n XIV.

III. Öar, holmar, skär, näs, uddar.

Den vanliga benämningen på större omflutna platser är *ö é*, best. sg. *éa*, *é*, pl. *éar*, *égar* (se Janzén Subst. 250 f.). I namnet *Slöns ö* (s. 82) har *ö* bet. 'läglänt och frodig ängsmark utmed vatten' (jfr Bd XVIII, 174). I mindre betonad

ställning har -ö- ibland blivit till -a-; jfr s. 39, 57. *Holme hǫlmǫ*, m. (pl. *hǫlmar*) kommer i storleksordning efter *ö*. Detta ord kommer dessutom ofta till anv. dels för att beteckna mark inne på land, som ligger högre än omgivningen (se under avd. V), dels avseende terrängpartier, mer el. mindre omflutna, i el. vid vattendrag, »åholmar». En mindre holme kallas *skär fæ*, n. (best. *færa* el. *færat*). Om små holmar användes ibland ordet *knapp knap*, m. Överflutna platser i vattenytan benämns *flu flur*, n., pl. *flur*, längre under ytan liggande både *bå*, pl. *bø*. Rsp. *grund* motsvaras i målet av *grun*, n. el. *grunə*, m. *Näs* uttalas *næs* (best. *næsə* el. *næsət*). Ud-dar kallas *udde ðð*, m. el. *tånge tånə*, m.

Björkenäs (s. 6), *Björkholmarna*, *Blackas holme* (Rä.; *åholme*, där en viss märr *Blackan bǫlǫ* säges ha gått ned sig), *Blåhällorna* (*bǫhælə* Blo.; berghällarna ha genom att de överspolats av sjön Färingens vatten blivit blåa), »*Bolnäset*» (Kortets form för *Båleröd* *näset*; vid *Båleröd* s. 14), 2 *Broholmen* el. *-holmarna* (Tr. och Varp; *bäckholmar*), *Bruksholmen* (Gu.; odlad *åholme*; säkerl. *bruk* 'utbruk'; jfr *Brukedaalen* s. 30), 4 *Bäck(e)holmarna* (kanske appell.), *Bäckenäs* (s. 58), 2 *-tånge(n)*, *Flatskär* (*flæt*-; låga, *flata skär*; jfr Bd V, 139), **Fluerna* (*flūnə* Me.; Fluna EK; *flu*, pl. av *flu*, n. 'grunt område [utan någon framträdande berghäll] där vattnet »flödar» el. sköljer över'; SIOD 3, 187), *Furholmen* (i Dynekilen; målets *fōra*, f. 'fura'), *-näs* (*fōnæs* Hålk.; *fur* växer ännu på *näset*), *Furunäs* (vid *Furusundet* s. 114), *Galteryggen* (*gältarygən* SHällsö; skär; jämförande namn; jfr samma namn s. 138, ävensom Bd V, 166), *Grå mårren* (*grå mæra*, *grå mæra* Kå.; litet skär; vanligt jämförelsenamn), *Gula skäret* (Kå.; Bd III, 152), 2 *Gullskär* (Ri. och i Strömsvattnet; anl:n okänd; samma namn Bd V, 139, 145), *Gåseskär* el. *Gåsen* (*gåsə*, *gåse*, *gåsə*[!]; invid föl.); Ö om SLå.; Gåsöskär Kortet, Gåse- EK), *Gåsholmen* (*gås-SLå.*; efter förekomst av *gäss*; Bd XVIII, 177), *-tången* (vid Hälle; väl efter förekomst av *gäss*).

Haken (s. 48), *Holländarskären* el. *Nordö-* (vid *Holländarn* s. 127, resp. *Nordö(n)*, dvs. *N. Hällsö* s. 39), *Holmen grå* (*hǫlməngrå*; vid Lå.; kr.-holme; utsluten ur Jb 1886; Holmen Grå 1668 S 73 fol 48, 1825 Jb, 1881 Jb, Holmen grå EK; *holmen* är rikt bevuxen med gråa lavar; V, 139), *Holmudden* (*udde* på *Starholmen* s. 86), *Humparna* (*hōmpənə* Kå.; holmar = *Knappen* nedan; om *hump* s. 139), *Håludden* (*hølt*-SHällsö; Håll-(!) EK; på *udden* finns en rund *håla*, som vattnet går in i), *Katt(e)näset* (*kæt*[ə]- Vam.; trol. samma anl. som det ävenledes på Vam. befintliga *Kattemossen* s. 173), *Killingholmen* (s. 49), *Kläveskär* (utanför Ke.; Klöfwe- 1702 Strobill; Bd III, 157), *Knappen* (*knápən* Kå.; skär; = *Humparna* ovan; Bd III, 157), *Koskär*, *Kvarnholmen* (s. 18; = *Kvarnhagen* s. 18), *Lammholmen* (Varp; Bd IV, 88), *Lerskär* (kr.-holme som innehaves av lotsarna å Strömstads lotsstation; i Jr med eget upplägg; Lersier 1673 S 73 fol 6, Lerskär 1825 Jb, 1881 Jb, Jr, EK; Bd III, 161), *Lilleholmen* (*lélə*-; åholme; motsatt *Storeholmen* nedan), *Limskär* (Varp; Bd IX, 103, SIOD 3, 148 not 3), **Lyng(n)holmen* (*lōgn-*, *lōgn-*; en kr.-holme som enl. Jr innehaves av lotsarna å Strömstads lotsstation; Ljungholmar 1825 Jb, Lyngholmen 1881 Jb, Jr, EK; växtn. *ljung*, i målet *lōgn*), **Lyng(n)holmhaken* (*lōgnhǫlmhāgən*; på

**Lyng[n]holmen* ovan; om *hake* ss. namn på uddar s. 48), *Långö* (s. 56), *Löketången* (väl efter lökväxter; jfr SIOD 3,111, 149), *Mari(a)holmen* (s. 49), *Moneskär* (*mønə-*; vid *Moneliden* s. 49), *Mårtensskär* (*mätənſčər*; *Mårten* är okänd), *Nordskären* (= *Holländarskären*¹ ovan), *-tången*, *-ö(n)* (s. 39), *Näsudden* (Lien; i sammanloppet mellan två åar), *Nötholmen* (s. 49).

Olavusnäset (*olāvəs-* Vam.), *Porsnäs* (Häs.; växtn. *pors*), *Rågetstångarna* (Gu.; vid *Rågetsbäcken* s. 120), *Rödskär* (Rösier 1673 S 73 fol 6, *Roskär* 1806 Hermelin; Bd IV,93), *-udden* (Röudden 1855 Liunggren), *Sandhaken* (*sānhågən*; en i Färingen utskjutande *sandudde*; om s. leden se s. 48), *-udden* (på StKrossö), *Sejepallen* (*sejəpālŋ* Kä.; udde; fiskn. *sej sej*, m.; om *pall* s. 137), *Sillevikshumpen* (*silvəgshōmpən*; udde på Starholmen; om f. leden s. 114), *Sjöholmen* (s. 101), *Skåreskär* (EK: *skåre*, m. '[grå]trut, Larus'), *Starholmen* s. 86), *Storeholmen* (Fo.; bäckholme, motsatt *Lilleholmen* ovan), *Sundsudden* (Björn.; vid ett *sund* i Idefjorden), *Svartskär* (Me.), *Sälskär* (Kä.; Bd V,140), *Tornudden* (*tøn-*; se *Tornet* s. 131), *Trollholmen*, *St.* och *L.* (kr.-holme; avförd ur Jb 1886; Trollholmar 1825 Jb, -holmen 1881 Jb, EK; ingen tradition om *troll*; Bd IX,103, XVIII,86), *Trondsholmen* (Trons- 1661 A I 2 a; säkerl. mansn. *Trond*,) 3 *Tångarna* (s. 53), *Tånge* (s. 94), 2 *Tången* (s. 21, 53), *Tångholmen* (s. 94), *Tärneskär* (*tærə-* Kä.; fågeln. *tärna*) *Vadbodholmen* (*våbu-* Kä.; nu landfast; någon *vadbod* har ej funnits där i mannaminne), *Vadbodskär* (Kä.; jfr föreg.), *Vadholmarna*; (StÅs.; Bd XVIII,9), *Valeholmen* (Kä.; jfr *Valskär* Bd IV,99), *Valö* (*vålvø* Vam.-Norge; i sjön Vammen med gränsröse mot Norge; SIOD 3,93, Bd III,174), *Varpeskär* (*vårpə-* NLä.; målets *varp* 'vadkast'; jfr *varp* i annan bet. s. 96, 221), *Vaskareholmen* (*våskarə-* Bo.; man *vaskar*, dvs. tvättar, kläder där), *Vassnäs* (Hälle; växtn. *vass*), *Vedskär* (*vè-* Kä.; man lastade förr *ved* på båtar där), *Virholmen* (boh. *vire*, målets *vijər* 'vide, Salix').

Alker *åkkər* Kn.; ett större och flera små skär. — EK. ∞ Fågeln. *åtkka*, f. 'sillgrissla, *Uria troille*' (SIOD 5,62). Med avs. på bildningen är namnet antingen en elliptisk bildning, dvs. en kortare form för **Alkeskär(en)* el. dyl., el. också ett ursprungl. osammansatt namn, egentl. dock en s. k. »ideell ellips», i båda fallen med innebörden 'skären (el. dyl.) där alker brukar hålla till'; om namn av dessa typer se Modéer Smål. skärgårdsn. 22 ff., Lindroth i Sakkunnigutl. rör. professorsämb. i sv. spr. vid univ. i Lund 1939, s. 112 f. Om ö- och skärnamn på *Alk-* jfr Karsten Österbotten I,294.

Bickjan *bēsə* el. **Bicketången** *bēsə-* Kn.; udde. — Bicketången EK. ∞ Målets »bickja *bēsə*, f. 'hynda' (fvnord. *bikkja*). Namnet beror icke, ss. ofta annars då djurnamn ingå i namn på omflutna platser, på jämförelse, utan på följ. förh: När man från ena hållet rör om udden kommer man ut på öppnare vatten. Vinden säges då (bruka) väsa till som en arg hynda. Om en liknande benämningsgrund se *Hunden* Bd V,146, SIOD 3,34 och där cit. litt.

Bölskär(en) *bøfər* (Nilén), *bøfčər*, *bøfčər* Hällsö. — Bölskiären 1702 Strobill, Bulskär 1814 Werming, Bölskären Kortet, EK. ∞ F. leden är flertydig. Snarast är

den stammen i verbet *bylja*, sv. dial. *bölja* 'vråla', el. det därmed avljudande fvnord. *baula*, sv. *böla*, avseende vattnets el. vindens läte; jfr t. ex. *Vrålaren* Bd V, 160, ävensom IX, 49. Möjligt är även, att f. leden utgöres av verbet el. subst. *bölja*, åsyftande stark sjögång; jfr *Brusen* SIOD 3, 18. Såväl verbet *böla* som subst. *bölja* uttalas nu i målet med *a* (*bùlæ* resp. *bùlʲæ*), men utvecklingen *ö* > *u* — en i målet normal utveckling framför *ʲ* (se s. 3 och jfr vidare målets *puʲ* 'pöl', *sùkə* 'söla' osv.) — kan ha uteblivit om bortfallet av mellanvok:n och assimilationen av *l(j)* med *sje*-ljudet skett tidigt. Andra, ur ljudsynpunkt möjliga alternativ förtjäna på grund av föga passande bet:r knappast att nämnas. Dit hör bl. a. målets *bġ*, m. 'både'.

Daniel *dániæl*; litet skär. — 1702 Strobill, EK, Danielskär 1814 Werming. ∞ Uppkallat efter någon nu okänd *Daniel*; jfr t. ex. A m u n d (e n) s. 221.

Drivnäs, se s. 71.

»**Dyckerskär**» *dýkšár*. — Döcker- EK. ∞ F. leden bör, ss. en meddelare också gjorde, sammanställas med målets *dýkər*, m. 'spik med litet huvud'. *Skäret* liknar visserl. icke en sådan, men runtomkring skäret finnas små toppformiga klabbar, som mycket väl motivera en dylik jämförelse; jfr *Kopparnaglarna* Bd V, 149 och cit. litt. Annars kunde namnet, liksom möjl. *Döckelsviken*, *-knallarna*, *-valarna* *dökəls-*, *dükəs-* Bd III, 130, 188, 277, innehålla en f. led *Dödkarl(s)-*; jfr de sv. och finl. *Dö(d)mans-skär*, *-tjärn*, *-träsket*, *-ör*, i vilka ingå sv. dial. *dödman* 'ilandflutet manslik, vålnad, gengångare, lik' (N. Lindqvist Bjärka-Säby 75), ävensom de vanliga skär:n på *Dödinge-*, där förleden utgöres av *döding(e)*, m. 'död man, vålnad etc.' (SIOD III, 107, 146). Framför det palatala *k*-ljudet kan *ö* — i samband med kvantitetsförändringen, vilken då är av samma art som i B o d k a s s k o g e n *bókaskxwən* (s. 198), målets *blaggarn* *bləgən*, *gråben* *grəbən* o. d. — ha palataliserats till *y*. Ljudutvecklingen *ö* > *y* framför *k* kan emellertid ej styrkas i målet genom fullt analoga fall; man torde dock i viss mån kunna jämföra *dyg* (fvnord. *dōghn*) 'dygn', *býgkə* (< **bōnka*) 'bedja om' (se Lindberg Skeem. 158). Men även intill icke palatal kons. kan övergången iakttagas, t. ex. *hýtə* (fsv. *hōta*) 'hota (med handen el. dyl.)'; ang. ljudutvecklingen se vidare ovan cit. st. samt A. Noreen Altschw. Gram. 97 f., Kock Sv. ljudh. 2, 30 ff.

Dyngan *dýgə*; V om Killingholmen; grund. ∞ Jämförelsenamn; se följ.

Dyngorna *dýgənə* el. **Dynghögarna** *dýghúwənə*; vid SLå.; flera små skär; = ä. M ö k h ö g e n (se s. 159). — Dyngarne(!) 1814 Werming, Dyngan(!) EK. ∞ Jämförelse med *dynghögar* ligger till grund för namnen; jfr föreg.

Elov(s)skär *ē[sv]šár* (Nilén), *ē[sv]šár*, *ē[sv]-*, y. *ēlav-*, *ē[sv]-*; vid NHällsö. — Elofskär 1814 Werming, Orlov- EK. ∞ Den äldsta skriftformen visar säkerl. rätt. F. leden torde, ss. Lindroth påpekat, vara fågeln. *elov* *ē[sv]* 'labb'; jfr *Eloven* Bd V, 143, SIOD 3, 22, 5, 60. Formellt möjligt vore annars att namnet berodde på att någon numera okänd *Elov* haft något med skäret att skaffa (suttit fast, fiskat o. d.). Av **ē[sv]-* torde ha blivit **ē[sv]-* (varav senare *ē[sv]-*) genom regressiv vokalassimilation; jfr Janzén Vokalassim. 57 ff. Formerna med *o-* i uddljudet bero på associa-

tion med mansn. *Olov òlɔf* el. appell. *örlog òlɔv*, vilket senare i orten anses ingå i namnet¹⁾; denna association har trol. även föranlett uttalet med supradentalt *l*.

***Furutången** Vam. — Furretången 1661 Gränslista (Kalén Boh. gränsm. 153). ∞ Trädn. *fura*. Skriftformen återger ett uttal *f̥ɔrɔ*, det normala i n. Boh.; i Skee är uttalet numera *f̥ɔrɔ*.

Fölungen *f̥ɔlɔŋən* el. **Fölungarna** *f̥ɔlɔŋənə* (θ → ʒ) Krok.; ett resp. flera skär. ∞ Säkerl. jämförande namn; jfr t. ex. *Hästen* Bd IV, 85, V, 147, X, 156, *Märren* SIOD 3, 50.

Gråben *gr̥ɔbən* Kä.; holme. — EK. ∞ Jämförande namn; samma namn Bd V, 145.

»**Gråkarholmen**»; = »*Karholmen*» nedan. — 1842 Sk. nr 301. ∞ Den gråa »*Karholmen*» i motsats till »*Karholmen*» nedan.

***Gåseraven** *g̥əsərāvə* Ke.; udde vid inloppet till Bojarkilen. — EK. ∞ Drastisk jämförelse med en **gåserav*, dvs. stjärt på en gås; jfr Bd II, 173, III, 239.

Hjortholmarna, se s. 34.

Holländarn *h̥ɔlɛndərən* SHällsö; skär. — Hollendare Steenen 1702 Strobill, Holländarn EK. ∞ Strobill anf. st. uppger att skäret kallas så enär »*Hollendare* och andra sjöfarande, som där ankra, göra fast vid denna sten».

Hundeholmen el. **-holmarna** *h̥ʉnə*- MöStÅs; åholme, resp. åholmar. — Hundeholmen 1839 Sk. nr 259, -holmarne 1851 nr 342. ∞ Namngivningsgrunden oklar; jfr *Hundemyr* s. 173.

Hällsö, se s. 39.

Hösen *h̥ɔsən* Lå.; holme. ∞ Holmen har till formen jämförts med en *hös h̥ɔs*, dvs. 'hjärnskål'; jfr Bd III, 198, IV, 85. Ss. framgår av den grava acc:n, är namnet en förkortning för en ssg, t. ex. **Hös(e)-holmen*. (Något **höse*, m., är icke uppvisat.)

Hö(s)skär *h̥ɔfɛr* Lå. — Höskiär 1702 Strobill, -skär 1814 Werming, EK. ∞ F. leden är säkerl. *hös* 'hjärnskål'; se föreg. *Skäret* består av en slät, svagt rundad berghäll.

Jans(e)grunden *ʒáns(ə)*-; vid Lå. ∞ En *Janne* kan ha seglat på *grundet*. Man vet att en person för länge sedan omkommit där. Om f. ledens form se *Jans eklåvan* s. 184.

Jollepallen *ʒɔlɔpáln* Hällsö. ∞ Man hade förr *jollarna* där. *Pall* översattes av meddelaren med 'avsats med djup utanför'.

Kalleklacken *kálɔklákən* Hällsö; fiskeplats. ∞ Av uttalet att döma kan f. leden icke vara mansn. *Kalle*, eftersom detta i målet uttalas *kálə*; jfr *Kallebäck* s. 121. Säkerl. är den målets *kal*, m. 'gubbe' (av *karl*, Janzén Subst. 199 f.). *Klack klak*, m., översattes av meddelaren med 'mindre berggrund'.

»**Karholmen**», **St.** och **L.** *k̥ər̥h̥ɔlmən*; vid Lå.; = »*Gråkarholmen*» ovan. I Jr med eget upplägg. Uteslöts ur Jb 1886. — 1702 Strobill, GS, Kortet, EK, Munkholm(!) 1814 Werming. ∞ Säkerl. ett **Kalvholmen*. Ang. uttalsformen *k̥ər*- se

¹⁾ Man kan dock med skäl betvivla att *örlog* någonsin varit folkligt i Boh.

Bd III,155, IV,85, V,30,147. Kartformen *Munk-* är trol. en förvanskning. Skulle så ej vara fallet, torde *Munkholm(en)* vara ett alternativt namn på *Karholmen*. Om tolkningen av *munk* se då under *M u n k e b a c k e n* s. 159.

»**Keholmen**» *şē-* Stare. ∞ F. leden är fvnord. *kið* 'killing', varom se »*K e f j ä l l e t*» (s. 154) och cit. litt.; jfr samma namn SIOD 3,108 f., Bd IX,106.

Klåhamrarna *klåhåmranå*; två små holmar utanför Ke. — Klohammaren 1702 Strobill, -hamrarna 1814 Werming, -hamrarna EK. ∞ Eftersom holmarna icke ha någon likhet med *klor*, torde skriftformerna vara missvisande och bero på kartografernas association med *rsp. klo*. Om alltså uttalet lägges till grund för tolkningen, torde ingen annan möjlighet erbjuda sig än att anknyta till boh. *klå klå* 'klia, slå'. Namnet beror då trol. på att sjön »*klår*» mot holmarna; jfr just uttr. *sjön klår*, vilket Bd III,292 (jfr IX,133) anförts ss. förklaring till namnet *Klåbak* på en udde på Tornö, NV om Kåringön, Boh. S. leden är pl. av *hammare* i bet. '(framskjutande) bergparti o. d.'

Klätterholmen, se s. 63.

Knorrholmen *knør-, knør*; vid Holmen grå. — EK. ∞ F. leden torde vara fiskn. *knør, knur*, no. dial. *knurr* 'knorrhane, Triglaarter' (varom se S. Larsson i SIOD 5,52, SAOB K sp. 1652, 1654, Torp 301), i n. Boh. annars vanl. benämnd »*hårdhøs*» *håthøs*. Uttalet *knør-* är icke genuint. F. leden kan ej utgöras av fvnord. *knørr*, m. 'ett slags fartyg', eftersom detta i boh. ON alltid tycks heta *knar-*; jfr *Knarre vik* s. 50.

Knuggeln *knúgr*; litet ojämnt och knaggligt skär, som sticker upp som en pigg ett par meter över vattenytan vid NHällsö. ∞ Ett i Boh. eljest icke upptecknat **knuggel*, m., sannol. med bet. 'skrovlig el. knölliknande formation o. d.', och nära besläktat med östsv. *knuggel*, n., i ssgn *flenknuggel* 'ispiggar', boh. **knugglot knúgråts, knúkråts* 'besvärlig, krånglig, ojämn, skrovlig' (Hogdal), ä. sv. *knugglog, knogglig* 'knottrig, knagglig', till det ord som föreligger i no. dial. *knugg* 'knöl på kroppen' (SAOB K sp. 1671).

Koddeholmen *køðå-* Tr.; kringfluten åholme. — 1830 S 38 fol 90. ∞ *Kodd* *køð*, m. 'testikel, pung' i jämförande anv.; jfr *Koddarna* SIOD 3,42, Bd IV,86, V,149, *Kodden* Bd V,235, XVIII,36.

Kolaren *kølan* Kä.; flu, vid lågvatten över vattenytan. ∞ Namnet åsyftar snarast bergets *kolsvarta* färg; jfr boh. *kolande (svart)* 'kolsvart'. Anl:n till att detta uttryckts med ett nomen agentis är dock icke fullt klar. Knappast är namnet i alla avseenden fullt identiskt med *rsp. kolare*. Från Klövedals sn på Tjörn har antecknats ett verb *kola køla* 'ryka', men detta torde användas om *s v a r t* stoft o. d., knappast om vattnets rykande *v i t a* skum.

Kon, se följ.

Kon och Per *køpær(!)* Stare; två skär; det ena kallas *Kon kø*, det andra *Per pær*. — EK. ∞ Anl:n är okänd; för *Kon* jfr t. ex. samma namn SIOD 3,42, för *Per* t. ex. *A m u n d (e n)* s. 221 och där anförda paralleller. Uttalsformen torde ha uppstått av **kø- a- pær*. Om best. sg. *kø* 'kon' se Janzén Subst. 112.

Krossholmen Hälle; = L. Krossö. — Krossholmen 1695 Sk. nr 46. ∞ Se under Krossö(n) nedan.

Krossudden *kròs-*; på StKrossö. — EK. ∞ Kanske har *korset* på StKrossö stått just på denna udde; se följ.

Krossö(n), St. och L., stòra och lèla kròsö(a); L. K. kallas också Lillön (se nedan), förr även Krossholmen (se ovan). — Krossön 1687 S 73 fol 7, GS, EK, Krössöön 1702 Strobill, Kråssö Kortet. ∞ Säkerl. har på St. Krossö(n) (kanske på Krossudden) stått ett *kors*; se därom närmare under Krosssekärr s. 51. Om förh. mellan *kors* och *kross* se s. 51.

Kråkan *krågga* el. **Kråker(ön)** *krågër(öa)* Me.; ett större och två mindre öar. — Kråkan Kortet, EK. ∞ Säkerl. har den större ön efter färgen benämnts *Kråkan* (Bd IV, 86, V, 149), och alla tre öarna *Kråkor krågër* (pl.); jfr det bredvidliggande Alker (s. 125). Till pl.-formen har sedan — uppenbarl. för att ge den större ön ett särskiljande namn — lagts *-ön*; tillvaron av den bekanta *Kråkerön* vid Marstrand Bd V, 30 torde därvid ha spelat en viss roll.

Kröpplan *krøppla* Dö.; åholme. ∞ I namnet ingår stammen i adj. nordboh. **kroplot krøpplata* 'krångligt, besvärligt'. Det säges vara »*krøpplata, krøbblata*», dvs. besvärligt, att komma dit, därför att det är så brant. För bildningen och innebörden jfr i viss mån Pinan s. 20, 33 osv., Södpinan s. 131.

Kängen, se s. 16.

Ladholmen *lá-*; i Baggerödkilen; nu landfast. — La- 1594 JN 116, Lad-EK. ∞ Enl. JN anf. st. är *holmen* en lastplats. Namnet innehåller då fvnord. *hlaða* 'lasta', och bör jämföras med det vgt. *Lahall* (Bd III, 114) och de no. *Laberg(et)*, *Lahell(e)*, innehållande fvnord. appell. *hlaðberg*, resp. *hlaðhella*; jfr t. ex. NG 5, 322, 12, 224 samt Magnus Olsen i MoM 1919, s. 93 f. Om andra, här blott formella möjligheter till tolkning av namnet se under Ladberget s. 157.

Lillön *lèlóa*, se Krossö(n) ovan.

Läfseskär *läfsa-*; vid StKrossö. ∞ *Skäret* är lågt och flackt som en *läfsa läfsa*, dvs. ett 'ojäst tunnbröd'; jfr t. ex. skärn. *Limpan* Bd III, 161, Modéer Smål. skärgårdsn. 85.

Lämmen *lémøn* NHällsö; fiskeplats vid ett undervattensgrund. ∞ Grundet ligger visserl. åtm. 10 m. under vattenytan, men man vet att det är stort och fyrkantigt, varför det möjl. kan ha jämförts med en *läm*, dvs. 'lucka (på båt o. d.)'. I orten tror man dock ej därpå; kanske har i stället någon *läm* (med okänd syftning) förr ingått i me't. Nu använder man ss. den ena riktpunkten skorstenen på ett hus.

Mjölkkaretången *mjøtkarátången, mjøtkarátången* Kä.; landtunga som slutar i ett undervattensrev (Mjölkkaren). — Mjölkasundstången(!) 1814 Werming, Mjölketången Kortet, Mjölkkare-EK. ∞ Säkerl. *mjölkkade* man korna där; mellanstav:n *-are-* tyder snarast på verbal förled (jfr s. 210 f.). Formen av 1814 är säkerl. felaktig för **Mjöl-karsandstången*; se **Mjöl-karsanden* s. 208.

Mjölkkärn *mjøtkkærn* Kä.; undervattensskär el. -rev utanför **Mjöl-karsan-*

den (s. 208). ∞ En förkortad bildning till *Mjölkarsanden och Mjölkaretången (se ovan), och bildat liksom torpn. Hopparen till *Hoppareberget* (s. 20), lhtsn. Dansaren till *Dansaremarken* (s. 41) osv.

Mjölskär; utanför Kä.; = Siropdunken s. 131. — 1814 Werming, Kortet. ∞ Sannol. har namnet föranletts av att någon med *mjöl* lastad skuta gått på grund där, el. att man bärgat *mjöllast* från något fartyg el. dyl.; men därom känner man nu icke till något.

Munk-, se **Kar-**.

***Mökestödet** *mögästöt* Kn.; udde. — Mökestöt EK. ∞ **Mök mag* (fvnord. *mykr*) 'gödsel' och *stöde*, n. 'plats för något'; jfr *Muggstad* Bd V, 26. Från skären utanför ifrågasvar. udde tar man klotång, som användes som potatisgödsel. Trol. har man förr lagrat tången på udden.

Narven *nårvæn* el. **Narveholmen** Äng; nu gärde, förr omfluten bäckholme. — Narfve- 1858 Sk. nr 392. ∞ F. leden är säkerl. sv. (och boh.) *narv*, m. 'köttsida på hud, läder el. dyl.' Markstycket är »nopprikt» av små grästuvor, och dess yta har jämförts med köttsidan på läder (o. d.); jfr *Narvåsen* i Redvägs hd, Vgtl., vilket av SOÅ 10,282 säkerl. med rätta ansetts innehålla detta samma ord. Det är likväl ovisst huruvida *Narven* utgöres av det enkla *narv* el. är en förkortning för *Narv(e)-holmen*.

Nattskär *nåt-*; invid Holmen grå. — EK. ∞ Namnet säges bero på att det är besvärligt att navigera förbi *skäret* om *natten*. Man ser Holmen grå, och vill hålla sig intill skäret ifråga, men det är ingen farled mellan skäret och holmen. Förklaringen verkar föga trolig. Man kunde, ss. Lindroth påpekade, tänka sig att namnet beror på att man (vid något tillfälle el. flera ggr) *övernattat* där.

»**Orlovskär**», se **Elov(s)skär** ovan.

Per, se **Kon och Per**.

Pickelhuvan *pékälüüva* NLå.; udde. ∞ *Pickelhüva* betyder i målet 'toppmössa'. Jämförande namn. Jfr i viss mån *Luvan* SOV 4,75, *Hatten* Bd III, 194.

Pirarna *pīranā*; två uddar på SHällsö. ∞ Uddarna skjuta ut i vattnet som två *pirar*, så att där bildas en naturlig hamn för ekor.

Plogjärnet *płowjārət*, *-jārət* Hälle; udde. ∞ Jämförande namn; jfr samma namn på ett skär i n. Boh. (Lindroth Namnforskn. 12), ävensom *Billingen* Bd III, 183.

Raggaskär *rågə-*; utanför Ke. ∞ Om tolkningsmöjligheterna för f. leden se under **Raggeberget** s. 160. I fråga om ett skärn. torde alternativet *Raggen* 'djävulen' böra ges företräde.

Rastaskär *råstə-* Ke. — Rastaskiär 1702 Strobill, Raste- 1855 Liunggren, EK. ∞ F. leden är no. och boh. *rast* (även *strömrast* *strånvråst*) f. 'ställe där saltvattnet och däri utfallande sötvatten mötas'; strömmarna gå där emot varandra och brytas, så att vattnet »kokar».

Rosenholmen *rōsən-* Mö.; odlad, nästan kringfluten höjd vid en å. ∞ Platsen är mycket vacker; förr var den omgiven av *hagg*, som vid pingsttiden stod helt vit.

Ros betecknar i målet 'blomma i allmänhet'. Namnet är bildat efter (ursprungl. tyska) mönster på *Rosen-* (jfr Bd II, 84, XVIII, 75); jfr *Rosenlund* s. 67, 219. För den akuta acc:n jfr *Rosenlund* s. 67, 219.

Siropdunken *sirēpdōgkēn*; = Mjölskär ovan. — Sirups- 1846 Sk. nr 312, Sirops- EK. ∞ Har formen av en *sirapsdunk*, dvs. ett sirapsfat. Jfr skärn. *Halvankaren* SIOD 3,31, *Halvankarna* Bd V, 140.

Sjulsholmen (Skjuls-?) *fūs-*; vid NLå. — Skiul- 1702 Strobill, Skjuls- 1903 Sk. nr 532, EK. ∞ Snarare mansn. *Sigurd*, i målet uttalat *fūʔ* (jfr s. 96), än appell. *skjul*. Samma namn i Tanums hd.

***Skjutsskaffarn?** *fýskåfar* Hällek.; udde. ∞ Namnet säges bero på att man här bytte om att ro, då man for till Strömstad. Udden har väl då skämtsamt menats *skaffa* ny *skjuts*; jfr samma namngivningsgrund för ön. *Skiftö* Bd I, 230, *Skifteskär* III, 168.

Skottfri *skōdfrī* Ke.; skär. ∞ Sälar hade här sitt tillhåll, men de voro svåra att komma åt; de gingo *fria* från *skott*. Namnbildningstypen är intressant; jfr t. ex. det bekanta da. *Sorgenfri*, och i viss mån även det i Sverige vanliga *Brödlös* o. d. Samma namn träffas i Tjärnö sn (skär).

Skårögat *skårōwat* el. **Skåreberget** Ke.; litet runt skär. — Skåreberget EK. ∞ Innehåller boh. *skārā* 'gråtrut' (S. Larsson i SIOD 5, 61). Skåret har jämförts med ett *skåröga*; jfr t. ex. betr. namntypen de vanliga *Oxögat*, *Stutögat* (o. d.) ss. namn på små (skogs)sjöar.

Striptorvan *strēptōrva* Lu.; vid lågt vattenstånd landfast holme i Strömsvattnet. ∞ Det boh. växtn. *stripp strep* 'Equisetum limosum' (Bd XVIII, 255).

Södpinan *sōwpina* (s → u) Tr.; på tre sidor omfluten åholme. ∞ Platsen där »sö(d)erna», dvs. fåren, *pinas* (genom dåligt bete el. svårigheter att ta sig därifrån el. dyl.); jfr *Getepinan* s. 150, 201, *Kopinan* s. 206. Om uttalet av f. leden se Lindberg Skeem. 199.

Tornet Mas.; i sjön Lången utskjutande udde med råmärke; kallas även *Tornudden* *tōŋ-* och *Torneberget* *tōnā-*. — Tornet, To(r)nudden 1817 Sk. nr 132. ∞ På udden står ett gränsröse, som är uppmurat i form av ett *torn*.

Twisteholmen Grå.; bäckholme. — 1840 Sk. nr 265. ∞ Eftersom *holmen* ligger vid gränsen mellan Grålös och Skee, har man väl *twistat* om äganderätten till den (el. dyl.).

Vaggaretången *vāgaratāŋen*, *vāgatāŋen* Kä. — 1702 Strobill, 1814 Werming, EK. ∞ Vattnet *vaggar* där, även om det är aldrig så stilla, ty där går »underväkt» *ūnāvākt*, dvs. undersjö.

Varholmen Tr.; åholme. — War Holmen 1830 Sk. nr 251. ∞ Säkerl. närmast av ett **Valholmen*, där det första *l* blivit *r* genom dissimilerande inverkan av s. ledens *l*, liksom t. ex. »*K a r h o l m e n*» ovan, ett annat *Varholmen* av *Valholmen*, *Särholmen* av *Sälholmen* (Bd V, 157). Eftersom *holmen* är låg, kan namnet icke innehålla »*vale*» *vāʔā*, m. 'vårdkas'. Möjl. har holmen jämförts med (ryggen av)

en *val* (jfr torpn. *Valbaken* s. 37). Fvord. *valr*, m. 'falk' (Bd X, 110) kommer här icke i fråga.

Vassgården, Nordre och Södre, *nòlvare* och *sànara vassgân*; uddar på NLå. — N. Vassgården 1903 Sk. nr 532. ∞ F. leden är växtn. *vass*, el. *vats*, gammal gen. av *vatten*. S. leden är *gård gâk* 'gårdesgård, inhägnat stycke', varom se s. 216.

Ölbär(s)holmen, St. och L., *ònbâr-*, *ònbær-*, *ònbæç-*; utanför Dynekilen. — Olbers-(!) 1702 Strobill, Ölbärs-(!) 1814 Werming, GS, Önbär- EK. ∞ Skillnaden mellan skrift- och uttalsformer gör namnet svårtolkat. Man gör nog klokast i att i första hand bygga på de samstämmiga ä. skriftformerna med *-l-*, och i f. leden se no. dial. *ölbär* 'odon', vilket även synes ingå i ön. »Ölbärn» *òlbæñ* i Tanums sn och hd; växtn:t ifråga är från Boh. upptecknat blott i formen *öbär*. Uttalet med *òn-* förstås kanske lättast ss. påverkat av namnet på den närbelägna Öneholmen (se följ.). Skulle man utgå från ett *Ön(e)berg(s)-* (om de formella möjligheter som därvid kunna ifrågakomma se följ.), bleve namnformernas skrivning med *-l-* mycket svärförklarlig.

Öneholmen *òn-*, *ònø-*; i Dynekilen; sk.-holme. Var sk. 1825 och kr. 1881. — | Ohlholmen(!) 1825, An-(!) el. Olin-(!) 1881, Jr || Önholmen 1702 Strobill, EK, Yn-(!) 1806 Hermelin, Kortet, GS, Ynholm(!) 1814 Werming, Öneholmen 1846 Sk. nr 312. ∞ F. leden är trol. boh. *ön* 'blottad på, öde, i saknad av växtlighet' (väl identiskt med fvord. *audinn*); jfr *Önäs* Bd I, 316, där ytterligare en även för förevar. namn möjlig tolkning nämnes, näml. mansn. *Övind*, fvord. *Eyvindr*. Antagandet av fvord. *audn* 'obebodd, ouppodlad mark' är däremot föga troligt i ett holmnamn. Skriftformerna med *Yn-* torde ha sin grund i ett verkligt ä. uttal med ett mycket »spetsigt» ö-ljud, ev. rent av *y*-ljud, orsakat av det palatala *n*-ljudet, och kanske även av uddljudsställningen; om palataliseringen av *ö* till *y* i målet se Lindberg Skeem. 158. Vad som föranlett skrivningarna med *An-* och *Ohl-*, kan ej med bestämdhet sägas. Namnformen *Olin-* beror däremot säkerl. på felläsning av ett *Öhn-*.

»Örlovskär», se *Elov(s)skär* ovan.

IV. Vägar, broar, båtplatser, vadställen och andra passager.

Ordet *bro* uttalas *bru*, best. sg. *brø*, *brúa*, pl. *brûr*. *Väg* heter *væj*, m. (pl. *væjær*), *stig* *stij*, m. (pl. *stijær*), *gata* *gåda* (best. *gåda*, pl. *gådær*), *vad* *vå*, n. (best. *våt*). Om *klev* 'stig, passage o. d.' se Bd XVIII, 22.

Alegrinden (se *Orre-*), *Arrestkleven* (*årrestklève* Vik; förr fanns en arrestlokal där), *Backebro* (nu även namn på åker), *Bar(r)vadet* (s. 21), *Björneklev* (*bjønø-* Hä.s.; enda stället där *björnen* kunde ta sig uppför ett brant berg), *Bojenbro* (vid *Bojendalarna* s. 8), *Brattekleve* (Al.; subst. el. adj. *bratt* 'brant'), *Bredkleve* (Blå.), *Bussekleve* (*büsø-* SBuar; om f. leden se *Bussehemmanet* s. 98; jfr Bd IX, 69), *Bäckebro*, *Crafoords brygga* (Hällek.; efter en viss kapten *Crafoord*), *Dalegrinden* (*grinden* nu borta), *Drumsekleve* (vid *Drumsetjärn* s. 115), 2 *Edet* (s. 36 och *Stare-*

Tjärnö sn), *Ejgstkleven* (Ha.; *kleven* på vägen till *Ejgst* s. 18; ligger en bit från *Ejgsts* ägor), *Ekeklev* (s. 88), *Fägrinden* (Ris.), 2 *Fäklevarna* el. *-klev(en)* (*fē-*), *Galgeklevarna* (vid *Galgstenarna* s. 138), *Geleklev* (Pr.; om *gel* s. 72), *Getevadet* (*gìðevát* Håve), *Glanareklev* (*glånarə*- Nö.; lång backe, där man från en viss punkt har god utsikt över den s. k. *Kvarnbygden*; jfr *Glanarekullen* s. 138), *Gunnars bro* (Val.), *Gångklev* (NBå.; med *gångstig*), *Haraldsvägen* (NBå.).

Hogar(e)stigen (*stig* från *Vik* till *Hogar*), *Hålevägen* (*hòlevéjan* ÖHee; skogsväg mellan två berg), *Hällevadet* (s. 11), *Hästeklev* (SHee; anl:n okänd), *Isakklevarna* (Fla.; en viss *Isak* tog livet av sig där), *Kavlebroarna* (*kávlebrúnana* Hed.; Bd X, 84; om pl.-formen av *bro* se Janzén Subst. 257 ff.), 2 *-bron*, *Killingklev* (vid *Killingholmen* s. 49), *Klevegrinden* (*klévagrínə* Hålk.), 2 *Klopperna* (s. 33 och Ly.; i senare fallet namn på en äng; egentl. pl. av *klopp*, f. 'spång'), *Koklev*, *Krappeklev* (*krápə*- Ne.; *krapp* 'trång'), *Krysevägen* (*krýsə*- Skär; korsväg), *Kyrkeklev* (*sørkə*- Ox.; viloplats på kyrkvägen), *Kölnebro* (*šərnə*- Blo.; om *kölna* s. 140), *Lekebro* (vid *Lekebacken* nr 1, s. 157), *Lilleklev* (*lèlə*- SBuar; = *Vaggareklev* s. 136), *Långbroarna* (*långbrúnana* Grå.; urgammal väg mellan *Grälös* och *Hjältsgård*; om pl. av *bro*, här säkerl. åsyftande kavelbroar se *Kavlebroarna* ovan och cit. litt.), *Långeled* (s. 12), *Madkleven*, *Näsvägen* (Hjält.; vid framskjutande berguddar), 2 *Nötegrinden* (*nöt*, n.), *-kleven* (Mas.; *nöt*, n.), *Orregrinden* (Tå.; säkerl. målets *ør*, *ør* 'al'), *Patrullvägen* (*pàtrulvéjan* Lien; en gammal väg, där krigsfolk gått fram), *Porten* (*pórtj* Gib.; smalt, numera genom sprängning vidgat vägpass mellan berg), *Prästebryggan* (LBå.; härifrån for prästen till Tjärnö), *-grinden* (Bjä.; prästen passerade här på väg till Tjärnö), 2 *-vägen* (Bd III, 180).

Röde vägen (s. 5), *Rödklev* (*ròlkəv* Stena.; jorden där är röd), *Slareklev* (*slərə*.; vid *Slarebäcken* s. 123), 2 *Smutten* (s. 22 och *småtj* Vam.), *Spåreklev* (vid *Spåreliden* s. 10), *Stenbron* (Ris.), *Stenevadet* (Pr.), 3 *Stenklev* (Blå., Huse. och Hålk.), *Stigarna* (*stijana* Hed.; numera körväg; s. 165), 3 *Stigen* (s. 5, 69), *Storebro*, *Svedjande klev* (Tr.; vid **Svedjande berg* s. 165), *Svineklev* (KnMe.), *-stigen* (*svinə*- Tr.), *Sågebro(n)* (*såwəbró*; på *Såge-Valex* s. 95), *Södstigarna* el. *-stigen* (*söd*, m. 'får'), *Tjärnshålet* (*šənsšukət*; vägpass), *Toras klev* (Ko.; en viss *Tora* tog livet av sig där), *Trapporna* (*trápəna* Ox.; gångstig med trappstegsliknande avsatser i ett berg), *Trädgrinden* (*trəs*- Häm.; ett *träd* stod förr vid grinden), *Utstigen* (Grå.; går *ut* till utmarken), *Vinterklev(en)* (SBuar; anl:n okänd; möjl. 'kleven som kan trafikeras även vintertid [i motsats till andra som nedisas och bli oframkomliga])', 2 *Vintervägen* (Gu. och Hogen; användes endast om *vintern*), *Vänd(n)ingbron* (Häm.; *vänd(n)ing* 'vändteg'), *Ångers klev* (*ågəš klév* Ko.; säkerl. ett personbi- el. familjenamn; rsp:s *ång*- motsvaras i målet av *-ag*-).

Andreklev *ändrəklev*, *àn(ə)rə*- el. **-klåvan** GuLien; vägbacke. — Andre Klef 1727 S 5 fol 121, 1807 S 22 fol 130, Annereklefsten 1844 Sk. nr 407, Annereklofvan 1859 Därs., Anereklefberget 1866 nr 447. ∞ Man menar i orten att f. leden är målets **ander ändər*, m. (pl. *ändrivar*) 'beslag på slädmedar'. Beslagen slitas näml. vid körning i den mycket steniga *kleven*. Är detta riktigt, är uttalet *àn(ə)rə*- en oakta

(uppsnyggad?) form. Formellt möjligt vore annars ett **Anneröd* *ån(ə)rə*, innehållande kvinnon. *Anna*, varav kunde uppstå *ändra* med *d*-inskott och förändring av *a* till *a* framför *nd*, eftersom *a* i denna ställning icke tillhör målets ljudsystem; jfr räkneordet *andre ändra*. Men man känner icke till något **Anneröd*, vilket dock icke behöver ha varit bebyggelse; jfr *T u t e r ö d* s. 167 och där cit. litt. Ett antagande av fågeln. *and*, målets *ändor* och ordningstalet den *andre* skulle (åtm. numera) sakna real förutsättning.

Bergtränet *båtræyat* Al.; en *v*-formad skogbevuxen bergskreva. — Bergträngs kjärn¹⁾ 1777 Krigsark. Ä *a*, Bergträngevallen 1843 Sk. nr 338. ∞ Samma namn Bd XVIII, 94 ff. S. leden är *tränge*, n. 'trängt ställe'. I *f*. leden *bary-* (om *æ*, *a* > *a* framför *r* + kons. se s. 96) har kanske först *j* utträngts mellan *r* och *t*, varefter *r* bortfallit genom dissimilatorisk inverkan av *s*. ledens *r*. Men det är även möjligt att uttalet gått över ett **båtræyat*, där association med appell. *tränge* i *s*. leden givit nuvar. uttal; jfr *B a r r d a l e n* s. 182, *M a r d a l* se 57.

***Gårdsulet**(P) *gåssut* Pr.; grind. ∞ *F*. leden är gen. av *gård*, i gammalt äkta mål uttalat *gəl*. Grinden finns i gränsen mellan hmnts två gårdar. *S*. leden är helt dunkel. Den kan icke vara no. och sv. dial. *ur(d)*, målets *ul*, 'hop av nedrasade stenar o. d.', ty detta ord är *f e m*. Sannol. döljer sig däri en ssg med en neutral slutled. Kanske *ule-ledet*? *Fv*nord. *sūla*, *f*. 'pelare' tycks icke finnas i nutida boh. mål, och kommer väl därför här icke ifråga, eftersom namnet icke gärna kan vara av så särskild hög ålder.

Hallebro(n) *håla-*, *håla-* Blå. — Hällebrobergsklofvan(!), Hallebrobackarna 1850 Sk. nr 333. ∞ Namnet härrör snarast från att en *hallebacke*, dvs. svagt slutande backe, finns vid *bron*. Det är dock möjligt att även *f*. leden avser något hos själva bron. För c. 70 år sedan gjorde man näml. enl. uppgift i orten broar så, att man lade tvärstockar på kättingar som fastgjordes vid åkanterna. Därigenom kommo broarna att slutta (*håla*) in mot mitten. Man vet dock ej nu, om just förevar. bro varit en sådan.

Herrebro (*Häre-) Vik. — 1594 JN 491, Here- 1696 A I 16. ∞ *Trol.* ån. **Hæra* el. **Hær-ā* 'den gråa', varom se s. 41. Om andra möjligheter till tolkning av *f*. leden se under *H e r r e d a l e n* s. 99 och där cit. litt.

Hundebro; läget okänt. — u. å. A I 28. ∞ *Anl:n* är okänd. Samma namn utan tolkningsförslag Bd XVIII, 184. Något säkert betygat ån. **Hund(å)* tycks icke finnas.

Hästeklopp Grå. — Häste Klåpe berg(?) 1726 S 5 fol 117, Hästekläpp 1818 Sk. nr 202, 1840 nr 265. ∞ I stället för den nu befintliga stenbron över ån fanns förr en *klopp klev*, dvs. spång, bestående av en stock som var kluven i mitten och lagd med de båda halvornas flata sidor upp och intill varandra; jfr Bd II, 154, XVIII, 148. *F*. leden anger väl att *hästar* kunde gå på spången.

Kattuglan. 1. *kätugra* Ta.; (sämre körväg i en) klyfta. 2. *kätugla* Tr.; klev på en gångstig. ∞ Förr var där gott om *kattuglor*. Namnet är kanske, men icke

¹⁾ Tjärnet hör numera till Norge.

nödvändigt, en förkortad form; jfr samma namn Bd IX,17, ävensom *Göpan, Tåsan* Bd XVIII,12 och cit. litt. Om uttalet -*uk*- se Janzén i NoB 1940, s. 167 f.

Klåfittan *kləfjéta* YBuar; klev. — Klåfitta 1803 Sk. nr 130. ∞ Samma namn på en klyfta i Näsinge sn. F. leden är säkerl., ss. Bd IX,134 antagits, *klå* 'klia', och s. leden *fitta*, f. 'pudendum muliebre'. Namnet har samma obscena innebörd som t. ex. f. lederna i *Klåkuttaberget, Tafittemyren* Bd XVIII,210, 258; jfr även det flerstädes i Boh. anträffade *Klåbak* (Bd IX,133 f.); om namn på *Klå*- se ytterligare Lindroth i Sakkunnigutl. rör. professorsämb. i sv. spr. vid univ. i Lund 1939, s. 119 f. och i nord. spr. vid univ. i Lund 1942, s. 52.

Museklev *müsəklev* Bud.; liten smal dalsluttning. ∞ Möjl. efter förekomst av skogsmöss (jfr *Muselid* Bd IX,118, *Musehålan* X,119), men kanske snarare ett jämförelsenamn av obscen natur, antydande att *kleven* är smal som en kvinnas »*mus*» (jfr *Musholmen* SIOD 3,119 f., *Museskär* Bd III,163).

Pin(n)eklev Björke. — Pinneklev 1817 Sk. nr 204. ∞ F. leden är trol. *pina pīna*, f., åsyftande att *kleven* är trång och besvärlig att ta sig fram i (jfr *Pinebergen* Bd IX,137, *Pineklevarna* XVIII,220). Men den kan också vara *pinne*, m. (jfr t. ex. *Pinnebacken* Bd V,192).

Ridfört *riðfót*, ¹ - ², *riðfót* EngLås.; ett stycke av gamla landsvägen, överskuggad av lövträd och därför särskilt mörk. — Rifortskogen 1818 Sk. nr 194, Ridfortberget 1871 nr 463. ∞ På platsen spökar det; därför brukar man *rida fort* där förbi. Betr. bildningens art se B. Björseth i Bd XVIII,356 f.

Rytterklev *rütər*- MöStÅs. ∞ Se *Rytterhögen* (?) s. 162.

***Råbron** Tr. — Råbro berget 1831 Sk. nr 251. ∞ Kartans *Råbroberget* är icke beläget i själva rågången mellan Treje och Gilltorp, men ganska nära. Någon *bro* finns ej nu. Men en myr sträcker sig på båda sidor om hmsgränsen. Över myren kan vid rågången ha funnits en (kavel)bro, som givit namn åt det bredvidliggande berget.

Rågetevägen *rágetavéjən*. — Rågetsvägen 1859 Sk. nr 407. ∞ Se *Rågetdumpen* s. 224.

Skillnareklev *šīnarə*- HogenSBuar. ∞ Vid gränsskillnaden mellan Hogen och S. Buar. Om f. leden se *Skillnarevattnet* Bd X,72 där vissa, ljudliga problem beröras.

Smätten, se s. 28.

***Strätet**. 1. Björke. — Stretet 1817 Sk. nr 204. 2. Grå. — Strätet 1818 Sk. nr 202. ∞ FvNord. *strätī*, n. 'väg, gata' (sydsv. *sträte* 'bygata, smal väg mellan gärdesgårdar'; Rz); jfr Bd XVIII,256 och cit. litt. Ordet tycks ha varit levande ss. appell. ännu i början av 1800-talet, ty i den citerade karthandlingen står: »Och skall alla vid gården nu befintliga vägar och *sträten* försvinna.»

Svingen, se s. 53, 100.

Torrkloppen Tr. — 1831 Sk. nr 251. ∞ S. leden är målets *klopp kləp*, f. 'spång'. Spången har väl legat så högt över vatten att den (i motsats till någon annan) var *torr* även vid högvatten.

Trappen, se s. 32.

Trollhättan *trøllhæta* Krok.; trångt bergpass med en liten bäck. ∞ Säkerl. uppkallelse efter staden *Trollhättan*. Man har väl tyckt att lokalförh: a ha påmint om vattenfallen. Möjl. är namngivningen ironisk; jfr t. ex. *hav* i namn på små vattenpussar, ss. *Katthavet* s. 116 och cit. litt.

Trångarna, se s. 54.

Träckebro, se s. 26.

***Träleuvad(et)** Jö. — Trällewadsbacken 1837 Sk. nr 260. ∞ Trol. 'vadet där man får *träla*, dvs. arbeta hårt, för att komma över'; jfr *Trälsund* s. 119. Skrivningen med *-ll-* återspeglar trol. icke ett uttal med kort vokal och långt *l*, men den leder tanken på att formen kan vara en felskrivning för *Trätte-*; jfr i så fall namn på *Trätte-*, *Trättande-*, *Trättare-* s. 123, 171, 190, 197 och cit. litt.

Vaggareklev *vågarå-* SBUar; = *Lilleklev* s. 133. — Waggareklevmon 1828 Sk. nr 242. ∞ Platsen ligger vid en liten bäck, varför f. leden möjl., liksom i *Vaggareången* s. 131, kan tänkas åsyfta *vaggande* rörelse hos vattnet. En meddelare lämnade den orimliga förklaringen att namnet skulle bero på att ett litet barn en gång *vaggades* i en vidjekorg, medan föräldrarna arbetade på gårdet. Annars kunde man tänka sig att åkdonen *vagga* då man kör där.

Vagnklev *våg-* Ejgst. ∞ Man kan köra med *vagn* där. Om en annan tydning av *Vagn-* se Bd III, 222.

Ök(e)kleven Häm. — Ökleva 1845 Sk. nr 349. ∞ Eftersom *kleven* smalnar i ena ändan, är f. leden trol. målets *öke* *ögø*, m. 'kil, skarv, trekantigt markstycke'. Formellt möjligt vore annars *ök* *ög* 'häst'.

V. Höjder, backar och sluttningar; hällar och stenar.

Ordet *berg* uttalas *barj*, *barj*, *bærj*, best. pl. *bårjə*, *bårjə*, *bærjə*. Om nordboh. *fjäll*, n., målets *fjæl*, se Bd XVIII, 7. Ordet *ås* tycks i målet ha den rsp. bet. 'långsträckt berg'. Att *ås*, ss antagits Bd XVIII, 186, skulle avse en rund bergformation, kan från förevar. område icke styrkas. Namn innehållande subst. *hög* *huw* *hsw* o. d. ha i officiella skriftformer än *hog* än *hög*. I regeln har den officiella formen använts ss. uppslagsform. Finns emellertid ingen officiell namnform, har uppslagsformen i regel *hög*. *Knatte* *knåtə*, m., betyder 'bergknalle'. Om *backe* *båkə*, m., se Bd XVIII, 186. *Bräcka* har innebörden 'täml. brant och framför allt bred sluttning' (Bd I, 157). **Hole*, målets *hølrə*, m. (best. *hølrən*), betyder i målet ungefärl. 'låg och något långsträckt upphöjning av jord (och sand)', ev. 'jordrygg som uppstått genom nedskärningar i den omgivande marken'. Om ordets etymologi se Hesselman i MASO 2, 1 ff., och om dess utbredning i v. Sverige Janzén i NoB 1942, s. 59 ff. *Holme*, m., använt om lokaliteter inne på land, avser förhöjningar över lägre liggande mark (jfr under avd. III). *Hälla*, målets *hæla*, f., har innebörden 'sluttning, berghäll'. *Lid* *li*, f. 'långsluttande backe' (Bd I, 102), heter i best. form *liā* el. *liē*, *liū* el. *li* (jfr Janzén Subst. 144 ff.); ang. best. pl. *liānə* se s. Därs. 245.

Finns ingen officiell form, användes den rsp. pl.-formen. *Pall pal*, m., har bet. '(berg)avsats (vanl. vid sjön)'. Om vanligare s. ssgsleder i övrigt se Bd I-V, IX, X, XVIII.

Alberget (s. 67), *Ale-* se *Orre-*, *Amberns berg* (Ke.; mansn. *Ambern*, dvs. *Ambjörn*), *Annikabackarna* (s. 60), *Apelberget* (*åbal-*), *-bräckan* (Hälle; vid *Apel-flaten* s. 191), *Askeberget* (KnMe.; träd. *ask*), *-högarna*, *Asmund(s)berget* el. *-fjället* (*åsmån-* Lien; Assmunds fjellet 1862 Sk. nr 446; vid *Asmund* s. 54), *Aspebacken* (träd. *asp*, i äkta mål uttalat *æsp, øsp*), 2 *-berget* (dito), *-högarna* el. *-högen*, *-kullen* (*åspø-*), *-lid* (s. 73).

6 *Backelid(en)* (s. 6, 31, 35, 51, 95, 100), *Badstugeberget* (Ejgst; Bastugubärg 1696 S 3 fol 415; väl *badstuga*), *Beateberg* (s. 32), *Berghögarna*, *Biskop(s)hällan* (*biskaphälla*; en viss biskop *Nibælius* fördes här i land efter ett skeppsbrott 1849; att f. leden i c k e har gen. -s, beror sannol. på dissimulatorisk verkan av det föregående s'et), *Björkebacken*, *-högen*, 4-5 *-lid(en)* (s. 6, 21), *-lund(en)* (s. 6), 2 *Björk(e)näs* (s. 33, 73), *Björkesten(en)* (råmärke mellan Björke, Håve och Val; f. leden är hmnsn. *Björke*), *Björkholmen* (upphöjning över lägre mark), *Björkåsen*, *Björnebackarna* (Be.; anl:n okänd), *-berget* (vid föreg.), *Björneröd(s)piggen* (Björn.; Boh:s högsta bergstopp; om *pigg* i namn på spetsiga berg- och stenformationer se Bd X,105), *Blomsterbergen* (vid *Blomstermyr* s. 171, *Bläseröset* (gränsrös på *Bläse[röd]berget* s. 145), *Bojenhögen* (vid *Bojendalarna* s. 8), *Bolagskullen* (Ri.; ett *bolag* drev förr stenhuggeri där), *Bottneberget* (vid *Bottneflaten* s. 191), *Bratteberget* (Hjälmsö.; Bd IX,114), *-kullen* (Val.; jfr föreg.), 2 *Bredbergen* el. *-berget* (Bd V,165), 2 *Brede sten(en)* el. *Bredsten(en)* (1. *brê stén, brêstén* Hogen; *bred*, flat, upprest *sten*; 2. Hålk.; ingår i *Bredstenberget brêsten-*), *Bredfjäll* (*brê-* Här.; stort berg), *Bringebärsberget* (Ån.; målets *bringebär* 'hallon'), *Brinkarna* (*brÿkano* Mö.; jfr Bd IX,7, 48), *Broberg* (Ke.; Bd XVIII,187), *Brunhögen* (s. 31), 2 *Brunnebergen* el. *-berget* (*brunn-* Fo. och Kä.; ovisst om f. leden är fvnord. och fsv. *brune*, m. 'brand, svedjefall', Bd IX,26, el. *brunn*, m.), *-berget* (*brunn-*; en vådeld har avbränt *berget*; jfr föreg.), *Brunnshögen* (So.; vid en *brunn*), *Brurebacken* (*brur-* Häm.; boh. *brur*, f. 'brud', men syftningen okänd; jfr *Brureberget* s. 147 och namn på *Brud[e]*- Bd I-V, X, XVIII Reg.), 2 *Bryggeberget* (vid *bryggor*), 2 *Bråteberget* (om f. leden s. 191), *-liden* (dito), 3 *Bräckebergen* el. *-berget*, *-fjäll* (*bræk-* Hol.; = *Tröskeln* s. 167; *fjällets* sidor slutta ganska långsamt), 2 *Brända berget* (*bräntå bårjät* Bas. och Mas.; skogseldar ha bränt av *bergen*; jfr följ.), *Brända fjället* (*bräntå fjälät*; = *Femstensberget* nedan; efter skogsbrand; jfr föreg.), *Brända lid* (*bräntå lí* Al.), *Brändeberget* (Mas.), *Bränneberget* (Fo.; Bd V,174), *Bullern* (s. 89), *Buskelid* (s. 82), 2 *Båseberget* (ovisst om *bås* betyder 'båsformig fördjupning i el. mellan berg', el. åsyftar en fälla för djurfångst; jfr s. 221), *Båtsmansberget* (SSLön), *-stenen* (Tr.; *råsten*; anl:n okänd), *Bäckebräcke* (StÅs.; vid en *bäck* för s. ledens form jfr *Stocckelycke* s. 46), »*Bäckringberget*» (se s. 199), *Bärlid* (*bæh, bæli* Stare; Bärlidsberget 1850 Sk. nr 341).

Dalebacken, 4 *-berg(en)* el. *-berget*, *-hällorna*, *Dalsfjäll* (So.), *Dalås(en)*, *Damm-*

backen, 4 *Damm(e)berg(et)* (dàm[ə]-), *Dammlid(en)*, *De brända bergen* (*de brända bårjåna* ElHust.; = ett *Slätt[e]berg[et]* nedan), 2 *Delesbackarna* el. *-backen* (s. 6), *-berget* (Sä.), *Delestensberget* (på *berget* står en *delesten*, dvs. råsten), *Den runde kullen* (*dæn rúnå káln* Tr.), *Drumsehöden* (vid *Drumsetjärn* s. 115), *Dunsehögarna* (vid *Dunseflaten* s. 199), *Dyarnahögarna* (Vik; Dyanehogarne 1837 Sk. nr 267; f. leden är ett färdigt ON *Dyarna*; se s. 169, 220), 4 *Dybackarna* el. *-backen* (om *dy* s. 169), *-berget*, 2 *-liden*, *Dånarebacken* (s. 148), *Döläsen* (*dùkåsøn*; på *Döltorp* s. 16; Dullåsliarne 1811 Sk. nr 167).

Ekebacken, 3 *-bergen* el. *-berget*, 6 *-hogen* (s. 22, 97), *-kullen*, 9-11 *-lid(en)* (s. 12, 30), 9 *Ene(r)hogen* (s. 4, 6, 62, 84, 86), 2 *Enersberg* (s. 6, 94), *Eriks berg* (Björn.), *Eriks lider* (vid föreg.).

3 *Femstena rör* el. *röset* (se följ.), *Femstensberget* (*fémstens-* Bö; = *Brända fjället* ovan; stort *berg* där gränsen mellan *fem* gårdar sammanstöta vid ett »femstena rö»; jfr Bd V,166 och cit. litt.), *Flågberget* (*flåw-* Kä.; om *flåg* s. 20), *Fransberget* (vid torpet *Fransan* s. 43), 2 *Furubacken* (s. 21; i ett fall vid *Furubäck[en]* s. 120), *-berget* (vid *Furusundet* s. 114), *-högen*, *-lid*, *Fykeberget* (i *berget* finns *Fykeklåvan* s. 183), 2 *Fåglehögen* (s. 22, 89), *Fäbacken*, *Fölungeflåget* (*fòkoga-* SHålt; hög bergvägg där förr *fölungar* störtades ned; om *flåg* s. 20).

Galgeberget (*gåljå-* Grå.; Bd XVIII,199), *Galgstenarna* (GråHjälms.; *stenarna* skola ha utgjort stöd för en *galge*), 2 *Galtebackarna*, 2 *-berget*, *-liderna*, 5 *-ryggen* (*gåltarýgan*; höjder och ryggformiga åkrar; jämförande namn; jfr *Galteryggen* s. 124, ävensom Bd XVIII,199), *Gamlehögen* (s. 57), *Getebackarna* el. *Getebodbackarna* (Tr.; tydl. ha en el. flera *getbodar* funnits där), *Geteborgen* el. *-berget* (Mas.), *-knatten* (*jåðaknåtæn*; stenröse i rågången mellan Ne. och SSLön), *-pallen*, 2 *Glanarekullen* (*glånarå-* Gil. och Skär; Bd XVIII,191, 200), *Glashögen* (Hjälms.; 'kullen utanför *glas*et, dvs. fönstret'; jfr *Glasflaten* s. 192), 3 *Granhogen* (s. 6, 67), *-liden* (s. 21), *-ås* (s. 21), 2 *Grindebackarna*, *-bergen*, *Gropenhögen* (*gròbå-* Blo.; förr fanns där en vargrop), *Gråbenberget* (SHee; säkerl. förr tillhåll för *gråben*, dvs. varg), 2 *-knatten* (SHålt och Hö.; på den senare *knatten* skall en gång ha setts sju vargar; jfr föreg.), *Grönbacken* (s. 59), *-hög* (*grøn-*, *grún-* NHee; Boh:s största gravhög, varom se Sune Lindqvist i Vikarvet 1929, s. 1 ff.; bevuxen med gräs), *Gröthög(en)* (Blo.; Grööt hog 1702 Sk. nr 52; samma namn Bd III,192, IV,110, XVIII,129 f.), *Götebackarna* (Me.; mansn. *Göte* el. folkslagsn. *göt[e]* 'västgöte').

4 *Hageberg(et)*, 8 *-lid(en)* el. *-liderna* (s. 5, 6, 10, 69, 82, 100), *Halsen* (*hålsæn* Hed.; smalt parti av berg som vidgar sig till ett bredare ändparti, kallat *Huvudet*), *Halvar(d)s backar* el. *Halvar(d)s tomtebackar* (Mar.; mansn. *Halvar[d]*), *Hampebacken* (YBuar; efter *hampodling*), *-berget* (vid föreg.), 2 *Hanseberg(et)*, *Hassellid*, *Havreholmen* (Varp), *Hedberget* (om *hed* s. 191), *-högen*, *-knatten* (*héknaþn* Al.; i ett gärde som kallas *Hedarna hëånå*), 3 *Hillerberget* (*hìlår-*, *hìlår-*; se följ.), 4 »*Hillern*» (*hìlårn*, fvnord. *hellir*, m., målets *hìlår* 'grotta under' framskjutande parti av berg'; om uttalet med *å* se under *Hällsö* s. 39), *Hillersberget* (se föreg.), *-holmen* (vid *Hillerspallen* s. 152), *Hjällarna* (s. 4), *Hog(e)-* se även *Hög(e)-*,

Hogelid (s. 22), *Holarna*, *Holeknatten* (*hōraknātən* Mas.; vid ett av följ.; sporadiskt *r* för *l*), 2 *Holen* (Al. och Mas.; det förra skrives *St. Holen* 1851 Sk. nr 338), *Holkeliden* (Häm.; trol. efter någon *holkekälla*; jfr Bd IX, 116), 2 *Holmeberg(et)* (1. SHält; omgivet på tre sidor av en å; 2. SHee; ligger som en *holme* på en slätt), *Hoppareberget* (se följ.), *-piggen* (bergspets på *Hoppareberget* vid torpet *Hopparen* s. 20; om *pigg* s. 137), *Hulteberget* (Me.; om *hult* s. 217), *Humleberget* (Gib.; vid *Humlehagarna* s. 192), *-kullen* (Pr.; väl efter *humleodling*), *Humparna* (Björke; no. dial. *hump*, m. 'knöl, bergknalle'; samma namn s. 124), *Hundehögen* (Kä.; anl:n okänd), *Husebackarna*, *-backen* (NSlön; obekant om *hus* funnits), 11 *-berg(et)* (s. 98), 2 *-högen*, *Husetyftsberget* (Bö; om *hus[e]tyft* s. 35), *Huvudet* (bredare ändparti av *Halsen* ovan), *Hyttebackarna* (Hö.; *hytta* 'hydda'), *-backen* (nära *Hyttan* på Ejga.), *Håle backe* (*hēlē bākē* Er.; odlad mark mellan höga berg; adj. *håll* 'ihålig, djupt nedsänkt'), 2 *Hålebacken* (i ena fallet, Kä., i samma bet. som föreg., i det andra, Bo., en *backe* på vägen mellan Bo. och *Hålet* under Ut.), 2 *-berget* (i ett fall vid *Hålet* i Tjä.; i det andra, Hålk., går ett *hål* el. en *håla* rätt in i *berget*), *Hårdmon* (s. 35), *Häggebacken* (trädn. *hägg*), *-berget*, *Hälle* (s. 38), *Hälleberget* (Björn.), *Häm(men)s-trapporna* (Hemstrapperna 1703 S 3 fol 439; trappformade bergavsatser vid *Hämnen* s. 39), *Högberget* (ovisst om f. leden är adj. el. subst. *hög*), *Högek-natten* (*hōwəkātŋ* Kam.), *-kullen* (*hōwəkālŋ*), 4 *-lid(en)* (s. 64, 100), *-sten* (*hōwəstēn* [ø → u]; stor *sten* på gdn *Högen* på Mas.; säkerl. forngrav), *Högmur* (*hōw-mūr* Äng; högt berg; bergväggen har väl jämförts med en *mur*), *Högsbackar(na)* (*hōws-* [ø → u] Ro.), *Högste kulling* (*hōkstē kēlēŋ* Mo.; berg; jfr *Kullingarna* s. 156), *Högås* (Hälle), *Hökelid* (*hōgē- Håve*; fågeln. *hök* el. familjen. *Hök* i ung gen.), *Höstackarna* (s. 53), *Höstacken* (*hōstākēn* Pr.; skogklätt berg; jämförelse till formen med en *höstack*; jfr föreg., *Höstackskullarna* Bd III, 198), *Höstacksbacken* (vid *Höstackarna* s. 53).

Jensebankarna (SBuar; efter samme *Jens* som *Jens' kas* s. 193 och *Jensehålan* s. 180; om *bank* Bd XVIII, 106), *Johannes' lider* (Hälle), *Jonashällan* (*jōnas-* Krok.), *Joneberget* (*jōnə-* Stare; mansn. *Jon* i ung gen.), *-fjället* (Vättil.; stor bergkulle; jfr föreg.), *Jonsekullen* (*jōnsə-* Ri.; en viss *Jonsson* brukade stå där och hugga ved), *Juskebacken* (vid *Juskelid[en]* s. 97), *Jättegryteberget* (Hol.), *Jättestenarna* (Blo.; stensättning).

Kabbelbackarna (*kābəl-* Ejgst; efter en viss båtsman *Kabbel* från *K a b b l e r ö d* s. 18), *Kampeberg(et)* (Tr.; vid *Kampetorp* s. 46), *Kariberget* (kvinnon. *Kari[n]*), 2 *Karlsberg(et)* (s. 6 och Skär), 5 *Kasebackarna* el. *-backen* (s. 6, 11), 3 *-berg(en)* el. *-berget* (dito), *Kaslid* (s. 62), *Kattuggleberget* (Lien), »*Kebacken*» (Kä.; säkerl. *kid* 'ungget'; jfr »*Keholmen*» s. 128), »-ås» (Kieaas 1661 A I 2 a; samma namn Bd XVIII, 44), *Killingknatten* (Gu.; en *killing* föll en gång nedför *knatten* och slog ihjäl sig), *Kjellbergsberget* (Hust.; 1850 Sk. nr 333; väl familjen. *Kjellberg*), *Klasholmen* (*kłāš-* Håve; markstycke; väl mansn. *Klas*), *Klev(e)berget* (Björke; om f. leden Bd XVIII, 22), 3 *Kloppeberget* (SBuar, Hålk. och Hol.; *klopp* *kłəp*, f. 'spång'), *-kullen* (*kłəpə-* Hogen; se föreg.), *Klosterberget* (Hålk.; vid *Klosterhagen* s. 206), *Klåvbackarna* (*kłəv-*, *kłəv-* Vik; om f. leden s. 179), 2 *Klåveberg(et)* (jfr föreg.), *-kullen* (*kłəvə-* Ly.; jfr de båda

föreg.), *Kobacken*, *Kolle-* se *Kulle-*, *Kornbergen* (*køn-* Blå.; vid *Kornåkrarna* s. 193), 2 *Korpeberget* (El. och SBuar; i det senare *berget* finns *Korpereret* s. 156), 3 *Korp(e)hillern* (*körp[ə]hiløn*; om *hiller* s. 138), *Korum(s)liderna* (Varp; vid en tidigare lägerplats; jfr *Korumshålan* Bd V, 211), *Krakebergen* (Bd IX, 117), *Kranseberget* (*krånsə-* StÅs.; *kransformat*, dvs. runt; jfr följ. och Bd IV, 143, V, 176, även som det ss. dunkelt ansedda *Kranshögen* III, 203), *Kranshög(en)* (Ne.; nu blott i *Kranshögakärr krånsu-*; ett stort gärde som delvis är omslutet av en bergkrans; jfr föreg.), *Krikeberget* (*krigə-* Kam.; en *krik* 'vrå' [s. 193] skjuter in i *berget*), *Kringeldås* (*kréngəl-* LÅs.; *Klinger-* 1818 Sk. nr 194; Bd XVIII, 159), *Krosshögen* (s. 58), *Krumstångsberg* (vid *Krumstång[s]myr[arna]* s. 173), 2 *Kråkebergen* el. *-berget* (Da. och Hålk.; efter tillhåll av *kråkor*, väl snarast under nätterna), *Kullebacken*, *-berget*, *Kungsbacken* och *-berg* (vid *Kung[s]sten[en]* s. 156), 5 *Kvarn(e)backarna* el. *-backen* (s. 18, 88, 96, 97), 6 *-bergen* el. *-berget* (*kvænə-*), 2 *-hogen* (s. 20, 140), *Kvarnholmarna*, *-holmerna*, *Kvarnstensberget* (Val.; nära en tidigare *kvarn*, men anl:n okänd), *Kvibackarna* (Kä.; om *kvi* s. 193), *Kyrkebacken* (Al.; en gammal kyrkväg gick där), 4 *Kyrkeberget* (1. NBuar; man ser *kyrkan* därifrån; 2. Bö; vid *Kyrkan* s. 156; 3. Ke.; anl:n oviss; 4. Skee; vid *kyrkan*), 2 *-fjället* (1. *sörkə-* LienRel.; möjl. något samband med Rellens gamla sockenkyrka; 2. LienPrVal.; vid *kyrkväg*), *-knatten* (So.; vid *kyrkvägen*), 2 *Kyrkhögen* (*sörk-*; i ena fallet, Grå., vid *kyrkvägen*, i det andra, Skee, ganska nära *kyrkan*), *Kålekullen* (*kälə-* Pr.; = följ.; väl efter *kålodling*; icke kolbränning, ty *kol* heter i målet *kul*), *Kålds* (Pr.; = föreg.; *Kålåskullen*, Kol- 1856 Sk. nr 372), *Kålkås* (Kielkåås 1661 Krigsark. IV a; säkerl. 'åsen där man åker *kålke*'; jfr Bd X, 58), *Källarebackarna*, 2 *-liden* el. *-liderna*, *Källebackarna* (vid *källa*), 2 *-backen* (dito), 3 *-berg(et)*, *-kullen*, *Källiden* (s. 21), *Källås* (Sa.; nu i *Källåsberget şeləs-*; en *källa* nedanför), *Käringknattarna* (Varp; anl:n okänd; jfr namn på *Käring[e]*- s. 6, 157, 194), *-liden* (SBuar; vid *Käringedalen* s. 180), 2 *Kölnebackarna* (*kölna şvəə, şevəə* 'torkinrättning för havre o. d.'), 4 *-backen*, 5 *-bergen* el. *-berget*, *-högarna*, *-högen*, 2 *-lid(en)*.

2 *Ladubackarna* el. *-backen*, 2 *-berget* (*lā-*), *Ladugårdsknatten*, *-liderna* (*lāgəs-*), *Ladustenen* (Hed.; Lastensbacken 1846 Sk. nr 287), *Lars' berg* el. *Larseberget* (*lāşə-* Sä.; se *Lars' klåvan* s. 180), 2 *Lastebacken* (SBuar och Hjält.; väl lastplatser; jfr *Lasteberget* Bd V, 167), *-pallen* (Bd IX, 118), *Lenas berg* (s. 20), 2 *Lerbacken*, *-berg(et)* (*lēr-* Skärje; åkrarna vid *berget* bestå av blålera), 2 *Lidbacken* (s. 7, 77), *Lille backe* (*lèlə bākə*), *Lilleberg* (*lèlə-*), *-hög* (*lèlə-*; = *Småhög* nedan; motsatt *Stor[e]hög* s. 142), *Lin(d)backen* (Bjä.; trol. efter *linodling* el. *linberedning*, men möjl. trädn. *lind*), 2 *-berget* (se föreg.), *-kullen* (NBuar; trol. *lind*; jfr de föreg.), *Lisbets backar*, *Ljungneberg* (s. 100), *Lonebackarna* (vid *Lonestrand* s. 208), *Lukasberget* (*lūkas-* Nö.), 2 *Lunneberget* (i ett fall, Hed., uttalat *lūnə-*; i båda fallen säkerl. målets *lūnə*, m. 'lund'), *Lurkefjället* (MöNöStÅs.; se *Lurkevattnet* s. 117), *Lyckeberget* (*lōkə-* SBuar; vid *berget* fanns förr ett torp; kanske hette detta *Lyckan lōka*; om *lycka* s. 191), 4 *Lång(e)bergen* el. *-berget*, *Långefjäll* (Blo.), 3 *Lång(e)holmarna* el. *-holmerna*, *Lökehög* (Hed.; säkerl. efter lökväxter; jfr *Lökås* Bd IX, 118).

Magnusberget (Ejgst), 3 *Mellombergen* el. *-berget* (Bd V,167), *Mjölckbacken* (Lå.; Bd V,167), 2 *Mon(e)lid(en)* (s. 7, 49), 4 *Mosseberget*, *-liderna*, *Muskevinbackarna* (*müskøvyn*- Stena.; efter en viss soldat *Muskevin*), 2 *Myr(e)berget*, *Myrås* (s. 27, 187), *Månseliderna* (ÖHee), 2 *Märrekullen* (Lien och Pr.; det senare vid *Märreklåvan* s. 181; anl:n i förra fallet okänd), *Mörelid* (*møræ*.; målets *mør*, m., fvnord. *maurr* 'myra'), *Mörkebacka* (s. 61), *Mörteberget* (*mütæ*- Kampeg.; vid en liten »vass» dit *mörten* drar sig), *Mörtelider* (Tr.; vid *Mörtetjärnet* s. 114).

Nordlid (s. 100), *Nye backen* (den gamla vägen flyttades till denna *backe*), *Nypetå kulle* (*nýbeto kùlø* NBuar-Norge; Nibeto Kulle 1661 Gränslista, Kalén Boh. gränsm. 155, Nypeto kullen 1673 S 73 fol 6; om f. leden s. 188, *Näsingåsen* (på gränsen till *Näsinge* sn), *Nöteliden* (Jo.; *nöt*, n.; säkerl. har en kreatursstig gått där; jfr *N ö t e b u k t e n* s. 118).

Ormeknatten (SHålt), *-kullen*, *-lid*, 3 *Orreliden* el. *-liderna* (s. 10).

Piggstensberget (Mo.; med flera *piggliknande* toppar; jfr *Björneröd(s)piggen* ovan), 2 *Pilebacken* (*pílæ*- Hö.; träd. *pil*; nu ingen *pil*), *-berget* (vid föreg.), 2 *Platsebackarna* (om f. leden s. 17, 30 osv.), *Porsåsen* (*pø̄s*- GråTjö.; *porsris* *pø̄sarís* växer där), *Pustreberget* (vid *Pustran* s. 209), *Puttehögen* (Ta.; om f. leden s. 99), 2 *Pynten* (s. 26, 89), *Pölsmakeriet* (*pø̄lsmágø̄rit* Bag.; kulle i skogen där en f. d. *pölsmakare*, dvs. korvmakare, huggit sten).

6 *Ramberget* el. *Ramne-* (*ràm*-; *ramn* 'korp'), **Ramn* (s. 30), *Ramn fjäll* (*ràm*-Rä.; jfr föreg. och se s. 70), 2 *Ramnås(en)* (s. 30, 210), *Rap(e)sten(en)* (Gu.; Rabsten 1844 Sk. nr 407; vid el. en del av *Rapeberget* s. 160), *Rarebackarna* (vid *Rar[e]-tjärn[et]* s. 114), *Raseberget* (SBuar; 1868 Sk. nr 451; väl efter *bergras*), *Riseberget* (*rísæ*- Dö.), *Risås* (*rís*-; Bd V,168), *Roseberget* (Kä.; *ros* 'blomma i allmänhet'), *Rultarna* (jfr följ.), 2 *Rulten* (ängar; Bd XVIII,10), *Runneberget* (*rùnæ*- Sp.; träd. rönn *rån* el. adj. *rund rån*), *-högen* (Mö.; dito), *-kullen* (dito), *Ryggeberget* (*rýgø*- HedHogenVik; Bd V,168, IX,119), *Råget(s)backen* (vid *Rågetdumpen* s. 224), *-berget* (dito), *Rävebergen* (vid *Rävehålan* s. 181), 4 *-kullen* (*rævæ*.; i ett fall, på gränsen till Norge, skrivet *Nordre Ræve Kule* 1661 Gränslista, Kalén Boh. gränsm. 154), *-skäret* (*rævæfǣræt* NHålt; bergskär i en åker, där man förr fångade *rävar* med sax), *Räv(e)sten(en)* (So.), *Rävås*, *Röda hållorna* el. *Rödhållorna* (*rø̄ hæl̄nø* el. *rø̄ hæl̄nø* SkärjeVal.; själva berget ej rött, därför väl efter någon *rödaktig* växtlighet, men därom vet man nu intet; jfr *Rödhållan*, efter bergets färg, Bd XVIII,223), *Rödbackarna* (se *R ö d e t* s. 212), 2 *Röde sten(en)* (*rø̄ stén* Hålk. och HöMas.; det senare = *Rödsten[en]* nedan; gulröda bergknallar), *Rödliderna* (vid *R ö d e t* s. 212), *Rödmyllebänk* (Tjå.), *Rödsten(en)* (= ett av *Röde sten[en]*; Røsten EK), *Rörbräcken* (Mas.; rör 'vass'), *Röset* (*rūsæt* Blo.; stort stenröse), c. 12 *Rös(e)bergen* el. *-berget* (*rús*-, *røs*-, *rūsæ*.; med *stenrösen*).

3 *Sadlest(en)* (s. 38 och FlåHuseMar. och GuVal.; *sadelformiga* stenar; jfr *Sadelskär* Bd III,167, *Sadleberget* XVIII,224), *Saltberget* (No.; nu blott i *Saltbergsklåvan saltbas*-, en smal klyfta vid sjön; säkerl. efter *saltsjudning*), *Saltverkeberget* (KnMe.; efter ett *saltverk*, dvs. saltsjuderi), 4 *Sandbacken* (s. 7, 64, 104),

-högen (s. 28), -hös (NBuar; åker; om hös s. 127), *Silj(e)-* se *Sälj(e)-*, *Silleknatten* (vid *Sillevik[en]* s. 114), *Siverkullen* (vid *Siverdalen* s. 181), *Sjöberget* (Grå.; Strömsvattnet synes härifrån), *-lid(en)*, *Skallen* (Lien; åker med dålig lerjord som hastigt hårdnar och blir svårhanterlig; jfr Bd XVIII,225), *Skanseberget* (på Starholmen; rester av en *skans*), *Skarphös* (Buar; åker; adj. *skarp* 'torr, ofruktbar om jord'; jfr t. ex. Bd I,114, 201, III,161, IX,140; om s. leden s. 127), *Sket(e)högen* (Mar.; jfr Bd IV,122), *Skiljarehögen* (Häm.; säkerl. har man brukat *skilja* kreaturen där om aftonen; jfr *Skiljaremon* s. 195, *-backen* Bd XVIII,225 f. m. fl.), *Skillnadsberget* (vid en råskillnad, nu kallad *Skillnareklev* s. 135), *Skjutarebergen* el. *-berget* (*sjutarø-*, oäkta uttal, Ly.; anl:n okänd i bygden; säkerl. intet samband med Karl XII:s krig), *Skoglid*, *Skoglösberget* (Björke); *berget* saknar *skog*; jfr t. ex. *Råglös* s. 22, 212), *Skogsbackarna*, *-berget*, *-lid* (s. 100), *Skottepallen* (NöStr.; målets *skott sksd* 'ved- och timmerkast'; jfr s. 64), *Skrivareberget* (Ång; vid *Skrivarekaserna* s. 213), *Skräddarekullen* (vid *Skräddarekas[en]* s. 195), *Skuggekullen* (Björke; *kullen* som *skuggar*), 2 *Skutebergen* el. *-berget* (Skär och Vik; i förra fallet vid *Skutebågen* s. 114), *-kullen* (vid *Skutebågen* s. 114), *Skvallrebackarna* (s. 49), *Skyttebergen* (*söta*-Mas.; jfr s. 195), *Skårebergen* el. *-berget* (Björke; berget liknar på en lantmäterikarta av 1817 en brödkaka, ur vilken man skurit en rätt stor bit), *-knatten* (*skära-knätæn* Ly.; *skära*, m. '[grå]trut, Larus'), *Skårhällan* el. *-hällorna* (s. 102), *Skåleberget* (Kä.; *skäl* 'musselskal'), 2 *Skålsand(sbacken)* (1. *jæsån* Ko.; nu kallad *Brändemon* s. 191; 2. Tå.; vid *Skäl[e]viken* s. 114; *skålsand* 'skalgrus'), *Slätta backarna* (Mas.; på en stor slätt), 4 *Slätt(e)berg(et)* (1. Ejgst; 2. *slæt*- El.; = *De brända bergen* s. 138; 3. Gu.; Slätteberg 1729 Sk. nr 3; 4. Ki.; = **Sandotekulle*(?) s. 162; adj. *slätt slæt* 'slät'), 3 *Slätt(e)fjäll* (1. Hed.; Slätte fjell 1816 Sk. nr 186; 2. Nö Str.; Slättfjäll 1851 Sk. nr 342; 3. *slæt*- PrVam.; Slette Fiel 1661 A I 2 a; jfr föreg.), 4 *Smed(je)backarna* el. *-backen* (s. 6, 7, 87), 4 *-berget* (i två fall *smè*-; om möjligheten att skilja mellan *Smed-* och *Smedje-* se Bd XVIII,39 f.), *Småbergen*, *-berget* (BoRo.; = *Stugeberget* nedan), *-hällorna*, *-hög* (Sö.; = *Lillehög* ovan; Små hog 1824 Sk. nr 146; motsatt *Stor[e]hög* nedan), *Smöråsen* (*smør*-; vid *Smörgott* s. 214), *Snickerholen* (*snékerhøŋ* Heb.; höjd; en *snickare* bodde där förr), *Socialiståsen* (*sosjalist*- Stene; berget stöter i rött(!); namnet givet av meddelaren), 5 *Solbacken* (s. 7, 21, 23, 83, 100), 6 *Sollid(en)* (s. 7, 8, 32, 61, 77, 100), *Soldathögarna* (Ne.; trol. *soldatgravar*), *Solskenshögen* (*søsun*- Mö.; höjden ligger *soligt*), 2 *Spekelid* (s. 43 och *spøgø*- LÅs.; i senare fallet torrt och magert ställe; jfr *Spekebackarna* s. 214), *Stefansbacken* (Tr.; Steffens Backen 1830 S 38 fol 90; mansn. *Stefan*), *Stenbacken*, *Stenhuskullen* (Hälle; möjl. *stenhus* 'befästning av sten', Bd X,93; om en annan tolkning se *Stenhuset* s. 221), *Stenhögen* (HedHogar Vik), 2 *-kistan* (Björn. och Me.; stenröse), 3 *-lid(en)* (s. 38, 100), 2 *-malarna* (Bd X,93), *Stentrapporna* (*stèntråpønø* Tr.; brant berg med *trappliknande* avsatser), 10 *Stig(e)berg(et)* el. *Stigs-* (*stís*-, *stij*-; jfr **Stigarna* *berget* s. 165), *Stig(e)knatten* (vid en *stig*), *Stigs-* se *Stige-*, *Stockebackarna* (s. 72), *Stor(e)hög* (Sö.; stor gravhög; motsatt *Lillehög* el. *Småhög* ovan), *Strandelid(en)* (LBå.), *Stubbåsen* (SHee), *Stuge-*

berget (Bo.; = *Småberget* ovan), 2 *Stuteberget* (*stùdä*- Hogen och Vik; anl:n okänd), 2 *Stämmelid(en)* el. *-liderna* (s. 5), *Sundsåsarna*, *Svarteberget* (Äng), *-hällan* (Äng), *Svedbergen* (Tr.; vid **Svedjande berg* s. 165), *Svedjande röset* (Tr.; råmärke vid **Svedjande berg* s. 165), *Svedliderna* (vid *Svedbergen* ovan), *Svenbackarna* (vid *Svenmyr* s. 171), *Svenslid*, *Svinebackarna* (vid el. i ett *Svinehagen* s. 196), *-kullen*, *Svin(e)lid(en)*, *Svinestenen* (vid *Svinestigen* s. 133), *Svinhusberg* (Varp), *Sågebackarna*, 2 *-backen*, *-bergen*, *-liden*, *-liderna*, *Säckeberget* (vid *Säckäng* s. 92), *Sälgeberget* (*sälj*-Fo.; *sälj* heter i målet *selj*), *Sälgås* (*selj*- Hälle; jfr föreg.), *Sältebacken* (om *sälta* s. 196), 3 *Söd(e)lid*, (*söd*, m. 'får'), *Sö(de)rberget*, *-fjället*, *Södhällan* (*söwhäla* LBå.; man tvättar *söderna*, dvs. fåren, på *hällan*).

Timmerås (Kä.; Bd V,169), *Tingshällan* (Äng; nu blott i *Tingshällhögen tingselhåvon*; anl:n okänd), *Tjuveberg(et)* (FoOx.; anl:n okänd), *Tjuv(e)hällern* (*sýv[ə]hílør* Buv.; djup grotta där *tjuvar* höllo till; om *hiller* s. 138), 2 *Tjäreberg(en)* el. *-berget* (Blå., Fo. och Ly.; säkerl. har man förr bränt *tjära* där; jfr Bd V,169), *Tjärneknatten* el. *-knölen* (Kiärne Knölen 1722 S 5 fol 117, Kiärne Knatten 1726 Sk. nr 10; *knöl* har här samma bet. som *knatte*), *-kullen*, *Tjärnsliden*, *Tolvmansfjället* (vid *Tolvman[tal]stegen* s. 225), 2 *Tomtebackarna*, *-backen*, 7 *-berg(et)*, *-kullen*, *Torkelsberget* (Äng; mansn. *Torkel*), *Torrtypp* (Lu.; vanligt namn; Bd IX,6, 58, 92, XVIII,25, 40), *Torskehällan* (*tëskhæla* Tå.; vid sjön, där man metar *torsk*), *Torsten(s)-berg* (Fo.), *Torvbergen* el. *-berget* (*tår*- Stene; trol. har man tagit *torv* i en vid *berget* belägen mosse; *v* har fallit i trekonsonantisk ställning), *Trandås* (ÖHee), *Trestenså* (*tréstena rú* Mas.; jfr under *Femstensberget* ovan), *Trindberg(et)* (Vik; *trind* 'rund'), *Trindekulle* (jfr föreg.), 4 *Trollebergen* el. *-berget* (i intet fall är någon tradition om troll känd; jfr namn på *Troll[e]*- s. 32, 60 och cit. litt.), *Trollehögen* (Häm.; anl:n okänd; jfr föreg.), *Trollkullen* (*trël*- StareTjä.; hjulspårsliknande urgröppningar finnas i berget; anl:n okänd; jfr föreg.), 3 *Trollås* (s. 60 och jfr de föreg.), *Trulsebackarna* (*trülsa*- Äng; en viss *Truls* bodde där), *-berget* (*trülsa*- Bud.; efter en viss *Truls*), *Tureberget* (*türä*- Val.; *Ture* är ej känd), *-liden* (Ke.; väl efter någon med namnet *Ture*), 2 *Tuvan* (s. 5, 27), 2 *Tyfteberget* (Hol. och Liv.; om *tyft* s. 36), *Tysslingberget* (*týslvg*- Hälle; Tylinge-!) 1696 S 3 fol 432; *tyssling* 'lingon'), *Tångebergen* (*tånge* 'udde'), *-högar* (Lå.), *-högen* (jfr föreg).

Uddebergen (Stare), *Ulveberget* (Mo.), *Ulvåsen* (*úlv*- Grå.), *Utsikten* (s. 7).

Vadberget (*vå*- Stare; man har säkerl. torkat *vadar* där), *Vadbodberget* el. *-kullen* (*våbu*- Stare; förr stod en *vadbod* där), *Vadhällan* (*våhæla* Stare; sjön går upp dit, så att man får *vada* där), *Vaggareberget* (vid *Vaggaretången* s. 131), *Vaktekullen* (*våktä*-Mar.; trol. efter *vakthållning* i krigstid; berget är högt; jfr samma namn Bd I,175, II,166, IX,122), 3 *Val(e)berget* (Bd I-V, IX, X, XVIII Reg.), *-fjäll* (FoOx.), *Valen* (se s. 202), *Vallebergen* (Rä.), *-berget* (Ly.), *Vanliga knatten* (Lien), *Vargehögen* (Flå.), 2 *Varpeberg(en)* el. *-berget* (*vårpə*-, *vårpə*- El. och Fo.; *varp* 'kasthög'; jfr s. 96, 221), *Vasseberget* (Björke; växtn. *vass*), *Vasshällan* (s. 46), *Vattenbacken* (Mö.; anl:n ovisst), *Vatnekulle* (på gränsen mot Norge; Vatne- 1673 Krigsark. II a; vid *vatten*,

divs. sjöar), *Vedhällan* (*vèhàla* Stare; säkerl. har man lastat *ved* på båtar där), *Vesslehögen* (Sö.; **vessle* 'liten'; jfr Bd XVIII, 127), 6 *Vetteberget* (*vèdø-*; Bd V, 169), *Vindås* (*vin-* Ång; högsta berget i omgivningen; 'den för *vinden* utsatta *åsen*'; Bd V, 84), *Vinterbergen* el. *-berget* (*vintar-* Stare; snön ligger länge kvar där; jfr *Vinterdalen* Bd X, 31 och cit. litt.), *Vitsten(en)* (*vid-* Ly.; stenblock av ljus granit), *Vättneberget* (*vètne-*; jfr Bd I, 39).

3 *Åseberget*, 2 *-lid(en)* (s. 36), *-sten(en)* (*sten* på en *ås*).

Älgbackarna (*ælj-* Lu.), *Älgeberget* (vid *Älgeklåvan* s. 182), *Ängeberget*, 4 *-lid(en)* (s. 23, 103), *Ängholmen* (s. 17), *Änkeleksknattarna* (Hol.; barnen ha väl brukat leka *änkeleken* där), *Ärtehällan* (*ætèhèla* Blå.), 2 *Äv(j)berget* (1. Hålk.; vid **Ävjen* s. 179; 2. *ævø-* SaVäl.; vid **Äv(j)erna* s. 179).

Aftonwardsbacken Björke. — 1817 Sk. nr 204. ∞ Säkerl. har man brukat äta *aftonvard* där (vid slätter el. skörd); jfr t. ex. namn på *Frukost-* Bd IX, 115, 148, XVIII, 243, och *Dagvårdmålgärdet* Bd I, 191. *Backe* betyder här 'slät el. sluttande gräsplätt'.

Ammeliderna *àmèlianə*, *àmèlianə* Mo. ∞ F. leden är i brist på sakupplysningar flertydig. Den kan sammanhänga med fvnord. och no. dial. *ama* 'plåga, anstränga', skeem. *àmə på* 'driva på (hästar)'. Med avs. på namnets innebörd jfr då t. ex. *D r i v n ä s* s. 71. En andra möjlighet erbjuder nordboh. *àma* 'blåsa sakta men stadigt', samma ord som no. dial. *ama* 'utstråla värme', sv. dial. *àm(m)a* 'ånga, ryka o. d.', vgt. *amma på* 'blåsa på' (Rz). Vidare ifrågakommer det i dessa trakter icke ovanliga mansn. *Amund*. Förlusten i uttalet av det ur *nd* uppkomna slutljudande *n*'et tycks kunna styrkas genom kända paralleller i v. Sverige; jfr t. ex. *Am(m)undkullen* *àmə-* Bd I, 233. En förmodan att f. leden innehölle trädn. *alm*, målets *alm*, ss. exempelvis antagits för det vgt. *Amliden* (SOÄ 18, 66, 19, 198) och det no. *Amlien* (NG IV.2, 102), måste även beaktas. Uttalet bör då förstås så: f. ledens *l* försvann genom dissimilation på grund av s. ledens *l*; därefter ersattes **am-* av *am-*, eftersom rsp:s ljudförbindelse *am-* i målet regelbundet motsvaras av *am-*, t. ex. *lam* 'lam', *tam* 'tam', *stam* 'stam' (Lindberg Skeem. 163 f.); jfr i viss mån även den under *H a m b e r g* (e t) s. 151 nämnda växlingen: *Ramn fjäll* *ràm-* : *Ramberget* *ràm-*. Åtm. formellt möjligt vore slutl. no. dial. *ama*, f. 'stor tunna', målets *àmə*, f. 'brännvinsäm'. Däremot torde sv. dial. *àm(m)a*, f. 'daggmask, larv o. d.' (okänt i dessa trakter), el. det svagt styrkta, blott från fsv. kända kvinnon. *Amma* ej böra övervägas.

Ankarhällan el. **Ankaret** *àgkərət* HämTr.; litet berg. — Ankerhällan 1830 Sk. nr 251. ∞ Ett *ankare*, tjänstgörande ss. råmärke, är inhugget i berget; jfr *A n k a r k l å v a n* s. 182.

»**Atthallsbacken**» *àthals-*, *àthas-(?)* Ox.; brant backe. — Athalls- 1847 Sk. nr 288. ∞ Namnet torde innehålla *åter* 'åter, tillbaka', i ssg uppträdande i formen *at-* (t. ex. målets *atvé* 'bredvid', sörbygdsm. *åtvør* 'bortöver, längs efter'), och en bildning till verbet *håla* 'luta'. Innebörden blir då närmast 'backen som lutar emot'. Uttalet *àthas-* är säkerl. oäkta; upptecknaren säger sig ha antecknat formen »med tveksamhet».

Axleberg el. **-högen** *åkslæhūwæn* Mö.-Norge; bergshöjd på riksgränsen. — Axleberg, Axled-(!) 1661 Krigsark. IV a, Axle- 1673 S 73 fol 6, c. 1725 Krigsark. VIII a. ∞ Höjdens utseende är sådant att en jämförelse med en *axel* har legat nära; jfr *Axlebergen* Bd XVIII, 189 (med ej fullt samma innebörd) och andra där nämnda bergn. på *Axle-*.

Backehösen *bāk(ə)hōsæn* StÅs. — Back- 1851 Sk. nr 342. ∞ S. leden är *hös* 'hjärnskål' i jämförande anv.; jfr *Hösen* s. 127, *Hösarna* Bd III, 198, IV, 85.

Backhällningen Mo. — 1820 Sk. nr 201. ∞ S. leden är boh. **hällning* 'sluttning'. I boh. i allmänhet är i dylika bildningar suffixet *-ing* det normala, men i de nordligaste dial:a träffas ofta *-ning*, motsvarande ett sydligare *-ing*. I karthandlingen Sk. nr 389 (1853) träffas *berghällning* ss. appellativ. Kanske även förevar. är ett sådant. Beträffande avl.-ändelsen *-ning* jfr **Rösningsberget* s. 162, *Rösningebergen* Bd V, 195 och det där nämnda *Rösningfjäll* i Hogdals sn, ävensom *Dalningstjärnen* SOV 3, 60 (innehållande ä. sv. *dalning* 'sänka').

Basebergen och **-högen** Björke. — Bahsebergen, -hogen 1817 Sk. nr 204. ∞ Med avs. på ifrågakommande tolkningsmöjligheter se *Basetorpet* s. 2.

Björneröd(s)skottet Björn.; berg som skjuter ut i Idefjorden. — Björnereds Skottet 1816 S 28 fol 138. ∞ S. leden är *skott*, n., men det är ovisst om innebörden är 'något som skjuter fram el. ut' (jfr under *Skådet* Bd XVIII, 118), el. 'timmer-, vedkast' (jfr *Skott[er]berg[en]* s. 163).

Björnestenen *bjørnæstén* NHällsö. — EK. ∞ F. leden är kanske snarare djurn. *björn* än mansn. *Björn*.

»**Blykällarne**»? (-kälarna) Varp; två berg. — Blykällarne 1823 Sk. nr 235. ∞ S. leden är trol. best. pl. *şælana*, av *käle şæla*, m. 'kittel, kittelformad fördjupning (i berg)'; skrivningen med *-ll-* kan då förklaras ss. beroende på en i svagton skedd utveckling *-şælana* > *-şállana*, el. på en något onöjaktig skrivning. Namnet torde då syfta på kittlar av *bly*.

Blystensberget *blýstens-*; på SHällsö. — EK. ∞ *Blysten* 'blyfärgad sten'; jfr *Blystensholmen* Bd III, 145, *Blysten(en)* IV, 106, SIOD 3, 190, där flera namn på *Blysten-* i Boh. nämnas.

Blåkullen *blå-*. 1. Hogen; högt berg. 2. Skee; högsta punkten på ett berg. ∞ Bergväggen på nr 1 är av *blå*aktig granit, och berget ser åtm. från Husebo blåare ut än de omgivande bergen. Nr 2 verkar *blått*, åtm. på avstånd. Jfr *Blåbergen, -berget* Bd V, 172, IX, 113, *Blåkullen* IX, 124, där upplysningar ges om detta från magin och häxprocesserna bekanta namn.

Blåsarebackarna *blåsarə-* GilKam.; ställe på en skogsväg. ∞ Enl. en medelare »blåser det bra där»; för f. ledens form jfr t. ex. *Lur(ar)eknatten* s. 158, *Minarekullen* s. 159.

Blåseberget, Blåseröds-, Blåsopp- Blå. ∞ Namnen ha behandlats i samband med tolkningen av *Blåskog* s. 9.

Blåse(röd)berget *blåsarə-, blåsarə-, blåsarə-* el. **-kullen** DöGil. — Blåseberget 1811 Sk. nr 167, EK, Blåsekullsrös 1851 nr 332, Blåseröds Berg(!) 1831 nr 251. ∞ Sä-

kerl. till *bläsa* 'blåsa'; se diskussionen under *Blåskog* s. 9. Stavelsen *-ra-* i uttalet *bläsa* är icke uppkommen av ett ursprungligt *-röd*, och avser icke någon bebyggelse. Formen har uppkommit genom attraktion av *röd*-namnen; jfr *Tuteröd* s. 167 och cit. litt.

Blöteberg(et) Ren.; nu blott i *Blötebergsbukten blötebergsböcka*. — Blötebergsbuck, -stiär 1726 S 5 fol 116, Sk. nr 9. ∞ *Bergknallen* ligger mitt ute i *blöt* lera. Formellt är f. leden snarast målets **blöta blöda*, f. 'blöt, sank mark'.

Bockehällan *böckehälla* Sö.; berghäll på gammal väg. ∞ Anl:n är okänd. Möjl. har *hällan* liknats vid en *bockrygg*; jfr *Bockabergen* Bd I, 234, *Bockeberget* XVIII, 191 f.

Bockepannan *böckepåna* RelSö.; en sten på ett gärde. ∞ Stenen har till formen jämförts med *pannan* på en *bock*.

Bockesten(en) *böckst.* 1. HålkKo.; råsten. 2. Rel. el. Sö. ∞ Getterna brukade springa upp på nr 2. Anl:n till namnet nr 1 är okänd. Jfr samma namn Bd IX, 25, X, 95, i senare fallet trol. beroende på jämförelse.

Bolteberget *bält.* Kä. — Bälte- 1846 Sk. nr 312. ∞ F. leden är måhända målets *bält*, m. 'boll', åsyftande formen på (någon del av) *berget*. Men eftersom berget ligger vid sjön åsyftar kanske namnet snarare *järnbultar* (*bältar*) (för fastgörande av båtar el. dyl.).

Borgås(en) Flå. — Borås(!) Mossen 1847 Sk. nr 299. ∞ Inga spår av *borg*-lämningen ha anträffats, vilket däremot skett vid t. ex. *Borgås* Bd IV, 106, XVIII, 15 f.; jfr även Lindroth i NoB 1918, s. 49 ff. Försiktigast torde därför vara att i första hand räkna med att det höga och på sina ställen mycket branta fjällmassivet har liknats vid en *borg*; jfr senast cit. st., ävensom *Fästningen* s. 149, *Börsås* s. 147 och där givna paralleller. En liknande innebörd synes böra förutsättas vid flera vgt. ON på *Borg-* (SOÄ I, 2, 5); däremot tycks den i no. namn på *Borge-* ofta antagna bet. 'terrassformigt berg' (NG Indl.) av sakliga skäl här böra avböjas.

***Botteröd** Tr.; tycks ingå i **Botterödbackarna bötteröbakana*, backar i en sluttning ned mot ett vattendrag. ∞ Innehåller trol. målets *böt*, biform till *bön* 'botten', och *röd* 'röjning'. Om innebörden av *botten* se s. 198, och om formen *böt* Janzén Subst. 197 f. Namnet har säkerl. aldrig åsyftat bebyggelse; jfr t. ex. *Tuteröd* s. 167.

***Brandberg** *brån-* Sä. — Bram- 1802 Sk. nr 129. ∞ F. leden är *brand*, i målet uttalat *bran*, men det är ovisst om den betyder 'våldel' el. 'svedjning'; jfr *Brandeborgen* Bd IX, 125, *Brandarna* XVIII, 131. Skriftformen tycks förutsätta ett alternativt uttal **brám-*, med övergång *n > m* framför *b*.

***Brandotefjäll** *bråntafjél* Bag. ∞ Boh. *brandot brånta* 'rödbrun med svarta strimmor'. *Fjället* säges vara mångfärgat.

Bredmyrs skrull(esten) Björke-Lurs sn; råmärke. — Bredmyrs Skrullesten 1798 S 17 fol 5, Bredmyrs Skrull 1817 Sk. nr 204. ∞ Innehåller boh. *skrull*, m. 'puckel, upphöjning', i skeem. uttalat *skrull*, no. dial. *skrull* 'puckel, topp'.

Bersiljeberget SHålt. — Bersilje(!) Berget 1819 Sk. nr 206. ∞ F. leden är sä-

kerl. icke *persilja*, fastän association med detta ord väl orsakat skrivningen med *Ber-*, utan *bresilja*, sörbygdsmålets *bresēlja* (Nilén Ordb.). Man har väl färgat med bresilja el. druckit någon med bresilja blandad dryck på el. vid *berget*; om ordet se SAOB B sp. 4207.

Brislingsbergen Hålk. — Breslings- 1864 Sk. nr 440. ∞ Torde innehålla boh. *brisling* 'småsill, saltad skarpsill' (jfr SAOB B sp. 4233). Holmberg² 2, 26 f. upplyser att Hålkedalen »har indrägtigt sill- och makrillfiske». Formellt möjligt vore annars ett **Bredsl(e)äng*, innehållande boh. **bredsla brèsla*, målets *brèslø*, f. 'hö, gödsel el. dyl., som brettas ut för att torka', och ett till *-ing* försvagat *-äng*. Ss. s. led i sgr kunna feminina ord vid förnyad ssg få gen. på *-s*; jfr t. ex. under **K l o p p - ä n g e n* s. 206.

Brunkullen *brøn-* Hogen. ∞ *Kullen* synes från ett håll *brun brøn* (av ljunng och mo). *Vok:n* har sekundärt förkortats framför *nk*. Om en annan innebörd i *brun* se under *Brunhögen* s. 31.

Brunskär NBå. — 1819 Sk. nr 216. ∞ *Skär* åsyftar här ett »bergskär» i en åker; jfr *Skärje* (s. 81). *F.* leden avser färgen; jfr föreg.

Brureberget *brūr(ø)-, brūr(ø)-* Hjälmso. — Bruareberg 1726 S 5 fol 117, Bruda Bärget 1746 Oedman 312, Brureberget 1824 Sk. nr 23, EK, Brude- 1867 Holmberg² 2, 32. ∞ I bygden berättas ännu den ifråga om *Brud*-namn vanliga sägen, att en *brud* blivit *bergtagen* där; berget ligger alldeles invid en gammal kyrkväg. Enl. Holmberg anf. st. lär ett helt brudfölje ha blivit »intaget». Förbi-passerande sägas ha hört jämmer inifrån berget. Det är ovisst om formen *Bruare*- 1726 återger ett verkligt uttal *brūarø-*, i så fall snarast innehållande gen. fvnord. *brūðar* med inskjuten hjälpvok.; annars möjl. en senare utvidgning med *-are-*; för den senare möjligheten jfr namn på *Brudare*- Bd I, 158, 261, 271, 291.

Bryneberg(et) Tå. — Brynebergsbackarne 1824 Sk. nr 12. ∞ Kanske har man brukat *bryna* (liar o. d.) vid *berget*; jfr *Brynekullen* Bd II, 148, IV, 106, V, 165. Berget ligger vid husen.

Börsås. 1. Bö; trol. = *Kull(e)kulle* n nedan; nu blott i *Börsås' kulle bösås kèlø*. — Börsåskulle 1805 Sk. nr 160, Boråskulle 1815 Sk. nr 219, Båsås 1856 Sk. nr 373; Kollkullen 1867 Holmberg² 2, 38. 2. Tr. — Båsås Backen 1831 Sk. nr 251, Bussås 1852 nr 340. ∞ Ligger till grund också för **Börsåsan bösåsa* s. 183. Säkerl. ett **Byrgisäss*, innehållande ett mot isl. *byrgi* 'borg, skans' svarande ord, vars tillvaro i västskand. ON uppvisats av J. Sahlgren i Hall. bygdekultur 88 ff.; se även Bd II, 149, III, 188, 282, IV, 69, V, 229, IX, 125. På nr 1 finnas dubbla stenvallar ss. rester av en ä. förskansning. På den andra lokalen äro inga sådana rester kända. Där kan vara fråga om jämförelse med en skans, av samma art som den som förekommer i namn på *Slotts-* och *Borg-*. Uttalet med *s* är något öppnare än väntat, men har en motsvarighet i uttalet *bésas-* av *Börsåsberget* Bd III, 188. I stället för (dentalt) *s* i *bös-* väntade man närmast ett *s* el. *š*. Den dentala kons:n torde emellertid bero på assimilerande inverkan från *s*. ledens *s*. Slutl. kan uttalet av andra stav:s *a* icke förklaras ss. försvagat av ett ä. *ä* (i ssgn **Byrgis-äs-kulle*)

i n n a n detta blev å, eftersom resultatet då riml. borde blivit a el. (möjl.) a. Vokalismen a måste förklaras på följande sätt. Ett ursprungligt *Byrgisās har givit ett supponerat uttal bāsās; genom en (senare) ssg med kulle nedsjönk stavelsen -as- till svagton och gav till resultat -as-. En parallell erbjuder åsn. Häråberget hāeros- (o → a) s. 153. Det är här tydligt att utvecklingen av ä. ās > as gått över as, som därefter, genom ssgn med berg, nedsjönk till svagton.¹⁾ Formellt möjligt är även att (i något fall) förutsätta mansn. fvnord. Byrgir. Det ur ljudhistorisk synpunkt mest närliggande bgs, n. 'boss. agnar, småavfall' kommer här knappast i fråga. — Namnet Kull(e)kullen torde vara en ssg kulle kèlā med sig självt. Om f. leden vore mansn. fvnord. Kollr, väntade man gen. på -s. Och något svagt mansn. Kulle tycks icke vara styrkt.

Dabergen NBå. — 1819 Sk. nr 216. ∞ Sakupplysningar stå ej att få. F. leden kan vara dag (jfr i så fall Franzén Vikbol. 52 ff. och cit. litt.), dal el. dape dābā 'vattenpuss'.

Dannemarkshögen dānemarks- Håve; stor gravhög, nu till större delen bortförd. ∞ Enl. traditionen skall en dansk kung (prins, hövding) ligga begravd där. Kanske dock ett minne från strider med danskar.

Djävlastenarna jāvla-, jāvlā- Sp.; väldig anhopning nedrasade stenblock. ∞ Dylika stenanhopningar och moras synas icke sällan ha föranlett association med helvete, skam o. s. v.; jfr t. ex. S k a m s m a g e s. 186, Skams trädgård Bd V, 243, Helvetet IX, 115, Hälsefyrsdalen X, 118.

Drottningberget drōtny- Ox. — 1847 Sk. nr 288. ∞ Benämningsgrunden oklar; jfr namn på Drottning- Bd III, 148, V, 143 och cit. litt.

Dumpehällan dōmpā- Gil.; berghäll, varöver en skogsväg går. ∞ Då man kör över hällan, blir det en s. k. utfartsdumpe (utfärds-), varom se under D u m p e n s. 222.

Dyrehögen dījr- Tr.; gravhög. — Dyr- 1831 Sk. nr 251. ∞ F. leden är trol. det i Norge under medeltiden mycket vanliga och ännu i dag förekommande mansn. Dyre. I orten berättar man, att en kung med detta namn skall vara begravd i högen. Att den gravlagde varit en förnäm person, stödes därav att högen är mycket stor. Se i övrigt i fråga om no. och västsv. namn på Dyre- den utförliga diskussionen Bd XVIII, 284, där även andra, för här förevar. namn mindre troliga, tolkningsmöjligheter nämnas.

Dånarebacken dānarā- NBå.; brant landsvägsbacke. ∞ Då man kör i backen, åstadkommes mycket buller av småsten och grus; jfr namn på Dån(ar)e- Bd IX, 147, Dönnar- V, 230, Duntare- Janzén i NoB 1940, s. 128.

Dårskilds högar dāwrls hūwar, dārfælhūwar el. Dårskildshögen dāfælshwān (Nilén; acc:n obetecknad) Sö.; gravhög(ar) med stensättningar. — Dårskilds-Hö-

¹⁾ Efter det ovan sagda verkar det frestande att bedöma ljudutvecklingen i de av J. Sahlgren i NoB 1922 s. 136 f. diskuterade sockenn. Hackvad hākva (Närke) och Halvås (Vgtl.) annorlunda än S. gjort (båda namnen äro ssg med ās). Det säges näml. »att fsv. ās förkortats i icke huvudtrycklig ställning, varför övergången till å uteblivit». Rimligare är, att ä. ās givit ās, som i sin tur blivit -as- i ssgr ss. Hackvas socken o. d.

gar(!) 1746 Oedman 312, Dårskilds högar 1867 Holmberg² 2,32; jfr Dårskilsmoar 1824 Sk. nr 23, Dorskiljsmon 1845 nr 300. ∞ Enl. Oedman och Holmberg anf. st. skall en kung »Dårskild» där ha kämpat och tillintetgjorts med sin här. Namnet torde vara av utländsk härkomst, liksom kanske (den problematiske) mannen själv.

Femröringen *fæmrörigan* Me.; råsten där *fem* rågångar stöta ihop. ∞ Målets *femröring* 'spis som är murad med fem rör', här tydl. i skämtsam anv.

Fettbackarna Ke. — 1837 Sk. nr 294. ∞ Jorden är *fet* och god; jfr *Fetrenen* s. 200.

Fill(e)ås *filå-, fil-* Ni. — Fillås 1810 Sk. nr 198, Fil- 1825 nr 115. ∞ Ena randen av *åsen* är »*fillot*» *filåta*, dvs. söndertrasad av lösa block o. d.; jfr *Fillemyren* s. 172.

Finkelberget Mo. — Finkel-, Fenkel- 1818 Sk. nr 211. ∞ Anl:n är nu okänd. Kanske har man bränt *finkel* där förr.

»**Fitteberg**» Ne. — 1849 Sk. nr 386. ∞ Obscent jämförelsenamn. *Berget* liknar två skrevande lår, och mellan dessa finns en svagt böjd trekantig gräsplätt.

Fläskesnatten *flæskæknått, flæsa-*(!) So. ∞ *Bergesnatten* ligger i *Fläskeshålan* s. 183. Uttalet *flæsa-* beror på dissimilatoriskt bortfall av det första *k-* ljudet.

»**Flöjenskullen**» *fløjens-* Ri. ∞ F. leden synes vara best. sg. av målets »*fløj*» *fløj*, m. 'vindflöjel'. En gamling på Holma erinrade sig att en stång stått på *kullen*, trol. med en vindflöjel. Ett antagande att f. leden vore målets »*flöjen*» *fløjæn* 'sammet', kommer icke ifråga redan av det skälet att detta ord har dentalt *l*.

Fuckarehällan *fökarå-*; vid en vik av Dynekilen. — EK. ∞ F. leden är en bildning till målets *föka*, no. och sv. *fucka* 'idka samlag'; jfr *Pirvesten(en)* Bd I,251.

***Furtollberget, -lid** Blå. — Fortoll Berget, Fortorli 1818 Sk. nr 192, Fortalbergsdrågor 1852 nr 385. ∞ F. leden kan nog inte vara samma ord som rsp. *furtall* '(uppvuxen) tall med rak stam', enär ordet *tall* åtm. numera är helt östligt i Sverige. Möjl. ingår ett mot sv. dial. *tulle* 'tallstrunt' (Rz 762 a) el. *tull* 'topp på växande träd' svarande ord; jfr *Tolljärn* Bd I,143. Boh. **tolle* 'årtull' kommer här knappast i fråga.

Fyraskillingshällorna *fjrafæleys-* Hällek. ∞ Anl:n är okänd.

»**Fäkallet**» Mas.; berg. — 1852 Sk. nr 422. ∞ F. leden är säkerl. *fä fe*, och namnet betyder då 'platsen där man kallar på kreaturen', vare sig s. leden är ett primärt **kall*, n., el. namnet är en förkortning för ett **Fäkallberget*; jfr *Kalleberget* Bd III,199 (översatt med 'ekoberget', men snarare med innebörden 'berget där man kallar på boskapen'), *Kallareberget* Bd XVIII,209.

Fästningen. 1. *fæstnygø* SteneVäs.; högt mot S tvärbrant stupande berg. 2. Tr.; högt berg. — 1831 Sk. nr 251. ∞ Några lämningar efter förskansningar finnas icke på någotdera berget. Nr 1 säges av meddelaren vara »så högt att man därför kallade det *Fästningen*»; jfr samma namn Bd XVIII,199, givet av liknande anl., ävensom *Borgåsen* s. 146. Eftersom även nr 2 är högt, är väl anl:n här densamma.

Gafflarna *gáflana* el. **Gaffelkullarna** el. **-kullen** *gáfəl*- Vål.; »styggga» berg. — Gafflarne, Gaffelkullen 1845 Sk. nr 300. ∞ Boh. *gaffel gáfəl*. Bergen skjuta ut i flera gaffelliknande formationer; jfr Bd IX, 127, X, 68.

Getepinan *ǵiðepína* (oäkta uttal) PrVam.; brant berg med skrevor och klyftor. ∞ Tydl. är platsen på ett el. annat sätt besvärlig för *getterna*. Jfr samma namn s. 201 och där cit. litt.

Gisslanekullen *ǵiðlans*- Fla. ∞ Vid **Gisslane** (skiftet) s. 202.

Gråkallskullen NBå. — 1819 Sk. nr 216. ∞ En viss på platsen boende var ej säker på uttalet, eftersom namnet numera ej brukas. Han visste dock var *kullen* låg, och meddelade, att den är täml. hög med en sten på toppen som liknar en *grå kall kal*, dvs. gubbe. För personifierande namn på stenar jfr t. ex. *Bonden i skogen* och *Bästefar(n)* Bd V, 173 f., *Bästefarns skär* (SIOD 3, 169).

»**Gråkonskullen**» *gråkons*-(!) el. **Grågåskullen** *grågas*- el. ***Gråkullen** Me. — Gråkullen, Gråkullskullen 1815 Sk. nr 189, Krågåns- 1841 nr 301. ∞ De motsägande uttals- och skriftformerna omöjliggöra en säker tolkning. Formen *grågas*- torde i varje fall bero på att vildgässen ha rastat där; de ha sitt sträck däröver. *Gråkullen* har trol. bildats ss. motsvarighet till det strax utanför i sjön liggande *Svartskär*. Skrivningen *Krågons*- kan bero på association med det intelligande skäret *Kråkan*. Uttalet *gråkons*- förblir ändock obegripligt.

Gråson *gråso* Rel.; förr litet berg, nu namn på en åkerlapp. — Gråsoen 1763 Sk. nr 65. ∞ Jämförande namn; jfr t. ex. *Grå mårren* s. 124, *Grå(e) hund(en)*, *Gråsuggan*, *Gråulven* Bd X, 99. S. leden *-so* är best. sg., varom se Janzén Subst. 111 f.

Gullberget *gūl*- Hälle. — 1855 Sk. nr 376. ∞ I *berget* finnas prismaformade, genomskinliga kristaller, vilket föranlett folket att tro på förekomst av mineral (*guld*). Jfr samma namn med annan syftning Bd V, 179, X, 89 och cit. litt.

Gungarebackarna Sä. — Gungarebackar 1854 Sk. nr 226. ∞ I brist på sakupplysningar är det ovisst huruvida här föreligger verbet el. subst. *gunga*.

Gångareberg Vik. — Gångare- 1726 Sk. nr 10. ∞ En *gångstig* har väl funnits där; jfr *Gångare(e)gårdet* s. 80.

Gästgivaren *ǵæstivar* Här.; stort stenblock. ∞ En viss vallgubbe brukade sitta där och äta sin matsäck. Stenen har väl då skämtsamt betraktats ss. *gästgivare*. *Gästgivaren* träffas ss. önamn i Hogdals sn.

»**Göstasten(en)**» *ǵýsta*-, (*ǵýsta*-, *ǵústa*-?) GilNiPr.; råsten. — Göstavs sten 1837 Sk. nr 258, Gustafs sten 1851 nr 332. ∞ F. leden är snarast mansn. *Gösta*, inlånat i målet med rps-uttal¹⁾, varefter *ö* blivit *y* mellan de palatala ljuden *j* och *st*. Även andra möjligheter att tyda f. leden torde böra övervägas — bl. a. att operera med ett ss. senare komponent i »*Gösta(s)*-» ingående *stav* el. *stad* — men de bleve blott osäkra gissningar och må därför undertryckas. Uttalet *ǵústa*- beror på anslutning till *Gustav*.

¹⁾ Vore mansn. *Gösta* i målet nedärvt i inhemsk form, skulle det i uddljudet ha *g* framför *ä*, *au* (jfr t. ex. *gög* 'gök'); denna form tycks överhuvud icke ha påvisats.

Gösten(en) *jóstén* EjgstHaHjält.; råsten. — Gösteen 1696 S 3 fol 415, Göl(!) fol 417, Gösten 1818 Sk. nr 203. ∞ F. leden är flertydig. Den kan vara fsv. mansn. *Gödhe* (jfr *Göbyn* SOÄ 16,50) el. fvnord. kvinnon. *Gyða* (jfr *Gjøby*, *Gjøsetre* NG 1,117, 11,131). Ettdera namnet förmodas ingå i *Göberget* i Bullarens hd (Bd XVIII, 204). Vidare kunde i f. leden tänkas ingå fvnord. *gyðja* 'gudinna'. Namnet torde i så fall avse en hednisk offersten (jfr **Göddå kern* Bd I,193). De reala förh:a synas dock knappast tala för ett dylikt antagande; *stenen* ligger visserl. i en urgammal bygd, ej så långt (c. en km) från kyrkan, men på ett ödsligt och svårtillgängligt fjäll. Ytterligare en formell möjlighet vore att i f. leden se fvnord. *gióðr*, no. dial. *giód*, m. 'fiskgjuse', ss. skett i fråga om *Gönäs*, *Gösjön* (SOV 8, 64). En dylik tolkning är kanske den sannolikaste för det ovan nämnda *Göberget* i Bullaren, beläget strax invid Kornsjöarna. Belägenheten av förevar. sten (c. 300 m. från Strömsvattnet) talar åtm. icke emot denna tydning, men en *sten* benämnes knappast efter fiskgjusar. Slutl. kunde man, rent formellt sett, tänka på samband med målets *jø* 'göda'. Fvnord. *geyja*, målets *jø* 'skälla', fvnord. *geysa*, no. dial. *gøysa* 'sprudla, strömma fram', no. dial. *gjósa* 'välla fram, strömma o. d.' (som i målet bör ge ett **jøsø*), boh. *göse*, i målet *jøsø* 'lögnare, konstig kropp', och *lie*, målets *jø*, måste av skilda skäl avvisas.

Hallingen el. **Hallingarna** *hålvyanə* har anträffats åtta ggr ss. namn på svagt sluttande bergssidor. ∞ Boh. *halling*, m. 'sluttning', bildat till verbet *halla* 'slutta' liksom t. ex. *välling* till *välla*.

»**Halvfarsten(en)**» *hålvastén* Al.-Norge; gränssten. — Halvfore Steenen 1661 Gränslista (Kalén Boh. gränsm.) 154, Halfaeresten, Hallfahre sten 1661 Krigsark. IV a, Halfarsten 1673 Därs. II a, Hafarsten 1673 S 73 fol 6, c. 1725 Krigsark. VIII a, Halfuarestenen 1687 fol 7, Halvare- GS, Hallvarsten EK. 2. *hålfastén*, *hålvastén* RåÄng-Lurs sn; rågångssten. — Halfartssten 1837 Sk. nr 269, Halfvars sten 1858 nr 392. ∞ Namnet innehåller det **halvfar*, n. 'halva färden, halva vägen', som ingår i *Halvfarbäcken* Bd XVIII,170, de dalsl. *Haffaretjärnet*, *Haffaråsen*, det no. *Halfarsletten*, några *Halvfaran*, *-faren* m. fl.; se senast Janzén i NoB 1942, s. 58 och cit. litt. Det är nu ovisst mellan vilka punkter *stenarna* ansetts ligga halvvägs. Uttalsformen *hålvastén* torde snarare bero på assimilation av *vf* till *v* än på anslutning till mansn. *Halvar(d)*. Skrivningen *Hafar-* kan ha sin orsak i ett tidigare alternativt uttal **háfar-*, vilket även träffas hos ett par av de ovan nämnda namnen (se Bd XVIII,170).

Halvfarsåsen *hålvafarsə* NeVik. ∞ *Åsen* ligger i »delet» mellan Nedanberg och Vik. F. leden är snarare *halvfar* 'halva färden, halva vägen' än mansn. *Halvar(d)*. Se närmare under föreg.

Hamberg(et) *hám-* Al. ∞ Enär direkta upplysningar om namnet ej stå att få, erbjuda sig här åtm. två tolkningsmöjligheter. Vad till en början uttalet beträffar, kan dels *m* vara uppkommet av *n* framför *b*, dels kan en kons., t. ex. *n* (jfr *Ramberget* s. 141, av *ramn* 'korp') el. *p*, ha fallit bort mellan *m* och *b*. Snarast föreligger det senare alternativet. F. leden torde vara *hamn* 'utmarksbete'. Detta ord

heter visserl. i målet *hamn* (med öppet *a*), men om *n*-bortfallet är tidigt, bör man vänta *a* framför *m̄b* genom attraktion från andra fall; ss. parallell jfr *Ramn fjäll* *ràm̄nfjél* (s. 70) gentemot det ovan nämnda *Ramberget* *ràm̄búrjot*. En andra möjlighet är att i namnet se målets *hamp* 'hampa'. Man kan ha rötat hampa i den myr, förr kanske vattentäckt, invid vilken *berget* ligger.

***Hammerhällan** Ro.; ingår i *Hammerhällflaten* *hámrael*-. ∞ F. leden är säkerl. densamma som i följ.; se där.

Hammerhögen, St. och L., *stòra* och *lèlè* *hámra*-. Ko.; ett par bergknallar på ett gärde. ∞ F. leden är målets *hamra* *hámra* »hamra» (bulta, tröska) lin'. Man »hamrade» förr lin där. Namnet behandlas Bd XVIII, 205; jfr Därs. s. 361. (*Hammare* uttalas i målet *hámra*.)

Harefjällen *hàrjélèn* Vik; bergsområde. — Harefjällsberget, -myren 1811 Sk. nr 164. ∞ Området har väl jämförts med en **harfjäll*, d. v. s. ett harskinn; jfr t. ex. ängn. *Skinnfjällen* Bd I, 330, skärn. *Skinnfjällen* SIOD 3, 59, *Kalvskinn*et Därs. 37, gårdn. (nu försvunnet) *Kalvskinn* NG 6, 249, sjön. *Hundskinn*et, Hede sn (Bd XVIII, 262), ävensom *Bockskinn*dalen (senast anf. st.). Möjligt är dock att namnet föranletts av den faktiska talrika förekomsten av *harar* på platsen. Då kunde det ursprungliga namnet ha varit ett **Harefjället*, innehållande *fjälle*, n. 'plats där träd fällt, skogshygge'. Innebörden av namnet bleve då 'skogshuggningen, där harar ha sin gång el. dyl.' Ur ssgr som *Harefjällsberget*, -myren el. **Harefjälls* *så* *kern* o. d. (med maskulin slutled) kunde sedan ha abstraherats ett **Harefjällen*. Om sista leden i den dubbla ssgn icke varit mask., måste förkortningens genus bero på anslutning till det maskulina ordet *fjäll*.

Harestocken *hàrståkèn* el. **Harestockberget** Stare; små bergkullar. — Harestockberget 1850 Sk. nr 341. ∞ Säkerl. har där funnits en *harestock*, dvs. ett slags fjälla för harar; jfr *Otterstocken* s. 224 och cit. litt. Där är ett gott harpass.

***Hasselhallingarna** *hàs(h)àlvganə* Kä.; skogsmark. — Hasshallingarne(!) 1846 Sk. nr 312. ∞ **Halling* 'sluttning', varom se *Hallingen* ovan. Förr fanns där *hassel*.

Hedängbacken *hèdæg*-. Hålk. ∞ Ligger långt från *Hedängen*, varför sambandet är oklart. Kanske efter någon person från H.; därpå tyder också uttalet (se s. 27 f.). I så fall är f. leden snarast ett IN.

Hiller(s)skottet *hìlèskòt* Björn.; berg. ∞ Vid ett »*Hillern*» s. 138. S. leden är målets *skott skòt*, n. 'timmer-, vedkast'; jfr s. 64, 221.

Hillerspallen *hìlèspälèn* Tr. — Helle(r)s- 1831 Sk. nr 251. ∞ I en liten »*hiller*» (se om ordet s. 138) finns en formation, påminnande om en *pall*.

Himmelrikskullen *hèmlrìks*-. Str.; mycket hög bergknalle. ∞ Namnet anger väl med skämtsam överdrift att *kullen* är så hög att den når till (el. upp mot) *himmelen*; jfr *Himmelriksberget* i Lommelanda sn, ävensom det bekanta da. *Himmelbjerg*.

Hjuleberget Ne. — 1849 Sk. nr 386. ∞ F. ledens ursprung o. syftning är okänd; jfr *Hjulemyr* s. 103 och där anf. litt.

Hjäl(m)berg(et). 1. Se Bebygg.-n. s. 29. 2. *jùlma*- Ox. — Hjalmeberget EK. ∞ Nr 2 säges vara uppkallat efter en viss *Hjelm* el. hans hustru, kallad »*Hjelman*» *jùlma*, som bodde i en stuga invid *berget*. Samma namn med annan innebörd Bd IX,130.

Hopasberget *hòpas*- (oäkta uttal). — 1834 Sk. nr 252. ∞ Äges av flera gårdar till *hopa*. F. ledens *-s* kan möjl. ha tillagts efter mönster av det i ON vanliga *Sams*- (varom Bd X,25), men troligare är att *-as*- har uppstått ur *-ås*- i svagtonig ställning; jfr dels B ö r s å s s. 147, H ä r å s b e r g e t nedan, dels *Hopås* Bd II,152, *Hopsås* III,195 m. fl.

Hopparen, se s. 20.

***Håberget** el. »**Hogen**» *húwæn* Håve. — Håbergsflaten 1832 Sk. nr 257. ∞ Om »*hog*», m. 'hög' se s. 136. Kartformen återger trol. ett uttal **há(w)bærjet*, **hú(w)*-. Ev. kunde den innehålla den gamla biformen *há* till *hög* (jfr *Håberget* Bd II,153) el. *Håve* (innehållande gårdn:t), med bortfallen mellanvok. och därefter även bortfallet *v* framför *b*; jfr då *Flög(e)berget* Bd V,177.

***Hårdefjäll** *hàtə*- el. **-berget** Varp. — Hålefjäll 1823 Sk. nr 235, *-berget* 1866 nr 445. ∞ F. leden är adj. *hård* *hålt*; se närmare under **H å r d e* s. 204, och jfr t. ex. *Hårdeberget* Bd IX,116, *-bergen* XVIII,207.

Häckleberg Ly. — Häkle- 1820 Sk. nr 213. ∞ Trol. har *bergets* yta ojämnheter (skarpa stenar el. dyl.), och har därför jämförts med en *häckla*. Liknande jämförelser ha framkallat namnen *Häckleklev* Bd III,178, *Häcklan* IV,84 och trol. även *Häckleberg* IV,112. En annan möjlighet är, att man *häcklat* lin el. hampa på el. vid *berget*; jfr Bd I,243. Namnen *Häcklan*, *Häckleberg*, *-klint* anses SOÅ 12,163 innehålla ett icke uppvisat **häkla* 'liten hake', men de böra hellre tolkas i överensstämmelse med de ovan nämnda namnen. Det bekanta isl. *Hekla* har ett helt annat ursprung, varom se under *M a s s l e b e r g* s. 59.

Häcklefjäll(et). 1. *hækləfjæll* Lien. — Häcklefjällsdalen EK. 2. *hækləfjællət* Ri. — Häcklefjällsmyrarne 1818 Sk. nr 190. ∞ Åtm. nr 1 torde vara en uppkallelse (av nedsättande art) efter *häcklefjäll* ss. benämning på helvetet (se SAOB H sp. 1874). I förevar. fall har uppkallelsen föranletts av fjällets oländighet och otillgänglighet; jfr t. ex. *Hälsefyr* Bd I,309, namn på ett oländigt berg, *Hälsefyrsdalen* X,118, namn på en otillgänglig dal. För nr 2 ifrågakommer dessutom samma tydning som för föreg.

Hämmarebergen el. **-berget** *hæmarə*- StÅs. — Hammarebergena(!), Hammere-(!) StÅs. — 1851 Sk. nr 342. ∞ Oklart. Möjl. är f. leden ett IN **Hämmare* 'person från hmnt *Hämnen* (s. 39)'; om IN på *-are* se Tengström IN 347. En tanke att i namnet inginge en (analogiskt bildat) komp. **hemmare* 'närmare hemmet belägen', strandar på det faktum att *hem* i målet uttalas *həm*.

Härås. 1. Häm. — Häråhs Bärgh 1694 S 1 fol. 41. 2. Nu i *Häråsberget* *hæros*- (*o* → *a*) Ån. — Heråsberget 1747 S 5 fol. 123, *-flaten* 1837 Sk. nr 248. ∞ F. leden är antingen adj. fvnord. *hærr* 'grå' el. fvnord. *heri*, m. 'hare', som förr i v. Sverige säkerl. haft *R*-omljudd vokal men senare ersatts av rsp. *hæra*; jfr H e r r e-

dalen s. 99. Det är föga sannolikt att ordet *här* 'krigshär' ingår i något av här förevar. namn. Se om bergnamn på *Här(e)*- Bd I, 163, 309, IX, 130, X, 131, XVIII, 205 f.; jfr även det vanliga namnet *Harås*. Av sakliga skäl ifrågakommer här icke något ån. **Hēra* el. **Hēr-ā*. Om uttalet av nr 2 se B ö r s å s s. 147.

Hästekullen *hæstə*- Sö.; hög kulle. ∞ Fölungar stöttes förr utför *kullens* brant.

Hösehögen, se s. 29.

Juskelid(en), se s. 97.

***Kaldu-kinn**, se s. 50.

Kall (Karl), se *Stenbodals kall* nedan.

Kalven *kálvən* Ke.; sten. ∞ Namnet bildat som motstycke till den större stenen *Oxen* (s. 159) el. *Kon* (s. 156). (Man sade förr, att »när Kalven drack, kunde man ej ta sig igenom sundet».)

***Kampeskottet** Stena.; berg. — Kampeskottskullarne 1847 Sk. nr 309. ∞ För f. leden ifrågakomma samma tolkningsalternativ som för *Kampemon* s. 205. *Skott* åsyftar väl här ett timmer- el. vedkast (jfr s. 64, 221). I annat fall betecknar det något framskjutande terrängparti; jfr t. ex. *Skådet* Bd XVIII, 118 och cit. litt.

***Kampesten(en)** So. — Kampestenängen, -flaten 1819 Sk. nr 215. ∞ Är skriftformen riktig, är f. leden antingen ett av de under *Kampemon* (s. 205) nämnda alternativen, el. är namnet identiskt med appell. *kampesten* 'gråsten, klappersten' (jfr Bd V, 183, SIOD 3, 192, SAOB K sp. 309).

Kapprännen Hol.; berg (i akten: »klinter»). — 1859 Sk. nr 406. ∞ Förmodl. har man *ränt* i *kapp* där, men därom vet man nu intet. På den till akten hörande kartan är på här förevar. plats en mindre väg (gångstig) utprickad. Namnformen är väl antingen en förkortning för ett **Kapprännemarken* el. dyl. (med feminin s. led) el. ett **Kappräneberget* (o. d.), där då den förkortade bildningen genom association med subst. *ränna* fått sin nuvar. form. Men man får ej heller bortse från den möjligheten att *Kapprännen* är en deverbativ bildning, dvs. direkt bildad till verbet *ränna* i *kapp*.

Kattehögen *kätə*- SHee. ∞ Anl:n är okänd. Kanske har f. leden allmänt nedsättande innebörd; jfr då *Katthavet* s. 116 och cit. litt.

Kattholmen NLå. — Kattholm 1814 Werning, -holmen Kortet, EK. ∞ Sekundärt i förh. till *Kattsund* s. 117.

Kavlebacken *kávə*- Tr. ∞ Sekundärt i förh. till ett *Kavlebron* s. 133. Formellt är namnet säkerl. en redukt av det ävenledes förekommande *Kavlebrobacken* *kávəbrobakən*; jfr samma förh. med *Kavle(bro)myrarna* Bd XVIII, 248. Om den akuta acc:n se Inl:n XVIII.

»**Kefjället**» Varp. — Kjefjällskläfva 1823 Sk. nr 235. ∞ F. leden är säkerl. fvnord. *kið* 'kid, ung get', ä. sv. *k(i)ed(h)* o. d., numera i målet utdött ss. appell.; jfr Bd IX, 106, X, 103, XVIII, 44. Killingar ha väl släppts på bete där.

Kesarebacken *şəsarə*- Lien; skogsväg. ∞ Säkerl. bruka korna *kesa*, dvs. springa upp på en höjd, där; jfr följ. och namn på *Kes(ar)e*- Bd I, III, IX, XVIII Reg., ävensom Janzén i NoB 1940, s. 141.

Kesareberget *šèsara*- Kä. ∞ Korna bruka *kesa* dit; jfr föreg.

»**Kilaholmarna**» Här. — 1826 Sk. nr 96. ∞ Säkerl. en »dålig» form för *Kile-*, i målet då uttalat *šilə*-. *Holmarna* ligga vid en kraftigt slingrande å, som åstadkommer in- och utbuktande *kilar* i åkanterna; jfr *Kilarna* s. 38, 100, 193, ävensom namn på *Kil(e)*- Bd I, 302, V, 211, IX, 146 osv.

Kistebergen, -berget. 1. *šistəbärjəna* BjäDaLÅs. — Kisteberget 1836 Sk. nr 256, EK. 2. Gu. — Kisteberg 1731 S 5 fol 120. 3. *šistəbärjət* HogarVik. — Kisteberg 1726 Sk. nr 10, Kistebergsflaten 1838 nr 295. 4. *šistəbärjət* Mö. — Kisteberget 1851 Sk. nr 342. 5. *šistəbärjət* Tr. — Jfr Kistemarken 1831 Sk. nr 251. ∞ Nr 1, 3, 4, 5 ha namn efter hållkistor. Nr 2 åsyftar trol. någon *kist*formig fördjupning i berget (jfr Bd V, 184, XVIII, 210).

»**Kläanningberget**» *klənyg*- Hogen. — Jfr Klar(r)ingevallen (!) 1852 Sk. nr 334. Skriftformen torde bero på felaktig avskrivning efter någon ä. karta. ∞ Namnet kan icke vara föranlett av att man skulle ha brukat hänga *klänningar* el. andra kläder till tork på el. vid *berget*; det ligger näml. alltför långt från husen (c. 300 m.). F. leden torde vara boh. *klening klənyg*, m. och f. 'smörgås med riven ost', i Vätte hd med det påfallande uttalet *klənyg*, vars -ə- uppstått genom tidig förkortning av ä. -ei-, möjl. under slutledsbetonning; jfr t. ex. det så förklarade *Stening stənoy*, av *Steinung*, i Norums sn, Inlands N. hd (Lindroth hos Janzén Vokalassim. 45 not 4). Vad som föranlett namnet är ovisst. Möjl. jämförelse med en »*klening*»; jfr *Kleningen*, namn både på ett skär i havsbandet (Bd V, 148) och på ett tjärn (i Dals-Eds sn, Vedbo hd, Dalsl.), vilket senare enl. Janzén i NoB 1940, s. 141 f. härleder sig från att vattenytan jämförts med en smörgås; i skogssjöar är den näml. på vår och sommar ofta översållad med alger och barrträdsfrömjöl, s. k. vattenblomning. Ev. beror namnet på att man under arbete på åkrarna brukat äta *kleningar* vid el. på berget.

»**Knibillen**» *knibiln*. 1. Björke; liten bergknalle i en mosse. — Knibiln 1817 Sk. nr 204. 2. Lien; bergknalle på en åker. — Knibeln 1830 Sk. nr 243. ∞ Dunkelt.

Knullebackarna Mar. — 1852 Sk. nr 442. ∞ F. leden är kanske ett mot no. dial. *knulle(e)*, m. 'knuta, förhöjning, liten bergknalle' svarande ord; jfr *Knollen*, *Knullen* Bd II, 155, V, 148, *Knullarna* SIOD 3, 41. Men den kan också vara stammen i verbet *knulle* 'coire'; jfr *Fuckarehällan* ovan, ävensom *Pirvesten(en)* Bd I, 251. Det senare alternativet synes böra ges företräde på grund av namnet *Knullebackarna* (s. 206) på en mo invid *Knullebackarna*. Utvidgningen med -are- tycks näml. i n. Boh. förekomma huvudsakl. vid verbal förled (jfr *Lur[ar]eknatten* s. 158). I närheten finnas stensprängarebaracker, men det är ovisst om dessa funnos redan vid tiden för namngivningen.

Knuttreberget *knütərə*-, *knötərə*- LyÄng. — Knöttre- 1796 Sk. nr 105, Knuttre- 1820 nr 213. ∞ F. leden är boh. *knuttra*, f. 'litet rundat ting, klump, klimp i mjöl o. d.' Berget är »*knuttrot*» *knütrotə*, dvs. småknöligt, knaggligt; jfr »*Knutterne*» Bd III, 158. I uttalet är det första -ə- en hjälpvok., möjl. föranledd av association med vissa *röd*-namn, varom se Bd XVIII, 322.

Kon kóa Ke.; sten vid stranden; = Oxen nedan. ∞ Se Oxen s. 159, Kalven s. 154.

Korpereret *kärporérat* Buar; berg. — Korpe Reret 1825 Sk. nr 242, Korpereret 1860 nr 433. ∞ *Korpar* hade förr sitt bo där; jfr samma namn Bd IV, 155, IX, 180. **Redre rera* 'fågelrede' är numera i målet mask.; jfr däremot fvnord. *hreiðr*, n. (se vidare Janzén Subst. 265 och cit. litt.).

Krosset Tr.; enl. karthandlingen »en stor ovanlig kummelhög». — 1831 Sk. nr 251. ∞ Säkerl. har på högen funnits ett »*kross*», dvs. kors; jfr *Krossekärr* s. 51 och namn på *Kors-*, *Kross-* Bd III, 159 och cit. litt.

***Krumbergen** Rå. — Krombergena 1820 Sk. nr 212. ∞ F. leden är säkerl. målets *krum krom* 'böjd, krokig'; jfr *Krum (me)hult* s. 219, *Krommenäs* SOÄ 19, 114, *Kromfjeldet* NG 16, 17. På den citerade kartan framträder dock ej krökningen särsk. tydligt.

***Kruthillern** Mo.; ingår i *Kruthillerhällan kriúhilarhæla*, en lös berghäll. ∞ Man har legat och laddat jaktgevären med laddstakar under »*hillern*» (s. 138), som ger skydd för regn.

Kull(e)kullen, se Börsås ovan.

Kullingarna *källgana* BeLienPrSkärje; högt berg med många kullar. — Kållingarna, Kollingarne, Kål(l)ingsknatten, -klofvan 1859 Sk. nr 407. ∞ Ett **kulling* '(liten) kulle', bildat till *kulle*, liksom t. ex. *strömming* till *ström*, *åling* till *al* osv.; jfr *Kullingsflaten* Bd II, 180 (med Tillägg III, 258 not 1), *Kullängingen* III, 257 f., *Kullingen* Bruhn Ägon. 1, 141.

Kungskullen KnMe. — Kongs- 1815 Sk. nr 189. ∞ Har trol., liksom andra namn på *Kungs-* i denna trakt, något samband med Karl XII:s vistelse i orten under det no. kriget. Historiciteten i sägnerna om honom är dock ofta tvivelaktig. Knappast ingår personbin. *Kung* (*Kong*); jfr *Kungsklev* Bd XVIII, 212 f.

Kung(s)sten(en) *köpssten* LBå. ∞ En *kung* säges ha blivit skjuten där; detta kan emellertid vara en senare förklaring. Något samband med Karl XII tycks icke finnas; jfr föreg. och cit. litt.

Kyrkan *şırka* Bö.; stort stenblock. ∞ Stenens övre, avsmalnande del påminner om ett *kyrktorn*; jfr Bd X, 90.

Kyrning(s)sten(en), **-stenarna** *şıneystén(ana)* Lien; jättestora stenblock. — Kynnesten 1807 S 22 fol 130, Kynnings- 1859 Sk. nr 407. ∞ F. leden är trol. samma ord som no. dial. *kyrning*, m. 'skörtel' i sten', bildat till no. dial. *kyrna* 'utveckla sig till korn; omtröska korn' (Torp), i Sverige endast i den sistnämnda bet.n. Förmodl. åsyftas då ojämn yta hos *stenen* el. *stenarna*. Av sakliga skäl måste tanken på ett **Kyrnäng(s)sten*, innehållande det ovannämnda *kyrna*, målets *şıynå* 'omtröska korn för att avlägsna de långa borsten' avböjas (om *-äng* > *-ing* jfr annars *Säckäng* s. 92). Föga troligt är, att f. leden utgöres av det fvnord. bin. *Kyrningr*, enl. Torp och Lind Personbin. identiskt med det förut nämnda *kyrning*; jfr då *Körningslöder* Bd I, 327 och där nämnda ON, som förmodas innehålla det fsv. mansn. *Körning*.

Kåberget Hogar. — 1753 Sk. nr 58. ∞ F. leden är snarast *kåda*, om vars förekomst i ON se Lidén i NoB 1931, s. 113; jfr även namn på *Kå*- Bd I, 337, III, 281. En annan möjlighet vore att uppfatta f. leden ss. *kåpa*, f., och anse namnet bero på jämförelse. Men *bergets* utseende är icke känt.

Kämpeberget. 1. Björke. — Kamppe- (!) 1817 Sk. nr 204. 2. Lu. — Kämpe- EK. ∞ Nedanför berget nr 1 ligger gårderna »K ä m p e n a» s. 207. Något S därom träffas K ä m p e s t e n a r n a nedan. Det råder ingen tvekan om att detta senare namn, innehållande boh. *kämpesten* 'bautasten', är det primära. Bergn:t är då en förkortad bildning; jfr *Kämpe* Bd X, 140. Likaså är »*Kämpe*na», väl åsyftande ett uttal **šämpəna*, f. pl., en förkortning av ett *Kämpestensängarna* el. dyl. Vid nr 2 är anl:n oviss. Namnet, som saknas i ä. handlingar, synes vara okänt bl. traktens befolkning. Enl. en uppgift lär på det berg som på EK bär namnet »*Kämpeberget*», ett par förrymda fångar ha tagits; näppel. har detta föranlett namnet. Men skulle namnet — mot förmodan — vara gammalt, kunde f. leden, liksom nr 1, vara en förkortad bildning, innehållande boh. *kämpesten* 'bautasten'. Vidare ifrågakommer mansbin. *Kämpe* (jfr *Kämpehålan* Bd V, 216 och cit. litt.) el. växtn:t no. dial. (Östlandet) *kjempa*, f. 'Plantago media' (jfr *Kjemperud* NG 5, 231, *Kjempeien* 16, 143). En blott formell möjlighet är väl slutl. no. dial. *kjempa*, f. 'främsta delen av båten, kanten el. borden mellan stäv och förrum, själva förrummet', nisl. *kempur*, pl. 'överborden i båten' (Torp), liksom även nordboh. *kämpa šämpə*, f. 'ofruktbart sto'.

Kämpestenarna el. **St. Kämpestenar** *stōra šämpəstēnar* Björke-Lurs sn. — Kämpestenarna 1798 Sk. nr 156. ∞ Målets *kämpesten* 'bautasten'; för den obest. formen jfr t. ex. *Stora stenar* Bd XVIII, 229.

Käringbacken *šærvy*- Flå. ∞ En *käring* skall ha slagits el. frusit ihjäl där.

Käringbergen, -berget. 1. *šærvy*- Hogen. — Kär(r)ingeberget 1845 Sk. nr 300, 1852 nr 334. 2. Hälle. — Käringbergen 1823 Sk. nr 7. ∞ På nr 1 befinner sig ett riksröse mot Norge. Sannol. har detta benämnts *käring*. Härför talar i icke ringa grad namnet på ett annat närbeläget riksröse, näml. *Nypetåkäring* s. 159; om dylik benämning se SIOD 1, 80 f. Innebörden av nr 2 är oviss; jfr Bd IV, 117, V, 188, IX, 118, XVIII, 213 och cit. litt.

Ladberget *lā-, lā-* Hålk.; vid havet. ∞ Kanske har namnet sin upprinnelse i att en *lada* (el. flera *lador*) stått på *berget*. Lika troligt är dock att f. leden innehåller samma verb som fvnord. *hlāða* 'lasta'; jfr då *Ladholmen* s. 129 och där anf. litt. För ett boh. *Ladholmen* vid Tjörn har (SIOD 3, 143), utom de båda nämnda alternativen, även påpekats möjligheten att stammen *lad-* kan ha den av Sahlgren i Uppl. fornminnesför. tidskr. 6, 102 ff. för vissa namn på *Lad-* föreslagna bet. 'bro'. Denna sista möjlighet torde även här kunna ifrågakomma. Att nu välja mellan de tre tolkningsalternativen låter sig icke göra.

Lekebacken el. **-backarna** *lēgə-*. 1. EngSkär; även *Leken*. — *Leken* 1853 Sk. nr 388. 2. Er. — *Lekebackarne* 1881 Sk. nr 492. 3. Röd. ∞ För nr 1 ges den i orten föga trovärdiga förklaringen att en viss länsman *Lek* där kört ihjäl sig. Nr

2 användes för kalkåkning. Nr 3 är *lekplats* (jfr *Lekevallen* s. 194 och cit. litt.).

»**Lierkullen**» Ro. — 1818 Sk. nr 210. ∞ Om f. leden se **Liremyr* s. 174.

Lur(ar)eknatten *luræknatt* och **St. Lurareknatten** Mas.; bergkullar; St. L. med rågångsmärke. — (Stora) Lurareknatten 1817 Sk. nr 211. ∞ Även om *St. L.* och *L.* ej lokalt höra samman, torde namnen dock böra tydas på samma sätt. En del namn på *Lur-* ha i SIOD 1,47, Bd V,190, X,51, NG IV. 1, 124, 16,156 med skäl antagits bero på jämförelse med en »*lur*» (isl. *lúðr* 'ihålig stock o. d., den mindre tvärbjälken i en kvarn'). Denna tydning kan — efter undersökning på ort och ställe — icke ifrågakomma för förevar. namn. Om kartformerna med *-are-* återge ett verkligt uttal, har man, eftersom utvidgning med *-are-* i nordboh. ON i regel träffas blott efter verbal förled (jfr s. 155), skäl att vänta att f. leden även här är av verbal natur. Vid sidan av dylika *are-*utvidgningar kunna existera biformer innehållande den rena verbalstammen, t. ex. *Lurare* : *Lure-*. Man bör då i första hand tänka på ettdera av verben *lura* 'ta sig en lur, sova' el. västsv. *lura* 'tuta i lur' (Dalsl.) el. (möjl.) 'blåsa i lur för att skrämja björn' (n. Boh.). Antingen kan man (el. kunna kreaturen) ha sovit där, el. har man, ss. en meddelare trodde, tutat i lur efter kreaturen. Invid *Lurareknatten* ligger *Kohagen* (1817 Sk. nr 211). En tredje, här väl blott formell, möjlighet är att i f. leden se verbet *lura* 'överlista; ligga på lur'. Att den skulle utgöras av subst. no. dial. *lura* 'liten gödselhög, klump av gödsel', då närmast i jämförande anv., måste avvisas ss. osannolikt, dels emedan detta ord tycks vara okänt i boh., dels emedan utvidgning med *-are-*, ss. ovan framhållits, är ovanlig efter substansstivisk förled.

Lusthøgen. 1. Bjä. — Lusthogen 1873 Sk. nr 455. 2. Mar. — Lusthogen 1793 Sk. nr 80. ∞ Anl:n är okänd; jfr namn på *Lust-* Bd IX,68, 82, 158, XVIII,295.

Lusti(ge) kulle *løstu kùlə, lùstu(gə) kùlə* (*u* → *ø*) (båda uttalsformerna mer el. mindre oäkta) Vättil.; gravkulle, även benämning på en drängstuga där. ∞ Namnet torde syfta på att det gått glatt till i el. utanför drängstugan; jfr då *Lustig kulle* i Båve sn, Lane hd, enl. uppgift namn på en krog, där vägfarande förr togo in. Om någon krog förr funnits vid här förevar. *kulle*, vet man nu inte. Samma namn träffas också i Skredsviks sn, Lane hd, ävensom i Vgtl. och på Dal (SOÄ 12,111 a, 19,195 a).

***Lökhällan** Da.; bergknalle i en åker. — Lökhällshogen 1836 Sk. nr 256. ∞ Det växer massor av *vildlök* på platsen.¹⁾

***Man(ne)häll(an).** 1. Fo. — Mane håll 1721 S 4 fol 311. 2. NLå.; ingår väl i *Manhällbukten månælbóktə*. ∞ F. leden synes vara *man*, i målet uttalat *man*, varom Janzén Subst. 215. Namnet torde, liksom oftast ON på *Man(ne)-*, överhuvud åsyfta, att någon man el. flera män omkommit på platsen, flutit i land där

¹⁾ Ett uttal *lögarehøgen* erhöles av en icke infödd meddelare, som i sin tur hört det av en norska, styvbarntill ett par gamlingar på gården. Formen förtjänar knappast beaktande, men kan naturl. vara ett alternativt namn med *-are-* utvidgning; jfr *Lur(ar)eknatten* ovan.

o. d.; jfr *Manberget* Bd XVIII, 217 och där nämnda namn. Uttalet av *Manhällbukten* visar att mansn. *Emanuel*, i målet *månøvel*, knappast kan komma i fråga.

Massleberg, se s. 59.

Middagsberget el. **-kullen** *médas-* TaTr. — Middagskullen 1852 Sk. nr 163, EK.

∞ Säkerl. 'berget el. kullen varöver solen står vid *middagstid*'; jfr följ. och Bd XVIII, 218. Bergkullen ligger S om gårdens hus.

Middagssten(en) *médastén* Mar. ∞ Anl:n är densamma som vid föreg. namn; jfr samma namn Bd X, 104. *Stenen* ligger S om husen.

Minarekullen, se följande.

Mineberget. 1. Hålk.; numera kallat *Minarekullen minara-*. — 1864 Sk. nr 440. 2. Kä. — 1846 Sk. nr 312. ∞ Blott för nr 1 kan tolkningen bygga på kännedom om sakliga förh:n. Man har där sprängt i *berget* i syfte att utvinna mineral. F. leden är därför säkerl. (stammen i) verbet boh. *mina*, målets *minə* 'spränga berg (med ä. metod)', altern. utvidgad med *-are-*. Eftersom utvidgningen med *-are-* i nordboh. ON vanl. tycks förekomma vid *v e r b a l* förled (jfr under *L u r [a r] e k n a t t e n* ovan), bör denna tydning föredragas framför möjligheten att f. leden vore = no. och värml. dial. *mina*, f. 'gruva'; jfr *Minan* SOV 8, 82. Ett väl i detta fall blott formellt alternativ vore att i f. leden se kvinnon. *Mina*; jfr *Minebåden* SIOD 3, 183. (Som gården ligger vid sjön, kunde man möjl. reflektera på vapenn. *mina*; detta alternativ bortfaller emellertid, ty vapnet i fråga infördes enl. Sv. Uppslagsbok till Sverige först 1864.)

Munkebacken; läget okänt. ∞ F. leden är antingen rsp. *munk* el. det boh. **munk(e)* '(ler)klump, rund sten el. dyl.', som antagits ingå i en del boh. ON (Bd IV, 156, IX, 136, 166, X, 104, 126, XVIII, 361). Om namn på *Munk-* se vidare SIOD 3, 138.

Mökhögen; = *Dyngorna* el. *Dynghögar* s. 126. — 1702 Strobill. ∞ Jämförelse med en **mökhög*, dvs. gödselhög; jfr s. 130.

Mörtungberg el. **-kullen** *mörtungskeln* HäveNö. — Mörttungs- 1828 Sk. nr 238. ∞ Vid *Mörtungsklåvan* s. 187; se där.

Neanberg, se s. 62.

Niben, se s. 62.

Nypetå käring *nypetå skering* BuarHogen; ett stort röse uppmurat till gränsmärke. ∞ Om f. leden s. 188; om *käring* ss. benämning på stenrösen, segelmärken o. d. se *Käringbergen* s. 157 och cit. litt.

Ola-Hans-skottet *òl(ə)hanskédət, òlanskédət* LienNöStr.; berg. ∞ En viss *Ola Hansson* brukade lämpa ned timmer där. Om *skott* s. 64, 221.

Otterknatten el. **Knatten** *knätə* El.; bergknalle. — Utterknatten 1833 Sk. nr 250. ∞ Eftersom »knatten», dvs. bergknallen, ligger nära Elsängstjärnet, är f. leden säkerl. djurn. *utter*, målets *ótər*, icke familjen:t el. mansbin:t.

Oxen *òksən* Ke.; sten på stranden vid Nötholmsundet; = *Kon* ovan. ∞ *Jämte Kon* bildat ss. motstycke till den mindre stenen *Kalven* s. 154¹).

¹) Man säger i orten: »När Oxen dricker, flyter man igenom sundet», dvs. när vattnet går upp till stenen, kan man »flyta» genom sundet.

Pattalknatten Dö. — Pattal knatten 1811 Sk. nr 167. ∞ F. leden är målets *pattal pátal* 'palt (maträtten)'. Bergknallen påminner väl till formen om en palt; jfr *Pattalen* Bd V, 192.

Pengebörseberget Björke. — Penge-Bösse-Berget 1817 Sk. nr 204. ∞ *Pengebørs* 'penningbørs', men anl:n till namnet är okänd.

Piggesten(en) LyMo.; rågångssten. — Piggesten 1798 Sk. nr 106. ∞ Efter formen; jfr samma namn Bd II, 159, X, 105, *Piggebergen* V, 168, *Piggefjäll* IX, 137.

Pinebackarna *pĩnə*- Bo. ∞ Enl. meddelaren skall något djur ha blivit ihjälpinat där. Detta är utan tvivel en oriktig förklaringsägen. Namnet beror säkerl. på besvärligheter vid odling, skörd o. d.; jfr namn på *Pine-* Bd I-V, IX, X, XVIII Reg. Fullt äkta vore uttalet *pĩnə*.

Pissarebackarna Mö. — Pissarebackarne 1851 Sk. nr 342. ∞ Säkerl. efter någon bäck el. rännil med »pissande», dvs. strilande vatten; jfr *Pissaren* s. 122. Kanske har då bäcken hetat **Pissaren*.

Pottberget Kä. — 1846 Sk. nr 312. ∞ F. leden är *potta pøta*, f. 'kruka', men anl:n är okänd.

Predikstolen *prædikstøln* Bag.; bergknalle. ∞ När barnen lekte, stodo de ofta där och *predikade*; jfr samma namn Bd III, 236, V, 168, X, 105, XVIII, 220, dock i flera fall beroende på jämförelse.

Pyttehögarna *pýtə*- FoGil. — Pyttehogarne 1819 Sk. nr 217. ∞ F. leden är kanske det **pytta*, f. 'vattenpöl', som Bd XVIII, 86 alternativt antagits ingå i ett *Hålepyttan*. Andra mindre troliga möjligheter nämnas under *Pytteberget* Bd IX, 137 och *St. Pytt* X, 105.

Påskehogen, se s. 11.

Rageberget *rəgə*- Rå. — 1820 Sk. nr 212. ∞ Förevar. namn och *Raggemyrarna* tros Bd XVIII, 253 hänsyfta på att vegetationen liknats vid *getragg*; denna tolkning ges Bd V, 77 altern. åt f. leden i ett *Raggessäs*. Lika möjligt är dock här, att ON:t är av nedsättande natur, innehållande *Raggen* 'djävulen'. En dylik tydning har avböjts för *Raggemyrarna* Bd XVIII, 253, men altern. föreslagits för det ovan nämnda *Raggessäs*.

Ramsebågen, se s. 30.

Ranneberget *rənə*- Fo. — Rambneberg 1721 Sk. nr 5, Ramnebergen 1816 nr 196, Ranne- EK. ∞ F. leden är gen. pl. av fågeln. *ramn*, fvnord. *hrəfn*, m. 'korp'. I ena ändan av berget finns ett mycket brant stup, där korpar sannol. haft bo. Om uttalet med *rənə*- se Bd I, 252 not 3, V, 54, 193 (med delvis olika förklaring). Ett ä. namn på berget tycks ha varit **Ramnåsen*; se under *Ramseflaten* s. 210. Härigenom uteslutes möjligheten att f. leden vore *rand*, målets *ran*.

Rapeberget *rəbə*- el. **-kullen** el. **Rapet** *rəbət* Gu. — Rabetzberg 1729 Sk. nr 3, Rabekullen 1866 nr 447, Rapeberget EK. ∞ Sammanhänger med sv. (även boh.) och no. dial. *rapa* (isl. *hrapa*) 'glida utför, störta ned (om jord och stenar i bergsida)', no. dial. *rap*, n. 'skred, ras'; jfr *Rapås(en)* Bd III, 211, *Rapinsberget* IX, 138, *Rapande ås* i Inlands Fräkne hd, *Rapeberget* i Tanums hd, *Rapekullen* i Kville hd,

och se utförligt om stammen *rap-* i appell:r och ON E. Abrahamson Västs. v. ordstud. 3 f. Massor av nedrasade stenar ligga under en lodrätt, hög bergvägg. Huruvida det enkla namnet *Rapet* är identiskt med no. dial. *rap*, n. 'skred, ras', väl även konkret 'det som rasar ned', el. om det är en senare förkortning för det sammansatta namnet *Rapeberget*, är ovisst. *Rap*, n., är icke upptecknat från Boh. (Holmberg² 2,38 omnämner förklaringsäggen att en hövding *Rabe* lär ha bott där.)

Renshogen, se s. 67.

»**Ribberget**» Sö. — 1859 Sk. nr 407. ∞ Kartformen är väl avsedd att återge ett uttal *rebarjet* el. *rebarjet*. F. leden är i brist på goda sakupplysningar flertydig. Bland de olika tolkningsförslag som kunna komma ifråga, må följande nämnas. 1. F. leden vore *ribba*, f., av kartan att döma dock icke åsyftande långsmal form (jfr följ.), utan möjl. att man på el. vid berget tagit virke till *ribbor* (jfr *Läktesbergen* Bd IX,136). 2. Namnet vore ett *Redberget*, identiskt med f. leden i det bekanta stadsdelsn. *Redbergslid* (i Gbg), vilket enl. Bd II,40 innehåller **red* (favnord. *reid*) 'ridning, ritt', och betyder 'berget varöver man kan rida, varöver det går en ridväg'; jfr R ä j s - m y r e n s. 176, ävensom det icke ovanliga *Stigberget* Bd I,256 osv. 3. F. leden innehölle samma ord som no. dial. *rippa*, f. 'rad av stenar o. d.' (om ljudutvecklingen se i så fall nedan); jfr *Rippeberget* Bd IX,138. 4. Den vore boh. *rippa* 'rubba', åsyftande att något parti av berget »ribbat» sig, rasat el. dyl.; jfr sist anf. st. I de båda sistnämnda fallen finge man förutsätta, att i ett **Rippeberget* den svagtoniga mellanvok:n fallit, varefter *pp* + *b* blivit *bb*; om dylik ljudutveckling se Lindroth i NoB 1915, s. 37 ff.

Ribbåsen *reb-* BjörkeTa. — 1817 Sk. nr 204. ∞ I orten gavs upplysningen att åsen »ligger som en annan *ribba* el. sträng mellan inägorna». Säkerl. träffar denna förklaring det rätta.

Riddarehögen *ridars-* Fo. — Riddarehogen 1819 Sk. nr 217. ∞ En sägen berättar att en *ridhare* skall ligga begravd under en av de ättehögar som finnas på platsen. Men trol. är detta en förklaringsäggen. Snarast har *ridhare* här den gamla bet. 'ryttare' (jfr *Riddertången* Bd V,153, *Riddarnäset* SOV 3,27, *Riddartorp* SOÄ 6,96, ävensom R y t t e r h ö g e n (?) nedan), men den närmare anl:n till namnet förblir oklar.¹⁾

Rolandshösen Rå. — 1817 Sk. nr 269. ∞ Mansn. *Roland* (jfr *Rolandshålet* s. 181, *Rolandsåkrarna* s. 195) och *hös hös* (favnord. *hauss*), m. 'hjärnskål', åsyftande en rundaktig förhöjning. I orten uppges *hös* även ha den sekundära, mera specialiserade bet. 'mager jordbit'; jfr *skalle* med samma innebörd i västsv. ON (Bd XVIII,225 och cit. litt.).

Rullebackarna *rülä-* Mar. ∞ Det finns gott om *rullsten* där. Trol. är namnet därför en elliptisk form för ett **Rull(e)stenebackarna*. Annars kunde f. leden vara målets *rull rull*, m. 'rulle' el. (stammen i) verbet *rulla rülä*. Ett *Rullebacken* träffas i Solberga sn, Boh. Om den akuta acc:n se Inl:n XVIII.

¹⁾ Ett boh. *hovridhare* (ursprungl. vid bröllop) anföres av Lindroth i GBFT 1942, s. 13 not 3.

Rytterhögen(P) MöStÅs. — Ryttarehogen 1855 Sk. nr 359. ∞ Vid Rytterklev (s. 135), uttalat *rúterklév*. Kan icke, ss. i Bd XVIII, 300 felaktigt antagits, innehålla *rötter*, enär detta i målet heter *rúðar*. Skriftformen tycks hänvisa på *ryttare*. Uttalet med *u* är i så fall kanske något oväntat; jfr dock Ryttermyr (en) s. 176 med ung. samma uttal. Möjl. är *Rytterklev* primärt i förh. till *Rytterhögen*. Om namn på *Ryttare-*, *Rytter-* se t. ex. Bd III, 60, 212, X, 107, 121, 127; jfr även *Riddarehögen* ovan.

Rågberget. I. *råw*-Hogen. — Roberget 1845 Sk. nr 300. — 2. KnMe. — Rog-1815 Sk. nr 189. ∞ Trol. har man odlat *råg* vid *bergen*.

Råkberget *råg*- NHee. ∞ Oklart. Innehåller möjl. fågeln *råka*; fågeln är dock sällsynt i Boh. (Malm Fauna 213 f.); ej heller tycks fågeln:t vara känt från boh. dial.r. Ev. är f. leden samma ord som no. dial. *raak*, f. 'väg el. gångstig för kreatur', fvnord. *råk*, n. 'väg där fåna drivas', men detta är ej känt från Boh. Det ävenledes åtm. i n. Boh. numera okända *råk*, f. 'däld mellan höjder, källsåg' (Bd I, 189) synes böra avvisas också av sakliga skäl. Jfr ett otolkat *Råkåsaberg* SOÅ VII.1, 287.

Rätteberget *røtø*- Tr. — 1877 St. nr 471. ∞ Nu vet man intet om att det funnits gott om *råttor* i *berget*; jfr samma namn Bd IX, 119.

Rävhus' kulle el. **Rävhuskullarna** *rævhus kùlø*, *rævas kùlø* Al.; stenras med »hyblar». — Rävhuskullarne 1851 Sk. nr 342. ∞ F. leden är, liksom i *Rävhusmossen* Bd XVIII, 254, *rävhus* 'ett slags rävgiller (i form av ett tresidigt timrat hus med öppning på fjärde sidan och en läm som vid avgillring faller ned med främre ändan)', (Keyland hos Sahlgren i NoB 1920, s. 164) möjl. dock i bet. 'primitivt hus, i vilket man stått på lur för att skjuta räv vid åtel'; jfr vidare namn på *Rävhus*- Bd IX, 119, X, 139.

»**Rörsilknatten**» *røsilknatø* Ox. ∞ Trol. ingår *rör* 'vass', men andra stav:n är flertydig.

***Rösningsberget** Hjalms. — Röstnengs- 1824 Sk. nr 23. ∞ Innehåller *rösning*, dock knappast i bet. 'stenrös', ss. Bd V, 195 sannol. felaktigt antagits för en del boh. namn på *Rösning-*, varav ett träffas i Kville sn och hd och ett i Hogdals sn, Vätte hd. T'et i *Röstnengs-* torde ha verklig bakgrund i uttalet; jfr näml. uttalet *røstnøgø*- av ett sydboh. *Rösninge-* (senast cit. st.), ävensom den Bd I, 70 anförda skriftformen *røstning* (1690-talet) av *rösning*, och uttalsformen *àvrøstnøg* 'avrösning'. Uppkomsten av detta uttal synes bero på anslutning till målets *rust* 'takresning' (jfr *Stenrøstet* s. 164). Möjl. har även rsp. *rustning* spelat en roll. En tendens till inskott av *t* mellan *s* och *n* kan väl också ha förefunnits.

Rös(t)berget *rús-*, *røst*- Ejgst. ∞ Med *röse*. Om *röst* se under *Stenrøstet* s. 164.

***Sandotekullen**(P) *sàntø*- JoKi.; ung. = *Slätt(e)berg(et)* nr 4, s. 142. ∞ F. leden kan icke gärna vara annat än boh. **sandote sàntø*, *sàntø* 'sandig'. Platsen är dock ej särskilt sandig.

Sejesåtan *sejæsåda*; vid SHällsö. — Ek. ∞ Fiskn. *sej sej*, m., och *såta sèda*,

f. 'höstack', här i jämförande anv. om en terrängformation; jfr *Såtan* ss. skärn. SIOD 3,67, ss. stenn. Bd III,219; man har förmodl. fiskat (grå)sej där.

Sjulsåsen, se s. 96.

Skagen, se s. 50.

Skallet Hogarvik; högt berg. — 1731 Sk. nr 8. ∞ Namnet är trol. en förkortning för **Skalleberget* el. dyl., och torde snarast hänsyfta på *skall* vid jakt; jfr t. ex. *Skalldalen* Bd III,11 och *Skallberget* V,196, vilket senare emellertid altern. anses innehålla *skalle* i terrängbetecknande anv.

Skarvelid HämTr. — Skarfve- 1831 Sk. nr 251. ∞ F. leden är *skarv(e)* 'bart berg o. d.'; se närmare SIOD 3,151, Bd III,168, IV,94, 147 f. och cit. litt.

Skottbacken *skød-* Här. — Skottbackeflaten 1822 Sk. nr 96, Skottbacken 1841 nr 268. ∞ Målets *skott skød*, n. 'plats där man kastar ned ved el. timmer utför ett berg'; jfr *Skottet* s. 64, 221, *Skottfjäll* s. 17.

Skottbodliden el. **Skotteliden** Blå. — Skoddbuliden 1818 Sk. nr 192, Skåttbole- den(!), Skatboliden(!), Skotteliden 1852 nr 385. ∞ Något appell. **skottbod* har nu icke kunnat anträffas i Boh., men det synes mycket troligt att ett sådant funnits; jfr *Skotbu* NG 2,35. Sannol. har därmed åsyftats en bod el. primitiv hydda där jägaren stått på lur efter vilddjur; jfr *Björn(e)hyttorna* Bd XVIII,314. Den alternativa formen *Skotteliden* är snarast en förkortning av det längre namnet, men kunde också förklaras ss. *Skottthagarna* s. 213.

Skott(e)berg(en). 1. Håve. — Skodeberg, Skåde- 1828 Sk. nr 238. 2. *skød(ø)*-Kä. — Skadeberg(!) 1853 Sk. nr 389. 3. *skød-* Tr. ∞ Skriftformerna av nr 1 återge trol. ett uttal *skødø-*, varför f. leden i alla namnen säkerl. är målets *skott skød*, n. 'timmer- el. vedkast' el. (stammen i) verbet *skotta skødø* 'kasta ned timmer el. ved utför bergstup'.

Skottfjäll, se s. 17.

Skridhällan el. **-hällorna** *skrihæla* ÖHee; berghäll. — Skrehälle sten 1819 Sk. nr 215, Skrehällorne 1849 nr 325. ∞ F. leden är (stammen i) verbet *skrida*. Barnen bruka sätta sig på stenar och »skrida», dvs. åka utför den plana stenhällen. Jfr *Skrid(e)sten(en)* Bd I,254. Skriftformernas -e- beror väl på anslutning till subst. *skred*.

Skrubbekullen *skrübø-* Kä. ∞ Kanske växer det *skrubbor skrübør* 'Cornus suecica' vid *kullen*; jfr *Skrubbemys* s. 177. Om en annan möjlighet se *Skrubbs* s. 213.

Skrull(esten), se *Bredmys skrull(esten)* ovan.

Skulten. 1. Se *Bebygg.-n.* s. 8. 2. Se *Bebygg:n* s. 87. 3. Ne. — Skulten 1846 Sk. nr 275. 4. So. — Skulten 1794 Sk. nr 101. ∞ Se s. 8, 87.

Skyttaresten(en) *fötaresten*, vid NLå. ∞ Målets *skyttare fötare*, m. 'skytt'. I orten uppges att man förr legat och skjutit änder och ejdrar vid *stenen*, som ligger vid sjön.

Skågelid, se s. 77.

Skällebackarna *fæla-* Hälle. ∞ F. leden är adj. boh. *skäll* 'mager (om jordmån)'. *Backarna* äro steniga.

Skårsbacken. 1. *fäs-* Ko. — 1874 Sk. nr 458. ∞ Nr 1 är en del av landsvägen, som förr underhölls av hmnt *Skär*.

Slipstensberget Grå. — Slipstensberg 1728 Sk. nr 4. ∞ Det är ovissat om berget till formen jämförts med en *slipsten* (jfr namn på *Har[d]sten-*, av **Harðstein-* III,153), el. om man tagit material till *slipstenar* där (jfr *Slipstenshålan* Bd V,219).

Slottskullen. 1. *slés-* Hjälm.; hög rund bergkulle, brant på tre sidor. 2. *sléts-* Här.; brant kulle. ∞ Åtm. på nr 1 ha funnits lämningar efter en stenmur; kanske där varit någon byggnad som kallats *slott*. Snarare har dock namnet i båda fallen föranletts av att höjderna till formen ansetts påminna om *slott*; jfr t. ex. *Slottet*, *Slottsberget* Bd XVIII,227 f. och cit. litt., ävensom *Fästningen* s. 149.

***Slöðinne**, se s. 81.

»**Slättbacke**» *llæt̄bak* Ki.; backe. ∞ S. leden är *backe*, men bortfallet av slutstav:n i *backe* är något oväntat. Jfr emellertid *Liguld* Bd XVIII,95 f. och där anförda paralleller. Backen är *slät*, i målet *llæt*.

Solberg, se s. 7, 83.

Sollesten(en) *sølə-*, på NHällsö invid sjön. ∞ Där är som *soll*, dvs. maträtt av mjölk och brödbitar, av vrakgods och bråte, vilket flyter på vattnet; jfr *Sollekullen* Bd IX,141, *Mjölkesollholmen*¹⁾ XVIII,179, *Mjölkesollen* SIOD 3,50.

Spakelid(en) Val. — Spagelibergget, Spage Lie Berget 1818 Sk. nr 209. ∞ F. leden är kanske ett personbin. **Spak(e)* 'den kloke'; jfr *Spakebol* SOÄ 17,78, ävensom ett oklart *Spakeliden* Bd I,314, som, sannol. oriktigt, förmodas kunna innehålla adj. *spak* 'snäll, beskedlig'. Ett västg. *Spakåsen* lämnas i SOÄ VII. 2,263 utan tolkning.

Spellid(en), se s. 65.

Springarehällan *sprigarahēla* Röd. — Springarehällvallen 1842 Sk. nr 286. ∞ Det påstås att lek- och kapptävlingar ända in i sen tid hållits här och på den bredvidliggande *Lekvallen* (s. 194).

Stenbodals kall *stēnbudas kál*; gränsmärke mot Norge. — Jfr Steenboedalen 1661 Gränslista (Kalén Boh. gränsm. 155). ∞ *Stenbodalen* är namn på ett torp under Berby i Norge. *Kall*, samma ord som *karl*, betyder i målet 'gubbe' (Janzen Subst. 199 ff.); om personifierande namn på (gräns)stenar se *Torstens dräng* s. 166.

Stenröset *stēnrūstet*; stenröse. 1. Huse. 2. Liv. ∞ S. leden är nordboh. *rös ras*, n. 'stenröse', vars blott i ON påträffade form på *-t*, ss. Bd XVIII,197 under *Femstenarsröset* framhållits (jfr dock Tillägg 361), uppstått genom anslutning till målets *rust*, n. 'takresning' (y. fvnord. *raust*); jfr **Rösningsberget* s. 162 och cit. litt.

Stigareberget Stena. — Stigareberg 1729 Sk. nr 3, -berget 1847 nr 309. ∞ En gammal *genstig* går över *berget*. Formellt är dock f. leden snarare en bildning till verbet *stiga* än en utvidgning med *-are-* till subst. *stig*; jfr t. ex. under **Lur(a)r eknatten** s. 158.

¹⁾ I själva verket en åker, enl. EK.

***Stigarnaberget** *stiana-* el. ä. **Stigeberg** HedHogarVik. — Stigeberg 1731 Sk. nr 8. ∞ F. leden i ***Stigarnaberget** är ett färdigt ON *Stigarna stigan* (1753 Sk. nr 58 skrivet *Södre Stigarne*), namn på ängar vid berget. Över berget går en gammal ridväg. Sannol. har berget från början kallats *Stig(e)berg(et)* (s. 142), ett vanligt ON (jfr Bd II,45, IX,120 osv.); sedermera ha ängarna vid berget elliptiskt benämnts *Stigarna*, varefter detta namn sammansatts med *-berg*.

Stångeberget *ståga-* Kn. ∞ Förr fanns på *berget* en *stång* med vindflöjel; jfr *Stångeberget* Bd V,200.

Stövelkullen *støvel-*; på NHällsö. — EK. ∞ Någon terrängformation har väl jämförts med en *stövel*, men man vet nu intet därom; jfr *Stöveln*, *Stövlarna* Bd IV, 149, V,246.

Supsten(en) Björke. — Supsten 1817 Sk. nr 204. ∞ Väl 'stenen' där man brukar *supa*, någon gång *supit'* el. dyl.; jfr *Supareskäret* Bd IV,96, *Suparebacken* X,109.

Surrebackarna, se s. 34.

Svarvestolen. 1. *svärvästön* Hälle; oval bergknalle i ett gårde. 2. Tr.; markområde med en bergknalle. — Svarfstoln 1831 Sk. nr 251. ∞ Anl:n är i båda fallen okänd. Samma namn träffas i Grinneröds sn, Inlands Fräkne hd (höjd), och i Hogdals sn, Vette hd (torp).

***Svedjande berg** (Svedjarna berg?) Tr.; två bergkullar. — Sweane Berg 1831 Sk. nr 251. ∞ Namnet kan tolkas på två sätt. F. leden kan uppfattas som ett pres. part. av verbet *svedja* med passiv innebörd av samma slag som t. ex. i R i (d) a n d e m o a r n a s. 210 f.; namnets bet. blir då 'berget (bergen) där man svedjat'. En annan möjlighet är att i f. leden se best. pl. *svedarna svèans*, av nordboh. **svede svê*, m. 'svedjeland'. Om dylika bildningar se Bd XVIII,7 f., där även den först nämnda namntypen diskuteras (dock med annan mening om uppkomsten än den som nedan uttalas under R i (d) a n d e m o a r n a s. 210 f.). Bredvid de båda bergkullarna ligga platser som i den citerade karthandlingen benämnas *Sve Bergen* och *Sve lider*. Det är ovisst om f. leden i dessa namn är verbet *svedja* el. subst. **svede*.

Svenskarnas lider *svèns(k)ønäs liar* el. **Svenske lider** Ly. — Svenske liar 1820 Sk. nr 213. ∞ Namnets närmare syftning är ej bekant. Kanske ett minne från Karl XII:s krig.

***Svevarna** *svèvanø* Tå.; berg. — Svevarne 1854 Sk. nr 361. ∞ Säkerl. ett mot sv. och no. dial. *svev*, f. 'virvel' svarande ord. Bergen och de däri befintliga gräsmarkerna ha krokig form; alltså ovisst om bergen själva el. ängarna däri givit anl. till namnet.

Svirreberget *svèrø*. 1. Hälle. 2. Sp. ∞ F. leden är (stammen i) verbet *svirra svèrø* 'svedja' (Lindberg Skeem. 75).

Syberget *sý-* El. — 1833 Sk. nr 250. ∞ F. leden kan formellt sett vara räkneordet *sju* (i ä. uttal) *sy*, nu *fu* el. (stammen i) ettdera av verben *sjuda sy* el. *sy*. I brist på sakupplysningar kan intet val träffas. Jfr *Sykullen* Bd III,213, X,39.

Systerkullen *søster-* SkärjeVal. — Söster. 1859 Sk. nr 407. ∞ Anl:n är okänd.

Möjl. har *kullen* betraktats som »*syster*» till en annan (större) kulle; jfr t. ex. skärn. *Store Bror* och *Lille Bror*, *Systrarna* SIOD 3,57 f., 67.

***Sängebacken** Me.; ingår i *Sängebacksberget sängebaks-*. — Säng(e)backsberg(et) 1815 Sk. nr 189, 1841 nr 301. ∞ Man vet i orten intet om namnets syftning; jfr *Sängarna* Bd V,247.

***Södstad(s)hällan** Gu. — Söstrars hällen(!), Sestrare(!) 1859 Sk. nr 407. ∞ Vid *Södstad(s)myr(arna)* s. 177. Skriftformerna *Söstrars-* o. d. bero antingen på avslutning till pl. *systrar sðstrar*, el. kanske väsentl. på inverkan från *S y s t e r k u l l e n* (ovan), som träffas i samma karthandling (1859). Kartformernas *-hällen* är icke folkligt i Boh.; rsp. *häll* motsvaras i målet av *hälla*, f., el. *hall*, m.

»**Söllingknatten**» *søllknátņ, sølm-* Mar. ∞ Dunkelt.

Tallrik(s)stenen *tårek-* FoTjö. — Tallriks sten 1800 Sk. nr 224, Tallrekesten 1824 nr 146, Tallriksstenen EK. ∞ *Stenen* har på ena sidan en *tallriksformad* urgröppning. Jfr *Tallriks mossen* s. 178, ävensom *Tallriken* i Valla sn, Tjörn (både); den säges enl. en upptecknares anteckning likna en tallrik (IOD).

Tenepallen *tēnə-* SHällsö. ∞ F. leden är målets *tēnə*, f. 'hummertina'. Man har väl haft sådana upplagda till tork på »*pallen*», dvs. avsatsen, som befinner sig vid stranden. Samma f. led ingår i de flera ggr förekommande *Tenholmen*, *Ten(e)-skär* i Tjärnö sn.

Tjärehjällen. 1. Björke. — Tjärgällbärg 1817 Sk. nr 204, Kjäre-gälls- 1834 nr 252. 2. Buar. — Kär(r)gällflaten, -hogen 1847 Sk. nr 307. 3. Hed. — Kär-gille Myrarne 1816 Sk. nr 186. 4. *šær(ə)jælən* Hjält. — Kär-gällsberget, Tjergälls Berget 1817 Sk. nr 203. 5. *šærəjəl* Ko. 6. Ri. — Kär-gällsintaget 1818 Sk. nr 190. 7. Äng. — Tjäregäl(ds)da(h)len 1859 Sk. nr 392. ∞ Boh. *tjärehjäll šærəjəl*, m. (no. dial. *tjerehjell*) 'stenhäll för tjärbränning'; se närmare Bd XVIII,233, 317.

***Torgardshillern** *tərgashilən, tərj-(!), tərɤ-(!)* Mö. ∞ Mansn. *Torgard tərgəb* (fvnord. *Þorgarðr*) synes ingå i flera boh. ON (Bd X,72, XVIII,43,182). Uttalet *tərɤ-* beror på avslutning till subst. *torv*; man tar näml. upp torv där invid. Om s. leden se s. 138.

Torn(e)berget el. **-bergen.** 1. *təŋə-* Buar; högt berg med röse. — Tornebergena 1825 Sk. nr 242. 2. Mas. — Torne Berget 1817 Sk. nr 211. ∞ I nr 1 lär »*tornan*» *təŋə*, dvs. åskan, ha slagit ned. Kanske är anl:n densamma vid nr 2, vars f. led annars kan vara växtn. *torn tən*, m. 'törnig buske', vilket för samma namn Bd IV, 104, V,169, IX,121 tycks vara den enda möjlighet man räknar med. Uttalet av detta ord borde i äkta skeemål vara *tən* (jfr *hən* 'horn'), men det rsp. uttalet har utträngt det dialektala; jfr Janzén i NoB 1942, s. 78 f. Om en annan innebörd av *torn* se s. 131.

Torstens dräng *təstəns drəŋ, təstən(ə)s drəŋ* Häve; riksröse. — Torstensdreng 1661 Gränslista (Kalén Boh. gränsm. 155), Torstens dräng 1661 Krigsark. IV a, Torstens drang c. 1725 Därs. VIII a, Torstens dräng 1673 S 73 fol 6, GS, EK. ∞ Personifierande namn på gränssstenar äro vanliga; jfr t. ex. *Nypetå käring* (s. 159), *Käringbergen* (s. 157), *Stenbodals kall* (s. 164),

Bonden i skogen Bd V, 173 och cit. litt., ävensom *S:t Olas drängar*, enl. upplysning av Lindroth namn på rösen vid Kyrkesund (Tjärnö). Om någon händelse med en dräng el. blott en jämförelse ligger bakom namnet, kan naturl. numera icke avgöras.

»**Trollsägget**» Björke; ensam sten i en myr. — 1817 Sk. nr 204. ∞ Man känner numera till stenen, men ej namnet. Stenen är äggformad. Eftersom *troll* ss. förled i boh. ON brukar uppträda som *Trol(l)*-, icke *Trolls*-, är det möjligt att kartformen är en konstruktion av lantmätaren. Formellt sett har annars bildningen på *-s* en parallell i *Trollsossen tröls-* i Värml., enl. SOV 14, 173 innehållande appell. *troll*.

Trosseliderna Ån. — Trosseliderna 1838 Sk. nr 266. ∞ Om f. leden se »**Trossumberget**» s. 216.

Tröskeln (*Träskallen) *träskåln*, *trēskåln* Hol.; en ås; = *Bräcke fjäll* s. 137. — Träskallen 1703 S 43 fol 436. ∞ *Tröskel* heter i målet *trēskål*, *träskål*. Jfr samma jämförande namn på bergåsar Bd IX, 144, på ett sund V, 134. Om själva ordet *tröskel* se Janzén Subst. 212 och cit. litt.

Tuteröd *tūdərə* Str.; rund höjd i en åsluttning. — Tutterehogen 1844 Sk. nr 277, -siken, -dalarne 1851 nr 342. ∞ Namnet säges i orten bero på att »vallhördingarna», dvs. vallpojkar, där brukade *tuta* på varandra när de skulle samlas. Det skulle i så fall vara fråga om en utvidgning med *-are-* till verbet *tuta*, men dylika bildningar, som sannol. äro ganska sena, synas i målet icke få försvagning av *-a-* i *-are-*. *Trol.* föreligger en (skämtsam?) bildning efter mönster av *röd*-namnen. Någon bebyggelse har med all säkerhet aldrig funnits på platsen; jfr *Bläse(röd)berget bläsərə-* (s. 145), uppkommet av *Bläseberget* genom attraktion av *röd*-namnen; jfr vidare *Tupperöd* s. 216 och cit. litt. Ev. kunde f. leden vara ett öknamn på *Tut-*, kanske närmast ett *tutare* '(horn)blåsare'; jfr de no. *Tuterud* (NG IV.1, 174, 5, 439), som förmodas innehålla ett tillnamn, bildat till *tuta*. Med avs. på ljudutvecklingen i ssgsfojen jfr då *Snickerröd* s. 12, 40, *Skoleröd* s. 12. Mindre tilltalande är att i f. leden se *tut*, i målet *tūd*, n. 'tjut'.

Tvistekullen SHee. — 1863 Sk. nr 432. ∞ Jfr *Tvisteholmen* s. 131.

Tåkullen Hogen. — To- 1845 Sk. nr 300. ∞ Om f. leden se s. 203. Av kartan framgår icke vilket *tå* som här föreligger.

Ulkepallen *ulka-* Me. ∞ Man brukar väl vid fiske få *ulkar* på el. vid *pallen*, dvs. bergavsatsen.

Ulv(s)sten(en) *ūsten* HåveNö. — Ursten 1833 Sk. nr 257, Ul(f)stens svacken 1852 nr 350. ∞ Eftersom *Ulv(s)sten(en)* ligger c. 400 m. från *Ulvsmyrarna* s. 38, råder kanske icke något direkt samband mellan de båda namnen. *Ulven*, dvs. vargen, var förr mycket vanlig i dessa trakter, varför stenen och myrarna kunna ha namngivits oberoende av varandra. Den närmare innebörden av förevar. namn kan nu icke åtkommas; möjl. jämförelse. Jfr tre *Ulvstenarna* el. *-sten(en)* Bd XVIII, 235 f., åtm. i ett fall av *ulv* »'berguv', ävensom (i viss mån) *Rävestenen* IX, 119. Antagandet av *ulv* »'berguv' ifrågakommer dock knappast i här förevar. fall.

Ulvstad(s) yfser el. **Ulvstad(s)berget** Vik. — Uhlsta uxer, Uhlsta yfser 1731 Sk. nr 10, Ulfstads yfser 1811 nr 164, Ullstaberget 1837 nr 267. ∞ Förmodl. samma *Ulvstad*- träffas i *Ulvstadklåvan* *ülsta*- s. 190. Något primärt ON **Ulvstad* kan icke komma ifråga. Någon bebyggelse har näml. aldrig funnits där. Man kunde tänka sig ett **Ulvsdal*, där f. leden vore appell. *ulv* i koll. gen. sg. el. mansn. *Ulv*. Om ljudutvecklingen av *Ulv*- + kons. se Bd I, 274, III, 138, V, 22. I *Ulvsdal(s)*- kunde nog s. ledens gen.-s och l dissimilatoriskt falla (jfr i viss mån *Ramsdalberget rämsta(r)bårjät* s. 52). Men uttalet *ülsta*-, med -a-, av *Ulvstadklåvan*, talar emot antagandet av *dal*, vilket i målet uttalas *dak*; jfr även det nyssnämnda *rämsta(r)*-. Antagl. ingår i båda namnen det i orten vanliga familjen. *Ulvstad*, vilket uttalas *ülsta*. Om *yfs*, *ux* se under *Oxtorp* s. 64, *Valex* s. 95.

Utterknatten, se *Otter*- ovan.

***Valyise**, se s. 95.

***Videknappen** Kä. — Wie- 1846 Sk. nr 312. ∞ Växtn. *vide*, i målet *viđer*, m., och *knapp*, åsyftande en låg, rundaktig förhöjning.

Vilaren *vilan* MarSkån.; bergshöjd. ∞ Man *vilan* där på vägen till kyrkan. Formellt är namnet en förkortning för **Vilarekullen*, -stenen el. dyl. (Bd XVIII, 203, 237).

Vilberg NBå. — 1819 Sk. nr 216. ∞ Vål 'berget där man *vilan*'; jfr föreg. En väg går över berget.

Vitberg Ta. — 1852 Sk. nr 340. ∞ Vål efter *vit* el. ljus färg (i någon del av berget. Jfr följ.

Vitfjäll *vid*- Ly. — Wite- 1815 Sk. nr 185, Wit(t)- 1820 Sk. nr 213, EK. ∞ Berget är på sina ställen mycket ljust av ljus granit. Namnet kan dock vara sekundärt i förh. till det bredvidliggande *Vitemyr* (s. 171).

Vrålshällan *vrålshälla* Mar. ∞ Jätten *Vrål* i Hästeskede (se följ.) säges ha fallit omkull på *hällan*, där det blev märken efter hans knän och armbågar; jfr följ.

Vrålshögen *vrås*- Häs. — Wråls Högen 1746 Oedman 312. ∞ Efter den i (n.) Boh. välbekante jätten *Vrål vråk* i Hästeskede. I Norge träffas namn på *Vrål*- (t. ex. *Vraalstad*, *Vraalsmyr* NG 8, 53, 92). De uttalas med dentalt l, och innehålla en utvecklingsform av mansn. *Hróaldr*, där *Róa*- genom acc.-överkastning och metates blivit *vrá*-; se närmare M. Kristensen Folkem. og sproghist. 59 ff. Detta mansnamn kan icke komma ifråga för *Vrålshögen* som uttalas med s, av »tjockt» l + s. Trol. återgår det boh. jätten. *Vrål* på det under medeltiden mycket vanliga mansn. *Hróarr*. Det i *Hróarr* ingående *róa*- blev, liksom i *Hróaldr*, *vrá*-, vilket därpå blev till *vrá*-. Så uppstod ett **Vrår*, där det sista r'et genom dissimilation blev *l*. Denna övergång underlättades kanske av att f. leden *vrás*- i ssgr kan uppfattas ss. hörande både till ett *Vrål-vrak*- och till ett *Vrår-vrag*-. Om växlingen *vr*- ~ *r*- i boh. dial:r se Lindroth i MASO II, s. 63 och där cit. litt.

Yxnás(en) *ýs*-(!); även ingående i *Yxne* berget *ýsná*- och *Yxnásfjället ýsnás*- Mas. — Ussnásberg 1722 Sk. nr 15, Ursnásberget 1817 nr 211. ∞ Säkerl. ett ursprungligt **Yxna-ás* 'åsen där oxarna gå', med f. leden *yxna*, gen. pl. av *oxi*, *uxi*

'oxe'; jfr namn på *Ysn-* o. d. Bd I, 259, IV, 52, IX, 122, X, 81. Uttalet *ýs-* är snarast en individuell förvrängning.

Örnekupeberg Fo.; högt berg med spetsig topp. — Örne Kube- 1721 Sk. nr 5, Örnekupe- 1726 nr 11. *∞* Skriftformerna äro fullt tydliga, varför läsningen *Örnekupe-* (jfr *Örnekulen* ss. bergn. Bd IV, 29, 128, V, 205, IX, 181) icke är möjlig. *Bergget* har till formen jämförts med en *kupa*. Den sista *örnen* lär ha skjutits på Folkestad för blott några år sedan.

VI. Kärr, mossar, mader.

Subst. *kärr* *šær*, n. (best. *šærə* el. *šærət*), har möjl. i något enstaka fall den resp. bet:n. Om den vanligare innebörden se under avd. IX. *Mad ma*, f., best. sg. *ma* (Janzen Subst. 111 f.) el. *máę*, pl. *mår* el. *mår*, har bet. 'sank (ängs)mark'. Om *mosse mōsə*, m., se s. 60. *Myr* heter *myr*, f., best. *mýrə*, pl. *ar*. I namn på fuktiga sankaställen förekomma bl. a. orden *sik sig*, f. och **sek*, målets *seg*; se härom under **S e k a r n a* s. 37. *Dy* åsyftar sank och gyttjig mark, men även källa; den senare bet:n föres till avd. X.

Ale- se *Orre-*, *Amunds myr* (Björn.), *Askemyr(en)* (Kä.; trädn. *ask*), *Asmundmyren* (*asmun-*; på *Asmund(s)fjället* s. 137), *Backemyr* (s. 35), *Bengt mossen* (vid ett *Bengtflaten* s. 191), 3 *Björkemyr(en)* (s. 12, 33), c. 10 *Björn(e)myr* el. *-myrarna* (s. 4, 6, 60, 88, 96), 3 *Blötemyr(en)*, *Blötorna* (Bd XVIII, 240), *Blötsek* (*blütšęg*, *blüt-* So.; liten vattensamling), *Borgmästaremyren* (Mä.; väl efter någon *borgmästare* i Strömstad), 8 *Bredmyr(en)* (*bré-*, *brè-*; s. 28, 54), 2 *Brätemyr* (*brätä-* Rå. och Tr.; om acc:n se Inl:n XVIII), *Bräckemyr* (s. 86), *Brännemyr* (*bränä-* Sp.), *Båsemyren* (Lien; smal *myr* mellan berg; om f. leden s. 221), *Dalemyr*, *Dammklåvan*, *-myrarna*, *-myr(en)*, *Damms(e)myr* (s. 100), *Dapemyr* (Ly.; om *dape* s. 5), *Delningsmossen* (BjörnFlå.; gränsen mellan hmnn går i *mossen*), *Djupmossen* (s. 6), *Drottningmyren* (vid *Drottningberget* s. 148), *Drumsemossen* och *-myr* (vid *Drumsetjärn* s. 115), *Dumpemyren* (vid *Dumpehällan* s. 148), 3 *Dyarna*, *Dymossen* (*dymōsę* Liv.; märk acc:n), *Edsmyren* (Hålk.; om f. leden s. 36), 3 *Ekemyr(en)* (s. 61), *Ekorremyren*.

3 *Fålemyr* (*fålə-*, *fələ-*. 1. Be.; Föle-(!) EK; målets *fåle* *fələ*, m. 'unghingst', men anl:n okänd; 2. Blå.; anl:n okänd; *myren* nu igenvuxen; 3. Fo.; = *Springaremyren* s. 177; man tror att en förlunge omkommit där), 2 *Fölung(e)myren* el. *-myrarna* (*fələę-* Lien och *fələęä-* Nö.; åtm. i den förra *myren* skall en *förlunge* ha gått ned sig), *Gatemyren*, *Granskog myr* (s. 5), *Gråsiken* (Rå.), *Gråstenmyr* (Grå.), *Gule myr* (Fo.), *Gurimyr* (*gürä-* Lien; kvinnon. *Gudrid*; Bd XVIII, 204), *Gyllingmyren* (s. 53), *Gökemyr*, *Göstamy* (*gýstamýr*; vid *Göstasten[en]* s. 150), *Hamnemyren* (*hamn* 'utmarksbete'), *Hedmyr* (om *hed* s. 191), 4 *Hultemyr(en)* el. *Hulte myr* (*hültä-* Al., Fo. och *hültä-* Lien, samt *hültämýr* Pr.; om *hult* s. 217), 2 *Husemyr* (El. och Kä.; förr fanns ett *hus* på nr 1), 6 *Hål(e)myr(arna)* el. *-myren* (*hålə-*, *hələ-*, *hələ-*; de(n) *håla*, dvs. djupt nedskurna, *myren* el. *myrarna*; om den akuta acc:n se Inl:n

XVIII), *Hällemyr* (Flå.; *hälla*, f. 'berghäll'), *-sik* (Hålk.), *Hästsiken* (StÅs.), 2 *Hög(e)myr(en)* (s. 36, 102), *Högmossen* (s. 6), *Höstackemyr* (vid *Höstackarna* s. 53), *Johannes' myr*.

Kallvättnesik (NBuar; Bd IX, 157), *Kalvemyr* (Björke), *Karls mossen* el. *-myren* (vid *Karlsdalen* s. 180), 3 *Kasemyr* (s. 47 och Blå.; om *kas* s. 191), *Kattemyr* (Fo.; vid ett *Katteklåvan* s. 184), »*Kissling(s)sik*» (*šislvysig*; man dränkte *šislvgar*, dvs. »kättlingar», kattungar, där; om uttalet med *ı* se Lindberg Skeem. 157, Janzén Vokalassim. 55), »*Klingermynen*» (Björke; av *Kringle-*, varom nedan), 5 *Kloppe-myren(en)* (s. 12 och Flå., SHält, Hö. och Kä.), *Kolbjörns myr* (*kəlbjōs mýr* Fo.), *Kransemyr* (Gu.; vid *Kransen* s. 180; jfr *Kranseberget* s. 140, *Kranshög[en]* s. 140), *Kringlemyr* (Bas.; Bd XVIII, 159, 248), *Kråk(e)myr* (Lå.; jfr *K r å k e v i k* s. 57), *Kulemyr* (*kūla-* Mo.; *kula*, f. 'knöl, bulnad', här om upphöjning i terrängen; jfr Bd II, 82, V, 114, 235, X, 90), 6 *Kullemyr* (*kōla-*, *kəla-*; s. 13), *Kungsmyr* (vid *Kung[s]sten[en]* s. 156), 5 *Kyrkemyr(en)* (1. Al.; 2. Björke; 3. El.; 4. Nö.; 5. Pr.; nr 1 vid *Kyrkogården* s. 220; nr 5 vid *Kyrkefjället* s. 140; för övrigt är anl:n ovisst), *Kålemyr* (Björke; väl efter *kålväxter*), *Källaremaden* (vid *Källareliden* s. 140), *-siken*, *Källemyr* (s. 64), *Källmossen* (Hogen; väl efter någon *källa*), 2 *Käringmyren* (Bjä. och Hö.; anl:n okänd; jfr *K ä r i n g b e r g e n* s. 157 jämte cit. litt.), *Lenas myr* (s. 102), *Lillemyr*, *Linemossen* (*līnə-* Björke; vid *Lin[d]tjärnet* s. 117), *Lisbets myr* (vid *Lisbets backar* s. 140), »*Loftingsmyren*» (se s. 208), *Lunnemyr(en)* (vid ett *Lunneberget* s. 140), *Lurkemossen* (Nö.; jfr *Lurkevattnet* s. 117), **Lyngnmyr* (*lōgn-*; växtn. *ljung*), 4 *Långemyr* el. *-myrarna* (s. 12).

Matsmyr (Vik; efter en viss *Mats*), *Mickelbäremyr* (*mékəlbæra-* Vik; *mickelbär*, dvs. odon, växa där), *Mjölnaremyrarna*, *Moltemossen* (*mōlta-*; målets **molter* 'hjärtoron'), c. 10 *-myr* (s. 103; jfr föreg.), *Monemyr* (s. 63), 2 *Mossemyr(en)*, 2 *Myr(e)-halsen* (Bd XVIII, 244), *Myrstycket*, 2 *Målaremyren* (Bo. och Mä.; anl:n okänd), 3 *Märremyr* (*mæra-*, *mæra-*; anl:n okänd), *Nilsemyr* (s. 12), *Nordmossen* (*nōt-* Jö.), *Näbbemyr* (Kä.; om f. leden s. 60), *Nötemyr*, *Olas myr* el. *Olaus' myr* (*ōlas-* el. *olāus-səs mýr* Tr.), 2 *Orremyr* (åtm. i ett fall säkerl. målets *ør*, *ør* 'al', i det andra ev. fågeln. *orre* *ÿra*), *Patrullmyren* (vid *Patrullvägen* s. 133), *Permyr* el. *Persmossen* (Kä.; kanske efter samme *Per* som *Perklåvan* s. 181), *Persemyren* (*pəšə-* Buv.; en viss *Persson* bodde där), *Pissaremyrarna* (vid *Pissaremon* s. 209), *Platsemyren* (om f. leden s. 17, 30 osv.), *Porsemyren* (Ki.; Pose-, Påse- 1847 Sk. nr 324), *Raremyr* (s. 66), »*Respul-siken*» (se »*Respulbäcken*» s. 122), *Ringmyr* (*rīg-* Ly.; *myren* är rund), 3 *Runnemyr* (adj. *rund* el. träd. *rōnn run*; *runne* 'buskage' synes ej längre finnas i målet), 2 *Runsedyra* (*rōnsə-*; *runsa* 'gunga'; se s. 211), *Russelmyr* (vid *Russlebäck[en]* s. 122), 3 *Råget(e)myr(en)* (i ett fall, Gu., vid *Rågetdumpen* s. 224), *Rävemyr* (Hälle; anl:n okänd; jfr Bd XVIII, 254), *Rödemosse* (Al.; Bd I, 267), *Rödmyr* (Bd IX, 146), *Rönne-myrr* (*rānə-* Gu.; Rönne-myrrskas 1866 Sk. nr 447; snarast träd. *rōnn run*, men möjl. adj. *rund run*, ty *myren* är rund), flera *Rör(e)myr(en)* (*rōra-*, *rōra-*; s. 7, 29, 56).

Salbergsmossen (*sālbəš-* Flå.; familjen. *Salberg*), *Sandhålsmossen* (s. 7), 3 **Seken* (se **Sekarna* s. 37), *Siken* (Al.; jfr **Sekarna* s. 37), *Skogmyren*

(s. 14), *Skogsmyr*, *Skomakaremyren* (Ån.; anl:n okänd), *Skott(e)myr* (*skòd*- Lå.; man »skottar», dvs. kastar ved utför en brant invid *myren*; jfr namn på *Skott[e]*-s. 142, 163 osv.), *Skottmossen* (vid *Skottekaserna* s. 195), 2 *Skräddaremyren* (Be. och Kå.; det senare vid ett *Skräddarekas[en]* s. 195), *Slaremyren* (*s[ä]rā*- Ox.; se *Slareböcken* s. 123), *Småmyrarna* (Gil.), *Snaremyr* (vid *Snaremon* s. 196), *Solbergsmossen* (Björn.; efter en viss *Solberg*), *Spadmaden* (So.; vid *Spadarna* s. 214), *Stakemyr* (s. 62), *Stenmyr* (vid *Stenbacken* [Kang.] s. 142), *Stigsmyr* (s. 87), *Stockebromyr(en)* (*stākēbre*- [!] Hed.; jfr hmnsn. *Stockebro* i Svarteborgs sn, Tunge hd), *Stockemossen* (*stākē*- Hogen; anl:n okänd; kanske efter någon »*stockebro*»; se föreg.; jfr annars *Stoek[e]klåvan* s. 189 och cit. litt.), *Stockotemyr* (*stākōta*- El.; *stockot* 'kort'), *Store mossen* (AlHåve), 5 *Storemyr*, 2 *Stubbemyr* (Hålk. och Rå.), 2 *Stutemyr* (*stūda*- NBuar och Häm.; anl:n okänd), *Svartemyr* (Tr.), *Sved(je)myr* (NBå.), *Svenmyr* (*svēn*- Ri.; väl mansn. *Sven* utan gen.-s), *Sågemyren* (vid *såg*), *Sälteseken* (Lien; om *sälta* s. 196), *Södemyr* (*söd*, m. 'får'), *Sö(de)rsmossen*.

2 *Tjärnsmyr(en)*, *Torbjörnsmyr* (*tērbun*- Äng), *Tordyvelmyr(en)* (vid *Tordyvel-tjärn[et]* s. 119), *Torkelsmyr(ar)* (*tērgōlsmýrar* Äng; efter en viss *Torkel*), flera *Torvmossen*, *Tosse*- se *Tässe*-, *Tran(e)myr* (*trān[ə]*- NBuar), 3 *Trindemyr(en)* (1. *trīnā*-, *trījnā*- Al.; 2. *trīnā*- Gu.; 3. Lien), 6 *Trollemyr* (s. 32; i intetdera fallet finnes någon tradition om troll bevarad), *Trulsmyren* (Me.; efter en viss *Truls truls*), *Träntemyr* (*trēntā*- YBuar; *tränter* 'tranbär'), *Trättemyr* (Hol.; jfr *Trättande klåvan* s. 190), *Tysslingmyr* (SBuar; *tyssling* 'lingon'), *Tässesekarna* (Hålk.; *tåssa* 'groda'), *Töremyr* (*tūrā*- Ly.; säkerl. målets *tūrā* 'töre, torrved'), *Ulvegravsmyr* el. *Ulvegrops-*(Jö.; tydl. har man haft varggrop[ar] där), 3 *Ulvemyrarna*, *-myren* (s. 38, 175), 4 *Ulvskärr* (s. 99 och Buar och Håve), *Ulvsmyrarna* el. *-myren* (s. 38, 179), »*Ulvstadmyr*» (vid *Ulvstad[s]berget* s. 168), *Valemyr* (Rå.; vid ett *Val[e]berget* s. 143), 2 »*Vijermyr*» el. *Vir(e)myr* (*vījār*-, *vī[ə]r*; s. 36) *Vildmyrarna* (s. 23), *Vintermossen* (Hogen; en *vinterväg* går däröver), *Vitemyr* (MoLy.; jfr *Vitfjäll* s. 168), *Vitmossen* (om våren lyser där *vitt* av blommor), *Våtemyr* (Be.), *Vättnemyren* (NBuar; Bd IX, 147), *Zimmermansmyren* (s. 103), *Ålemyr* (vid *Åletjärn* s. 115), *Ålesladmyren* (Flå.; vid *Ål[e]sladdalen* s. 182), *Åsemyren* (vid *Åsesten[en]* s. 144), *Ängmaden*.

Arkemyr(en), se s. 11.

Blockemyr. 1. Se Bebygg.-n. s. 34. 2. Sp. ∞ Se s. 34.

Blomstermyr *blōmstār*- Hålk. — 1864 Sk. nr 440. ∞ F. leden anses åsyfta linneor som växa i mosskanten.

»**Blåarmyr**», se s. 198.

Brandemyr Ly. — 1820 Sk. nr 213. ∞ Med avs. på f. leden se ***Brandberg** s. 146, -*d a l [e n]* s. 183. Sakupplysningar stå ej att få.

»**Bullaremyren**» Lyt. — 1820 Sk. nr 213. ∞ Vid *Bullern* s. 89. Skriftformen beror på att kartografen associerat namnet med sjö- och häradsnamnet *Bullaren*, varom se Bd XVIII, 1 f.

Dunkärr *dōnșēr* Björke. — Donkjärs Berget 1817 Sk. nr 204. ∞ Samma namn Bd IV, 129. *Dun dōn* avser i målet diverse duniga (kärr-)växter.

Eftermiddagsmyren *återmedas*- Ni. ∞ Namnet tros bero på att kreaturen valla-des där på *eftermiddagarna*; jfr *Förmiddagsmyren* nedan, ävensom *Eftermiddagshammen* Bd XVIII, 284.

Fibringsmyr *fëbreys-*, *fëbrøys-*(?) Mar. — Fibrings-, Febrings- 1853 Sk. nr 422. ∞ Eftersom kreatursvägen till utmarken alltjämt går över en (numera) liten bäck, som flyter genom den uppodlade *myren*, är namnet säkerl. ett **Fäbroängsmyr* **fëbruæys-* el. **fëbroæys-*, där det obetonade *u* el. *o* försvunnit framför *æ*, och *-æy* försvagats till *-yg* liksom t. ex. i *Lyktäng* s. 5; om gen. på *-s* av det feminina *äng* vid upprepad ssg se under **Kloppängen* s. 206. Framför kons.-förb. *-br-* har vokalen förkortats, ev. under akut acc., som i så fall senare omlagts till grav. Eftersom *fä* i målet uttalas *fe*, beror väl uttalet *fëbrøys-* på anslutning till rsp:suttalet av *fä*. Någon *bro* över bäcken finns visserl. ej nu, men har säkerl. förr funnits, ev. i form av en kavelbro. Om namn på broar med djurbenämningar ss. förled se Friberg Ort:n i Kållands hd 117.

Fillemyren Al. Numera två obetydliga gården i ett bergmassiv långt ifrån själva bebyggelsen. — Fihle- 1847 Sk. nr 338. ∞ Ett till stammen hörande *l* (i slutljud el. intersonantiskt) uppträder i målet alltid ss. dentalt och långt efter kvarstående *i*-ljud; jfr t. ex. *fäl* 'vävskäl', av fvnord. *skil*, n., *šilə* 'vik' (jfr fvnord. *kill*), *vilə* 'vila', av fvnord. *hvila* osv. (Lindberg Skeem. 184, 200). Skrivningen med *-hl-* kan därför ej representera ett uttal med »tjockt» *l*. Innehåller väl närmast västsv. *filla*, f. 'trasa', no. dial. *filla* 'klut o. d.' el. boh. *fille*, m., i samma bet. Snarast har hela *myren* jämförts med en trasa el. lapp; jfr **Flepen* s. 200 f., *Filleskär* Bd III, 149, ävensom *Lapptjärn* Bd XVIII, 160 och där anförda paralleller. Omöjligt är dock icke, att *f*. leden i stället åsyftat att platsen ifråga varit söndertrasad (av stenblock o. d.); jfr då *Fille*(e)ås s. 149.

»**Flottmosse**» Sa. — 1845 Sk. nr 300. ∞ *F*. leden är sannol. samma ord som fvnord. och no. dial. *flot*, n. 'något som flyter', sv. rsp. *flott* 'fett', målets *ftrsd*. Vatt-net svämmade ofta över de låga markerna, enär berg förr hindrade avloppet. I andra hand bör målets *ftrst*, en insekt (trol. fästing), ifrågakomma. Om en annan åtm. formell möjlighet se *Flätteseken* Bd XVIII, 242.

Förmiddagsmyren *fërmedas*- Ni. ∞ Jfr *Eftermiddagsmyren* ovan.

Grälösmyr *gräləs*, *gräləs*- Hålk. — Grälösmyr 1864 Sk. nr 440. ∞ Ligger ej vid byn *Grälös*. Men förr ägdes det angränsande Källekind av en bonde i *Grälös*. Sannol. har namnet något att skaffa med detta förh.

Hagsmyr *håws*- Ke. ∞ På grund av gen. *-s* kan *f*. leden icke vara *hage*. Den torde vara det närbesläktade ung. libbetydande fsv. och sv. dial. *hag*, n. 'gärde(sgård) i skogsmark', no. dial. *hag*, n. 'gärde'; ordet är dock icke upptecknat i Boh. men väl i västgötadeln av länet (Bd III, 334).

Hjulemyr, se s. 103.

Hoppargrättsmyr. — 1844 Sk. nr 278. ∞ Vid torpet *Hopparen* s. 20. Från början väl ett **Grättsmyr*, kanske bildat till ett ännu ursprungligare **Gråten* (jfr s. 202), säkerl. avseende besvärligheter av något slag.

Hundemyr *hünemyr* Vik. ∞ Man lär ha dränkt *hundar* där. Den annars tänkbara möjligheten att namnet vore ett ursprungligt *Hund(e)mossa-*, åsyftande förekomst av *hundmossa* (jfr Bd XVIII, 247), behöver alltså här knappast återopas.

***Jamonsmyr(en)**, se s. 104.

Kallemyr Buar. — 1847 Sk. nr 307. ∞ I saknad av uttalsform är namnet flertydigt. De alternativ som närmast ifrågakomma nämnas under *Kallebäck(en)* s. 121, *Kallflaten* s. 193.

Kampemyr (Kämpe-?) El. — Kampemyrsberget (Kämpe-?) 1833 Sk. nr 250. ∞ Som berget ifråga (av kartan att döma) ligger alldeles invid ödatorpet *Kampehålan* (s. 19), benämnt efter en viss båtsman *Kamp*, har man skäl att anta, att f. leden i förevar. namn innehåller det ovannämnda torpn:t, el. båtsmansn:t direkt. Skulle emellertid namnet innehålla *Kämpe-*, se då under *Kämpeberget* s. 157.

Kannemyr, se s. 98.

Katt mossen *kåta-* Vam. ∞ Det är gott om *lekatt*, dvs. hermelin, där.

Kist mossen *gåsta-* NöStrStÅs. — 1851 Sk. nr 342. ∞ *Mossen* har fyrkantig form som en *kista*. Trol. har därför formen givit upphov till namnet; jfr *Kistekas* s. 205 och där anförda paralleller.

Kistemyr *gåsta-* Ki. — 1848 Sk. nr 324. ∞ Snarast är *myren* sekundärt benämnd i förh. till *Kisteklåvan* s. 184.

***Klunkemaden** Tå. — Klonke- 1854 Sk. nr 361. ∞ F. leden är målets *klunk* *klögk*, m. 'jordklump, rundaktig torvliknande upphöjning' (Bd IX, 169). Jfr *Klunkemaderna* i Svarteborgs sn, Boh.

Krossekärr, se s. 51.

Kross(e)myr. 1. Björke. — Kråsse Myr 1817 Sk. nr 204. 2. Blå. — Kråssmyr 1818 Sk. nr 192. 3. *kråss-*, oäkta *krås-* Mar. — Krossemyr 1793 Sk. nr 73. 4. KamTr. — Kross(e)myr 1801 Sk. nr 35, Kross- Ek. ∞ Nr 3 är sekundärt i förh. till *Krosshögen* s. 58. Se i övrigt under *Krossekärr* s. 51 och där cit. litt.

Krumstångshalsen Tr. — Krom- 1831 Sk. nr 251. ∞ Utgör en »*hals*» (s. 138, 192, 219) av *Krumstång(s)myr(arna)* nedan.

Krumstång(s)myr(arna) *krómstångs-*, *krågstång-*, *kråpstång-*, *kråpstång-* Tr. — Krumstångsmyr 1831 Sk. nr 251, Klangstrandmyren (!) 1856 nr 370. ∞ Säkerl. efter en *krum*, dvs. böjd, krokig, *stång*, om vars tillvaro och funktion man nu intet vet. Uttalet *-stog-*, av *stog*, är ljudlagsenligt; jfr t. ex. *trog* 'trång', *många* 'många' (Lindberg Skeem. 165 f.). Första stavelsens uttal *krög-* torde bero på att *m* blivit *g* genom assimilation till andra stavelsens *g*. Sedermera har namnet i såväl uttal som skrift förvanskats. Om gen. på *-s* av feminina. ssgr vid tillägg av en ny ssgsled se t. ex. under **Kloppängen* s. 206.

Källsmyr(en) Mä.; kallas nu *Bredmyr* (s. 169). — Kiälzmyra 1695 S 3 fol 413, Kielss- 1696 fol 419, Kjällsmyran 1855 Liunggren. ∞ F. leden är trol. mansn. *Käll* el. möjl. fsv. *Käldor*, *Käller*; jfr namn på *Källs-* Bd I, 229, V, 100, IX, 9, 58, 63, X, 48, 70.

Käringstocken *šæriŋstókən* LienStr.; nu namn på en upptorkad myr. ∞ Över myren gick förr en gångstig till Mörkebacka. Säkerl. har någon *stock* då varit lagd över ett blött ställe ss. hjälp för »*käringar*» att ta sig över där; jfr *Käringehjälpen* (Bd V, 188), namn på en sten i en bäck.

Laggen, Laggerna. 1. Björke; nu blott i *Laggemyr låga*-. — Laggen 1817 Sk. nr 204. 2. Tr.; myrmark. — Laggen, Laggerna 1831 Sk. nr 251. ∞ Målets *lagg lag*, f. 'kant av mosse'; jfr samma namn Bd II, 26, SOÄ I. 2, 11, 8, 23, 12, 90 ävensom t. ex. *Mosselaggen* Bd XVIII, 251. Skriftformen *Laggerna* återspeglar ett sydligare uttal.

***Liremyr** *lirə*- Ro. — Lier-, Lire- 1818 Sk. nr 210. ∞ F. leden är trol. gammal gen. *lidar*, av västsv. *lid*, f. 'backe', varav först blivit **Lier* (jfr det bredvidliggande »*Lierkullen*» s. 158, och sedan *Lir*, varefter en mellanvok. inskjutits; med avs. på bibehållandet av *-r-* jfr *Burebacken* Bd IV, 37, *Burvallen* V, 222 (av fvnord *búðar-*), ävensom i viss mån *Lir(h)us* NG 11, 539. Formellt möjligt vore annars att i f. leden se sjöfågeln. fvnord. *líri*, m., no. dial. *lira*, f. 'Liresläktet; Puffinus anglorum', dock icke känt från Boh. Gården gränsar till Strömsvattnet.

»**Lotsmyr**» Kang. — Lotsmyr, Loss- 1818 Sk. nr 193. ∞ Oklart i brist på uttalsform. Möjl. *Lofts-*, innehållande *loft*, n., och åsyftande högt läge; jfr namn på *Loft*- s. 208 och där cit. litt.

Ludikmyr(en) *ludək*- NLå. — 1904 Sk. nr 532. ∞ Ser ut att innehålla ett ökn. **Ludik*, men man känner i orten icke till något sådant. Om nedsättande namn på *-ik* se Götling Västsv. ordbildn. 92 ff. Ev. kunde man också reflektera på (det i Boh. icke ofta förekommande) mansn. *Ludvig*, målets *ludvig*, som emellertid då måste ha förvanskats.

Lusemyren, -myrarna *lūsəmjyrə, -mjyrənə* Ån. — Lusemyren 1831 Sk. nr 248, Lysemyrarna 1838 nr 260. ∞ Enl. upplysning i orten härleder sig namnet från »*lusegräs*»¹⁾ 'lummer, Lycopodium', som växer på *myren*. Detta kokades, och kokvattnet användes till tvättning av kreaturen (mot ohyra). Jfr *Lusemyrarna* Bd XVIII, 250 med Tillägg 363.

Lyskemyr Sp. — 1857 Sk. nr 369, Löske- 1873 nr 461. ∞ *Myren* har väl till utseendet el. läget jämförts med en »*lyske*» *lÿskə*, dvs. ljumske; jfr t. ex. *Ljusketången* Bd I, 302, *Ljuskedalen* III, 241.

Mosemyr *məsə*- SHålt; torvmosse. ∞ F. leden kan i förevar. fall icke vara gen. av *mo* + inskjuten mellanvok., ty *mo* heter i målet *mən* och är fem. Kanske utgöres f. leden av den stam som ingår i sv. *mosa* 'göra mos', sv. och no. *mos*, här snarast i den från det angränsande Östfold kända bet. 'skräp, röra' (Torp). Namnet torde väl då närmast avse, att platsen ifråga varit 'skräpig'. Kanske böra *Mosvik* Bd III, 134, *Mosingen* IV, 89, vilka cit. st. ansetts dunkla, tolkas just på ovan nämnda sätt. Minst lika möjligt är dock att i förevar. namn se den stam som föreligger i sv. dial. *mos*, m. 'sömnig person', boh. *mose məsə*, m. 'karl som det ej är någonting med, slö person', boh. *mosa məsə* 'gå och se på ett arbete, men ej

¹⁾ Gräset kallas även *kalvereve kälvrəvə* el. *kalveräckor kälvrəkər*, pl.

gripa sig an med det, gå sysslolös av lättja; sitta och tuga', no. *mosa* 'sitta fördjupad i tankar', no. *mosen* 'kvalmig, dåsig'. F. leden vore då närmast ett öknamn **Mos(e)*, m., med bet. 'slö, dåsig person el. dyl.' Som parallell kan nämnas *Mos-hagen* (i Foss sn, Tunge hd), där enl. en upptecknares ant. en viss *Mosen* bodde, för så vitt icke detta *Mosen* är bildat till ON:t. Om den akuta acc:n se Inl:n XVIII.

Munkesiken Lu. — 1812 Sk. nr 182. ∞ Några sakliga upplysningar ha ej kunnat erhållas. Om f. leden se *M u n k e b a c k e n* s. 159.

Musken *múskən, móskən* (ø → a) KäÅn.; myr och skogsmark i en dald. — Mysken 1831 Sk. nr 248. ∞ En förkortning för ett med *Musk-* sammansatt namn; om tolkningen av *Musk-* se *M u s k e d a l e n* s. 186. Invid platsen finnas lokaler med ännu sammansatta namn: *Muskeklåvan* (nr 1), *-myren*, *-hultet*.

Myrtågmyr *mýrtəw-* Här. — Myrtågs- 1841 Sk. nr 268. ∞ På myren växer mycket »myrtåga» *mýrtəwə*, dvs. 'ängsull (*Eriophorum*)'; jfr *Myrtåghålet* Bd XVIII, 268.

Pengemyr *pəyə-* SHält. — Pennenge Myr, Penninge Myr 1819 Sk. nr 206, Pingemyr(!), Penge- 1862 nr 431. ∞ Enl. meddelaren skall där förr ha vuxit *pengegräs* *pəyəgrəs* 'Tlaspi arvense'. Eftersom denna växt emellertid växer på torr mark, är orsaken snarare den att man hittat *pengar* i *myren*; jfr namn på *Penge*- Bd III, 164, 210, 241, IV, 119, 145, V, 192, X, 92, XVIII, 316.

Per ulve myr *per ul(v)ə mýr* El. ∞ Namnet är till sin bildning och innebörd ej fullt klart. Möjl. ett **Ul(v)emyr*, snarast innehållande målets *ulvə*, f. 'uggla', altern. *ulv* 'uv' el. *ulv* 'varg'; jfr *U l v e d a l e n* s. 190. Därtill har så, för att särskilja platsen från andra *Ul(v)emyr* (ett vanligt namn), lagts mansn. *Per*. Frap- perande är dock frånvaron av gen.-s.

Piggmyren Björn. — EK. ∞ Vid Björneröd(s)*piggen*. Om *pigg* s. 137.

Pimpemyr *pimpa-* Håve. — 1833 Sk. nr 257, EK. ∞ F. leden är möjl. sv. dial. *pimpa* 'dricka', även i jyll. (Feilberg, Kalkar), enl. Wigforss SHF 37 avlett av sv. dial. *pimpa*, f. 'buk'; jfr dels det avljudande no. *pempa* 'dricka', dels sv. dial. *pimp*, m. 'ett kvarter brännvin', jyll. *pimp* 'litet brännvinsglas'. En väg drogs av soldaterna förbi *myren* under krigsåret 1814. Kanske ha de druckit vatten där; man förmodar att där förr varit mycket klart och kallt vatten. Boh. *pimpa* 'göra något petigt och noga' kommer här näppel. i fråga. Ev. är f. leden från början det med *pimpa* 'dricka' likbetydande *pimpla*, i vilket fall *l* bortfallit i **Pimpelmyr*.

Pottemyr *pətə-* (s → ø) Kang.; liten myr med »hängedy». — 1818 Sk. nr 193, EK, Putte- 1887 Sk. nr 300. ∞ Eftersom *myren* är täml. liten och rund har den väl till formen jämförts med en *potta*, dvs. kruka; jfr bergn. *Pottan* Bd III, 165. Om den akuta acc:n se Inl:n XVIII. Det i *Potten* Bd V, 131 förutsatta sv. dial. *pott*, m. 'grop, göl, vattenpuss' tycks här icke kunna komma ifråga, enär målets form är *put* (icke *pət*).

Ramlekärr *rəmlə-* Hol. ∞ Vid *R a m l e k a s* s. 210.

***Ramskärr** NBå. — Ramskär myr 1819 Sk. nr 216. ∞ F. leden är kanske växtn. *rams* 'Allium ursinum' el. 'Epilobium angustifolium', i no. dial. även 'Convallaria

majalis'; jfr t. ex. *Ramsdalen* s. 52. Även mansn. *Ramn* och västsv. *ramm*, m. 'fuktig äng, fuktig mark' ifrågakomma; se närmare sist anf. st. Däremot passar av kartan att döma ej ett **Ramnäs*, innehållande fvnord. *hrafn* 'korp' och *ås*; jfr s. 160. På grund härav bortfaller väl även tanken på att f. leden direkt vore appell. *hrafn*.

Ryttermyr(en). 1. *rótter-* (*ø* → *u*), *rútter-* Stena. — Röttermyrbergen 1843 Sk. nr 309. 2. Varp. — Ruttermyra 1823 Sk. nr 235. ∞ Nr 1 säges vara uppkallad efter en viss person vid namn *Rytterberg*; i så fall är namnet en elliptisk bildning. Åtm. nr 2 torde innehålla »*rytter*» 'ryttare' (jfr *Ry t t e r h ö g e n*[?] s. 162), kanske efter någon »hejderidare» (varom SAOB H sp. 634 f.), och det är väl då möjligt att detta ursprungl. är fallet även med nr 1.

Räjsmyren el. **-myrarna** *ræjs-* Me. — Reus- 1815 Sk. nr 234, Räds- (Röds-?), Räs- (Rös-?) (ovisst om *ä* el. *ö* åsyftas) 1842 nr 301. ∞ Oklart. Skriftformen *Reus-*kunde jämföras med liknande skrivningar av *Rågsvattnet ræus-* i Bullarens hd, enl. Bd XVIII, 162 innehållande ett **Rug-sær* el. *-sjór* 'Rågsjön'. Enl. E. Silfors i GBFT 1939, s. 149 synes det senare namnet vara ett ursprungligt **Räfnu-sä-* 'Rämnesjö-' (efter gården *Rämne*). Det är ovisst om någotdera tolkningsförslaget träffar det rätta. Snarare torde man kunna räkna med **Rävhus-* > *rævus-* > *ræus* > *ruus-* (om *rävhus* s. 162). I varje fall torde uttalet *ræjs-* av här förevar. namn tala mot att antaga något av de ovan nämnda förslagen. I Kville sn och hd finnas tvenne namn innehållande en förled *Räjs-* *ræjs-*, näml. *Räjsdalen* och *Räjsklåvan*. I manuskriptet till detta härads ON meddelar Janzén att f. leden är oviss. Möjl. kunde den sammanhånga med sv. dial. (Norrl.) *räj*, n.(?) 'stim, oväsen' (Rz 550 a) el. no. dial. *reig*, m. 'räcka; rad'; jfr ev. ett oklart *Rejskär* Bd IV, 92. Som en formell möjlighet nämnes slutl. utvecklingen *Regins-* > *Rejns-* > *Rejs-*, varigenom f. leden kunde vara mansn. *Reginn*. Ytterligare en möjlighet torde i förevar. fall förtjäna beaktande, näml. att i *Räjs-* se ett ursprungligt **Red-ås-* 'åsen där man rider, åsen med ridväg'; jfr *Redberg* II, 40, *Redmyren* Bd XVIII, 253, ävensom under »*R i b b e r g e t*» s. 161. *Myren* ligger vid foten av en långsträckt ås. Över myren och längs kanten av åsen löper en gammal väg mellan Källvik och Knarrvik. Ljudutvecklingen av **Red-ås* skulle (vid förnyad ssg) ha försiggått på följande sätt: **Redås-* > **Rüås-* > **Räjås-* (med inskott av ett glidljud *-j-*) > *Räjs-*. Enstavighetsacc:n talar i viss mån för att en stavelse försvunnit.

Röda havet Skärje; mosse. ∞ Bibliskt uppkallelse-namn; se om dylika Hjelmqvist Bibelgeograf. namn 161. Formellt samma namn Bd X, 71.

Rödsmyr(en), se s. 7, 71.

***Sekarna**, se s. 37.

Skattkärr, se s. 101.

Skrabbemyr Jö. — 1837 Sk. nr 260, 1867 nr 459. ∞ F. leden är densamma som ingår i boh. *skråbmärk*, *skråbjól* o. d. 'dålig mark, jord med skral växtlighet'; jfr under *Skrubbmarken* Bd XVIII, 301. Frånvaron av bindevok. i appell:t gentemot ON:ts *-ø-* är påfallande.

Skrubbemyr *skrübə-, skrübə-* Ri. ∞ På myren växa *skrubbor skrübər* (*Cornus suecica*); jfr *Skrubbekullen* s. 163 och *Skrubbegiljan* Bd IX,150.

Skällsmyr *šæls-* SaSö. — Skällemyr 1845 Sk. nr 360, Skälls- EK. ∞ De tre alternativa tolkningar som i Bd XVIII,180 f. föreslås för lokalt samhöriga *Skäll(s)-näs* och *Skällehuvud* (båda med okänt uttal), kunna här på grund av uttalet icke komma ifråga. Ett *Skälls knobbe* i Bd V,198 innehåller enl. en ortsmiddelares mening ett ökn. *Skäll*. Detta har dock icke kunnat styrkas, och har därför anf. st. med rätta avböjts. I stället föreslås att uppfatta *Skälls knobbe* ss. innehållande ett försvagat **Skäll-ås*, ett namn som i Bd X,20 blivit faktiskt bestyrkt. Denna möjlighet kan även här föreligga, eftersom *myren* ligger vid ett berg. För tolkningen av *Skäll-* ges sist anf. st. två alternativ, näml. dels appell *sköld* (fvnord. *skjöldr*, gen. *skjaldar*), ev. ss. mansn., dels stammen i verbet *skälla* 'ljuda starkt', åsyftande eko el. dyl. Däremot avböjes av sakliga skäl adj. *skäll* 'mager, dåligt bevuxen'. För här ifrågavar. namn komma alla alternativen i beaktande, men något bestämt förord kan nu icke ges åt någotdera.

Skärmyr *fær-* Björn. — EK. ∞ Möjl. ett **Skälmyr* 'myren med skalsanden', vars *l* blivit *r* genom assimilation med s. ledens *r*. Om en liknande ljudövergång se *Svarholmen* Bd V,157, där även andra paralleller andragas. Annars kanske 'myren där torv *skäres*'; jfr *Skärvall* Bd III,267. (Att f. leden vore *skäl* 'rågång', är här av sakliga skäl uteslutet.)

Sovarmyr *søvar-* Mo. ∞ Trol. bruka kreaturen ligga och *sova* el. dåsa på el. vid *myren*; jfr *Sovås* Bd IX,13 och där anf. exempel.

Springaremyren *sprigərə-* Fo.; = *Fålemyr* s. 169. — 1816 Sk. nr 196. ∞ Anl:n är okänd; jfr *Springarehällan* s. 164, *Spring(ar)ebacken* Bd II,163, V,59.

Ståndaremyren HedVik. — Ståndaremyrberg(en) 1731 Sk. nr 8, 1753 nr 58. ∞ *Ståndare* betecknar i Boh. vanl. en del av spinnrocken, men träffas även i bet:a 'svängd stolpe i åkkärra; stolpe, använd till husbygge'. I sv. och no. dial. betyder ordet (även i den flerstädes förekommande formen *stander*) 'stolpe, stör, stång'. Namnet åsyftar väl en el. flera stolpar, men den närmare innebörden är icke nu åtkomlig.

Svälgmyr KäMe. — Sväl- 1815 Sk. nr 189, Sväls-, Svälg-, Svälj- 1841 nr 301. ∞ F. leden är sv. dial. *svälg*, m., no. dial. *svelg* 'svalg, fördjupning'; jfr *Svälgen* Bd II,138, III,137. Den äldsta skriftformen pekar på ett (alternativt?) uttal **svælt-*, med i trekonsonantisk ställning bortfallet *-j-*.

Såg(e)myrarna *såw-* Ly. — Sågemyrarna 1820 Sk. nr 213. ∞ Någon vattendriven *såg* kan det här icke vara tal om; men man har kanske förr haft en sågställning för handsåg på el. vid *myrarna*.

Sätermyr *sätərmyr, sätər-* (båda uttalsformerna oäkta) Vam.; odlad mark. ∞ Trol. efter någon tidigare *säter*, dvs. ett sommarfåhus el. dyl. Om en annan tolkning av *säter* se *Säterfjäll* Bd IV,125.

***Södstd(s)myr(arna)?** *søstamyr, søstasmýranə* Gu. — Söstras(!) myr 1859 Sk. nr

407, Söstadsmynren 1866 nr 447. ∞ Ser ut att innehålla ett **södstad*, m. 'platsen där »söderna», dvs. fåren uppehålla sig', men något sådant ord har icke upptecknats i Boh. Om skrivningen av den äldsta namnformen se under **S ö d s t a d* (s) h ä l l a n s. 166.

Söle *sek *sələ ség*¹⁾ Sö. ∞ Att vok:n i *sələ* delabialiserats till *e*, torde bero på assimilation till *e* i *seg*.

***Søyla**, se s. 88.

Tallriksmossen *tåltreks*- Björn. ∞ Säges vara rund som en *tallrik*; jfr *T a l l r i k* (s) s t e n e n s. 166.

***Tovesek** *tòvəség*, (y?) *tò*- GråTjö.; nu gärde. — Tofvesvik 1840 Sk. nr. 265. ∞ Gärdet var förr sankt, t. o. m. en vattenpöl fanns där. F. leden är trol mansn. *Tove* el. möjl. kvinnon. *Tova* (Bd IV,128, V,16, IX,98) med altern. synkoperad mellanvok. och därefter bortfallet *v*; jfr *Tovehålan* *tò(və)håla* (Bd IX,98). Ev. kunde namnet innehålla no. dial. *tov*, n., ett slags tätväxande gräs (Torp), sv. *tov*, m. 'Aira cæspitosa' (Rz), el. no. och sv. dial. *tove*, m. 'liten hoptrasslad hop. o. d.' (Torp, Rz). Betr. den eventuella mellanvok:n se Bd XVIII,320 ff.

Trelippan Ly.; myr. — Trelippan, -läppan 1820 Sk. nr 213. ∞ Boh. *trelippa*, f. 'treläppig flik', innehållande räkneordet *tre* och målets *lippa* *lèpə*, f. 'läpp'. Av lantmäterikartan att döma har myren tre snibbar; jfr t. ex. tjärnn. *Tvelipporna*, *Tvilipporna* SOÄ 15,134, 18,164.

Vadmyren Mo. — Wa- 1854 Sk. nr 429. ∞ Eftersom *myren* på kartan ser ut att vara sumpig, torde namnet betyda 'myren där man får *vada*'.

Vadsked(e)maden? (Vadskär-?) Hed. — Waskie maden, Waskjär maden 1819 Sk. nr 214. ∞ Oklart i brist på uttalsform. Trol. ingår *vad* 'bäckvad', men andra sgsleden kan icke fastställas. Snarast dock *skede*, n., 'utfartsväg till stora landsvägen'.

Voxter(n) Tr.; mosse. — Woxter(n) 1831 Sk. nr 251. ∞ Målets *voxter* *vòkstar*, m. 'tillväxt, utväxt; årsskott', även i uttr. *vòkstrom* 'i uppväxt' (varom se Janzén Subst. 63, 91). Namnet åsyftar väl att mossen (högmosse?) växer. Förmodl. beror detta förh. på att mossen innehåller ett vitmosstorvlager, vilket har höjt sig över omgivande fastmarkskanter (jfr Granlund Högmossarnas geologi 9).

Vringlorna Hogen; mosse; kallas numera *Stockklåvmossen* *stòkkløvmøsn* efter belägenheten vid *Stock(e)klåvan* s. 189. — Wringlorne 1850 Sk. nr 334. ∞ Best. pl. av målets *vingla* *vřèykrə*, f. 'krokigt, förvridet träd', här snarare åsyftande markstyckets ytterst oregelbundna form med utlöpare och vindningar åt olika håll än förekomst av krokiga träd; jfr verbet *vingla* *vřèykrə* 'vingla, slänga hit och dit (t. ex. om en berusad person)'.

Väsan *vəsa* el. **Väsorna** *vəsə* Hol.; strandbete, förr sank mark med »hängedy». — Wesan 1811 Sk. nr 177. ∞ Ett **väsa*, f. (< **väsion*-), sannol. hörande till den stam *väs*-, som av Lidén SOV 13,17 förmodats ingå i det värml. häradsn. *Väse*; och som av honom sammanställts med fhty. *waso* 'fuktig mark', ags. *wös* 'våta', och

¹⁾ Medtages för uttalets skull.

det på samma avljudsstadium som **væsa* bildade fvnord. *vās*, no. *vās* 'besvärlig färd, i sht i väta och oväder'. (Annorlunda, men trol. felaktigt, om det värml. namnet E. Noréen i NoB 10,86 ff.) Samma stam *vās-* ingår i flera andra sv. ON, om vilka N. Lindqvist Björka-Säby 426 ff. säger att de »samtliga ligga vid sankmarker». Ett nord. *vās-* 'sank mark el. dyl.' synes härigenom betyogat.

Ängkas myr (Änkans myr?) *æŋkas mýr* el. **Ängkasmyren** (Änkansmyren?) *æŋkas-mýre* Huse. ∞ Formellt kunna två tolkningar övervägas. Namnet kan innehålla antingen best. sg. *æŋka*, av *æŋkæ*, f. 'änka', el. *Äng-kas* 'kasen vid ängen'; om *kas* s. 191. Den senare tolkningen blir dock den sannolikaste, framför allt på grund av den alternativa uttalsformen *-mýre*, med s. leden i best. form. Ssgr med båda lederna i best. form äro näml. sällsynta i de flesta sv. dial:r; jfr följ. och Ä n g k a s d a l s. 190. *Äng(e)kas(en)* träffas ett par ggr inom socknen.

Ängkas Ulvsmyr (Änkans Ulvsmyr?) Håve. — Enkans Ursmyr 1832 Sk. nr 257. ∞ Till frågan huruvida f. leden är *Ängkas* el. *Änkans-* se föreg. Om *Ulvsmyr* s. 38.

***Ävjen** *ævjə* HolRen; nu namn på en åker. — Ewjen 1874 Sk. nr 465. ∞ **Äv*, f. (jfr fvnord. *efja*, f.) 'utvidgning av en å, grund å som rinner trögt över sankmark, dygig mark' (Bd III,144). Åkern ligger vid en bäck; jfr följ.

***Äv(j)erna**. 1. Hjälmb. — EK. 2. *ævənə* SaVäl.; sankå gärdens som ibland översvämmas av ån. ∞ Se föreg. Uttalet av **äv* (både med och utan *j*) bör uppmärksammas.

Önemyr (Örne-) *ønə-, ønə-* Kä. — EK. ∞ F. leden är snarast *örn*. Man anser det ingalunda omöjligt att örnar kunnat hålla till i bergen vid *myren*. Om andra möjligheter se under *Öneholmen* s. 132.

VII. Dalar, dälder, fördjupningar.

Ordet *dal* uttalas *daɫ*. Om *hölj* se s. 113. *Klåva*, f., betyder '(trång) klyfta'. Ang. *botten* se s. 198. Om övriga vanligare s. ssgsleder se Bd V,210, XVIII,260.

Aledalen (se *Orre-*), *Ambernsklåvan* (Ke.; i *Amberns berg* s. 137), *Amundklåvan* (Hed.; mansn. *Amund*), *Anders dråg* (Tr.), *Apelklåvan* (vid *Apelbräckan* s. 137), *Aspeklåvan* (*šspə-*; trädn. *asp*), *Backedalarna*, 2 *Bergkitteln* el. *-kittlarna* (Lien och Pr.; *bergkittel* 'jättegröta'; Bd IV,132), *Betesdalen*, *Biklåvan* (*bī-* Ly.), *Bingehålan* (*bēgəhǣla* Ræ.; om f. leden s. 197), *Björkedalen* (s. 4), *-klåvan* (Hälle), *Björnhålet* (Be.; trol. har där funnits *björnide*), *Blystensklåvan* (i *Blystensberget* s. 145), *Blådal* (s. 96), *Bläseklåvorna* (i *Bläse[röd]berget* s. 145), *Bockedalen* (*bōkə-* Björn.; anl:n oviss; samma namn Bd IX,19), *Bottnehålan* (om f. leden s. 198), 2 *Bredklåvan* (Fo. och Vik), *-klåvorna* (Ly.), *Brukedalen* (s. 30), *Brända klåvan* (Al.; vid *Brända lid* s. 137), 3 *Budalen* (s. 2, 13 och *bū-* Ni.), *Bur(e)dalen* (s. 4), *Båtsman(s)hålet* (s. 60), 3 *Bäckedal(arna)*, *Dammedal* (*dāmədəɫ* Ko.; märk acc:n), *Dammhålan* (Jö.), *Delesklåvan* (Hjält.; *dele*, n. 'gränsskillnad'), *Den djupa dalen* (*dæn dýbə dān* El.), 5 *Djupedal(en)* el. *Djupe dalen*, *Drumseklåvan* (vid *Drumsetjärn* s. 115), *Ekeklåvan*, *Enerdalen* (*inədān*, [*i*→*e*,] Gu.; växtn. *ener* 'en'), *Eskilklåvan* (s. 33).

2 *Furuhålet*, -*klåvan*, *Fäklåvan* (däld med *fägata*), *Fölungehöljen* (*fj̥koy̥ə*- Val.; största »höljen» i en å; anl:n okänd), 2 *Gelet* (s. 72), *Getedalen* (Al.), 2 -*klåvan* (Bud. och Mar.), *Gillbergdalen* (*g̥ilbæd̥ən* Björn.; efter en viss *Gillberg*), 4 *Grandalen* (s. 21, 35, 61), 2 -*klåvan*, *Gråbenhålet* (Bud.; »styggat» *hål*, där vargar förr höllo till), -*klåvan* (Bö.; jfr föreg.), 2 *Grön(e)klåvan* (bevuxen med gräs), *Guriklåvan* (NöStr.; kvinnon. *Gudrid g̥ur̥*; Bd XVIII, 204).

Halvar(d)s dråger (Ång), 3 *Hasseldalen* el. *Hassle-*, *Hassleklåvan*, *Heddalarna* (om *hed* s. 191), *Helgeklåvan* (*hæ̥k̥jə*- Val.; mansn. *Helge*, men den närmare anl:n okänd), *Hillerhålan* (om *hiller* s. 138), *Hultehålet* (Hälle; om *hult* s. 127).

Humledalen (*høm̥rə*- Liv.; antingen efter humleodling el. förekomst av humlor), *Hundeklåvan* (*hün̥ə*- Er.; anl:n okänd), *Huseklåvorna* (Här.; anl:n okänd; såvitt man nu vet har där aldrig funnits hus), *Hyttedalen* (*h̥j̥tə*- Gu.; *hytta* 'hydda'), 2 -*klåvan* (*h̥j̥tə*- Hust. och Me.; jfr föreg.), flera *Hålet* (namn på lågt belägna lokaler), *Hällehålet* (Varp; om *hälla* s. 136), -*klåvan* (SBuar), *Hästehöljen* (Skär; *hästar* badas där), -*klåvan* (Ne.; anl:n okänd), *Hödal* (s. 65), *Högdal* (*h̥w-*, *h̥w-* GilOxVarp; säkerl. gen. pl. el. stamform av subst. *hög*; *dalen* omgives av flera höjder), *Ingeborghålan* (*ig̥əbər*- Sö.; varggrop, där en viss *Ingeborg* gått ned sig), *Jensehålan* (*j̥ənsə*- SBuar; mansn. *Jens*; jfr *Jens' kas* s. 193, *Jensebankarna* s. 139), *Järpeklåvan* (Ri.; fågeln. *järpe*).

Kallkälldalen (NHält; en »kallkälla», dvs. källa med kallt vatten, finns i *dalen*), *Karl XII:s grotta* (Björn.), *Karlsdalen* (*k̥åls*- LienVal.; en viss *Karl* blev ihjälslagen där), *Kas(e)dalen* (s. 33), *Kaseklåvan* (om *kas* s. 191), *Kjellbergsklåvan* (Hust.; vid *Kjellbergsberget* s. 139), *Kloppeklåvan* (vid *Kloppeberget* s. 139), *Knappedalen* (s. 54, 96), *Kodalen*, -*klåvan*, *Kransen* (*krånsən* Gu.; dal, omgiven av en krans av berg; snarast har dock dalen själv ansetts vara en krans), 2 *Krappeklåvan* (*kråpə*- Ki. och No.; *krapp* 'trång'), *Krekedalen* (Str.; **kreke kr̥əgə*, av *kriki*, m. 'vrå'; Bd IX, 157, X, 125), *Kvilledalen* (däri flyter *Krill[e]bäcken* s. 121), *Kvarn(e)-dalar*, 4 -*dalen* (s. 70, 82), *Kvarnehålan*, *Kvidalen* (Ång; om *kvi* s. 193), 5 *Kyrkeklåvan* (i två fall kyrkväg, i ett annat vid *kyrkan*), *Källdalen* (*šél*- Nö.; en källa finns där), *Käringedalar* el. -*dalen* (*š̥əriy̥ə*- Buar; anl:n okänd; jfr samma namn Bd IX, 149, XVIII, 267, ävensom *Käringberget* s. 157 och cit. litt.), *Käringhålan* (Bjä.; anl:n okänd; jfr samma namn Bd III, 56, 240, IX, 149 samt föreg.), *Köreklåvan* (Ro.; 'klåvan där man kör [el. kan köra]'; jfr *Köredalen* Bd V, 211, *Köreliden* X, 91, *Körebacken* XVIII, 214), *Ladhålan*, *Lars' klåvan* el. (ä.) *Lasseklåvorna* (*l̥åšəs kl̥əv̥ə* Sä.; Lasse klofvorne 1802 Sk. nr 129; *Lars* okänd, men tydl. efter densamme som *Lars' berg* s. 140), 4 *Lerdalen* (s. 12, 36, 96 och Blä.; det senare kallas vanl. *Hästhagen*), -*groparna* (*l̥əgrəb̥ənə* Kä.; s. leden är en försvagning av målets *gr̥əbar* 'gropar', varom se Janzén Subst. 290), 2 -*hålan* (s. 6), -*hålor* (*l̥ərh̥ənə* Blo.), *Lienfjället* (stort berg; Line Fiellet 1661 A I 2 a, Linnefjellet Holmberg² 2, 20; efter byn *Lien* s. 53), 6 *Lin(d)dalen* (s. 5, 37, 62, 63, 64 och Tr.; det senare vid *Lin[d]tjärnet* s. 117), *Lingropen* (*l̥iŋgr̥əb̥ə* Dö.; kanske appell.), 2 *Långedalen*, -*giljan*, 4 *Långklåvan*, -*klåvorna* (vid sjön *Lången* s. 114),

Länsmansdalen (länsmans- BjörnFlå.; en länsmän ägde förr Flåghult), Lövklåvan (Me.).

Malmedalarna (s. 49), Masteklåvan (màstə- Me.; man hämtar masttimmer där), Modalarna (om mo s. 191), -giljan (dito), Molthålan (mølt- Flå.; målets *molter mältar 'hjordtron'), Monedalarna (om f. leden s. 191), Monekyrkan (mønəşörka Ke.; = Tjuv-Halvar[d]shålan el. -hållet s. 182; stor jättegyta vid Moneliden s. 49; se Almqvist Sveriges natur 1917, s. 83 f., Thorén Strömstad 15 f.), Mossehålan el. -hållet, 3 -klåvan (s. 58), -klåvorna (s. 13), Myrehålet (Ke.), Märgelhålorna (mårjəlhøyrə), 6 Märreklåvan (mərə-, mərə-; åtm. i ett fall har en märr omkommit i klåvan), Mörkedal (Bud.; Bd XVIII,261), Mörteklåvan (mütə- Tr.; vid Mørtetjärnet s. 114), Nattuggleklåvan (Tr.), Norddalen (s. 64), Nötedalen (nöt, n.; jfr Nötebukten s. 118), 3 Orredalen (ørə-; målets ør 'al'), -klåvan (dito), Patrulldrågen (där går Patrullvägen s. 133), Peilitzklåvan (Hålk.; efter en viss handlare Peilitz), Peredalen (pərə- Fo.; en viss Per hängde sig där), Perklåvan (Kä.; en viss Per föll en gång ned där), Persdrågerna (vid följ. och Persmossen s. 170), -klåvan (jfr föreg.), Petrus' hål (Al.), Pileklåvan (Björn.; trädn. pil), Pissareklåvan (vid Pissaremon s. 209), Platsedalarna (vid Platsemyren s. 170), Prästeklåvan (Bjä.; passerades av prästen på väg till Tjärnö), »Respuddalen» (se »Respubäcken» s. 122), *Riddalen (s. 71), Rispeklåvan (Hol.; om f. leden s. 195), Rolandshålet (rətkans- SHeeStena.; Rolandsholet 1847 Sk. nr 309; Roland är okänd), Runnehålan (NBuar; trädn. ronn run el. adj. rund run), Rågeteklåvan (Björke), Rågårdsklåvan (rəgəs- Hjalms.; om f. leden se t. ex. Bd X,2), Rättaredalarna (s. 43), 2 Råvedalen (rəvə- Hogen och Äng; åtm. nr 1 bra rävpass), -hålan el. -hålorna (rəvə- Jö.; trol. rävgröp[ar]), 4 -klåvan (s. 43), Rönne(hålan el. -hållet el. -hultet (Häs.; Rönnholsänga 1813 Sk. nr 184; snarast trädn. ronn run, men möjl. adj. rund run), Rörklåvorna (Skärje; vid ett Rör[e]myr[en] s. 170), Rösdaalen (i Rös(e)berget s. 141).

Sacken (NBuar; Bd XVIII,270), Sandgravarna, 2 -hålan (s. 7, 55), Silje- se Sälge-, Siverdalen (sivədän Nö.; mansn. Siver, biform till Sigurd), Skalsklåvan (skås- HedSä.; skalbank), Skeppsklåvan (Bjä.; ännu i dag kan man se rester av två galärer från Karl XII:s tid), Skoglösa klåvan (Ne.), 2 Skogsklåvan, Skomakaredalen (Kä.; en norsk skomakare bodde där), -hålan (vid Skomak[r]arna s. 212), Skotteklåvan (i Skott[e]-berg[en] s. 163), Skrivareklåvan (vid Skrivarekaserna s. 213), 2 Skuteklåvan (s. 81, 94), Skäldalen (s. 73), Skärdalen (s. 73), Smed(je)gropen (om Smed- el. Smedje- se Bd XVIII, 40), Soklåvan (sú- Dö.; en so lär ha omkommit där), Soldathålan (Ox.; anl:n okänd), Stallhålet (Ox.; trol. ha hästar gömmts el. hållit till där), Starke-dalen (s. 43), Stensdalen (s. 8), Stigsdråg (No.; ovisst om appell. stig el. mansn. Stig ingår), 4-5 Svarta hållet el. Svart(e)hållet, Svartedalen (svətə- SBuar; mörk, djup dal), Svart(e)hålan (SHålt; vid Svartemyr s. 171), 2 Svarteklåvan, 3 Svin(e)dalen (s. 60 och i ett fall svinə- Blå.; namnet säges där bero på att stora »svinebär» växa i dalen; det är ovisst vilken växt som åsyftas), 2 Säg(e)dalarna, -dalen, -klåvan, Sälgedalen (silje- Äng; sälj heter i målet selj), Södeklåvan (səvə- NöStr.; söd, m. 'fär'), Taraldsklåvan (vid Taraldsängen s. 71), Timmerklåvan (təmər- Hälle; säkerl. efter fällning

el. forsling av *timmer*), *Tjurhålan* (NBuar; anl:n okänd), *-hålet* (*šyråhålet* Mö.; en viss tattare som stulit en *tjur* höll till där), 2 *Tjuveklåvan* (i ena fallet vid *Tjuv[e]-hillern* s. 143), *Tjuv-Halvar(d)shålan* el. *-hålet* (*šyvhålvåshålet* Ke.; = *Monekyrkan* s. 181; grotta där en norsk stortjув höll till), *Tjörndalen* (s. 91), *Torskålan* (s. 7), *Torvladehöljarna* (*tørvlåhålet* Blo.), *Trandalen* (Al.), *Trolldalen*, *St.* och *L.* (So.; vid *Trollebergen* nr 4, s. 143), *Trolleklåvorna* (LBå.; jfr namn på *Troll[e]-* s. 32, 60), *Tureklåvan* (*türvå- Tr.*; efter en viss *Ture*), *-kyrkan türåsråka* Val.; en grotta, bildad av stora stenblock i *Tureberget* s. 143), *Tveteklåvan* (*tvædå- Kam.*; om *tvet* s. 111), *Tvär-dalarna*, *Tysslingklåvorna* (*týslug- Sp.*; *tyssling* 'lingon').

3 *Ulvedalen* (s. 38, 99), 3 *-klåvan* (s. 7, 30 och Håve; det senare vid torpet *Ulvedalen* s. 38), *-klåvorna* (*ürvå- Jö.*), *Vadalen* (s. 95), *Vadklåvan* (*vå- Me.*; efter *fiskevadar*), *Vallegraven*, *Varpeklåvan* (Vik; om f. leden se *V a r p* s. 96, *V a r p e t* s. 221), *Vassdalen* (Häm.; växtn. *vass* el. *vats-*, gammal gen. av *vatten*), 2 *Vedklåvan* (Fo. och Hälle; man lastade *ved* där), *Vettedalarna* (efter en viss hmnsägare *Vettle*), *Vijerklåvan* (Ång; *vijør* 'vide'), *Vinterhålet* el. *-vrån* (*vintørå* Häm.; ligger skuggigt och kallt; jfr Bd V, 165; om *vrå* s. 197), *Vättnedalen* (Bd X, 120), *Åleklåvan* (Häm.; *klåvan* går ned till en å, där det finns ål), 2 *Ål(e)sladdalen* (*ållå-, åslå- Flå.* och *Krok.*; *ål[e]slad ålkrå-, åskå* 'ålkista'; Bd XVIII, 271), *Åmansklåvan* (efter samme *Åman* som *Åmansbågen* s. 115), *Åseklåvan*, *Ålgeklåvan* (*åljå-*; Hälle; en *ålg* har gått därigenom), *Ålvdalen* (s. 2), *Ångedalen* (s. 64), *Årteklåvan* (*årte- Hogar*; *ärter* odlades där).

Ankarklåvan GuLienSkärjeVal. — Anker klofvan 1859 Sk. nr 407. ∞ I själva »delet», dvs. rågången, är ett *ankare* inhugget i en sten ss. råmärke; jfr *A n k a r h å l l a n* s. 144.

Barrdalen *bådår* Buar. ∞ Målets *bar*, n. 'barr', varom se Janzén Subst. 226 f. och i NoB 1942, s. 41. För uttalet med dentalt *d* för väntat *q* (**bådår*) jfr t. ex. *M a r d a l m å d å r* s. 57, *B e r g t r å n g e t b å t r å g a t* s. 134.

Basehålan *båshåla* Ko.; vattensjuk mark. ∞ Samme »*Basen*» som givit namn åt *Basetorpet* (s. 2), brukade enl. upplysningar i orten slå gräs där.

Blåklåvorna Mä. — Blåklåfverna 1828 S 37 fol 78. ∞ *Blå* har sannol. bet. '(blå)svart, mörk'; men namngivningsgrunden är okänd.

Bojenhålan el. *-hålor* *bøjør-*, *bøjør-* (!); på västkanten av SHällsö. ∞ F. leden är dunkel; jfr s. 105.

Boldalen (Bord-) Mö. — Bordahlsklofverne, Boldalsklofvan 1851 Sk. nr 342. ∞ Om de möjligheter som kunna ifrågakomma se under *B o l k l å v o r n a* nedan. Har intet lokalt samband därmed.

Bolklåvan (Bord-) *bøt-* HålkNSlön. — Bohlklåfvan 1864 Sk. nr 440. ∞ *Bord* 'bräder'; se följ.

Bolklåvorna (Bord-) *bøt-* el. **Bo-** *bø-* MöStÅs; sänka mellan två berg. — Bolklåfverne, Boklofverne 1851 Sk. nr 342. ∞ I orten säges namnet ha föranletts av att man där tagit virke till *bord bøt*, dvs. bräder. Timmerskog växer däromkring.

Uttalet *bô-* är då sekundärt och beror tydl. på att *l'*et bortfallit på grund av dissimilatorisk verkan av s. ledens *l'*. Eftersom man icke känner till att där stått hus, vore det för djärvt att (altern.) räkna med en f. led *bo* el. *bol* 'boning, bostad'.

Branddal(en). 1. *brån-, brän-* Häm. — Brandahl 1795 Sk. nr 95. 2. Ke. — Brandalen 1837 Sk. nr 294. ∞ Om f. leden se ***Brandberg** s. 146. Sakupplýsingar saknas. Samma namn Bd III, 236, IX, 53.

Båsen *båsen* Hed.; betesmark (mellan berg); = ***Lundtå** (n) nedan. ∞ *Bås* (i målet m.) i jämförande anv. om sänka mellan berg; jfr samma namn s. 221 och där cit. litt.

***Börsåsan** (Bås-) *båsåsa, båsåsa* Tr.; numera liten dal med skog och äng, förr en källa. — Båsåsa 1831 Sk. nr 251, »källan» Bussåsa 1852 Sk. nr 340. ∞ Det är lättare att förstå att ett uttal *bås-* ersatts av *bgs-* än tvärtom, varför en tolkning bör bygga på det förra. Den alternativa uttalsformen *bgs-* (jämte skriftformen *Bås-*) har tillkommit antingen genom assimilation med s. ledens *-a-* och därpå följande anslutning till ordet *bås*, el. enbart genom ombildning efter *bås*. Förevar. namn är en femininbildning till namnet på den invidliggande åsen *Börsås* (s. 147), och av samma typ som *Glömåsan* till *Glömåsen* (Bd XVIII, 201), varom se under **Fransan** s. 43.

Dunkävlingklåvan (Dunkävlinge-) Jö. — Donkävlingklofvan, Donkävlinge- 1837 Sk. nr 260. ∞ **Dunkävling*, m. 'kaveldun, Typha'; jfr andra namn i sv. dial:r på samma växt, sådana som *dunkavle*, *-kävle*, *-kolv* (Lyttekens Sv. växtn. 1403 f.); jfr det likbetydande värml. *Dunkaveln*, enl. SOV 15,70 namn på sankmark vid en vik.

Fagerskår, se s. 33.

Fläskehålan *fläsk-* So.; åker. ∞ Enl. ägarens uppgift beror namnet på att platsen har den bästa jorden på gården; ang. *fläsk* i ON se Bd IX, 105 och cit. litt., ävensom Ohlsson Blekinguskusten 66 ff., Hald Da. Stedn. på -um 144 f.

Fykeklåvan *fjåkåkräva* LÅs. ∞ En viss tjuv, kallad *Fyken fjåken*, höll till där. Annars låge det nära att tänka på *fyka* v. 'yra (om snö o. d.)'.

Galjondalen *gäljon-, gälom-* (!) Häm. ∞ I »**Galjon(s)skogen**» s. 218. Uttalet *gälom-* är en (individuell?) förvrängning.

Gullgruvan *gålgrúva* Jo.; dal. ∞ Anl:n är okänd; jfr samma namn Bd V, 60. Kanske ett berömmande namn.

Helvetesklåvan *hålvetas-* Hjält. — Hålvites klofvan 1818 Sk. nr 203. ∞ Namnet åsyftar att det är besvärligt att ta sig fram i *klåvan*; jfr andra namn på *Helvete(s)-* Bd V, 232, 256, IX, 115.

Herredalen, se s. 99.

***Hjällskår(a)**, se s. 31.

Hjärtumsklåva(n) Me. — 1815 Sk. nr 189. ∞ Ett samband med det boh. sockenn. *Hjärtum* måste råda. Trol. efter någon person från nämnda socken; om IN till *Hjärtum* se Tengström IN 91.

Hålkedalen. 1. Se s. 35. 2. *hålkæ*- Ta. ∞ Då någon *holkkälla* icke tycks finnas i nr 2, kan namnet bero på jämförelse med en *holk*. Men kanske föreligger istället uppkallelse av okänd anl. efter hmnt *H å l k e d a l e n* s. 35.

Hästumdalen Björke. — Hästom Dahlen 1817 Sk. nr 204. ∞ Säkerl. efter någon person från *Hästum* i Tanums sn och hd.

Janseklåvan *jånsø*- Ox. ∞ F. leden är trol. mansn. *Janne*. Av *Jannes*- blev först *Jans*-, varefter en mellanvok. inskjöts, varom se Bd XVIII, 322 ff. Jfr *J a n s (e) g r u n d e n* s. 127.

***Jämntå(n)** Ox.; nu blott i *Jämntåklåvan jämtoklæva*; dal. — Jamnetonsberg 1721 Sk. nr 5. ∞ F. leden är adj. *jämn*, i målet *jamn*. Om möjligheten för tolkning av s. leden se under *H a m m e l t å (n)* s. 203. Den skogbevuxna däliden liknar en stor kanal; den är c:a 300 m. lång och 40 m. bred. Trol. jämförelse med en *tå* (på foten).

Kampehälet el. **-hålan**, se s. 19.

Karv(e)dalen el. **-dalarna** Hjälm.s. ∞ Sannol. sekundärt i förh. till *K a r v f l a t e n* s. 205.

Kasebåsen Buar. — 1847 Sk. nr 307. ∞ Vid torpet *Kas(e)dalen* s. 33. *Bås* (i målet m.) åsyftar här en trång, båsliknande klåva mellan höga berg; jfr t. ex. *M ä r r (e) b å s e n* s. 187, ävensom *B å s e n* s. 183, 221.

Katteklåvan *kåteklæva* har anträffats på fyra ställen (Fo., Mo., Rel., Sa.). ∞ Åtm. i två fall ett skämtsamt namn, antydande att *klåvan* är så smal att blott en *katt* kan ta sig fram där; jfr *Katteklövet* Bd III, 179, *Kattekleve* IX, 112 och cit. litt., ävensom A. Vestlund i NoB 1936, s. 231 ff. Trol. bära de två andra namnen tolkas på samma sätt. I något fall kanske dock efter förekomst av *lekatt*, dvs. hermelin; jfr då *K a t t e m o s s e n* s. 173.

Kisteklåvan. 1. *šista*- BudMar. — Kisteklofvan 1851 Sk. nr 422. 2. *šista*- Ki. ∞ I båda fallen säges *klåvan* vara smal, och ha branta sidor som en *kista*. Formen torde alltså ha föranlett namnet; jfr *K i s t e k a s* s. 205.

Kläggedalen *klægø*- Björn. ∞ Målets *klägg*, m. 'broms'; jfr *K l ä g g e s t å l e t* s. 206.

Krans' mage, se *M a g e n* nedan.

***Krossdalen?** Buar. — Kros(s)dalsslätten, Krösdalssrulltarne 1847 Sk. nr 307. ∞ Anl:n är okänd; jfr s. 58, 129, 156. F. leden kan icke vara *kröser* 'lingon', varpå den ena skrivningen kunde tyda, ty detta ord betyder i n. Boh. 'beredda lingon'; växande lingon kallas *tyssling* *týslug*.

Krossklåvan Hust. — Krossklofvan 1850 Sk. nr 333. ∞ Namngivningsgrunden är ej känd; jfr föreg. och där cit. litt.

Kyrkeseldalen *šörkesel*- Heb. ∞ Vad *Kyrke*- åsyftar är ej bekant; jfr *Kyrkefjället* s. 140 och där cit. litt. Ss. andra led i förleden föreligger säkerl. målets **sela sēla*, f. 'mark som är så blöt att man ej kan köra där'. Ett **sela sēla*, f., med innebörden 'liten bäck' har antecknats i den angränsande Tanums sn; jfr även nordboh. *bäckselä* 'liten bäck' i en handskreven ordbok (av Thorén) från

Tunge hd. Uppenbarl. ha alla de nämnda orden samma ursprung. Uttalet med *-el-* visar att **sela* icke kan återföras på *sil-* el. *sil-*. Det förra borde näml., liksom fvnord. *gil* 'klyfta' i målet blivit *jel-*, ge ett **sel-*. (Målets *bel* 'gång' [vanl. i uttr. *ét bel* 'en gång'], av fvnord. *bil* n. 'gång, tid', och *tel* 'till' böra med Lindberg Skeem. 167 med Tillägg XXII förklaras ss. uppkomna i svagton.) Av *sil-* åter skulle man vänta ett uttal *sil-*; jfr *vilā* 'vila', *sil* 'kil, vik' (sist cit. arb. 94). Av formella skäl måste **sela* därför återföras på ett **sidla* (jfr målets *fēla*, f. 'fiol', av fvnord. *fiðla*) el. **seila* (jfr *hel* 'hel', av fvnord. *heill*, *dēla* 'dela', av fvnord. *deila*). Det förra alternativet ger ingen godtagbar anknytning till någon känd ortnamnsbildande ordstam. Däremot kan **seila* föras samman med no. dial. *seil*, m. 'inbuktning, bågformad insänkning (på en kant el. rygg); fördjupning i marken', nisl. *seila*, f. 'hålighet i jorden'; no. dial. *seila*, v. 'bilda el. göra en inbuktning'. De sist anförda orden låta en närmast förmoda att grundbet:n varit 'insänkning, fördjupning el. dyl.' Från en sådan bet. kan man förstå betydelseutvecklingen såväl till 'blöt mark' (eftersom håligheter i marken ofta äro fuktiga) som till 'liten bäck', antingen direkt utvecklade ur bet. 'insänkning' el. uppkomna av att rännilar ofta rinna genom sidlänta, blöta marker. Eftersom sv. och no. dial. *sel*, fvnord. *sil*, n. 'sakta rinnande el. lugnt vatten' icke tillhör dessa trakter, kommer denna möjlighet här icke ifråga.

Kämpegrottan *šempagrōta* el. **-stugan** *-stōva* Kam.; en liten grotta vid foten av ett brant bergsstup. ∞ Namnet kan av reala skäl icke innehålla boh. *kämpesten* 'bautasten' (jfr annars t. ex. *Kämpeberget* s. 157). Snarast torde f. leden vara det i boh. ON icke ovanliga mansbin. *Kämpe*. En person med detta namn har kanske uppehållit sig i grottan, gömt tjuvgods där el. dyl.; jfr *Kämpehålan* Bd V, 216. Med avs. på *stuga* i namn på grottor och håligheter jfr t. ex. *Knipestugan* (senast cit. st.).

Lekshålan, se s. 11.

Lin(d)skärsklävan *līnsjes* Hol. — Linskärsklofwan 1859 Sk. nr 406. ∞ Det är ovisst om första ssgsleden är växtn. *lin* el. trädn. *lind*; båda orden uttalas i målet *līn*. *Skär* åsyftar kanske s. k. bergskär, varom s. 81.

***Lindtå(n)** *līntō* HjälmMar.; sänka mellan berg. — Lintoberget 1811 Sk. nr 168, Lintofjellet 1853 nr 422, Lindto EK. ∞ Många *lindar* skola ha huggits i däl- den mellan St. och L. Lindtåberget. Om tolkningen av s. leden se under *Hammeltå(n)* s. 203. Den gräsbevuxna sänkan är c. 5-15 m. bred och minst 300 m. lång. Bet:n 'gräsplätt i en fjällsida el. mellan berg' bör närmast ifrågakomma. På samma sätt tolkas *Linto* NG 1,20.

Lommedalen, se *Lämme*.

***Lundtå(n)** Hed.; = *Båsen* ovan. — Lunto 1803 Sk. nr 131. ∞ Vid *Lunne- myr(en)* (s. 170) och *-berget* (s. 140). Platsen är långsmal och har formen av en *tå*; se vidare under *Hammeltå(n)* s. 203. De där ytterligare nämnda möjligheterna ifrågakomma även här, men först i andra hand.

»**Lyflingdalen**» NB&Sp. — Lyfling-, Löfling- 1819 Sk. nr 216. ∞ Dunkelt.

***Lämmedalen** el. **Lomme-** Mar. — Lommedalsmoen, Lemme- 1852 Sk. nr 422. ∞ På grund av de motsägande skrivningarna, varav en måste vara felaktig, är namnet oklart; jfr dels namn på *Lom(me)*- s. 114, 194, ävensom Bd XVIII, 160, 295, dels på *Läm(me)*- Bd XVIII, 250 och där cit. litt.

Magen *mävæn* el. **Skams mage** *skams mäwə* el. **Krans' mage** *krans mäwə* Vik; »bergklåva». ∞ En del av klåvan bildar en »mage» (jfr *Magen* Bd IV, 134), övriga delar huvud, hals och ben. Tillägget »*Skams*» torde bero på rikligheten av ormbon, rävlvor o. d. (jfr *Skams trädgård* Bd V, 243, *Skams undantag* X, 127). Med avs. på innebörden är »*Krans*» ej fullt klart; antingen åsyftar det rund form (jfr s. 180) el. är det familjen. *Krans*, som är täml. vanligt i bygden; i så fall väl ett (skämtsam och spydigt) utbyte av *Skam* mot en levande person.

Mandalen, se s. 46.

»**Mangilhöljen**» *månjul*- Ni.; fördjupad utvidgning av en bäck. ∞ I »*höljen*» utmynnar en »klåva», begränsad av skarpa, åtm. på ena sidan tvärbranta bergväggar. F. leden är därför trol. ett **Man-gel*; innehållande *gel jek*, fvnord. *gil*, n. 'klyfta' el. det likbetydande *gilja jikja, jekja* (n. Boh.), där det »*tjocka*» *l'et* blivit dentalt (snarast) genom dissimilation gentemot *l* i *-huljen*. Om *Man-* i ON se **Ma n (n e)*- h ä 11 (a n) s. 158. Sakupplysningar stå ej att få.

Mardal, se s. 57.

Matskedklåvan *mådfe*- LÅs. ∞ Namnet säges i orten härröra från en i klyftan funnen *matsked*. Verkar föga troligt.

Monte Carlo *montakålo, måntə*- Lu.; berggrotta. ∞ Namnet, som är ganska nytt, beror på en skämtsam uppkallelse, föranledd av att man brukade spela kort på platsen.

Muskedalen. 1. *müskə*- (*u* → *ø*) Huse. — Moskedalen, Muske- 1813 Sk. nr 183. 2. *müskə*- Vam. ∞ Samma namn har anträffats två ggr i Bullarens hd (Bd XVIII, 11, 268), vidare i Näsinge sn, samt i det till Boh. gränsande Östfold i Norge (NG 1, 375). På det sistnämnda stället anses bet:n vara oviss. Betr. det ena *Muskedalen* i Bullarens hd förmodar A. Paulsson i SIOD 2, 59, att det innehåller no. dial. *musk* 'duggregn, dis', ty »dalen är ganska fuktig». Den av Paulsson föreslagna tolkningen har, med beaktande av realia, i Bd XVIII, 11 f. godtagits för båda namnen i Bullaren. I fråga om *Muskedalen* i Näsinge säges där: »djup dal i skogen; där är blött och svåråtkomligt». Om förevar. namn nr 2 yttras anf. st., att dalen i nedre delen är odlad, »men marken består av myrjord, och längre upp i dalen växer stor och skuggig granskog». Motsvarande tolkning har givits åt ett *Muskviken* Bd V, 130, och altern. åt ett *Möskeberg* Därs. 191. I Skee sn finnas ytterligare några namn på *Musk-*, näml. *Muskek l å v a n* s. 187, *-k a s (e n)* s. 86 och *M u s k e n* s. 175. En undersökning av de lokala förh:a på dessa platser har givit vid handen, att de icke så mycket utmärka sig för disighet el. fuktighet, som desto mer för mörker och dysterhet. *Muskedalen* nr 1 är en särsk. i N djup dal. I sht i S fanns förr präktig granskog, som enl. en på platsen boende var »s å t ä t a t t det blev som natt, då man gick i den; man kunde ej ens se himlen». I

Muskedalen nr 2 växer, ss. redan nämnts, stor och skuggig granskog. *Muskeklåvan* nr 1 är sekundärt benämnd efter *Musken* (se nedan). Nr 2 har ett tätt bestånd av gran; platsen verkar mörk och dyster. Vid ödetorpet *Muskekås* växte förr mycket tät granskog (nu nedhuggen). En meddelare sade därom: »Det blev så mörkt när man gick in i skogen, precis som om man hade ett tak över sig». *Musken* slutl. är en dal med granbestånd, som på senare år starkt decimerats. Det synes sålunda troligt, att namnen på *Musk-* i Skee sn ha avseende på de så benämnda platsernas mörker (och dysterhet). Dylika ställen bli icke sällan disiga och fuktiga, men denna omständighet torde icke ha föranlett Skee-namnen. F. leden i dessa bör sammanställas med sv. dial. *musk* 'mörker' (Ögtl.; Rz), östsv. *muske* 'halvdunkel' (Vendell). Det är troligt att samma tydning bör ges åt alla de nordboh. namnen på *Musk-*. Terrängförhå: vid de båda *Muskedalen* i Bullaren synas åtm. ej tala däremot. Trol. hör även det no. namnet hit. Efter det ovan sagda har man här knappast någon anl. att räkna med växtn. sv. dial. (Götaal.) *mysk(e)* 'Asperula odorata' m. fl. växter (se Lyttkens Sv. växtn. 180 ff.), vilket i Bd V, 191 altern. antagits ingå i det ovannämnda *Möskeberg*. Ej heller ifrågakommer sv. dial. *mursken* (*musken*) 'smulig, murken', boh. *musken mäsken* 'murken' (jfr *Muskås* SOÄ 6,44). — Uttalet *múska-* av här förevar. *Muskedalen* nr 2 är sannol. en individuell form, som beror på ett missriktat försök av meddelaren att tala rsp. Om den akuta acc:n se Inl:n XVIII.

Muskeklåvan. 1. Me. 2. Buv. — Muskeklåvan 1803 Sk. nr 130, Muskeklofva 1831 nr 248. ∞ Nr 1 vid *Musken* s. 175. Invid *Muskeklåvan* nr 2 ligger det sekundärt benämnda *Muskeflaten*. Med avs. på f. ledens tolkning se *Muskedalen* ovan.

»**Myrsklåvorna**» *mÿs-* Val. ∞ Dunkelt. F. leden är på grund av gen. på -s icke *myr*, f. Men den kan vara ett **Myrás*, vars s. led försvagats; jfr s. 30. Vid kontroll kunde inga upplysningar erhållas, ty de tillfrågade kände då ej till namnet.

Märr(e)båsen *mærbåsen*, *mærb-* Buar; sänka mellan berg. — Märrbåsens nedre del 1847 Sk. nr 307. ∞ Sänkan har liknats vid ett *bås* (i målet m.); jfr t. ex. det vanliga (enkla) *Båsen* s. 183, 221, ävensom Bd V, 125, IX, 148, XVIII, 153. F. ledens syftning är okänd. Den kan bero på en i jämförelsenamn ofta märkbar strävan efter specificerande konkretion; jfr *Svineglipen* nedan. Med avs. på ssgns art jfr t. ex. *Oxebåsen* i Morlanda sn på Orust (vik), *Oxebåsarna* i Hogdals sn, *Vätte hd* (klyftor), ävensom *Rävåsen* s. 43.

Märrekyrkan *mærsörka* Hed.; grotta i berg. ∞ *Hästar* skola ha gömts där under ofredstider. Enl. en annan, troligare uppgift brukade hästarna gå in i den skuggiga grottan, när det var varmt; jfr då *Märreklåvan* Bd XVIII, 268 f. Om *kyrka* ss. namn på grottor o. d. se *Kyrkan* s. 223.

Mörtungklåvan, Mörte- *måtyn-*, *måtum-*, *mótö-* Håve. — Mört(t)ungs klofva 1828 Sk. nr 238. — I målet finns den till sin härledning dunkla benämningen *måtumsåw* el. *måtåsåw* på en stor såg utan båge, med stora tänder och med trähandtag

i båda ändarna. Trol. har man vid träfällning begagnat dylika sågar. Från vilken ort de härstamma, är dock okänt.

Nype(tå)klåvan Hogen. — Nypeklofvan 1845 Sk. nr 300. ∞ Gränsar till det no. torpet *Nypeto*, enl. NG 1,211 innehållande *nypa* 'nypon' och *to* 'gräsplätt mellan berg'.

Orretå(n) *òretå*, *òra*- Mö.; liten dalsänka. ∞ Där växer al, i målet *or or*. Om s. leden se under **H a m m e l t å (n)** s. 203. Sänkan är något längre än bred, men mätten äro så små som c. 12×18 m. Bet:n tycks snarast vara »(liten) gräsplätt mellan berg».

Pipar(e)dalen *pibar(ø)*- Hjält. — Piparedahlen 1818 Sk. nr 203. ∞ Anl:n till namnet är i orten obekant. Möjl. efter någon *pipare*, dvs. trumpetare, el. efter någon med ökn. *Piparen* (jfr följ. samt *Piparebostället* Bd II,60, *Pipareliden* IX,137). Annars kunde man, liksom i SOV 12,64 altern. gjorts i fråga om ett värml. *Piparenistet*, tänka på ett fågelnamn innehållande *pipare* (t. ex. *strandpipare*). Den i orten lämnade förklaringen, att namnet skulle bero på att vattnet, då det regnar, strömmar ned i den av berg på alla sidor omgivna *dalen* med ett pipande läte, är säkerl. utan värde för tolkningen.

Pipareklåvan *pibarø*- Björn. ∞ Efter en viss åbo med ökn. *Piparen pibar*. Varför han kallades så, vet man ej; jfr föreg.

Punt(e)hålan Hed. — Pontehåla 1819 Sk. nr 214, Punkthålan 1846 nr 287. ∞ F. leden är kanske samma ord som det no. växtnamnet *punt* 'Aira caespitosa', vilket antages ingå i det no. gårdn. *Puntevold* NG 10,83. Växtn:t, som har biformen *bunt*, är dock icke känt från Boh. Skulle *punkt* ingå, bleve innebörden svår att förstå. Detta ord har dock föresvävat den lantmätare som upprättat kartan av 1846.

Ralledalen, se s. 70.

Ramsdalen, se s. 52.

Rosedalen Ne. — Rosedahlen 1849 Sk. nr 386. ∞ Målets *ros(a) ros, ròsa*, f., betyder 'blomma (i allmänhet)'. Samma namn träffas i Klövedals sn, Tjörn.

Skams mage se **M a g e n** s. 186.

***Skottandeklåvan** Gu. — Skottaneklåfvan 1866 Sk. nr 447. ∞ Säkerl. 'klåvan i vilken man »skottar», dvs. kastar ned, timmer el. ved»; jfr **S k o t t e t** s. 64, 221 och, följ.; för f. ledens form och bet. jfr **R i (d) a n d e m o a r n a** s. 210 och där cit. litt.

Skottdalen. 1. *skòðár* Dö. 2. *skòðár* MoStena. — Skottda(h)len 1847 Sk. nr 309. 3. *skòðar* Ly. ∞ Nr 1 sannol. sekundärt i förh. till **S k o t t f j ä l l** s. 17; i de övriga fallen säkerl. efter nedkastning av timmer (*skòð*, n., *skòða*, v.); jfr t. ex. **Skottet** s. 64, 221, **S k o t t b a c k e n** s. 163.

Skrämman, se s. 96.

»Skålmäj(an)» Väs.; sank fördjupning. — 1700 Sk. nr 45. ∞ Trol. föreligger »skålmäja» 'skalmeja'; jfr *Skålmäjstenen*, *Skal(e)mejan skålméja, skålméja, skålméja*-Bd XVIII,213, 225. Anl:n är ej bekant; kanske har man tutat i »skalmeja» efter kreaturen från någon höjd vid dalen. Ordet ifråga tycks ej längre vara levande i nordboh. dial:r.

Slad(d)dalen, -dalarna. 1. *sládan*, LyNö. — Sladalsberget 1851 Sk. nr 342, Sladalen 1876 nr 470. 2. *sládalarna* Mo. ∞ I bäckar i *dalarna* finnas åle-*sladar*, dvs. ålkistor; jfr samma namn Bd XVIII,271, SOÄ 18,15.

Slåklåvorna *llá*- Gu.; nu namn på skog. — Slöklåfveberg(!) 1729 Sk. nr 3, Slåklöfsberget 1866 nr 447. ∞ Ett *Slåkullen* i länets västgötadel lämnas Bd III,215 utan tolkning. I Bd V,219 säges ett *Slådalen* möjl. kunna innehålla ett från Boh. ej uppvisat men i flera no. ON från Östlandet ingående *slaa*, f. 'gräsklädd avsats på en bergssida'. Denna tolkning förefaller här högst rimlig, dels på grund av s. ledens natur, dels med tanke på närheten till de no. platserna med namn på *Slaa*-. Ett oklart *Slåmon* nämnes Bd XVIII,366, varjämte lämnas upplysningen att ett *Slådalen* i Ljungs sn, Inlands Fräkne hd, i orten anses bero på att man började slåttern där. En liknande innebörd föresvävade tydl. meddelaren även i Skee, eftersom han upplyste att där förr var slåtteräng. I så fall skulle f. leden innehålla *verbet slå*. Verbet ifråga synes dock icke kunna påvisas i ON, varför denna möjlighet är mindre trolig.

***Smugareklåvan** Grå.; smal klyfta, där förr en väg gick. — Smugare klåfva 1728 Sk. nr 4. ∞ Namnet innebär väl att man för att komma igenom den trånga passagen måste »*smuga*» sig fram; se närmare Bd III,180, V,132, IX,113. Med avs. på formen på *-are-* se s. 158, 211. Skriftformen *Smug-* återger ett uttal **smuw-* (el. dyl.); jfr t. ex. *smuga*, i målet *smúww*.

Smörhålan. 1. *smørhåla* Bag.; skogsklyfta. 2. Fla. — 1844 Sk. nr 278. 3. Hol. — 1857 Sk. nr 406. ∞ Namnet, som är vanligt i Boh. (t. ex. Bd III,242, V,211, XVIII,271), åsyftar trol. i samtliga fall god växtlighet. Nr 3 har i karthandlingen högt gradtal.

Stabbeklåvan *stàbø*- Pr. — Stabyklovan 1859 Sk. nr 407. ∞ Kanske har man haft *vedstabbar*, dvs. vedstaplar, där; jfr *Stabbetegen* Bd IX,174, *Stabbarna* Bd XVIII,366. Skriftformen beror väl på association med *Staby* i Kville.

Stampekammar *stämpəkåmar*; håla på StKrossö. — EK. ∞ Namnet säges vara givet efter en gubbe *Stamparn stämparn*, som bodde på StKrossö; han hade skött vadmalstampen på Blomsholm. ON:t synes dock förutsätta att personen även kallats *Stampen* (acc:n oviss).

Stock(e)klåvan *stàk(ø)*-. 1. Hogen. — Stockeklofvan 1852 Sk. nr 334, -klåvan EK. 2. Tr. — Stockeklofslider 1831 Sk. nr 251. ∞ Trol. har namnet föranletts av att man haft *gillerstockar* i *klåvan*; se *Stockeklåvorna* Bd XVIII,65, där beskrivning på dylika fångstmedel ges.

***Sucken**, se s. 38.

Svennebyklåvan Kå. — Svennebyklofvan 1887 Sk. nr 502. ∞ Namnet torde ha givits efter någon person från *Svenneby* sn, Kville hd.

Svergehålan *sværgø*- Al.; invid riksgränsen. Namnet betyder 'hålan på den svenska sidan om gränsen', men det är oviss om det givits av svenskar el. norrmän.

Svineglipen *svinøgliben* Ång; klyfta. ∞ S. leden är boh. *glip gløb*, m. 'gap, käft', egentl. 'öppning'. Jämförande namn, där f. leden snarast beror på en ofta iakttag-

bar stråvan efter konkretion i jämförelsenamn; jfr *M ä r r (e) b å s e n* s. 187; jfr också vikn. *Käften* Bd V, 129, torpn. *Käften* IX, 23.

Taralds klåva Hålk. — Tarals klofva 1864 Sk. nr 440. ∞ Mansn. *Tarald*, uppkommet genom vokalassimilation av fvnord. *Þó(r)valdr* sedan *ö* förkortats och »öppnats». *Tarald* är icke längre i bruk i bygden, men brukades enl. uppgift i orten ännu på 1800-talet i socknen. Samma f. led ingår i *Taraldstjärnet* Bd XVIII, 165.

Tobaksdalen *túbaks-* Pr. ∞ Namngivningsgrunden är icke åtkomlig. I Bd XVIII, 258 (jfr s. 273), där flera nordboh. namn på *Tobak(s)-* behandlas, förmodas att förevar. namn har med *tobakssmuggling* att skaffa. *Dalen* ligger ganska nära riksgränsen.

Trättandeklåvan el. **Trättare-**. 1. *trætana-* Hälle. 2. KnMe. — Trättareklåfva 1815 Sk nr 189. ∞ Man har tydl. förr *trätt* om äganderätten till områden vid *klåvan*. Verbet *träta* uttalas i målet *trætø*; jfr namn på *Trät(ar)e-*, *Trät(an)e-*, *Trätte-* Bd X, 94, XVIII, 7, 234 osv. Ang. innebörden av formen på *-ande* och växlingen med *-are-* se under *R i (d) a n d e m o a r n a* s. 210.

Twistedalen Tr. — 1831 Sk. nr 251. ∞ Jfr *Twisteholmen* s. 131.

Ulvedalen (Ule-). 1. *ulvø-*, *ulvø-* Al. — Ulfve-, Uhle- 1847 Sk. nr 338, Ulve-EK. 2. Bö. — Ulfwedahlen 1856 Sk. nr 373. ∞ Det är ovisst om f. leden från början är boh. *ula* 'uggla' el. *ulv* 'varg' el. *ulv* 'uv'; om det sista ordet se Bd XVIII, 74, Janzén i NoB 1940, s. 167 f. jämte där nämnd litt.

Ulvstadklåvan el. **-klåvorna** *ulsta-* StÅs. — Ulfstafklofverne(!) 1852 nr 350. ∞ Om *Ulvstad-* se under *U l v s t a d (s) y f s e r* s. 168.

Vickelklåvan, se s. 58.

»**Widdrågorna**» Mo.; myraktig skogsmark. — Widdrågorna 1854 Sk. nr 429. ∞ F. leden beror på att »drågen» vidgar sig och verkar *vid*. Kunde annars innehålla trädn. *vide*, målets *vijør*. Skriftformen med *-orna* beror på felaktig uppsnygning till *rsp*.

Vänskapshålan Vik; buskage o. d. — 1753 Sk. nr 58. ∞ Den närmare anl:n är okänd. Kanske icke folkligt.

Åreklåvan, se s. 41.

Äggedal, s. 9, 69.

Ängkas dal (Änkans dal?) Tr. — Änkas Dahl 1830 S 38 fol 90. ∞ Om f. leden se *Ä n g k a s m y r* s. 179.

VIII. Åkrar, ängar, hagar, gården, svedjemarker, röjningar, öppna områden o. d.

Ordet *åker* heter *åger*, pl. *ågrar*. *Gärde* uttalas i målet *jætø*, best. *jætøt*, pl. *jætøer*; om dess innebörd i n. Boh. se Bd XVIII, 275. *Hage*, m. 'beteshage, trädgård' (jfr Bd XVIII, 276) uttalas *håwø*, *äng æg*, f. (best. *æggø*, pl. *æggar*), *teg tej*, m., *vall val*, m. (best. *vålnj*; om innebörden av *vall* se under *B u v a l l* s. 13 och cit. litt.).

Flate m. 'större stycke av åker' uttalas *fl̥àðə*, *lycka*, f. '(liten) inhägnad åker' heter *lōkə* (best. *lōka*). *Hed* *hē*, f. (best. *hēa*, *hē*), betyder 'läglänt, slät, tuvig, ljungbevuxen mark' (jfr Bd XVIII, 277 och där cit. litt.). *Kas* *kās*, f. (best. *kāsə*, pl. *kāsər*), översattes med 'röjning, svedjeland'; se närmare Bd XVIII, 276. *Bråte* har ungefärl. samma innebörd som *kas*. *Krok* *krog*, m., avser dels krokiga markstycken, dels avsides liggande ställen. *Mo*, obest. *mōn*, f., best. *mōne*, pl. *mōnar* (varom se Janzén Subst. 132) betyder närmast 'slät, sandig, skoglös, ofta ljungbevuxen mark'. *Sand* *san*, m., betecknar dels sandig åker, dels sandstrand. Om övriga vanligare s. leder se Bd I-V, IX, X, XVIII.

Aderstamsflaten (Ke.; tydl. ett familjen. *Aderstam*), *Albergsflaten* (Mar.; familjen. *Alberg*), *Ale-* se *Orre-*, *Amundkas* (*àmungkās* Lå.; mansn. *Amund*), *Amunds gårde* (Jö.; dito), *Anders' åker* (Hogen), *Andreas' gårde* (Nö.), *Andreas' tresnipp* (efter samme *Andreas* som föreg.; om *tresnipp* s. 197), *Ankervallen* (*àngkər-* Fla.; efter en viss *Anker*), *Anundkas* (*ànungkās* HärVäs.; mansn. *Anund*), 2 *Apelflatten* el. *Aple-*, *Apelkroken*, *Arkemoarna* (vid *Arkemyr[en]* s. 11), *Arveflaten* (mansn. *Arve*, dvs. *Arvid*), *Askestycket* (Lås.; träd. *ask*), *Asmundgårdet* (*àsmon-*; vid *Asmund[s]berget* s. 137), 6 *Aspeflaten* (*əspə-*, *əspə-*; träd. *əsp*, *əsp* 'asp'), *Aspängen*.

Backeflatten, *-gårdet*, *-kas* (s. 99), *-remsorna*, 3 *Bengtflaten* (*bèntə-*, *bèngtə-*; om uttalet av *Bengt* s. 26 och där cit. litt.), *-kas* (Bentekasberg 1837 Sk. nr 269; jfr föreg.), *Bentehagen* (s. 53), 4 *Bergemellom* (*bärjəmčəlm*; åker mellan *berg*), *Berggårdet*, 2 *Björkeflaten*, *-mon*, *Björkåkrarna*, 2 *Björneflaten* (Kam. och Vik; anl:n okänd; ev. mansn. *Björn*), *Björnestrand* (Björn.; så redan 1658; säkerl. förkortning av *Björneröd[s]strand*; *strand* 'båtplats m. m. '), *Björnhagen* (s. 32), *Björn(s)slätt* (BePr.; ovisst om f. leden är djurn. *björn* el. mansn. *Björn*), *Blockeflatten* (Ta.; vid *Blockens torp* s. 90), 2 *Bläckeången* (Ejga. och Lås.; målets *bläcka*, f., åsyftar diverse storbladiga växter; Bd XVIII, 191), *Blöteflaten* (*blōdə-*), *Bockeflatten* (Al.; anl:n okänd), *Bogen* se *Bågen*, *Bomansstycket* (*bómanstōkət* Hålk.; efter en viss handlare *Boman*), *Bottneflaten* (om f. leden s. 198), *Brandkas* (Ni.; den 'svedjade kasen'; jfr **Brandberg* s. 146, *-dal[en]* s. 183), *Bredsand* (*brèsån* Val.; *brett sandigt område*), 4 *Broflaten*, *-lyckan*, *-stycket*, *-vallen* (s. 100), *Brunnsflaten* (vid *brunn*), 2 *Brunnången* (Bjä. och YBuar; den senare = *Skräddareången* nedan; efter *brunnar*), *Bryngels gårde*, 6 *Bråtarna* (s. 55, 103), 3 *Bråtekas(en)* (s. 10, 30), *Bråtvall* (*brədval*; ovisst om f. leden är *bråte*, m., el. verbet *bråta* *brēðə* 'bråka lin'), *Bräckeflaten* (om f. leden s. 136), *-hagen* (dito), *-marken* (s. 86), *-strand* (s. 86), *-å kern*, *Brändemon* (se s. 142), *Brännan* (Mä.; = *Kasången*; Bd X, 5, 39), *Bränneriflatten* (StÅs.), 2 *Bränneri(s)flaten* (Ko. och Ta.; i förra fallet brände man förr brännvin där), *-hagen*, *-ängarna* (Bo.; jfr föreg.), *Bulyckan* (*búlōka* Rå.; acc:n förtjänar uppmärksamhet), *Bågen* (*bəwən* Huse.; *bågformig åker*; jfr samma namn s. 60, 113), *Båthagen* (s. 82), *Båtsmansmarken* (Mas.; vid ett *båtsmanstorp*), *Bäckehagen*, *-kroken*, *Bäckemellom* (*bäckəmčəlm* NHålt; åker mellan två *bäckar*), *Bäckåkrarna*, 2 *-ången*, *Böckerkas* (*bōkər-* Sä.; en *böcker*, dvs. tunnbindare, har bott där).

Dalboflaten (Ly.; efter någon *dalbo* 'person från Dal'), *Daleflaten*, *-kasen*, *-vallen*

(vid Daleflaten förut), *Dammeflaten*, 2 *Dammkas(en)* el. *-kaserna*, *-renarna*, *Dannemarksflaten* (vid Dannemarkshögen s. 148), *Dapåkrarna* (Blå.; om f. leden s. 5), *Den trekantade hagen*, *Drumsekaserna* (vid Drumsetjärn s. 115), *Drängstugukas* (*drægysta*- No.; åker, där förr en *drängstuga* stod), *Dumpemarken* (vid *Dumpehällan* s. 148), 3 *Dyflaten* (om *dy* s. 169), *-hagen*, *-kasen*, *Dyrflaten* (vid *Dyrehögen* s. 148), *-äckran* (dito), *Dyrönningarna* (*dyrönnygana* Ån.; s. leden är fvnord. *ruðningr* 'röjning'; se nedan; om *dy* s. 169), *-styckena* (Vik), *-åkrarna*, *Dårskilds moar* (Dårskelds moar 1824 Sk. nr 23; vid *Dårskilds högar* s. 148).

2 *Ekeflaten*, *-fläcken*, *-hagen*, *Ek(e)mon*, *Enerhagarna* (målets *enar* 'enbuske'), *-hagen*, *Erikgärdet* (s. 12), *Eriks kas*, *Erlandhagarna* och *-moarna* (*ælan*- Lien), *Erlands kas* (*ælans kás* Tr.), *Eskils intag* (Tr.).

Flatebymålet (*flædbymålet*; om f. leden s. 20; mål 'avgränsat markstycke'; jfr s. 208), 2 *Fläckarna* (små åkerstycken), *Fläcken* (s. 63; jfr föreg.), *Frölings kalvhage* (*frølings kálvåvæ* Nö.; efter en viss *Fröling*), *Fur(u)kas* (*før-*, *fjæ-*), *Furumoarna*, *Fyrkanten* (åker), 2 *Fyråkrarna* (bestå av *fyra* åkertegar; jfr *Sexäckrorna* nedan), *Fähuslyckan*.

Gabriels gärde, *Gaddekasen* (s. 62), *Gamla nyvället* (om *nyvälle* se nedan), *Gamlekas*, *Gamle vallen*, 2 *Gateflaten*, *-hagen*, *-kriken* (*gådåkrigøn* Bag.; om s. leden se s. 193), *Gatåkern*, *Gelsflaten* (Hogen; om f. leden s. 72), *Getebågen* (*gådbåvæn* Kä.; bete för *getter*, s. leden är **båg*, fvnord. *bugr*, m. 'krökning, böjning'; jfr s. 191), *-flaten*, *Get(e)sand* (Al.), *Getäckrorna* (*gådegrønæ* Rå.), 2 *Glasflaten* ('flaten utanför glaset, dvs. fönstret'), 3 *-hagen* (jfr föreg.), *Grindeflatten*, *-hagen*, 3 *Grisekas(en)*, *Gråben(e)hagen* (s. 37), *Gubbehagen* (SSLön.; anl:n okänd; jfr Bd XVIII,79), *Gule fläcken* el. *Gulefläcken* (Hol.; åker el. äng; trol. efter jordens färg; jfr Bd III,152), *Gåsehagen*, *Gökeflaten* (*gågæ*- Lien; vid *Gökefors* s. 120), *Göstamarken* (Göstamarken 1856 Sk. nr 372; vid »Göstasten[en]» s. 150), *Götans kas* (*gådas kás* Lien; »Götan» var hustru till en viss *Göte* Tuvesson).

2 *Hageflaten*, *Hagåkern*, *Halmåkrarna* (Bjä.), *Halsen* (*hålsøn* Fo.; smalt jordstycke, liknande en *hals*; jfr samma namn på ett bergparti s. 138), *Halvar(d)s-stycket* (Hälle; mansn. *Halvar[d]*), *Halvfar(s)slätten* (Al.; vid »Halvfarsten[en] s. 151), *Hamnehagen* (*hamn* 'utmarksbete'), *Hampeflaten* (Pr.; efter *hampodling*), *-landet* (Dö.; dito), *-lyckan* (vid föreg.), *-mon* (Håve), 2 *Hampåkern* el. *-åkrarna*, *Hansefjärdingen* (Jö.; mansn. *Hans* och *fjärding* 'fjärdedels gård'), *Hans' gärde* (Sa.), *Hans' hag* (Tå.; Hans hag 1854 Sk. nr 361; om *hag* s. 172), *Hasselängen*, *Havrehagen*, *-kas(en)* (s. 6), *-kroken*, *-vik* (*håvrøvig* Ri.; gärde[!] som går in som en *vik* mellan två berg), *-vrån* (Hed.; Hafvre Ro 1819 Sk. nr 214; s. leden är målets *rø* 'vrå'), 2 *Hedflaten*, *-kas(en)*, *Helsingkasen* (s. 5), *Hemsidan* (*hømsia* Håve; namnet åsyftar fälten på »hemsidan» av en å), *-flaten* (Mar.; jfr föreg.), *Holkehagen* (Ri.; om *holk* s. 35), 2 *Holmekas(en)* (*hølmæ*- Ko. och Stena.; *holme* åsyftar här upphöjning över lägre liggande mark el. åholme), *Holmängen* (Bd XVIII,289), *Huggemon* (*høgæ*- Gu.; målets *hugg*, n. 'hygge'), *Hulteflatarna* (Er.; om *hult* s. 217), *Humlegårdsflaten*, *Humlehagarna* (efter *humleodling*), 5 *-hagen* (dito), *-kas* (s. 8), *Husbros-*

leran (*húsbruléra* Stare; strandmark nedanför husen), *Hus(e)flaten*, 2 -gårdet (s. 70), 2 -hagen (s. 14, 100), 2 *Huvudlåndet* (jfr s. 204), *Hytteflaten* (Val.; jfr de båda följ.), -gårdet (jfr följ.), -hagen (*hýtø-* Stare; före mannaminne stod där en *hytta*, dvs. hydda), -kasen (Björke), -kriken (s. 87), *Hyttängen* (Val.; vid *Hytteflaten* ovan), *Håkegården* (*hågø-* Sa.; mansn. *Håkon*; jfr t. ex. *Håkegården* Bd XVIII, 113), *Hårdängen* (s. 103), *Hällekas* (s. 100), många *Häst(e)hagen* (s. 18, 58, 100), *Hästskon* (*hæskøn* Vättil.; hästskoformat gårde), 2 *Högeflaten* (SHee och Hälle), *Hökasen* (s. 54), 3 *Hörnet*.

3 *Intagan* (s. 66), *Intagorna*.

Jakobshedäkern el. *Jakobs Hedäkern* (Björke; Jacobs Hed-åkeren 1817 Sk. nr 204), *Jensehagen* (s. 22), *Jens' kas* (SBuar; efter samme *Jens* som *Jensebankarna* s. 139, -*hålan* s. 180), *Jonas' gårde* (Björke), *Jonas' kas*, *Juskeflaten* (vid *Juskelid[en]* s. 97), -*slätt* (dito), *Jägareflaten* (Rel.), *Jämken* (*gåygkøn* Hälle; flera gårdars ägor stöta där samman; tydl. har man förr »jämkat» ägor; formen är trol. en förkortning för en ssg med maskulin s. led), 2 *Jämkestycket* (s. 22 och Hälle; det senare = föreg.; se där), 3 *Jämmern* (*gåmørn*; s. 14).

Kabbelgården (*kåbøl-* Ejgst; efter samme båtsman *Kabbel* som *Kabbelbackarna* s. 139), *Kallekasen* (Hol.; mansn. *Kalle*), *Kallflaten* (*kål-* NBå.; 'den kalla flaten'; jfr t. ex. *Kallåkrarna* Bd XVIII, 291), *Kalvemarken* (s. 5), *Kariflatten* (kvinnon. *Kari[n]*), *Kaseflaten*, 2 -hagen, -*stället* (Tr.), -*vallen*, *Kasängen*, 4 *Kilarna* (s. 38, 100; jfr *Kilen* nedan), *Kileflaten* (Grå.; kilformig åker), -*kas* (LÅs.; trol. kilformad el. vid en killiknande formation), *Kilen* (Bas.; kilformig åker), *Kilängen* (Gu.), *Klevhagen* (om *klev* s. 132), *Kloppestycket* (vid en bäck; om f. leden s. 11), *Klävekasen* (s. 96), *Klävflaten* (om *klåva* s. 179), »*Klänningsvallen*» (Hogen; *Klar[r]jinge-[!]* 1852 Sk. nr 334; vid »*Klänningsberget*» s. 155), *Klövergården*, *Knatteflaten* (*knatte* 'bergknalle'), -*stycket* (jfr föreg.), *Knuts vall*, *Kockemoarna* (s. 59), *Koflatten*, flera -hagen, *Koleberget* (Björn.; Kohle- 1846 Sk. nr 276; väl efter kolbränning), *Kolhagen* (Pr.; ingår i *Kolhagkullen*[?] *køtakøln*, *køtakøln*; det är på grund av de olika uttalsuppgifterna ovisst om f. leden åsyftar kolbränning el. kålodling), *Kolle-* se *Kulle-*, *Konsulfjärdingen* (*kønsulfjærdingen* Rel.; ett gårde som förr tillhörde en konsul på Skärje, men som förlorades till Rellen genom process), 4 *Kornflaten*, -*åkrarna* (Blå.), *Korsflaten* (ÖHee; om namn på *kors* s. 120), *Krakehagen* (Bd XVIII, 292), *Krakkasen* (*kråkåså*; jfr föreg.), 11 *Kriken* (*krik*, m. 'vrå'; ett även kallat *Gåsekriken* s. 203), *Kringelåkrarna* (Me.; *kringla*, *kringel* 'ring, ringformigt stycke i terrängen'), *Kringleflaten* (Fla.; jfr föreg.), *Kristens hed* (Hol.), *Kristians kas* (Tr.), *Kristians ladulycka* (SHee), c. 12 *Kroken* (s. 89, 92, 94), *Krokestycket* (Sp.; jfr föreg.), *Kroksängen* (LÅs.), *Krokåkern*, -*åkrarna*, 4 *Kull(e)hagen* (s. 14, 23), *Kumminshagen* (*kømins-* Ko.), *Kungsvrån* (vid *Kung[s]sten[en]* s. 156), 2 *Kvarneflaten* (i ena fallet = *Sågebacken* s. 143), -*gårdet*, -*sand(en)*, *Kvarnhagen* (s. 18; = *Kvarnholmen* s. 18), -*kaserna* (vid ett *Kvarn[e]jdalen* s. 180), -*lyckan*, *Kvickflaten* (växtn. *kvicka kvægø*, f. 'kvickrot'), -*vallen* (vid föreg.), 4 *Kviet* (*kviet*; *kvi* 'kreatursfälla [vari boskapen om sommaren insläppes för att göda

å kern]; kringgårdat åkerstykke; inhägnad äng el. åker i utmarken', i n. Boh. neutr.; Bd XVIII,98 och cit. litt.), 2 *Kvimålet* (mål 'avmätt jordstykke'), 3 *Kyrkeflaten* (Fo., Hed. och So.; i alla fallen vid kyrkvägar), 2 *Kyrkeren(en)* (Håve och Tå.; i senare fallet vid kyrkväg; Bd X,125), *Kyrkosand* (s. 32), 3 *Kålflaten*, *Kålgårdsflaten*, 5 *Kålhagen* (i ett fall = ett *Asp[e]lunden* s. 217), 3 *Källareflaten*, *-gårdet* (s. 13), 2 *Källeflaten* (*šèl̥-*; vid *källor*), 2 *Käring(e)fläcken* (Jö. och Kn.; i senare fallet vid *Käringkroken* nedan), *Käringflaten* (Kn.; jfr samma namn Bd V,223, ävensom *Käringbergen* s. 157), *-gårdet* (*šèrv̥g-* Sä.; jfr de föreg.), *-kroken* (Kn.; vid *Käring[e]fläcken* ovan), *Kärrflaten* (Pr.; om *kärr* s. 169), 7 *Kölneflaten* (om *kölna* s. 140), 5 *-hagen*, *-lyckan*, *-mon* (Blå.; vid *Kölneberget* s. 140), *-renen*, *-snipp(en)* (Håve; *snipp*, m. 'snibb'), *-vallen*, *-ängen*.

5 *Ladflaten*, *-kasen*, *-lyckan*, 2 *Ladugårdsflaten*, 4 *Lammehagen*, *-kas*, *Lappen* (Bd V,236), *Lekegårdet* och *-vallen* (båda vid *Lekebacken* nr 3, s. 157), 4 *Leran* (s. 6), *Lerflaten*, 3 *Lidflaten*, *-plankorna* (Bjä.; om s. leden Bd XVIII,274 f.), *Lillflaten*, 2 *-äng(en)*, *Lin(d)bågen* (*l̥n̥šv̥w̥n* Huse.; jordstykke som går i en *båge*; trol. efter *linodling* el. *-beredning*, men möjl. trädn. *lind*; om s. leden s. 53), *-hagen* (*l̥n̥-* Hjälmb.; trol. efter *linodling*; jfr dock föreg.), *-kroken* (Dö.; trol. efter *linodling*, *Ljung(n)*- se) *Lyngn-*, *Logbroåkern*, *Lommevallen* (*l̥m̥ə-* RödNSlön; en viss handlare *Lom* i Strömstad odlade upp *vallen*), 2 *Lunneflaten* (vid var sitt *Lunneberget* s. 140), *-gårdet* (Lien; *l̥n̥ə* 'lund' el. *lun* 'lönn'), *Lunnängen* (vid ett *Lunneberget* s. 140), *Lustigkas* (s. 71), 3 **Lyngnmon* (*l̥ygn-*; växtn. *ljung*), *Långa plankorna* el. *Långplankorna* (om s. leden Bd XVIII,274 f.), *Långesanden*, 3 *Långflaten*, 2 *-jorden*, 3 *-kas(en)* el. *-kaserna* (s. 81), *-renarna*, *-räckan* (*l̥ägr̥äka* Håve; odlat jordstykke, bestående av flera efter varandra liggande åkerbitar; s. leden är *räcka*, f. 'rad'), *-vänden* (So.; om *vänd* s. 197), *-äckorna*, *Länsmansstycket* (Mo.), *Lökehagen* (Hed.; väl efter *lökväxter*; jfr s. 125, 140), *Lönnekas* (Lunde-) (s. 5), 5 *Löv(e)kas(en)* (s. 7, 21, 27, 41, 104), *Lövhagen*.

Madplankorna (om *planka* Bd XVIII,274 f.), *-ängen*, *Martas rump* (Buar; *Marta* okänd; *rump* 'svansformat stycke'; se s. 47, 70), *Mellan Hedarna* (s. 73), 2 *Mellomflaten*, *Mellomhögflaten* (Tå.; trol. 'flaten mellan högarna'), *Mellomkas* (s. 81), *Mesanplatsen* (s. 100), *Mickelgårdet* (*m̥ik̥əl-* Jö.; efter en viss *Mickel*, *Mikael*), *Mineralsflaten* (Ån.; Merialsflaten 1831 Sk. nr 248, 1848 nr 308; vid *Mineraldyet* s. 223; kartformerna äro förvanskade), *Mjölnarehagen* (*m̥j̥ōnar̥ə-* Gil.), *Monegårdet* (*m̥ōn̥ə-*), *-kasen*, *Morumpen* (MöStÅs.; om *rump* s. 47, 70), *Mossemarken* (s. 60), 2 *Myrflaten*, *Målarehagen* (*m̥äl̥kar̥ə-* Hällek.; en *målare* bodde där), *Märreflatten* (Kä.).

Nedre flaten (*n̥èr̥ə-*), 3 *Nordflaten*, 6 *-gårdet*, *-hagarna*, *-kas* (s. 7), *-lyckan*, *Nordrehamnen* (*n̥ōkr̥əh̥ämne* Hälk.; *hamn* 'utmarksbete'), *Nordvallen*, 3 *-ängen* (s. 69), *Nyodlingen*, *-vallarna*, *-vällena* (Bd XVIII,297), 6 *-vället* (se föreg.), *Näbban* (åker; Bd V,239), *Näbbhagen* (s. 60), 2 *Näbborna* (se de båda föreg.).

Ormekas, 2 *Orreflatten* (*ōr̥-*; målets *ōr* 'al'), *-hagen* (dito), *-kas*, *Oxhagen*.

Pereflaten (vid *Peredalen* s. 181), *Pers flate*, *Persflaten*, *Pers gårde*, *Pers kas*, *Pileflaten* (*p̥il̥ə-* Tjö.; trädn. *pil*), *-kas* (s. 81), *Pilen* (*p̥i̥ŋ* [akutecirkumflex] Jo.; långt

smalt, i ena ändan ytterligare avsmalnande gärde), *Pilevallen* (trädn. *pil*), *Piltåkrarna* och *-äckran* (pält- Häs.; *Pilte* åkrarne 1813 Sk. nr 184; *pilt* 'ogift man'; anl:n okänd), *Pilåkrarna* (trädn. *pil*), 6 *Pinan* (s. 20, 33, 84; för övrigt i två fall åkrar, i ett fall »hugge»; se s. 21), *Pinemoarna* el. *-mon* (*pina*- HogenSoSö.; vid hmnsdelen *Pinan* s. 33), *Platsegärdet* (s. 71) *-hagarna*, *-slätten*, *Platsåkrarna*, 3 *Plåtarna* el. *Plåten* (fyrekantiga jämna åkrar; Bd XVIII, 297, 365), *Porseflaten* (Ki.; Pose-1848 Sk. nr 324; jfr följ.), *Porserisflaten*, *Potätflaten*, *Prästhagen* (Hol.; anl:n okänd), *-ängen* (s. 98).

Ragnhildshagen (Hälle; efter en viss gubbe, som kallades *Ragnhild*; han saknade far), *Rapeflaten* (vid *Rapeberget* s. 160), 2 *Raven* (s. 101 och So.), *Reinholdsstycket* (Stena.), 2 *Remspan*, 2 *Remsonna*, *Renen* (s. 4), *Rendåkrarna*, »*Respul flaten*» (se »*Respulbäcken*» s. 122), 2 *Rishagen* (s. 16 och Ne.), *Rispan* (Kang.; jfr **V ä g e r i s p a n* s. 217), *Risporna* (Tr.; smala åkrar; jfr föreg.), *Risängen* (s. 67), *Rolandsåkrarna* (vid *Rolandshålet* s. 181), *Rovemoarna* (väl efter *rovodling*), 3 *Rumpan* (*ròmpa*; yttersta stycket av gårderna; jfr de båda följ.; Bd XVIII, 253), 4 *Rumpkas(en)* (jfr föreg. och följ.), 8 *Rumpen* (s. 47, 70; svansliknande slut på diverse ägor; jfr de båda föreg.), *Rundelen* (Bjä.; åker), *Runnemon* (*rånå*- Äng; trädn. *rönn run* el. adj. *rund run*), 2 *Rutan*, *Rågflaten*, *-fläcken*, 4 *-hagen* (*råw*-), *-kasen*, *-plankan*, *Rågstubblaten* (Ox.), *Rågträdet* (Äng; *träde* 'trädesåker'), *Rågårdsgärdet* (*rågas*-; vid *Rågårdsklåvan* s. 181), *-slätten* (vid föreg.), *Ränn(e)ålkern* (*rån[e]*- StÅs.; en *ränna*, dvs. ett dike el. en liten bäck går runt platsen), 2 *Rävekas(en)* (s. 39 och Hjält.), *Rödflaten* (vid *Rödet* s. 212), *-gårdet* (So.; anl:n okänd), *-hagen* (vid *Rödet* s. 212), 2 *-kas(en)* (det ena vid *Rödet* s. 212), *Rödmo* (s. 71), *Rönnemon* (*rånå*- Äng; säkerl. trädn. *rönn*), åtm. 20 *Rönningarna* och *Rönningen* (*rånnganå*, *rån-*, *rånngån*, *rån-*; s. 31, 61, 64, 78, 87, 88, 102), *Rörgårderna* (Björke; *Rörgärlden* 1817 Sk. nr 204; *rör* 'vass'; ser av kartan ut att ligga sankt), *-hagen* (*rör* 'vass'), *-heden* (Håve; det växer *rör*, dvs. *vass*, i dikena), 2 *-kas(en)*, 2 *-tegen*, 2 *-ängen* (varav det ena vid **Rörarna* s. 212), *Rörängrumpen* (Hålk.; ändan av ett av föreg.; om *rump* s. 47, 70).

Saltan (Ke.; boh. *salta*, f. 'strand vid saltvatten [helst bevuxen med frodigt gräs]'; jfr s. 88), *Saltverk(s)strand* (*sälvasårån* LBå.; i förbindelsen *-varks* [av *-verks*] har *k* fallit), 2 *Sandarna*, 3 *Sand(en)* (s. 41, 63), *Sandflaten*, *-hagen*, *Sexäckrorna* (Hed.; jfr *Sexorna* s. 212), *Silj(e)*- se *Sälg(e)*-, *Sillebodsand(en)* (s. 53), *Siverflaten* (*sívar*- No.; mansn. *Siver*), *Siversflaten* (Ke.; se föreg.), *Sjöbodkas* (s. 51), *Skarpskyttemon* (*skårpsøtå*- Grå.; efter *skarpskytte*), *Skedbindaregårdet* (s. 12), *Skiljaremon* (*sēlarå*- Vam.; kreaturen från N. Vammen och S. Vammen *skiljas* där; jfr *Skiljarehögen* s. 142 och cit. litt.), *Skillnadsmon* (vid *Skillnadsberget* s. 142), *Skillnareslätten* (vid *Skillnareklev* s. 135), 2 *Skogstegen* (s. 28), *Skottekaserna* (Björn.; efter »skottning» av ved utför ett berg därinvid; jfr namn på *Skott[e]*- s. 64 osv.), *Skrabbelyckan* (Björn.; om f. leden se *Skrabbemyr* s. 176), *Skräddareflaten* (Ta.; efter en viss *skräddare*), 2 *-kas(en)* (Kä. och Me.), *Skvalleråkrarna* (vid *Skvallrebackarna* s. 49), 2 *Skyttemon* (*fötå*- Hjälms. och Sö.; åtm. det förra efter *skarpskytte* förr i tiden), *Skårmon*

(*skör-*, *skér-* Mo.; »fjäll och berg»; *skår*, f., el. *skåra*, f. 'inskränning i vertikal el. horisontal led'), *Skäråkrarna* (Tr.; bergskar på åkrarna), *Sköljekas(en)* (s. 20), *Slaren* (*s[å]r* Ox.; åker; förkortning för **Slareå kern* el. dyl.; se *Slarebacken* s. 123), *Slättamon* (Mas.), *Slätt(e)hagen* (s. 86), 4 *Smed(je)flaten* (i ett fall *smi*-; om möjligheten att skilja mellan *Smed-* och *Smedje-* se Bd XVIII,39 f.), *-gårdet*, 3 *-hagen* (i ett fall *smi*-), *-jordarna* (*smi*- Vik), *-kroken* (*smi*- Sä.; Smi- EK), *Småjorden*, *Snaremoarna* el. *-mon* (*snårmoån* Mas.; man satte förr ut fågelsnaror, spec. för orrar, i lungen där; jfr *Snararn* s. 38 samt Bd II,162), 3 *Snibben* (jfr följ.), *Sniporna* (Buv.; 1803 Sk. nr 130; åker; samma namn Bd XVIII,302 med Tillägg; kanske dock en dålig form för *Snipporna*; jfr *Snipparn* s. 214), *Snipparna* (åker; *snipp* 'snibb'), *Snippeflaten* (*snèp*- Be.; smalnar i en »*snipp*», dvs. snibb; jfr föreg.; meddelaren ansåg namnet bero på att det uppstår »*snipp*» då man plöjer), *-kas* (s. 33), *Solhagen* (s. 21), *Solskenskasen* (Jö.; Solskins- 1802 Sk. nr 229; jfr *Solskenshögen* s. 142), *Soltveten* (HebTr.; Sohl- 1708 Sk. nr 35; om *twet* s. 111), **Sorgevrån* (s. 27), *Sotarekaserna* (s. 6), *Spekemon* (Björke; om f. leden se s. 214), *Springkällstycket*, *Stakemon* (Ne.; anl:n okänd), 2 *Stallflaten*, *Stampehagarna* (*stämp*- Blo.; vid en tidigare vadmalsstamp), *Stengårdsmon* (Grå.; Bd XVIII,229), 3 *Stenkas(en)* (s. 71, 104), 3 *Sten(s)flaten*, *Stensåkrarna* (Mar.; Bd III,268, 285), *Stockelycke* (s. 46), *Stockote jorden* (El.; *stokkot stäköt* 'kort'), 2 *Stockote åkrarna* el. *Stockoteåkrarna* (*stäköt*- Hålk. och Hol.; jfr föreg.), *Stora hed*, *Storemon* (Blå.), *-vall*, *Storflaten*, *-renen*, 4 *-ängen* (s. 62), *Strandehagen* (*strån*- LBå.), *-marken* (Da.), 2 *Strand(e)vallen*, *Strandängen* (*strån*-), *Strateflaten* (jfr s. 2, 29), 7 *Stubbekas(en)* (s. 2, 36, 94, 103), *Stugeflaten*, 3 *-lyckan*, »*Stugumellom*» (Mas.; åker; Stufu mellan 1817 Sk. nr 211; 'marken mellan stugorna'; jfr t. ex. *Bergemellom* s. 191), 2 *Stumparna* (*stämp*an; små korta åkertegar; Bd XVIII,303), *Stuvarna* (Fo.; åkrar; *stuv* 'avhugget el. avdelat stycke'; jfr Bd XVIII, 35), *Surflaten* (*sür*- Kam.), *Svartestycket* (SBuar; anl:n okänd), *-vallarna* (SHee; dito), *Svartmjällan* (s. 23), 2 *Svenhagen* (So. och Varp; trol. mansn. *Sven* utan gen.-s), *Svineflaten*, 3 *-hagen*, *Syråkrarna* (Mar.; *syra*, f. 'sur mark'; se närmare *Syrhålan* Bd II,113 f., *Syran* XVIII,257), *Sågemon* (Björke), *Sågkasen*, *-lyckan*, *-vallen*, *Sålyckan* (Hol.; jfr samma namn Bd IX,175), *Säckemon* (vid *Säckäng* s. 92), 3 *Sälge-mon* (s. 55), 8 *Sältan* (boh. *sälta* 'strand vid saltvatten'; Bd IX,46), 2 *Sältorna*, 2 *Södbetet* (*söd*, m. 'får'), *Södehage* (*såwähaw* Jo.; jfr föreg.; märk den obest. formen), *Sö(de)rflaten*, 3 *-gårdet*, 2 *-hagen*, *-hamn* (*hamn* 'utmarksbete'), *-kaserna*, *-ländet* (jfr *Underlåndet* nedan), *-sand*, 2 *-äng(en)* (s. 10), 2 *Södängen* (*söd*, m. 'får').

Tallriksåkrarna (vid *Tallrik[s]stenen* s. 166), *Taraldsängen* (s. 71), *Tegängen*, *Timmermon* (Hålk.; man har väl fällt el. haft *timmer* där), *Timotejplankorna* (NBuar; om *planka* Bd XVIII,274 f.; jfr följ.), *-vallen* (*timotèj*- Fla.; förr växte där ej klöver, utan blott *timotej*), *Tistleflaten* (Tjö.), 3 *Tjurbetet* (s. 28), *-stycket*, *Tjärnshagen* (*såns*- Hälle), *-äng(en)*, 3 *Tofteflaten* (*toft* 'hustomt'), *-mon* (*tøft*-), *Tomt(e)flaten*, *Tomtehagen*, *Tomt(e)lyckan*, *Tomteängen*, *Torbjörn(s)hagen* (vid *Torbjörnmyr* s. 171), *Torefjärdingen* (Jö.; *fjärding* 'fjärdedels gård'), 2 *Torget* (*tørj*; öppna platser; Bd IX,161), *Torneflaten* (vid *Torn[e]berget* nr 1, s. 166), *Tors kas* (Fo.; mansn. *Tor[e]* el.

Tord), *Torstenhagen* el. *Torstens hage* (So.), *Torsten(s)stycket* (s. 1), 2 *Trehörningen* (*trèhörnynen* Ke. och No.; åker), 3 *-kanten*, *-kanten* (*trèkântynen* Vik), 2 *-snippen* (Bd IV,151, V,248, 251, IX,162, XVIII,279 osv.), 3 *Troll(e)moarna*, *-mon* (*trèlè-*; den närmare innebörden i alla fallen okänd; jfr *Trollebergen* s. 143 jämte där anf. litt.), *Trossemoarna* (vid *Trossekasen* s. 216), *Trulseflaten* (Sp.; efter en viss *Truls*), *-kasen* (s. 103), 3 *Trångkas* (s. 7, 54, 88), *Trädgårdsgärdet*, 2 *-vallen*, *Trättehagen* (*trètè-* Hällek.; jfr *Trättandeklåvan* s. 190), 6 *Tungan* (*tøga*; Bd IX,162), *Tungorna* (jfr föreg.), *Tuveflatarna*, *-flaten*, *-hagen* (*tü-* Hjalms.; samma namn t. ex. Bd IX,162, X,25; för bortfallet av mellanvok:n och *v* jfr **Tovesek* s. 178), *-rabben* (om *rabb* Bd XVIII,77), 3 *Tuvängen* (*tü[w]-*), *Tvärvallen*, *Tyske bott(n)en* (Er.; samma namn Bd XVIII,307), *Tystheden* (s. 101).

2 *Uddan* (Björke och Ne.; äng; Bd XVIII,307), *Ulvsmarken* (Dö.; säkerl. djurn. *ulv* i koll. gen. sg; jfr t. ex. s. 38), *Underländ(et)* (Bd XVIII,307), 4 *Utängen* (s. 7, 60, 69, 94).

Vallbrätarna, *Vassängen* (Hol.; vid sjön; växtn. *vass* el. *vats-*, gammal gen. av *vatten*), *Vesseflaten* (Buv.; *vesle* 'lille'), *-gärdet* (Liv.), *-hedarna* el. *-hed(en)* (Lien), *-strand* (*veslèstrån* LBå.; motsatt det större *Båleröd strand* s. 14), *-äng(en)*, *Vettle-mossen* (vid *Vettedalarna* s. 182), *Vije(r)bråten* (*vijs[r]-* HärÅn.; målets *vijs*, m. 'vide, Salix'), *-flaten*, *-hagen* (*vijs-* Hed.), *-åkrarna*, *-ängen*, *Viklundflaten* (LÅs.; efter en viss *Viklund*), 2 *Vinterflaten* (Buar och Buv.; nr 2 ligger mot S och snön smälter där tidigare än däromkring; i övrigt ovisst), *Vinterledsflaten* (Jö.; om *vinterled* Bd IX,111), *Vinteräckrorna* (SBuar; anl:n okänd), *-ängen* (SHee; anl:n okänd), *Vite vallen* (Al.; anl:n okänd), *Vråflaten* (Da.), *Vrålså kern* (vid *Vrålshögen* s. 168), *Vrån* (*róa* Kå.; om formen *Janzén* Subst. 146), *Våråkrarna* (Hogen; väl *åkrarna* som bruka besås med vårsäd; jfr *Vårrågs kvin* Bd IX,162), *Vägflaten*, *Vänd* (se *Åvare vänd*), 2 *Vänden*, *Övre* och *Nedre* (Bd IX,162, XVIII,296), *Vänd(n)ingarna* (Bd IX,163), 2 *Vänd(n)ingen* (s. 41).

Ytterkas(en).

2 *Åkasen* el. *-kaserna* (s. 5, 27), *Åkerflaten*, *Ålyckan*, *Åsehagen*, *Åsängen*, *Åvare vänd* (*åvarø væn* Här.; om *vänd* se ovan; om komparativformen se *Janzén* Vokalassim. 51).

Älvängen (s. 2), flera *Äng(e)hagarna* el. *-hagen* (s. 1, 103), 3 *-kas(en)* el. *-kaserna*, 2 *-vrå(n)* (s. 88), *Ärtestycket* (efter odling av *ärter*), 2 *Ärtflaten* (dito).

**Ödehed* (s. 97), *Ödeslätt*, *Öd(e)åkrarna*, 2 *Östflaten* (s. 104), *-hed(en)*, *-marken*, *Övre vänd* (se *Åvare vänd* ovan).

Amerikaplankorna *amèrikapltåpkønø* Här.; åker. ∞ Namnet beror väl på att åkern ligger rätt långt från boningshusen; denna namngivningsgrund föreligger t. ex. för *Amerika* Bd XVIII,98. Om *planka* Därs. 274 f.

Bingen. 1. *bèyn*, *bìyn* Kå.; bördigt jordstycke. — 1815 Sk. nr 234. 2. *bèyn* Sa.; markbit inklämd mellan berg. 3. *bìyn*, *bèyn* Sä.; god åker omgiven av små berg. — 1802 Sk. nr 129, EK. 4. *bìyn* Ån.; åker med god jord. ∞ *Binge* betecknar i ON dels bördiga åkrar («mjölbingar»), dels fördjupningar med formen

av en bing; jfr Bd IX, 151, X, 129, XVIII, 109. Det förra är fallet med nr 1 och 4, det senare med nr 2. För nr 3 är anl:n oviss; båda möjligheterna skulle där kunna få stöd i förhållande på platsen.

Blåkas(en). 1. Se Bebygg.-n. s. 40. 2. SHält. — Blåkas Berget 1819 Sk. nr 206. ∞ Nr 2 har kanske samma f. led som nr 1. Annars kunde *blå* här ha den ä. bet. '(blå)svart, mörk' och avse jordens färg; jfr t. ex. *Blåmyren* Bd XVIII, 122. Tänkbart vore kanske också, att förekomst av *blåbär* kunde ha föranlett namnet; i så fall vore namnet en förkortad bildning.

Blåsopp *blåsöp* Rel.; åker. ∞ Åkern ligger visserl. lågt i jämförelse med många andra lokaliteter med samma namn, t. ex. Bd V, 40, IX, 2, 32; vinden ligger dock hårt på där (från de öppna gårdarna ända från Nösteröd).

***Blåvall(en)** Kä.Me.; nu i *Blåvall(s)myr* *blåval-*, *blåal-*, *blåvals-*, *blåar-*. — Blåvalsmyr, Blåbers- (!) 1815 Sk. nr 189, Blåvallsmyren 1841 nr 301, Blåarmyr EK. ∞ Nilén känner endast till uttalet *blåval-* (uppt. 1880). De ä. meddelarna på Källvik och Medvik säga vanl. *blåval-*, stundom *blåal-*, *blåvals-*, men aldrig *blåar-*, vilket emellertid hos y. ortsbor tycks vara det vanligaste. Trots skriftformerna och uttalet med *-ls-* råder det nog ingen tvekan om att uttalet *blåval-* är det primära, så mycket mer som en dylik utgångspunkt möjliggör förståendet av de övriga uttalsformerna (se nedan). Namnformen *Blåbers-* är direkt felaktig; den förekommer endast på en karta, där åtskilliga namn äro grovt förvanskade. *Blå* har här säkerl. bet. 'svart, mörk', och åsyftar jordens mörka färg; jfr *Blåkas(en)* ovan och cit. litt. Om *vall*, m. 'grässlätt' se s. 13. Uttalet *blåal-* — där förlusten av *v* mellan två bakre vokaler ej får anses egendomlig — har blivit till *blåar-* genom dissimilation mellan *l* — *l*, understödd av assimilatorisk verkan av *r* i *myr* och attraktion från namn med *are*-utvidgning, t. ex. *L u r (a r) e k n a t t e n* s. 158, *Stigareberget* s. 164 o. d.

Bockeren(en) Häve. — Bockeren 1832. Sk. nr 257. ∞ Benämningsgrunden okänd.

***Bodkas(erna)** Kä.; nu blott i *Bodkasskogen* *bôlkasköwn*. — Bokasflaten 1816 Sk. nr 234, Bokaserne 1846 nr 312. ∞ Säkerl. har där stått en *bod*, ev. sommarbod för kreaturen.

Bond(e)äng, se s. 103.

Bott(n)en *bôtñ*, *bótñ* och **Bottarna** *bätmanø* ha anträffats åtm. åtta ggr ss. namn på åkrar och ängar, även ss. bebyggelse (s. 19). ∞ *Botten* betyder i boh. ON dels 'inre delen av en sänka, vik el. dyl.', dels 'lågt belägen mark'; se närmare Bd V, 228. I här förevar. namn finnas båda bet:a representerade.

Bovall, se s. 10, 13.

Bredtunen (-tunet?) *brëtónø* Pr.; nu igenvuxet gårde. — Bretonne 1856 Sk. nr 372. ∞ S. leden är *tun*, målets *tøn*, f. 'inhägnad gårdsplan', fvnord. *tún*, n., i samma bet. Om övergången från neutralt till feminint genus se Janzén Subst. 10 f. Det är oviss om namnets uttal *-tónø* har feminin el. ä. neutral sg.-ändelse, enär dessa i målet ha sammanfallit (Janzén Subst. 114).

Brunnarna el. **Brunnen**. 1. Hol.; odling i dal. — Brunnarne 1821 Sk. nr 145, Brunnen, Brunnane 1859 nr 406. 2. Se Bebygg.-n. s. 50. ∞ På kartan synes vid nr 1 ingen *brunn*. Namnet är väl därför, liksom nr 2, best. form sg. och pl. av boh. **brunne* (**brāne*) *brūnə*, m. 'svedjefall'; jfr samma namn Bd IX, 163 f.

Buvall, se s. 10, 13.

»**Byddingen**» *býdýgən* Al.; åker. ∞ Enl. en med trakten väl förtrogen meddelare skulle namnet innehålla ett »*bydding*» *býdýg*, benämning på en surrande större fluga. Om detta ords härledning kan intet upplysas. Andra personer som tillfrågats om ordets förekomst, säga sig icke känna till det. Därför är det kanske säkrast att söka en annan tolkning. Namnet kunde möjl. förmodas innehålla det *byting* *býdýg*, m., som i målet betyder 'byting, liten person', med sekundär förkortning av vokalen; jfr *Bytinghagen býdýgháwən* i Bokenäs sn, Stångenäs hd (enl. uppgift ha dvärgar hållit till där) och *Bytingsklåvan býdegskléva* i Tjärnö sn (utan sakupplysningar); för kvantitetsförändringen jfr t. ex. *Hösehögen hösehúwən* s. 29. Lika möjligt vore dock att förutsätta ett **Byt-ängen* **býdýgə(n)* (med *äng* försvagat till *ing*) 'ängen som man bytt mot något annat (markstycke)'; jfr *Bytteskär* SIOD 3, 160, *Bytteskär* Modéer Smål. skärgårdsn. 168. Ur ssg. som *Bytinghålan býdýghóva*, -*ákern* o. d. har ett m a s k u l i n t *Bytingen* kunnat lös göras ss. namn på en å k e r. Även ett verbalsubst. **byting* f. 'handlingen att byta' kunde tänkas utgöra f. leden i de ursprungliga ssg.erna.

***Bäckeräng(en)** Hed.; nu blott i »*Bäckringberget*» *bækrygbærjet*. — Backerängberg 1722 Sk. nr 13, Backerängzberg 1722 S 4 fol 31. ∞ F. leden är ä. gen. *bäckiar* (av *bäck*), vars -r bibehållits framför vokal; jfr t. ex. *Bäckeros* Bd III, 140, *Bäckerås(mon)* XVIII, 123.

Bästefar Bjä.; åker. — 1847 Sk. nr 304. ∞ *Bästefar* 'farfar, morfar'. Icke ovanligt personifierande namn på stenar och skär (t. ex. Bd IV, 80, V, 174). Om den närmare anl:n till namnet här kan intet sägas. Jfr *Bästemor* nedan på samma hmn.

Bästemor Bjä.; åker. — 1847 Sk. nr 304. ∞ *Bästemor* 'farmor, mormor', här ett motstycke till *Bästefar* ovan.

»**Böneren(en)**» Håve; äng, utgörande fortsättning på *Kyrkeren(en)* s. 194. — 1794 Sk. nr 88. ∞ Väl efter *bönodling*.

Damparna, se s. 37.

Dansar(e)na, se s. 59.

Dunseflaten Gib. — 1873 Sk. nr 464. ∞ Om f. leden se följ. Inga sakupplysningar stå att få.

Dunsen *dónsən* NBå.; gärde. — Donsen 1795 Sk. nr 98. ∞ Innehåller snarast målets *duns dons*, sv. och no. dial. *duns*, m. 'dovt ljud av något som faller, puff', hörande till sv. och no. *dunsa* 'störta ned, slå ned med ett dovt ljud o. d.' Som gårdet ligger vid foten av ett brant berg, är det mycket troligt att namnet har syftning på det (dova) ljud som uppstått då stenar (timmer el. dyl.) fallit (släppts) ned på gårdet från berget; jfr då *Du m p e n* nr 2, s. 222. Möjligt, ehuru mindre

sannolikt, är att namnet innehåller det från no. dial:r (bl. a. från Östfold) kända lty. låneordet *duns*, m. 'ånga från jorden'. Ordet är icke upptecknat från Boh.

Dyren Buv.; äng i skogsmark. — 1803 Sk. nr 130. ∞ Oklart. Möjl. en förkortning för en ssg. innehållande *dyr* 'djur' el. mansn. *Dyre*; jfr *Dyrängen* nedan och *Dyrehögen* s. 148.

»**Dyringen**», se följ.

Dyrängen *dȳr*-Varp. — 1823 Sk. nr 235. ∞ Det är ovisst huruvida f. leden är *dyr* *dyr* i bet. 'högdjur' el. mansn. fvnord. *Dȳri*; se samma namn Bd XVIII, 284, med utförlig diskussion om namn på *Dyr(e)*-. Vid *ängen* ligger ett berg, som benämnes *Dyrängsberget dȳrægbærjæt, dȳrvę*-. Det senare uttalet, med *-äng* försvagat till *-ing*, har, genom felaktig upplösning och anslutning till *ring*, givit upphov till den förkortade formen »*Dyringen*» *dȳrvęn*.

»**Dämlingarna**» *dæmbyana* el. **Dämleflaten** el. **-snippen** El. — Dämleflaten, *-snippen* 1833 Sk. nr 250. ∞ En bäck rinner förbi där. Kanske har denna hetat **Dämflan* el. **Dämlebäck(en)* (el. dyl.), hörande till no. dial. *demla* 'plaska'. Härav äro bildade *Dämleflaten*, *-snippen* och **Dämleängarna*, vars s. led försvagats till *-ingarna*; jfr s. 5, 92. Formellt möjligt vore annars att i »*Dämlingarna*» se samma ord som no. dial. *demling*, f. 'plaskning', bildat till det ovannämnda verbet *demla*; men ett sådant namn kan knappast ges åt å k r a r. S. leden *-snippen* innehåller *snipp*, m. 'snibb, flik'.

Dämman ÖHee; åker. — 1793 Sk. nr 82. ∞ Boh. *dämma*, f. 'fördämning', no. dial. *demma*; jfr t. ex. det värml. torpn. *Dämman* SOV 4,3.

Elsängen, se s. 18.

Eländet KeNo. — 1837 Sk. nr 294. ∞ Namnet beror på markens usla beskaffenhet; jfr t. ex. de vanliga namnen *Pinan*, *Plågan*, *Jämmerbacken* o. d. (Bd I-V, IX, X, XVIII Reg.).

Enhörningen *enhörvęn* Ån.; åker. — 1848 Sk. nr 308. ∞ Åkern är triangelformig. Möjl. har *enhörningens* horn föresvävat namngivaren. Djuret är bekant från Bibeln (Job och Psalt.).

Ettan *éta* Hällek.; gärde. ∞ Namnet anger kanske åkern ss. tidigare uppodlad, mer givande (el. dyl.) än *T v å n* nedan.

Fetrenen *fèdræna* Bjä.; gärde. — Fetren 1807 Sk. nr 157, Fetterne 1873 nr 455. ∞ Jordan är särskilt *fet*, ty gärdet ligger nedanför gödselstaden; jfr t. ex. *Fetemyr* Bd XVIII, 242. S. ledens stamvok. har försvagats till *ə* i mindre betonad ställning, och *d* (av *t*) har förlängts framför *r*.

***Fjordungestycket** Dö. — Fjolunge- 1811 Sk. nr 167. ∞ F. leden är fvnord. *fjórðungr*, m. 'fjårdedel', men den närmare anl:n är okänd. *Fjårdingen* Bd III, 114 är en hmnsdel, och åsyftar alltså mantalsstorleken. Detta kan dock icke ifrågakomma för en åker.

***Flepen** Be.; äng. — Flibben 1792 Sk. nr 72. ∞ Skriftformen torde återge ett uttal **flēbən* el. **flēbən*. Eftersom intet **flīb(e)* existerar, måste namnet innehålla

samma ord som no. dial. *flipe*, m. 'liten flik' el. sv. och no. dial. *flvp* 'lapp, flik'; jfr t. ex. *Fillemyren* s. 172, *Lapparna* Bd V, 236.

Flåhacken *flåhåka*, ä. **Flåhacket** Stena. — Västra Flåhacket 1847 Sk. nr 309. ∞ Namnet anger, att odlingen upptagits genom att man *flåhacket*, dvs. hackat av grässvålen, tuvor o. d.; jfr *Flåhacket* Bd III, 250. För den nutida formen jfr t. ex. **Börsåsan* s. 183 och cit. litt.

Flåskåkrarna Hjälm. — Flåskåkrene 1824 Sk. nr 23. ∞ Jfr följ. och *Flåskeshålan* s. 183.

Flåskäckorna So. — Flåske Ekkerne 1819 Sk. nr 215. ∞ Ung. samma plats som *Flåskeshålan* s. 183.

Fransan, se s. 43.

Frisvall Björke. — 1795 Sk. nr 93. ∞ F. leden är flertydig. Kanske är den bin. *Fris*, känt redan i fsv., el. ett mot det fda. *Frise* (DGP) svarande mansnamn; jfr de västg. *Frisagården*, *Frise-* (SOÄ 6, 78, 8, 56, 254). Annars kunde f. leden vara ett båtsmansn. *Frid*. Näppel. torde, ss. antages för de no. *Frisvol*, *Frisli(den)* NG 3, 12, 158, 12, 447, mansn. fvnord. *Friðrekr* ingå; ägonamnet är säkerl. icke tillräckligt gammalt för att ha kunnat delta i en utveckling *Friðreks-* > *Fris-*. Om s. leden se s. 13.

Furuöken Flå. — Turu(!)öken 1813 Sk. nr 233. ∞ Karthandlingens form är säkerl. felaktig för *Furu-*. Flera angränsande lokaler ha näml. namn på *Furu-*. S. leden är målets *öke öga*, m. 'kil, skarv, kilformigt markstycke'; jfr *Ökhult* s. 219 och *Ök(e)klev* s. 136. Namnet betyder sålunda 'det kilformiga stycket vid el. med furorna'.

Fusken Kä.; ängsmark. — 1846 Sk. nr 389. ∞ Sammanhänger med no. dial. *fauksen* 'murken, ruttén'; se vidare *Föskeböck* Bd IX, 100 och *Föska(n)* XVIII, 72.

»**Fylseng.**» — u. å. A I 47. ∞ F. leden är säkerl. ordet *föl*, no. dial. *fyl*, i no. stavning. *Föl* heter nu i målet *fjlvog*.

Fyrkehagen, se s. 26.

Fölung(e)pinan *fjlvoppina* Blo.; hage. ∞ *Fölungarna* hade svårt att ta sig därifrån; jfr *Getepinan* nedan och s. 150.

»**Gabriel och Bryngels gårde**» Mas. — 1817 Sk. nr 211. ∞ Enl. karthandlingen hette åbon *Gabriel Bryngelsson*. Namnets form är därför något underlig och trol. felaktig. Ss Lindroth påpekat, kan dock namnet vara **Gabriels och Bryngels gårde*, om näml. *Gabriel* hade en son *Bryngel*.

***Germunderöd** Mar. — Germunneremad 1793 Sk. nr 73. ∞ Mansn. fvnord. *Geirmundr* och *röd* 'röjning'. Möjl. är namnet detsamma som det i RB 401 under Lommelands kyrkogods upptagna, i senare jordeböcker obefintliga, (*j*) *Geirmunderud(i)*. Samma namn är *Järmanderöd* i Foss sn, Tunge hd.

***Getebråten** Ån.; ingår möjl. i Gebrots Lid 1831 Sk. nr 248, Gebrottslid 1848 nr 308. ∞ Även andra möjligheter än den för uppslagsformen förutsatta torde kunna tänkas för att förklara skriftformerna.

Getepinan *jiddöpin*, på StKrossö; liten gräsplätt i ett berg som kallas *Getepin-*

berget. ∞ *Getterna* kunde visserl. komma ned till gräsplätten, men voro ur stånd att ta sig upp därifrån; de måste tas upp med lina; med avs. på namnbildningen jfr t. ex. paralleller som *Fölung(e)pinan* ovan, *Kopinan* s. 206, *Söd-pinan* s. 131.

Gillebråten *jilə-* Gil. ∞ Förmodl. en förkortning för ett **Gilltorp(e)bråten*. Annars kunde f. leden vara *giller*, vars *-r* bortfallit genom dissimilerande verkan av s. ledens *-r-*.

Gill(e)tungan *jil(ə)tōga* Krok.; även kallat *Valen vår*; markstycke med råmärke mot Norge. — Giellietunga 1661 A I 2 a, Gille- 1661 Krigsark. IV a, -tungen 1661 Gränslista (Kalén Boh. gränsm. 157), 1687 S 73 fol 7, -tunga 1673 fol 6, Hetunga(!) c. 1725 Krigsark. VIII a, Gille- 1775 Sk. nr 205, -tånga(!) GS. ∞ Trol. innehåller f. leden, ss. redan förmodats under *Gillholmen* Bd V, 68, stammen *gill-*, av fvnord. adj. *gildir*, fsv. *gilder*, sv. *gill*, med innebörden 'god, dugande, behaglig'. Enl. anf. st. torde denna bet. i ON oftast ha avs. på god jakt- el. fiskefångst. Men det är i förevar. fall också möjligt, att namnet, ss. man i orten menar, beror på att där är *gillt*, dvs. vackert. Det för *Gillholmen* alternativt ansatta mansn. *Gille* kunde även här, åtm. formellt, komma ifråga. Men då detta icke med säkerhet har anträffats i v. Sverige, och då det enl. NG 15,159 ävenledes är högst tvivelaktigt om det någonsin har använts i Norge, bör denna tolkningsmöjlighet för både *Gillholmen* och här förevar. namn stå tillbaka för den ovan givna. För såväl *Gillholmen* som *Gill(e)tungan* måste fvnord. *gildra* (el. *gildri*, n., el. fsv *gilder*, n. 'fälla el. snara att fånga djur i'), vilket antages ingå i *Gillberg* Bd XVIII, 143, av formella skäl avböjas. S. leden åsyftar markstyckets form. — Om *vale*, här namn på råmärket, se Bd XVIII, 2, 354, och cit. lit.

»**Gisslane(skiftet)**» *jis[ana(séftət)* Fla. — Gislane 1844 Sk. nr 278. ∞ Enl. ortsbefolkningen kommer namnet av att trälar förr *gisslades* där; naturl. en förklarings-sägen utan värde för tolkningen. För f. ledens form och innebörd se R i (d) a n d e m o a r n a s. 210. Fisl. *geisl(i)* 'i bet. 'något framskjutande (udde)' el. 'stav' (jfr Bd II, 151, Hald Da. Stedn. på -um 66) kommer här av sakliga skäl icke ifråga.

Glutten (Glötten?), se s. 22.

Grälös, se s. 23.

Grå(s)kas *grə(s)kəs* Ki. — Grå(s)kas 1848 Sk. nr 324. ∞ Vid ett berg som tydl. hetat **Grå-ås*; jfr t. ex. Bd IV, 3, 104. Uttalet *grəkəs* beror snarast på att *-s* i *grəs-* bortfallit på grund av dissimilerande verkan av s. ledens *-s*. Ev. kan det vara fråga om en parallellbildning *Gråkas* till *Gråås*.

Gråtarestycket Grå.; = ett *Gråten* nedan. — 1871 Sk. nr 456. ∞ Innebörden är densamma som hos *Gråten* nedan; för f. ledens form jfr *Gråtareholmen* Bd XVIII, 176 f.

Gråtarevallen Röd; = ett av följ. ∞ Jfr föreg. och cit. litt.

Gråten *grədən* har anträffats sju ggr ss. namn på ofruktbara, svårödlade gårdar

o. d., i två fall alternativt benämnda *Gråtarestycket* (se ovan), resp. -*valen* (se föreg.). *Gråten* träffas åtskilliga ggr i n. Boh. (jfr Bd XVIII, 177).

Gångar(e)gårdet, se s. 80.

Gåsekriken *gåsekrigen* Håve; = *Kriken* s. 193; jordstycke. — Gåseqrigen 1828 Sk. nr 238. ∞ *Krik*, m. 'vrå, hörn o. d.', varom se närmare Bd XVIII, 292. F. leden i det sammansatta namnet beror väl på förekomst av *gäss*.

Götetunet, se s. 26.

Hackan, St., JoVad.; åker. — 1837 Sk. nr 260. ∞ Namnet åsyftar trol. att åkern upptagits med *hacka*, snarast genom »flåhackning»; jfr *Flåhackan* s. 201.

Hammeltå(n) *håmaltå* Yl.; åker längs ett berg. — Hammelto 1800 Sk. nr 122. ∞ F. leden är snarast en förkortning av fvnord. *hamalkyrni*, m., i Östfold i Norge *ham(m)alkynn* 'blandning av flera sädeslag' (Torp). Man har väl odlad blandsäd där. Ur saklig synpunkt kan f. leden näppel. innehålla adj. fvnord. **hamal*'stympad, avhuggen' (jfr de likbetydande fhty. *hamal*, mhty. *hamel*), känt endast i det fvnord. uttr. *fylkia hamalt* 'ställa upp härfolket i en fylking som liknar en kil'. Sv. dial. *hammel* 'svängel, vari draglinorna på fordon fästas; ett slags kälke', *hammel* 'tölpaktig person o. d.' (Rz), liksom f. leden i fsv. *hamulboghi* 'knäveck', vilket senare i SOÄ 19, 272 avses föreligga i det vgt. *Hamletjärnet*, måste här av skilda, framför allt sakliga skäl avböjas ss. otillämpliga. S. leden *tå* förekommer i ett tiotal namn inom socknen. Den kan formellt vara best. el. obest. form av *tå*, f., i målet *tå* (se Janzén Subst. 112 f.), åsyftande likhet med en *tå*, varvid naturl. markstyckets längd bör vara påtagligt större än bredden. Vidare kan den vara *tå*, m. 'gemensam samlingsplats för byns kreatur' (jfr Bd X, 35 och cit. litt.), dock icke ss. levande appell. upptecknat från nordligaste Boh. Beaktansvärt är även no. och sv. dial. *to* 'grön plätt mellan berg o. d.', fvnord. *tó*, f. 'avsats i berg' (enl. Torp möjl. besläktat med det ovannämnda maskulina *tå*); ss. appell. tycks det dock icke vara känt i Boh. Det synes numera ofta omöjligt att avgöra benämningsgrunden till namnen på *-tå*. Ofta ifrågakomma två el. tre tolkningsmöjligheter. Upplysninger om terrängförhållanden lämnas under varje namn, där även den sannolikaste tolkningen antydes. Förevar. *Hammelto* ligger mellan en bergkulle och en äng; dess längd är c. 100 m., bredd c. 60 m., och något bågformad. Snarast efter formen på en *tå* (på foten).

Hamnängarna *håmnängarna* Me. — Hamnängarne 1815 Sk. nr 189, Hamningarna EK. ∞ *Ängarna* ligga vid sjön med pålar efter en brygga. Där har väl alltså varit *båthamn*. Om försvagningen *-äng* > *-ing* se s. 5, 92. Något **hamning* har icke anträffats, och vore för övrigt svårt att styrka med likvärdiga paralleller.

Herrekaserna, se s. 103.

Hisingen *håsvægen* Skär; gårde. ∞ Ett avloppsdike grenar sig kring platsen liksom Göta älv kring *Hisingen*. Skämtsamt namn.

¹) I en handskriven nordboh. ordbok (av Thorén) är antecknat ett *tå*, f. 'hålväg', som trots efterfrågan icke kunnat bestyrkas. Det vore för djärvt att här räkna med detta.

Hjälmtå(n) *jælm̥tə* Ox.; förr skogsmark, nu uppodlat stycke. ∞ Efter samme *Hjäl*m (el. hans hustru) som *Hjäl*m(e)berg(et) nr 2 (s. 153). Om s. leden se under *H a m m e l t å* (n) ovan. Markbiten är c. 20 m. lång och 6 m. bred. Därför trol. jämförelse med en *tå* (på foten).

Holken. 1. Liv.; äng. — Hälken 1793 S 15 fol 16. 2. *hólken* (s → ø) Ro.; gärde i en dalsänka mellan berg. — Holken 1818 Sk. nr 210. ∞ Antingen efter *holk*(e)källa — uppgifter om sådana saknas i båda fallen — el. jämförelse med en *holk* 'urholkad stock'; jfr s. 35, Bd V, 254, IX, 179, X, 14.

»**Huvudlän(en)**» *hüülæn*, *hül-* el. »-ländarna» Blå.; vändteg. — Hulländarne 1795 Sk. nr 92, Hufwudländerna 1852 nr 385. ∞ *Huvudlände*, n. 'vändteg', i Boh. och s. v. Vgtl. även benämnt *huvudlända*, f. (Bd II, 178), -*åker* (III, 254, IV, 142, V, 223, IX, 156, X, 125), -*gårde* (V, 233, X, 31, 125), -*teg* (V, 233), -*välta*, f. (III, 254), *förlände*, -*lända* (I, 278). Ssgn *huvudlände* *hüülænə* kunde genom felaktig upplösning uppfattas ss. innehållande ett *ände* *ænə*.¹⁾ Detta inträffade också om s. ledens -*ə* bortföll (jfr *Underlän*d[et] *unólæn*, *unólæn* Bd XVIII, 307 och där anf. paralleller), enär s. leden även då kunde uppfattas ss. best. sg. av *ände*. Det är alltså ovisst om *hüülæn* är en apokoperad form el. en ombildning efter -*ände*. I varje fall visar formen *Hulländarne* (1795) hän på pl. av *ände*, icke av *lände*.

***Hårde** *hå̀tə* LBå.; gärde och betesmark. — Hale 1825 Sk. nr 61. ∞ Kan icke innehålla fvnord. *hali*, m. 'svans', enär detta ord i n. Boh. uttalas med ö p p e t a. Säkerl. föreligger en form av adj. *hård* *hå̀t*; jorden, som är lera, är så styv och hård, att det knappast lönar sig att odla den. Vilken form som är utgångspunkten, är dock vanskligt att avgöra. Trol. icke substantivering i svag form, ty analoga paralleller därtill tyckas saknas. (Vanliga äro däremot substantiveringar i best. form, t. ex. *Svarten* SIOD 3,80 och i obest. form med t v å adj., t. ex. *Lille Gode* SIOD 3,84 not 1.) Ej heller föreligger en elliptisk förkortning för **Hårdeåkern* (el. dyl.), eftersom dylika namn alltid synas stå i best. form. Formellt möjligt vore att förutsätta en stelnad dat. sg. neutr. (el. svag fem.), men detta skulle förutsätta att namnet tillhörde medeltiden, vilket icke är troligt. Möjligt är däremot att uppfatta namnet ss. en best. sg. neutr. **Hårdet* (förkortning för **Hårdegårdet* el. dyl.) med bortfall av -t liksom i vissa neutrala subst. (se Janzén Subst. 154 f.).

Hälleskaserna Fo. — Hälleskaserne 1819 Sk. nr 217. ∞ Eftersom appell. fvnord. *hellir*, m. 'grotta under bergutspräng' i målet uttalas *hülør*, kan f. leden av namnformen att döma icke vara detta ord, även om, ss. under *H ä l l s ö* s. 39 sagts, vokalassimilationen uteblir i gammal ssg; men så gammalt är säkerl. icke här förevar. namn. Trol. är f. leden ett **Hüllås* 'åsen med hällan el. hällorna', ett i Boh. ganska vanligt namn (Bd I, 163, II, 120, IV, 104, V, 182), där -*ås* i svagt betonad ställning försvagats till -*es*; jfr t. ex. *Hällesberget*, *Hüllseberget* Bd V, 182.

Härslätt, se s. 41.

Illarna Björke; betesmark. — Illarne 1817 Sk. nr 204. ∞ Namnformen pekar hän

¹⁾ I Lur sn har ett *huvudlände* *hüülænə* antecknats. Det uppges vara mask., men detta är säkert felaktigt, och torde bero på (upptecknarens?) association med *ände*.

på ett ursprungligt *il-* el. *ill-*, som båda i målet skall ge ett uttal *il-*; se närmare under *Fillemyren* s. 172. I förra fallet föreläge väl närmast en förkortning för en ssg med no. dial. *ila*, f. (fvnord. *ila*) 'bäck, källsprång' el. fvnord. *il*, f., i samma bet. Någon bäck el. något källsprång torde dock ej finnas på platsen. Namnet är därför snarast en substantivering av adj. *ill* 'dålig, otillgänglig, oländig' (om dylika bildningar se SIOD 3,80 ff.) el. en förkortning för en ssg innehållande detta adj. Ur bet:ns synpunkt jfr det ss. appell. från Boh. kända *illmarker* (pl.) 'oländiga marker', ortn. *Illmarken* Bd X,132, *Illekärr* V,48 f. och där nämnda paralleller.

Ille Björke; åker. — Ille 1795 Sk. nr 93, Ille mellan 1817 nr 204. ∞ Bör tolkas i överensstämmelse med föreg. Om de sakliga förh:na kan nu intet sägas.

Isgårdsflaten *isgas-* Grå. — Isgåls- 1840 Sk. nr 205. ∞ Ligger vid en bäck, där det brukar bildas mycket *is*. Innebörden av *gård* är dock oklar; jfr s. 216.

»**Johlbrunna**» Kang. — 1703 Sk. nr 27. ∞ F. leden är *jord jø* och s. leden trol. målets **brunne* (**bråne*), m. 'avbränt stycke, svedjeland'; jfr *Brunnarna* s. 199. Formellt vore s. leden, under förutsättning att *-a* är riktigt och namnet gammalt, böjd form i sg.

Jungarna *jòyans* Hjälm.s.; gärde. ∞ Säkerl. nordboh. *junge jòyø*, m. 'kniv'. Väl jämförelsenamn, liksom *Kniven* Bd I,104, XVIII,159.

»**Kammoarne**» Vik. — 1811 Sk. nr 164. ∞ Eftersom platsen ligger vid *Kanemyr* (s. 98), kunde skriftformen förmodas vara felaktig för *Kanne-*, men detta antagande är, ss. Lindroth påpekat, icke nödvändigt, ty utvecklingen kan ha varit *kanəm- > kanm- > kam-*.

Kampemon *kämpø-* Häve. ∞ Det är ovisst om f. leden är det i boh. ON ofta förekommande mansn. *Kampe* (t. ex. s. 10, 46) el. *kamp* 'klappersten, rund gråsten' (jfr t. ex. *Kampebacken, -berget* Bd V,183, *Kamparemyren* XVIII,247 f. och cit. litt.). Ett *Kampemossen* träffes i Lommelands sn.

Kampestycket *kämpestykøt* Stena. — 1847 Sk. nr 309. ∞ Vid *Kampeskottet* s. 154. Ovisst om ettdera av namnen är primärt, el. om de äro parallella bildningen.

***Kappland(et)** BloNHee. — Kapplands ägor 1803 Sk. nr 149. ∞ Sannol. ä. sv. *kappland* 'jordområde på $\frac{1}{32}$ tunnland' (SAOB K. sp. 483 f.). Med tanke på ordet »ägor» i lantmäteriakten, kunde man dock möjl. gissa att namnformen ovan endast avspeglar en appellativisk ssg, där f. leden vore resp. *kaplan* 'präst som förrättar gudstjänst i ett kapell, hjälppräst i en större församling', som missuppfattats. Jfr i viss mån *Kappelabo* (SOÄ IX,2,166) innehållande *kaplan* i dess vgt. dial. form *kappela(n)*.

Karvflaten Hjälm.s. — Karfv- 1824 Sk. nr 23. ∞ F. leden är säkerl. målets *karv*, m. 'kummin', lån från mlty. *karve*, i sin tur inlånat från romanska språk (Hellquist Et. Ordb.²). Huruvida odlad el. vild kummin åsyftas, är ovisst.

***Keipavallr**, se s. 47.

Kistekas *sistø-* Kam.; gärde. — 1907 Sk. nr 542. ∞ Gärdet, som är fyrkan-

tigt och på alla sidor omgivet av bergväggar, har jämförts med en *kista*; jfr. Kisteklåvan s. 184, Kistemossen, Kistemyr s. 173, ävensom Bingen s. 197.

Klamparna Gu.; två åkrar invid varandra. — Klamparne 1797 Sk. nr 107. ∞ Boh. *klamp klamp*, m. 'klump(igt föremål)', no dial. 'tråkloss', här trol. åsyftande större el. mindre upphöjningar i jorden; jfr t. ex. *Klampeflåget* Bd V, 185, *Klampen* NG 9,49, 10,52, ävensom *Klunken* Bd IX, 169.

***Kloppängen** StÅs.; ingår i »*Kloppingsmyr*» *klåppys*-. — Kloppings- 1855 Sk. nr 359. ∞ Innehåller målets *klopp klapp*, y. *klapp*, f. (fvnord. *klopp*) 'spång' (jfr t. ex. Bd II, 154). *Ängen* ligger vid en bäck, där förr en spång fanns. Om försvagningen av *-äng* > *-ing* se s. 5, 92, och om gen. *-s'* et s. 208.

Klosterhagen Hålk. — Klåster- 1864 Sk. nr 440. ∞ Enl. traditionen lär ett *kloster* ha funnits på Skårs marker (Holmberg² 2,38). Klostret har väl då ägt *hagen*. Men kanske har traditionen om klostret uppstått av ifrågavar. namn, vars syftning i så fall är dunkel.

Kläggestället *kläggestélet* Flå.; gärde. — 1847 Sk. nr 299. ∞ Målets *klägg*, m. 'broms'; jfr *Kläggedalen* s. 184, och för s. leden *Vargastället* Bd I, 210.

Knipin. 1. Mö.; åker. — 1839 Sk. nr 259. 2. Sä. Ingår i **Knipinberget*. — Knibinberget 1854 nr 375. ∞ Nr 1 skär med en smal snibb in i ett bredvidliggande berg. Namnet åsyftar, att åkern »*kniper in*» i berget. Ett gärde el. dyl. torde väl även »*knipa in*» i nr 2. Det är dock icke uteslutet att själva berget »*kniper in*», dvs. smalnar. Lantmäterikartan ger ingen upplysning. Namnen äro av samma i ON välkända typ som t. ex. *Tittut*, *Torkopp*, *Slintin* osv.; om dessa namns karaktär se B. Björseth i Bd XVIII, 356 f.

Knullaremon Mar. — 1852 Sk. nr 442. ∞ Säkerl. sekundärt i förh. till *Knullebackarna* s. 155; se där.

Knösehagen Tr. — 1831 Sk. nr 251. ∞ F. leden är antingen sv. dial. *knös* (fvnord. *knauss*, no. dial. *knaus*), m. 'bergknalt, hjässformigt berg' (Bd I, 18, 165), el. boh. och rsp. *knös* 'förmögen och mäktig man', då snarast givet ss. öknamn. Bergknallar finnas enl. kartan ej på själva platsen, men väl alldeles i närheten. Någon person med namnet *Knös(en)* är nu icke känd.

»**Koklaflaten**» *kógfla*- Fo. ∞ Man erinrar sig en gammal tiggargumma, som av okänd anl. kallades »*Koklan*» *kógfla* (jfr möjl. boh. *kuckel kógət*, m. 'jordklump'). Säkerl. har hon haft något att betyda för namnets uppkomst; mellanvok. *-a-*, som motsvarar rsp. *-an*, bleve annars oförklarlig. Ang. acc:n jfr *Stavatorpet* s. 58.

Kopinan Buv.; gärde. — Kopina 1853 Sk. nr 428. ∞ Förmodl. var platsen på ett el. annat sätt besvärlig för *korna*; jfr *Getepinan* s. 201, *Södpinan* s. 131.

Kornbingen *kənbjəgen* Här.; gärde. ∞ Namnet syftar på åkerns goda jordmån; jfr dels *kornbod* i samma överförda bet., dels *Bingen* s. 197.

Krabbekas, se s. 5.

Krigsmon *krismónē* Ki. — EK. ∞ På *mon*, som ligger på högsta delen av Näsingeåsen, finnas två stenar, som anses tyda på en gravplats, tillkommen efter ett slag.

Kross, N. och S., Mar.; åkrar. — Norr och Sör Kross 1793 Sk. nr 73. ∞ Torde trots den kortare formen vara sekundärt i förh. till *Krosshögen* s. 58, invid vilken åkrarna ligga.

Krossändarna Mar.; åker. — Krossändarne 1793 Sk. nr 73. ∞ Åkern ligger som en svans från föreg.

Kugglestocken *kògkrästákēn* Sä.; äng. — Kugle- 1802 Sk. nr 129. ∞ Målets »kugglestock» *kògkrästákē*, *kògkrē-* 'åkervält, varmed man vältade sönder »kugglarna» (*kògkrānē*), dvs. jordkokorna'. Det är ovisst huruvida namnet är en förkortning för en ssg **Kugglestocksåkern* el. dyl., el. om ängen direkt benämnts efter en kugglestock, som t. ex. kan ha stått på platsen. Ev. kan namnet annars bero på jämförelse med en kugglestocks rundade yta. Vid kontroll kände man ej till namnet.

Kåtorna *kādōnē* Jö.; gärde. ∞ Vid *Kåtana* s. 46. Pl.-formen beror säkerl. på att namnet åsyftar flera åkertegar el. dyl., och är då säkerl. en kortare form för en ssg med en feminin el. neutral s. led av den typ som i målet har pl. på -er, t. ex. *planka*, *äckra*, resp. *stycke*, *skifte*.¹⁾

»**Kämpena**» (-orna) Björke; åker. — 1817 Sk. nr 204. ∞ Om tolkningen se under *Kämpenberg* s. 157.

Kärrhjälpflaten Gu. — Kerrhjelp- 1797 Sk. nr 107. ∞ Sannol. har *flaten* varit dyg, så att man måst »*hjälpa kärrorna*» (genom att lyfta och dra i hjulekrarna?) då man körde där.

Lampen Ta.; åker — 1852 Sk. nr 340. ∞ *Lamp* har Bd XVIII, 290 översatts med 'litet stycke odlad mark, åkerlapp'. I Skee uppges ordet ha samma bet. Någon anl. att räkna med det av Lidén Bland. språkhist. bidr. 2, 11 ff. behandlade *lamp(a)* 'träkkloss o. d.' synes därför här icke förefinnas.

Linkorn(s)flaten *līnkōn-* Hålk. — Lin(d)korns- 1864 Sk. nr 440. ∞ Säkerl. ett **linkorn* **līnkōn*, n. 'linfrö'. Man har väl sått *lin* på *flaten*, men namnets närmare syftning blir ändock oklar.

***Listäng(en)?** Stena.; synes ingå i »*Listings myr*» *lēstīngs mýr*, *lōstīngsmýr*. — Lestingsmyrberget 1847 Sk. nr 309, Lestings myr EK. ∞ F. leden är trol. målets *list* *lest*, f. 'remsa, rand, kant', el. möjl. en motsvarighet till det likbetydande fvnord. *listi*, m.; jfr *Listen* Bd V, 102, ävensom *Listetorp* SOÄ 17, 98. Namnet torde avse en terrängformation, men denna synes icke med säkerhet kunna utpekas. Efter som ä. *ei* framför *st* i målet kan ge slutet *e* (jfr *lest*, fvnord. *leistr*, m. 'strumpfot'), vore det teoretiskt möjligt att i f. leden se antingen no. dial. *leist*, m. 'tätvuxet gräs' el. *läst* 'strumpfot'. Det förra ordet är dock icke veterl. belagt i Boh.; det senare åter synes här av sakliga skäl icke kunna komma ifråga. Betr. tillskottet av *s* i *ängs-* se s. 206, 208.

¹⁾ På motsvarande sätt uppfattas bäst det i Bd XVIII, 296 annorlunda tolkade *Lökane* (*Lökarna*); alltså av **Lökåkrarna* el. dyl.

***Loftäng(en)** Ox.; torde ingå i »*Loftingsmyren*» *låftvys-*, *låftvys-*. — Loftingsmyren 1847 Sk. nr 288. ∞ *Loft* betecknar väl här, ss. ofta i ON, högt läge; ligger högre än *Slaremyren* nedanför (där man tar brännortv). Uttalet med -*æ* är icke genuint. Jfr »*Lotsmyr*» s. 174 och cit. litt. Om utvecklingen -*äng* > -*ing* se s. 5, 92, och om gen.-s'et hos feminin ssgsled s. 206, 207.

Lonestrand *lōnəstrān* Ke.; strandparti, där förr stått hus. — 1826 Sk. nr 70, EK. ∞ Efter en gumma vid namn *Lona*, som bodde där; jfr *Lonaborg*, *Lonamyr* Bd IX, 92, 146.

Lusekammarna *lūsəkāmānə*, *lūsə-* Mar.; gårde på Krosshögen. — Lusekammarne 1852 Sk. nr 422. ∞ Gärdet, som är långsträckt, har utdikats med tvärsgående parallella diken, varigenom det fått utseendet av en (*lus*)kam, dvs. (fin)kam. Pl.-formen syftar säkerl. på de många mellan »kammens» tänder belägna markstyckena.

»**Lustigstycket**» Bjä.; åker. — 1807 Sk. nr 157, Lusthog- 1873 nr 455. ∞ Ligger invid *Lusthögen* nr 1. Den äldsta kartformen är väl en misslyckad uppsnyggning av ett uttal **lūstuw-*, **lūstə(w)-* el. dyl.

Lyktäng, se s. 5.

Lövtunet *lōvtōnə* Hed.; nu ett gårde. — Löftonsberg 1722 Sk. nr 13, Löftens backen 1846 nr 287. ∞ *Lövs*kog kantar än i dag platsen. Om *tun* s. 198.

»**Martes**» kas Buar. — 1847 Sk. nr 307. ∞ F. leden är trol. kvinnon. *Marit*, trol. uttalat **māt*, gen. **māts*.

***Mjölkersanden** Kä. — Molkarsanden 1702 Strobill, Mjölkasundstängen(!) 1814 Werming. ∞ *Sandrev*, delvis under vattnet; det utgör fortsättning på *Mjölkarretängen* s. 129. Den äldsta formen ansluter sig till den fvnord. biformen *molka* till *mjölka*.

Muskekas(en), se s. 86.

Målingsflaten Sö. — 1848 Sk. nr 323. ∞ F. leden kan icke gärna vara ett verbalsubst. *måling* 'målande, målning', bildat till *måla*, enär detta ord, som vore fem., icke skulle få *s* i gen. Även om s'et skulle kunna bero på karthandlingens skrivare, bleve namnets innebörd svårbegriplig. Trol. föreligger en ssg med -*äng*, som vid tillägg av en ny ssgsled fått gen. -*s* och försvagats till -*ing*; jfr t. ex. »*Klopplingsmyr*» s. 206. F. leden i det supponerade **Måling(en)* kunde tänkas vara *mål* 'måltid' el. verbet *måla* 'uppmäta' el. *mål* 'avmätt stycke', t. ex. i *tjudremål* *šōrəmātk* 'så mycket som kan avbetas av ett tjudrat djur'. Den kanske troligaste förklaringen är dock att namnformen är en förvanskning. I en ä. karthandling från 1792 benämnes näml. samma jordstycke *Norrängen*. Detta har i folkligt språk motsvarats av *nōk-* (av *Nord-*). Ett *Nol-* i en ä. förlaga har måhända fellästs som *Mål-*.

Mälen *mēn* el. **Mälestycket** NeSSLön; jordstycke. — Mälestycket 1805 Sk. nr 154. ∞ På grund av den cirkumflektande acc:n kan namnet icke innehålla det i ON ofta förekommande fvnord. *melr*, no. dial. *mel* 'grusbank o. d.'; ej heller markens beskaffenhet medger en sådan tolkning. Säkerl. föreligger den västsv. obrutna

formen av *mjärde*, näml. »märde» *mæ̀lə*. Jordstycket säges till formen likna en mjärde.

Märrebenflaten *mæ̀rəben*- Kä. ∞ Åkern har väl till formen jämförts med ett hästben. Mindre troligt är, att man funnit ett sådant där; jfr *Märrebenet* Bd XVIII, 251, 363, ävensom *Svineglipen* s. 189.

Mölen, se s. 3, 7.

Namnlös Bjä.; äng. — Namlös, Namnlös 1847 Sk. nr 304. ∞ Icke ovanligt sätt att benämna, ofta härrörande från lantmätare. Jfr samma namn i Morlanda, Lyse, Fjällbacka sn, Boh., ävensom *Namnlösskogen* s. 219, *Namnlösberg* Bd IV, 118 och cit. litt.

Nollan *nə̀la* Hällek.; åker och äng. ∞ Namnet gavs som ett motstykke till *Ettan* s. 200 och *Tvåan* s. 216. Växtligheten torde vara sämst på *Nollan*.

***Odlan** *òdla* Tjä.; nyodling. ∞ Något appell. **odla*, f. 'odling' finns icke i Boh. Namnet måste därför vara en förkortning för en ssg innehållande verbet *odla*, målets *òdla*, och en (feminin) s. led; om dylika bildningar se s. 43.

***Paraklan** Vik; åkerområde. — Parakla 1837 Sk. nr 267. ∞ Boh. **parakla* *parákla*, *parákla*, f. 'tillstånd av slarv och oordning, dåligt hus; kvinna som är klädd på ett ovanligt sätt'. Namnets närmare syftning är nu icke känd.

Pinnekas *pínə*- SHee. ∞ I målet motsvaras såväl ä. *inn* som *in* av *in*. F. leden är dock snarare *pinne*, m., än *pina* *pínə*, f.; jfr *Pinekleve* s. 135. Något sakligt argument kan nu icke förebringas för någotdera alternativet. Om den akuta acc:n se Inl:n XVIII.

Pissaremon. 1. Hjalms. — Pessare Mon 1824 Sk. nr 23. 2. Mö. — Pessare mon 1851 Sk. nr 342. ∞ Efter bäckar med strilande lopp; nr 2 vid *Pissarebackarna* s. 160.

Plitten *plítin* Vik; flack åker, bestående av två långa »plankor». ∞ Säkerl. samma ord som no. dial. *plitt*, m. 'tilja i båtskottet' (Torp) i jämförande anv.; märk att *planka* är vanligt i namn på åkrar (jfr Bd XVIII, 274 f.), och även *tilja* träffas (t. ex. I, 153); jfr också **Skottiljet* Bd IV, 148, innehållande ett **tilje*, n.

Pustran *pùstra* El.; gärde. ∞ Ligger vid *Pustrehullet* *pùsträhältet* och *Pustreberget* *pùstrəbərjət*. Trol. är *Pustran* en kortare form för en ssg av samma typ som *Fransan* s. 43. Det är svårt att ge en säker tolkning av *pustr-*. Ett *Pustrevik* i Göteborg har utförligt diskuterats i Bd II, 39; någon tillfredsställande tydning har dock ej kunnat ges. I förevar. fall ligger närmast till hands att tänka på en utvidgning med *-er-* till verbet *pusta* 'blåsa' (el. möjl. subst. *pust* 'bläst'). I så fall vore snarast *Pustreberget* det primära namnet. Någon anl. att reflektera på det från lty. inlånade *puster* '(liten) blåsbälg', vilket möjl. kan föreligga i *Pustrevik*, tycks här icke finnas.

***Rall(u)vin**, se s. 65.

Ramflaten ÖHee. — 1793 Sk. nr 82, 1849 nr 325. ∞ På grund av naturförh: a passar här icke fvnord. *hrafn* 'korp'. F. leden kunde vara det i Boh. numera blott i ssgn *stäckerramm* 'jord nog fuktig för sådd' ingående *ramm*, m. 'fuktig äng, dyig

mark', el. subst. **rammoge rāmo, rāmō* (o. d.), m. 'lätt fuktighet i jorden, lagom för sådd', el. adj. **rammug rāmo* 'lagom fuktig för sådd'; jfr Bd I, 169, III, 60 f., 282, XVIII, 269, och se om de nämnda dial.-orden E. Abrahamson Västs. ordstud. 53 f. och cit. litt.

Ramlekas Hol. — Ramlekasbackarne, Ramkasberget 1821 Sk. nr 145 ∞ *Ka-sen* är belägen invid ett ganska högt berg, vid vars fot stora stenblock finnas. Där ligger också *R a m l e k ä r r* (s. 175). Vilketdera namnet som är primärt, är ovisst. Möjl. äro namnen parallella bildningar. I vilket fall som helst är f. leden trol. samma ord som s. leden i boh. *stenrammel* 'stenrös'. Men eftersom den byväg som går förbi platsen är stenig och besvärlig, är det icke uteslutet att namnet kan syfta på att kärrorna och vagnarna »ramlat» och skramlat då man kört där.

Ramseflaten *rāmsø-* Fo. ∞ Eftersom åkern ligger vid *R a n n e b e r g e t* (s. 160), ä. *Ramne-*, torde f. leden vara ett ursprungligt sammandraget **Ramnås(e)*- (innehållande en ä. motsvarighet till det nuvar. *R a n n e b e r g e t*); jfr med avs. på dylik sammandragning t. ex. *R a m s e b å g e n* s. 30, ävensom *Ramsåsen* Bd III, 211, *Ramsekullen* IX, 138. Om andra, här väl blott formella möjligheter till tolkning av f. leden se t. ex. Bd III, 275, X, 58, XVIII, 269 f. Ytterligare en — på ovan cit. st. ej nämnd — formell möjlighet tillkommer, näml. subst. *ramsä* '(lång) rad' (jfr *Ramsan* Bd X, 35).

»**Rasman**» *rāsman* Rå.; åker. — Rasmus åkern 1820 S 29 fol 106, Rassmuns åkrar 1820 Sk. nr 212. ∞ Säkerl. en förkortning för *Rasmusåkrarna* (el. dyl.), innehållande det i boh. ON vanliga *Rasmus*. Av *-us* blev (över *-es*) *-ens* och *-ans* liksom t. ex. *Pormödh-* i västsv. ON (över *Tormes-* > *Tormens-*) flerstädes givit *Tormans-*, varom se Janzén i NoB 1940, s. 161 ff. Jfr vidare *Rasmansbukten*, *Rasmannes stenar* i Tjärnö sn. Ur en form *Rasmans-* har senare den nuvar. formen »*Rasman*», vars *n* kvarstod, abstraherats.

***Resarna** Björke; liten åker. — Rissarna 1795 Sk. nr 93, 1817 nr 204. ∞ Något **riss(e)* m., el. dyl. finns icke. Skriftformen med *-ss-* torde utesluta tanken på rsp. *ris*, n. Det enda möjliga synes vara att namnet innehåller det under följ. nämnda **res res*, n. 'förhöjning'; pl.-formen är då av samma slag som de just i nordboh. ON förekommande formerna *skärarna*, av *skär*, n., *bergarna*, av *berg*, n.; se därom Janzén Subst. 222 f., Lundahl i Bidr. till Emil Olson 63 ff., Lindroth i Sakkunnigutl. rör. professorsämb. i nord. spr. vid univ. i Lund 1942, s. 42 f. Att här närmare ingå på denna omstridda, ännu icke slutgiltigt lösta fråga, låter sig icke göra.

Reset. 1. Björke; åker. — Ris(s)et, Reset 1817 Sk. nr 204. 2. Hed.; åker vid berg. — Rreset i Storflaten 1819 Sk. nr 214. ∞ Best. form av det i boh. ON ganska vanliga **res res*, *res*, n., identiskt med no. dial. *ris*, n. 'förhöjning, högsta punkten på backe', isl. *ris*, n. 'välvd bäge', shetl. *riss* 'liten backe'; jfr föreg., SIOD 3, 127, Bd IX, 138, X, 101, 106.

Ri(d)andemoarna *rīānə-* Björke, mot gränsen till Lurs sn. — Ridere moo 1817 Sk. nr 204. ∞ I Bd XVIII, 7 f. har behandlats en del sammansatta ON innehåll-

lande pres. part. på *-ande*, delvis med biformer på *-are*, t. ex. *Höjanemyr* : *Höjaremyr*. Även här förevar. namn nämnes. Namnen uppfattas cit. st. ss. ursprungliga bildningar på *-are*, senare ersatta av *-ane*. Det är möjligt att denna tolkning i vissa fall kan vara riktig, men den strider mot det faktum att verbala bildningar på *-ane* i nutida språk ha en vida mindre dominant ställning än de på *-are*; de senare äro också i målet mycket talrikare än de förra. Man vill därför helst tro att utvecklingen varit den motsatta, dvs. att utgångspunkten är bildningar på *-ane*. Dessa uppfattas då ss. pres. part. i passiv bet.; *Ridandemoarna* alltså 'moarna varöver man rider el. brukat rida', *Höjanemyr* 'myren där man skördar el. brukat skörda hö' osv. Kartformen *Ridere moo* återger då trol. en tidigare biform *Ridare*;-; jfr även följ. Möjl. syftar namnet på gränsridare el. s. k. hejderidare (se SAOB H sp. 634 f.). Platsen ligger för långt från kyrkan för att ridning av det slag som nämnes under *Hästeskede* (s. 41) här skall kunna komma i åtanke. Om några ryttare spökat här (jfr följ.), vet man nu icke. Det under »*Riare Bergen*» och »*Riare Måsen*» Bd IV, 120, 131 nämnda alternativa tolkningsförslaget, näml. att man *riat*, dvs. hässjat, hö på platserna, kommer kanske även här ifråga.

Ridaremon *riara*- Vik. ∞ F. leden är antingen en biform till ett **Ridandemon* el. snarast målets *ridare riara*, m. 'ryttare'; se närmare föreg. Ryttare tros spöka där.

Riket *rigot* Hälle; gräsbackar vid Dynekilen, förr lastplats med hus. — Rikit, Rikebergen 1858 Sk. nr 384, Riket EK. ∞ Möjl. rsp. *rike*, men anl:n är okänd; samma tolkning ges åt *Riket* SOÄ I.2, 50, 19, 133. Ev. kunde det nuvar. namnet vara en förkortning för ett **Rikeberget* (jfr kartformen *Rikebergen* 1858), innehållande familjen. (soldatn.) *Rik* i ung gen. på *-e*; jfr *Rikeröd* Bd XVIII, 144. Ett no. gårdn. *Rike* anses i NG 8, 221 möjl. vara ett berömmande namn, betecknande gården ss. en värdefull egendom. Denna tolkning ifrågakommer knappast här.

Risgrynflaten *risgryn*- Mar. ∞ Vad som orsakat namngivningen är nu icke känt.

Rubben har anträffats fem ggr ss. namn på ängar. ∞ Vanligt namn i n. Boh., innehållande ett till synes nu icke levande **rubb*, m. 'av stubbar, stenar el. tuvor ojämn mark el. dyl.'; se närmare Bd XVIII, 299.

Rumsen *rómsæn* Tjö.; gärde. — Ronsegrindsflaten (!) 1824 Sk. nr 146. ∞ Oklart. Möjl. är den nutida namnformen en förkortning för en ssg **Rumse(grinds)flaten* (jfr kartformen), även om den akuta acc:n då blir överraskande. Namnet kunde då innehålla målets *rumsa rðmsæ*, 'gunga', subst. och verb, och tänkas åsyfta antingen att barnen brukat gunga (på grinden?) el. att marken gungat där; jfr vidare under *R o m s v i k* s. 118 och där cit. litt. Skriftformen *Ronse* är kanske felaktig för *Romse*-, men *k a n* också återspegla en biform *runsa*, som även anträffats i Boh.; se Bd V, 95. En annan möjlighet vore att uppfatta *Rumsen* ss. den primära formen, men dess tolkning bleve ytterst osäker. Något mansbinamn av detta utseende tycks icke vara anträffat.

Ruthackan. 1. Vål; åker och äng. — Ruthacka 1845 Sk. nr 300. 2. *rúdháka* StÅs. — Ruthacka 1855 Sk. nr 359. ∞ Åkrarna upptogos med *hacka* och voro

uppdelade i flera *rutor*; man fick betalt för varje sådan ruta. Med avs. på bildningen jfr Flåhacks. 201 och cit. litt.

Råglös. *rùwlös* I. Se Bebygg.-n. s. 22. 2. FoGrå.; gärde. — 1819 Sk. nr 217, Rålösklofwan 1840 Sk. 265. ∞ Namnet innebär att åkrarna givit dålig el. ingen avkastning av *råg*. Samma namn i Svenneby och Lommelanda socknar; jfr även *Råglösberget* Bd XVIII, 222 f., 362.

Rågsanden *råwsån* Ke.; åker. — 1837 Sk. nr 294. ∞ Förr odlade man *råg* vartannat år på denna *sandiga* åker.

Rännarekottet Al.; dalsänka. — 1851 Sk. nr 338. ∞ S. leden är *skott sksd*, n. 'ved- el. timmerkast'. F. leden torde höra till målets *rænə*, v., motsvarande såväl rsp. *rinna* som *ränna*. Kanske åsyftas att veden el. timret »rinner» el. ränner ned för berget. Att i namnet se bäckn. **rännare* 'liten bäck, rännil' (jfr Bd XVIII, 223), tycks av kartan att döma här vara uteslutet.

Rödet; odlad mark. I. *rôt* Ejgst; även *Rödbäckarna røbåkana*. 2. Hed. — Rödt 1819 Sk. nr 214. ∞ Den cirkumflekerande acc:n hos nr 1 förutsätter, för såvitt den är äkta, en tvåstavig form; se Janzén Subst. 121 f. (jfr s. 114 ifråga om enstaviga ord). Namnet torde då innehålla ett ursprungligt, i Boh. icke upptecknat **rjđi*, n., bildat till *ruđ*, n. 'rjning', liksom t. ex. fsv. *-mæti* i *lustmæti* (om kortstaviga ord på *-i* se Olson Appell. subst. 187); samma ord är väl no. dial. *ryde*, n. 'tät hop av buskväxter el. småträd', av Torp tveksamt fört till verbet *ryđja*. I ssgn *Rödbäckarna* kan acc:n ha lagts om från grav till akut, eftersom målet ofta har denna senare acc.-typ i ssg med enstavig f. led på vokal. Det är emellertid icke alldeles omöjligt att den cirkumflekerande acc:n sekundärt uppkommit av akut, även om säkra motsvarigheter icke synas förefinnas bland nordboh. ON. I så fall föreligger *ryđ*, n. 'rjning'.

***Rörarna** Hol.; odlingar. — Rörane 1859 Sk. nr 406. ∞ En best. pl.-form av *rör*, n. 'vass', av samma typ som *skärarna* 'skären' o. d., varom se **R e s a r n a* ovan och cit. litt. Invid *Rörängen* (s. 195).

Röstan, se s. 10, 49.

***Salt(u)vin**, se s. 88.

Sexorna el. **Sexåkrarna**. I. *sæksənə* Lien. — Sexåkrarne 1794 Sk. nr 83, Sexene 1828 nr 237. 2. Hed. — Sexåkrarna 1819 Sk. nr 214. ∞ Det förstnämnda namnet är en förkortning för det sammansatta, som betyder 'de sex åkertegarna, åkern som består av sex tegar'; jfr *Sexåkrarna* Bd II, 183, XVIII, 279.

Skallran, se s. 93.

Skjulflaten *sù(ł)-* Vik. ∞ F. leden är trol. *skjul fwl* (o. d.) '(kär)skjul', vars *ł* altern. kunnat bortfalla på grund av dissimilatorisk verkan från s. ledens *ł*. Vore f. leden mansn. *Sigurd fwl* (jfr s. 96) väntade man i ett så ungt namn som detta gen. på *-s*.

Skomak(r)arna *skómåkrana* Fo.; gärde med diken. — Skomakrane 1819 Sk. nr 217. ∞ Man vet intet om anl:n. Möjl. en förkortning för *Skomakargårderna*, *-flatarna* el. dyl.; jfr det bredvidliggande *Skomakarehålan* s. 181.

Skotthagarna *sköd-* (ø → a) Jo. ∞ Ligger i en dal under en brant bergsträckning. Man vet nu icke om man förr »skottat», dvs. kastat, ved el. timmer utför berget, där numera föga skog växer; en körväg leder dessutom utför berget. Jfr s. 163. Kanske åsyftat namnet därför *skottlossning*; jfr *Skottberget* Bd XVIII, 226. Även *skott*, n., i bet. 'i terrängen utskjutande parti' kommer ifråga; jfr *Skättan* Bd V, 81.

Skrivarekaserna *skrivar-* Äng. ∞ Kanske efter någon *skrivare* (härads-skrivare?), men därom vet man intet. Jfr *Skrivareberget* s. 142, *-bergen* (Tegneby sn, Orust) och *Skrivareliden* (Valla sn, Tjörn), där enl. IOD:s anteckningar en »skrivare» påstås ha tagit sig av daga.

Skrottan. 1. *skröta* Skån.; gärde med källa. 2. Fo.; gärde. — Skrotta 1819 Sk. nr 217. ∞ Innehåller möjl. boh. *skrott*, m. 'fröhus i frukt; kropp (av slaktat djur)' (jfr sv. och no. *skrott* 'rest t. ex. av äpple som man ätit av; skinn av utpressade bär; kropp'), el. ett därtill bildat ökn. **Skrott*, vilket enl. ant. av en upptecknare tycks ingå i *Skrottetorpet* i Röra sn, Orust. Formellt torde namnet vara en förkortning för en ssg, och av samma feminina typ som t. ex. **Börsåsan* s. 183, *Fransan* s. 43. Ev. skulle man kunna sammanställa ssgs f. led med den stam *skrutt-*, *skrott-* (av **skrunt-*) 'något magert el. förtorkat' som synes ingå i no. dial. *skrott(e)leg* 'opasslig', sv. dial. *skrönta* 'gammalt förtorkat träd', *skrutta* 'gammal käring'. Nr 2 är av karthandlingen att döma synnerl. dålig mark. Den senast berörda tydningmöjligheten torde emellertid böra stå tillbaka för den först givna tolkningen, enär ord med den sistnämnda stammen *skrutt-*, *skrott-* ej tyckas vara kända i västsv. dial.r.

Skrott(e)stycket Ni.; åker. — 1825 Sk. nr 115. ∞ Om f. leden se föreg.

Skrubb Er.; äng. — 1805 Sk. nr 155. ∞ Samma ord som det som ingår i boh. *skrubbmark*, *-äng* '(ojämn) mark, äng, där växten är dålig' (Bd XVIII, 301). Formellt identiskt med da. dial. *skrubb* 'låg, snårig skog'.

»**Skrötestycket**» (Skrotte-?) Sä. — 1802 Sk. nr 129, 1818 nr 191, Skrotte- 1802 nr 129 (altern.), 1854 nr 375. ∞ Under förutsättning att f. leden från början är *Skröte-*, kunde den vara samma ord som fvnord. *skraut*, fsv. *skröt* 'prakt, ståt', här ev. i den ursprungligare bet. 'buller (av något slag)'; nu okänt i Boh.; jfr *Skrötås* Bd I, 314, 340. Någon bäck som kan tänkas ha föranlett bullret, finns dock icke. Formellt kunde f. leden även innehålla no. dial. *skrota*, f. 'inskärning, hack', vilket i målet borde uttalas **skrêðə*, **skròðə* el. **skrùðə*; namnet avsåge väl då någon terrängformation. Om *Skrotte-* däremot vore det ursprungliga, vore namnet identiskt med *Skrott(e)stycket* ovan.

Skårungen Bjä.; äng. — Skorungen 1847 Sk. nr 304. ∞ En undersökning i terrängen med ledning av lantmäterikartan gav vid handen, att ängen förr — nu äro de ä. förh:a utplånade av den nya landsvägen — låg som en kil mellan ett berg och gamla landsvägen. Namnet är ett **skårung*, fvnord. **skorungr*, m. 'inskärning (i terrängen)', bildat till fvnord. *skor*, f. (boh. **skår*), el. **skora*, f. 'skåra' (fsv., no. dial. *skora*), liksom t. ex. fvnord. *hornungr* till *horn*, *teinungr* till *teinn* osv. (Fvnord. *skprungr*, m. 'förträfflig person' kan naturl. på grund av bet:n icke ifrågakomma.)

Skårsflaten *fjés*- Ån. — 1873 Sk. nr 462. ∞ Ett stort »bergskär» (jfr s. 81) skjuter upp i jordytan mitt i *flaten*; jfr *Skärlid(en)* Bd XVIII, 227.

Smörgott 1. *smørgöt*. Hä. — 1791 S 19 fol 95, -gått 1804 Sk. nr 137, 1845 nr 349. 2. *smørgöt* Mo.; ställe där fåren gärna gå. ∞ Namnet nr 2 gavs av meddelaren då han var vallpojke, kanske efter nr 1. Det åsyftar, liksom många andra namn på *Smör*-, gott bete; jfr följ. samt *Smörhult* Bd IX, 85 f. och cit. litt.

Smörstycket Kä. — 1846 Sk. nr 312. ∞ *Smör*- åsyftar här god växtlighet; jfr föreg.

Snippan *snēpa* Gu.; gärde. ∞ Åkern smalnar i en »*snipp*», dvs. en snibb; jfr följ. Det är ovisst om namnet är identiskt med no. dial. *snippa*, f., icke upptecknat i Boh., el. om det är en förkortning för en ssg innehållande boh. *snipp*, m., och en (blott tänkt) feminin slutled. Om liknande förkortningar se under *Fransan* s. 43.

Snödbetet Ån. — Snö- 1831 Sk. nr 248. ∞ F. leden är fvnord. *snauðr* 'bar, kal', fsv. *snöþer*, sv. dial. *snö(d)* o. d. 'kort(hårig), knapp', åsyftande dåligt bete. Jfr *Snöholmarna* SIOD 3, 124.

Sopperöd *søp(ə)rə* Stene-Hogdals sn. — Soppere kier 1673 S 73 fol 6, Sopperod 1695 Sk. nr 41, Såpperödhs siöön 1702 nr 52, Sopperödsjön GS, -vattnet EK. ∞ *Sopp* 'svamp' och *röd* 'röjning'. Det är dock ovisst om namnet någonsin åsyftat bebyggelse; jfr *Tuteröd* s. 167.

Spadarna. 1. Grå.; åker. — 1818 Sk. nr 202. 2. So.; = *Spadflaten* nr 2; åker. — Spadarne 1794 Sk. nr 101. ∞ Nr 2 är utan tvivel en förkortning för *Spadåkrarna*, *-flatarna*; om tolkningen se *Spadflaten* nedan. Detta är trol. fallet även med nr 1, men formellt möjligt vore annars att det givits efter åkerns form.

Spadbladet *spåblát* Val.; äng; = *Rörklåvorna* s. 181. ∞ Har formen av ett *spadblad*.

Spadflaten. 1. *spå*- Bjä. — Spa- 1807 Sk. nr 157. 2. So.; = *Spadarna* nr 2. — Spa- 1819 Sk. nr 215. ∞ Namnet beror på att man vid uppodlingen *spad*-vände *flatarna*; jfr *Spadarna* ovan.

Sparkan, se s. 51.

Spekebackarna *spēga*- Här.; åker. ∞ Det förh:t att åkerlapparna äro magra som »*speke*» *spēga*, dvs. torkat kött, säges ha givit upphov till namnet; jfr följ. och namn på *Spek*- SIOD 1, 75 f., Bd II, 162. Ett *speka*, v. 'torka' anföres av Rz 654 från Vgtl. och Halland; jfr även tjörnmålets *ũđspēga* i uttr. *hær a sēða ũđspēga*, vilket användes när strandängarna vid lågt vatten ligga bara.

***Speket** El. — Specket 1799 Sk. nr 112. ∞ Innehåller samma **speke spēga*, n., som föreg.

Spärr(e)mon *spår*- Hälle. — Spärre- 1858 Sk. nr 389. ∞ *Spärrebäck* s. 98 antages snarast innehålla verbet *spärra*. I förevar. fall synes subst. *spärr* närmast komma ifråga; när korna gå på bete, har man näml. en *spärr* där.

***Stådar**, se s. 86.

Stafsängen, se s. 77, 89.

Stakängen *ståg-* Röd; stort, slätt gärde mellan två berg. ∞ Det är ovisst om f. leden är appell. *stake*, i så fall med okänd syftning (jfr *Stakemyr* s. 62), el. ett mans- el. familjenamn i ung gen. på *-e*, som bortfallit.

Stamparna *stämparna* Tr.; odlingar. — 1831 Sk. nr 251. ∞ Vål efter någon nu okänd vadmal^s*stamp*; jfr det flera ggr i Boh. anträffade *Stampen* och *Stamparna* (t. ex. Bd V, 245), ävensom *Stampellet* s. 120.

»**Stostycket**» So. — 1794 Sk. nr 101. ∞ Oklart. *Sto*, n., är icke folkligt i Boh. Möjl. **Storstycket*, där *-rst-* uttalats *-st-* och återgivits med *-st-*.

***Strekemon** Björke. — Strege Moen 1817 Sk. nr 204. ∞ Oklart i brist på uttalsform. Sammanhänger möjl. med no. dial. *strek*, m. 'skarp, obehaglig lukt', *streaka* 'stinka'.

Struten. 1. Se Bebygg.-n. s. 2. 2. Se Bebygg.-n. s. 29. 3. Se Bebygg.-n. s. 38. 4. *strúdn* Mas. 5. *strúdan* No. — 1763 Sk. nr 62. 6. *strúdan* Väs. — Struten 1845 Sk. nr 273. 7. *strúdn* Äng. ∞ Se s. 2, 29, 38.

Svirremarken *sværa-* Tr. — Sverös-(!) 1831 Sk. nr 251. ∞ Om f. leden se *Svirreberget* s. 165.

Svältare sand, se s. 23.

Säckäng, se s. 92.

Tafsängen, se s. 77, 89.

Tavlestycket *tåvlestyket* Ko. ∞ En skjutsstation^s*tavla* var förr uppsatt där. *Tavlan* (f. d. gästgivaregård) i Morlanda sn, Orust, synes enl. IOD böra tolkas på liknande sätt. Om en annan innebörd jfr *Tavelängen* Bd III, 270.

Tempelhagen Hed. — Tämpel-, Tempel- 1819 Sk. nr 214. ∞ Vad som kallats för *tempel*, är ovisst.

»**Tistebråtarna**» Gu. — Tistebråtarne 1866 Sk. nr 447. ∞ F. leden är trol. växtn. *tistel* *tistil*, m., vars *-l* bortfallit i obetonad stavelse framför *b*.

Titt ut Ne.; äng. — 1849 Sk. nr 386. ∞ Anl:n är okänd. Äng. bildningstypen jfr s. 206 och se Bd XVIII, 356 f. Samma namn träffas ss. bebygg.-n. i Kville och Tanums hd. Om ett *Tittin* se Bd XVIII, 104.

***Tjudremålshagen** Häs. — Köre- 1813 Sk. nr 184. ∞ Målets **tjudremål* *sjøremål*, n. 'den markyta ett tjudrat djur kan avbeta'. Om vok. *ø* i *tjuder* se Lindberg Skeem. 155.

»**Tormodsan**» *tørmøsa* Kang.; gärde. — Torrmosen, Torrmoseflaten 1804 Sk. nr 27. ∞ En tanke att namnet innehölle adj. *torr* och det s. 174 f. nämnda *møs* ger ingen tillfredsställande tolkning. Med största sannolikhet föreligger det i Boh. förr icke så sällan förekommande mansn. *Tormod*, fvnord. *Þormóðr* (jfr under »*Rasman*» s. 210). För den feminina formen jfr *Fransan* s. 43 och där anf. paralleller.

Tramparna Gu.; åker. — Tramparne 1866 Sk. nr 447. ∞ På samband med boh. *tramp*, m. '(den plana övre delen av) yttertrappan till en byggnad' är här icke att tänka. Förr gick genom åkern en »*strampegång*», dvs. (upptrampad) gångstig,

till stora landsvägen. Namnet torde därför vara en, på flera åkertegar syftande, förkortning för **Trampe(gångs)åkrarna* el. dyl.; jfr *Trampen* Bd V, 165, namn på ett gatuparti belagt med stora stenar.

Trappekas, se s. 14.

Trossekasen *tråsg-* Buar. — 1847 Sk. nr 307. ∞ F. leden är väl, trots uttalet med *æ*, målets *tross tråsg* 'rutten ved'. Uttalet bör förklaras ss. beroende på meddelarens försök att tala rsp. Jfr följ.

***Trossemo(n)** Häm.; nu blott i »*Trossumberget*» *tråsum-*. — Trossemoliane 1804 Sk. nr 137, Trossumberget, -holtet 1845 nr 349. ∞ Marken är full av »*tross*» *tråsg*, dvs. rutten ved (o. d.). Uttalet *tråsum-* har väl närmast uppstått ur ett **tråsumæ-* (<*Trossemo-*) genom anslutning till *hem*-namnen, uttalade med *am*, t. ex. Skånim *skånnum* (s. 78).

Trädkrokflaten Ta. — 1852 Sk. nr 340. ∞ Namnleden *krok* beror på att flaten ligger vid en rätvinklig vägkrök. Trol. ett **Krok(e)flaten*, som ytterligare sammansatts med *träd*, vars syftning dock är oviss. Eftersom »flaten» har formen av en rätvinklig triangel, ifrågakommer icke räkneordet *tre*. Något appell. **trä(d)krok* har icke påträffats.

Träntan *trænta* Liv.; sank åker. — 1793 S 15 fol 16. ∞ Säkerl. har där vuxit *tränter*, dvs. tranbär; marken var förr en »myresek». — Formellt är namnet en förkortad fem.-bildning av samma typ som *Flåhackan* (s. 201), *Fransan* (s. 43) o. d.

Tupperöd *tjupərə* Hust. ∞ Förmodl. efter någon med ökn. *Tuppen* (acc:n oviss); jfr *Tuppetorpet* Bd IX, 24. S. leden är *röd* 'röjning'. Namnet har kanske aldrig åsyftat bebyggelse; för dylika *röd*-namn jfr t. ex. *Tuteröd* s. 167, *Gråfjällröd* Bd X, 131 och där anf. paralleller.

Tuvegården *tjuvəån, tjuvə-* Mar.; gårde. — Tufvegård 1853 Sk. nr 422. ∞ *Gård* betyder väl här 'med gårdesgård inhägnat område'; se Bd III, 333.

Tvåan *tvəa* Hällek.; gårde. ∞ Se under *Ettan* s. 200.

»**Walligas**» Jö.; åker. — 1793 Sk. nr 78, *Wallegas(s)myren* 1837 nr 260. ∞ Dunkelt.

»**Valskeflaten**» Kä. — 1815 Sk. nr 234, 1846 nr 312. ∞ Dunkelt i brist på uttals- och sakuppgifter.

Vammen (Vämnen) *vámən*, ä. **Vammarna** (Vämmarna) Mar.; åker. — *Wammarne* 1853 Sk. nr 422. ∞ Jfr samma namn s. 96 och *Vämnen* Bd V, 250, IX, 162.

Vasset *våset* Björke; gårde. — 1817 Sk. nr 204. ∞ Något **vasse*, n., tycks inte finnas i målet. Namnet är säkerl. en förkortning för ett **Vassegårdet* el. dyl., innehållande antingen *vats-*, gammal gen. av *vatten*, el. växtn. *vass*, med inskjuten mellanvok. (varom Bd XVIII, 320 ff.). Gärdet är vattensjukt.

Vedhuggskasen Björke. — *Wedhugs-kasen* 1817 Sk. nr 204. ∞ Innehåller ett **vedhugge*, n. 'plats där man hugger ved'; jfr t. ex. *Masthugget* Bd II, 34.

Venarna *vənənə* Mar.; gårde. — *Hvenarne* 1852 Sk. nr 422. ∞ Växtn. *ven*, även i bet. 'med ven bevuxen mark' (Bd V, 106, 249).

Vitestrand *vīdstrān* Da. — EK. ∞ *Stranden ser vit ut på grund av att ljusa småstenar och torrt vitaktigt sjögräs finns där.*

***Vägerispan** Lien. — Vägerespa 1828 Sk. nr 237. ∞ S. leden är målets *rispa rēspa*, f. 'trasa, klut; litet (odlat) jordstycke, smal landremsa' (jfr s. 195 samt Bd IV, 146, XVIII, 222).

Åringarna, se s. 49.

Åsack *āsak* Val.; högt beläget gärde, i två ändar sluttande mot två åar, egentl. namn på endera av sänkorna vid åarna. ∞ F. leden är *å*, och s. leden boh. *sack sak*, f. 'sänka'. (Sakliga skäl omöjliggöra antagandet av *ås*.)

Älvetå(n) *ælvetå* Sä.; gärde. — Elfveto 1802 Sk. nr 129. ∞ Gårdet ligger vid en *älv*; om detta ord se s. 120. Ang. s. leden se under *H a m m e l t å* (n) s. 203. Markstycket är långsträckt och har de ungefärliga måtten 20×200 m. Det såges likna en *tå* (på foten).

»**Östnehe**» Lien. — Östnehe 1794 Sk. nr 83. ∞ Skriftformen kunde tänkas vara en falsk uppsnygning av ett uttal *ysnə*, i vilket fall f. leden vore *ynna*, gammal gen. av *oxe*; men eftersom platsen ifråga ligger öster om *Heden hé*, och dessutom på *Östergården*, bör man snarare uppfatta namnformen ss. en felskrivning för *Östre*-.

IX. Skogar och lundar.

Skog uttalas *skuw*, *skw* o. d. Det inhemska ordet för rsp. *lund* är *lunə*, m., men i ä. bebygg.-n. träffas *lund lun*; i s. ssgsleder kunna de båda orden icke åtskiljas. *Kärr* betyder vanl. '(helst) lågt (men ej sankt) liggande dunge av tätt växande träd (och buskar)'; om en annan innebörd av *kärr* se under avd. VI. Om nordboh. *hult (hål)t hslt*, n. '(högt liggande) skogsdunge' se närmare Bd XVIII, 37. Betr. *mark* se framför allt s. 1, 60.

Aldungen, (s. 82), *Ale-* se även *Orre-*, 2 *Alelund(en)* (s. 6), 3 *Asp(e)lunden* (s. 94), *Bastekärr* (s. 1), *Bergeskogen* (s. 2), *Björkekärr(et)*, *-lund(en)* (s. 6), *-skogen*, 2 *Björn(e)skogen* (El. och Lå.; anl:n okänd), *Björnhult(et)* (Mö.; säkerl. djurn. *björn*, och icke mansn:t), *Brände skogen* (Mas.), *Buskogen* (Äng; fvnord. *búð*, f. 'bod'), *Börjeskogen* (s. 8), *Daleskogen*, *Fagerhult* (s. 21), *Flåghult* (s. 20), *Furuhultet* (Ly.), 2 *-lund(en)* (s. 12), *Fyrkantkogen* (Tr.), 3 *Fåglekärr* (s. 22, 50), 7 *Grankärr* (s. 43, 98), *-skogen* (s. 6), *Grisekärr* (vid ett *Grisekas[en]* s. 192), *Gråbenskogen* (*grøhøn-* Lien), *Gåsekärr* (LBå.), *Göteskog* (s. 46), *Hamneskogen* (*hamn* 'utmarksbete'), *Hans' skog* (Mar.), 2 *Hasselskogen*, *Hedskogen* (om *hed* s. 191), *Hillerskogen* (om *hiller* s. 138), *Hjulhultet* (Äng; vid *Hjulemyr* s. 103), *Hulterna* (*høltənə* Rå.; pl. av *hult*, n.), 2 *Humlekärr(et)* (*hømrə-*; efter *humleodling*; Bd III, 6, 17, 21), *Högskogen* (SHee), *Högstads skogen* (*hūsta-* Tr.; en bonde från *Högstad* köpte *skogen* på 50 år).

Karls trädgård, *Kasehultet* (Heb.; om *kas* s. 191), *-kärret*, *Killingehultet* (s. 49), *Klosterhultet* (Hålk.; vid *Klosterhagen* s. 206), *Kolle-* se *Kulle-*, *Krilleskogen* (vid *Krill(e)bäcken* s. 121), 2 *Krok(e)hultet* (det ena vid *Krokestycket* s. 193), 2 *Kullesko-*

gen (Buv.; och Kä.; det senare vid *Kulleviken* s. 114), *Kärrarna* (*šëranø* Mar.; best. pl. av *kärr*; av samma art som **Resarna* s. 210), *Lars' hult* (Tr.), 3 *Lidhult(et)* (s. 2, 7, 58), *Lilleskog* (s. 82), 2 *Lång(eskog(en))* (s. 33, 73), 3 *Löv(e)-lund(en)* (s. 7, 58), *Mats' trädgård*, *Mellomhultet* (SBuar), *Mon(eskog)en* (Ri.; om f. leden s. 191), *Mossemarken* (s. 60), *Myrskogen* (*myr*, f.), *Märrhultet* (Varp; anl:n okänd), *Nordkärr* (s. 63), *-skogen* (s. 8), *Näbbekärr* (s. 60).

Olskärr (s. 54, 77), *Orrekärret* (målets *ør*, *ør* 'al'), *Oxlehultet* (*òkslòhòltet* [*o*→*ø*] *Mö Str.*; *oxel åksl* växer där), *Parken* (Blo.; alskog), *Pustrehultet* (vid *Pustran* s. 209), *Risarna* (SSLön; Rjyssanna 1699 Sk. nr 54; pl. av *ris*, n.; om formen se *Kärrarna* ovan), *Rundekärr* (Björke; runt till formen), *Sandhult* (Äng), *Silj(e)-* se *Sälj(e)-*, *Simonskog* el. *skogshult*, *Skogshult* (Al.), *Skotteskogen* (Kä.; vid *Skott[e]berg[en]* s. 163), *Stadhultet* (vid *Sla[d]dalen* nr 1, s. 189), *Slätthult* (Ly.; 'det släta hultet' el. 'hultet på slätten'), *Spirehultet* (s. 56), *Stenlunden*, *Stigslund* (*stisløn*; vid *Stigsdrag* s. 181), *Storskogen* (s. 8), *Ståndskogen* (Kitt.), *Svartkärr* (*svåt*- Me.), 4 *Sälgehultet* (s. 98), *Sö(de)rhult* (*sø*- Gu.), *Tolvmanstegen* (Vik; skogsdunge; uppkallelse av okänd anl. efter *Tolvman[ta]l[stegen]* s. 225), *Tor(ens)skog*, *Torvhultet* (Äng; vid en *torvmyr*), *Tosse* se *Tässe*, »*Trossumhultet*» (vid »*Trossumberget*» s. 216), *Tässekärr* (Ne.; vid *Tässe-dapen* s. 115), 4 *Ulvekärr* (s. 94), *Veneskogen* (s. 58), *Virarna* («*vijer*» *vijar* 'vide').

Allemarken, se s. 1.

Den förtrollade trädgården *dæn-fjstròla trågan* Hällsö; liten lövskogspark. ∞ Det är okänt vad som föranlett namnet.

Flackeskogen KnMe. — 1815 Sk. nr 189. ∞ F. leden är antingen boh. *flack*, n. 'flat yta' (Bd II, 176, IV, 81), el. det likbetydande sv. och no. dial. *flacka* f., målets *flåkø* 'stort, jämnt åkerfält'. Att antaga adj. *flack* 'slät, flat', ss. gjorts för *Flackerabben* Bd X, 130, går näppel., enär ordet ej förekommer i genuin boh.; ej heller synes det vara känt från Norge.

Färskan *fjèskøn* Bas.; ungskog på dymark. — 1817 Sk. nr 463. ∞ Innehåller säkerl. samma ord som fvnord. *ferskr* 'ny, ung, god', no. dial. *fersk*, sv. dial. *färsk*, boh. *färskt* (Brännö, Styrösö), adj. neutr. *Färsk* har väl snarast bet. 'icke gammal' el. 'alltjämt saftig, icke torr el. vissen, friskt grönskande; fuktig' (SAOB F sp. 2181 f.). Denna innebörd är enl. anf. a. känd redan från början av 1500-talet. Det är ovisst huruvida namnet är en substanstivering el. en förkortning för en ssg (med maskulin slutled).

»**Galjon(s)skogen**» Häm. — Galjon Skogen 1791 S 19 fol 95, 1819 Sk. nr 207, Galjonskogen, Galjom- 1804 nr 137. ∞ F. leden kan knappast vara något annat än *galjon*. Säkerl. har man på platsen tagit virke till *galjons*figurer (på fartyg). En meddelare upplyste om att skeppsbyggare från Öddö i Tjärnö sn åtm. på 1850-talet köpte virke till båtar från Hämmen. Så har tydl. skett även tidigare. Jfr *Galjondalen* s. 183.

***Getegårdshultet** *gidagøshòltet* NöStÅs. — Gidegårdsholtet 1851 Sk. nr 342, Giddegårdshultet 1852 nr 350. ∞ *Gård* betyder väl här 'inhägnat markstycke'. Namnet förutsätter ett nu icke förefintligt **Getegården*.

Gullereskogen *gūləərə*- Blå. — Gulleröds Skogen 1818 Sk. nr 192. ∞ F. leden är *gul-lera*. Sådan finns där. Karthandlingens form beror på felaktig association med *röd*-namn. I folktraditionen anses namnet innehålla *guld*, och härleda sig från att Karl XII grävt ned ett penningsskrin i *skogen*.

Halsen *hålsn* Pr.; skog mellan berg. ∞ Har formen av en *hals* mellan bredare ytor; om *hals* i ON se närmare s. 138, 192, Bd IX, 4, XVIII, 243 och cit. litt.

Helgetå(n) *həljətå*, *əljə*- Mö.; skogsmark ∞ F. leden är sannol. mansn. *Helge* och icke adj. *helig*. Uttalsformen *əljə*-, som trol. är en individuell förvrängning, har säkerl. sin grund i att det är ett älgpass på platsen. Om de olika möjligheterna till tolkning av s. leden se under *Hammeltå(n)* s. 203. Ett besök på platsen har ådagalagt att lokalen (på krönet av ett bergmassiv) kan sägas likna en *tå* (på foten). Men även bet. '(gräs)plätt mellan berg' passar bra.

Kongelund, se s. 38.

Krum(me)hult *króm(ə)həlt* Ki.; skog. — Kromhultsklofvan, -kaserne 1848 Sk. nr 324. ∞ F. leden är adj. *krum krom* 'böjd, krokig'; jfr *Krumbergen* 156. Samma namn SOÅ 10, 165.

Käring(e)hultet. 1. Se Bebygg:n. s. 6. 2. *šərvjə*- Bo. — Käringhåltet EK. 3. MöStr. — Käringeholtet, Käringehultsbergena 1851 Sk. nr 342. ∞ I nr 2 säges en *käring* ha frusit ihjäl (jfr *Käringbacken* s. 157); för nr 3 är anl:n okänd; jfr *Käringbergen* s. 157 och cit. litt.

Namnlösskogen Ne. — 1807 Sk. nr 163. ∞ Jfr *Namnlös* s. 209 och där anf. litt.

Rosenlund. 1. *rósənlun* Mas.; skogsdunge. 2. Se Bebygg.-n. s. 67. 3. StÅs.; förr odlat stycke, nu skog. — 1851 Sk. nr 342. ∞ Bd IX, 25, 80, XVIII, 75. Åtm. nr 3 anses vara en vacker plats. För den akuta acc:n jfr *Rosenholmen* s. 130.

***Skulthult(et)** Val. — Skulthåltåsen 1818 Sk. nr 209. ∞ F. leden är väl målets *skult skult*, m. 'upphöjning'; jfr *Skulten* s. 8, 87, *Skultarna* Bd XVIII, 366.

Stålhandsken *stəlhənskən* YBuar; skogspark. ∞ Efter någon med namnet *Stålhandske*. Man vet att personer med detta namn förr funnits i trakten. *Stålhandsken* är en förkortning för ett kanske aldrig förefintligt sammansatt namn (s. k. ideell ellips).

Tåhultet, se s. 93.

Valhultet (Vad-?) Flå. — Wahlhåltet, Wa- 1813 Sk. nr 233. ∞ Formerna stå i karthandlingen efter varandra, och torde sålunda åsyfta samma plats. Kartanger ingen upplysning, enär platsens (platsernas) läge ej angives. Man tror i orten att f. leden är *vad*, och att därmed åsyftas det nuvar. *Bar(r)vadet* s. 21. Skulle emellertid f. leden innehålla *l* (dvs. *l*), kunde den formellt vara målets *vəljə* (fvnord. *varði*), m. 'vårdkas', el. fvnord. *valr*, m. 'falk' (varom se under *Valex* s. 95).

»**Älgetå(n)**», se *Helgetå(n)* ovan.

Ökhult *əgəlt* Häm. — Ökolsmon(!), Ekols(!) 1845 Sk. nr 349. ∞ F. leden är boh. *öke əgə*, m., i ON med bet. 'kilformigt jordstycke' (Bd IV, 132, 152, V, 250). Flera kilformiga markstycken finnas där vid en bäck. Jfr *Ök(e)kliven* s. 136.

X. Andra namn av skilda slag.

Källa, f., uttalas *ʃələ*, best. *ʃələ*. Om *dy* se under avd. VI.

Ale- se *Orre-*, *Bergkällan* (s. 100), *Bodalskällan* (NBuar; efter en viss åbo som var från *Bodalen* i Lommelands sn), *Bruket* (*brögə* Yl.; åker där förr ett tegelbruk stod), *Bränneriet* (*brænərt* Blo.; förr brännvinsbränneri), *Brännerikällan* (*brænəri-* Ta.), 2 *Brännerisbrunnen* (Buv. och Vik; jfr föreg.), *Daleskottet* (se *Skottet* nedan), *Dyarna* (källa), 2 *Dyet* (ett = *V i n t e r d y e t* s. 226), *Ekkestubbarna*, *-stödet* (Hålk.; landningsplats för *ekor*; s. leden är *stöde*, n. 'plats för något'), *Engelbrekts-tomten* (Bjä.; förr stod där ett hus som ägdes av en viss *Engelbrekt*), *Fjörkalkvarnen* (*fjörkalkvænə* Blo.; målets *fjörkall*, m. 'upprättstående, med inhuggna skovlar försedd stock som driver en vattenkvarn'; jfr Bd XVIII,264), *Folkes vette* (om *vette* s. 144), *Forstorkan* (*fəsturka* Blo.; torkningsanstalt för säd; om f. leden s. 8), *Göteskällan* (*gədəsʃələ* SBuar; lär ha grävts av en viss Johannes *Götesson*), *Halvar(d)s hugg* (*həlvəks hóg* Björn.; mansn. *Halvar[d]* och *hugg*, n. 'hygge'), *Halvar(d)s tomter* (Mar.), 2 *Hugget* (s. 21 och *hógət* Än.; *hugg*, n. 'hygge'), *Husarlägret* (*husarləgrət* Mar.), *Hustyft* (s. 35), 7 *Hängedyet* el. *-dyarna* (sankmarker, åtm. delvis med källor), *Hästebadet* (*həstəbədət* Kam.; *hästarna* badas där), *Hästeskedekyrkan* (*həʃəsərka*; stort berggras med »hybel», dvs. grotta, vid kanten av ett berg på *Hästeskedes* ägor), *Högdalskloppet* (*hüvdaskləpət* Gil.; *klopp*, dvs. spång, över Vättilandsån vid *Högdal* s. 180; vad som föranlett uttalet med *-t* är svårt att säga), *Hökebot* (*högəbət* Gil.; ungt namn; en glada, 'Milvus', hade *bo* där).

Johans hus (Al.; okänt vad *hus* åsyftar), *Jordfallet* (*gəlfälət* Mar.; Bd III,277) *Kallvättne* (Tä.; jfr Bd IX,157), *Kalverumpen* (*kəlvörömpən* LyÄng; skogsudde, som skjuter ut på en mo; jämförande namn; jfr *Oxruppen* Bd III,164), »*Karl XII:s befestning*» (på Killingholmen; EK; ännu synes lämningar efter ett batteri, uppfört 1718), *Karl XII:s stall* (Krok.; enl. folksäggen höll Karl XII till där; se GHT 30/11 1918), *Karusellen* (Br.; nu namn på en vattenfylld håla, där man förr om vintrarna åkte på en kälke, som, fastsatt vid en stång, roterade kring en stolpe), *Kastet* (Gu.; vedkast; Bd V,184), *Kattisan* (Hed.; Bd XVIII,158, 178), *Klubben* (*klübən* Hälle; plats vid sjön, förr fanns där ett hus, en *klubbstuga* *klübəstüə*; jfr samma namn Bd IX,133), *Kokhuset* (s. 50), *Krakarna* (s. 12), 2 *Kung Karls källa(n)* (s. 82 och *kög käləs ʃələ* Väs.; i senare fallet är ingen tradition om Karl XII känd), *Kungskäll* (s. 82), *Kvarnarna* (*kvænənə* Liv.; område vid Färingen, egentl. åsyftande tidigare husbehovskvarnar), *Kvarnebygden* (*kvænəbyē*; omfattar Mö., Nö., Str., StÅs.; om uttalet av *bygd* se Janzén Subst. 112), *Kyrkogården* (*ʃərgən* Al.; gammal kolerakyrkogård), *Lastageplanen* el. *-platsen* (*lästəsəpləsn* Hålk.), *Lertaget* (s. 6), 3 *Lägret* (*ləgrət*, *ləgrət* s. 64, Håve och NBuar; förr krigsläger), *Moss(e)laggen* (om *lagg* s. 174), *Myrlaggen* (dito), *Nils' tomter*, *Orrekällan* (målets *ör 'al'*), *Perhugget* (*pərhógət* Bjä.; *hugg*, m. 'hygge'), *Pylle brunn* (Hed.; Pile Brunn(!) 1819 Sk. nr 214; på *Pyllegården* s. 28), *Rabbvättnet* (Sö.; om *vättne* Bd V,160), *Ribbvättnet* (vid »*Ribberget*» s. 161; ang. s. leden se föreg.).

3 *Saltverket* (s. 39, 50 och *såltvårka* Krok.; i senare fallet numera endast namn på ett berg), *Sibirien* (*sibirjen* Al.; plats i utmarken; nyl. namngiven av gårdsägarna vid stenkörning på grund av dess avlägsna läge; jfr Bd I, 330, III, 265), *Simons ladugård*, 2 *Skansen* (s. 26, 77), 5 *Skottet* (s. 64; i ett fall även kallat *Daleskottet*; *dal* nedanför ett bergmassiv; trol. i samtliga fall målets *skott skvd*, n. 'timmer- el. vedkast'), *Skärshugget* (*fåshögat* Bas.; *hugg*, dvs. hygge i skogen, där man högg ved till huset i *Skär* s. 80), *Smedhyttan* (*smehytta* Vål.; nu namn på ett berg; det är ovisst om *hyttan*, dvs. hyddan, här åsyftar själva smedjan el. smedens bostad), *Spränget* (*språnget* Skär; **språnge*, n. 'ställe där man språnger'; Bd V, 164), *Stenhuset* el. *-hyttan* (*stènhytta* Mas.; hållkista; *hytta* 'hydda').

4 *Stämmarna* el. *Stämnen* (s. 19, 62, 82), *Stämmestad* (s. 77), *Sågebänken* (Kä.; Bd I, 210, 292, III, 218), *Sågeställningarna* (*såwø*-Lien), *Trägrind* (s. 88), *Twisteparken* (KeNo.; *twistepark* användes ofta i karthandlingar o. d. ss. term för en omtvistad markbit; kanske icke ON), *Varp* (s. 96), *Varpet* (*vårpøt* El.; kashög av sten över någon som säges ha blivit dödad där; jfr s. 96), 2 *Vaskarestödet* (*våskarestøt* Bjä. och Sä.; man *vaskar*, dvs. tvättar kläder där; s. leden är *stöde*, n. *stø*, n. 'plats för något'), *Vettledyet* (vid *Vettledalarna* s. 182), **Värp* (s. 96). 2 *Älveranden* (Jö.; kanske appell.), *Älverkanten*.

Amund(en) *åmun* Hällsö; fiskeplats. ∞ Någon person vid namn *Amund* har väl brukat fiska där (el. dyl.). Med avs. på namntypen jfr t. ex. *Daniel* s. 126, *Bengten*, *Bärteln* SIOD 3, 16, 19, *Isaken* Bd V, 147, ävensom *Gudmund* (jämte *Gudmundsskäret*) strax invid Fjällbacka, Kville hd, och se Modéer Smål. skärgårdsn. s. 25, Lindroth i Sakkunnigutl. rör. professorsämb. i sv. spr. vid univ. i Lund 1939, s. 112 f.

Båsen Lien; enl. karthandlingen skogsmark. — 1859 Sk. nr 407. ∞ I brist på sakupplysningar är det ovisst om namnet åsyftar någon *båsf*formig fördjupning (Bd III, 129, 187, V, 125, IX, 148, XVIII, 153) el. fälla för djurfångst (J. Sahlgren i NoB 1920, s. 161 ff.). Samma namn s. 183.

Dafter. 1. Se Bebygg.-n. s. 14. 2. *dåfter* Vam.; markområde med berg mot no. gränsen. ∞ Nr 2 är sannol. uppkallelse efter den under l åsyftade gården *Dafter* (s. 14).

Dansarehalsen Mas.; skogsmark i en sänka. — 1817 S 28 fol 132. ∞ Vid torpet *Dansar(e)na* s. 59. S. leden åsyftar en smal, *halsliknande* sänka mellan berg; om *hals* i ON överhuvud se Bd IX, 4, XVIII, 243 och cit. litt.

Dansaren, se s. 41.

Djupa bergjätt(e)hålan *djupa bårj(h)athåka* Här.; grotta ∞ *Bergjätte bårjåt*, m., betyder i målet detsamma som det enkla *jätte*. Någon tradition om jättar är nu icke känd. Uttalet *-jat-* beror på utvecklingen i svagton, som orsakat dels depalatiseringen av vok:n, dels förlust av slutvok:n.

Domareringen *dømarøregøn* Blo. — EK. ∞ Namnet avser den berömda stora skeppssättningen, varom se Holmberg² 2, 29. Om själva ordet, som icke är folkligt i Boh., se SAOB D sp. 1929.

Domaresätet *dòmārasädat* Blo.; ringformig stensättning med ett stort stenblock i mitten, varom se Holmberg² 2,30. ∞ Ang. själva ordet, som icke hör hemma i boh. dial:r, se SAOB D sp. 1930 f.

Draget. 1. Björke; dalgång. — 1817 Sk. nr 204. 2. HogenVäl.; ängsmark. — 1816 Sk. nr 197. ∞ *Drag*, n., har här bet. 'källdrag, vattendränkt mark (i dalgång)'. Om namn innehållande *drag* i olika betr se t. ex. under *Draget* Bd V, 125 och *Bäckdraget* XVIII, 263.

Dumpen *dòmpan*. 1. Hälle; nu en äng. 2. Kam.; högt och brant berg. — 1907 Sk. nr 542. ∞ Med *dump* *domp*, m., menar man i orten 'fall (med duns) från en avsats', även 'liten avsats, gupp'; jfr no. och sv. dial. *dumpa*, målets *dòmpe* 'falla tungt ned, bullra dovt'. Speciellt talar man om *utfartsdump* (*utfärds-*), varmed avses fallet (och den därav följande dunsen) av en vagn (el. dyl.) från en avsats (till en lägre nivå). Vid nr 1 gick förr en mycket besvärlig körväg med flera »pal-lar», dvs. avsatser. »Då man körde där, blev det dump på dump», dvs. vagnen föll med en duns el. stöt från avsatserna. Åt nr 2 ges i orten en annan tolkning. Det anses sammanhänga med det förh:t att i berget finns en stor hålighet, liksom en brunn. Där kan ibland höras en »dump», dvs. duns, i berget, som när en stock faller ned. Denna förklaringsägen torde dock ha tillkommit i efterhand. Namnet bör säkerl. sättas i samband med no. dial. *dump*, f. el. m. 'fördjupning i jorden' (jfr *Dumpevik* SOÄ 8,15, *Dumpan* NG 18,112).

»**Fitthus**» Buv.; i karthandlingen angivet som skog. — 1803 Sk. nr 130. ∞ Anl:n okänd. Möjl. ett drastiskt jämförelsenamn liksom *Fitteberg* s. 149. I samma handling nämnes även *Klåfittan* (s. 135).

Gottland *gétlåg*; en torptrakt under HogenHåveVäl. m. fl. — Gottlandsmyren 1837 Sk. nr 269. ∞ Det är ovisst vad som orsakat uppkallelsen.

Gravarna *grävænə* Buv.; nu namn på gärde. — Grafve myr 1803 Sk. nr 130, Grafverna 1856 nr 373. ∞ Namnet åsyftar trol. ett *gravfält*. En klosterkyrkogård har näml. funnits i trakten. Jfr *Sjugravarna* nedan. Om en annan innebörd av *grav* se under *Gravarna* SIOD 1,43.

Hallerot *håleröd* Ki.; skog. ∞ Marken »*hallar*» *hålär*, dvs. sluttar, där. Formellt kan f. leden vara verbet *halla* 'slutta' el. subst. *halla* *hålə*, f. 'sluttande backe'. S. leden torde vara *rot*, möjl. åsyftande rötter i el. ovan marken. Sammanhanget mellan de båda lederna är dock svårt att ange. Där har förr varit rågsvedjor. Om den akuta acc:n se Inl:n XVIII.

Hansen *hånsøn* Kä.; fiskeplats. ∞ Efter en viss *Hans*. Ang. namnformen jfr t. ex. *Amund(en)* s. 221 och där nämnda paralleller.

Häcklorna *hæklønə* Stare; berg och backar med skog. — Häckleängen 1815 Sk. nr 199. ∞ Det är fullt av stubbar där, varför namnet torde bero på jämförelse med en (lin)*häckla*; jfr *Häckleberg* s. 153 och där cit. litt.

***Hællu-kelda**, se s. 39.

Hästeskede, se s. 41.

Höstackarna, se s. 53.

Isevadet *isavát* Val. ∞ Under islossningen brukar där samlas stora högar av *is*.

Klacken *klákæn*; vid Holmen grå; fiskeplats vid en bergtopp under vattnet. ∞ Se **Kalleklacken** s. 127.

Kullskottet Lien; bergmark. — 1830 S 35 fol 81. ∞ F. leden är väl *kulle kèlè* och s. leden *skott sksd*, n. 'vedtimmerkast'.

Kyrkan *sjérka* Rel.; liten sänka i ett berg med några gravhögar. ∞ Enl. sägnen skall Rellens gamla sockenkyrka ha stått där. Annars benämns ofta grottor i berg kyrkor (Bd III, 236, V, 216).

Kämperöset Sä.; rågångsmärke. — 1854 Sk. nr 378. ∞ Om f. ledens tolkning se **Kämpberget** s. 157. Sakupplysningar stå ej att få.

Kängen. 1. Se Bebygg.-n. s. 16. 2. *sjyon* Ke. — Kingeberg 1731 S 5 fol 119, Kingen, Kingeberget 1826 Sk. nr 70. 3. Ingår i *Kängsbergen* el. *-berget sjys*-NSlön. — Kingsbergen 1842 Sk. nr 285. ∞ Se s. 16. Nr 2 är ett berg som går i skarpa krökar.

Lejonekällan *lèjonašèla* Fo.; förr hälsokälla. ∞ Namnet är ganska ungt. Sannol. uppkallelse efter hälsobrunnen *Lejonkällan* i Strömstad.

Lin-dräckan. 1. Lien. — Lindreka 1794 Sk. nr 83. 2. Mö. — Lindræcka 1839 Sk. nr 209. ∞ Ett **lin-dräcka*, f. 'plats där man »dräcker», dvs. nedsänker, lin för rötning'. Namnet träffas på flera ställen i Boh., t. ex. i Morl., Kville, Hogdal och Tjärnö socknar; ss. förled ingår det bl. a. i *Lindräckebottnen* Bd IX, 149 och *Lindräckholmen* XVIII, 178 (där även förevar. namn nämnes). Ang. västsv. ON:s vittnesbörd i övrigt om linrötning se Janzén i NoB 1940, s. 135.

Magnusgården *mágnusgár* Mar.; utmark till hmnsdelen Gamlehögen. ∞ Från början ett stenbrott på Carl *Magnus* Halvordssons hmnsdel. Ett *M.* lär även ha funnits i Kroken. Namnet säges vara en uppkallelse efter den no. straffarbetsanstalten *Magnusgaarden* (i Oslo), vilket emellertid tycks vara en folketymologisk omtolkning av den i Oslo liggande tvångsarbetsanstalten *Mangelsgaarden* (efter general *Mangel*). Jfr *Marstrand* Bd IV, 144, XVIII, 179, *Marstrandsvallen* V, 238.

Martefläck(en) *måtøflæk* (1880-t. Nilén), *måtøflækæn*; fiskplats Ö om Humparna. ∞ Kvinnon. *Marta* (*Märta*), altern. med sekundärt förlängd vokal. Med avs. på namnbildningen jfr t. ex. *Gretas fläck*, namn på en till Tjärnö hörande fiskeplats. S. leden är *fläck* 'liten jordbit' (Bd IX, 43).

Mineraldyet *mínaraldjæt* Ån. ∞ »*Dyet*», dvs. källan, är järnhaltigt; jfr *Mineralsflaten* s. 194.

***Mörtuvan** Gu.; råmärke. — Murtufua 1731 S 5 fol 121, Myrtuffkullen 1866 Sk. nr 447. ∞ Målets *mörtuva* *møtúwø*, f. 'myrstack'; jfr samma namn Bd XVIII, 27.

»**Nabbehala**» Buar; liten markbit med en bergknalle. — 1825 Sk. nr 242. ∞ *Nabbe* användes i Boh. till synes blott om i vatten utskjutande uddar. Men eftersom den cit. karthandlingen även annars har *a* för *ä*, torde f. leden vara boh. *näbb*, n., el. *näbba*, f. 'någonting näbbformigt'. Markbiten skjuter i ena hörnet ut i en spets. S. leden är i brist på uttalsform flertydig. Man gissar närmast på målets *halla hælè*, f. 'långsluttande backe', som i så fall skrivits med ett *l*, möjl. återgivande ett uttal **håla* (best. sg.).

Nordpolen *nòrpòln* Al. ∞ Namn på ett ställe i utmarken långt i N. Nyl. givet av gårdsägarna vid stenkörning.

Otterstocken *ótrstókan* Tr. — 1856 Sk. nr 370. ∞ **Otterstock* torde, ss. i SOV 14,84 förmodats, snarast beteckna ett redskap för fångst av *utter*. Djuret har förr funnits i ån. Rörande ssgs art jfr *H a r e s t o c k e n* s. 152.

»**Rojdumpen**», se följ.

Rågetdumpen *rågdömpen*, *råga-*, *råa-* Gu.; ställe i en blöt dal. — Rågetsdompen, Råget Dampen 1859 Sk. nr 407, Rojdumpen EK. ∞ Tycks åsyfta ett parti av den numera nästan igenvuxna *R å g e t e v ä g e n* s. 135. Denna var synnerl. dålig, och säkerl. tillkommer namnet från början en »*dump*»; ordet åsyftar då närmast en liten avsats; se vidare under *D u m p e n* s. 222. Man har skjutit många rådjur på platsen.

Rävebåsen, se s. 43.

Seläter, se s. 63.

»**Siljefuran**» *siljöföra* Äng. — Silledöfuran 1858 Sk. nr 392. ∞ Se under följ.

***Silledöden**(?) Äng; nu blott i *Silledöskogen siljödaskövan*. — Silledömon, Silledeskogen, Sillildberget (!) 1858 Sk. nr 392. ∞ Dunkelt. Platsen ligger icke vid havet. Möjl. ett ökn **Silledöden* (på en fiskare?). Där står en furu, som åtm. numera kallas »*Siljefuran*» *siljöföra*, där förleden väl beror på association med *sälj* 'salix', i målet *silj*. Omvänt kunde man tänka sig att **Siljedöden* är det rätta. Bet:n vore kanske 'skogen som blivit sälgarnas död el. dyl'. »*Siljefuran*» vore då snarast en elliptisk förkortning för ett **Siljedödfuran*.

Sjogravarna *súgravnana* Hogar. ∞ I Hogars skog skall ha funnits *sju* forngravar. Namnet tycks dock ej vara gammalt; det är obekant för vissa ä. personer i trakten. Jfr *G r a v a r n a* ovan.

»**Skamperäng**» Bo. — 1695 Sk. nr 1. ∞ Sv. dial., även boh. *skamper* 'mager (om jord)'. Eftersom Rz uppger just uttr. *skamper äng*, är kartformen, trots skrivningen i ett ord, kanske intet ON.

***Skiljarestödet** Häve. — Skillare stöt 1828 Sk. nr 238. ∞ 'Stödet (best. form av *stöde stö*, n.), dvs. platsen, där man *skiljer* kreaturen från flera hmn i betesmarken'; jfr *Skiljarehögen* s. 142, *-mon* s. 195.

»**Skottinland**» Grå. — 1840 Sk. nr 265. ∞ Oklart i brist på uttalsform och sakupplysningar.

»**Skottjlarna**» Grå. — 1818 Sk. nr 202. ∞ Säkerl. en felform, varför namnet är oklart.

Skärvet Björke. — Skjärfvet 1817 Sk. nr 204. ∞ Väl *skärv* 'sten, sönderslagen i skärvor, kantig sten o. d.', varom se Ohlsson Blekinguskusten 44. Ordet tycks i Boh. vara både m. och n.

Slussan *slúsa* Ko.; nu namn på en sank äng med vattenavlopp i en bäck. ∞ Nordboh. »*slussa*» *slúsa*, f. 'dammlucka, stämbord (vid mynningen av en kvarndamm)'; jfr *Slussen* Bd IX,87.

Spinnhuset *spínhusæt* Varp; betesren med tomt efter hus. ∞ *Spinnhus* 'tukt-

hus för kvinnor'. Namnet åsyftar säkerl. besvärligheter av något slag; jfr *Marstrand* Bd IV, 144, XVIII, 179, *Marstrandsvallen* V, 238.

Stallen stål Kä.; vaddrag vid land, numera även vik med berg omkring. ∞ Trol. ett jämförelsenamn (jfr t. ex. Bd IV, 73); i orten tror man dock ej därpå. En meddelares uppgift att Karl XII skall ha haft sina hästar där, har intet värde för tolkningen. Många namn i trakten sättas oriktigt i samband med Karl XII och hans vistelse i n. Boh.

***Stavslätt stáslet** Ko.; nu namn på en igenlagd källa. ∞ F. leden är trol. *stav*. Platsen synes ligga i el. vid rågången mot Hålkedalen, varför man kan förmoda att *stav* betyder 'rámärke el. dyl.', varom se under *Tafsängen* s. 89. Den formella möjligheten att f. leden vore *stad* 'plats för något', innebure en osannolik ssg.

†Stenskeppet Blo.; berömd, stor skeppssättning, varom se Montelius i *Bidrag* 1874, s. 59 ff. — EK. ∞ Namnet är säkerl. icke folkligt.

Stockebråten stakbrétn, ˘ ˘ ˘ (s. ledens uttal oäkta) Vam.; bergkulle. ∞ Nu finns där inga *stockar*, men kullen är skogbevuxen. Möjl. har *stock* här åsyftat fälla el. giller för djurfångst (jfr *Otterstocken* s. 224 och Sahlgren i *NoB* 1920, s. 165). *Bråte* tycks här ha den bet. 'skogsfälla' (Bd III, 108) som ligger till grund för den i nordboh. ON annars regelbundet förekommande sekundära innebörden 'röjning, svedjeland' (Bd XVIII, 58).

Stödet stöt Lu.; landningsplats vid Strömsvattnet. ∞ Målets *stöde stö*, n. 'plats för något', t. ex. i *bådstö*, n. 'båtplats', här med sekundärt uppkommen akut acc.; jfr även fvnord. *stød*, f. 'landningsplats för båtar'.

Svinetå(n). 1. *svinetå* Kam.; skogsmark. 2. Stene; skogsområde. — Swin-tona 1695 Sk. nr 41. ∞ Ett **Svinetå(n)* i länets västgötadel säges i Bd III, 269 bero på att man förr hade *svin* gående på *stån*, dvs. hemmanets gemensamma, på utmarken belägna allmänning (Bd I, 78). Rz anför ett dalsl. appell. *svintå*, m. 'svinbacke där svinen beta', uppenbarl. identiskt med såväl det vgt. som här förevar. namn. Med avs. på terrängförhå. kan emellertid även den från no. kända bet:n '(gräs)plätt mellan berg' ifrågakomma. Om *tå* av delvis annat ursprung i sockennamnen se under *Hammeltå* (n) s. 203.

Svältan svälla Sa.; förr namn på en skvaltkvarn, nu namn på ett berg med en bäck. ∞ Bäckens vatten håller endast på vår och höst, varför man mera sällan kunde mala där. Namngivningsgrunden är ung. densamma som för *Svältare sand* s. 23.

Tjuveken sjúvega Vättl.; nu namn på ett litet lågt berg. ∞ Några *ekar* växa där. Numera vet man icke vad som föranlett f. leden *tjuv*; möjl. har en ihålig ek använts ss. tjuvgömmen.

Tolvman(tal)stegen tólmanstéjon; stort skogs- och bergsområde. ∞ Området är utmark till flera hmn; det är på *tolv mantal*.

***Torekällan** el. ***-kålen** Jö. — Torekällsmyr 1837 Sk. nr 260, 1867 nr 451. ∞ F. leden är mansn. *Tore*. Det är ej klart om s. leden är *källa* (med gen. -s blott i skriften) el. **kåle sjåla*, m. 'kittel(formad fördjupning)'.

»Traneskneben» Hed. — Traneskneben 1816 Sk. nr 186, 1820 nr 214. ∞ F. leden är trol. *Tranås* (s. 143) med försvagad s. led; jfr *Hälleskaserna* s. 204. Av skriftformerna att döma kunde man närmast tänka sig ett subst.

**kneþ* **kneþ* (< **kneip*), men något sådant tycks icke finnas. Ev. kunde man reflektera på no. dial. *knip*, n. 'trång passage', som i målet borde ge ett uttal *kneþ*. I så fall äro skriftformerna något onöjaktiga. Kanske snarast fel för *-kniben*; jfr då *Knipen* Bd V, 71, IX, 117, X, 6, 23.

Tör(e)hjällen *türjäl'n, tür-*, *türø-* har anträffats fem ggr ss. namn på olika slags lokaler. ∞ F. leden är målets *töre türø* (Bd XVIII, 68, 235). Namnet är till bet:n identiskt med *Tjäre hjällen* s. 166. Man brände tjära av törestubbar.

Ulvestugan Blå. — Ulfvestuga 1852 Sk. nr 385. ∞ *Stuga* åsyftar här icke bygghuset; platsen ligger avlägset i utmarken. Eftersom *rävhus* betecknar gilleranordning för rävfångst, ev. ett skydd bakom vilket man skjuter räv (jfr Bd XVIII, 254), kunde *ulvestuga* vara en motsvarande anordning vid vargjakt. Annars betecknar väl *stuga* någon urgröpfung i terrängen (jfr *Kämpestugan* s. 185 och cit. litt.); härom lämnar lantmäteriakten ingen upplysning.

Utterstocken, se *Otterstocken* ovan.

Valbaken, se s. 37.

Villestrå. 1. Ke.; nu blott i *Villestråmyr vil(ø)strå-*. — Willestrå 1826 Sk. nr 70. 2. *viløstra* Kä. ∞ Nr 1 innehåller växtn. boh. (Tjärnö) och no. *vill(e)strå*, n., en biform till no. *villgras*, sv. *vill(e)gräs*, enl. Torp en *Veronicaart*. Man trodde förr att om man trampade på detta gräs, blev man »(för)villad», och visste icke var man befann sig. Säkerl. ligger denna föreställning till grund för de båda växtnamnen. Betr. namnet nr 2 kommer även en annan tolkningsmöjlighet i åtanke. Det är fråga om en väg där man lätt går vilse. Man säges »komma på villestrå» där; jfr uttrycket »komma på villegräs» i samma bet., känt åtm. från Orust och Resteröds sn, Inlands Fräkne hd.

Vinterdyet Hjält.; numera vanl. *Dyet* s. 220; källa. — 1818 Sk. nr 203. ∞ Anl:n säges vara att »*dyet*» (Bd XVIII, 314) aldrig fryser till. Om namn på *Vinterbergen* s. 144 jämte där anf. litt.

Tillägg och Rättelser.

I. Av författarens hand.

- Till s. 26²⁰: Läs: *kile silø*, m.
Till s. 35¹²: Läs: \sim .
Till s. 62 noten: Läs: Lurs sn.
Till s. 113₁₈: Läs: *kile silø*, m. (best. *siløn*).
Till s. 128²²: Läs: *knågrø*.
Till s. 148₂: Läs: *dåfils*.
Till s. 203²⁸: Läs: Boh.¹)

II. Från Institutets sida.

Nedanstående anteckningar härröra från Lärarrådets opponent vid avhandlingens ventilerung, doc. Assar Janzén (signerade J), från förf:s egen förste opponent, fil. mag. Elov Silfors (signerade S), samt från Institutets sekreterare och undersökningsledare, prof. Lindroth (signerade L). De uppsattes på tryckeriet i mars 1944.

Till s. XVII¹⁷: Det är missvisande att redovisa *Blomsholm* ss. en bebyggelse på 5 mtl. Till denna by ha, ss. s. 7 f. meddelas, sammanslagits t v å gamla byar, *Foss* och *Bojen*, den förra på 2, den senare på 3 mtl. Dessa båda bebyggelser borde i stället ha upptagits var för sig under resp. storleksgrupp. J.

Till s. XVIII⁶: Jämta *Tjärehjällen* kunde ha nämnts det likbetydande *Törehjällen* (s. 226), som inom socknen anträffats 5 ggr. J.

Till s. 2: B a s e t o r p e t. F. leden säkerl. samma båtsmansn. *Bas*, som ingår i *Basehemmanet* s. 73. Båtsmannen kan ha fått sitt namn i anslutning just till hmnsn. *Bastekärr*. Jfr anm. till s. 33, 54, 85, 86, 145, 182. S.

Till s. 4: Om »P i n d e r ö d» sammanställes med andra namn på *Pine-* o. d. (se anm. till s. 135, 209), blir det troligt att alternativet »ett IN *Pinen*» bör föredragas. S. — Ett mansbin. *Pinne*, känt från Norge (Lind Personbin.), kunde också ingå. J.

Till s. 6₉: K ä r i n g e h u l t e t. Hänvisning borde ha gjorts till K ä r i n g (e)-h u l t e t nr 2 s. 219; jfr nu också tillägg till s. 157₁₈. S.

Till s. 12¹¹: Knappast betecknar *Goddagarna* vackert l ä g e, utan annan trevnad på platsen torde avses. J, S.

Till s. 14: M y r e n. Utgår; är enl. karthandlingen en ä n g. J.

T j u v e r ö d. *u* skall bibehållas framför *w* i den genuina formen; formerna med *v* äro däremot riksspråkspåverkade. Enl. en av Nilén återgiven tradition skall torpet vara taget från Vättiland. S.

Till s. 15: Det hade bort upplysas att ön *Daftö* ligger i Tjärnö sn. L.

Till s. 17: E j g a l s e r ö d. Om ljudutvecklingen kan förklaras ss. ljudlagsenlig, behöver analogi här alls inte diskuteras. J.

Till s. 18: E j g s t. Att namnet är ett fors- el. ån. *Eist*, har redan antagits av Lindroth i Ymer 1916, s. 196 och i utförligare form NoB 1917, s. 41. L.

Till s. 19: *Stöparen*. Man stöper inte ljus i bäckar! Det förmodade *bin:t* betyder snarare 'person som gjuter grunder till hus o. d.'; jfr no. dial. *støypa*. S.
 Till s. 21: *Bar(r)vadet*. Knappast kan *bar* användas om vattenbrist i ett vad. Man hade säkerl. valt *torr*. S. — F. leden är säkerl. *barr*. J.

Folkestad. Av vikt är att de svenska *sta*-namnsbygderna uppvisa fyra, av förf. icke nämnda *Folkesta*. Här kan f. leden icke vara appell. *folk*, och då är detta alternativ knappast tänkvärt för det boh. namnet heller. J.

Till s. 23: *Torpet*: Är varken här el. s. 53, 54 att betrakta som ON. J.

Gilltorp. Utvecklingen *ei > i* i *hilar* är ingen parallell till den i ON:t, eftersom fvnord. *heilir* utvecklats som ett kortstavigt ord, vars stamvokalism påverkats av andra stav:ns; se Lindberg Skeem. Tillägg XVIII, Janzén vokalassim. S1 f., Subst. 53 ff. J.

Till s. 25¹⁴: Det synes icke rimligt, att ett *Gra-* skulle ha associerats med ett *Gröd-*. S, L.

Till s. 26: *Träcken*. Sannol. bättre formulerat så: efter en viss skomakare som använde det no., i skeem. icke hemmahörande *trækæ* 'draga', S. — Verbet *träcka* finns dock eljes i växlande bet:r, däribland även 'draga', i skilda delar av Boh. L.

Till s. 28⁵: *Hedängen*. Intervokaliskt *d* bör kvarstå överhuvud framför icke helt svagtonig stavelse; jfr typen *ledig*, skeem. *lêdr* (Lindroth i *Mélanges Vising* 148). S.

Till s. 29: *Hösehögen*. Hänvisning borde ha skett till *Hösen* s. 127 och *Rolandshösen* s. 161. J.

Till s. 30: *Hjälmsstad*. De tre andra *Hjälmssta(d)* i Sverige borde ha beaktats. I dem ingår säkerl. personnamnet, och då kunna även för det boh. H. andra alternativ lämnas ur räkningen. J. — »Den stora åt S starkt välvda kullen». I själva verket är det fråga om ett runt berg. S.

Till s. 33: *Påskehuset*. Säkert en sekundär bildning till *Påskehusen*, som är ett IN till *Påskehogen* *påskahūwōn* s. 11. Detta IN anges där just ha uttalet *påskahūwōn*. J, S. Någon från *Påskehogen* har väl bott på platsen. S. leden har sedan missuppfattats ss. hörande till *hus*. J.

S. 34: *Hjortholmarna*. Bör väl stå »natur:t» (icke »bebygg.-n:t»). S.

Surrebackarna: *Surren sun* hade förut bott på torpet *Långsör lågsör*, *lågsör* (IN *lågsöranə*) under *Lursäng* i *Lurs sn*. Säkerl. hade han sitt vedern. därifrån. S (efter egen uppt.).

Till s. 35⁹: *Blockemyr*. Blockor uttalas i målet *blåkər*. Det kan tänkas syfta på *Calla palustris* 'missne' (värml. dial. *sälteblacker*). S. Jfr Tillägg till s. 90.

Hårdmon. Det egenartade uttalet *hålmgn* borde ha kommenterats i betydelse av uttalet *mə* av *mo* i *Torpe hd*, varom Bd X, 16 f. och cit. litt. Kanske är dock förevar. enstaka uttal med *a* i *Vätte hd* individuellt; *mo* heter här normalt *mön* (obest.). J.

Till s. 39: *Hällekind*. Ett **Hällekinnäs* bör i mindre betonad stavelse ha kunnat bli **Hällekinnäs* genom assimilation el. bortfall i förb. *Un. -kind* kan ha stadgats genom attraktion från *Kollekind* (s. 50). S.

Till s. 41: *Härslätt*. Det i Norge och v. Sverige mycket vanliga vattendragssn. *Hära* torde i de flesta fall innehålla den västnord. *R*-omljudda biformen *heri* till *hare*, i fsv. förefintlig bl. a. i Å. Vgl. J.

Till s. 42: *Högstad*. Det av flera forskare antagna **hāða* 'get' saknar säker stöd. Det synes möjligt att i *Hadustad*-RB se ett **Hādūfsstað*-, där *-ulfs-* ti-

- digt förenklats till *-us-* i obetonad mellanstavelse. Jfr Tillägg till s. 68. Att *ulfs-* i uddljud kan ge uttal med *u*, visas t. ex. under *Ulvskärr* s. 99 och cit. litt. S. — Namnet **Háðuvulfr* är känt blott från Listerstenarna, men i sin sammandragna form *Hálfr* väl betygat från Västnorden. L.
- Till s. 44: *Jörlov*. Vid diskussionen av frågan om det progressiva omljudet i *ja-* bör målets **bergjätt(e) bærjät* vara med; dettas *ja-* behandlas av förf. s. 221, men knappast riktigt (: *jae-* > *ja-* i svagton). (Lindberg Skeem. 5 ger uttalet *bærjät*.) L.
- Till s. 47⁷: Läs: *stugu*.
- Till s. 53: *Lien*. Att namnet är ett *-vin*, har antagits redan av Lindberg Skeem. Rätt o. tillägg XVIII och Janzén Subst. 150. L.
- Till s. 54: *Jepegården*. Ss. framgår av skriftformerna, bör namnet skrivas *Jepps-*. J.
- Lien* (e)stene n. Tillägg: Holmberg Uppl.? 2,34 kallar här belägna stensättningar *Linstensmellan*. S. — Med avs. på innebörden jfr *Ille mellom* 1817 se s. 205¹⁰. Vål'mellan »Illarna». Kanske därför den rätta formen vore **Linstene mellom*. L.
- Strängtorpet*. Båtsman *Sträng* kan ha haft sitt namn efter grannbyn *Strängen* (s. 87). S.
- Till s. 56: *Långö*. Detta namn åsyftas med *Langøy* 1391 RB 396, nämnt bland gårdar som skattade till Tjämnö kyrka. J.
- Till s. 67¹⁵: *Renshogen*. Monoftongeringen (och vokalförkortningen) i *Hreinn* kan ha skett även i nom., likaväl som den har inträtt i *Sveinn* > *svæn*. L.
- Till s. 68: *Rogstad*. Eftersom namnen på *-rud* och *-torp* äro betydligt y. än *Rogstad*, behöver inte behandlingen av *-lfs-* i de förra ha varit densamma som i det senare. Dock träffas ett *Rostrop* redan c. 1528. Att det svagt styrkta namnet *Hrókr* skulle ingå i det flerstädes förekommande *Rogstad*, är föga troligt. S. — Ytterligare nio större bebyggelser *Rogstad* finnas i Sverige. Dessa borde ha dragits in i diskussionen. J.
- Till s. 71: »*Rämneliden*». Skrivs *Ränneliden* 1820 Sk. nr 212. J.
- Drivnä s.* Man saknar i tydningen en förklaring av vad *näs* här åsyftar. L.
- Riddalsängen*. Uttalet *-ægn* måste bero på riksspråksinflytande på ett äkta *-æge*. I ett så ungt namn kan näml. inte dat. *-ænginni* ligga till grund (jfr s. 89). J.
- Till s. 73: *Skee*. S. 74¹⁶ säges af *Skeðvuhofi* i Håkon Håkonssons saga, som av förf. utan reservation upptages bland namnformerna av vårt snnamn, icke säkert avse just detta. L.
- Till s. 79: *Skånim*. Ytterligare ex. på att *vin*-namn attraherats av och övergått till *hem*-namn äro no. *Gjubum* (NG 1,96), *Ovrum* (2,189). J.
- Till s. 81: *Slön*. Möjligheten att stammen urspr. var *Slöd-*, hade bort prövas. S.
- Till s. 83: *Solberg*. Av n. 1 och 2 framgår att förf. menar sig genom att ta med blott de c. 140 *Solberg(a)* i SvO ha uteslutit »*unga* namn på smärre bebyggelser». I själva verket beteckna c. 26 av det nämnda antalet lht, *torp* o. d.; hos Rosenberg Geogr.-statist. handlex. upptagas heller inte mer än 66 *Solberga*, alltså icke hälften. Av de 36 *Solberg* i SvO (inräknade i de 140), betecknar bara ett lht; av dessa 36 upptagas 27 hos Rosenberg, alltså $\frac{3}{4}$. *Solberga* har i största utsträckning förökats genom uppkallelse och konstlad namngivning, *Solberg* nästan inte alls. L.
- Till s. 86: *Blåarna*. Osannolikt att båtsmannen hade sitt namn efter *Blåtjärn*. Då flera båtsmän i socknen ha namn efter byar och hmn (se Tillägg till s. 2 och cit. st.), ligger det närmast till hands att antaga, att släkten *Blå* fått sitt namn efter en båtsman för hmnt *Blåskog*. S.

Till s. 87: *H o l m e h e m m a n e t*. F. leden kan nog vara namnet på torparen, *Holm* (möjl. taget efter byn *Holma*), med sen gen. på *-e*. S.

S t r ä n g e n har tolkats som ett *-vin* redan av Lindberg Skeem. Rätt. o. tillägg xviii och Janzén Subst. 150. L.

Till s. 88: *T r ä g r i n d*. Äro inte alla *grindar* av *trä*? Kan man tänka på *tre* (uttalet kan här intet avgöra)? S. — Bet:n kunde väl vara *'grinden* invid vilken står *trä*'. L.

S ö l e. Ett *Sezla* finns i Skagafjarðarsýsla på Island (Margeir Jónsson Torski- lin bæjarnöfn 1,35 f.). J.

Till s. 90₅: *T a f s ä n g e n*. Vad skulle ett *a p p e l l*. *stavsäng* ha för rimlig inne- börd? L.

Till s. 90 not 1: Hur skulle ett *Stagsengh* 1317 kunna vara < *Stafs*-? De båda (av förf. icke nämnda) ex:n på *-f* > *-g* hos Seip No. språkhist. 292 äro icke jämförliga; i båda går labial vokal förut. L.

Till s. 92¹⁹: Läs: bygder.

Till s. 93₅: Läs: förr (ej: från).

Till s. 93: *T r e j e*. Strecket över *-iæ* i RB är säkerl. intet nasalstreck. Namnet tycks icke vara alldeles enastående i Norden, ty i Frederiksborgs Amt i Danmark finns ett namn som torde innehålla samma ord som *Treje*, näml. *Try Herred*, skrivet *Thryggæ hæreths* 1248, *Thriggi hæreth* 1290, *Thrigge H.* 1356, *Tryhæertz tingh* 1442 osv. Enl. Da. Stedn. 2,5 är *Try* neutrum av räkneordet *tre* (rättande sig efter n. *härad*), och *Thriggiæ* är gen.; namnet åsyftar en ä. grupp av tre hära- der. Också det boh. *Priggie* tycks böra uppfattas som gen. av räkneordet *tre*, förutsättande ett utelämnat subst. Man tänker kanske närmast på *rud*, n. 'röj- ning'. Det är icke otänkbart att RB:formen skall utläsas *j Priggie rudi*, om näml. strecket över *-iæ* kunde vara förkortningstecken för *rudi*, även om sådant icke träffats annorstädes. En något senare parallell till försvinnandet av *rud* i ett boh. ON utgör det nuvar. *Kärna* i Torsby sn, Inlands S. hd, skrivet *j Kiærna rudi*, *j T(h)iernne* 1544-1586 j b (Bd V,75). Bet:n vore med denna tolkning 'de tres röjning'. J. — Det är väl icke möjligt att räkna med ett mansn. *Priggi*, även om odinsnamnet *Priggi* verkl. är pålitligt (se Falk Odinsheite 30). Ett *Tvæggi* är emellertid täml. säkert bestyrkt, inte bara som odinsnamn (anf. arb. 29), utan också genom ON:t *Tvæggestad* i Ögtl., och kanske genom den da. Bjer- regravstensens (nr 1) *tuika* (Wimmer-Jacobsen De da. Runemindesm. 79; jfr Jacob- sen-Moltke Danm. runeindskr., Lommeudg. 26). Om bet:n se Falk anf. st. L.

Till s. 94¹¹: Läs: smal.

**S t i l k e t o r p e t*. *Stilk* ss. bin. torde här ss. i v. Vrml. snarast åsyfta 'styvsint, trotsig, tredskande person'. S.

Till s. 99: *V ä s s b y*. Sgsleden *Gö-* i *Lilla Gö-Vässby* borde ha tolkats. Den är mansn. fsv. *Godhe* el. möjl. det fvnord. kvinnon. *Gyða*; jfr under *G ö s t e n e n* s. 151. J.

Till s. 101: *S k a t t k ä r r*. Det kan ha funnits en *s ä g e n* om en *skatt*. S.

Till s. 102: *Å n n e r ö d*. Antagandet att ett **æn* skulle bli *en-* styrkes inte av förh:t vid de av förf. anförda *bæn* och *gæn*; ty där står ju längden och *a* kvar, i motsats till *sen* 'tjärn', *hæn* 'horn', *kæn* 'korn'. *Arn-* > **æn* > *en* torde samman- hänga med acc.-förh:a i det trestaviga ON:t. L.

Till s. 103: *H j u l e m y r*. Sannolikare än någon av de nämnda tolkningsmög- ligheterna är att f. leden innehåller ett fvnord. **gjól*, anträffat ss. s. led i ON, av Torp hos Fick Wörterb.⁴ 3,135 tveksamt men tilltalande fört till mhty. *giel*, m. 'svalg, klyfta', vartill enl. Hellquist Et. ordb.² 322 *göl* (fsv. *gyl*) kunde vara en

- avljudsform. Denna tolkning ifrågakommer även för *Hjuleberget* s. 152, där dock ytterligare ett tolkningsalternativ erbjuder sig, om sakliga fakta stämma därmed, näml. genom sammanställning med nyisl. *gjóla*, f. 'blást', som står i avljudsförh. till no. dial. *gaul*, m. 'vindstöt', *gaula*, f. 'vinddrag'. Det nämnda *gjól* torde ingå i tre namn i Kville hd, t. ex. *Hjälmejul*. J.
- Till s. 105: »*Bogha vallo m*»: F. leden kan lika gärna vara gen. sg. *bogar* (med bortfall av *-r* framför *v*) el. gen. pl. *boga* av fvnord. *bugr*, *bogr* 'krökning, bukt'; jfr *Bågen* s. 60, 113, 191. J.
- »*Joronno rudi*». F. leden är *Jóronnar*, där *-r* fallit, *u* blivit *o* och *a* genom vokalharmoni blivit *o*. Annars återgår i RB *o* i ssgsfog sällan på äldre *a*. J.
- Till s. 107: »*Hædenne*» kan väl stå i st. f. **Hæidenne*; jfr uttalet av *Hedängen* s. 27 och skrivningen *Häd* o. dyl. på 1500- och 1600-talen av flera ON *Hed(en)* på Dal (E. Noreen *Ärtem.* 72). S.
- S. 108₁₃: Läs: **Lúða*. L.
- Till s. 116: *Fällevik*. F. leden kan icke vara *fälad*, enär uttalet då skulle ha haft *ʎ*. Samma misstag har begåtts vid alternativ tolkning av *Fällesmyren* Bd IX, 165. J.
- Till s. 117: *Kileminnet*. Platsen ligger vid en förträngning av Dynekilen mellan St. Krossön och fastlandet. Därutanför vidgar sig viken åter. K. kan alltså sägas ligga vid mynningen av förträngningen. F. leden är snarare målets *kile şilə*, m., än det förutsatta *kil*. J.
- Till s. 119: *Tångeflo*. Antages innehålla fvnord. *flói*, m. 'utvidgning av ett vattendrag', sv. dial. *flo(g)e* 'vattenpuss'. Detta är osannolikt. Dels passar bet.n hos *flói* (*floge*) illa till en större del av saltsjön, dels uppges under följ. namn *Vessleflo(e)* det ä. *flói* i målet numera motsvaras av **flåke flåga*. S. leden torde vara samma ord som no. dial. *flaa*, f. 'stor (grund) vattenbassäng (utan öar)', samma ord som *flaa*, f. 'stor, vid yta'. Detta ord bör i målet ha uttalet *flʌ*, liksom *tå*, f., heter *tʌ*, varom Janzén Subst. 146. Uttalet *-flʌ* kan vara såväl best. som obst. sg. (Janzén anf. st.). J.
- Vessleflo(e)*. Säkerl. ingår redan från början **flåg* (icke *floe*). Namnet är sannol. förkortning av *Vessleflågtjärn*. S.
- Till s. 122: *Ramlarn*. Om också *forsen* verkl. skulle ha kallats *Ramlarn* vilket materialet icke visar —, är detta utan tvivel sekundärt. S.
- Russleback(en)*. 'Skramla, braka, väsnas' är inte någon god översättning på *russla*; jämte 'rassla' kan snarare 'porla' användas. S.
- Till s. 124: *Blåhällorna*. Tolknningen förefaller omöjlig. Kanske har någon av släkten *Blå* (jfr s. 86, 229) haft med stället att skaffa. S.
- Till s. 126: »*Dyckerskärr*». Alternativet *Dödkarl(s)*- bör utgå. *Död-* (< *daud-*) hade säkert länge öppet *ö*, och *k* kan ej heller ha varit palatalt, vadan förutsättningar för en övergång *ö* > *y* saknats. S.
- Till s. 126¹⁹: *døkæls* är fel för *døkæls*.
- Till s. 127: *Jans(e)grunden*. F. leden kan här och i *Janseklåvan* s. 184 vara familjen. *Jansson*. J.
- Till s. 129: *Kröpplan*. I resonemanget borde *Krypplekvarn(en)* Bd V, 108 ha indragits. J.
- Till s. 133: *Andreklev*. Originalhandlingen på Lantmäterikontoret i Göteborg har *Andere* klev 1807 nr 158. J.
- Till s. 134: *Isevadet* s. 223 borde ha behandlats här. J.
- Till s. 135: *Pin(n)eklev*. F. leden trol. IN **Pin(n)en*; jfr anm. till s. 4. Också denna plats ligger ju på Björke. S.

Till s. 136: Vaggareklev. Den sägen som förf:n åsyftar med en enskild meddelares »orimliga förklaring», är återgiven i mina av förf:n använda uppteckningar hos Institutet; den lyder där: »En dräng och en piga (trol. på var sin gård) skulle ha haft ett barn tillsammans, som de haft i en vidjekorg där. Hon gick på gårdet och harvade, han gick och vallade. Han sjöng: *tíl* [barnets namn?] *lídön gráðar*. Hon: *ta a skón a mjótká kón a sjú i hón a jé ðæn lèlð drèkð*. Han: ÷ *ja ha-ða jótt ÷, hag-gráðar-lígð ðla*. Hon: *ja har vnta* (var. *vgón*) *tí*, *ja fj-úttá ga vól*, *ja hárf förfúl*, *ja gár pa jèkót a hárvar* (el. *ja fær gá pa jèkót a harvð*). Säggen behöver icke vara en namnförklaringsägen i efterhand. S.

Till s. 138: »Hillern». Borde ha behandlats på s. 180 under avd. VII. J.

Till s. 142: Skårebergen. Det borde ha sagts att f. leden formellt är *skåra* (no. dial. *skóra*), f., el. det liktydiga *skår* (fvnord. *skör*), f.; jfr t. ex. *Skåreberget* Bd XVIII, 227. J.

Till s. 145: Basebergen och -högen: Också här (jfr anm. till s. 2) torde f. leden vara ett IN *Basen*. S.

Bläse(röd)berget. Formen *Bläseröd-blæsarø* är missvisande. Ss. på s. 137 meddelas, finnes på berget ett gränsröse som benämnes *Bläseröset*. Detta är antingen en ellips av **Bläsebergsröset* el. en parallell bildning till *Bläseberget*. Av **Bläserösberget* blev lätt **Bläseroberget* genom dissimilatoriskt bortfall av det sista *s*'et, varjämte -ö- försvagades till -ø-. J.

Till s. 147₁₃: Läs: Borås kulle 1813. J.

Till s. 149: Femrör. Naturligtvis ingår *rör* 'röse' i benämningen; se *Femstena rör* o. d. i flera tidigare bd. Associationen med appell. *femröring* är sekundär, om det överhuvud behöver räknas med den. S.

Till s. 152³: Läs: *råmbårjæt*.

Hjuleberget. Se Tillägg till s. 103 (Hjulemyr).

Till s. 157: Kärningbacken. På platsen fanns förr ett »varp», en hög av pinnar som kastas av förbigående därför att någon ljutit döden där (se t. ex. Bd XVIII, 119 och cit. litt.). Detta bekräftar alltså förf:s tolkning enl. säggen. S.

Till s. 160: Raggeberget. Den tolkning enl. vilken f. leden är *Raggen* 'djävulen', torde här som vid *Raggésås* Bd V, 77, där den framföres av Lidén, förtjäna företrädet. Den Lede har väl då trots hålla till där. Utom av L. anförda paralleller kan möjl. *Djävlastenarna* s. 148 andragas. S.

Till s. 161: Rullebackarna. Om det är riktigt att med Lindroth i BGGF 1942, s. 23 i ett *Rulla* på Orust se no. dial. (Jæderen) *rulla*, f. 'dyngge av sammenrullet sten', kunde d. o. ingå också i *R*. L.

Till s. 162: Rytterhögen. Det felaktiga antagandet i Bd XVIII, 300 har rättats redan Därs. s. 366. J.

Till s. 167²: Kyrkesund ligger på resp. vid Tjörn, inte i Tjärnö sn. L.

Till s. 167₁₄: Tillägg: **Tvillingeberg**, på gränsen till Lurs sn. — 1726 Sk. nr 9. ∞

Två små runda, likformiga berg invid varandra. J.

Till s. 169³: Örnekupeberg. Här borde ha anförts det no. *Örnekuppa*, som i NG 1, 251 säkerl. riktigt uppfattats ss. en felaktigt el. ombildad form av *-kupa* i terrängbetecknande anv. J.

Till s. 169₁₁: Fålemyr. Enl. Lindberg Skeem. 23, 119 heter *fåle* i målet *fåta*, med kort vokal liksom en hel rad likställda ord. Form med lång vokal är mindre äkta. L.

Till s. 172: Fillemyren. Det bör observeras att *ï* + *l* i målet ger *el*; jfr t. ex. *jék*, n. 'smal klyfta', av fvnord. *gil*. Ordet *fel* 'vävskäl', av fvnord. *skil*, n., är alltså en oregelbunden form. Den torde ha rönt inflytande av verbet *filð* 'skilja',

- el. möjl. ha utvecklats i svagton, t. ex. i ssgn *vävsål*. J. — F. leden *Fille* har nog allm. nedsättande bet.; jfr nordboh. (Sörbygden) *fīlökūļa* 'dålig häst' (Nilén Ordb.), vrlm. *fīlemar* 'dålig märr'; jfr *Skra bemyr* s. 176. S.
- Till s. 173: *Krumstång(s)myr(arna)*. Uttalet *-stog-* kan icke återgå på *stong*, ty *stång* heter i målet *stag*. -o- beror på assimilation till första stavelsens *o*. J.
- Till s. 174: *Käringstocken* borde ha behandlats under avd. IV (s. 133 el. 135). J.
- Mosemyr*. Även andra namn på *Mos-* borde ha berörts, t. ex. *Mostorp* SOÄ VII.1,82, *Mosberg* SOV 14,16, som med tvivelaktig rätt anses innehålla okänt fsv. mansn. *Mod*, motsv. fht. *Möt*. J.
- Till s. 175: *Pengemyr*. Jfr anm. till *Skattkärr* s. 101. S.
- Till s. 176: *Räjsmyren*. Ett mansn. *Reginn* bör helst inte återopas; det är alltför svagt styrkt (se Lind Dopn.). L.
- Till s. 180: *Lerhålor*. Uttalet *lērhornə* måste vara oriktigt. S. — Originaluppteckningen har i själva verket *-hörnə*. L.
- Till s. 182¹²: Tillägg: *Varpedal* Hogar. — *Varpedahl* 1731 Sk. nr 8. ∞ Om *varp* s. 96. J.
- Till s. 182₁₂: *Blåklåvorna*. Tydningen av *Blå-* förefaller osannolik. Jfr anm. till s. 86 ovan, ävensom *Blåkas* s. 40 och Tillägg till s. 198. S.
- Till s. 183: **Börsåsan*. Borde ha behandlats under avd. X (s. 221); åsyftade redan från början en källa. J.
- Till s. 184: *Janseklåvan*. Se Tillägg till s. 127.
- Till s. 185: *Kämpegrottan*. Man kan ha trott att »*kämpar*» hållit till där. S.
- Till s. 191⁴: När *bråte* säges ha ung. samma innebörd som *kas*, bör dock namnet *Bråtekasen* observeras; detta tyder på att en skillnad finns mellan de båda ordens betr. J.
- Till s. 198: För *Blåkas(en)* nr 2 och **Blåvallen* bör ävenledes bin. el. släktn. *Blå* komma i åtanke före förf:s tolkning. Jfr Tillägg till s. 182 med hänvisningar. En släkt *Blå* finns ännu i strömstadstrakten. S.
- Till s. 199: »*Byddingen*». Namnet bör sammanföras med *Bytingestyckena* i Morlanda sn, Orust. Där ingår högst sannolikt det **byting*, vbalsbst. till *byta*, som förf. i sista hand har i åtanke. L.
- Till s. 200: *Dämman*. Borde ha behandlats under avd. X (s. 222). J.
**Fjordungestycket*. Möjl. ingår ett **fjolung* Kämt? 'ettårig häst'; jfr *Tjurstycket* s. 196. En 'fjärdedel' heter även i Skee *fjårding*, se *Torefjårdingen* s. 196. S.
- Till s. 201: *Fläskåkrarna*. Kartan har *Fläsk Äkernerne*. Alltså = följ. namn. J.
- Till s. 202: *Grå(s)kas*. Säkerl. ett släktn. (soldat- el. båtsmansn.) *Grå*, kanske bildat till *Grälös* som ev. *Blå* till *Blåskog*, se Tillägg till s. 86. S.
- Till s. 203: *Hammeltå(n)*. En av Institutets meddelare har fått uttalet *håmëntó*. S. — Det är troligt att det tiotal namn på *-tå(n)* som finns i socknen, egentl. åsyftar likartade lokaler. De borde därför alla ha behandlats under samma avd. *Svinetån* har förts till avd. X. J.
- Till s. 203¹⁹: Läs: anses.
- Till s. 209: *Pinnekas*. Även här bör tanken på IN komma i första rummet; jfr Tillägg till s. 4. S.
- Till s. 210: »*Rasman*». Formen från kartan S 29 fol 106 utgår. Den är en felform för den ävenledes citerade originalkartans form. J.

Till s. 214: *Spekebackarna*. *Backe* åsyftar här en icke sluttande mark. Namnet borde således ha ställts i relation till s. 136₁₀, med hänvisningen till Bd XVIII, 186. J.

Till s. 218: *Risarna* utgår. Enl. kartan ligger platsen på Överby ägor i Lurs sn. J.

Till s. 219: *Käring(e)hultet* nr 2. Enl. min egen uppteckning hos Institutet är det fråga om en *käring* »som gick och bad ('tiggde')». S.

Till s. 222: *Gottland*. »De brände och höstade så väldigt där några år.» S.

Till s. 223: *Martefläck(en)*. F. leden kan också vara gen. på -e av kvinnon. *Marit måt.* J.

Till s. 224: »*Skottjlarna*». Rimligtvis är det fråga om samma namn som föreg. (»*Skottinland*»), fastän detta ej med kartornas hjälp kan fullt bevisas. J.

Till s. 226: *Tör(e)hjällen*. Hänvisning borde ha skett till det fullt identiska no. *Tyrishjellen* NG 1, 14. J.

Till *Registret*: Förf. har glömt att i *Registret* införa namnen i Inledningen. I den mån detta är av betydelse, rättas det nu i OGB-upplagan. L.

REGISTER.

1. Ortnamsregister.

Asterisk framför en namnform anger att denna är konstruerad. Inom citationstecken stå dels från den nutida normalformen avvikande ä. former ur lätt tillgängliga (tryckta) källor, dels former som närmare ansluta sig till uttalet än den officiella formen. — Namn på orter utom socknen äro tryckta med *kursiv* stil. D är = Danmark, I = Island, N = Norge. Jfr i övrigt Inl. till motsvarande register i Bd II.

Aderstamsflaten 191.
Aftonwardsbacken 144.
Al-, se även Orr-.
Alaska 57.
Alberget 67.
Albergstflaten 191.
Aldungen 82.
Alelund(en) 6, 217.
»Alemarken» 1.
Alker 125.
Alleby 1.
Allemarken 1.
Alviken 82.
Amandaviken 39.
Amberns berg 137.
Ambernsklåvan 179.
Amerikaplankorna 197.
Ammeliderna 144.
Amund(en) 221.
Amundkas 191.
Amundklåvan 179.
Amunds gårde 191.
Amunds myr 169.
Anders' drag 179.
Anders' åker 191.
Andreas' gårde 191.
Andreas' tresnipp 191.
Andrekleiv 133, 231.
Andreklåvan 191.
»Anholmen» 132.
Ankarbukten 113.
Ankaret 144.
Ankarhällan 144.
Ankarklåvan 182.
Ankervallen 191.

Anneberg 63, 99.
Annedal 61.
»Annerød» 102.
*Anneröd (?) 134.
Annika 60.
Annikabackarna 60.
Annikas skåra 60.
Annikas tomt 60.
Anundkas 191.
Apelberget 137.
Apelbräckan 137.
Apelflaten 191.
Apelklåvan 179.
Apelkroken 191.
Apelvik(en) 113.
Apleflaten 191.
Arkemoarna 191.
Arkemyr(en) 11.
Arken 11, 57.
Arket 11.
»Arnarud» 102.
Arrestkleven 132.
Arveflaten 191.
Asgeröd 104.
Askeberget 137.
Askehögarna 137.
Askemyr(en) 169.
Asken 46.
Askestycket 191.
Asmund 54.
Asmundgårdet 191.
Asmundmyren 169.
Asmund(s)berget, -fjället 137.
Aspebacken 137.
Aspeberget 137.

Aspebågen 113.
Aspeflaten 191.
Aspehögarna, -högen 137.
Aspeklåvan 179.
Aspekullen 137.
Aspelid 73.
Asp(e)lunden 94, 217.
Aspevik(en) 113.
Aspängen 191.
»Atthallsbacken» 144.
Axleberg 145.
Axlehögen 145.

Backa 2, 104.
Backarna 6, 7, 52, 72, 86.
Backebro 132.
Backedalarna 179.
Backeflatten 191.
Backegärdet 191.
Backehösen 145.
Backekas 99.
Backelid(en) 6, 31, 35, 51, 95,
100.
Backemyr(storpet) 35.
Backen 6, 51, 62, 63, 82.
Backeremsorna 191.
Backhällningen 145.
Badstugeberget 137.
Baggeröd 1.
Baggerödskilen 113.
Bakekas (?) 99.
Ban(d)en 61.
Baracken 87.
»Bardarud» 14.
Barlindbukten 113.

- Barrdalen 182.
 Bar(r)vadet 21, 228.
 Basebergen 145, 232.
 Basehemmanet 73.
 Basehålan 182.
 Basehögen 145, 232.
 Basetorpet 2, 227.
 Bastekärr 1.
 Beateberg 32.
 »Begges Fiohlen» 115.
 Bengteflaten 191.
 Bengtekas 191.
 Bengtemossen 169.
 Bentehagen 53.
 Benteröd 26.
 Bergabo 77.
 »Bergastofuonne» 105.
 Berge 2, 6.
 Bergemellom 191.
 Bergeskogen 2.
 Berget 4, 28, 82, 102.
 Berggårdet 191.
 Berghögarna 137.
 Bergjätt(e)hålan 221.
 Bergkitteln, -kittlarna 179.
 Bergkällan 100.
 Bergtränget 134.
 Betesdalen 179.
 »Bettrade» 105.
 Bicketången 125.
 Bickjan 125.
 »Biercke» 3.
 Biklåvan 179.
 Billingen 28.
 Bingehålan 179.
 Bingen 197.
 »Bircke» 3.
 »Birkibrota» 105.
 Biskop(s)hållan 137.
 *Bjarka 3.
 Bjälveröd 2.
 Bjälverödbukten 113.
 Björke 3.
 Björkebacken 137.
 Björkedalen 4.
 Björkeflaten 191.
 Björkehögen 137.
 Björkeklåvan 179.
 Björkekärr(et) 217.
 Björkelid(en) 6, 21, 137.
 Björkelund(en) 6.
 Björkemon 191.
 Björkemyr(en) 12, 33, 169.
 Björk(e)näs 6, 33, 73.
 Björkeröd 30.
 Björkeskogen 217.
 Björkesten(en) 137.
 Björkholmarna, -holmen 124, 137.
 Björkåkrarna 191.
 Björkåsen 137.
 Björnebackarna 137.
 Björneberget 137.
 Björneflaten 191.
 Björneklev 132.
 Björn(e)myr(arna) 4, 6, 60, 88, 96, 169.
 Björneröd 6, 88.
 Björneröd(s)piggen 137.
 Björneröd(s)skottet 145.
 Björn(e)skogen 217.
 Björnestenen 145.
 Björnestrand 191.
 Björnhagen 32.
 Björnhult(et) 217.
 Björnhålet 179.
Björnim 79.
 Björnsbågen 115.
 Björn(s)slätt 191.
 Björnsund 113.
 Blackas holme 124.
 Blockebäcken 120.
 Blockeflaten 191.
 Blockemyr 34, 171, 228.
 Blockemyrtjärnet 113.
 Blockens torp 90.
 »Blom(m)esholm» 7.
 Blomsholm 7, 227.
 Blomsterbergen 137.
 Blomstermyr 171.
 »Blykällarne»? 145.
 Blystensberget 145.
 Blystensbukten 113.
 Blystensklåvan 179.
 »Blåarmyr» 198.
 Blåarna 86, 229.
 Blåbäck 120.
 Blådalen 96.
 Blåhällorna 124, 231.
 Blåkas(en) 40, 198, 233.
 Blåklåvorna 182, 233.
 Blåkullen 145.
 Blåsarebackarna 145.
 Blåseberget 9.
 »Blåserödsberget» 9.
 Blåskog 9.
 Blåsopp 198.
 Blåsoppberget 9.
 *Blåtjärn 115.
 Blåtjärnsmyren 115.
 *Blåvall(en) 198, 233.
 Blåvall(s)myr 198.
 Bläckeången 191.
 Bläseklåvorna 179.
 Blåse(röd)berget 145, 232.
 Blåse(röd)kullen 145.
 Blåseröset 137.
 *Bläsiskog 9.
 *Bläsoskog 9.
 »Blöbersdiket» 115.
 Blöteberg(et) 146.
 Blötebergsbukten 146.
 Blöteflaten 191.
 Blötemyr(en) 169.
 Blöteputt 115.
 Blöte putten 115.
 Blötorna 169.
 Blötsek 169.
 Bockedalen 179.
 Bockeflaten 191.
 Bockehållan 146.
 Bockepannan 146.
 Bockeren(en) 198.
 Bockesten(en) 146.
 Bod-, se även Bu-.
 Bodalsgården 11.
 Bodalskilen 113.
 Bodalskällan 220.
 *Bodkas(erna) 198.
 Bodkasskogen 198.
 Bogen, se Bågen.
 »Bogha vallom» 105, 231.
 Bojarkilen 113.
 »Bojen» 105.
 Bojenbro 132.
 Bojendalarna, -dalen 8, 105.
 Bojenhålan, -hålorna 182.
 Bojenhögen 137.
 Boklåvorna 182.
 Bolagskullen 137.

- Boldalen 182.
 Bolklåvan, -klåvorna 182.
 Boll(e)viken 85.
 »Bolnåset» 124.
 Bolteberget 146.
 Bomansstycket 191.
 Bondalbukten 115.
 Bondarna 103.
 Bond(e)äng 103.
 »Borddalen» 182.
 »Bordklåvan», »-klåvorna» 182.
 Borgmästaremyren 169.
 Borgås(en) 146.
 Bort i stugan 52, 70.
 *Botteröd 146.
 *Botteröbackarna 146.
Bottna 80.
 Bottnarna 198.
 Bottneberget 137.
 Bottneflaten 191.
 Bottnehålan 179.
 Bott(n)en 19, 198.
 Bovall 10.
 *Brandberg 146.
 Branddal(en) 183.
 Brandemyr 171.
 Brandkas 191.
 *Brandotefjäll 146.
 Bratteberget 137.
 Bratteklev 132.
 Brattekullen 137.
 Bredbergen, -berget 137.
 Bredbergtorpet 4.
 Brede sten(en) 137.
 Bredfjäll 137.
 Bredklev 132.
 Bredklåvan, -klåvorna 179.
 Bredmyr(en) 28, 54, 169.
 Bredmyrs skrull(esten) 146.
 Bredsand 191.
 Bredstenberget 137.
 Bredsten(en) 137.
 Bredtunen, -tunet 198.
 »Bre(h)men» 10.
 Bresiljeberget 146.
 »Briams lykkiu» 105.
 Bringebärsberget 137.
 Brinkarna 137.
 Brisslingsbergen 147.
 Broberg 137.
 »Broddarna» 55.
 Broflaten 191.
 Broholmarna, -holmen 124.
 Brolyckan 191.
 Brostycket 191.
 Brovallen 100.
 Brukedalen 30.
 Bruket 4, 69, 220.
 Bruksholmen 124.
 »Brunhagen» 31.
 Brunhögen 31.
 Brunkullen 147.
 Brunnarna 199.
 Brunnebergen, -berget 137.
 Brunnen 50, 199.
 Brunnsflaten 191.
 Brunnsnögen 137.
 Brunnängen 191.
 Brunskär 147.
 Brurebacken 137.
 Brureberget 147.
 Bryggeberget 137.
 Bryneberg(et) 147.
 Bryngels gårde 191.
 *Bråne-, se Brunne-.
 Bråtarna 55, 103, 191.
 Bråteberget 137.
 Bråtekas(en) 10, 30, 191, 233.
 Bråteliden 137.
 Bråtemyr 169.
 Bråtvall 191.
 Bräckan 1, 29.
 Bräcke 105.
 Bräckebergen, -berget 137.
 Bräckebacken 120.
 Bräckefjäll 137.
 Bräckeflaten 191.
 Bräckehagen 191.
 Bräckemarken 86.
 Bräckemyr 86.
 Bräckestrand 86.
 Bräcketorpet 1.
 Bräck(e)vik 113.
 Bräckeåkern 191.
 Brämnen 10.
 Brämstjärnet 113.
 Brända berget 137.
 Brända fjället 137.
 Brända klåvan 179.
 Brända lid 137.
 Brändeberget 137.
 Brändemon 191.
 Brände skogen 217.
 Brännan 191.
 Bränneberget 137.
 Brännemyr 169.
 Bränneriet 220.
 Brännerikällan 220.
 Brännerisbrunnen 220.
 Bränneri(s)flaten 191.
 Bränneri(s)hagen 191.
 Bränneri(s)ängarna 191.
 »Brön» 50.
 Buar 11.
 Budalen 2, 13, 179.
 »Buda vellir» 10, 13.
 Budalsdalen 58.
 »Budir» 11.
 »Buin» 14.
 »Buinom» 105.
 Bukten 48.
 Bukterna 53.
 »Bullaremyren» 171.
 Bullern 89.
 Bulyckan 191.
 Bur(e)dalen 4.
 Buskelid 82.
 Buskeröd 82, 97.
 Buskevik(en) 71.
 Buskogen 217.
 Bussehemmanet 98.
 Busseklev 132.
 Buvall 13.
 »Byddingen» 199, 233.
 *Byrgisåss 147.
Bytinghagen 199.
Bytingsklåvan 199.
 *Bytängen 199.
 Bågen 60, 113, 191, 231.
 Båleröd 14.
 Bålerödbäcken 120.
 Bålerödnåset 124.
 Båleröd strand 14.
 Bålevik (?) 48.
 Båsarna 113.
 Båseberget 137.
 Båsemyren 169.
 Båsen 183, 221.
 »Båsåsan» (?) 183.
 Båtevik 48, 113.

- Båthagen 82.
 Båtsmansberget 137.
 Båtsman(s)hålet 60.
 Båtsmansmarken 191.
 Båtsmansstenen 137.
 Båtsman(s)stommen 40.
 Båtsmanstorpet 2, 10, 14, 26,
 27, 32.
 Bäckebo 132.
 Bäckebräcke 137.
 Bäckedal(arna) 179.
 Bäckedraget 120.
 Bäkehagen 191.
 Bäck(e)holmarna 124.
 Bäcekroken 191.
 Bäckemellom 191.
 Bäckemyr 28.
 Bäckén 8, 80, 88.
 Bäckénäs 58.
 *Bäckeräng(en) 199.
 Bäcketånge(n) 124.
 Bäcke Viken 113.
 »Bäckringberget» 199.
 Bäckrännan 120.
 Bäckåkrarna 191.
 Bäckängen 191.
 Bärlid 137.
 Bästefar 199.
 Bästemor 199.
 Bö 14.
 Böckerkas 191.
 Bölevik (?) 48.
 Bölskär(en) 125.
 »Böneren(en)» 199.
 Börjeskogen 8.
 Börjeskogsbäcken 120.
 Börsås 147, 232.
 *Börsåsan 183, 233.
 »Böyen» 105.

 Crafoords brygga 132.

 Dabergen 148.
 Dafter 14, 221.
 Dafterbukten 113.
 Daftö 15, 227.
 Daftö lera 16.
 Dalarna 43, 49, 51, 52, 58.
 Dalboflaten 191.
 *Dal(e) 105.

 Dalebacken 137.
 Daleberg(en), -berget 137.
 Daleflaten 191.
 Dalegrinden 132.
 Dalehällorna 137.
 Dalekasen 191.
 Dalemyr 169.
 Dalén 52, 82.
 Daleskogen 217.
 Daleskottet 220.
 Dalevallen 191.
 Dalsfjäll 137.
 Dalås(en) 137.
 Dammbacken 137.
 Damm(e)berg(et) 138.
 Dammedal 179.
 Dammefflaten 192.
 Dammen 2, 4, 21, 98.
 Dammhålan 179.
 Dammkas(en), -kaserna 192.
 Dammklåvan 169.
 Dammlid(en) 138.
 Dammrenarna 192.
 Damms(e)myr 100.
 Dammjärn 113.
 Dammmyrarna, -myr(en) 169.
 Damparna 37.
 Dampen 37.
 *Dampåkrarna (?) 37.
 Daniel 126.
 Dannemarksflaten 192.
 Dannemarkshögen 148.
 Dansarehalsen 221.
 Dansaremarken 41.
 Dansaren 41.
 Dansar(e)na 59.
 »Dans(e)myr» 100.
 Dapemyr 169.
 Dapen 5, 98, 113.
 Dapåkrarna 192.
 De brända bergen 138.
 Degetorpet 29.
 Delen 102.
 Delesbackarna, -backen 6.
 Delesberget 138.
 Delesklåvan 179.
 Delestensberget 138.
 Delningsmossen 169.
 Den djupa dalen 179.
 Den förtrollade trädgården 218

- Den runde kullen 138.
 Den trekantade hagen 192.
 Djupa bergjätt(e)hålan 221.
 Djupe dalen 179.
 Djupedal(en) 179.
 Djupesund 114.
 Djupmossen 6.
 Djävlastenarna 148.
 Domareringen 221.
 Domaresätet 222.
 Draget 221.
 Drivnäs 71, 229.
 Drottningberget 148.
 Drottningmyren 169.
 Drumsekaserna 192.
 Drumseklev 132.
 Drumseklåvan 179.
 Drumseliderna 138.
 Drumsemossen 169.
 Drumsemyr 169.
 Drumsetjärn 115.
 Dräng, se Torstens dräng.
 Drängstugukas 192.
 Dummeln 116.
 Dumpehållan 148.
 Dumpemarken 192.
 Dumpemyren 169.
 Dumpen 222.
 Dunkärr 171.
 Dunkävlingeklåvan 183.
 Dunkävlingeklåvan 183.
 Dunsefflaten 199.
 Dunsehögarna 138.
 Dunsen 199.
 Dyarna 169, 220.
 Dyarnahögarna 138.
 Dybackarna, -backen 138.
 Dyberget 138.
 »Dyckerskär» 126, 231.
 Dyet 220.
 Dyflaten 192.
 Dyhagen 192.
 Dykasen 192.
 Dyliden 138.
 Dymossen 169.
 Dynecilen 114.
 Dyngan 126.
 Dynghögarna 126.
 Dyngorna 126.
 Dyrehögen 148.

Dyren 200.
 Dyrflaten 192.
 »Dyringen» 200.
 Dyräckran 192.
 Dyrängen 200.
 Dyrängsberget 200.
 Dyrönningarna 192.
 Dystyckena 192.
 Dyveln 116.
 Dyåkrarna 192.
 Dånarebacken 148.
 Dånarebäcken 121.
 Dårskilds högar 148.
 Dårskildshögen 148.
 Dårskilds moar 192.
 *Däm lan (?) 200.
 *Dämle bäck(en) (?) 200.
 Dämleflaten 200.
 Dämlesnippen 200.
 *Dämleängarna 200.
 »Däm lingarna» 200.
 Dämman 200, 233.
 »Dårskilds-Högar» 148.
 *Dödkarl(s)skär 126.
 Döltorp 16.
 Dölåsen 138.
 Döparbukten 114.

Edet 36, 132.
 Edsmyren 169.
 Eftermiddagsmyren 172.
 »Eigst 18».
 *Eist 18.
 Ejjgalsröd 17, 227.
 Ejjgst 18, 227.
 Ejjgstkleven 133.
 Ejjgstvatt(n)en 114.
 Ejjgst älven 120.
 Ekebacken 138.
 Ekebergen, -berget 138.
 Ekeflaten 192.
 Ekefläcken 192.
 Ekehagen 192.
 Ekehogen, -högen 22, 97, 138.
 Ekeklev 88.
 Ekeklåvan 179.
 Ekekullen 138.
 Ekelid(en) 12, 30, 138.
 Ekelidsbäcken 120.
 Ekelidstjärn 114.

Ekelidsvattnet 114.
 Ek(e)mon 192.
 Ekemyr(en) 61, 169.
 Ekestubbarna 220.
 Ekestödet 220.
 Eknäsberg 6.
 Ekorremyren 169.
 Elofsröd 19.
 Elov(s)skär 126.
 Elsängen 18.
 Elsängetjärnet 114.
 Elsängsbott(n)en 19.
 Eländet 200.
 Enerdalen 179.
 Enerhagarna, -hagen 192.
 Ene(r)hogen 4, 6, 62, 84, 86, 138.
 Eners berg 94.
 Enersberg 6.
 Engalsröd 19.
 Engalsrödtjärnet 114.
 Engelbrektstomten 220.
 Enhörningen 200.
 Erikgårdet 12.
 Eriks berg 138.
 Eriks kas 192.
 Eriks lider 138.
 Erlandhagarna 192.
 Erlandmoarna 192.
 Erlandsröd 19.
 Erlands kas 192.
 Eskillklåvan 33.
 Eskils intag 192.
 Ettan 200.

Fagerhult 21.
 Fagerskär 33.
 Falkeröd 13.
 Fallentin N 5.
 Faltintorpet 5, 98.
 Femröringen 149, 232.
 Femstena rör 138.
 Femstena röset 138.
 Femstensberget 138.
 Fetrenen 200.
 Fettbackarna 149.
 »Fials kora» 31.
 Fibbringsmyr 172.
 Fillemyren 172, 232.
 Fill(e)ås 149.
 Fill(e)åsbäcken 120.

Finkelberget 149.
 Finntorpet 71.
 Fittan 93, 100.
 »Fitteberg» 149.
 Fitten 93.
 »Fitthus» 222.
 *Fjordungestycket 200, 233.
 Fjörkallkvarnen 220.
 Flackerabben 218.
 Flackeskogen 218.
 Flateby 20.
 Flatebymålet 192.
 Flaten 60.
 Flatskär 124.
 *Flepen 200.
 »Flottmosse» 172.
 *Fluerna 124.
 Flåggerberget 138.
 Flåghult 20.
 Flåghulttjärnet 114.
 Flåhackan 201.
 Flåhacket 201.
 Fläckarna 192.
 Fläcken 63.
 Fläskelhålan 183.
 Fläskelkattan 149.
 Fläskum 79.
 Fläskåkrarna 201, 233.
 Fläskäckrororna 201, 233.
 »Flöghult» 20.
 »Flöjens kullen» 149.
 Folkestad 21, 228.
 Folkes vette 220.
 Fors 8.
 Forsrännan 120.
 Forstorkan 220.
 Fossum 79.
 Fram i stugan 93.
 Framme 70.
 Fransan 43.
 Franseberget 138.
 *Fransängen 43.
 Fredriksborg 6.
 Fridhem 32, 53, 71.
 Frisvall 201.
 Fritorp 92.
 »Frodæ ngh» 105.
 Fröjderöd 41.
 Frölings kalvhage 192.
 Fuckarehållan 149.

- Furholmen 124.
 Furnäs 124.
 *Furtollberget 149.
 *Furtollid 149.
 Furubacken 21, 138.
 Furuberget 138.
 Furubäck(en) 120.
 Furuhultet 217.
 Furuhålet 180.
 Furuhögen 138.
 Fur(u)kas 192.
 Furuklåvan 180.
 Furulid 138.
 Furulund(en) 12, 217.
 Furumoarna 192.
 Furunäs 124.
 Furusundet 114.
 *Furutången 127.
 Furöken 201.
 Fusken 201.
 Fykeberget 138.
 Fykeklåvan 183.
 »Fylseng» 201.
 Fyraskillingshällorna 149.
 Fyrkanten 192.
 Fyrkantaskogen 217.
 Fyrkehagen 26.
 Fyråkrarna 192.
 Fågelvik 48.
 »Fågelhagen» 89.
 Fågelhögen 22, 89.
 Fågelkärr 22, 50, 217.
 Fålemyr 169, 232.
 Fäbacken 138.
 *Fäbroäng 172.
 Fägerinden 133.
 Fähuslyckan 192.
 »Fäkallet» 149.
 Fäklevarna, -klev(en) 133.
 Fäklåvan 180.
 Fällevik 116, 231.
 Färingen 116.
 Färjan 39.
 Färlef 45.
 Färsken 218.
 Fästningen 149.
 *Fölsäng 201.
 Fölungarna, -ungen 127.
 Fölungeflåget 138.
 Fölungehöljen 180.
- Fölung(e)myrarna, -myren 169.
 Fölung(e)pinan 201.
 Förmiddagsmyren 172.
 »Gabriel och Bryngels gårde» 201.
 Gabriels gårde 192.
 Gaddekasen 62.
 Gaddestugan 62.
 Gaffelkullarna, -kullen 150.
 Gafflarna 150.
 Galgeberget 138.
 Galgeklevarna 133.
 Galgstenarna 138.
 Galjondalen 183.
 »Galjon(s)skogen» 218.
 »Gallomdalen» 183.
 Galtebackarna 138.
 Galteberget 138.
 Galteliderna 138.
 Galteryggen 124, 138.
 Galteröd 31.
 Galtetorpet 31.
 Gamla Båtsmanstorpet 26.
 Gamla nyvället 192.
 Gamlehögen 57.
 Gamlekas 192.
 Gamle vallen 192.
 Garvarebäcken 2, 103.
 Gatan 93.
 Gateflaten 192.
 Gatehagen 192.
 Gatekriken 192.
 Gatemyren 169.
 Gateröd 82.
 Gatäkern 192.
 »Gautabudir» 26.
 »Gautarsrud» 106.
 »Gelauga þorp» 23.
 Geleklev 133.
 Gelet 72, 180.
 Gellingeöd 23.
 Gelsflaten 192.
 *Germunderöd 201.
 Getebackarna 138.
 Geteborgen, -berget 138.
 Getebodbackarna 138.
 *Getebråten 201.
 Getebygd(en) XV.
 Getebågen 192.
- Getedalen 180.
 Getefjärdingen XV.
 Geteflaten 192.
 *Getegårdshultet 218.
 Geteklåvan 180.
 Geteknatten 138.
 Getepallen 138.
 Getepinan 150, 201.
 Getepinberget 201.
 Get(e)sand 192.
 Geteskrämman 96.
 Getevadet 133.
 Getäckrorna 192.
 Gibberöd 23.
 Gillbergdalen 180.
 Gillebråten 202.
 Gill(e)tungan 202.
 »Gilletånga» 202.
 Gillholmen 202.
 Giltorp 23, 228.
 Gisslanekullen 150.
 »Gisslane(skiftet)» 202.
 Gjutum N 229.
 Glanareklev 133.
 Glanarekullen 138.
 Glasflaten 192.
 Glashagen 192.
 Glashögen 138.
 »Glibbu rud» 106.
 Glutten 22.
 Goddagarna 12, 33, 227.
 Goddag(s)klåvan 12.
 Gottland 222, 234.
 Grandalen 21, 35, 61, 180.
 Granhogen 6, 67, 138.
 Granklåvan 180.
 Grankärr 43, 98, 217.
 Grankärrenknatten 37.
 Granliden 21.
 Granneröd 5.
 Granskogen 6.
 Granskog myr 5.
 Granås 21.
 Gravarna 222.
 Grindebackarna 138.
 Grindebergen 138.
 Grindeflaten 192.
 Grindehagen 192.
 Grind(e)kas 41, 56.
 Grisekas(en) 192.

- Grisekärr 217.
 *Grö 24.
 Gropenhögen 138.
 Gråben 127.
 Gråbenberget 138.
 Gråben(e)hagen 37.
 Gråbenhålet 180.
 Gråbenklåvan 180.
 Gråbenknatten 138.
 Gråbenskogen 217.
 Grågåskullen 150.
 Gråkallskullen 150.
 »Gråkarholmen» 127.
 »Gråkonskullen» 150.
 *Gråkullen 150.
 Grälös 23, 228.
 Grälösbäcken 120.
 Grälösmyr 172.
 Grå mårren 124.
 Gråsiken 169.
 Grå(s)kas 202, 233.
 Gråson 150.
 Gråstenmyr 169.
 Gråtarestycket 202.
 Gråtarevallen 202.
 *Gråten 172, 202.
 *Gråtsmyr 172.
 *Gråås 202.
 Grönbacken 59.
 Grönebukt 114.
 Grön(e)klåvan 180.
 Grönhög 138.
 Grönviken 114.
 Gröthög(en) 138.
 Gubbehagen 192.
 Gudebo 26.
 Gula skäret 124.
 Gule fläcken 192.
 Gule myr 169.
 Gullberget 150.
 »Gullbrandz heid» 106.
 Gullereskogen 219.
 Gullgruvan 183.
 Gullskär 124.
 »Gullu rudh» 106.
 Gungarebackarna 150.
 Gunhilderöd 5.
 Gunnarsbo 26.
 Gunnars bro 133.
 Gunnebo (?) 106.
 Guriklåvan 180.
 Gurimyr 169.
 Gyllingen 53.
 Gyllingmyren 53.
 Gångareberg 150.
 Gångar(e)gård(e)s strand 80.
 Gångar(e)gårdet 80.
 Gångklev 133.
 *Gårdsulet (?) 134.
 Gåsehagen 192.
 Gåsekriken 203.
 Gåsekärr 217.
 Gåsen 124.
 *Gåseraven 127.
 Gåseskär 124.
 Gåsholmbukten 114.
 Gåsholmen 124.
 Gåstängen 124.
 »Gåsöskär» 124.
 »Gæilauga þorp» 23.
 Gæitagrænd XV.
 Gärdet 4, 13, 53, 69.
 Gästgivaren 150.
 Göberget 151.
 Gökeflaten 192.
 Gökefors 120.
 Gökemyr 169.
 Göstamarken 192.
 Göstamyr 169.
 »Göstasten(en)» 150.
 Gøsten(en) 151.
 Götans kas 192.
 Götebackarna 138.
 Göteröd 32.
 Göteskogmyr 46.
 Göteskällan 220.
 Götetunet 26.
 Gö-Vässby 99, 230.
 Hackan 203.
 Hackvad 148.
 »Hadustadir» 42.
 Haga 100.
 Hagaberg 101.
 Hagalid 60.
 Haganäs 99.
 Hagarna 1, 4, 8, 22, 56, 61, 82, 84.
 Hagbergsbryggan 86.
 Hageberg(et) 138.
 Hageflaten 192.
 Hagolid(en), -liderna 5, 6, 10,
 69, 82, 100, 138.
 Hagen 2, 6, 42, 48, 82, 84.
 Hagetorp 18.
 Haglund 11.
 Hagsmyr 172.
 Hagå kern 192.
 Haken 48.
 Hallebro(n) 134.
 »Hallemstadt» 30.
 Hallerot 222.
 Hallingarna, -ingen 151.
 »Halmstad» 30.
 Halmåkrarna 192.
 Halsen 138, 192, 219.
 Halvar(d)s backar 138.
 Halvar(d)s dråger 180.
 Halvar(d)s hugg 220.
 Halvar(d)(s)stycket 192.
 Halvar(d)s tomtebackar 138.
 Halvar(d)s tomter 220.
 Halvfar(s)slätten 192.
 »Halvfarsten(en)» 151.
 Halvfarsåsen 151.
 Halvås 148.
 Hamberg(et) 151.
 Hamburg 57.
 Hammeltå(n) 203, 233.
 *Hammerhällan 152.
 Hammerhällflaten 152.
 Hammerhögen 152.
 Hamnehagen 192.
 Hamnemyren 169.
 Hamnen 50, 59.
 Hamneskogen 217.
 Hamnängarna 203.
 Hampebacken 138.
 Hampeberget 138.
 Hampeflaten 192.
 Hampelandet 192.
 Hampelyckan 192.
 Hampemon 192.
 Hampå kern, -åkrarna 192.
 Hanseberg(et) 138.
 Hansefjärdingen 192.
 Hansen 222.
 Hans' gårde 192.
 Hans' hag 192.
 Hans' skog 217.
 Haraldsvägen 133.

- »Hardskalle» 106.
 Harefällan 152.
 Harestockberget 152.
 Harestocken 152.
 Hasseldalen 180.
 *Hasselhallingarna 152.
 Hassellid 138.
 Hasselskogen 217.
 Hasselängen 192.
 Hassledalen 180.
 Hassleklåvan 180.
 »Haughar» 32.
 »Haukabudum» 106.
 Havrehagen 192.
 Havreholmen 138.
 Havrekas(en) 6.
 Havrekroken 192.
 Havrevrån 192.
 Havrevik 192.
 Heby 6, 27.
 Hedarna 2, 77, 138.
 Hedberget 138.
 Heddalarna 180.
 »Hede» 29.
 Hedeby D 27.
 Heden 8, 54, 66, 77, 103, 217.
 Hedflatan 192.
 Hedhögen 138.
 Hedkas(en) 192.
 Hedknatten 138.
 Hedmyr 169.
 Hedskogen 217.
 Hedum 79.
 Hedängbacken 152.
 Hedängen 27, 228.
 Hee 29.
 Heiðabýr, -bár N 27.
 Helgeklåvan 180.
 Helgeröd 5, 27.
 Helgetå(n) 219.
 Helsingkasen 5.
 Helvetesklåvan 183.
 Hemberg 41.
 Hemflatan 192.
 »Hem(men)» 39.
 Hemsidan 192.
 Herrebro 134.
 Herredalen 99.
 Herrekaserna 103.
 »Hiallennstad» 30.
 *Hialm(a) 29, 30.
 »Hialmabærgh» 29.
 »Hialmdale», »-dautum» N 30.
 »Hialmstad» 30.
 »Hialmæng» N 30.
 »Hielmeberg» 29.
 *Hielmholt (?) 106.
 »Hielmstad(t)» 30.
 »Hiemholt» 106.
 Hillerberget 138.
 Hillerbågen 114.
 Hillerflatan 192.
 Hillerhålan 180.
 Hillerklåvan 180.
 »Hillern» 138, 232.
 Hillersberget 138.
 Hillersholmen 138.
 Hillerskogen 217.
 Hillerspallen 152.
 Hiller(s)skottet 152.
 Hilleröd 6.
 Himmelrikskullen 152.
 Hisingen 203.
 »Hjeltsgård» 31.
 Hjorteröd 33.
 Hjortholmarna 34, 228.
 Hjuleberget 152, 231.
 Hjulemyr 103, 230.
 Hjulhultet 217.
 Hjällarna 4.
 Hjälarna 103.
 Hjälmsbergarna 59.
 Hjäl(m)e)berg(et) 29, 153.
 Hjälmejul 231.
 Hjälmholt 106.
 Hjälmsstad 30, 228.
 Hjälmsstad å 120.
 Hjälmtå(n) 204.
 Hjältsgård 31.
 Hjärtumsklåva(n) 183.
 »Hofwæ» 36.
 Hog-, se även Hög-.
 Hogar 32.
 Hogarna 22.
 Hogar(e)stigen 133.
 Hogaretjärnet 114.
 Hogelid 22.
 Hogen 4, 20, 33, 62, 153 (jfr Högen).
 Holarna 139.
 Holeknatten 139.
 Holen 139.
 Holk-, se även Hålk-.
 Holkehagen 192.
 Holkeliden 139.
 Holken 204.
 Holländarn 127.
 Holländarskären 124.
 Holma(rna) 2, 17, 33.
 Holmeberg(et) 139.
 Holmehemmanet 87, 230.
 Holmekas(en) 192.
 Holmelid 34.
 Holmen 17, 28, 62, 63.
 Holmen grå 124.
 Holmeskogen 34.
 »Hol(l)msted(t)» 30.
 Holmudden 124.
 Holmängen 192.
 »Homerer» 107.
 Hopasberget 153.
 Hoppareberget 139.
 Hopparen 20.
 Hopparepiggen 139.
 Hoppargråtsmyr 172.
 Hoppen 82.
 Hoppetjärnet 114.
 Hoppetorpet 82.
 »Hornön» 107.
 Hov 51.
 »Hove» 36.
 *Hrafn (?) 70.
 »Huels Agger» 107.
 »Hufrekasen» 6.
 Huggemon 192.
 Hugget 21, 220.
 »Huld» 107.
 Hult-, se även Hålt-.
 Hulteberget 139.
 Hulteflatarna 192.
 Hultehålet 180.
 Hulte myr 169.
 Hultemyr(en) 169.
 Hulterna 217.
 Hultet 11, 78, 98.
 Humleberget 139.
 Humlebågen 114.
 Humledalen 180.
 Humlegårdsflatan 192.
 Humlehagarna, -hagen 192.

- Humlekas 8.
 Humlekullen 139.
 Humlekärr(et) 217.
 Humparna 124, 139.
 Hundebro 134.
 Hundefors 121.
 Hundeholmarna, -holmen 127.
 Hundehögen 139.
 Hundeklävan 180.
 Hundemyr 173.
 Husarlägret 220.
 Husbroleran 192.
 Husebackarna, -backen 139.
 Huseberg(et) 98, 139.
 Husebo 34.
 Husebotjärnet 114.
 Husebovatten 114.
 Hus(e)flaten 193.
 Hus(e)gården 70, 193.
 Hus(e)hagen 14, 100.
 Husehögen 139.
 Huseklåvorna 180.
 Husemyr 169.
 Huset 63.
 Husetorpet 14.
 Husetyftsberget 139.
 Hustyft 35.
 Huvudet 138, 139.
 »Huvudländarna», »-länd(en)»
 204.
 Huvudlandet 193.
 Hyttan 18, 27, 31, 46, 66, 101.
 Hyttebackarna, -backen 139.
 Hyttedalen 180.
 Hytteflaten 193.
 Hyttegården 193.
 Hyttehagen 193.
 Hyttekasen 193.
 Hytteklåvan 180.
 Hyttekriken 87.
 Hyttängen 193.
 *Håberget 153.
 Håhålan 116.
 Håkeby 106.
 Håkegården 193.
 Håle backe 139.
 Hålebacken 139.
 Håleberget 139.
 Hål(e)myr(arna), -myren 87,
 169.
 Hålet 46, 94, 180.
 Håletjärn 114.
 Hålevägen 133.
 Hålk- se även Holk-.
 Hålkedalen 35, 184.
 Hålkedalsedet 36.
 Hålkedalskilen 114.
 Hålt-, se även Hult-.
 Hålt 36.
 Håltegården 36.
 Håltekas(en) 36.
 Håltet 21.
 Håludden 124.
 *Hårde 204.
 *Hårdeberget 153.
 *Hårdefjäll 153.
 Hårdmobacken 35.
 Hårdmon 35, 228.
 Hårdängen 103.
 Hås(e)låsten 82.
 Håve 36.
 Håvedalen 38.
 Håvelund 37.
 Håcklan 153.
 Håckleberg 153.
 Håcklefjäll(et) 153.
 Håckleklint 153.
 Håcklorna 222.
 »Hædenne» 107, 231.
 Håggebacken 139.
 Håggeberget 139.
 »Hægsletta» 107.
 »Hæidabo».
 Hållan I, 20, 27, 37, 39, 41,
 46, 63.
 Hålle 38.
 Hålleberget 139.
 Håll(e)bäck 120.
 Hållehagen 39.
 Hållehålet 180.
 Hållekas 100.
 *Hållekill 39.
 Hållekind 39, 228.
 Hålleklåvan 180.
 Hållemyr 170.
 Hållene 86.
 Hållesik 170.
 Hålleskaserma 204.
 Hållestrand 39.
 Hållevadet 11.
 Hållevisken 114.
 »Hællikællines» 39.
 Hållorna 56.
 Hållsö 39.
 Hållsösundet 114.
 *Hællukældu 39.
 *Hållås (?) 204.
 Håmmarebergen, -berget 153.
 Håmmen 39.
 Håm(men)s-trapporna 139.
 Håmmensån 120.
 Hångedyarna, -dyet 220.
 *Hæra 41, 134.
 *Hårebro 134.
 *Håredalen 99.
 Hårekaserna (?) 103.
 Hårslett 41, 228.
 Hårås 153.
 Håstebadet 220.
 Håstebukten 114.
 Håst(e)hagen 18, 58, 100, 193.
 Håstehöljen 180.
 Håsteklev 133.
 Håsteklopp 134.
 Håsteklåvan 180.
 Håstekullen 154.
 Håsteskede 41, 75, 76.
 Håsteskodekyrkan 220.
 Håstsiken 170.
 Håstskon 193.
 Håstumdalen 184.
 Hådal 65.
 Hågalid 60.
 Hågarna 59, 93.
 Hågberget 139.
 Hågdal 180.
 Hågdalskloppet 220.
 Hågeflaten 193.
 Hågeknatten 139.
 Hågekullen 139.
 Hågelid(en) 64, 100, 139.
 Håg(e)myr(en) 36, 102.
 Hågen 26, 49, 59, 60, 63, 93.
 Hågesten 139.
 »Håglund» 37.
 Hågmossen 6.
 Hågmur 139.
 Hågsbackar(na) 139.
 Hågskogen 217.
 Hågstad 42, 228.

- Högstadsbogen 217.
 Högste kulling 139.
 Högås 139.
Höjanemyr 211.
Höjaremyr 211.
 Hökasen 54.
 Hökebot 220.
 Hökelid 139.
 Höketorpet 36.
 Hörnet 193.
 Hösehögen 29, 228.
 Hösen 127.
 Hö(s)skär 127.
 Höstackarna 53.
 Höstackemyr 170.
 Höstacken 139.
 Höstacksbacken 139.
- Idefjorden 116.
 Igeltjärnet 114.
 Igletjärnet 114.
 Illarna 204.
 Illen 205.
 »Ingalsröd» 19.
 Ingeborghålan 180.
 Intagan 66, 193.
 Intagorna 193.
 Isakklevarna 133.
 Isebukten 116.
 Isevadet 223, 231.
 Isgårdsflaten 205.
- Jakobsberg 6.
 Jakobsborg 6.
 Jakobs Hedåkern 193.
 Jakobshedåkern 193.
 Jakobshemmanet 12.
Jale N 44.
 *Jamonsmyr(en) 104.
 »Jannes myr» 104.
 Jans(e)grunden 127, 231.
 Janseklåvan 184, 233.
 *Jarlleif 44.
 »Jarlsrud» N 45.
Jelsnes N 45.
Jelstad N 45.
 »Jeluff» o. d. 44.
 Jensebankarna 139.
 Jensehagen 22.
 Jensehålan 180.
 Jens' kas 193.
- Jeppefallet 120.
 Jeppegården 54, 229.
 »Jeppsgården» 54.
Jersö N 45.
 Johannes' lider 139.
 Johannes' myr 170.
 Johans hus 220.
 »Johlbrunna» 205.
 »Jolaþorp» 44.
 Jollepallen 127.
 Jonas' gårde 193.
 Jonashållan 139.
 Jonas' kas 193.
 Joneberget 139.
 Jonefjället 139.
 Jonsbo 8.
 Jonsekullen 139.
 Jordfallet 220.
 »Jorluf» o. d. 44.
 »Joronno rud» 107, 231.
 Jortorp 44.
 »Julemyr» 103.
 Jungarna 205.
 Juskebacken 139.
 Juskeflaten 193.
 Juskelid(en) 97.
 Juskeslätt 193.
 *Juteskogslid 98.
 *Juteskelid 97.
 Jägareflaten 193.
 Jägerröd 43.
 Jämken 193.
 Jämkestycket 22, 193.
 Jämmern 14, 193.
 Jämntåklåvan 184.
 Jämntå(n) 184.
Järnunderöd 201.
 Järpeklåvan 180.
 Jättegrysteberget 139.
 Jättestenarna 139.
 Jörlov 44, 229.
- Kabbelbackarna 139.
 Kabbelgårdet 193.
 Kabbleröd 18.
 »Kaldu kin» 50.
 Kall, se Stenbodals kall.
Kalleberget 149.
 Kallebäck(en) 121.
 Kallekasen 193.
- Kalleklacken 127.
 Kallemyr 173.
 Kallflaten 193.
 Kalkåldalen 180.
 Kallvättne 220.
 Kallvättnesik 170.
 Kalvemarken 5.
 Kalvemyr 170.
 Kalven 154.
 Kalverumpen 220.
 *Kalvholmen 127.
 »Kammoarne» 205.
 Kampeberg(et) 139.
 Kampegården 10.
 Kampehålan 19.
 Kampehållet 19.
 Kampemon 205.
Kampemossen 205.
 Kampemyr 173.
 *Kampeskottet 154.
 *Kampesten(en) 154.
 Kampestycket 205.
 Kampetorp 46.
 Kangeröd 47.
 Kangerödka 47.
 Kangerödmon 47.
 »Kangharud» N 47.
 »Kannernoarna» 205.
 Kannemyr 98.
 Kanteröd 18, 26.
 Kanteröd(myr) 22.
 »Kaplan(en)s ägor» (?) 205.
 *Kappland(et) 205.
 Kapprännan 154.
 »Karholmen» 127.
 Kariberget 139.
 Kariflatten 193.
 »Karl XII:s befästning» 220.
 Karl XII:s grotta 180.
 Karl XII:s stall 220.
 Karlsberg(et) 6, 139.
 Karlsborg 6.
 Karlsby 6.
 Karlsdalen 180.
 Karlsmossen 170.
 Karlsmyren 170.
 Karlsro 6.
 »Karls rud» 107.
 Karls trädgård 217.
 Karusellen 220.

- Karv(e)dalarna, -dalen 184.
 Karvflaten 205.
 Kasebackarna, -backen 6, 11, 139.
 Kaseberg(en), -berget 139.
 Kaseby 6, 23, 41, 61.
 Kasebåsen 184.
 Kas(e)dalen 33.
 Kaseflaten 193.
 Kasehagen 193.
 Kasehultet 217.
 Kaseklåvan 180.
 Kasekärret 217.
 Kasemyr 47, 170.
 Kasen 2, 5, 6, 11, 14, 17, 21, 23, 27, 28, 36, 37, 41, 46, 47, 58, 63, 65, 73, 85, 88, 93, 100.
 Kaserna 6, 21, 27.
 Kasestället 193.
 Kasetorpet 63.
 Kasevallen 193.
 Kaslid 62.
 Kaslidkas 62.
 Kassen 46.
 Kastellet 77.
 Kastet 220.
 Kasängen 193.
 Kattehögen 154.
 Katteklåvan 184.
 Kattemossen 173.
 Kattemyr 170.
 Katt(e)näset 124.
 Katthavet 116.
 Kattholmen 154.
 Kattholmsundet 117.
 Kattisan 220.
 Kattsund 117.
 Kattugglan 134.
 Kattugleberget 139.
 Kavlebacken 154.
 Kavlebroarna, -bron 133.
 Kavlebrobacken 154.
 »Kebacken» 139.
 Kebab 47.
 Kebalsbukten 114.
 Kebalskilen 114.
 Kebo 48.
 »Kejället» 154.
 »Keholmen» 128.
 *Kepavellir 47.
 Kesarebacken 154.
 Kesareberget 155.
 »Keås» 139.
 »Kiball(e)» o. d. 47.
 »Kicherödt» 107.
 Kidbacken 139.
 Kidfjället 154.
 Kidholmen 128.
 Kidrons bäck 120.
 Kidås 139.
 »Kilaholmarna» 155.
 Kilarna 38, 100, 193.
 Kilebäcken 121.
 Kileflaten 193.
 Kilekas 193.
 Kileminnet 117, 231.
 Kilen 193.
 Kileröd 26.
 Killingehultet 49.
 Killingholmen 49.
 Killingholmssund 114.
 Killingklev 133.
 Killingknatten 139.
 Kilängen 193.
 »Kingen» 16.
 »Kissling(s)sik» 170.
 Kistebergen, -berget 155.
 Kistekas 205.
 Kisteklåvan 184.
 Kistemossen 173.
 Kistemyr 173.
 Kitteröd 49.
 Kitteröd å 120.
 »Kiæla holt» 107.
 »Kivipa riudre» 48.
 Kjellbergsberget 139.
 Kjellbergsklåvan 180.
 Kjengen N 16.
 Kjengenes N 16.
 Kjengsskär N 16.
 Kjonstad N 108.
 Klacken 223.
 Klamparna 206.
 Klaraberg 102.
 Klasholmen 139.
 Klev(e)berget 139.
 Klevgrinden 133.
 Kleven 12, 62.
 Klevetorpet 12.
 Klevhagen 193.
 »Klangermyren» 170.
 Klingseröd 5.
 Klockaregården 77.
 »Klohamrarna» 128.
 Kloppeberget 139.
 Kloppeklåvan 180.
 Kloppekullen 139.
 Kloppemyr(en) 12, 170.
 Klopperna 11, 33, 133.
 Kloppestycket 193.
 Klopp(e)tjärn 114.
 »Kloppingsmyr» 206.
 *Kloppängen 206.
 Klosterberget 139.
 Klosterhagen 206.
 Klosterhultet 217.
 Klubben 220.
 *Klunkemaden 173.
 Klåfittan 135.
 Klåhamrarna 128.
 Klåvan 2, 13, 18, 26, 28, 30, 50, 56, 63, 81, 87, 90, 100.
 Klåvbackarna 139.
 Klåveberg(et) 139.
 Klåvekasen 96.
 Klåvekullen 139.
 Klåveskär 124.
 Klåvflaten 193.
 Klåvorna 13, 71.
 Klåvtjärn 114.
 Kläggedalen 184.
 Kläggestället 206.
 »Klänningberget» 155.
 »Klänningvallen» 193.
 Klätterholmen 63.
 »Klöfweskär» 124.
 Klövergårdet 193.
 »Knapedalen» 54.
 Knappedalen 54, 96.
 Knappedalstjärn 114.
 Knappen 124.
 Knarrevik 50.
 Knatteflaten 193.
 Knatten 4, 38, 96, 102, 159.
 Knattestycket 193.
 »Knibillen» 155.
 Knipin 206.
 Knullaremon 206.
 Knullebackarna 155.

- Knuts vall 193.
 Knuttreberget 155.
 Knopperöd 88.
 Knorrholmen 128.
 Knuggeln 128.
 Knösehagen 206.
 Kobacken 140.
 Kockemoarna 59.
 Kodalen 180.
 Koddeholmen 128.
 Koflaten 193.
 Kohagen 158, 193.
 Kokhuset 50.
 »Koklaflaten» 206.
 Koklev 133.
 Koklåvan 180.
 Kolaren 128.
 Kolbjörns myr 170.
 Koleberget 193.
 Kolhagen 193.
 Kolhagkullen 193.
Kolkinn N 50.
 Kolle-, se även Kulle-.
 Kollekind 50.
 Kon 128, 156.
 Kongelund 38.
 Kon och Per 128.
 Konsulfjärdingen 193.
 Kopinan 206.
 Kornbergen 140.
 Kornbingen 206.
 »Korndall» 107.
 Kornflaten 193.
 Kornåkrarna 193.
 Korpeberget 140.
 Korp(e)hillern 140.
 Korpereret 156.
 Kors-, se även Kross-.
 Korsbäcken 120.
 Korsflaten 193.
 Korum(s)liderna 140.
 Koskär 124.
 Krabbekas 5.
 Krabbetorp 4.
 Krageröd 2.
 Krakarna 12.
 Krakebergen 140.
 Krakehagen 193.
 Krakkasen 193.
 »Krangstungmyr» 173.
 Kransberget 140.
 Kransemyr 170.
 Kransen 180.
 Kranshög(en) 140.
 Kranshögmårr 140.
 Krans' mage 186.
 Krappeklev 133.
 Krappeklåvan 180.
 Krappsätt 13.
 Krekedalen 180.
 Krigsmon 207.
 Krikeberget 140.
 Kriken 193.
 Krill(e)bäcken 121.
 Krilledalen 180.
 Krilledammen 114.
 Krilleskogen 217.
Krillås N 121.
 Kringelåkrarna 193.
 Kringelås 140.
 Kringleflaten 193.
 Kringlemyrren 170.
 Kristens hed 193.
 Kristians kas 193.
 Kristians ladulycka 193.
 »Krogeröd» 2.
 Krok(e)hultet 217.
 Kroken 51, 89, 92, 94, 193.
 Krokeröd 80.
 Krokestycket 193.
 Krok(e)vattnet 114.
 Kroksjön 114.
 Krokstjärnet 114.
 Krokstrand 51, 92.
 Kroksån 120.
 Kroksången 193.
 Krokvattensbäcken 120.
 Krokåkern, -åkrarna 193.
 Kronostugan 25.
 Kross-, se även Kors-.
 Kross 207.
 *Krossdalen (?) 184.
 Krossekärr 51.
 Kross(e)myr 173.
 Krosset 156.
 Krossholmen 129.
 Krosshögen 58.
 Krossklåvan 184.
 Krossudden 129.
 Krossändarna 207.
 Krossö(n) 51, 129.
 »Krossøykiar» 51.
 *Krumbergen 156.
 Krum(me)hult 219.
 Krumstångsberg 140.
 Krumstångshalsen 173.
 Krumstång(s)myr(arna) 173, 233.
 Kruthillerhällan 156.
 *Kruthillern 156.
 Kryssevågen 133.
 Kräkan 129.
 Kräkebergen, -berget 140.
 Kråk(e)myr 170.
 Kräkeröd 26.
 Kräkerön 129.
 Kräkevik 57.
 »Krångstungmyr» 173.
 »Kråssö» 129.
 Kröpplan 129, 231.
 Kugglestocken 207.
 Kulemyr 170.
 »Kule Vandet» 117.
 Kullebacken 140.
 Kulleberget 140.
 Kull(e)hagen 14, 23, 193.
 Kullehyttan 23.
 Kull(e)kullen 148.
 Kullemyr 13, 170.
 Kullen 62.
 Kullaskogen 217.
 Kullevatten 117.
 Kulleviken 114.
 Kullingarna 156.
 Kullskottet 223.
 Kumminshagen 193.
 *Kungens källa 82.
 Kung Karls källa(n) 82, 220.
 Kungskäll 82.
 Kungsbacken 140.
 Kungsberg 140.
 Kungskullen 156.
 Kungsmyr 170.
 Kung(s)sten(en) 156.
 Kungsvrån 193.
 Kvarnarna 220.
 Kvarn(e)backarna, -backen 18, 88, 96, 97, 140.
 Kvarn(e)bergen, -berget 140.
 Kvarnebygden 220.

Kvarn(e)dalarna, -dalen 70, 82,
 180.
 Kvarneflaten 193.
 Kvarnegärdet 193.
 Kvarn(e)hogen 20, 140.
 Kvarnehålan 180.
 Kvarnesand(en) 193.
 Kvarnhagen 18.
 Kvarnholmarna, -holmen 18,
 140.
 Kvarnkaserna 193.
 Kvarnlyckan 193.
 Kvarnstensberget 140.
 Kvarnälven 120.
 Kvibackarna 140.
 Kvibukten 114.
 Kvickeflaten 193.
 Kvickevallen 193.
 Kvidalen 180.
 Kviet 193.
 Kvimålet 194.
 Kvisslan 59.
 Kyrkan 156, 223.
 Kyrkebacken 140.
 Kyrkeberget 140.
 Kyrkefjället 140.
 Kyrkeflaten 194.
 Kyrkhögen 140.
 Kyrkeklev 133.
 Kyrkeklåvan 180.
 Kyrkeknatten 140.
 Kyrkemyr(en) 170.
 Kyrkeren(en) 194.
 Kyrkeseldalen 184.
Kyrkesund 232.
 Kyrkogården 220.
 Kyrkosand 32.
 Kyrning(s)stenarna, -sten(en)
 156.
 Käberget 157.
 Kålekullen 140.
 Kålemyr 170.
 Kålflaten 194.
 Kålgårdsflaten 194.
 Kålhagen 194.
 Kåll-, se Kull-.
 Kålås 140.
 Kåröd 8.
 Kåtan 46, 95.
 Kåtorna 207.

Kålkås 140.
 Källarebackarna 140.
 Källareflaten 194.
 Källaregärdet 13.
 Källareliden, -liderna 140.
 Källaremaden 170.
 Källaren 58, 97.
 Källaresiken 170.
 Källdalen 180.
 Källebackarna, -backen 140.
 Källeberg(et) 140.
 Källeflaten 194.
 Källekullen 140.
 Källemyr 64.
 Källiden 21.
 Källmossen 170.
 Källsmyr(en) 173.
 Källvik(en) 52, 64.
 Källviksstrand 53.
 Källås 140.
 Källås(berget) 140.
 Kämpeberget 157.
 Kämpegrottan 185, 233.
 Kämpemyr (?) 173.
 »Kämpena» 157, 207.
 Kämperöset 223.
 Kämpestenar(na) 157.
 Kämpestugan 185.
 Kängen 16, 223.
 Kängsbergen, -berget 223.
 »Känsöröd» 94.
 Käringbacken 157, 232.
 Käringbergen, -berget 157.
 Käringedalarna, -dalen 180.
 Käring(e)fläcken 194.
 Käring(e)hultet 6, 219, 227, 234.
 Käringflaten 194.
 Käringgärdet 194.
 Käringhålan 180.
 Käringknattarna 140.
 Käringkroken 194.
 Käringliden 140.
 Käringmyren 170.
 Käringstocken 174, 233.
 Kärrna 230.
 Kärrarna 218.
 Kärrret 82, 88.
 Kärrflaten 194.
 Kärrhjälpflaten 207.
 »Kætilrudh» 49.

*Kättling(s)sik 170.
 Kölnebackarna, backen 140.
 Kölnebergen, -berget 140.
 Kölnebro 133.
 Kölneflaten 194.
 Kölnehagen 194.
 Kölnehögarna, -högen 140.
 Kölnelid(en) 140.
 Kölnelyckan 194.
 Kölnemon 194.
 Kölnerenen 194.
 Kölnesnipp(en) 194.
 Kölnevallen 194.
 Kölneängen 194.
 »Könahole» N 108.
 »Könasta» N 108.
 »Köno» 108.
 »Köpaughum» 48.
 Köperöd 48.
 Köreklåvan 180.
 Köstad N 91.
 »Köyno» 108.

 Ladberget 157.
 Ladflaten 194.
 Ladholmen 129.
 Ladhålan 180.
 Ladcasen 194.
 Ladlyckan 194.
 Ladubackarna, -backen 140.
 Laduberget 140.
 Ladugårdsflaten 194.
 Ladugårdsknatten 140.
 Ladugårdsliderna 140.
 Ladustenen 140.
 Laggemyr 174.
 Laggan 174.
 Laggerna 174.
 Lammehagen 194.
 Lammholmen 124.
 Lammekas 194.
 Lampen 207.
Landeryd 8.
 Landeröd 8.
Landre N 8.
Landro N 8.
Landro(ien) N 8.
 »Langha utgardæ» 108.
 Lappen 194.
 Lars' berg 140.

- Larseberget 140.
 Lars' hult 218.
 Lars' klåvan 180.
 Lasseklåvorna 180.
 Lastageplanen 220.
 Lastageplatsen 220.
 Lastebacken 140.
 Lastepallen 140.
 »Laxhålsfjället» 12.
 Ledet 90.
 »Leerberg» 108.
 Leikvold N 75.
 Lejonekällan 223.
 Lekebackarna, -backen 157.
 Leketbro 133.
 Lekegårdet 194.
 Leken 157.
 Lekeröd 12.
 Lekevallen 194.
 Lekshålan 11.
 Lek(s)hålsfjället 12.
 Lenas berg 20.
 Lenas myr 102.
 »Lenderudh» 8.
 Leran 6, 194.
 Lerbacken 140.
 Lerberg(et) 140.
 Lerbo 70.
 Lerbäck 20.
 Lerdalen 12, 36, 96, 180.
 Lerflaten 194.
 Lergroparna 180.
 Lerhålan, -hålorna 6, 180, 233.
 Lerskär 124.
 Lertaget 6.
 »Lexhålsfjället» 12.
 Liane 4, 38, 93.
 Lid 19.
 Lidbacken 7, 77.
 Liden 6, 7, 8, 39, 46, 54, 70,
 77, 80, 91, 93, 97, 100, 102.
 Liderna 4, 38.
 Lidflaten 194.
 Lidhult(et) 2, 7, 58.
 »Lidini» 53.
 Lidplankorna 194.
 Lien 53, 229.
 Lien(e)mon 54.
 Lien(e)sten(en) 54, 229.
 Lienfjället 180.
 »Lierkullen» 158.
 »Lifua rud» 54.
 »Lihåltet» 58.
 Lilla Röd 71.
 Lille backe 140.
 Lilleberg 140.
 Lille flo(e) 114.
 Lilleholmen 124.
 Lillehög 140.
 Lilleklev 133.
 Lillemyr 170.
 Lilleskog 82.
 Lillflaten 194.
 Lilläng(en) 194.
 Lillön 129.
 Limskär 124.
 »Lindalæ» 108.
 Lin(d)backen 140.
 Lin(d)berget 140.
 Lin(d)bågen 194.
 Lin(d)dalen 5, 37, 62, 63, 64, 180.
 »Linderudt» 108.
 Lin(d)hagen 194.
 Lin(d)kroken 194.
 Lin(d)kullen 140.
 Lin-dräckan 223.
 »Lindselm» 108.
 Lin(d)skårsklåvan 185.
 Lin(d)tjärnet 117.
 *Lindtå(n) 185.
 Linemossen 170.
 Lingropen 180.
 Linkorn(s)flaten 207.
 *Liremyn 174.
 Lisbets backar 140.
 Lisbets myr 170.
 Liveröd 54.
 Liverödbukten 114.
 »Listings myr» 207.
 *Listäng(en) (?) 207.
 Ljung(n)-, se även Lyng(n)-.
 Ljungneberg 100.
 »Loftingsmyren» 208.
 *Loftäng(en) 208.
 Logbroåkern 194.
 Lommedalen (?) 186.
 Lommevallen 194.
 Lomtjärn 114.
 Lonebackarna 140.
 Lonestrand 208.
 »Lotsmyr» 174.
 Lova N 108.
 *Luða 108.
 Ludal N 108.
 Ludikmyr(en) 174.
 »Ludini» 108, 231.
 Lugnet 10, 61, 67, 87.
 Lukasberget 140.
 Lull 69.
 Lund-, se även Lunn-, Lönn-.
 Lund 7.
 Lundekas (?) 5.
 Lunden 55.
 Lundsegården 55.
 *Lundtå(n) 185.
 Lunn-, se även Lund-, Lönn-.
 Lunneberget 140.
 Lunneflaten 194.
 Lunnegårdet 194.
 Lunnemyr(en) 170.
 Lunnängen 194.
 Lur(ar)eknatten 158.
 Lurkebäcken 120.
 Lurkefjället 140.
 Lurkemossen 170.
 *Lurk(en) 117.
 Lurkevattnet 117.
 Lusekammarna 208.
 Lusemyrarna, -myren 174.
 Lusthögen 158.
 *Lusthögstycket 208.
 Lusti(ge) kulle 158.
 Lustigkas 71.
 Lustig kulle 158.
 »Lustigstycket» 208.
 Luveröd 103.
 Luwetorpet 103.
 Lyckan 82.
 Lyckeberget 140.
 Lye N 55.
 Lyen N 55.
 »Lyflingdalen» 185.
 *Lyghi (?) 56.
 »Lygini» N 55.
 »Lygi þorp» 55.
 Lyhört 66.
 Lyktäng 5.
 Lyng(n)-, se även Ljung(n)-.
 *Lyng(n)holmen 124.
 *Lyng(n)holmhaken 124.

- *Lyngnmon 194.
 *Lyngnmyr 170.
 Lyskemyr 174.
Lystad N 55.
 Lytorp 55.
 Långa plankorna 194.
 Långbroarna 133.
 Lång(e)bergen, -berget 140.
 Långedalen 180.
 Långefjäll 140.
 Långegiljan 180.
 »Långehed» 12.
 Lång(e)holmarna, -holmen 140.
 Långeled 12.
 »Långehind» 12.
 Långemyr(arna) 12, 170.
 Lången 114.
 Långe pöl 114.
 Långesanden 194.
 Lång(e)skog(en) 33, 73.
 Lång(e)skogsmon 12.
 Långesund 114.
 Långevatten, -vattnet 114.
 Långflaten 194.
 Långjorden 194.
 Långkas(en), -kaserna 81, 194.
 Långklåvan, -klåvorna 180.
 Långplankorna 194.
 Långrenarna 194.
 Långräckan 194.
 Långvik 60.
 Långvänden 194.
 Långäckorna 194.
 Långö 56, 229.
 Långö bukt 114.
 Långörännan 114.
 Läfseskär 129.
 Lägrät 64, 220.
 *Lämmedalen (?) 186.
 Lämnen 129.
 »Länderöd» 8.
 Länsmansdalen 181.
 Länsmansstycket 194.
 Läntermyr 83.
 »Löfvingdalen» 185.
Lökane 207.
 Lökebacken 121.
 Lökehagen 194.
 Lökehög 140.
 Löken 121.
 Löketången 125.
 *Lökhällan 158.
 Lönn-, se även Lund-, Lunn-.
 Lönnkas (?) 5.
 Löv(e)kas(en) 7, 21, 27, 41, 104.
 Löv(e)lund(en) 7, 58, 218.
 Lövhagen 194.
 Lövklåvan 181.
 Lövtunet 208.
 Maden 38.
 Madkleven 133.
 Madplankorna 194.
 Madången 194.
 »Mageboe» 108.
 Magen 186.
 Magnusberget 141.
 Magnusgården 223.
 Malmedalarna 49.
 Mamperöd 3, 16.
 Mandalen 46.
 »Mangilhöljen» 186.
 *Man(ne)häll(an) 158.
 Man(ne)hällbukten 158.
 *Mara 57.
 Mardal 57.
 Mari(a)holmen 49.
 Martas rump 194.
 Martefläck(en) 223, 234.
 »Martes» kas 208.
 Masselsundet 117.
 »Massemarken» 60.
 Massleberg 59.
 Masslebergsljärdingen XV.
 Masteklåvan 181.
 Matefatet 117.
 Matskedklåvan 186.
 Matsmyr 170.
 Mats' trädgård 218.
 Medvik 60.
 Mellan Hedarna 73.
 »Mellanholtet» 11.
 »Mellby» 61.
 Mellombergen, -berget 141.
 Mellomflaten 194.
 Mellomhultet 218.
 Mellomhögflaten 194.
 Mellomkas 81.
 Mellomstugan 22, 59, 86.
 Mesanplatsen 100.
 Meyerröd 102.
 Mickelbäremyr 170.
 Mickelgårdet 194.
 Middagsberget 159.
 Middagskullen 159.
 Middagssten(en) 159.
 »Mielby» 61.
 Minarekullen 159.
 Mineberget 159.
 Mineraldyet 223.
 Mineralsflaten 194.
 *Mittan 101.
 Mjölkkaretången 129.
 Mjölkkarn 129.
 *Mjölksarsanden 208.
 Mjölkbäcken 141.
 »Mjölketången» 129.
 Mjölnehagen 194.
 Mjölnearemyrarna 170.
 Mjölnearestugan 8.
 Mjölkskär 130.
 Modalarna 181.
 Mogiljan 181.
 Moltemossen 170.
 Moltemyr 103, 170.
 Molthålan 181.
 Mon, 42, 54, 61, 71.
 Monedalarna 181.
 Monegårdet 194.
 Monekasen 194.
 Monekyrkan 181.
 Mon(e)lid(en) 7, 49.
 Monemyr 63.
 Mon(e)skogen 218.
 Moneskär 125.
 Monte Carlo 186.
 Morumpen 194.
Mosberg 233.
 Mosemyr 174, 233.
Mosingen 174.
Moshagen 175.
 Mossarna 30.
 Mosseberget 141.
 Mossebacken 120.
 Mossehålan 181.
 Mossehålet 181.
 Mosseklåvan, -klåvorna 13, 58,
 181.
 Moss(e)laggen 220.
 Mosseliderna 141.

- Mossemarken 60.
 Mossemyr(en) 170.
 Mossen 7, 10, 11, 21, 30, 93.
Mostorp 233.
Mosvik 174.
 »Motla berg» 59.
 »Mula þorp» 109.
 »Munckeback» 61.
 Munkebacken 159.
 Munkesiken 175.
 Museklev 135.
 »Muserödt» 109.
 Muskedalen 186.
 Muskehultet 175.
 Muskekas(en) 86, 186.
 Muskeklåvan 175, 187.
 Muskemyren 175.
 Musken 175, 187.
 Muskevinbackarna 141.
Muskviken 186.
 Muttan 100.
 Myrarna 23, 32, 60, 73, 99.
 Myrdammen 114.
 Myr(e)berget 141.
 Myr(e)halsen 170.
 Myrehålet 181.
 Myren 7, 12, 14, 28, 32, 60,
 61, 69, 78, 81, 88, 101, 227.
 Myretorpet 14.
 Myrflaten 194.
 Myrlaggen 220.
 »Myrsklågorna» 187.
 Myrskogen 218.
 Myrstycket 170.
 Myrtågmyr 175.
 Myrás 27, 187.
 Myråstorpet 27.
 Målarehagen 194.
 Målaremyren 170.
 Målingsflaten 208.
 *Måläng(en)? 208.
 Månseliderna 141.
 Mårtenskär 125.
 »Mædalbe» 61.
 Målen 208.
 Målestycket 208.
 Mällby 7, 61.
 Märgelhålorna 181.
 Märrebenflaten 209.
 Märrebuktarna, - bukten 118.
- Märr(e)båsen 187.
 Märreflatsen 194.
 Märreklåvan 181.
 Märrekullen 141.
 Märrekyrkan 187.
 Märremyr 170.
 Märhultet 218.
 *Mökestödet 130.
 Mökhögen 159.
 Mölen 3, 7.
 Mölesundet 114.
 »Mönckebacke» 61.
 Mörelid 141.
 Mörkebacka 61.
 Mörkedal 181.
 Mörktjärn 114.
 Mörteberget 141
 Mörteklåvan 181, 187.
 Mörtelider 141.
 Mörtetjärnet 114.
 »Mörtumklåvan» 187.
 Mörtungberg 159.
 Mörtungklåvan 187.
 Mörtungskullen 159.
 *Mörtuvan 223.
Möskeberg 186.
 »Nabbehala» 223.
 Namnlös 209.
 Namnlösskogen 219.
 Napp(e)stad 81.
 Narvholmen 130.
 Narven 130.
Narvásen 130.
 Nattskär 130.
 Nattuggleklåvan 181.
 Neanberg 62.
 »Nefneberg» 62.
 Nedgård 59, 64.
 Ned i stugan 61, 70, 86.
 Nedre flaten 194.
 Nedre Tjändalen 91.
 Nedre Vänden 197.
 Nedstugan 102.
 Nersträtten 121.
 »Nettenberg» 62.
 »Nibben» 62.
 Nibehagen 63.
 Niben 62.
 Nilsemyr 12.
- Nils' tomter 220.
 *Nippen 102.
 Nollan 209.
 Nord-, se även Norr-.
 Nordbukten 114.
 »Nordby» 109.
 Norddalen 64.
 Nordflaten 194.
 Nordgårdet 194.
 Nordhagarna 194.
 Nordhällsö 39.
 Nordkap 7.
 Nordkas 7.
 Nordkärr 63.
 Nordlid 100.
 Nordlyckan 194.
 Nord-Långö 57.
 Nordmossen 170
 »Nordnes» 109.
 Nordpolen 224.
 Nordrehamnen 194.
 Nordskogen 8.
 Nordskären 125.
 Nordtången 125.
 Nordvallen 194.
 Nordängen 69, 194.
 Nordängstorpet 69.
 Nordö(n) 39.
 Nordöskären 124.
 Norr-, se även Nord-.
 »Norr Kross» 207.
 Norrkärr 63.
 »Norrskogen» 8.
 »Norrängen» 208.
 »Nustarud» 64.
 Nybygget 5, 7, 86, 94.
 Nye backen 141.
 Nygård 26.
 Nyodlingen 194.
Nypeto N 188.
 Nype(tå)klåvan 188.
 Nypetå kulle 141.
 Nypetå käring 159.
 Ny-Stene 87.
 Nystugan 70.
 Nytorp 2, 17, 30, 62, 70, 94,
 96, 99.
 Nyvallarna 194.
 Nyvällena 194.
 Nyvället 194.

Näbban 194.
 Näbbehagen 60.
 Näbbekärr 60.
 Näbbemyr 170.
 Näbborna 194.
 Näsingebäcken 120.
 Näsingåsen 141.
 Näsudden 125.
 Näsivägen 133.
 Nösteröd 64.
 Nötebukten 118.
 Nötedalen 181.
 Nötegrinden 133.
 Nötekleven 133.
 Nöteliden 141.
 Nötemyr 170.
 Nötholmen 49.
 Nötviken 114.

*Odlan 209.
 Ola-Hans-skottet 159.
 Olas myr 170.
 Olaus' myr 170.
 Olavusnäset 125.
 »Olbersholmen» 132.
 »Olinholmen» 132.
 Oliveberg 100.
 Olskärr 54, 77.
 Opp-, se Upp-.
 »Orlovskär» 126.
 Ormekas 194.
 Ormeknatten 141.
 Ormekullen 141.
 Ormelid 141.
 Ornässtugan 39.
 Orredalen 181.
 Orreflaten 194.
 Orregrinden 133.
 Orrehagen 194.
 Orrekas 194.
 Orreklåvan 181.
 Orrekällan 220.
 Orrekärret 218.
 Orreliden, -liderna 10, 141.
 Orremyr 170.
 Orretå(n) 188.
 Orrevatten 118.
 Orrevik(en) 67, 114.
 Oset 8.
 Otterknatten 159.

Otterstocken 224.
 Ovrum N 229.
 Oxeåsararna 187.
 Oxeåsen 187.
 Oxen 159.
 Oxhagen 194.
 Oxlehultet 218.
 Oxtorp 64.
 Oxögat 114.

Pankarebukten 114.
 Paradiset 88.
 *Paraklan 209.
 Parken 218.
 Patrulldrågen 181.
 Patrullmyren 170.
 Patrullvägen 133.
 Pattalknatten 160.
 Peilitzklåvan 181.
 Pengebörseberget 160.
 Pengemyr 175, 233.
 Peppared 109.
 Pepparstad N 109.
 Per 128.
 Peredalen 181.
 Perefalten 194.
 Perhugget 220.
 Perklåvan 181.
 Permyr 170.
 Persborg 86.
 Persdrågerna 181.
 Persemyren 170.
 Pers flate 194.
 Persflaten 194.
 Pers gårde 194.
 Pers kas 194.
 Persklåvan 181.
 Persmossen 170.
 Per ulve myr 175.
 Petrus' hål 181.
 Pickelhuvan 130.
 Piggsten(en) 160.
 Piggmyren 175.
 Piggstensberget 141.
 Pilebacken 141.
 Pileberget 141.
 Pileflaten 194.
 Pilekas 81.
 Pileklåvan 181.
 Pilen 194.

Pilevallen 195.
 Piltåkrarna 195.
 Piltäckran 195.
 Pilåkrarna 195.
 Pimpemyr 175.
 Pinan 20, 33, 84, 195.
 Pinderöd 4, 227.
 Pinebackarna 160.
 Pinemoarna, -mon 195.
 *Pineröd 4.
 Pinnekas 209, 233.
 Pin(n)eklev 135, 231.
 Pinnerud 4.
 Pipar(e)dalen 188.
 Pipareklåvan 188.
 »Pipru rud» 109.
 *Pipra 109.
 Pipran 109.
 Pirarna 130.
 Pissarebackarna 160.
 Pissareklåvan 181.
 Pissaremon 209.
 Pissaremyrarna 170.
 Pissaren 122.
 Platsebackarna 141.
 Platsedalarna 181.
 Platsegärdet 71.
 Platsehagarna 195.
 Platsemyren 170.
 Platsen 17, 30, 46, 71, 100.
 Platseslätten 195.
 Platsåkrarna 195.
 Plitten 209.
 Plogjärnet 130.
 Plåtarna 195.
 Plåten 195.
 Pommern 102.
 Porseflaten 195.
 Porsemyren 170.
 Porserisflaten 195.
 Porsnäs 125.
 Porsåsen 141.
 Porten 133.
 Pottberget 160.
 Pottemyr 175.
 Potätflaten 195.
 Predikstolen 160.
 »Presttorp» 65.
 Prästebryggan 133.
 Prästegrinden 133.

- Prästeklävan 181.
 Prästevägen 133.
 Prästhagen 195.
 Prästtorp 65.
 Prästängan 98.
 Punt(e)hålan 188.
 Pustran 209.
 Pustreberget 209.
 Pustrehultet 209.
 Puttehögen 141.
 Putten 99, 114, 118.
 Pylle brunn 220.
 Pyllegården 28.
 Pynten 26, 89.
 Pyttehögarna 160.
 Påskehogen 11, 228.
 Påskehuset 33, 228.
 Pölseviken 49.
 Pölsmakeriet 141.

 Rabbvättnet 220.
 Raggeberget 160, 232.
Raggemyrarna 160.
 Raggeskär 130.
Raggasås 160, 232.
 Ragnhildshagen 195.
 *Ralla 66.
 Ralledalen 70.
 Ramberget 141, 232.
 *Ramdal 109.
 »Ramfdale» 109.
 Ramflaten 209.
 Ramlarn 122, 231.
Ramblebäcken 122.
 Ramlekas 210.
 Ramlekärr 175.
 *Ramn (?) 30.
 Ramneberget 141.
 Ramnfjäll 70, 141.
 *Ramnås(en) (?) 30, 210.
 Ramsdalberget 52.
 Ramsdalen 52.
 Ramsebågen 30.
 Ramseflaten 210.
 *Ramskärr 175.
 »Rannadale» 109.
 Ranneberget 160.
 Rapeberget 160.
 Rapeflaten 195.
 Rapekullen 160.

 Rap(e)sten(en) 141.
 Rapet 160.
 Rarebackarna 141.
 Raremyr 66.
 Rar(e)tjärn(et) 114.
 Raseberget 141.
 »Rasman» 210, 233.
 *Rasmusåkrarna 210.
 Rasteskär 130.
 Raven 101, 195.
 »Redestofuo» 109.
 *Redås (?) 176.
 *Refna 69.
 »Reidestofuo» (?) 109.
 Reinholdsstycket 195.
 Relfeljårdingen XV.
 Rellen 65.
 Rellenheden 66.
 Rellenhyttan 66.
 »Remme» 69.
 »Remne» 69.
 Remsan 195.
 Remsorna 195.
 Renen 4.
 Renshogen 67, 229.
 Renshog strand 67.
 Renåkrarna 195.
 *Resarna 210.
 Reset 210.
 »Respulbäcken» 122.
 »Respuldalen» 181.
 »Respul dalflaten» 122.
 »Respul flaten» 122.
 »Respul siken» 122.
 »Reusmyren» 176.
 »Ribberget» 161.
 Ribbvättnet 220.
 Ribbåsen 161.
 Ri(d)andemoarna 210.
 Ridaremon 211.
 *Riddalen 71.
 Riddalsängen 71, 229.
 Riddarehögen 161.
 Ridfort 135.
 »Rikebergen» 211.
 Riket 211.
 Ringmyr 170.
 *Rippeberget (?) 161.
 Risarna 218, 234.
 Riseberget 141.

 Riseröd 28.
 Risgrynflaten 211.
 Rishagbukten 114.
 Rishagen 16, 195.
 Rispan 195.
 Rispebäcken 122.
 Rispeklåvan 181.
 Risporna 195.
 Risås 141.
 Risängen 67.
 Rogstad 68, 229.
Rogstorp 68.
 »Rokstadir» 68.
 Rolandshålet 181.
 Rolandshösen 161.
 Rolandsåkrarna 195.
 »Rolim» 65.
 »Rollini» 65.
 »Rolsuigh» 109.
 Romsvik 118.
 »Romszhoug» 110.
 Roseberget 141.
 Rosedalen 188.
 Rosenholmen 130.
 Rosenlund 67, 219.
 »Roskär» 125.
 Rovemoarna 195.
 Rubben 211.
 Rud-, se Röd-.
 *Ruđstađr 10, 49.
 »Rugstad» 68.
 »Rukstadir» 68.
 Rullebackarna 161, 232.
 Rultarna 141.
 Rulten 141.
 Rumpen 195.
 Rumpokas(en) 195.
 Rumpen 47, 70, 195.
 Rumsen 211.
 Rund- se även Runn-, Rönn-.
 Rundekärr 218.
 Rundelen 195.
 Runn-, se även Rönn-.
 Runneberget 141.
 Runnehålan 181.
 Runnehögen 141.
 Runnekullen 141.
 Runnemon 195.
 Runnemyr 170.
 Runsedyna 170.

- *Runsegrindsflaten (?) 211.
 Russelmyr 170.
 Russlebäck(en) 122, 231.
 Rutan 195.
 Ruthackan 211.
 Ryggeberget 141.
 »Ryningen» 78.
 Rytterhögen (?) 162, 232.
 Rytterklev 135.
 Ryttermyr(en) 176.
 *Råbron 135.
 Rågberget 162.
 Rågetdumpan 224.
 Rågeteklåvan 181.
 Råget(e)myr(en) 170.
 Rågetevägen 135.
 Råget(s)backen 141.
 Råget(s)berget 141.
 Rågetsbacken 120.
 Rågetstångarna 125.
 Rågflaten 195.
 Rågfläcken 195.
 Råghagen 195.
 Rågkasen 195.
 Råglös 22, 212.
 Rågplankan 195.
 Rågsanden 212.
 Rågstubbflaten 195.
 Rågträdet 195.
 Rågårdsgärdet 195.
 Rågårdsklåvan 181.
 Rågårdsslätten 195.
 Råkberget 162.
 Rätteberget 162.
 *Räbbäck(en) 122.
 »Räbbäcksdalen» 122.
Räjsdalen 176.
Räjsklåvan 176.
 Råjsmyrarna, -myren 176, 233.
 Rämne 69.
 »Rämne Liden» 71, 229.
 Rämne å 122.
 Rännan 31, 120.
 Rännanbäcken 120.
 Rännareskottet 212.
 Rännebäck(en) 7, 122.
 Ränn(e)åkern 195.
 Rättaredalarna 43.
 Rättaretorpet 28.
 Råvebergen 141.
 Råvebåsen 43.
 Råvedalen 181.
 Råvehus' kulle 162.
 Råvehålan, -hålorna 181.
 Råvekas(en) 39, 195.
 Råveklåvan 43, 181.
 Råvekullen 141.
 Råvemyr 170.
 Råveskåret 141.
 Räv(e)sten(en) 141.
 Rävhuskullarna 162.
 Rävås 141.
 Röd 71.
 Röda havet 176.
 Röda hållorna 141.
 Rödbäckarna 141, 212.
 Rödemosse 170.
 Röde sten(en) 141.
 Rödet 212.
 Röde vägen 5.
 Rödflaten 195.
 Rödgärdet 195.
 Rödhagen 195.
 Rödhållorna 141.
 Rödkas(en) 195.
 Rödklev 133.
 Rödliderna 141.
 Rödmö 71.
 Rödmyllybank 141.
 Rödmyr 170.
 Rödsjär 125.
 Rödsmyr(en) 7, 71.
 Rödsten(en) 141.
 Rödudden 125.
 Rönn-, se även Rund-, Runn-.
 Rönn(e)hultet (?) 181.
 Rönn(e)hålan (?) 181.
 Rönn(e)hålet (?) 181.
 Rönnemon 195.
 Rönnessmyr 170.
 Rönningarna 195.
 Rönningen 31, 61, 64, 78, 87,
 88, 102, 195.
Rönninglera 16.
 *Rörarna 212.
 Rörbräcken 141.
 Rörbågen 114.
 Rör(e)myr(en) 7, 29, 56, 170.
 Rör(e)vik 20.
 Rörgårderna 195.
 Rörhagen 195.
 Rörheden 195.
 Rörkas(en) 195.
 Rörkilen 114.
 Rörklåvorna 181.
 »Rörsilknatten» 162.
 Rörtegen 195.
 Rörängen 195.
 Röränggruppen 195.
 Rösdaalen 181.
 Rös(e)bergen, -berget 141.
 Rösset 141.
 *Rösningsberget 162.
 Röstån 10, 49.
 Rös(t)berget 162.
 »Rösten» 141.
 Sacken 181.
 Sadlesten(en) 38, 141.
 Salbergsmossen 170.
 Salen 72.
 Saltan 195.
 Saltberget 141.
 Saltbergsklåvan 141.
 Saltbergstorpet 62.
 Salthuset 86.
 »Saltini» 88.
 Saltverkeberget 141.
 Saltverket 39, 50, 221.
 Saltverk(s)strand 195.
 Saluteröd 102.
 »Salupuaeit» 89, 111.
 Sandarna 195.
 Sandbacken 7, 64, 104, 141.
 Sandbukten 114.
 Sandbäck(en) 19, 28, 91.
 Sand(en) 41, 63, 195.
 Sand(e)torpet 63, 82.
 Sand(e)vatten 114.
 Sandflaten 195.
 Sandgravarna 181.
 Sandhagen 195.
 Sandhaken 125.
 Sandhem 28.
 Sandhult 218.
 Sandhyttstödet 82.
 Sandhålan 7, 55, 181.
 Sandhålmossen 7.
 Sandhögen 28.
 Sandhös 142.

*Sandotekullen (?) 162.
 Sandudden 125.
 Sandvik 51.
 Sankt Olas drängar 167.
 Sanneröd 12.
 Sasshyttan 26.
 »Sauluþuæit» 89, 111.
 Saxen 118.
 »Saxog(h)arde» 110.
 Schal(e)hyttan 66.
 »Schidiaff» 73.
 »Schie» 74.
 Sejepallen 125.
 Sejesåtan 162.
 *Sekarna 37.
 Seken 170.
 »Seliuvik» 110.
 Sellátr N 64.
 Seläter 63.
 Seläterbukten 114.
 Se ner 20.
 Se opp 20.
 Sexorna 212.
 Sexåkrarna 212.
 Sexäckrorarna 195.
 Sibirien 221.
 Siken 170.
 Silj(e)-, se även Sälj(e)-.
 »Siljefuran» 224.
 »Siljemon» 55.
 Sillebodsand(en) 53
 *Silledöden (?) 224.
 Silledöskogen 224.
 Silleknatten 142.
 Sillevik(en) 114.
 Sillevikshumpen 125.
 Simons ladugård 221.
 Simons skog 218.
 Simons skogshult 218.
 Sinkan 97.
Sinkevad 97.
 Siropdunken 131.
 Siver 71.
 Siverdalen 181.
 Siverflaten 195.
 Siverkullen 142.
 Siversflaten 195.
 Sjugravarna 224.
 Sjulsholmen 131.
 Sjul Sund(et) 114.

Sjulsåsen 96.
 Sjöberget 142.
 Sjöbodkas 51.
 Sjöholmen 101.
 Sjölid(en) 142.
 Sjöman(s)torpet 5.
 Skagelund 50.
 Skagen 50.
 Skagetorpet 50.
 Skallen 142.
 Skallet 163.
 Skallran 93.
 Skalsklåvan 181.
 »Skamperäng» 224.
 Skams mage 186.
 Skanseberget 142.
 Skansen 26, 77.
 »Skarde» 110.
 Skarphös 142.
 Skarpskyttemon 195.
 Skarvelid 163.
 Skattkärr 101, 230.
Skea N 74.
 Skedbindaregården 12.
 »Skede» 74.
 Skee (Prästegård) 73, 229.
 »Skeðiuhof» 73.
 »Skeidiof» 73.
 Skeppsklåvan 181.
 »Skerge» 81.
 Sket(e)högen 142.
 Sket(en)putt 60, 118.
 Sketne putt 118.
 Sketputt 118.
 »Skidioff» 73.
 »Skie(de)» 74.
 Skiljarehögen 142.
 Skiljaremon 195.
 *Skiljarestödet 224.
 Skillnadsberget 142.
 Skillnadsmon 195.
 Skillnareklev 135.
 Skillnareslätten 195.
 Skit(en)putt 118.
 Skitputten 99.
 »Skjerge» 81.
 Skjulflaten 212.
 Skjulsholmen (?) 131.
 Skjutarebergen, -berget 142.
 *Skjutsskaffarn (?) 131.

Skjal N 74.
 »Skodenn(e)» 78.
 »Skodtne» 78.
 »Skogelid» 77.
 Skogen 17, 18, 23, 34.
 Skoghem 59.
 Skoglid 142.
 Skoglösa klåvan 181.
 Skoglösberget 142.
 Skogmyren 14.
 Skogsbackarna 142.
 Skogsberget 142.
 Skogshult 218.
 Skogsklåvan 181.
 Skogslid 100.
 Skogsmyr 171.
 Skogstegen 28, 195.
 Skoleröd 12.
 Skomakaredalen 181.
 Skomakarehålan 181.
 Skomakaremyren 171.
 Skomak(r)arna 212.
 *Skota 79.
 *Skotn(a) 79.
 *Skotn(a)heim 80.
 *Skotnarheim 80.
 *Skotnuheim 80.
 *Skottandeklåvan 188.
 Skottbacken 163.
 Skottbodliden 163.
 »Skottbru» 110.
 Skottdalen 188.
 Skott(e)berg(en) 163.
 Skottekaserna 195.
 Skotteklåvan 181.
 Skotteliden 163.
 Skott(e)myr 171.
 Skottepallen 142.
 Skotteskogen 218.
 Skottet 64, 221.
 Skottfjäll(torpet) 17.
 Skottfri 131.
 Skottthagarna 213.
 »Skottinland» 224, 234.
 »Skottjlarna» 224, 234.
 Skottmossen 171.
 »Skottn(n)e» 78.
 Skrabbelyckan 195.
 Skrabbemyr 176.
 Skridhällan, -hällorna 163.

- Skrivareberget 142.
 Skrivarekaserna 213.
 Skrivareklåvan 181.
Skrivareliden 213.
 Skrottan 213.
 Skrott(e)stycket (?) 213.
Skrottetorpet 213.
 Skrubb 213.
 Skrubbekullen 163.
 Skrubbemyr 177.
 Skrull(esten) 146.
 Skräddareflaten 195.
 Skräddarekas(en) 195.
 Skräddarekullen 142.
 Skräddaremyren 171.
 Skrämmen 96.
 *Skräppa (?) 63.
 Skräppekärr 63.
 »Skröttestycket» 213.
 Skuggekullen 142.
 Skuggen 54.
 Skuggesund 118.
 Skulten 8, 87, 163.
 *Skulthult(et) 219.
 Skutebergen, -berget 142.
 Skutebågen 114.
 Skuteklåvan 81, 94.
 Skutekullen 142.
 Skvalleråkrarna 195.
 Skvallrebackarna 49.
 Skyttaresten(en) 163.
 Skyttebergen 142.
 Skyttemon 195.
Skådene 78.
 Skågelid 77.
 Skålaren 123.
 Skånim 78, 229.
 Skårebergen, -berget 131, 142, 232.
 Skåreknatten 142.
 Skårmon 195.
 Skåreskär 125.
 Skårhällan, -hällorna 102, 142.
 Skårungen 213.
 Skårögat 131.
Skåttene 78.
 »Sköövvin» 78.
 »Skædiofe» 73.
 Skålbågen 53.
 Skåldalen 73.
 Skåleberget 142.
 Skäl(e)viken 114.
 Skållebackarna 163.
 Skållsmyr 177.
 *Skålmj(?) 177.
 »Skålmj(an)» 188.
 Skålsand(sbacken) 142.
 Skår 80.
 Skårbo 81.
 Skårdalen 73.
 Skåret 39.
 Skåringbäcken 123.
 Skårje 81.
 Skårjeklåvan 81.
 Skårmyr 177.
 Skårsbacken 164.
 Skårsflaten 214.
 Skårshugget 221.
 Skårvet 224.
 Skåråkrarna 196.
 Skåljekas(en) 20.
 Skåljevik 20, 114.
 Sla(d)dalarna, -dalen 189.
 Sladhultet 218.
 Slarebäcken 123.
 Slarekleven 133.
 Slaremyren 171.
 Slaren 196.
 Slipestensberget 164.
 »Slodenne» 81.
 »Slodæime» 81.
 Slottskullen 164.
 Slumpen 69.
 Slumpetorpet 69.
 Slussan 224.
 Slåklåvorna 189.
 Slåpan 118.
 Slätta backarna 142.
 Slätta mon 196.
 »Slättback» 164.
 Slätt(e)berg(et) 142.
 Slätt(e)fjäll 142.
 Slätt(e)hagen 86.
 Slättthult 218.
 Slön 81, 229.
 Slöns ö 82.
 Slöntorpet 83.
 Smalebågen 114.
 Smedhyttan 221.
 Smed(je)backarna, -backen 6, 7, 87, 142.
 Smed(je)berget 142.
 Smed(je)flaten 196.
 Smed(je)gropen 181.
 Smed(je)gårdet 196.
 Smed(je)hagen 196.
 Smed(je)jordarna 196.
 Smed(je)kroken 196.
 »Smikroken» 196.
 Smuttan 22, 133.
 *Smygareklåvan 189.
 Småbergen, -berget 142.
 Småhällorna 142.
 Småhög 142.
 Småjorden 196.
 Småmyrarna 171.
 Småtjärn 114.
 Smållebackarna 28.
 Smållen 28.
 Småtten 28.
 Smörgott 214.
 Smörhålan 189.
 Smörstycket 214.
 Smörvik 118.
 Smöråsen 142.
 Snaran 38.
 Snaremoarna, -mon 196.
 Snaremyr 171.
 Snibben 196.
 Snickertorpet 5, 40.
 Snickerholen 142.
 Snickerröd 12, 40.
 Sniporna 196.
 Snippan 214.
 Snipparna 196.
 Snippeflaten 196.
 Snippekas 33.
 *Snipporna (?) 196.
Snurretorpet 34.
 Snålen 61.
 »Snåren» 61.
 Snödbetet 214.
 Sockerpöl 119.
 Socialiståsen 142.
 Soklåvan 181.
 Solbacken 7, 21, 23, 83, 100.
 Solberg 7, 83, 229.
 Solbergsmossen 171.
 Soldathålan 181.

- Soldathögarna 142.
 Solhaga 100.
 Solhagen 21.
 Solhem 63, 71.
 Sollesten(en) 164.
 Sollid(en) 7, 8, 32, 61, 77, 100.
 Solskenshögen 142.
 Solskenskassen 196.
 Soltomta 100.
 Soltveten 196.
 »Soluhæit» 89, 111.
 Solängen 26.
 Sopperöd 214.
 Sopperöd(s)sjön 115.
 *Sorgevrån 27.
 Sotarekaserna 6.
 Sovarmyr 177.
 Spadarna 214.
 Spadbladet 214.
 Spader kung 32.
 Spadflaten 214.
 Spadmaden 171.
 Spakebol 164.
 Spakelid(en) 164.
 Spakåsen 164.
 »Spals þorp» 85.
 Sparkan 51.
 »Sparrebäck» 98.
 Spekebackarna 214, 234.
 Spekelid 43, 142.
 Spekemon 196.
 *Speket 214.
 *Spelemansliden 65.
 Spellid(en) 65.
 Spinnhuset 224.
 Spirehultet 56.
 Spirekasen 56.
 Spirekullen 56.
 Spoltorp 85.
 Springarehällan 164.
 Springaremyren 177.
 Springkällstycket 196.
 Spränget 221.
 Spårehögen 10.
 Spåreklev 133.
 Spåreliden 10.
 Spårrebäck 98.
 Spårr(e)mon 214.
 »Ssölsröd» 110.
 Stabbeklävan 189.
 »Stabbekyhle» 119.
 »Stada næs» 85.
 *Stađar 86.
 »Stadlom» 85.
 »Stafsäng» 77.
 Stafsängen 77, 89.
 Stakemon 196.
 Stakemyr 62.
 Staksängen 90.
 »Staksængh» 90.
 Stakängen 215.
 Stale 85.
 Staledalen 41, 53.
 Stallen 225.
 Stallflaten 196.
 Stallhålet 181.
 Stamparna 215.
 Stampefallet 120.
 Stampehagarna 196.
 Stampekammarn 189.
 Stan 86.
 Staplekilen 119.
 Stare 85.
 Star(e)bäcken 120.
 Star(e)kilen 115.
 Starholmen 86, 125.
 Starkedalen 43.
 Starketorpet 58.
 Stavatorpet 58.
 *Stavslätt 225.
 Staxängen 90.
 Stefansbacken 142.
 Stenaröd 86.
 Stenbacken 142.
 Stenbodals kall 164.
 Stenbron 133.
 Stene 87.
 Sten(e)bäck(en) 49, 120.
 Stenefjärdingen XV.
 Steneröd 58.
 Stenevadet 133.
 Stengårdsmon 196.
 Stenhuset 221.
 Stenhuskullen 142.
 Stenhyttan 221.
 Stenhällan 38.
 Stenhögen 142.
 Stenkas(en) 71, 104, 196.
 Stenkistan 142.
 Stenklev 133.
 Stenlid(en) 38, 100, 142.
 Stenlunden 218.
 Stenmalarna 142.
 Stenmyr 171.
 Stenröstet 164.
 Stensdalen 8.
 Stenseröd 11.
 Sten(s)flaten 196.
 Stenskeppet 225.
 Stenskilen 115.
 Stenstorp 36, 94, 110.
 Stensåkrarna 196.
 Stentrapporna 142.
 »Stien(n)tofft» 110.
 Stigareberget 164.
 Stigarna 133, 165.
 *Stigarnaberget 165.
 Stig(e)berg(et) 142, 165.
 Stig(e)knatten 142.
 Stigen 5, 69, 133.
 Stigsberget 142.
 Stigsdråg 181.
 Stigslund 218.
 Stigsmyr 87.
 Stilketorpet 94, 230.
 Stockebackarna 72.
 Stockebromyr(en) 171.
 Stockebråten 225.
 Stock(e)klåvan 189.
 Stockelycke 46.
 Stockemossen 171.
 Stockholm 35.
 Stockklåvmossen 178.
 Stockote jorden 196.
 Stockotemyr 171.
 Stockoteåkrarna 196.
 Stockoteåkrarna 196.
 »Stodum» 85.
 Stora hed 196.
 Stordiket 120.
 Storebro 133.
 Storeholmen 125.
 Stor(e)hög 142.
 Storemon 196.
 Store mossen 171.
 Storemyr 171.
 Storevall 196.
 Storflaten 196.
 Storrenen 196.

- Storskogen 8.
 *Storstycket (?) 215.
 Storängen 62, 196.
 »Stostycket» 215.
 Strandehagen 196.
 Strandelid(en) 142.
 Strandemarken 196.
 Strand 6, 14, 53, 80, 86.
 Strand(e)vallen 196.
 Strandängen 196.
 *Strekemon 215.
 Stripptorvan 131.
 Strutebäcken 120.
 Struteflaten 196.
 Struten 2, 29, 38, 215.
 Strutliden 38.
 Strängen 87, 230.
 Strängetorpet 54, 229.
 *Strätet 135.
 Strömsvattnet 115.
 Strömsvik 115.
 Stubbekas(en) 2, 36, 94, 103, 196.
 Stubbemyr 171.
 Stubbåsen 142.
 »Stufnarud» 110.
 Stugeberget 142.
 Stugeflaten 196.
 Stugelyckan 196.
 Stugeröd 29, 47.
 »Stugumellom» 196.
 Stumparna 196.
 Stuteberget 143.
 Stutemyr 171.
 Stutögat 115.
 Stuvorna 196.
 Stålhandsken 219.
 Ständaremyren 177.
 Ståndskogen 218.
 Stångeberget 165.
 Ställeröd 47.
 Stället 47.
 Stämmarna 19, 62, 82.
 Stämmelid(en), -liderna 5, 143.
 Stämnen 13, 19, 82.
 Stämmestad 77.
 Stämsbukten 120.
 Stämsbäcken 120.
 Stödet 225.
 Stöparen 19, 228.
 Störreviken (?) 119.
 Stövelkullen 165.
 *Sucken 38.
 Sundsudden 125.
 Sundsåsarna 143.
 Supsten(en) 165.
 Surflaten 196.
 Surrebackarna 34, 228.
 Svarta hålet 181.
 Svarteberget 143.
 Svartedalen 181.
 Svart(e)hålan 181.
 Svart(e)hålet 115, 181.
 Svartehällan 143.
 Svarteklåvan 181.
 Svartemyr 171.
 Svartestycket 196.
 Svartevallarna 196.
 Svartevattnet 115.
 Svartkärr 218.
 Svartmyllan 23.
 Svartskär 125.
 Svarttjärn 115.
 Svarvestolen 165.
 »Sve Bergen» 165.
 Svedbergen 143.
 *Svedjande berg 165.
 Svedjande klev 133.
 Svedjande röset 143.
 Sved(je)myr 171.
 Svedliderna 143.
 »Sve lider» 165.
 Svenbackarna 143.
 Svenhagen 196.
 Svenmyr 171.
 Svennebyklåvan 189.
 Svenseröd 55.
 Svenskarnas lider 165.
 Svenske lider 165.
 Svenslid 143.
 Sverigehålan 189.
 *Svevarna 165.
 Svinebackarna 143.
 Svin(e)dalen 60, 181.
 Svineflaten 196.
 Svineglipen 189.
 Svinehagen 196.
 Svineklev 133.
 Svinekullen 143.
 Svin(e)lid(en) 143.
 Svinestenen 143.
 Svinestigen 133.
 Svinetå(n) 225.
 Svingen 53, 100.
 Svinhusberg 143.
 Svirreberget 165.
 Svirremarken 215.
 Svälgmyr 177.
 Svältan 225.
 Svältare sand 23.
 Syberget 165.
 »Syffueröd» 110.
 »Sylt» 110.
 Syråkrarna 196.
 Systerkullen 165.
 Sågebackarna, -backen 143.
 Sågebergen 143.
 Sågebro(n) 133.
 Sågebänken 221.
 Säg(e)dalarna, -dalen 181.
 Säg(e)klåvan 181.
 Sågeliden, -liderna 143.
 Sågemon 196.
 Säg(e)myrarna 177.
 Sågemyren 171.
 Sågen 62.
 Sågeställningarna 221.
 Sägkasen 196.
 Säglyckan 196.
 SägvalLEN 196.
 Sålyckan 196.
 Säckberget 92.
 Säckemon 196.
 Säckemyr 92.
 Säckäng 92.
 »Sæila» 88.
 Sälj- se även Silj-.
 Sälgeberget 92.
 Sälgedalen 181.
 Sälgehultet 98, 218.
 Sälgehult(s)kasen 33, 73.
 Sälgemon 55, 196.
 Sälgås 143.
 »Sälläder» 63.
 Sälkskär 125.
 Sältan 196.
 Sältebacken 143.
 Sälten 88.
 Sälteseken 171.
 Sältorna 196.

- *Sängebacken 166.
 Sängebacksberget 166.
 Säterbaracken 51.
 Sätermyr 177.
 Södbetet 196.
 Södehage 196.
 Södeklåvan 181.
 Söd(e)lid 143.
 Södemyr 171.
 Sö(de)rberget 143.
 Sö(de)rby 7.
 Sö(de)rfjället 143.
 Sö(de)rflaten 196.
 Sö(de)rgård(en) 27, 84.
 Sö(de)rgärdet 196.
 Sö(de)rhagen 196.
 Sö(de)rhamn 196.
 Sö(de)rhult 218.
 Sö(de)rkaserna 196.
 Sö(de)rkilen 87.
 Sö(de)rkilrännan 87.
 »Sö(de)r Kross» 207.
 Sö(de)r-Långö 57.
 Sö(de)rlandet 196.
 Sö(de)rmossen 171.
 Sö(de)rsand 196.
 Sö(de)rslöns stämman 82.
 Sö(de)rstugan 22.
 Sö(de)räng(en) 10, 196.
 Södhällan 143.
 Södlid 143.
 Södpinan 131.
 *Södstad(s)hällan 166.
 *Södstad(s)myr(arna) (?) 177.
 Södstigarna, -stigen 133.
 Södängen 196.
 Söle 88, 230.
 Sölebukten 115.
 Sölekroken 89.
 Sölemyr 89.
 Söle *sek 178.
 *Söl(e)tvät 111.
 »Söllingknatten» 166.
 »Sönnerholtet» 11.
 Sör-, se Sö(de)r-.
- Tappestan 21.
 Taralds klåva 190.
 Taraldsklåvan 181.
 Taraldsängen 71.
Tavlan 215.
 Tavlestycket 215.
 Tavs-, se Tafs-.
 Tegelbrukstorpet 49, 53.
 Tegemyr 101.
 Tegen 28, 101.
 Tegängen 196.
 Tempelhagen 215.
 Tenepallen 166.
Ten(e)skär 166.
Tenholmen 166.
 »Thordtorp» 111.
 »Thrie» 93.
 Tibäck 58.
 *Tiða 58.
Tidan 58.
 Timmerklåvan 181.
 Timmermon 196.
 Timmerås 143.
 Timotejplankorna 196.
 Timotejvallen 196.
 Tingshällan 143.
 Tingshällhögen 143.
 »Tistebrotarna» 215.
 Tistedalen 41.
 Tistedalstorpet 41.
 Tistelflaten 196.
 Titt ut 215.
 *Tjudremålshagen 215.
 Tjurbetet 28, 196.
 Tjurhålan 182.
 Tjurhålet 182.
 Tjurstycket 196.
 Tjuveberg(et) 143.
 Tjuv(e)hillern 143.
 Tjuveken 225.
 Tjuveklåvan 182.
 Tjuveröd 14, 101, 227.
 Tjuv-Halvar(d)shålan, -hålet 182.
 Tjäreberg(en), -berget 143.
 Tjärehjällen 166.
 Tjärnbukten 115.
 Tjärndalen 91.
 Tjärneknatten 143.
 Tjärneknölen 143.
- Tjärnekullen 143.
 Tjärnsreröd 94.
 Tjärnsrerödtjärnet 115.
 Tjärnshälet 196.
 Tjärnshålet 133.
 Tjärnsliden 143.
 Tjärnsmyr(en) 171.
 Tjärnstorpet 94.
 Tjärnsäng(en) 196.
 Tjöstad 91.
 Tobaksdalen 190.
 Toft-, se även Tomt-, Tuft-, Tyft-.
 Tofteflaten 196.
 Toftemon 196.
 Tofterna 28.
 Tolvmansfjället 143.
 Tolvman(tal)stegen 225.
 Tomt-, se även Toft-, Tuft-, Tyft-.
 Tomtebackarna, -backen 143.
 Tomteberg(et) 143.
 Tomt(e)flaten 196.
 Tomtehagen 196.
 Tomtekullen 143.
 Tomt(e)lyckan 196.
 Tomten 2, 30, 39.
 Tomterna 2, 7.
 Tomteängen 196.
 »Toosta rud» 111.
 Toras klev 133.
 Torbjörnmyr 171.
 Torbjörn(s)hagen 196.
 Tordyvelmyr(en) 171.
 Tordyveltjärn(et) 119.
 Torefjärdingen 196.
 *Torekålen 225.
 *Torekållan 225.
 Tor(ens) skog 218.
 *Torgardshillern 166.
 Torget 196.
 Torkelsberget 143.
 Torkelsmyr(ar) 171.
 »Tormodsan» 215.
 Torn(e)bergen, -berget 131, 166.
 Torneflaten 196.
 Tornet 131.
 Tornudden 125, 131.
 Torpet 23, 53, 54, 85, 228.

- Torrkloppen 135.
 Torrtyp 143.
 Tors kas 196.
 Forskehällan 143.
 Torskhålan 7.
 Torstenhagen 197
 Torsten(s)berg 143.
 Torstens dräng 166.
 Torstens hage 197.
 Torsten(s)stycket 1.
 Torvbergen, -berget 143.
 Torvhultet 218.
 Torvladehöljarna 182.
 Torvmossen 171.
 Tosse-, se Tässe-.
 *Tovesek 178.
 Tramparna 215.
 Trandalen 182.
 Tran(e)myr 171.
 »Traneskneben» 226.
 Tranås 143, 226.
 Trappekas 14.
 Trappen 32.
 Trapporna 133.
 Trehörningen 197.
 Treje 93, 230.
 Trejeputten 114.
 Trekanten 197.
 Trekantingen 197.
 Trelippan 178.
 Tresnippen 197.
 Trestena rör 143.
 Trindberg(et) 143.
 Trindekulle 143.
 Trindemyr(en) 171.
 Trolldalen 182.
 Trollebergen, -berget 143.
 Trollehögen 143.
 Trolleklåvorna 182.
 Troll(e)moarna, -mon 197.
 Trollemyr 32, 171.
 Trollholmen 125.
 Trollhättan 136.
 Trollkullen 143.
 »Trollsägget» 167.
 Trolltjärn 115.
 Trollås 60, 143.
 *Tron(d)setjärn 115.
 Trondsholmen 125.
 Trossekasen 216.
 Trosseliderna 167.
 Trossemoarna 197.
 *Trossemo(n) 216.
 »Trossumberget» 216.
 »Trossumhultet» 218.
 Trulsebackarna 143.
 Trulseberget 143.
 Trulseflaten 197.
 Trulsekasen 103, 197.
 Trulsmyren 171.
Try Herred D 230.
 Trångarna 54.
 Trångkas 7, 54, 88.
 Träckebro 26.
 Träcken 26, 228.
 Trädgårdsgärdet 197.
 Trädgårdsvallen 197.
 Trädkrokflaten 216.
 Trädsgrinden 133.
 »Trägren» 88.
 Trägrind 88, 230.
 *Träleuvad(et) 136.
 Trälsund 119.
 Träntan 216.
 Träntemyr 171.
 *Träskallen 167.
 Trättandeklåvan 190.
 Trättareklåvan 190.
 Trättebäcken 123.
 Trättehagen 197.
 Trättemyr 171.
 *Trättevad(et) (?) 136.
 Tröskeln 167.
 Tuft-, se även Tomt-, Toft-,
 Tyft-.
 Tuften 99.
 Tungan 197.
 Tungorna 197.
 Tupperöd 216.
 Tureberget 143.
 Tureklåvan 182.
 Turekyrkan 182.
 Tureliden 143.
 Tuteröd 167.
 Tuvan 5, 27.
 Tuveflatarna, -flaten 197.
 Tuvegården 216.
 Tuvehagen 197.
 Tuverabben 197.
 Tuvängen 197.
 Tveteklåvan 182.
 *Tveten (?) 111.
 Tvillingeberg 232.
 Tvillingen 5.
 Tvistedalen 190.
 Tvisteholmen 131.
 Tvistekullen 167.
 Tvisteparken 221.
 Tvåan 216.
Tväggestad 230.
 Tvärdalarna 182.
 Tvärvallen 197.
 Tyft-, se även Toft-, Tomt-,
 Tuft-.
 Tyftebacken 36.
 Tyfteberget 143.
 Tyftekasen 78.
 Tyften 36, 55.
Tyrihjellen N 234
 Tyske bott(n)en 197.
 Tysslingberget 143.
 Tysslingklåvorna 182.
 Tysslingmyr 171.
 Tystheden 101.
Tågeröd 48.
 Tåhultet 93.
 Tåkeröd 48.
 Tåkullen 167.
 Tångarna 53, 125.
 Tånge 94.
 Tångebergen 143.
 Tångebukten 115.
 Tångebäcken 120.
 Tångeflo 119, 231.
 Tångehögarna, -högen 143.
 Tånge 21, 53, 125.
 Tångeund 115.
 Tångholmen 94.
 Tässedapen 115.
 Tässekärr 218.
 Tässepölen 115.
 Tässesekarna 171.
 Tärneskär 125.
 Tör(e)hjällen 226, 227, 234.
 Töremyr 171.
 »Pelli rud» 111.
 *Piöa 58.
 »Piodastadir» 91.
 »Priggizæ(m)» 93.

- Uddan 197.
 Uddebergen 143.
 Ulebäck 123.
 Uledalen 190.
 Ulkepallen 167.
 Ulveberget 143.
 Ulvedalen 38, 99, 190.
 Ulveggravsmyr 171.
 Ulvegropsmyr 171.
 Ulveklåvan, -klåvorna 7, 30, 182.
 Ulvekärr 94, 218.
 Ulvemyr(arna), -myren 38, 171, 175.
 Ulvestugan 226.
 *Ulvsdal (?) 168.
 Ulv(s)kärr 99.
 Ulvsmarken 197.
 Ulvsmyr(arna), -myren 38, 171, 179.
 Ulv(s)sten(en) 167.
 Ulvstadhyttan 43.
 Ulvstadklåvan, -klåvorna 190.
 Ulvstadlid 61.
 »Ulvstadmyr» 171.
 Ulvstad(s)berget 168.
 Ulvstad(s) yfser 168.
 Ulvstadtorpet 95.
 Ulvåsen 143.
 Underländ(et) 197.
 Uppegård 58, 64, 84.
 Uppen 102.
 Upp i stugan 53, 62, 70, 86.
 Uppsikt(en) 101.
 »Uskär» 99.
 Utsikten 7.
 Utstigen 133.
 Utängen 7, 60, 69, 94.
 »Uxa þorp» 64.

 Vadalen 95.
 Vadberget 143.
 Vadbodberget 143.
 Vadbodholmen 125.
 Vadbodkullen 143.
 Vadbodskär 125.
 Vadholmarna 125.
 Vadhultet (?) 219.
 Vadhällan 143.
 Vadklåvan 182.

 Vadmyren 178.
 Vadsked(e)maden (?) 178.
 Vadskärmaden (?) 178.
 Vaggareberget 143.
 Vaggareklev 136, 232.
 Vaggaretängen 131.
 Vagnklev 136.
 Vaktekullen 143.
 *Vala (?) 95.
 Valbaken 37.
 Val(e)berget 143.
 Val(e)fjäll 143.
 Val(e)holmen 125, 131.
 Valemyr 171.
 Valen 202.
 Valex 95.
 Valfisktorpet 85.
 Valhultet 219.
 Vallbrätarna 197.
 Vallebergen, -berget 143.
 Vallegraven 182.
 »Walligas» 216.
 Valsbo 25.
 »Valskeflaten» 216.
 Valö 125.
 Vammarna 216.
 Vammen 96, 115, 216.
 Vammsbäcken 120.
 Vammsfallet 120.
 Vammsjön 115.
 Vanliga knatten 143.
 »Vanskero holt» 111.
 Vargehögen 143.
 Varholmen 131.
 Varp 96.
 Varpeberg(en), -berget 143.
 Varpedal 233.
 Varpeklåvan 182.
 Varpelid 97.
 Varpeskär 125.
 Varpeskärbukten 115.
 Varpet 221.
 Vaskareholmen 125.
 Vaskarestödet 221.
 Vassdalen 182.
 Vasseberget 143.
 Vasset 216.
 Vassgården 132.
 Vasshällan 46.
 Vassnäs 125.

 Vassviken 111.
 Vassängen 197.
 *Vatta 111.
 »Vattadale» 111.
 Vattarfjördr I 111.
 Vattarnes I 111.
 Vattedal N 111.
 Vattenbacken 143.
 Vattnekulle 143.
 Vattneröd 80.
 Vedhuggskasen 216.
 Vedhällan 144.
 Vedklåvan 182.
 Vedskär 125.
 Venarna 216.
 Veneskogen 58.
 Vessleflaten 197.
 *Vessleflo(e) 119, 231.
 Vesslegärdet 197.
 Vesslehedarna, -hed(en) 197.
 Vesslehögen 144.
 Vesslestrand 197.
 Vessleäng(en) 197.
 Vetteberget 8, 144.
 Vetteland(a) 100.
 Vettledalarna 182.
 Vettledyet 221.
 Vettle mossen 197.
 Vickeklåvan 58.
 »Widdrågorna» 190.
 *Videknappen 168.
 *Videkullen 59.
 Vijer-, se även Vir-.
 Vije(r)bråten 197.
 Vije(r)flaten 197.
 Vije(r)hagen 197.
 Vijerklåvan 182.
 *Vijerkullen 59.
 »Vijermyr» 36, 171.
 Vije(r)åkrarna 197.
 Vije(r)ängen 197.
 Vik 97, 98.
 Viklundflaten 197.
 Viktorsberg 51.
 Vilaren 168.
 Vilberg 168.
 Vildmyrarna 23, 171.
 Villestrå 226.
 Vindås 144.
 Vinterbergen, -berget 144.

- Vinterdyet 226.
 Vinterflaten 197.
 Vinterhålet 182.
 Vinterklev(en) 133.
 Vinterledsflaten 197.
 Vintermossen 171.
 Vintervrån 182.
 Vintervägen 133.
 Vinteräckrorna 197.
 Vinterängen 197.
 Vir-, se även Vijer-.
 Virarna 218.
 *Virekullen 59.
 Vir(e)myr 36, 171.
 Virholmen 125.
 Vitberg 168.
 Vitemyr 171.
 Vitestrand 217.
 Vite vallen 197.
 Vitfjäll 168.
 Vitmossen 171.
 Vitsten(en) 144.
 Wittenberg 8.
 Voxter(n) 178.
 Vringlorna 178.
 Vrålflaten 197.
 Vrålshällan 168.
 Vrålshögen 168.
 Vrålsåker 197.
 Vrån 197.
 Våmmarna 216.
 Våmmen 96, 115, 216.
 Våråkrarna 197.
 Våtemyr 171.
 *Vott 111.
 Vådurhyttan 101.
 *Vägerispan 217.
 Vågflaten 197.
 Välle 98.
 Vänden 197.
 Vänd(n)ingarna 197.
 Vänd(n)ingebro 133.
 Vänd(n)ingen 41, 197.
 Vänskapshålan 190.
 Värmeland 8.
 »Värp» 96.
 »Värpi» 96.
 Väsan 178.
 Väsorna 178.
 Vässby 99.
 Västergård(en) 22, 58.
 Västerröd 66.
 Väster-Vik 98.
 Vätte härad XIII.
 Vätteby 101.
 Vättiland XIII, 100.
 Vättilandsbro 101.
 Vättilandsån 120.
 Vättilandsälven 120.
 Vättnoberget 144.
 Vättnedalen 182.
 Vättnemyren 171.
 Vättingen XIV.
 Yfser, se Ulvstad(s) yfser.
 Ylseröd 101.
 Ylserödödegårdarna 101.
 »Ynholm» 132.
 Ytterkas(en) 197.
 »Yxna vade» 112.
 *Yxnehed (?) 217.
 Yxnås(en) 168.
 Zimmermansmyren 103.
 Åkasen, -kaserna 5, 27.
 Åkerflaten 197.
 Åleklåvan 182.
 Ålemyr 171.
 Ål(e)sladdalen 182.
 Ålesladmyren 171.
 Åletjärn 115.
 Ålyckan 197.
 Åmansbågen 115.
 Åmansklåvan 182.
 Ångers klev 133.
 Ånneröd 102, 230.
 Åre-, se även Orre-.
 Åreklåvan 41.
 Åringarna 49.
 Årre-, se Orre-.
 *Ås 104.
 Åsack 217.
 Åseberget 144.
 Åsehagen 197.
 Åseklåvan 182.
 Åselid(en) 36, 144.
 Åsemyren 171.
 Åseröd 102.
 Åseröd(s)kasen 103.
 Åsesten(en) 144.
 Åsängen 197.
 Åvare vänd 197.
 Äggedal 9, 69.
 »Æigils hæid» 17.
 »Æist» 18.
 Äggtjärn 119.
 Älgbackarna 144.
 Älgeberget 144.
 Älgeklåvan 182.
 »Älgetå(n)» 219.
 Älvdalen 2.
 Älveranden 221.
 Älveta(n) 217.
 Älvkanten 221.
 Älvängen 2.
 Äng 103.
 Ängarna 60, 62, 64, 67.
 Ängeberget 144.
 Ängedalen 64.
 Äng(e)hagarna el. -hagen 1, 19,
 103, 197.
 Äng(e)kas(en), -kaserna 197.
 Ängelid(en) 23, 103, 144.
 Ängen 59.
 Ängevrå(n) 88, 197.
 Ängholmen 17.
 Ängkas dal 190.
 Ängkas myr 179.
 Ängkasmyren 179.
 Ängkas Ulvsmyr 179.
 Ängmaden 171.
 Änkans dal (?) 190.
 Änkans myr (?) 179.
 Änkansmyren (?) 179.
 Änkans Ulvsmyr (?) 179.
 Änkeleksknattarna 144.
 Ärtehällan 144.
 Ärteklåvan 182.
 Ärtestycket 197.
 Ärtflaten 197.
 »Æski stofuonne» 112.
 Ävetjärnet 115.
 Äv(j)eberget 144.
 *Ävjen 179.
 *Äv(j)erna 179.
 Öde 97.
 Ödegårdarna, -gården 11, 36,
 46, 54, 55, 65, 86, 97, 101.

Ödegårdstjärnet 115.
 »Ödehed» 97.
 Ödeslätt 197.
 Öd(e)åkrarna 197.
 Ök(e)kleven 136.
 Ökhult 219.
 »Ölbärn» 132.
 Ölbär(s)holmen 132.
 Ö(n) 82.

»Önebär(s)holmen» 132.
 Öneholmen 132.
 Önemyr 179.
 Önsundet 115.
 »Örlovskär» 126.
 Örnekupeberg 169, 232.
 Österöd(s)kilen 114.
 Östflaten 104, 197.
 Östhagen 104.

Östhed(en) 197.
 Östmarken 197.
 »Östnehe» 217.
 Övre Lövlunden 7.
 Övre Spoltorp 85.
 Övre vänd(en) 197.
 »Öxtorp» 64.
 »Øygiulfsrud» 101.

2. Personnamnsregister.

Sådana namn som icke exemplifiera det i orten inhemska namnskicket, ha uteslutits. Jfr i övrigt inl. till samma register i Bd I.

Alle 1.	Erik 12, 138, 192.	Heri (?) 41.
Amanda 39.	Erland 20, 192.	Hervi (?) 41.
Ambern, -björn 137, 179.	Eskil 192.	Hjalm (?) 30.
Amund 104, 144, 169, 179, 191, 221.	Eyvindr (?) 132.	Hjalmi (?) 30.
Anders 179, 191.	»Faltin» 5, 98.	Hrafn, se Ravn.
Andreas 191.	Folke 22, 220.	Hreinn (?) 67
Anna (?) 134.	Frans (?) 43.	Hróarr (?) 168.
Annika 60.	Fredrik 6.	Hrókr 68.
Anund 191.	Frise (?) 201.	Hrómundr (?) 118.
Arne 102.	Fróði 105.	Hvalr, se Valr.
Arvid 191.	Gabriel 192, 201.	Håkon 193.
Ása 102.	Galte 31.	Ingeborg 180.
Asgerðr 104.	Gautarr 106.	Ingjald 19.
Asmund 54, 137, 169.	Gauti 26.	Isak 133.
Bagge 1.	Geirlaug 23.	Jakob 6, 12, 193, 219.
Bárðr 14.	Geirmundr 201.	*Jamon 104.
Bengt 26, 169, 191.	Gibbe 23.	Janne 127, 184.
Bjálfi 2.	Gille (?) 202.	*Jari 44.
Björn 6, 32, 115, 145, 191.	Gudrid 169, 180.	Jarli 44.
Bogi 105.	Gulla 106.	Jens 22, 139, 180, 193.
Bolle (?) 85.	Gullbrand 106.	Johan 220.
Bonde 103.	Gunhild 5.	Johannes 139, 170.
Briánn 105.	Gunilla 5.	*Jóli 44.
Bryngel 191, 201.	Gunna (?) 106.	Jon 8, 139.
Börje 8.	Gunnar 133.	Jonas 139, 193.
Daniel 126.	Gunne (?) 106.	Jórunn 107.
Dyre 148, 200.	Gustava 58.	Jule 44.
Egill 17.	Gösta 150, 169, 192.	Kalle, se Karl.
Eileifr 18.	Göte 26, 32, 220.	Kampe 10, 46, 205.
Eilífr 18.	Halvar(d) 138, 151, 180, 182, 192, 220.	Kanga 47.
Elef 18.	Hans 138, 192, 217, 222.	*Kangi 47.
Elif 18.	Harald 133.	Kari(n) 139, 193.
Elov (?) 126.	*Hauki 106.	Karl 107, 139, 180, 193, 217.
Engelbrekt 220.	Helge 5, 27, 180.	Ketill 49.
		Klara 102.

Klas 139.	Ola(v)us 125, 170.	Thiude 92.
Knut 193.	Olivia 100.	Tor, se Tore.
Kolbjörn 170.	Olof 77.	Tora 133, 221.
Krabbe 4.	Per 128, 170, 175, 181, 194, 220.	Torbjörn 171.
Kristen 193.	Petrus 181.	Tord 111, 197.
Kristian 193.	Ragnhild 195.	Tore 196, 225.
Kåre 8.	Ramn 52, 176.	Torgard 166.
Kælde (?) 52.	Rasmus 210.	Torkel 143, 171.
Kælla (?) 52.	Reginn (?) 67, 176.	Tormod 215.
Lars 140, 180, 218.	Reinhold 195.	Torsten 1, 143, 166, 197.
Lasse, se Lars.	Rennir (?) 67.	Tosti 111.
*Leo 104.	Roland, 161, 181, 195.	Tova (?) 178.
Lena 102.	Rolf 109.	Tove (?) 178.
Lisbet 140, 170.	*Saxa (?) 110.	Trond 115, 125.
Live 54.	Saxi (?) 110.	Truls 103, 143, 171, 197.
Lukas 140.	Sigurd 71, 96, 110, 131, 142, 181, 195, 212.	Ture 143, 182.
Magga 108.	Simon 218, 221.	Þjóðarr 91.
Magnus 141, 223.	Siver, se Sigurd.	Þorgarðr 166.
Maria 49.	Sjul, se Sigurd.	Þorvaldr, se Tarald.
Marit 208.	Stava 58.	Ulv 99, 167.
Marta 194, 223.	Stefan 142.	Uxi (?) 65.
Mats 170, 218.	Steinarr 86.	Val 25.
»Mickel» 194.	Sten 11, 58, 110, 115, 196.	Vallentin 5, 98.
Mikael 194.	Stig (?) 181, 218.	»Vrål» 168.
Måns 141.	Sven 143, 171, 196.	Ása 102.
Mårten 125.	Tarald 71, 181, 190.	Qrn 102.
Nils 12, 220.		Övind (?) 132.
Ola 159, 170.		Øyjulfr 101.

3. Register över öknamn, vedernamn och personliga binamn.

Åbonamn (»inkolentnamn») medtagas icke.

Bagge 1.	Granni (?) 5.	Kämpe 157, 185.
Banden (?) 61.	Götan 192.	Landi 8.
Base(n) 2.	Göte 26.	*Ludik 174.
Bonde 103.	*Haða 42.	Lullen 69.
Damp(e) (?) 37.	Hjorten (?) 34.	Lurk(en) (?) 117, 170.
Drumber (?) 116.	Hoppen 82.	Luve-Jan 103.
Fittan 93.	Hrókr 68.	Luvén 103.
Fitten 93.	Hvalr, se Val.	Magi 108.
Fransan (?) 43.	Häselästen (?) 82.	*Mampe 3.
Fris (?) 201.	Kampe 10, 46.	*Mos(e) 175.
Fyken (?) 183.	Keipi 48.	Múli 109.
Galte(n) 31.	Knös 206.	Músi 109.
Gamle (?) 57.	Kockan 59.	Myrki (?) 61.
Gauti 26.	Kong 38.	*Nosti 64.
Gibbe 23.	Krabbe 4.	*Nusti 64.
*Glibba 106.	Kung 38.	Pinne 4.

Piparen 188.
 *Pipra 109.
 Pipe 109.
 Pyllen 28.
 Ragnhild (mansbin!) 195.
 Ruggr (?) 68.
 *Silledöden (?) 224.
 Skák? 78.
 Skebölingar XIV.
 Skrott 213.
 Slumpen 69.

Snålen 61.
 Spak(e) 164.
 *Spark(en) 51.
 Spóli 85.
 Stakkr 90.
 Stamparn 189.
 Stampen (?) 189.
 Stikken 94.
 Stärke (?) 58.
 Stöparen (?) 19.

Surren (?) 34.
 Tappen 21.
 Tjuv-Halvar(d) 182.
 Träcken 26.
 Tuppen 216.
 Val 25.
 *Vanskera 111.
 *Vottr (?) 112.
 *Yfsa (?) 65.
 *Yfse (?) 65.

4. Ordregister.

Ord som ingå i ett större antal ortnamn, särsk. ss. slutled, behandlas i inledningarna till resp. namngrupper. Om principerna för medtagandet se inl. till Bd I och III.

amma 'blåsa' 144.
 ark, m. el. f. 'gammalt fartyg, fallfärdig byggnad' 11, 57.
 *bande, m. 'laggkärlsbindare' 61.
 basa, f. 'stor, grov kvinna' 2.
 basa, v., i olika betr. 2.
 birki, n. 3.
 *blåsa, f. 'blåsig ställe' 9.
 *bondaler, pl. 'benlindor' 115.
 »bydding», ett slags fluga 199.
 dabba 'ge ett lätt slag' N 15.
 dabbe 'tafatt person' 15.
 dabbe 'vattenpöl' N 15.
 dabbe 'slem' 15.
 dabbig 'tjock' 15.
 damp, m. 'fuktighet' 37.
 *dapt 15.
 dav(e) 'vattenpöl o. d.' 15.
 *dummel, m. 'pöl i mosse el. myr' 116.
 dump, m. 'liten avsats' 222.
 *dunkävling, m. 'kaveldun, Typha' 183.
 *flåke, m. 'utvidgning av ett vattendrag' 119.
 gråd- (?) 24.
 *hole, m. 'jordrygg' 136.
 hrókr, m. 'räkel' 68.
 huvudlände, n. 'vändteg' 204.
 *hällning 'slutning' 145.
 *häre, m. 'hare' 99, 103.

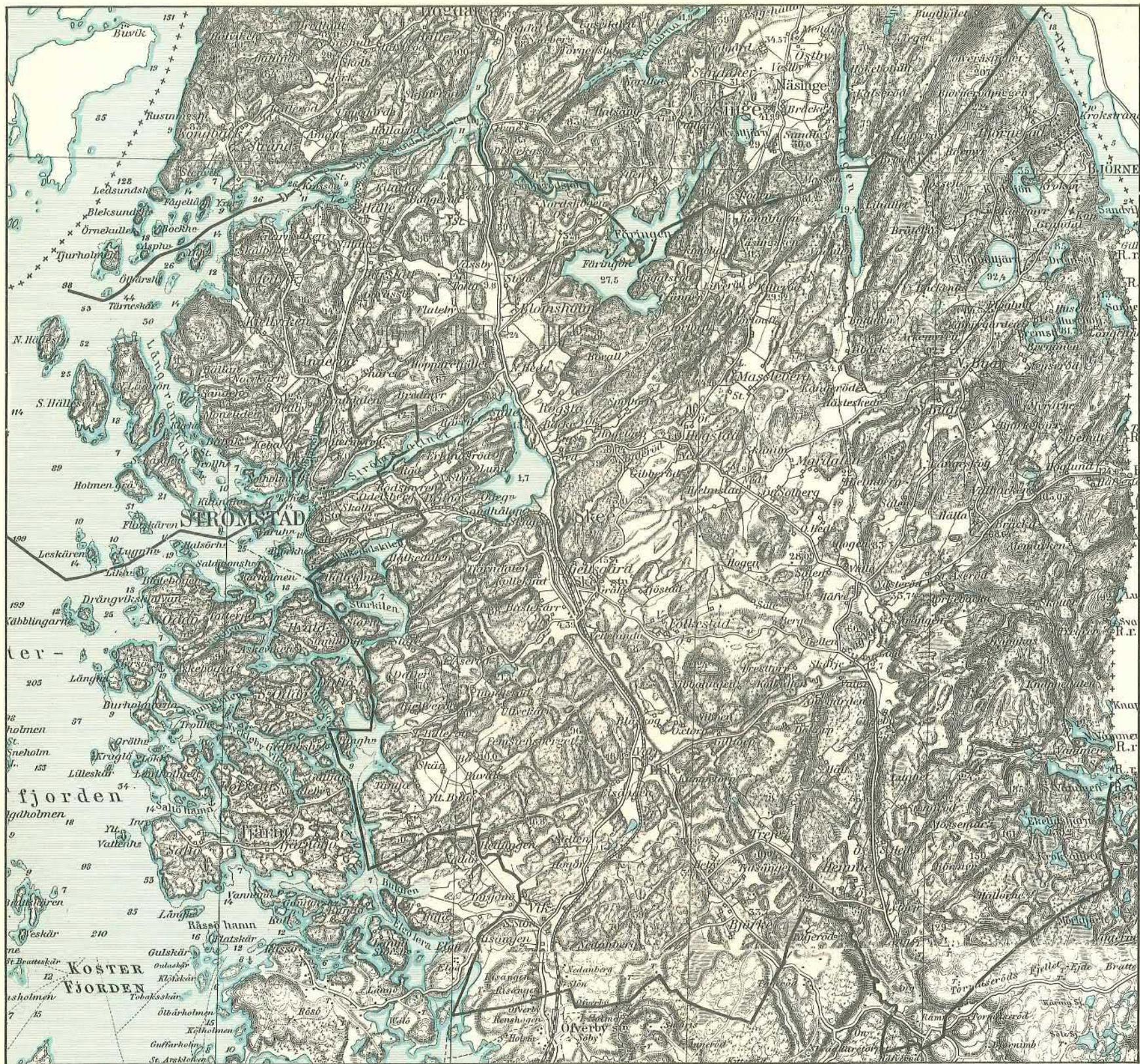
jutsk, m. 'som är från Jylland' 97.
 *kaldá, f. 'källa' 50.
 *kall, n. 'plats där man »kallar»' 149.
 kalvereve 'Lycopodium' 174.
 kalveräckor, pl. 'Lycopodium' 174.
 kanna, f., växtn. 98.
 *knuggel, m. 'skrovlig el. knöliknande formation' 128.
 *knugglot 'besvärlig, skrovlig' 128.
 kola 'ryka' 128.
 *kroplot 'krånglig' 129.
 *kulling '(liten) kulle' 156.
 fvnord. *køyna, f. 'svulst, böld' 108.
 *lin-dräcka, f. 'plats där man rötar lin i vatten' 223.
 *linkorn, n. 'linfrö' 207.
 *ljúg (?) 56.
 lusegräs 'Lycopodium' 174.
 *lýgi, n. med ed bekräftad överenskommelse; fridlyst plats 56.
 mina 'spränga berg' 159.
 *mitta, f. 'pudendum mulieb're' 101.
 mol, f. 'grusbänk o. d.' N 3.
 *mol, f. 'stenbunden mark' 3.
 *mottull, m. 'mantel' 59.
 *níp, m. '(berg)spets' 63.

*pytta, f. 'vattenpöl' 160.
 ralla, v., i olika betr. 66, 70.
 *rispul, m. 'remsa' 122.
 *rök, m. 'räkel' 68.
 *rubb, m. 'ojämn mark' 211.
 *ryði, n. 'röjning'. 212.
 rösnung 'röse' 162.
 »röstning» 'röse' 162.
 sek, f. 'fuktig, frodig äng' 37.
 *sela, f. 'blöt mark, liten bäck' 184.
 *sigg 37.
 sinka, f. 'dröjsmål' 97.
 skaller, m. 'höskallra' 93.
 skot(n)- 79.
 *skottbod 163.
 skrämma, f. 'bergsskrev' 96.
 *skårung 'inskärning' 213.
 *sladra (?) 'luta svagt; gå långsamt' 123.
 slump 'slusk' 69.
 *slussa, f. 'dammlucka' 224.
 *slöð, f. 'slutning' 81.
 smätt, m. 'trång öppning' 28.
 *spränge, n. 'ställe där man spränger' 221.
 stav 'rämärke' 90.
 *stavsäng 90.
 stäckeramm 'jord fuktig nog för sådd' 52.
 ställ, m., n. 'form, fason' 47.

säck, adj. 'sank' 92.	*torka, f. 'torkningsanstalt' 220.	*undervåkt 'undersjö' 131.
säck(a) 'däld' 92.		*vanskera, f. 'odugling' 111.
*säl-låter, n. 'uppehållsplats för sälar' 64.	*trång, f. 'trångt ställe' 54.	vringla, f. 'krokigt träd' 178.
*södstad, m. 'plats där fåren uppehålla sig' 178.	tå, m. och f., i skilda bet:r 203.	*värp, n. 'kasthög' 96.
*söla, f. 'gyttja, dy' 89.	taakka, f. 'bar mark' N 48.	*väsa, f. 'sank mark' 178.
	töla, f. 'däraktig kvinna' 89.	yfse, n. 'takskägg o. d.' 95.
	pið- 58.	amma, se amma.

5. Kulturhistoriskt register.

Bautastenar 157.	Förklaringsågen 136.	Nedstörtande av fölningar ut- för bergbranter 138, 154.
Befästningsanordningar 147.	Gudapar i kulten 75.	Rituella ceremonier med häs- tar 42.
Brudfölje som blivit bergtaget 147.	Gudinnan *Skeðja 74.	Solkult (?) 84.
Forngravar 155, 222, 224.	Hednisk kult 55, 75.	Stensättningar 221, 222, 225.
Fångst av djur i fällor o. d. 38, 43, 152, 162, 189, 196, 224, 225, 226.	Jättar 168, 221.	Traditioner om och minnen av Karl XII 10, 156, 165, 219 220, 225.
Fältslag 207.	Kappridning 42, 71, 75, 211.	
	Kloster 206, 217.	
	Lek- el. kultplatser för bygdens folk 42.	

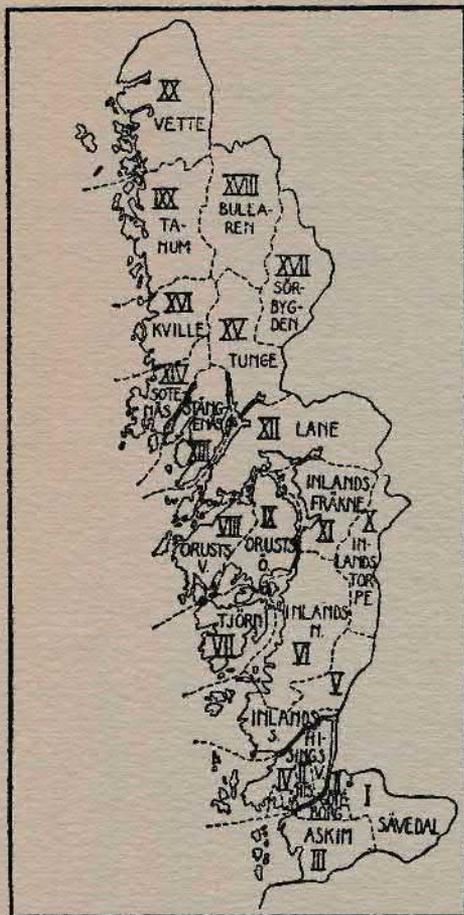

Skalan 1:100 000

Enligt avtal med Rikets Allmänna Kartverk tryckt av
Generalstabens Litografiska Anstalt, Stockholm 1943.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Kilometer

1 Mil

Av Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län ha hittills följande delar utkommit:

I. Sävedals härad. II. Göteborgs stad och Tuve socken. III. Askims härad och Mölndals stad. IV. Västra Hisings härad. V. Inlands S. härad jämte Kungälv och Marstrands städer. IX. Orusts Ö. härad. X. Inlands Torpe härad. XVIII. Bullarens härad. XX. Vätte härad. 1. Skee socken.

Pris Kr. 50:-

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Afd. för etnologi